LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1923) R. C. Seine 276.28e

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԿԱՒՇԱԲԹԻ ՀԱՍՑԷ՝ Mêlez : VOLSIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՕՐԱՄՍԵԱՅ
Հրանտա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

2
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
2 Octobre
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2614

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

»»»··«««

«Դաշնակցութեան Օր»ը, ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս մեծ խանդավառութեամբ տօնուեցաւ Փարիզի մէջ։ «Յառաջ»ի մէկ պարզ յայտարարութեան վրայ, «Փըթի ժուռնալ»ի սրահը լեցուած էր խուռն եւ մասնաւորապէս երիտասարդ բազմութեամբ։

Եկած էին ոչ թէ պարելու (պար չկար այս տարի), այլ Դաշնակցութեան պատգամը լսելու։

Բեմին ճակատը զարդարուած էր Դաշնակցութեան գինանշա – նով, աջ եւ ձախ կողմերն ունենալով հայկական եւ ֆրանսական դրօշները։

Վարագոյրը բացուելով, ներկաները յոտնկայս ու խմբովին երգեցին «Մշակ բանուոր»ը։

Նախագահ ընկեր Հ. Օհանջանեանը բացուած յայտարարե – լով հանդէսը, փառաբանեց Դաշնակցութեան 44 տարիներու գործունէութիւնը, յիշեց այն դաժան պայքարը զոր Դաշնակցութիւնը մղեց օտար բռնակալութեան դէմ եւ կոչ ուղղեց երիտասարդութեան՝ բարձր պահել Դաշնակցութեան դրօշը, զայն առաջնորդելու համար նորէն դէպի յաղթանակ։

Ընկեր նախագահը յիշեց ազատագրական պայքարի ընթացքին ինկած նահատակները եւ հրաւիրեց ներկաները յոտնկայս կարգել անոնց յիշատակը։ Այս առթիւ, Օր. Ճամպազ դաշնակի վրայ նուագեց Շոփէնի «Մահուան քայլերգ»ը։ Ցետոյ Օր. Պիւլ – պիւլեան երգեց «Կռունկ, ուստի կուգաս» եւ «Ադաւորներ» երգե – րը, ջերմ ծափերու մէջ։ Ընկ. Ուզունեան մեծ ներշնչումով արտա – սանեց Վարուժանի «Զարդը» եւ Ահարոնեանի «Հայրենիքիս հա – մար»ը։

Այնուհետեւ նախագահը բեմ հրաւիրեց ընկ. Վրացեանը, որ ընդարձակ ու կուռ բանախօսութեամբ մը ներկայացուց Դաշնակ – ցութեան գործը եւ մեր հակառակորդներու թաքուն ջանքերը՝ այդ գործը քանդելու։

«Հայ ժողովուրդի վերջին կէս դարու պատմութիւնը փաստօ – րէն Դաշնակցութեան պատմութիւնն է։ Դաշնակցութիւնն է որ իմաստ ու բովանդակութիւն է տուած այդ պատմութեան։ Հանե – ցէք Դաշնակցութեան պատմութիւնը, դուք պիտի ունենաք մա – զոյն պատկեր մը, որ ոչ ոք պիտի կրնայ խանդավառել։

Սակայն մեր կեանքի վերջին տասնամեակին երեւան եկան հայ համայնավարները։ Նոր կուսակցութիւն մը, որու պաղափար – ները ժխտումն են Դաշնակցութեան տեսչերուն։ Ի՞նչ բանի կը ձգ – տի Դաշնակցութիւնը եւ ի՞նչ բանի կը ձգտին համայնավարները։ Դաշնակցութեան 44 տարիներու գործունէութեան հիմնական նը – պատակը մէկ է— հայ ժողովուրդի քաղաքական եւ տնտեսական ազատագրումը։ Կարճ խօսքով կը պահանջենք Միացեալ եւ Ան – կախ Հայաստան մը։ Մեր հիմնական այս նպատակին կատաղօրէն դէմ են համայնավարները։ Սակայն մեր ճամբաները կը բաժնուին ոչ միայն այս հիմնական խնդրի շուրջ, այլ եւ ուրիշ ընկերային հարցերու մէջ։

Այսօր հայ համայնավարները, ռուսական աուրինի չնորհիւ նա – ստած են Հայաստանի մէջ, իրենց կռնակն ունենալով Զեկան։

Անոնք ամէն ջանք կը թափեն արմատախիլ ընելու Դաշնակցու – թիւնը երկրի մէջ, թէ իբրեւ մտայնութիւն եւ թէ իբրեւ կազմա – կերպութիւն։ Ու տարօրինակ կը դիմեն Զեկայի ծանօթ միջոց – ներուն — գնդակահարութիւն, աքսոր եւն.։

Զբաւականանալով Հայաստանով, հայ համայնավարները իր – րենց կարմիր ժանիքները երկարած են մինչեւ արտասահման, ուր նոյնպէս կ'ուզեն մեռցնել Դաշնակցութիւնը։ Արտասահմանի մէջ իրենց դաշնակիցները եղած են ռամկավարները եւ ուրիշ անդոյն ու աննշան տարրեր։

Ի՞նչ է արդիւնքը իրենց մղած պայքարին — Դաշնակցութեան ուժեղացումը բոլոր ճակատներուն վրայ։ Մանաւորապէս կատա – ղի եղաւ հակառակորդներու գրոհը Ամերիկայի մէջ։ Ու ճիշդ ա – տոր համար ալ աւելի բուռն է Դաշնակցութեան աճումն ու ծաւա – լումը նոյն այդ երկրին մէջ — դաշտահանդէս հինգ, նոյն իսկ 10 հազար հոգիով, մատաղ սերունդի փարումը հայկական մշակոյ – թին, անդլիերէն հրատարակուած «Հայրենիք»ով, որուն բաժա – նորդներուն թիւը 2400ը կ'անցնի։ Ի՞նչ կ'ապացուցանեն այս բոլո – րը, եթէ ոչ այն որ Դաշնակցութեան դէմ մղուած պայքարները ոչ մէկ արդիւնք կրնան տալ այնքան ատեն, որքան որ չեն իր – ացած հայ ժողովուրդին հիմնական ու տարրական պա – հանջները։ Չիս չի զարմացներ համայնավարներու մղած պայքա – րը, որովհետեւ բոլոր հիմնական կէտերու շուրջ, գաղափարական դեմի վրայ, մեզի դէմ են։ Սակայն ի՞նչ ըսել ռամկավարներուն, որոց տպագրուած ծրագիրը եւ վարած քաղաքականութիւնը հիմնովին տարբեր են մեկը միւսէն։ Դեմոկրատ կը յայտարարեն իրենք զիրենք եւ կը հանդուրժեն համայնավարներու ամէնէն հա – կադեմոկրատ արարքներուն։ Եկեղեցասէր կը հռչակեն իրենք զի – րենք եւ ձայն չեն հաներ, երբ Հայաստանի մէջ եկեղեցիները ա – կումբներու կը վերածուին։ Արտասահմանի մէջ Հայր կը յայտա – րարեն անձեռնմխելի, սակայն ոչ մէկ տող կը գրեն, երբ Հայաս – տանի մէջ հազարաւորներ կ'աքսորուին եւ ուրիշներ կը գնդակա – հարուին։

Այնուհետեւ այս մեր տարագրի օրերն ալ պիտի անցնին, սակայն բան մը որ պիտի մնայ անջնջելի, այդ մեր թափած ջանքն ու աշ – խատանքն է։ Ապագայ պատմագիրը, անկասկած, գրելով մեր վերջին կէս դրու պատմութիւնը, գրած պիտի ըլլայ Դաշնակցու – թեան պատմութիւնը։ Գործենք ու պայքարինք, պայքարողները երբեմն ճամբան անխուսափելիօրէն պիտի հանդիպին ամէն տեսա – կի զրկանքներու։ Մեր վարձատրութիւնը պիտի մնայ անաչառ պատմութիւնը»։

Ընկ. Վրացեանի բանախօսութիւնը կը վերջանայ բուռն ծա – փերու մէջ որմէ յետոյ տասը վայրկեան դադար կը տրուի։

Դադարէն յետոյ Խաչիկեան յաջողութեամբ արտասանեց կը – տոր մը Գէորգ Մեսրոպեան։ Օր. Օսմանեան արտասանեց Սիամանթոյի «Զօն ատ Արահիտ» եւ Թումանեանի «Հոգեհանգիստը», ջերմ ծափերու արժանանալով։ Ընկերներու ոտիկման վրայ, խօ – սեցաւ նաեւ Շ. Միսաքեան, որ խանդավառ ծափերով ընդուն – ուեցաւ եւ տաք չունչով ներկայացուց Դաշնակցութեան գլխաւոր գիծերը։

— «Տօնելով Դաշնակցութեան Օրը, մենք տօնած կ'ըլլանք յի – շատակը բոլոր անոնց որ առաջին «Ոչ»ը արտասանեցին տարիներ առաջ, ստրկամտութեան եւ բռնակալութեան դէմ, անոր եռեւէն արձակելով ըմբոստութեան առաջին գնդակը, դրօշով կամ առանց դրօշի։ Մինչեւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան ստեղծումը՝ ուրիշները վարժուեր էին իրենց ձիերուն ետեւը կամ առջեւը ձգել մեզ, մեր գլխուն շաչեցնելով խարազանը։ Դաշնակցութիւնը հիմնովին փո – խեց այդ վիճակը։ ան ձիուն վրայ նստաւ տիրաբար, սորվեցուց ձի հեծնել եւ խարազանը շաչեցնել բռնաւորներուն գլխուն, զար – նել զարնողին եւ յարգանք, նոյն իսկ երկիւղ պարտադրել աշխար – հասասան ֆաշագործութիւններով։ Տարիներ եւ տարիներ կ'եր – գէինք։— «Թէ մէկ անձնուէր մարդ ունենայինք։ Դաշնակցութեան կազմակերպական ուժը մէկի տեղ տասը, յիսուն, հարիւր, եւ հա – զարներ ստեղծեց մինչեւ համաշխարհային պատերազմը, արթնց – ցուց, խմորեց, տիրաբար ձեւաւորեց այս ժողովուրդին ռազմա – կան առաքինութիւնները, իբրեւ աւոր յատկապահ գունդը, ե – րիտասարդացուց աւոր սիրտն ու միտքը, եւ դարձաւ անպարտելի ազդակ մը որուն դէմ ի զուր կը ճակատին գոյնզգոյն թշնամիներ։ Մեր յեղափոխական կռիւներուն մէջ, ունինք յատկանշական դէպք մը։ Ֆէտայի մը, որուն աւուրը դժբախտաբար չեմ յիշեր, կը սպաննուի լերան մը վրայ։ Ընկերները չուզելով որ թշնամին իմանայ աւոր մահը, աւոր «փափախ»ը կ'անցընեն ժայռի մը կա – տարէն եւ մարմինը կ'առնեն կը տանին։ Ֆիւրտերը խաբուելով, կրակի կը բռնեն «փափախ»ը։ Այսպէս են մեր հակառակորդներն ալ։ Աւոնք միայն «փափախ»ը կը տեսնեն, իրենց հարուածները կ'ուղղեն աւոր, բայց չեն տեսներ բուն Դաշնակցութիւնը իր կեն – դանի եւ անկորնչելի առաքինութիւններով եւ իր անսասան կեր – պարաւիով։ Ահա թէ ինչո՞ւ միշտ ալ դատապարտուած են պար – տութեան եւ յուսախաբութեան»։

Ընկեր Օհանջանեան այս խօսքերով փակուած յայտարա – րեց հանդէսը եւ ներկաները յոտնկայս ու միաչունչ, մեծ խանդա – վառութեան մէջ երգեցին «Մեր հայրենիք»ը։

Երբ սրահը կը ձգէինք, կը մտածէի թէ որքա՜ն անսպառ են հայ ժողովուրդի խանդավառութեան ու հաւատքի աղբիւրները։

Վա՜յ անոնց որ մինչեւ այսօր չեն հասկցած այս ժողովուրդին ոգին...

Ա. Մ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Նոր փախստականներ Հայաստանէն

ԹԱՒՐԻԶ, 19 սեպտ. (Ցառաջ).— երկու խումբով ես. Հայաստանէն Թաւրիզ հասած են հետեւեալ հայրենակիցները.—

ՍԵՊԱՍ. ԻՒՆ.— Պօղոս Աչճեան, 19 տարեկան, վարսուիր, Առափզարացի, Ցունաստանէն մեկնած։ Ցարութիւն Պուճիկեան, 19 տ., դերձակ, Արմաշցի, Ցունաստանէն մեկնած։ Արշամ Աւագեան, 19 տ., վարսուիր, Արմաշցի, Ցունաստանէն մեկնած։ Ցակոբ Աւագեան, 17 տ., վարսուիր, Արմաշցի, Ցունաստանէն մեկնած։

ՍԵՊԱՍ. 10ԻՒՆ.— Լեւոն Մկրթչեան, 27 տարեկան, կօշկակար, Սեբաստացի, Ցունաստանէն մեկնած։ Պետրոս Վէկիրեան, 33 տ., բանուոր, Պրուսացի, Ցունաստանէն մեկնած։ Մարգիս Սայեան, 36 տ., սափրիչ, Մէրսինցի, Ցունաստանէն մեկնած։ Ցարութիւն Մուրաթեան, 26 տ., Իզմիրցի, չօֆէօր, Ցունաստանէն մեկնած։ Սարգիս Պէրպէրեան, 42 տ., Էտիրնէցի, Ցունաստանէն մեկնած։ Հայկազ Մարկոսեան, 23 տ., Ատափազարցի, Ցունաստանէն մեկնած։ Սիրանուշ Բարթիկեան, 27 տ., Ռոտոսթոցի, Ցունաստանէն մեկնած։

ՄՄԲ.— Նախապէս փախած էին չորս խումբեր եւս։

ԵՐԿՈՒ ԹԱԳԱՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

— oo —

Եուկոսլավիոյ թագաւորին Սոֆիա այցելութեան առթիւ, որ վերջացաւ կիրակի օր, պաշտօնական գեկոյց մը հրատարակուեցաւ երկու մայրաքաղաքներուն մէջ։ Զեկոյցը կ'ըսէ թէ գոհացուցիչ ելքի մը յանգեցան երկու վեհապետներու եւ անոնց նախարարներ – րուն խօսակցութիւնները՝ բաղաքական եւ տնտեսական հարցերու եւ գործակցութեան մասին։ Դիւրացնելու համար տնտեսական յարաբերութիւնները, մօտերս նոր գիծեր պիտի բացուին սերպե – պուլկար սահմանին վրայ, մէկը՝ Ցարիպրոտ – Տրակոմանի միւս – սիսակողմէն, երկու հատ ալ՝ հարաւէն։ Ցետոյ, անցագիրներու ձեւակերպութիւնները, որոնք զգալապէս կրճատուած էին վեր – ջերս, աւելի պարզ ձեւի մը պիտի վերածուին, դիւրացնելու հա – մար յարաբերութիւնները Պուլկարներու եւ Եուկոսլաւներու։ Եւ վերջապէս, միջոցներ ձեռ պիտի առնուին զարգացնելու համար երկու երկիրներու մշակոյթի յարաբերութիւնները։

Բաւն տարիէ իվեր, առաջին անգամ է որ այսքան ջերմ յա – րաբերութիւններ կը մշակուին երկու երկիրներուն միջեւ։

⁂ Թէվֆիք Բիւշտի պէյ հետեւեալ յայտարարութիւնները ը – րաւ այս մերձեցման առթիւ, Սոֆիայէն անցած ատեն.— Երկու թագաւորներուն տեսակցութիւնը յաղթանակ մըն է պաղհանեան ժողովուրդներու խաղաղութեան, իմաստութեան եւ եղբայրու – թեան համար»։ Թուրքիոյ արտաքին գործավարը գոհունակու – թիւն յայտնեց որ պուլկարական կառավարութիւնը լուծած է Մակեդոնական կազմակերպութիւնը եւ կ'ուզէ խաղաղութեամբ ապրիլ իր դրացիներուն հետ։ Խօսելով Իվան Միխայլովի փա – խուստին վրայ, Թէվֆիք Բիւշտի բացատրեց թէ միջազգային ասպնջականութեան օրէնքները կը պարտադրեն ապաստան տալ փախստականին, առանց վնասելու թուրքեւպուլկար յարաբեր – թեանց, ինչպէս որ ապաստան տուին Պ. Թրոցկիին, թէեւ Թուր – քիա զինակիցն է Խ. Միութեան։ «Եւ սակայն, թուրք կառավա – րութիւնը որ եւ է պարագայի մէջ թոյլ չպիտի տայ որ Պ. Միխայ – լով խռովարար գործունէութեան նուիրուի»։

ՕՐՁ ՕՐԻՆ

« ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ »Ը

»»» ·«««

Բարոյականէն զատ, նիւթապէս ալ ուշագրաւ էր «Դաշնակցութեան Օր»ուան տօնակատարութիւնը Փարիզի մէջ, կիրակի գիշեր։

Մուտքը վճարովի էր բոլորին հա – մար։

Զարդանիշը կը սպասէր··· սան – դուղին գլուխէն։

Հրապարակ հանուած էր կեդր. կո – միտէին բացառիկ հրատարակութիւ – ը, « Դաշնակցութեան Օր »ը։

Ցրուիչ մը «Ցառաջ»ի կիրակի օր – ուան թիւը կը ցուցնէր··· ուշ մնա – ցողներուն։

Ֆր. կ. խաչի Փարիզի անդամու – հիները զարդանիշ կը թաժնէին սրա – հին մէջ։

Ընկեր մը Հայաստանի բարեկ կը ծախէր դադարի պահուն։

Անշուշտ օրուան գլխաւոր նորու – թիւնն էր « Դաշնակցութեան Օր »ը։ Մեծկակ — « Դիւշակ »էն ալ մեծ — հատոր մը, 32 էջ, 29 յօդուածով եւ 30 պատկերով, ամբողջը տպուած փայլուն թուղթի վրայ։

Զրոյց մը՝ խմբագրութեան անդամ – ներէն մէկուն հետ։

— Ի՞նչպէս գլուխ հանեցիք այս ձեռնարկը։

— Ձիշդ մէկ շաբաթէն։ կեդր. կո – միտէն նախապէս նամակներ ուղղած էր շարք մը ընկերներու — կարծեմ 40 – 50 — եւ յօդուածները սկսան տե – ղալ։ Որոշած էինք հրատարակել մի – այն 24 էջ, ստիպուեցանք բարձրա – նալ 32ի։ Անցեալ կիրակի սկսան շա – րել, այսօր, կիրակի, վերջացաւ։ Այս 32 էջն ալ չբաւեց· հարկ եղաւ «ջար – դել» շարք մը գրութիւններ, եւ դուրս ձգել ուրիշներ։

— Բայց, չը՞ պիտի վշտանան զր – կուածները։

— Մեր մէջ ատանկ սովորութիւն – ներ չկան։ Ամէնէն ծանօթ ընկերէն մինչեւ վերջին համեստ գրողը իր պարտականութիւնը կատարած է, պատասխանելով կեդր. Կոմիտէի հը – րաւէրին։ Դժբախտաբար ուշ սկսանք, այլապէս կարելի էր 40 էջի վերածել։

— Կը յուսա՞ք դիւրաւ սպառել։

— Տարակո՞յս կայ։ Տպած ենք 2000 օրինակ։ Այս հանդէսին մէջ մի – այն մէկ ընկեր արդէն ծախած էր 200։ Տակաւին տօնակատարութիւն – ներ պիտի ըլլան պուառթամներու եւ գաւառի մէջ։ Ան նուազն հինգ հա – րիւր Փարիզ, հինգ հարիւր Մարսէյլ, ի՞նչ կը մնայ անդին, եթէ հաշուենք միւս բաղաքներն ալ···

— Ի՞նչ է եղած այդ հրատարակու – թեան գլխաւոր նպատակը։

— Օրուան տօնին առթիւ, ներկա – յացնել Դաշնակցութեան զանազան ե – րեսները։ Տարբերները վերլուծումներ կատարած կամ յուշեր պատմած են, երիտասարդները՝ իրենց իդէալը բա – ցատրած, միջանկեալ՝ բազմաձայն պատայայտութիւններ, համաձայն խառնուածքի եւ կարողութեան։

Հատորը թղթատելէ յետոյ, համոզ – ուեցայ թէ ինչու ամէն յոգնութիւն մոռցած էր խմբագրութիւնը։

Խօսակիցս աւելցուց·

— Ինչ որ չկրցանք հրատարակել, կը յանձնենք « Ցառաջ »ին։ Չէ՞ որ «Դաշնակցութեան Օր» է ամբողջ հակ – տեմբերը։ Այս կերպով ակամայ զր – կանքն ալ կը դարմանուի···

Վ.Ա.Հէ

«ԻԻՄԱՆԻԹ»ի պատասխանատու տնօրէն Պ. Մորիս Ֆլէո – ուա հրաժարական տուաւ, ուժգնօրէն բողոքելով Պ. Մարսէլ Քա – շէնի դէմ թէ «գոհիկ տուտեր» կը հրատարակէ։ Տնօրէնը մինչեւ հիմա դատապարտուած է 14 տարի բանտարկութեան եւ 21,000 ֆրանք տուգանքի։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓՅՈՒՌՔԻ ՎԱՂԱՄԵՐԻ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

«»»

ԼՈՒՐԵ.— Գեղ մեր շատ տարածուած է Ա. Կիւրեղեանի հետեւեալ տաղը, որ կը կատարուի ժողովրդական ինչ որ մեղեդիով մը։

Ա. Կիւրեղեան իր ծ. ջահուկ բանաստեղծութիւնները։

Ցաւագին տխուր ձայնով մը կ՚երգուի հետեւեալ տաղը։

Մոլորեալ հոգի, ինչո՞ւ կ՚ուզես ինձ տանջել, ինչո՞ւ կ՚ուզես ինձ տանջել։

Ես քեզ ի՞նչ ըրի

ՓՈՂՈՑ ԼԱՒ-- (ՍՈՎՈՐԱԿ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

»»»·-«««

Ալ ոչ մէկ ուրիշ ազգ ունի այնքան մեծ թիւով ժողովրդական զրոյցներ, որքան մեր հայ ազգը: Ամէն տեղ, ուր որ հայ մը կայ, հոն կայ նաեւ ժողովրդական զրոյցներու հարուստ գանձարան մ

Ձեկայի վարիչ մը կը դատապարտուի 10 տարուան

Ալիւտա Արժիչեւ, Թուլայի (Ռուսաստան) Ձեկային նախկին նախագահը, տասը տարի տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուեցաւ։ Այս մարդը համաշխարհային մրցանիւը կոտրած էր իբրեւ բազմակին։ Հինգ տարուան ընթացքին 58 կնոջ հետ ամուսնացած եւ 102 զաւակներու հայր եղած էր։ Վճռագիրը միեւնոյն ատեն կը տրամադրէ դրամ չվճարել բանտարկեալին եւ տրամադրելի գումարը յատկացնել անոր բազմանդամ ընտանիքին պահպանման։ Անշուշտ ոչինչ գումար է եղածը, բայց արժէք ունի իբրեւ սկզբունքի խնդիր։

Խորհրդային Միութեան ընդհ. ժողովը

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Խ. Միութեան 160 միլիոն ժողովուրդէն 90 միլիոնը պիտի մասնակցին Խ. Միութեան ընդհ. ժողովի պատգամաւորներու ընտրութեան։ Համագումարը տեղի պիտի ունենայ յունուար 15ին, Մոսկուայի մէջ։ Թէեւ սահմանադրութիւնը կը տրամադրէ ընդհ. ժողով գումարել երեք տարին անգամ մը, բայց վեց տարի անցած է վերջին համագումարէն ի վեր։ Այս անգամ, հազարաւոր կուլակներ եւ իրենց ընտանիքները վերստացած էն իրենց ընտրական իրաւունքները, հինգ տարի պարկեշտօրէն աշխատած ըլլալով ... աքսորի մէջ։ Անոնք որ ոսկիի եւ լնոսկիի (փլաթին) հանքերուն մէջ աշխատած են, անոնք ալ պիտի վերստանան իրենց իրաւունքները երեք տարուան աշխատանքէ յետոյ։

Հասարակ ճեղք մը կը բաւակայ

Գրած էինք թէ Պոլսոյ ազգ. նոր կազմակերպութեան համար դիմում կատարած է Քաղաք. ժողովը։ Կառավարութիւնը կը խաղցնէ այս գործը, ասելի չատ կարեւորութիւն տալով անհատական դիմումներու։

Վերջին լուրերու համաձայն (26 սեպտ.), ժողովին նոր վարչաճեւի մասին նոր դիմում մըն ալ կատարուած է Կուսակալութեան, հետեւեալ անձերուն կողմէ.— Պ. Պ. Դաւիթ Սաուլեան, Բարսեղ Ապաճեան, Սարգիս Գըլըճեան, երուանդ Դէորգեան (ուսուցիչ) եւ երուանդ Զամպաք–ճեան։

Դիմողները կը խնդրեն որ ակումբ մը բանալու արտօնութիւն տրուի, եւ ակումբին յանձնուի համայնական գործերու վարչութիւնը։ Այս առթիւ ներկայացուցած են նաեւ 18 յօդուած–ծէ բաղկացեալ ծրագիր մը, որ իւ մէջ այլոց կը նախատեսէ եկեղեցական տարազի փոփոխութիւնը։

»»»··«««

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆի արտաքին նախարար Պաղր խան Քազէմի, որ Լոնտոն կը գտնուէր, Փարիզ եկաւ։ Յետոյ պիտի երթայ Ժընեւ եւ եգիպտոս։

ՆՈՐ ՑԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ երեւան եկան Լիլի ոստիկանութեան պաշտօնեաներէն Մարիանիի մասին, որ բանտարկուած է իբրեւ աւազակ։ Թղթածրարին մէջ գտնուեցաւ նամակ մը, որ դեռ 1932–ին կը մատնանշէր այդ պաշտօնեային խարդախութիւնները։

ԳԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ուսանողները զինուորագրութեան հրաւիրուած են, մէկ տարուան համար։ Ֆրանսական թերթերը կը բողոքեն այս տնօրինութեան դէմ, զայն հակառակ համարելով վերապրլի դաշնագրին տրամադրութեանց։

300 ԳԵՐՄԱՆ ՀՐԵԱՆԵՐը առժամապէս ընդունուեցան Սիբրայի մէջ (Ցուսաստան), մինչեւ որ վերջնական կարգադրութիւն մը ըլլայ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

“ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ„Ը

ԲԱՑԱՌԻԿ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ԵՒՐ. Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ, ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԵՐԷՑ ԵՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԸՆԿԵՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

32 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋ։ ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆՔ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.—

Ցայտարարութիւն՝ ԱՐԵՒՄՏ. ԵՒ. ԿԵՂՐ. ԿՈՄԻՏԷ, Արեւմտեան Եւր. Կեդր. Կոմիտէի տասնամեակը՝ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ, Դաշնակցութեան բոլոր գործը՝ Ա. ԳԻԼԼԱՆՏԱՆ–ԵԱՆ, Դաշնակցութեան խօսքն ու գիրը՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ, Վարդվարը փախցնելու փորձը՝ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ, Ինչպէս չուարճցուցի ընկ. Յովսէփ Արղութեանը՝ ՅՈՎՍԷՓ ՏԷՐ–ԴԱՒԻԹԵԱՆ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան դիրքը՝ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, Սահակեանոս Նախավկայ վանքի խուցը՝ Գ. ԲԱԼԱՑԵԱՆ, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը եւ հայկական գաղը՝ ՀՐԱՆՏ–ՍՄՄՈՒԼ, Հերոսական չըջանէն՝ ԼԵՒՈՆ ՄԵՍՐՈՊ, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը եւ ընկերվարութիւն՝ ՍԵՒՐԱԿ ՍԱԱՈՒՆԻ, Զէյէն (Սահակ Ղազարեան)՝ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ, Մեր խնդալը՝ ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, Անցեալի յուշերէս՝ Մ. ԲԱՐԹԵԱՆ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան քաղաքական դիրքը՝ Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ, Փառք Դաշնակցութեան՝ ՆԱՐԿԻԶ ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը տիպար կուսակցութիւն է՝ ԲԵՆՕ, Դաշնակցութեան օրերը գաւառի մէջ՝ ՍԵՂՐԱԿ ԳԱԲԱԿԷՕՉԵԱՆ, Անցած ճամբան՝ Ս. ԱՐԱՄԵԱՆ, Պանք Օթոմանի դէպքէն վերջ՝ ԼԵՒՈՆ ԳԵԻՈՆԵԱՆ, Դաշնակցութեան աւանդապահութիւնը՝ Լ. ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ, Համարատութեան, պինակոչի եւ ուխտի օր՝ ՊՕՂ. ՀԻՒՍԵԱՆ, « Հ. Յ. Դաշնակցութեան Օր »ը՝ ՍԻՍԱԿ ՍԻՍԼԵԱՆ, Գաղափարագուրկ հակառակորդները՝ ՏՈՒՔԹ. Յ. ԿԻԼԻԿԵՑԻ, Փոքրկոյթյդ Ասիան եւ Դաշնակցութիւնը՝ Ա. ՎԱՆԻ, Ինչպէս Դաշնակցական եղայ՝ Ս. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ, Գաղափարի չէնքին առջեւ՝ ՀՐԱՉ ՀԱՆՏՈՒԱԼԵԱՆ, Միշտ անասան եւ անվեհեր՝ ՀԱՐՈՒՏ ՎԻՇԱՊԵԱՆ, Մուշեղ Զաքարեան՝ ԱՇՈՏ ԱՐԾՐՈՒՆԻ։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30 ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

Պուէսպան Մարսէյլի ընդարձակ սրահին մէջ

(146, Chemin des Chartreux).

Կը ճախագահէ ընկ. Գ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ

Կը խօսին ընկ. Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ եւ ընկերուհի Տիկ. Ն. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ

Իր մասնակցութիւնը կը բերէ Ջ. Ռ. Մ. *ՎԱՀԱԳՆԱՆ* նուագախումբը

Ջութակի վրայ պիտի նուագէ յայտնի երաժշտագէտ ընկ. *ԱՒԵՏԻՍ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ (Լիոնէն հրաւիրուած)*, Պիտի երգեն օրիորդներ՝ *ՅՈՎՓՆԱՐ Տ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (Լիոնէն հրաւիրուած)* եւ *ՀԵՐԱ ԳԷՄՊՐԼԵԱՆ*, Պիտի արտասանեն ընկերներ *Կ. ԹԻՒԹՒԼԵԱՆ, Գ. ՔՆՏԻՐԵԱՆ* եւ *Վ. ՏԷՐ ՎԱՐՈՒԱՆԵԱՆ*,

Հաճելի եւ սիրուն անակնկալներ *ՀԱՅ ԱՐԻՒՆԵՐՈՒ*

Մարսէյլի Մասնաճիւղին կողմէ։

ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ եւ ԵՒՐՈՊԱԿԱ ՊԱՐ,

Դախքերու ժասնակցութեան ֆիւար մուտք 3 ֆրանք։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

13 Հոկտեմբեր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

ԵՐՐՈՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Պիտի խօսի ընկեր **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

Մանրամասնութիւնները յաջորդաբար։

ՊՕՐՏՕԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին ՍՐՆՕՆ, ՄՈՒԼԷՆ ՊԼԼՕԻ ՅԷ,

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 6ին ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

Պիտի խօսի ընկեր **ԼԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ**

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՊՈՒԷ ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27ին ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

Նկատի ունենալ այդ թուականը։

ՓՕՆ ՏՕՊՆԱՅԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

Պիտի խօսի ընկեր **ԼԵՒՈՆ ՁՈՐՄԻՍԵԱՆ**

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ *ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ*

6 Հոկտեմբեր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս

Salle des Ingénieurs Civilsի շէն սրահներուն մէջ

19 Rue Blanche **Métro: Trinité**

Գեղարուեստական ձոխ բաժին.— երգ, պար եւ արտասանութիւն,

Կը ներկայացուի *ԹԻԻ ՀԻՆԳ ԽԵԼԱԳԱՐԸ* (գաւեթ)

Եւրոպական պարերը կը սկսին կէս գիշերին։ կը նուագէ փարիզի հռչակաւոր PIZAROի նուագախումբը Orchestre ARGENTINE

Պարի սիրահարներուն աչքը լոյս։

ձոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով, *ԱՃՈՒՐԴ ՉԿԱՑ,*

Բոլոր տոմսերը Թօմպալայի իրաւունք ունին,

Ցուցներու գիներ՝ այրերու 10 ֆրանք, կիներու՝ 7.50,

ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՔ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 6ի ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆԸ,

Հաղորդկ. միջոց.— Օթոպիւս 4, 9, B, AJ, AF, CN)5, CE)26։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ԸՆԿ. ՎԱՆՍԷՒՆ ՄՍՍՆՍՃԻՒՂԻՆ տալիք պարահանդէսը՝ տեղի կ'ունենայ

24 ՆՈԵՄԲԵՐ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

27, Rue des Laitiers Viencennes

ՍԱԼ ՏԷ ՅԷԼԻ գեղեցիկ սրահին մէջ։ **Métro: Tourelle.**

Հայկական եւ եւրոպ. պարեր *ԵՔՐԱՏ* նուագախումբի ընկերակցութեամբ։

Ձոխ եւ աժան պիւֆէ։ Ընկկիները կը հայթայթուին Maison NICOLASէն։

ՄՈՒՏՔ՝ 7 Ֆր. 50։

Կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը, Տոմսակները կը ծախուին՝ *Յառաջի* եւ բոլոր խմբագրատուները, ժամադրի՝ Պ. *Արփիարի* մօտ, 3, Rue Palikao, Պելվիլ եւ բոլոր դռնօթ նպարավաճառներուն եւ ծաղկանոցներուն մէջ։

Ցանկ. — *Ցանձնախումբի կնիքը չի կրող տոմսակները անվաւեր են։*

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

1, Bld. du Nord, 1, le Raincy (S. & O)

Վարժարանը բացուած է Հոկտեմբեր 1ին։

Ջրիավա ըժ աշակերտահիներուն Թիւը լրացած է, կ'ընդունուին միայն Թուշակաւոր աշակերտահիներ դիւրամատչելի պայմաններով։

Վարժա անը կ'ապահովէ իր աշակերտուհիներուն առողջ դաստիարակութիւն։ Ի՛ամով կ'աւանդուին ուսման բոլոր ճիւղերը, ֆրանսացի եւ հայ ժամուագէտ ուսուցիչներու կողմէ Հոգ կը տարուի հայերէն եւ ֆրանսերէն լեզուներուն։

Մասնաւոր ուշադրութիւն կ'ընծայուի ձեռարուեստի եւ ձեռագործի ճիւղերուն։

Արձանագրութիւնները կը կատարուին երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ կիրակի կէսօրներէ առաջ։

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաբաժիններ փարիզի դուռներուն մօտ, քառասուսի ֆէթրը 2 - 5 ֆրանք։

ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐԻԷՆ։ Ամսական 50 ֆր. վճարում։

Քրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong

Մետրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40-37**

ԿԶՆՈՑ (քաշ - քող), ՓՈՒԼ - ՕՎԵՐ եւ ԲՈՒՒՐԴ ԶԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐ,

*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**

Միշտ տրամադրելի է ընտիր մթերք մը՝ անմրցելի գիներով։

ՖրանսայիՄէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օղին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

փնտռեցէ՛ք գայն կարմիր պիտակով։ Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի ֆիւսիսայինի եւ կեդրոնի շրջաններու

EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis, Tél. Plaine: 09 - 95

ԼԻՈՆի եւ շրջաններուն ներկայացուցիչ

D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

ՆՈՒԻՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք

ՓՈԽԱՆԱԿ գործ փնտռելու, որ օրըստօրէ աւելի կը գժուարանայ, ձեռնարկեցէք, առանց ծախքի առեւտրական գործի մը

***AU HALL PONTHIEU*ի ՄԷՋ**

49, RUE DE PONTIEU

ՕՐԱԿԱՆ՝ 15 ՖՐԱՆՔ ՎԱՐՁԱՔ։

Ծախու է կօշկակարի խանութ մը

46, Rue Thiers, Billancourt, Métro: St. Cloud կամ Marcel Sembat

Խանութը կրնայ ուրիշ գործի ալ յարմարիլ։ Տարեկան վարձք 2500 ֆրանք, առանց շարժի։ Մանրամասնութեանց համար դիմել տեղւոյն վրայ Պ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆի։

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton: 52-73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Կ'ուզուի Ա փիէսօր

Փարիզէն 100 քիլոմեթր հեռու քաղաքի մը մէջ հաստատուած ծանօթ դերձակատուն մը կ'ուզուի լաւ ափիէսօր (appiéceur) մը որ կրնայ կարել 200 կտոր մէկ տարուան մէջ։

Կը պահանջուի շատ լաւ յանձնարարականներ իր աշխատած տեղէն։ Մանրամասնութեանց համար դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան։

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (59)

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ. Ս. ՖԼԷՋԸՐ

Թարգմ. Ժ.

— Ինձի նայէ, բաւ ոստիկանը տղուն, երբ թրջոտ թրջոտ մօտեցած էր. բաւական գործ տեսար այս առտու եւ քիչ մը եւս կրնաս տեսնել. հոս սպասէ մինչեւ որ ես ու խուզարքար քանի մը քննութիւններ կատարենք. եթէ կինը վերադառնայ...

— Անիկա վերադառնալիք չունի, բաւ ձէնիսըն։

— Եթէ վերադառնայ, թրջոտ թրջոտ ամէնէն մօտակայ ոստիկանին դրկէ եւ անցած – դարձածը պատմէ անոր. ես հիմա կուգամ. Թրջոտ թրջոտին ամէն ինչ բաւ, բայց չելլէ հրատարակէ, ոչ տակաւին... սա հեռագիրն ալ ինծի տուր անգամ մը... մի հեռանաք մինչեւ իմ վերադարձս։

Հեռագիրը դրպանը դրաւ եւ Ամերիկացին հետ միասին դիմացի խանութպանին դացին։

— Մեր բարեկամին քանի մը տեղ կութիւններ տուեր ես, բաւ ոստիկանը այցետոմսը մարդուն ձեռքին մէջ դնելով. այդ խանութը կը վարէ եղեր, բաւ ես, Տիկին Բիւրէյթըրը եւ ուրիշ կին մը որ արտաքինով անոր չատ կը նմանի եւ խանութին տէրն է եղեր, զիշերները ուշ տաեն կուգայ եղեր. լաւ. հիմա բակ նայիմ, այդ կնիկը ցերեկ տաեն տեսա՞ծ ես...

— Ոչ, երբեք, միայն զիշերները...

— Այդ կինն ու Տիկին Բիւրէյթըրը միասին տեսա՞ծ ես...

— Երբեք. տիկին Բիւրէյթըրը խանութէն դուրս նայած տաեղը, մէկ, երկու վայրկեան տեսած եմ, իսկ միւս Տիկինը միայն զիշերները կը տեսնեմ։

— Վերջին անգամ զինքը ե՞րբ տեսար ...

— Վատահ չեմ, բայց կարծեմ երէկ զիշեր կամ նախորդ զիշերը. միշտ ուշ տաեն... ես, ինքս ալ ուշ պառկող մարդ եմ... փողոցը վեր, վար պտըտելով ծխամորճ կը քաշեմ... այդ պատճառներուս ընթացքին հանդիպած եմ իրեն...

— Շնորհակալ ենք քեզի...

Ոստիկանը նշան ըրաւ Ամերիկացիին ու երկուքը մէկը ճամբայ ելան. խանութին կողմը նայեցան անգամ մը. հիւրանոցին մէջ ձէնիսընն ու լրագրողը տաք վիճաբանութեան մը բռնուած էին։ Շարունակեցին իրենց ճամբան ու երբ փողոցին անկիւնը հասան, Ուօմբրըլլի դրպանէն հանեց հեռագիրը։

— Կը տեսնե՞ս թէ այս հեռագիրը ուրկէ դրկուած է, հարցուց Ամերիկացիին. կրնովիլ փողոցն, բայց դուն զիս զիտես թէ այդ փողոցը ուր է... բանմ... կրնովիլ փողոցը, սի – բելիս, Պրունսուիք Սքուէրին մօտիկն է, այսինքն բժիշկ Պրաունէն ոչ հեռու...

Ամերիկացին սուլեց։

— Ինչ բսիր հէ՞, չարունակեց ոստիկանը. հիմա քայլ կրնովիլ փողոցին նամակատուները երթանք եւ հասկնանք թէ այդ հեռագիրը ղրկողը ով է... երեք ժամ առաջ ղրկուած է, ուրեմն զիւրաւ կրնանք գտնել... բժի՞շկն էր թէ Տիկին Նիքօլա ձէքսինը...

ինձի անանկ կուգայ որ զիշերները ուշ տաեն այդ խանութը եկողը Տիկին ձէքսինն է, բժիշկին քոյրը եւ Ալֆրէտ–ին քեռիկինը... ի՞նչ կ'ըսես... հէ–ը, թաքսի... ի՞նչ կ'ըսես, հէ՞, կրկնեց ոստիկանը երբ կառքը իրենց մօտեցաւ։

Ամերիկացին թեւերը ծալած, նայուածքը վար եւ բերանը պրկուած՝ սպասեց մայթին վրայ։ Ցանկարծ վեր նայեցաւ ու ինքզինք. կարծես նոր տեսակէտ մը ինկած էր մխքը։

— Ըսեմ թէ ինչ կը խորհիմ, բաւ. կարծեմ Տիկին Բիւրէյթըրն ու Տիկին Նիքօլա ձէքսինը միեւնոյն անձն են...

— Իրա՞ւ այդպէս կը խորհիս, զարմացաւ ոստիկանը. ես ալ չեմսակը այդ տեսակ կասկած մը ունիմ, կրնայ ըլլալ, չեմ գիտեր...

— Տարակոյս չկայ, պատասխանեց Ամերիկացին երր կառքին մէջ մտան. հիմա կացութիւնը աչքիդ առնէ բեր։ Ալֆրէտ ձէքսին երր Քրաունսէյլ փողոցին մէջ բժիշկին կը սպասէր, վերադարձին անոր ըսեր էր թէ «զարմանալի բան մը տեսած էր». հիմա կրնանք հետեւցնել որ անիկա հանդիպած էր իր քեռիկնոջ որ Բիւրէյթըր անունին տակ բուսահաւաքի խանութ մը կը պահէ։ Երեւակայէ ուրեմն... փողոցին մէջ վեր, վար մտն կուգայ բժիշկին սպասելով. խանութին պատուհանը լոյս մը կը նշմարէ, ներս կը նայի եւ ո՞վ տեսնէ — քեռիկինը. ներս կը մտնէ. չենք գիտեր թէ ինչ կ'անցնի կը դառնայ, բայց կարծեմ տունէն չինուած չաքարները որոնցմէ հատ մը տղան անմիջապէս կ'ուտէ. չատ վարպետ ու չատ անբարեխիղճ կին, չի – տակը... բայց անիկա Տիկին Բիւրէյթը՞րն է. կարծեմ. դիմացի խանութպանը կ'ըսէ որ երբեք այդ երկու կիները միասին տեսած չէ.

Երբեմն մէկը կը տեսնէ, երբեմն միւսը, կը թուի թէ այդ խանութին տէրը Տիկին Նիքօլա ձէքսինն է — Բիւրէյթըր անունով —, իսկ յանկարծ հեռացած է իրբեւ Տիկին Նիքօլա ձէքսին. զալով այն հարցին թէ անիկա նախաճաշը խանութը կ'ուտէր այս առաւօտ, կը նշանակէ որ սովորութիւն ունէր զիշերներն ալ այնտեղ անցընելու՝ երբեմն. ահաւասիկ կին մը որ երկու տարբեր կեանքեր կը վարէ... տիկա կրնանք տուգել, սակայ ն... բժիշկին սպասուհին կրնայ բսել թէ Տիկինը զիշերները դուրսը կը մնա՞ր երբեք կամ կրնայ որոշ գաղափար մը կը պահէ։ Երեւակայէ ուրեմն... տալ մեզի անոր սովորութիւններուն մասին... աղջիկն ալ զիտնալու է...

— Օ՛հ աղջիկը, բաւ ոստիկանը չատ բան զիտէ. մայրը կը պաշտպանէ. չե՞ս կրնար թէ սպասուհին լսես էր անոնց խօսակցութիւնը... մայր է վերջապէս... բայց մեզպակից է. կարելի է հեռագիրը ղրկողը աղջիկը էր... հիմա նամակատունէն կը հետեւինք...

— Այո աղջիկը ղրկած է, բաւ մերիկացին. կասկած մը ունինք այս առտու որ խնդիրը ծանր է եւ կինը երկու ժամէ ի վեր հեռացած է արդէն....

(Շար.)

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄ ԴՊՐՈՑԻ ՄԷ

Ի զիտութիւն Փորթ սիթիլի ժանթիլիի եւ չրջանի հայ ծնողքին կը հաղորդենք թէ՝ Դպրոցասէր Տիկնոջ մանուհիւղի մանկապարտէզը կը վերաբացուի 4 Հոկտ. հինգշաբթի օր, եւ նոյն առաւօտեան կը սկսի դասաւանդութիւնը։

Արձակուրդի չրջանը փակուած ըլլալով, այսուհետեւ դպրոցը կը մնայ հինգշաբթի եւ կիրակի՝ ամբողջ օրը։

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R.C. Seine 276.288

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԻՐՔԱՀԱՆԱՅ ՀԱՄԱՐ Metro : TOLBIAC)

ԲՆԱԿԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵԹԱՄՍԵԱԿ	ՕԹԱՄՍԵԱԿ
Իրանահ եւ գաղութներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Յունգոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

ՀՈՐԵՔՍԵԱՆ
3
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
3 Octobre
1934

40ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2615

Ժամագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՕՐՕՐ ԸՍԵՄ, ՔՆԱՑԻՐ...

»»»··«««

Հարցեր, հարցե՛ր, մէկը միւսէն ծանրակչիռ։ Բոլորն ալ կապուած՝ գաղութներու ինքնապաշտպանութեան հետ...

Եւ սակայն, որո՞ւ հոգն է հասեր։

Կը աքնիս, կ'որոճաս, կը վերլուծես, ելքեր կը փնտռես։ Կը նամակ մատածելու եւ գործելու վարժեցնել գոնէ գրոց-բրոցները։

Երբեմն ալ, ամբողջ պաղարիւնդ հաւաքելով, գպատուհեան, լրջութեան եւ պարկեշտութեան հրաւէր կ'ուղղես, առ որ անկ է։

Որո՞ւ հոգ։ Ոչ ոք պատասխանատու կը զգայ ինքզինքը։

Բարեմիտներ կը կարդան ու կ'անցնին։ Չարամիտներ ջուր կը ծեծեն, փբփուր կը ցանեն տգէտ, անոպայ եւ անբարոյական շնդարանութիւններով։

Եւ օրէ օր կը մթագնի հորիզոնը։ Մէկ տարիէն միւսը, չբջանէ չբջան, գաղութէ գաղութ անչնչելի կը դառնայ մթնոլորտը։

Եթէ թշնամին իր սեփական միջոցներով դուռ մը տարքէր, այնքան չպիտի յաջողէր, որքան կ'ըլլայ ինքնաբերաբար։

Չպիտի յաջողէր այսքան թմրեցնել մեզ, քակել նեռէն եւ գուբէն, չլատել մեր կորովը, ամլութեան դատապարտել մեր ինքնապաշտպանութեան ազգակները։

×

Անհատական նոր հարց մը,— արժանի՝ բոլորիս մտահոգութեան։

Աչքի առջեւ ունինք Ազգերու Դաշնակցութեան Նանսէնեան գրասենեակին վերջին տեղեկագիրը, ներկայացուած՝ վեցերորդ Ցանձնաժողովին (1934 սեպտ. 22)։

Տեղեկաբերն է՝ Պ. Ռոֆայէլ, Յունաստանի ներկայացուցիչ։ Նիւթը՝ «Ռուս, հայ, ասորի, քաղդէացի եւ թուրք տարագիրներ»։

Անմիջապէս ամփոփենք ինչ որ կապ ունի հայ գաղթականութեան հետ, յանգելու համար բուն հարցին։

Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ 800,000 ռուս, 170,000 հայ, 14,000 ասորի, քաղդէացի եւ ուրիշ փախստականներ կան։

Անշուշտ նկատի ունի միայն անոնք որ ուղղակի կամ անուղղակի հոգեր կը պատճառեն իրեն։

Անհատական հաւասար մը, սակայն որոշ գաղափար տալու համար.

— «Ասոնց գրեթէ իւրաքանչիւրը փաստօրէն հարց մը կը ներկայացնէ գրասենեակին համար, եւ կարելի է գաղափար մը կազմել հարցին նիւթական կողմի տագնապին յայնութեան մասին, երբ յորհիմէ որ, կարգ մը երկիրներու մէջ, փախստականներուն թիւը 50 առ հարիւրը գործազուրկ են եւ 25 առ հարիւրը՝ անբնական աշխատանքի, ըլլալով անկարներ եւ մանուկներ։ Կը հետեւի թէ ընտանիքներու այն անդամները որ կ'աշխատին տակաւին, ստիպուած են գրեթէ անհանդուրժելի բեռ մը կրել»։

Տեղեկագրէն կ'իմանանք թէ՝ Սուրիոյ հայ գաղթականներէն աւելի քան 20,000 հոգի գաղթականայաններէն հանուելով, տեղաւորուած են հողագործական գաղութներու կամ քաղաքամասերու մէջ, իսկ 700 անհատներ տեղաւորուած են իբրեւ արհեստաւոր, ձեռք առեւտրական եւայլն, փոխ առնելով 200 ֆունտ ստեռլինական ֆրանկ։

Յետոյ, 17,000 փախստականներ օգնութիւն ստացած են կանխավճարներով կամ գաղթ.կազմակերպութեանց տրուած նպաստներով։ «Բոլորը մէկ հաշուելով, գրասենեակը այսպէս կամ այնպէս օգնութեան հասած է աւելի քան 90,000 փախստականներու»։ (Ուշադրեա բոլորն ալ Հայեր չեն)։

Այս նախնական ծանօթութիւններէն յետոյ, տեղեկագիրը վեցերորդ յանձնաժողովին ուշադրութեան կը յանձնէ երկու հիմնական խնդիրներ.—

1. Նկատի առնելով որ հետզհետէ դժուար կը դառնայ գործ հարթել եւրոպա ապաստանած փախստականներուն եւ նոյնիսկ պահել արդէն իսկ տեղաւորուած փախստականները, գրասենեակը իր ամբողջ ուշադրութիւնը նուիրած է ծովերէն անդին տեղաւորեան միջոցներ գտնելու։ (Ինչպէս Ասորիներու համար՝ Պրազիլիոյ մէջ, ծրագիրը մը որ ջուրը ինկաւ)։

2. Յատկապէս հայ գաղթականներուն համար, «կարելի է կանխել արդիւնքներ ձեռք բերել, յառաջ տանելով անոնց տեղաւորումը երեւանի հանրապետութեան մէջ»։

Այս առաջադրութեամբ, Նանսէնեան գրասենեակը վեցերորդ յանձնաժողովին յանձնած է համապատասխան բանաձեւ մը։

Այսպէս, պիտի չարունակուին բանակցութիւնները, հայ գաղթականները Հայաստանի մէջ տեղաւորելու համար, «իբրեւ լաւագոյն միջոցներէն մէկը այդ հարցը կարգադրելու», ինչպէս յիշատակուած են հայկական իրաւատու կազմակերպութիւններն ալ։

Բայց, ի զօրու է նաեւ միւս ծրագիրը,— միջոցներ խորհիլ, գաղթականները տեղաւորելու համար ծովերէն անդին (Եւրոպայէն դուրս)։ Այս առթիւ, կը խնդրուի կառավարութիւններէն որ տեղեկութիւններ հաղորդեն իրենց երկրամասերու յարմարութեանց մասին։ (Ինչպէս ըրին Անգլիա եւ Ֆրանսա, տեղեր առաջարկելով կուլոնիալ կամ արեւմտեան Ափրիկէի մէջ, Ասորիներուն համար...)։

Ուրեմն, ահաւասիկ հարցերէն մէկը,— հայ գաղթականները տրնան փոխադրուիլ Հայաստան, բայց հաւանական է որ դրկուին նաեւ ծովերէն անդին, ո՛ւր որ յարմար տեղ գտնուի։

Այդ, ո՞վ պիտի հսկէ, որպէսզի երկրորդ ծրագիրը չգործադրուի, կամ գործադրուի մեր չահերուն համապատասխան եղանակով մը։

Երեւանը օրօր կը կարդայ. «Օրօր ըսեմ, քնացիր», իսկ արտասհմինը կորնացուցեր է իր գլուխը։

Եւ դեռ ողբերգութեան մէկ երեսն է այս։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԾԱՆՐ ՄՏԱՀՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Խ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

— ∞ —

ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ՝ ՆԵՐՔԻՆ ՇՈՒԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Ռիկայէն կը հեռագրեն թէ դրամական մեծ դժուարութիւններ կը տիրեն Խ. Միութեան մէջ։ Բազմաթիւ պաշտօնեաներ քանի մը շաբաթ չեն ստացած ամիսներէ ի վեր, մասնաւորապէս Կովկասի կարգ մը բաղաքներուն եւ Մոսկուայի գանգատներ կը վարչութեանց մէջ։ Կառավարութիւնը հիմնական բարեկարգումներ կը պատրաստէ ներքին առեւտուրին համար։ Կ'ըսուի թէ պիտի անհետացնէ այն հաստատութիւնները — օրինակ «Տորգսին»ը — որ ոսկեդրամ րուբլիով կը ծախեն եւ անոնց տեղ պիտի գործեն միայն մէկ տեսակ փոխբանական խառնուրդներ։ Այս հաստատութեանց մէջ գիները պիտի որոշուին թղթադրամ րուբլիով, բայց աւելի բարձր սակով մը քան կը հաշուեն այսօր։ Ասով կ'ուզեն ամրացնել թղթադրամին արժէքը եւ աւելցնել թոշակառուրներու գնման կարողութիւնը։

Միեւնոյն տեղեկութեանց համաձայն, կառավարութիւնը մեծ դժուարութիւններ կը կրէ երկրորդ հնգամեակի ծրագիրներուն գործադրութեան համար։ Այս առթիւ գործավարներու խորհուրդը որոշած է նախապէս խիստ ճնշութեան մը ենթարկել որ եւ է նոր ծրագիր, որովհետեւ բազմաթիւ գեղծումներ գործուած են։ Այս կացութեան առջեւ, Մոսկուայի մէջ նոր միջոցներ կը խորհին, արտաքին փոխառութիւն մը կնճելու համար։ Առայժմ որ եւ է հեռանկար չի տեսնուիր, Մ. Նահանգներուն հետ կատարուած բանակցութիւնները ալ ձախողած ըլլալով։

Նոր գործադուլի վախ Մ. Նահանգներուն մէջ

— · —

Մ. Նահանգներու աշխատանքի Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովին մէջ, որ բացուեցաւ հոկտեմբեր 1ին, նախագահ Կրին յայտարարեց թէ ընդհանուր գործադուլ պիտի հոչակուի, եթէ գործատէրները չընդունին բանուորներու պաշտպանութեան համար ծրագրուած բարեկարգումները։ Գլխաւոր պահանջն է ընդհանրացնել շաբաթական 30 ժամ աշխատանքը, որպէսզի աւելի շատ բանուորներ գործ գտնեն։ «Բաւական չէ չորս միլիոն գործազուրկներու փրկութիւնը։ Մենք հաւասարապէս դէմ ենք է՛ւ համայնավարութեան է՛ւ փաշականութեան եւ երկուքին ալ չենք կրնար հոգ գտնել Ամերիկայի մէջ։ Բայց, կառավարութեան պարտականութիւնն է ստիպել որ գործարանատէրները աշխատանք ճարեն գործազուրկներուն, աւելի արդար բաշխումի մը ենթարկուի հարստութիւնը եւ բարձրացուի ապրուստի մակարդակը»։

Ամերիկայի Աշխատանքի Դաշնակցութեան անդամներուն թիւը 481,000 հոգի աւելցած է 1933ի վրայ, հասնելով 2,608,000ի։

Նախագահ Կրին գոհունակութիւն յայտնեց որ Փալիֆորնիոյ մէջ յաջող պայքար մղուած է Չինացիներու եւ «արեւելեան ածանի աշխատանքին դէմ»։

Խորհուրդներու համագումարին առթիւ

»»»··«««

Երկուշաբթի օր բացուեցաւ Անգլիոյ աշխատաւորական կուսակցութեան ընդհ. ժողովը։ Առաջին նիստին իսկ, ջախջախիչ մեծամասնութեամբ մերժուեցաւ բանաձեւ մը որ կը վերաբերէր կուսակցութեան անդամներուն եւ համայնավարներու յարաբերութեանց։ Մեծամասնութիւնը եւ փոքրամասնութիւնը համաձայնեցան յորեներու ժողովին ընդմէն կամ ձեւափոխման մասին։ Ցետոյ, երկու հոսանքներն ալ ուժգնօրէն ծառացան Փաշականութեան դէմ, դատապարտելով բոլոր բռնի մեթոտները։ «Փաշականութիւնը կա՛մ յեղափոխութեան պիտի յանգի, եւ կամ պատերազմի», յայտարարեց նախագահը։ Հետեւաբար, Աշխատաւորական կուսակցութիւնը թոյլ չպիտի տայ որ կառավարութիւնը անտարբեր կամ թոյլ ընթացք բռնէ անոր հանդէպ։

Ռումանիոյ դաղիճին հրաժարումը

Պ. Թթիուլէսքու, Ռումանիոյ արտաքին նախարարը, իր հրաժարականը ղրկեց Ժբնեւէն, առողջական պատճառներով։ Այս հեռագրին վրայ, ամբողջ դահլիճը հրաժարեցաւ։ Թագաւորը նորէն Պ. Թթիուլէսքուի յանձնեց նոր դահլիճին կազմութիւնը։

ՕՐՉ ՕՐԻՆ

ԿՐ ՓՆՏՌՈՒԻ...

»»»·«««

Շատով կը լրանայ Բաանամհակը ոչ միայն հայաջինջ սարսափներուն, այլեւ «Կը փնտռուի»ներուն։

Չէ՞ որ, 1915էն ի վեր, ժողովուրդին կէսը կը փնտռէ միւս կէսը։

Պոլիս էիմէ, սիւնակներով ցանկեր կ'երեւային բոլոր թերթերուն մէջ։ Յուսեցնիչ աշխարհի ամէն կողմը, — «Կը փնտռուի»ն կը հալածէ մեզ ամէն տեղ։

Եւ ի՜նչ սրտառուչ տեսարաններ կը պատահին, յանախ։

Կը յիշեմ Իզմիրցի հայր մը, որ «Կը փնտռուի»ի գրել կուտար «Ճակատամարտ»ի վարչութեան բարտուղարին։

Կը փնտռէր չորս մանչ զաւակները, մէկ-մէկ յայտնեց անուններն, բայց չկրցա՛ր յիշել չորրորդը։ «Ի՞նչ էր, ի՞նչ էր, մոռցե՛ր եմ», աղաղակեց եւ անկիւն մը բաշուեցաւ, աչքեր թաց։

Իրապէս ալ, կարելի չեղաւ խմանալ չորրորդ անունը...

Սուրիոյ թերթերը պարբերաբար պատմութիւններ կը հրատարակեն, 10-15 տարի վերջ իրար գտած մայրերու, զաւակներու կամ հոյր-եղբայրներու։

Ուրիշ ազգեր ալ ունին «Կը փնտռուի»ներ, իբրեւ հետեւանք աշխարհասան պատերազմին։

Փարիզի մէջ, անհատ մը, «ազգին սաներու հաստատութեան» տնօրէնը, պարբերաբար «Կը փնտռուի»ներ կը հրատարակէ մամուլին մէջ, ծանուցանելով ոչ միայն կորսուածներ, այլ եւ գտնուածներ։

Այսպէս, երկէ երկար ցանկ մը հրատարակած էր, 1915էն ի վեր կորսուած զաւակներու կամ ծնողներու, բոլորն ալ՝ Ֆրանսայի հիւսիսային-արեւելեան շրջանէն, ուր տեղի ունեցան ամէնէն կատաղի կռիւները։

Բոլոր մանրամասնութիւնները յար եւ նման են մեր ազգերուն,—«Փնտռողներէն կը խնդրուի հաղորդել...»։

Կը նշանակէ թէ Ֆրանսան ալ աւելի բախտաւոր չէ, իր կորսուած զաւակները գտնելու համար։

Դառնալով մեր հոգերուն, թեմադրութիւն մը, այս առթիւ։

Անոնք որ «Կը փնտռուի»ներ կը հրատարակեն այս կամ այն թերթին մէջ, յանախ կ'աւելցնեն,— Կը խնդրուի Ֆրանսայի (կամ Սուրիոյ, Ամերիկայի, Յունաստանի եւն.) թերթերէն արտատպել։

Այս կոչը շատ հիւ անգամ նկատի կ'առնուի, առօրեայ զբաղումներու մէջ։

Որպէսզի նպատակին հասնի եւ գործուէ գաղութ լուր ունենան, պիտի թելադրէի.—

Որ եւ է թերթի մէջ հրատարակուած «Կը փնտռուին» կարմիր մատիտով գծել եւ ղրկել այն թերթին որուն արտատպումը անհրաժեշտ կը համարուի։

Այս գործը կրնայ կատարել կա՛մ թերթին վարչութիւնը (եթէ յանձնարարուած է) եւ կա՛մ ծանուցումին տէրը։

Օգտակար է, նաեւ, որ Կ. Խաչը իր «գտնուած»ներու ցանկը հաղորդէ բոլոր թերթերուն։

Հազարին մէկն ալ գտնուի, մխիթարութիւն է։

Վ.Ա.Հ.

100 Նոր Ցեղակրօններ

«Հայրենիք»ի սեպտեմբեր 15ի թիւէն կը հաղեցինք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

ԵՈՒՒՆԻԼՆ ՍԻՏԻ, 12 սեպտեմբեր.— Հիանալի ժողով մը ունեցանք այս երեկոյ Արմէնիա սրահին մէջ, ուր խօսեցաւ բնիկ Նիժդեհ։ Աւելի քան 700 հոգի ներկայ էին։ Ունեցանք 100 Ցեղակրօն նոր անդամներ։ Ոգեւորութիւնը կատարեալ էր։

Օգնութիւն կարօտ հայ ընտանիքներու

Ի գիտութիւն Մեծագոյն Պոսթընի հայ հասարակութեան, այսու կը ծանուցանենք որ մեր եկեղեցին այժմ ի վիճակի է ուտելիքներով եւ հագուստեղէններով եղբայրական օգնութեան ձեռք երկարելու Պոսթընի կարօտ հայ ընտանիքներուն։ Նպաստները կը տրուին։— Ա. Աստղ՝ որ անգործ են եւ քաղաքէն նպաստ չեն ստանար։ Բ. Անոնց որ փոքր չարաթական մը կ'առնեն եւ սակայն մեծ կարօտութիւն ունին։

* Պ. Վ. Սրուանձտեանցի դէկ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍ

Ա. Ա. Ա.

ՓՈՂՑ ԼՈՒԻ — (ՏԱՐՕՐՅԱ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

»»» ...«««

— Ես ոչ մի բան չեմ ուզում ասել, ինչ որ ասելիքս կար, ասել եմ, ու ինչ որ ես ինձ համար կ՚ուզես ընել, ես ալ ընելիքս գիտեմ, ըսաւ Ժան Վալժան, ու ելաւ սենեակէն։

Ան գացած ատեն Ժան Վալժան ինքզինքը ձգեց բազկաթոռի մը վրայ, ձեռքերը ծալեց, գլուխը կախեց ու սկսաւ մտածել։

Ինչո՞ւ համար Ժաւէր ինքզինքը ձերբակալել տուաւ։ Ինչո՞ւ համար ինքզինքը մատնեց։ Ինչո՞ւ համար ինքզինքը զոհեց։ Ինչո՞ւ համար ինքզինքը կորսնցուց։ Ինչո՞ւ համար ինքզինքը ոչնչացուց։ Ինչո՞ւ համար ինքզինքը սպաննեց։ Ինչո՞ւ համար ինքզինքը ինծի նուիրեց։ Ինչո՞ւ համար ինծի ազատութիւն տուաւ։ Ինչո՞ւ համար ինծի կեանք տուաւ։ Ինչո՞ւ համար ինծի պատուոյ կոչեց։ Ինչո՞ւ համար ինծի ամենէն սուրբ բանը, իր պատիւը, ինծի յանձնեց։ Ինչո՞ւ համար ինծի իր վրէժխնդրութիւնը ներեց։ Ինչո՞ւ համար ինծի իր ներողամտութիւնը ներեց։ Ինչո՞ւ համար ինծի իր սիրտը ներեց։ Ինչո՞ւ համար ինծի իր հոգին ներեց։ Ինչո՞ւ համար ինծի իր Աստուածը ներեց։ Ինչո՞ւ համար ինծի իր դժոխքը ներեց։ Ինչո՞ւ համար ինծի իր երկինքը ներեց։ Ինչո՞ւ համար ինծի իր յաւիտենականութիւնը ներեց։ Ինչո՞ւ համար ինծի իր ամենակարողութիւնը ներեց։ Ինչո՞ւ համար ինծի իր ամենակարողութեան

"Հիթլեր իշխանութի՞ն վր պիտի առնէ

Փարիզի գերման տարագիրներուն թերթը կը գրէ թէ Հիթլէր իր իշխանութիւնը ամրապնդելու համար, իրեւ կին պիտի առնէ Սաքս – Քոպուրկի գահաժառանգ իշխանուհին։ Ինչպէս որ Նախոլէոն ամուսնացաւ Աւստրիոյ Մարիա Ալէքսա արհիւռւքսութենէն հետ, Հիթլէր ալ կ'ուզէ իշխանուհի մը առնել, կայսերական հարստութիւն մը հիմնելու համար։ Սաքս Քոպուրկի գերդաստանը արդէն խնամութիւններ ունի Անգլիոյ, Շուէտի, Պելժիոյ, Ռումանիոյ, Պուլկարիոյ եւ ուրիշ արքայական տուներու հետ։ Թերթը այնքան վստահ է իր լուրին վաւերականութեանը վրայ որ, կ'անելնգնէ թէ նշանառւքը եւ հարսնիքը տեղի պիտի ունենան այս ամսու վերջը։ Սաքս – Քոպուրկի տունը նախկին արքայական գերդաստաններուն մէջ առաջինն էր որ ճանչցաւ ազգային – ընկերվարական իշխանութիւնը։ Դուքսը ինք պետն է հարուածային վաշտի մը եւ վերջերս իր տղուն հարսնիքին հրաւիրեց Հիթլէրը։

Փաստաբանը փաստաբանին դէմ

Առջի օր ծանր մէջադէպ մը պատահեցաւ դատական պալատին մէջ։ Փաստաբան Քարզան նրբանցքին մէջ տեսնելով Սթավիցքիի փաստաբաններէն Իւպէռը, վրան խոյացաւ, օձիքէն բռնեց եւ պոռաց։

— Դո՛ւրս եկէք։ ձեր ներկայութիւնը ամօթ մըն է այստեղ... Ձեզի ուզեր տեսնել ձեր երեսը։

Ներկաները միջամտեցին եւ յարակից սենեակ մը առաջնորդեցին Իւպէռը, որ անգամ մը անձնասպանութիւն փորձած էր, իսկ վերջերս ալ արկածի ենթարկուեցաւ։ Ցարձակողը կ'ըսպառնար նոր դէպք մը յարուցանել, բայց կարելի եղաւ կանխել, կողմնակի դուռէ մը դուրս հանելով Պ. Իւպէռը։

Սթավիցքիի գործը ընդհանուր ըմբոստութիւն պատճառած ըլլալով, միշտ կը վախցուի այսպիսի դէպքերէ։

●●●●

ՕԴԱՆԱՒԻ ԾԱՆՐ ԱՐԿԱԾ ՄԸ պատահեցաւ առջի օր, Ամիէնի չբջակաները։ Օգանաւորդ Լըմուան փորձեց վար իջնել, բայց անկարգելը չկրցաւ ուելով, լինկաւ ջարդուփշուր։ Ձամբուելով իր անկարգելը, եւ ուրիշ մը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

Հ. Յ. Դ.

Անիէնի «Արաժ» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ վաղը Հինգշաբթի ելեկոյ սովորական հաւաքատեղին։

Վիէնի քրիստափոր խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այս Ուրբաթ իրիկուան ժամը 7.30ին Համաձակ Ակումբին մէջ։

× *Իսկ Մուրատ խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն նոյնպէս Համաձակ Ակումբին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։ Հնարաւորին չափ ներկայութեան կը յուսայ վարչութիւնը։*

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ
եւ ժամնակցութեամբ ՇՐՋԱՆԻ ԲՈԼՈՐ ԵՆԹԱԿԻՄԻՏԷՆԵՐՈՒ եւ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30 ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

Պուէսան Մարսէյի ընդարձակ սրահին մէջ

(146, Chemin des Chartreux).

Կը ճախագահէ ընկ. Գ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ

Կը խօսին ընկ. Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ եւ ընկերուհի Տիկ. Ն. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ

Իր մասնակցութիւնը կը բերէ Ջ. Ո. Մ. ՎԱՀԱԳՆԵԱՆ նուագախումբը

Ժողովէն ետք պիտի նուագէ յայտնի երաժշտագէտ ընկ. ԱՒԵՏԻՍ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ (Լիոնէն հրաւիրուած), պիտի երգեն օրիորդները՝ ՇՈՒՇԻՆԱՐ Տ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (Լիոնէն հրաւիրուած) եւ ՀԵՐԱ ԳԷՄՊԼԵԱՆ, պիտի արտասանեն ընկերներ Կ. ԹԻՒԹԻՒՆԵԱՆ, Գ. ՔԼՆՏԻՐԵԱՆ եւ Վ. ՏԷՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ։

Հաճելի եւ սիրուն անակնկալներ ՀԱՅ ԱՌԻՆԵՐՈՒ
Մարսէյլի Մասնաճիւղին կողմէ։

ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԸՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ եւ ԵՒՐՈՊԱԿԱ ՊԱՐ

Դախքերու մասնակցութեան համար մուտք 3 ֆրանք։

Այս տարի «ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը պիտի տօնուի միայն Մարսէյլի մէջ։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

15 Հոկտեմբեր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

ԵՐԲՈՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Պիտի խօսի ընկեր Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները յաջորդաբար։

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ ԻՒՆ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

Պիտի խօսի ընկեր ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՊՈՒՒԱ-ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

Նկատի ունենալ այդ թուականը։

ՓՕՆ ՏՕՊՆԱՅԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

Պիտի խօսի ընկեր ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՍԷՆ ԹԷԻԷՆԻ ՄԷՋ

14 Հոկտեմբեր կիրակի կէս օրէ յետոյ

Պիտի խօսի ընկեր Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները յաջորդաբար։

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 21ին, կիրակի կէս օրէ յետոյ

Մանրամասնութիւնները յաջորդաբար։

ՈՒԸՆԱՅԻ ՄԷՋ

6 Հոկտեմբեր Շաբաթ երեկոյ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՃՈՒՇԱՏԵՏՐ

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ» ին դէսի նկարագրութեան սէջ. արտասանողներու կարգին, «խաչիկեան» — պիտի իլլայ *Տիկին Ա. Խաչիկեան։*

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՊԱՆԷՒՕ-ՔՈՇՆԻ ՅԱՒԱԶԴԻՄԱՄԻՐԱՑ միութեան վարչութիւնը կը յայտնէ *Գազազեան* ընտանիքին, որ իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝ *Գ. Գազազեանի* վաիուան տարելիցին առթիւ 100 ֆրանք կը նուիրուին դպրոցին։

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ԿԱՆՈՑ (քաշ - քոլ), ՓՈՒԼ - ՕՎԷՐ
եւ ԲՈՒՒՐԴԻ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐ,
*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի
Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.
Métro: St. Denis.
Tél. Central: 69-61 եւ Gutemberg 57-57
Միշտ տրամադրելի է ընտիր մթերք մր՝ աճուրցելի գիներով։

ՎԱՐՁՈՒԻ ՅԱՐԿԱՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒԻ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻՐՆ ՅԱՐԿԱՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Շաւիլի ամենէն օգտաւէտ թաղամասի մէջ Չոկտեմբեր 1էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*՝ մէկ փիէս, խոհանոց (որ կընայ *Salle à manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*։ երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով։ կազ, էլեկտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տան մէջ, *chauffage Central* վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 չարժ։

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոգանք առնել ամէն օր։

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Concierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. ԷՔՊԷՐԵԱՆԻ՝ *Restaurant*, 10, *Rue Rampal, Paris* (19)։

Կ'ուզուի Ափիւսոր

Փարիզէն 100 քիլոմեթր հեռու քաղաքի մը մէջ հաստատուած նօթի դերձակատունի մը կ'ուզուի լաւ ափիէսոր (appiéceur) *մը որ կրնայ կարել 200 կտոր մէկ տարուան մէջ։*

Կը պահանջուի շատ լաւ յանձնարարականներ իր աշխատած տեղէն։ Մանրամասնութեանց համար դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՐԱՑԻԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ։

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաքաձքի եւ մարշալ փոքրենի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ։

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20։

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél, Archives 05–93
*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ*)*

Կ'ուզուին բրիոյի լաւ գործաւորուհիներ՝ ձեռով եւ ասեղով աշխատելու։ Տեղւոյն վրայ։ Հոսել եւ ֆիլէ։

Դիմել ժամը 9-3 SONIA, 83 rue Lafayette. Paris.

ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ

ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

16, Avenue de la Porte d'Italie. Paris (13e).

Կը ծախենք ամէն տեսակ ժամացոյցներ, ամէն տեսակ ոսկեղէն զարդեր՝ օղ, մատանի, շղթայ, ապարանջան, ասեղ եւլլն.։
Կը նորոգենք՝ ամէն տեսակ ժամացոյցներ եւ զարդեղէններ։
Խնամեալ աշխատանք եւ չափաւոր գին։

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ

ԵՐԿՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ, ԱՆՋԱՏ ՄՈՒՏՔՈՎ, ՕԴԱՒԱՏ, ԱՐԵՒԻ ԴԷՄ։

1.— Գետնայարկ՝ խանութ մը, սենեակ մը, խոհանոց, պէտքարան, մասամբ պարտէզ, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Վարձք՝ 2000։

2.— Վերնայարկ՝ երկու սենեակ, խոհանոց, պէտքարան - լոգարան, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Վարձք՝ 2000 ֆրանք։

ԱՄՆՈՒՎԻԼ - ԼԷ - ԿՕՆԷՍ, կայարանին դիմաց, **14, Avenue Boutillié**, գնացքով *15* վայրկեան հեռու է կար սիւ Նօրէն։

Դիմել՝ Փաստաբան *Տ. ՎԱՀԷՆ* **94, Rue St. Lazare** կամ *Տ. ՊԱՐՍԵՂԵԱՆ*, **5, Rue de Maubeuge. Paris (9ème)**։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

"ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը

ԲԱՑԱՌԻԿ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Հ. Յ. Դ. ԵՒՐ. Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ,
ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԵՐԵՑ ԵՒ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՍԱՐԴ ԸՆԿԵՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

32 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋ։ ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆԿ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ·—

*Ցայտարարութիւն՝ ԱՐԵՒՄՏ. ԵՒ. ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷ, Արեւմտեան Եւր. Կեդր. Կոմիտէի տասնամեակը՝ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ, Դաշնակցութեան բառնդգէը՝ Ա. ԳԻԻԼԱՆՑԱՆ – ԵԱՆ, Դաշնակցութեան խօսքն ու գիրը՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ, Վարդգէսը փախցնելու փորձը՝ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ, Ինչպէս չուարեցուցի ընկ. Յովսէփ Արդութեանը՝ ՅՈՎՍԷՓ ՏԷՐ–ԴԱՒԹԵԱՆ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան ոյժը՝ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, Սահեանեան նախավերջ հայ վանքի խուցը՝ Գ. ԲԱԼԱՑԵԱՆ, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը եւ հայկական դատը՝ ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ, Հերոսական չորքանէն՝ ԼԵՒՈՆ ՄԵՍՐՈՊ, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը եւ ընկերվարութիւնը՝ ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒԵԼԻ, Զեչէն (Սահեան Ղազարեան)՝ ԷԼԼԷՆ ԲԻՒ – ԶԱՆԴ, Մեր խոչալը՝ ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ, Անցեալի յուշերէս՝ Մ. ԲԱՐԹԵԱՆ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան քաղաքական ոյժը՝ Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆ, Փառք Դաշնակցութեան՝ ՆԱՐԿԻԶ ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը սիրալիր կուսակցութիւն է՝ ԲԵԹԻՆ, Դաշնակցութեան օրերը զաւառի ՆՕ, Դաշնակցութեան օրերը զաւառի մէջ՝ ՍԵՒՐԱԿ ԳԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ, Ան – ցած ճամբան՝ Ս. ԱՐԱՄԵԱՆ, Պանք Օթօմանի դէպքէն վերջ՝ ԼԵՒՈՆ ԳԵ – ՈՒՆԵԱՆ, Դաշնակցութեան ուսանողական շարժումը՝ Լ. ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ, Համարատուութեան, գինակոչի եւ ուխտի օր՝ ՊՕՂ. ՀԻՒՍԵԱՆ, «Հ. Յ. Դաշնակցութեան Օր»ը՝ ՍԻՍԱԿ ՍԻՍԼԵԱՆ, Գաղափարապուրկ հակառակորդներ՝ ՏՈՒՔԹ. Յ. ԿԻԼԻԿԵՑԻ, Փոքրիկ յոյզ Ասիան եւ Դաշնակցութիւնը՝ Ա. Վ. ԱՆԻ, Ինչպէս Դաշնակցական եղայ՝ Ս. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ, Գաղափարի չէնքին առջեւ՝ ՀՐԱԶ ՀԱՆ – ՏԱԼԵԱՆ, Միշտ անասան եւ անվեհեր՝ ՀԱՐՈՒՆ ՎԻՇԱՊԵԱՆ, Մուշեղ Զաքարեան՝ ԱՇՈՏ ԱՐԾՐՈՒՆԻ։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՀԱՅ ԲՈՅԺ

Ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան, 24 էջ։ Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ։ Բաժանորդագրութեան պայմաններն են,— Ֆրանսա՝ 20 ֆրանք, արտասահման՝ 25 ֆր.։
Դիմել՝ Dr. Aïvazian. 17, Rue Damesme, PARIS (13)։

ԾԱՆՕԹ.— Բաժանորդներուն կը ղրկուի Հոկտեմբերի 1ին, 2 եւ 3ին։

ԾԱՆՕԹ.— Բաժանորդները բոլորն ալ կը ստանան միեւնոյն շաբաթ օր։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԼԵՒՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ՈՐՍՈՐԴ.— ԱՌԱՋԻՆ ՁԵՓԻՒՐԸ.— ԱՐԵՒԱՍՏԱՆԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐԸ.— ԱՆՄԱՀԸ.— ՀՆՈՒԹ ՈՂՋ ՄՆԱՆ.— ԱՈՒՕ.— ՄՈՍՕ.— (ԼԻՑՔԱՆ)։

Գրեց՝ *Վ. ՒԳՆԷՆ ԳԼԱԿ* (Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ)

Գին 15 ֆրանք։

Դիմել L. Kévonianի, 17, Rue Damesme, Paris (13).

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (60)

Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ...

Հեղինակ՝ Ժ. Ս. ՖԼԷՋԸՐ

Թարգմ. Ժ.

— Հեռանայ, չհեռանայ ես պինքը կը բռնեմ, բսաւ ոսոխականը եւ Ամերիկացին կուգին մէջ ձգելով նաւմա – բիկացին կառքին մէջ ձգելով նաւմա – կատունէն ներս մտաւ։ Երկու վայրկեան վերջ վերադարձաւ։

— Այո, այնպէս է, հեռագիրը աղջիկը ղրկեր է, բսաւ գլուխը թօթ – ւելով։ իր ձեռքովը տարեր է, ժիւիչ – կին տանը մօտ ենք, եկուր...

Պրուդուիք Սքուէրի տունը չատ գեղեցիկ բնակարան մըն էր, պատուհանները մաքուր, ներկերն ու պըղ – ատիկները՝ փայլուն խնամքով պահ – ուած տուն մըն էր։ Սպասուհին ալ որ դուռը բացաւ, չատ սիրուն տարազ մը ունէր։

— Տունը մարդ չկայ, բսաւ ան. ամէնքն ալ դուրս եւլած են։

Ոսոխականն ու Ամերիկացին ներս մտան. սպասուհին դուռը գոցեց։

— Ինծի նայէ, զարձաւ ոսոխականը սպասուհիին՝ ցած ձայնով. ի՞նչ պատահեցաւ այս առաւտ, բայց նախ ինծի բսէ թէ Տիկինը տա՞նն էր երէկ գիշեր...

— Ո՛չ, առաջուընէ ալ բսելու էի ձեզի բայց չկարծեցայ. Տիկինը չատ գիշերներ դուրսն է, կարծեմ հիւանդապահուհիին կ'երթայ տեղ մը... ցե – րեկն ալ, ամբողջ օրը դուրսն է... ոչ, երէկ գիշեր չեկաւ...

— Իսկ այս առաւ՞ւ, ի՞ւիչը, օր – իո՞ւրը ո՞ւր են... բան մը տեսա՞ր, լսե՞ցիր...

— Նախաճաշին առեն ի՞ւիչը օր – իորին հետ կը խօսէր... ամէն ինչ չլսեցի որովհետեւ ներս – դուրս կ'երթայի կուգայի, սակայն քանի մը բառեր լսեցի... կարծեմ անոր կը պատմէր երէկ գիշեր տեղի ունեցող խոսակցութիւնն մը... ձեր անունն ալ լսեցի...

— Պանդոկին խոսակցութեան մասին յայտնած է, գիտեք առաւ ոսոխականը Ամերիկացիին, լաւ, յետո՞յ...

— Ոչինչ, ի՞ւիչը չատ կանուխ մեկնեցաւ, իսկ օրիորդը գլուսեզանին առջեւն անցաւ եւ հեռագրի թուղթի մը վրայ բաներ մը գրեց. յետոյ ան ալ դուրս ելաւ. վերադարձին սենեակը բարձրացաւ, հագուստ – ները վար իջաւ եւ ըսաւ որ առաւսն հոս չգիտի ըլլար... յետոյ գնաց եւ տակաւին չէ եկած...

— Գիտե՞ս թէ ուր գնաց...

— Կրնքբա փողոցին կողմը գնաց, միայն այդքան տեսայ. կարելի է թաքսի մը առաւ, ընդհանրապէս թաքսիով տեղ կ'երթայ եւ կառքը հոս, դուռին առջեւը կուգայ, բայց այսօր այդպէս չըըաւ...

— Գիտե՞ս թէ ի՞ւիչը ուր է...

— Հիւանդներուն այցելութեան գացած ըլլալու է կարծեմ, բայց չեմ գիտեր թէ ուր է... սովորաբար ամէն մէկին առեններն կուգայ...

— Կարելի է նորէն կուգանք, բսաւ ոսոխականը. եթէ անոնցմէ որեւէ մէկը վերադառնայ մի բսեր որ եկած էինք...

Ու երկուքը միասին դուրս ելան. երբ քանի մը քայլ յառաջացած էին, Ուօմբրըլլի իր բարեկամին դարձաւ հեգնական ժպիտով մը.

— Մեզմէ առաջ ճամբայ ելեր են, չատ ըըաւ. բայց հոգ չէ, հեռու տեղ չեն կրնար երթալ, չուտով կը բըռնենք... հիմա քանի մը օգնականի պէտք ունինք, Քէլլինկըրին հեռաձայնենք եւ գործի սկսինք... քալէ...

Երբ անկիւնը հասան Ամերիկացին կանգ առաւ եւ գլուխը թօթուելով ըսաւ.

— Կը նեղես, Ուօմբրըլլի, բայց իմ գործս այլեւս լմնցաւ. առիկա քու գործդ է. ես, մեր ընկերութեան կողմէ եկայ հսկելու համար թէ Ալֆրէտ ձէքինը մեր գործերո՞ւն հաֆրէտ ձէքինը մեր գործերո՞ւն համար սպանուած էր. յայտնի եղաւ որ սպանութեան չարժառիթը մեղի հետ առնչութիւն չունի... անիկա սպանուած է իր քեհիկնոջ կողմէ որպէսզի ժառանգութիւնը իրեն եւ փր զաւակներուն մնայ. այդքանը կը բաւէ ինծի, ես այլեւս գործ չունիմ... կինիներուն հաւէն իյնալու միտք ալ չունիմ, սիրած բանս չէ...

— Ոճրագործներ, գոնէ անոնցմէ մէկը, գոչեց ոսոխականը. մարդասպանուհի...

—Այո, բայց ինծի՞ ինչ, բսաւ Ամերիկացին գոր կերպով. ուրեմն մնաս բարով...

Ոսոխականին ձեռքը սեղմեց եւ գլուխը թօթուելով ճամբայ ինկաւ դէպի իր պանդոկը. ալ հոն չնայեցաւ։

Ուօմբրըլլի նայեցաւ անոր հաւէն քանի մը րոպէ. յետոյ բացականչութիւն մը արձակեց որուն մէջ թէ զարմանք կար, թէ ուրախութիւն եւ քալեց դէպի ամէնէն մօտիկ հեռաձայնը։

(ՎԵՐՋ)

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Կէմէրկի եւ Շրջանի վեր. Հայրենակական միութեան Վիէնի մասնաճիւղը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Միրիճեան Մանուկեանի, իրենց փոքրիկին դառնապէս մահուան առթիւ, որ գոհ գնաց շատ քաղցր արկածի մը։

Մուրատեան Վարժարան, Սեվր

Վենետիկի Մխիթարեան Հայրերու Սամուէլ Մուրատեան վարժարանը կը վերաբացուի յառաջիկայ Չոկտեմբեր ամսուն սկիզբը։

Վարժարանը կ'ընդունի գիշերօթիկ, կէս-գիշերօթիկ եւ ցերեկօթիկ տներ։ ցեսչութիւնը նկատի առնելով օրուան սնտեսական պայմանները, բաքնած է ծոշակի ճարցը եւ ամէն դիւրութիւն պիտի ընծայէ իրենց ուակներուն ազգային բարձրագոյն դաստիարակութիւն տալ ուզող ծնողներուն։

Մանրամասն տեղեկութիւններու կամ արձանագրութեան համար Մուրատեան վարժարանի քարտուղարութեան.—

Secrétariat du Collège Arménien S. Mooratian. 26, Rue Troyon. Sèvres (S. & O.)

Նախու է կօշկակարի խանութ մը

46, Rue Thiers, Billancourt, Métro: St. Cloud կամ Marcel Sembat
Խանութը կրնայ ուրիշ գործի ալ յարմարիլ։ Տարեկան վարձք 2500 ֆրանք։ Շարժի Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Պ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆի*։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՁ
HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.288

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԿԱԹԵՑԿԻ ՀԱՄԱՐ Metro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Հրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
4
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
4 Octobre
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2616

Տէրութիւն՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԳԼՈՒԽ ՄԸ ԵԻՍ, 1907Ի ԳՈՐԾԵՐԷՆ

»»»··«««

Շարունակենք վերլուծել Տոքթ. Պէհաէտտին Շաքիրի յուշերուն էական մասերը:

Անցեալ անգամ (29 սեպտ.) պարզեցինք թէ Իթթիհատը ինչ առաջադրութեամբ կը մօտենար Փարիզի Ծանօթ Համաժողովին:

Ան կ'ուզէր ապահովել մասնաւորաբար Հայերու մասնակցութիւնը, պարզապէս տապալելու համար համիտեան բռնակալութիւնը:

Յուշերու չարունակութեան մէջ, այս պարագան կը չեշտուի առանց երկդիմի բառերու:

Համաժողովը (քոնկրէ) կը գումարուի, գործունէութեան ծրագիր մը կը մշակուի, յայտարարութիւն մը կը հրատարակուի եւ գործի կը սկսին:

Այս առթիւ, Իթթիհատի կեդրոնը գաղտնի չրջաբերական մը կը ղրկէ իր մասնաճիւղերուն, պարզելով իրենց առաջադրութիւնները եւ մասնաւորապէս բացատրելով Հայերու հետ համագործակցութեան գործակցութեան արժէքը:

Քանի մը հատուածներ այդ չրջաբերականէն.

— «Ասկէ զատ, անպէտ պատրուակներով արիւն թափող եւ երկուքը մէկ ազգին անկախ կեանքին համար շատ վտանգաւոր օսմանեան միջամտութիւններ հրաւիրող Հայերն ալ այս համամասնութեան շրջանակին մէջ առնուեցան: Դիւշակեաններ, որ Հայերու ամէնէն մեծ յեղափոխական կուսակցութիւնը կը կազմեն, մեզի միացան այս բռնակալ վարչութիւնը տապալելու համար: Միայն թէ այս միութիւնը միայն գործնականին կը վերաբերի. իւրաքանչիւր կուսակցութիւն ներէն հին ծրագրով պիտի գործէ: Այս համամասնութիւնը երկու օգուտ ունի մեր երկրին համար: Առաջին՝ պարապ տեղը արիւն թափող եւ օտար միջամտութիւններ հրաւիրող կուսակցութեանց վնասակար շարժումներուն դէմ պատուար հաշել, երկրորդ՝ հասարակաց շահեր ունեցող բիստոնեայ տարրերուն ուժերէն օգտուիլ: Միութեան սահմանը պիտի շարունակուի մինչեւ Ապտիւլ Համիտի վարչութեան տապալումը եւ երեսփ. ժողովին բացումը: Անկէ վերջը իւրաքանչիւր կուսակցութիւն ազատ պիտի ըլլայ իր ծրագիրը գործադրելու: Մենք մանգամ մը կառավարութիւնը տապալելէ եւ երեսփ. ժողովը բանալէ յետոյ, մեր ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՈՒԺՈՎ ՈՉ ԱՓ ՄԸ ՀԱՅԵՐԷՆ, ՈՉ ԻՍԿ ԱՊՏԻԻԼ ՀԱՄԻՏԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՕՊԱՌՆԱՅՈՂ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ԿԸ ՎԱԽՆԱՆՔ»:

Ուրեմն, այսքան պարզ եւ բացորոշ է եղած Ահմէտ Բիզանեան, Պէհա Շաքիրներու եւ Տոքթ. Նազըմներու նպատակը, առանց օրէն իսկ:

Այս իմաստով նամակներ գրուած են եւրոպական եւ ասիական Թուրքիոյ բոլոր մասնաճիւղերուն, հրահանգելով համակերպիլ եւ գործակցիլ:

Ինչպէս պիտի տեսած էինք այս չարքին սկիզբէն, Իթթիհատ-Թէրաքգըն առաջին առթիւ կապ հաստատած էր Կովկասի Թուրքերուն հետ, օգտագործելով «Իսլամական եղբայրութիւններ» եւ ուրիշ միութիւններ:

Փարիզի կեդրոնին վերակազմութենէն յետոյ, Իթթիհատը աւելի կ'ամրապնդէ այդ յարաբերութիւնները, գեներ հարթելով ապագայ սերտ գործակցութեան համար:

Գրեցինք, նաեւ, թէ մասնաւոր պաշտօնով Կովկաս եւ Պարսկաստան ղրկուած էր Էօմէր Նաճին, որ կազմակերպութեան կորիզներ ստեղծեց ամէն կողմ:

Արդ, Իթթիհատը չէր կրնար Կովկասի Թուրքերէն գաղտնի պահել նոր իրողութիւնը,— Հայերու հետ գոյացած համաձայնութիւնը:

«Միայն թէ— յուշագիրն է որ կ'ըսէ — Կովկասի մասնաճիւղին ղրուած նամակը տարբեր ձեւ ունէր, այնտեղի Իսլամներուն եւ Հայերուն մէջտեղը չատ բացուած ըլլալով»:

Իսկապէս ալ, բոլորովին տարբեր բաներ կը գտնենք այդ նամակին մէջ:

Իթթիհատի կեդրոնը նախ կը յայտնէ թէ չատ ցաւ զգացած են տրուած տեղեկութիւններէն (Կովկասի Հայերու եւ Թուրքերու յարաբերութենէն մասին):

Ցետոյ, չվիրաւորելու համար Կովկասի Թուրքերուն զգացումները, կը փորձէ այն տպաւորութիւնը ձգել թէ Հայերը իրենք պէտք ունէին միութեան եւ գործակցութեան.

— «Հայերուն կացութիւնը չատ գէշ է այս օրերս: Ոչ Պարսկաստանի, ոչ Թուրքիոյ, ոչ ալ Ռուսիոյ մէջ յոյս ունին: Մեզի հետ միասնաբար գործելէն ուրիշ փրկութեան ճար չկայ անոնց համար: Մենք այս անգամ համաձայնութիւն մը կնքեցինք Հայերուն հետ: Այս համաձայնութիւնը միայն ներկայ վարչութիւնը տապալելու համար է: ԱՅՍ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ՏԱՊԱԼԵԼԷ ՅԵՏՈ, ՈՉ ՀԱՅԵՐԷՆ, ՈՉ ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐԷՆ, ՈՉ ԻՍԿ ՌՈՒՍԵՐԷՆ ԿՐՆԱՆՔ ՎԱԽՆԱԼ: Անշուշտ մեր հեռատեսութեան եւ հայրենասիրութեան մասին կասկածներ չէք ունենար, տեսնելով որ համակրութիւն ենք Հայերուն հետ: Ա՛յդ կը պահանջէր երկրին շահը»:

Եւ այսպէս մինչեւ վերջը,— մասնաւոր ճիգ մը՝ Կովկասցիներու սիրտը շահելու, կարծես մեզի մը չբմեղացնելու...

Միեւնոյն առեն, յոյս կը յայտնէ որ կնքուած համաձայնութեան շնորհիւ, Հայերը այլ եւս գէշութիւններ չպիտի բնեն Կովկասի Թուրքերուն: «Եթէ գէշութիւններ բնեն, լաւ տուէք մեզի: Մենք ձեզ կը պաշտպանենք առանց արիւն թափելու»:

Դեռ աւելի կարեւոր պարագայ մը.

— «Եթէ Հայերու սպառազինումը իսկապէս ճիշդ է, շուտով խմացուցէք մեզի թէ ո՛ւր տեղի կ'ունենայ եւ ի՛նչ նպատակներով, որպէսզի աշխատինք առաջքը առնել ժամ առաջ»:

Կարճ խօսքով՝ նոյն գործակցութիւնը Կովկասի հետ, ամէն կէտ մէջ եւ սկիզբէն մինչեւ վերջը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Մ. ՔԷՄԱԼ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱ՞Ն Կ'ԵՐԹԱՑ

ՆՈՐ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՌՈՒՍԻՈՅ, ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ԻՐԱՆԻ ՄԻՋԵՒ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն անգլ. Թերթերուն.—

Լաւատեղեակ շրջանակներու մէջ կը հաւաստեն թէ Մ. Քէմալ մօտերս Թէհրան պիտի երթայ, համաձայնութիւն մը կնքելու համար Ռուսիոյ, Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ: Այս եռամբարձութիւնը երեւութապէս փոխադարձ այցելութիւն մըն է, բայց Շահը Էնկիւրի եկաւ անցեալ գարնան: Այստեղ կը խոստովանին թէ բարիւղի խնդիրը կարեւոր ազդակ մը պիտի կազմէ այս նոր համաձայնութեան մէջ, բայց գլխաւոր նպատակը բաղաքական է: Թուրքիա պիտի օգտուի նոր համաձայնութենէն, վերագինելու համար Տարտանէլը, կատարեալ գիտութեամբ եւ բարոյական ազնութեամբը Ժ. Միութեան որ նմանապէս պիտի օգտուի այս կարգադրութենէն: Մ. Քէմալի կառավարութիւնը արդէն իսկ նախնական բայլերն առած եւ ծրագիրները կազմած է, փութացնելու համար Տարտանէլի վերագինումը:

Թէհրան գտնուած ատեն, Մ. Քէմալ ուրիշ գործերու կարգին իբրեւ իրաւարար պիտի գործէ Պարսկաստանի եւ Աֆղանիստանի միջեւ, սահմանային եւ ուրիշ վէճեր կարգադրելու եւ բարեկամական համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար:

Այս հարցը, ինչպէս եւ Տարտանէլի վերագինումը յայտնապէս կը հակասեն Անգլիոյ շահերուն. այնպէս որ, Էնկիւրիի մէջ կ'ըսուինի թէ Լոնտոն կա՛մ պիտի բողոքէ եւ կամ պաշտպանողական միջոցներ ձեռք պիտի առնէ:

Ֆրանսայի ճահճագային ընտրութիւնները

»»»··«««

Այս կիրակի տեղի կ'ունենան Ֆրանսայի ճահճագային եւ շրջանային ընդհ. ժողովներու ընտրութիւնները: Առաջին ընտրութեան համար թեկնածու ներկայացած են 5000 հոգի, որոնց մէջ կան չորս նախարարներ, 167 երեսփոխաններ եւ 79 ծերակուտականներ, իսկ երկրորդին համար՝ 3000 հոգի ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, բացի Փարիզի շրջանէն եւ Մեծի ճահճագէն: Շրջանային ժողովներու ընտրութիւնը տեղական կարեւորութիւն ունի, իսկ ճահճագային ընդհ. ժողովներու ընտրութիւնը՝ ազգային եւ մեծ հետաքրքրութիւն կը պատճառէ այս տարի, նկատի առնելով բաղաքական կացութիւնը: Ընտրեալները մեծ մասով բաղաքական կարեւոր կուսակցութեանց անդամներն են եւ յաճախ կը կազմեն կոալիցիաներ՝ ապագայ երեսփոխաններու, նախարարներու եւ ծերակուտականներու: 1872 փետր. 15ին օրէնքը կը տրամադրէ որ ճահճագային ընդհ. ժողովները ի հարկին խորհրդարանի դեր կատարեն, պետական հարուածի մը կամ օտար արշաւանքի մը պարագային:

Արդէն իսկ բուռն պայքար մը կը մղուի աջերու եւ ձախերու միջեւ, կարելի եղածին չափ շատ ձուէ հաւաքելու համար:

Համեմատականի մնացած ընտրութիւնները պիտի կատարուին յաջորդ կիրակի:

Ցունաստ գաղթականներուն ալ հող պիտի տան

»»»··«««

Աթէնքէն կը գրեն.—

Երեսփ. ժողովի պատկան յանձնաժողովին մէջ տեղի ունեցաւ վիճաբանութիւն մը յոյն գաղթականներու գետեղման հարցին շուրջ: Այս առթիւ, աթենահայ ժողովրդական յանձնախումբի դիմումներուն վրայ, Երեսփ. ժողովի փոխ-նախագահներէն Քօնտիլիսեան երեսփոխան հայտարեր Պ. Աքինոյէնիս, պահանջած է, որպէսզի Յոյներու կարգին հայ գաղթականներուն ալ ձրի հող տրուի Յունաստանի մէջ, որպէսզի Հայերն ալ կարենան տուն-տեղ շինել: Յանձնաժողովը չէ սպառած վիճաբանութիւնը եւ յոյս կայ որ յառաջիկայ նիստին նպաստաւոր որոշում մը կը տրուի:

Օդանաւ մը ծովահեղ՝ հօրը գոհերով

Անգլիացին Փարիզ բանող օդանաւ մը թանձր մշուշին մէջ կորսուելով, ջախջախուեցաւ եւ ծովամոյն կորաւ Մանշի մէջ, երեքշաբթի ժամը 11ին: Մեքենավարին եւ վեց ճամբորդներու դիակները գտնուեցան քանի մը ժամ վերջը, բոլորովին անճանաչելի դարձած: Օդանաւը Փարիզ կուգար: Արկածին լուրը առած էր զեմանական չոպենաւ մը, որ անմիջապէս հաղորդեց ուրիշ նաւի մը, եւ սկսան խուզարկութիւններ կատարել: Ոչ մէկ մարդկային մարմին անվնաս մնացած էր. բոլորն ալ չօշոռուած բեկորներ էին,— սրունքներ, թեւեր, գլուխներ եւ մարմնի զանազան մասեր: Ջուրը արիւնոտած էր մէկ մղոն տարածութեան վրայ: Օդանաւն ալ չարգուհշուր եղած էր. նոյն իսկ ամբողջական մը չէին կրնար գտնել: Մահուանէտները կը կարծեն թէ արկածը հետեւանք է պայթիւնի:

Ցոցեր դատարանները վերաբացման առթիւ

Դպրոցներու վերամուտէն յետոյ, երեքշաբթի օր ալ տեղի ունեցաւ դատարաններու վերաբացումը: Այս տարի դատական նախարարը խախտեց աւանդութիւնը, ներկայ չըլլալով արարողութեան: Սթամպիւլի դայիկաղութեան եւ դատաւոր Փրէնսի սպանութեան առթիւ կիրքերը բորբոքած ըլլալով, Պ. Շէոռն խոհեմութիւն համարած էր բացակայիլ:

Հակառակ այս զգուշութեան, ա-նախորժութիւններ պակաս չեղան: Շատեր կը պոռային, հեգնութեամբ. — « կեցցէ՛ Պօնին»: Միեւնոյն առեն ցոյցեր եղան տուրքերու ծանրութեան դէմ եւ շատեր իրենց տուրքի թուղթերը գետին նետելով կոխոտեցին:

Շքեղ ծաղկեպսակ մը ղրուած էր պատերազմի մէկ մեռած դատաւորներու յիշատակարանին առջեւ, ի պատիւ դատաւոր Փրէնսի: Արարողութեան բացառիկ երեւոյթներէն մէկն էր դատաւոր Փրէնսի փոխարինութիւնը՝ ընդհ. դատախազ Պ. Կոտէլի կողմէ:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ԼՈՒՐ ՈՒՆԻ՞Ը ԱԹԵՆՔԻ ԵՒ ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ ԿԱՏԱՐՈՒԱԾ ԹԱՑՏԱՒԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ: Ո՞ՒՐ ԿՈՒԶԵՆ ՅԱՆԳԻԼ, ԱՅՍ ՁԱՄԲՈՎ:

Շնորհակալ եւն հայ հայրենակիցներէն...

«Ճիմհուրիէթ»ի մէջ կը կարդանք.—

Ցայտնի է թէ Հայերը, Յոյները եւ Հրեաները իրենք իրենց մէջեւ յանձնաժողովներ կազմած են օժանդակելու համար Օդանաւային Միութեան: Հայոց յանձնաժողովը որ նախապէս 4000 ոսկի յանձնած էր, վերջին անգամ ալ 3000 ոսկի յանձնած է: Ցանձնաժողովը եառնդով կը շարունակէ իր աշխատանքը եւ չատ կարեւորութիւն կ'ընծայէ այս հայրենասիրական պարտականութեան:

Ինչպէս յայտնի է, օդանաւերը երկրին պաշտպանութեան մէջ կարեւոր ծառայութիւն մատուցած են Իտալիոյ եւ Պարսկաստանի: Ուրեմն, այդ ուղղութեամբ ալ մեր հայրենակիցները ուժ մըն են: Այս տեսակէտով, մեր հայրենակիցներու ցոյց տուած եռանդը մանաւանդ գովելի է: Օդանաւային միութեան հանդէպ ցոյց արուած այս չահագրգռութիւնը եւ ցարդ տեղի ունեցած օժանդակութիւնները ցոյց կուտան որ մեր հայրենակիցները իրենց հայրենասիրութիւնն եւ ջանքերը ակնկալուածէն աւելի մեծ արդիւնքի պիտի հասցնեն: Կը գնահատենք եւ ջերմապէս կը չնորհակալենք Ցանձնաժողովը (Հայկական):

Միւս թերթերն ալ նոյն ձեւով կ'արտայայտուին:

Իսկ այս պատուիրները

Բերայի եկեղեցապատկան կալուածներէն՝ Պալըքփազարի կողմը գտնուող եւ ոճաւուլար կոչուած խանութներու վարձակալներուն ազդարարութիւն ձգած է եմմտական մասնարարութեան պաշտօնեային կողմէ թէ՝ այսուհետեւ վարձքերը ուղղակի եկեղեցական մասնաճիւղին պէտք է վճարեն եւ ոչ թէ կալուածոց հոգաբարձութեան: Զեկուցումը բերանացի եղած է:

Դիմում կատարուած է, «Թիւրիմացութիւն» հարթելու համար:

Պուլկարիոյ Թուրքերը կը փախչի՞ն թէ կը տեղաւորուին

Պոլսոյ Թուրք Թերթերէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Սեպտեմբեր 27ին, Ռումանիայէն եւ Պուլկարիայէն 127 գաղթականներ եկան. վագը Թրակիա պիտի ղրկուին այնտեղ տեղաւորուելու համար: Եկած գաղթականներէն մէկ մասը Պուլկարիայէն Ռումանիա փախածներէն են: Վերջին մէկ ամսուան ընթացքին Պոլսոյ համբոյ Թրակիա եւ Կէլիպոլու 7000էն աւելի գաղթական ղրկուած են: Այսչափ գաղթականներ ալ ուղղակի եկած են Թրակիա:

Ուրեմն, 14.000 Թուրքեր անցած են Թուրքիա:

« Ճիմհուրիէթ » կը գրէ.— Պուլկարիոյ մէջ խժդժութեանց ենթարկուած մեր ցեղակիցներուն կարեւոր մէկ մասը վերջերս սկսաւ մայր հայրենիքը գաղթել: Օր չանցնիր որ խումբ խումբ աղէտեալներ չգան Պոլիս: Երկու օր առաջ ալ 40 ընտանիքներէ բաղկացեալ կարաւան մը եկաւ եւ մէկ երկու օրէն Թէքիրտաղ եւ չորկանները տեղաւորուելու պիտի ղրկուին:

Փաշարճըքի (Ռումանիա) եղբայրական Թերթն ալ կը գրէ թէ մինչեւ հիմա Պուլկարիայէն 400է աւելի Թուրքեր ապաստանած են Ռումանիա, բոլորովին թշուառ վիճակով: Վերջերս ալ եկաւ 24 հոգինոց կարաւան մը, մեծ մասով կիներէ եւ աղջիկներէ բաղկացեալ: Այդ խեղճերը կը պատմեն թէ պատառ մը հաց գտնելու դրամ չունին:

Պուլկարիոյ Թուրք դեսպան Համտուլահ Սուպհի պէյ այցելած է այն հինգ հարիւր Թուրք գաղթականներուն որոնք Պուլկարիայէն Սիլիսթրէ փախած եւ մէկտեղէ մը մէկ տեղաւորուած են: Համտուլահ Սուպհի պէյ գաղթականներուն հարցուցած է թէ ինչո՞ւ փախան Պուլկարիայէն:

Գաղթականները ըսեր են թէ Պուլկարիոյ մէջ իրենց կրած հալածանքին չեն կրցած դիմանալ եւ փախչելու սոխպուեր են: « Գաղթականները իրենց հետ ոչ մէկ բան առած են, ձեռերն ու ոտքերը դիւեր տուն գաղտնապէս սահմանը անցնելով Ռումանիա ապաստանած են »:

Հայ հօր մը եւ տղուն դժբախտ արկածը

Անիէն, (Ցառաջ).— Քանի մը օր առաջ Մահիան Պալեան, բնիկ Սիվրիհիսարցի, երբ հեծելանիւով զբոսին հետ կը վերադառնար իր Արժանթէօյի բանջարանոցէն, ճամբան բեռնատար կառք մը կը զարնէ եւ հայր ու որդի գետին կը փռուին արիւնլուայ: Ոտիկանութիւնը հասնելով քննութիւն կը կատարէ, եւ Մահիանն ու իր 4 տարեկան պզտիկը կը փոխադրեն Արժանթէօյի հիւանդանոցը: Մահիանի վէրքը բաւական ծանր է, ականջին եւս ճեղք մը բացուած ըլլալով. իսկ պզտիկը թեթեւապէս վիրաւորուած է:

Արկածեալ հայրենակիցը, որուն բանջարանոցը կը գտնուի Արժանթէօյի գաւառահանդէսներու վայրը, այս տարի կազմակերպուած բոլոր գաւառահանդէսներուն թէ նիւթապէս ու թէ բարոյապէս օգնեց, մանաւանդ իր Տիկինը որ Կ. Ռաչէ անզամուհի է, իր անական տարկանները սիրով տրամադրեց Կ. Ռաչէ գաւառահանդէսին, իսկ Տարօնցիներու գաւառահանդէսին, ուր տեղատարափ անձրեւի • բունեւ-ցանք, իր պզտիկ տունը սիրով տրամադրեց Ժողովուրդին: Կը մաղթենք որ չուտ բժշկուի: Ց. Ա.

Դրամի եւ թուղթերու անկում Սակարեանի մէջ

Քանի մը օրէ ի վեր իրարանցում կը տիրէ սակարանին մէջ: Ինկած են ոչ միայն դրամներու, այլեւ արժեթուղթերու գիները: Պանք ար Ֆրանսի պարտատոմսերը 10,000էն վար ինկան, իջնելով 9825ի. ինչ որ միայն մէկ անգամ պատահած է 1925էն ի վեր, 1931ին, երբ իջաւ մինչեւ 9950ի: Ուրիշ սեղանաւորական եւ ճարտարադործական թուղթեր ալ զգալի անկումներ ունեցան: Այս իրողութիւնը ընդհանուր մտահոգութեան մատնած է սեղանաւորական շրջանակները:

Անգլ. ոսկին որ 74.35ի իջած էր երկուշաբթի օր, յաջորդ օրը իջաւ մինչեւ 74ի, ինչ որ երբեք տեսնուած չէր: Իրագէտներ կ'ըսեն թէ այս անկումը հետեւանք է ոչ միայն մեծ քանակ վաճառման, այլեւ մասնաւոր ծրագրի մը, որպէսզի անգլ. ոսկին յարմարի աշխարհի եւ մանաւանդ ամերիկեան արտածման դիներուն: Նախագահ Րուզվէլթի վերակազմութեան ծրագրէն եւ տալարին անկումէն ի վեր, անգլ. կառավարութիւնը իր դրամը կը յարմարցնէ տալարին ելեւէջներուն: Այսօր աւելի չեշտուած Հայտարարութիւնը, քան մէկ տարի կամ վեց ամիս առաջ:

Անգլիոյ եմմտական նախարարը ճառ մը խօսելով, ըսաւ.— Կը սկսինք ձանձրանալ միջազգային խորհրդաժողովներէն. Թերեւս աւելի լաւ պիտի ըլլայ որ առայժմ գոհանանք քիչ մը աւելի սեղմ խօսակցութիւններով: Տակաւին հասած չենք այն օրուան երբ կարելի պիտի ըլլայ դրամական միջազգային չափանիշ մը որոշել: Անցեալ 12 ամիսներու ընթացքին տեսանելին ամուր մնաց բանաւոր ապահովանով մը: Կը յիշեմ թէ վերջին տարաձայնութիւնը անցողակի բան է, բայց միեւնոյն առեն կարեւոր կը գտնեմ որ եւ է մակարդակի վրայ պահպանել մեր դրամը: Կառավարութեան քաղաքականութիւնն է պահպանել տեսանելին անկախութիւնը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԻՆ ՀԱՐՈՒՑԱԾ ՀԱՐՑԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

»»» ·-«««

ՕՐՈՒՆ ԸՆԴՀԱՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԻ

ԶԵԿՈՅՑՈՒ Իս. ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ ՀԱՐՑԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ցետ հանդիպման տեսակցութեան որ տեղի ունեցաւ մեր խմբագրութեան մէջ, Զեկոյցաբերը հետեւեալ տեղեկութիւնները տուաւ մեզ։

«Ես ծնած եմ Կիլիկիոյ Զէյթուն գաւառի Գէօքսուն գիւղը 1918 թուին։ Հայրս մեր գիւղի ամենէն ունեւոր մարդն էր։ Ունէինք 1000 ոչխար, 200 խոշոր անասուն, 30 ձի եւ ձիաբոյծ։ Հայրս մեզ ուղարկեց Ատանա, որպէսզի մենք ուսում ստանանք։ Ես 1924—25 թ. թ. սորվեցայ «Մարտիրոսեան» վարժարանին մէջ

Մանկատուն

— o —

Հայաստանի մէջ մանկատուն կը երեւանի կրթական տեսչութեան կողմէ 1931 հոկտեմբերին հիմնուած – պաշտօնապէս առաջին առթիւ 116 որբեր, ուեցան առաջին առթիւ 116 որբեր, Ամերիկեան Նիր Իսթ Բըլիթի նախ – կին որբերէն։ 70ը մեծահասակ էին, այնպէս որ մէկ տարի վերջ անոնք տեղաւորուեցան արդիւնաբերութեան եւ հաւաքական գիւղատնտեսութեան մէջ։

Այս մանկատունը մինչեւ հիմա կե – րակրած եւ դաստիարակած է 292 պա – տանի։ Ներկայիս ունի 100 երախայ։ 93ը զպրոցական հասակ ունին եւ մեծաւորուած են զպրոցներու մէջ, մնացեալ եօթը մանկապարտէզ կը յա – ճախեն։ Դպրոց յաճախողներէն 89ը աղջիկներ են։ Անոնց մէջ կան օժտուած պատանիներ, այսպէս ալ՝ ամէնք նուագելու, ուրիշներ ճարտա – րապետութեան ձիրքեր ունին։

Որբանոցին հիմնադրութենէն ի վեր կազմուած է մարմնակրթական խումբ մը, որ մեծ զեր կը խաղայ։

Որբանոցը կը գտնուի երկարկ, ա – բեւտ եւ լուսաւոր չէնքի մը մէջ, որ վերանորոգուած է եւ մաքուր կը պահուի։ Լաւ է նաեւ անունդը։ Ու – նի նաեւ իր թժիշկը։ Միակ թերու – թիւնն այն է որ պատրաստութիւն տեսնուած չէ ձմեռուան համար։ Ե – րախաները տակաւին կօշիկ ու հա – գուստ չունին, վառելափայտը հայ – թայթուած չէ։

Մաւր յուշեր

— o —

Դեկտեմբերին Երեւանի մէջ տեղի կ'ունենայ Հայաստանի երաժիշտնե – րուն առաջին համագումարը։ Այդ առ – թիւ Պետական Հրատարակչականը որոշած է հայ երաժիշտներու գործե – րէն ժողովածու մը լոյս ընծայել։

* Շահագործման յանձնուեցան Լէ – նինականի, Վէգիի, Արթիկի նորաշէն համակառոյցները։ Այս տարուան վեր – ջերը կ'աւարտին Սարդարապատի, Քէչիչքենդի, Աբարանի, Ամասիայի համակառոյցները։

* Աշտարակ – Եղվարդ – Աբարան – Երեւան – Փաշալու հեռախօսի գոյգ գիծ մը կը շինուի ներկայիս։ Պիտի ծախսուի 48.350 րուբլի։

* Երկրաբան Դեմեխինի գիտական յանձնախումբը աւարտեց Դիլիջանի մօտակայ Բլղան – Զայլի ուսումնասի – րութիւնը։ Պարզուեցաւ որ Բլղան – Զայլի ակը կրնայ օրական 100.000 վեդր, եւ իր յատկութեամբ կը յիշե – ցնէ Բորժոմի ջուրը։ Ներկայիս կիս – լովոդակի ջրաբուժական հիմնարկու – թեան մէջ փորձեր կը կատարուին Բլ – ղան – Զայլի «Դիլիջան» անունով կո – չուած այդ ջուրով բուժելու առանձնի հիւանդութիւնները։ Շուտով կը սկսի ջուրի վաճառումը։

* Մոսկուայի ձայնասփիւռի կեդ – րոնին պահանջով, Հայաստանի երա – ժշտագէտներու Միութիւնը որոշած է Մոսկուա ղրկել երաժիշտներ Նիկո – ղայոս Տիգրանեանի, Ա. Տէր Ղեւոնդ – եանի, Կարօ Զաքարեանի, Դանիէլ Ղազարեանի, Մարտին Մազմանեանի նուագախումբի եւ օփերայի յատուկ աշխատութիւնները, որոնք ձայնաս – փիւռով պիտի հաղորդուին Մոսկ – ուայի կայանէն։

* Երաժիշտ Դանիէլ Ղազարեանի 25ամեայ երաժշտական գործունէու – թեան տարեդարձին առթիւ, որ պիտի տօնուի մօտ օրէն, Պետական Հրա – տարակչականը որոշած է լոյս ընծա – յել արուեստագէտին յատուկ երգերու ժողովածուն։

* Քաղաքակրթութեան պատմու – թեան կաճառը ձեռնարկած է ակադե – մական Մաուի հայագիտական ուսում – նասիրութիւններուն հատուկոտոր ժո – ղովածուին հրատարակութեան։

* Նոյն կաճառը, Լէնինի մահուան տասնամեակին առթիւ, որոշած է հը – րատարակել Հայաստանի ժողովրդա – կան բանահիւսութեան նիւթերէն կազմուած «Լէնինը Հայաստանի Ֆոլ – քլորում» խորագրով ժողովածու մը։

* Սեպտ. 6ին պրոլետարական գրո – սարշաւի ընկերութեան կողմէ խումբ մը բարձրացաւ Մայմէխի սարը (3.071 մէթր)։ Սեպտ. 24ին ուրիշ խումբ մը այցելեց Սեւանի չրջանի պատմական յուշարձանները։ Ասով կ'աւարտի գրօսարշաւի եղանակը։

Գրօսարշաւի ընկերութիւնը այս ե – րանակին կատարած է 5 արշաւ դէպի Արագած (4.093 մէթր), 2 արշաւ դէ – պի Մայմէխ եւ մէկական արշաւ դէպի Աղմաղան ու Հաղիս։ Լեռնային ար – շաւիանքներուն մասնակցած են 250 հոգի։

ՍԿԻՒԹԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԵԱՆ Մնացորդներ

»»» ···«««

Գիտութեանց Ակադեմիային Անդր – կովկասեան մասնաճիւղին Ադրբէջա – նի հատուածը վերջերս արշաւանք մը կազմակերպած էր դէպի Շամխորի Գետաբեկի չրջանը, պատմա – ազգա – գրական քննութիւններ կատարելու նպատակով։ Այս արշաւախումբը քննութեան առած է Շամխոր եւ Զի – գամ գետերուն աւազանները մինչեւ անոնց ակունքը (Սեւանի չրջակայքը), որոնք ուսումնասիրուած չէին մինչեւ այժմ։ Երեւան հանուած են մինչեւ այժմ անյայտ գերեզմանաթումբեր, որոնք, ինչպէս կ'ենթադրուի, կը պատկանին սկիւթական մշակոյթին։ Երեւան հանուած են նաեւ քրիստո – նէական հին գերեզմաններու զան – զան տեսակներ, կիկլոպեան չինու – թիւններ, որոնք կը պատկանին նոյն այդ դարաշրջանին, այսինքն պղնձի դարուն (առաջին հազարամեակը նախ քան Քրիստոսի Թուականը)։

Գերեզմաններու ճեւէն կարելի է եզրակացնել, որ այդ չրջանի բնակ – չութեան ժառանգութիւնը չէ ընդ – հատուած պղինձի դարաշրջանէն մին – չեւ քրիստոնէական առաջին թուա – կանը, երբ կը յայտնուին արդէն քր – իստոնէութեան առաջին ժամանակ – ներու հայկական յուշարձանները։ Հաւաքուած ազգագրական նիւթերը մինչեւ ԺԲ. դարու երկրորդ կէսը բացառապէս հայկական են։ Հայ բը – նակչութեան հեռանալէն վերջ, անոնց տեղը կը գրաւեն Թուրք լեռնական – ներ, իսկ ԺԹ. դարու 40ական թուա – կաններուն հայկական գիւղերու ա – ւերակներուն վրայ հաստատուած են ռուս ագռնդաւորներ։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ բգբակիցներէ իրենց գրութիւններ գրել բուդրին մէկ երեսին վրայ եւ մեքենով։

Բարեգործական «խմաւտուն» գործերը

Սելանիկի «Հարիզոն»ը կը գրէ (28 սեպտ.)։ —

Բարեգործականը, այլ եւս առանց դիմակի կ'իրագործէ հրապարակաւոր սակ – րիններուն ապահոված պայքարի ուղ – ղակի ճակատ կը յարդարէ համայն – քին դէմ, իր պատակարէլի դերը յա – ջողակօրէն գլուխ հանելու եւ իմաստը քալեցնելու համար։

Ծանօթ է մեր ընթերցողներուն, թէ ժողովրդական կամքով իշխանութեան գլուխ եկած ազգային մարմինները, կրթական այս տարեսկիզբին անհրա – ժեշտ եւ նպատակայարմար դատեցին համայնքին կրթական չարկէն հեռա – ցնել՝ վերջին մէկ տարուան ընթաց – քին ոտքով – ձեռքով ազգային իշ – խանութեանց դէմ պայքարի լծուած կարգ մը վարժապետներ, որոնց կար – գին եւ անցեալ տարուան անօրէնը։

Ծանօթ է նմանապէս, որ ազգային իշխանութիւնները, իրենց այս օրի – նական քայլին պատճառով դէմ մարդ եղան Բարեգործականի կեդրոնին հետ, որուն պաշտպանեալներն էին դինիէն քացախ դարձած եւ հեռաց – ուած այդ տէօնմէ վարժապետները։ Ասիկա, յաչս Բարեգործականի, կը նշանակէր չկիրարկել անոր նշանաւոր «կրթական ծրագիրը», որուն Ալֆան եւ Օմէգան, ամէնամեծ վամ հակա – դաշնակցական վարժապետներ վար – ձելն էր միայն։

Ստեղծուած կացութիւնը չմարսեց Բարեգործականի կեդրոնը, որ, Սե – լանիկի մէջ, գայթակղութեան քար դարձած եւ քանիցս պարտուած էր։ Եւ սկսաւ խլրտային գործունէութիւն մը վարձկաններու, Բարեգործականի Սելանիկի ճիւղին եւ Փարիզի ու Ե – գիպտոսի կեդրոններուն միջեւ, յան – գելու համար՝ ի հեճուկս Սելանիկի ազգային իշխանութեանց «նոր» վար – ժարան մը բանալու գայթակղալի ձեռնարկին։

Բարեգործականը, նոր վարժարան բանալու արտօնութիւն բացարձակա – պէս չէր կրնար— եւ չի կրնար — առ – նել։ Եւ որպէսզի, ամէն գնով կարե – նայ վարժարանական ճակատը յար – դարել Սելանիկի ազգ. իշխանու – թեանց եւ անոր հոգատարութեան յանձնուած ազգ. վարժարաններու դէմ, անիկա գնաց եւ (նկատ՝ իր բուհճական քարոզչութեամբ անուն հանած Դանիական միսիոնարութեան գիրկը։

Այս միսիոնարութիւնը, այս տարի, որուշած էր կէս առ կէս զեղչել իր դպ – րոցին դասարանները, վերածելով զայն եռամեայ դասընթացքի եւ պա – հելով միայն ձեռագործի բաժինը։ Կարելի էր հետեւաբար — խորհեցան վարձկան բարեգործականիներն ու անոնց կեդրոնները — համաձայնու – թեան մը գալ այդ միսիոնարութեան հետ, որ չէնք ալ ունի, դրամ ալ։ Եւ ծայր տուին բանակցութիւնները վա – րիչ – պորտարոյծ Մալէզեանի ու Դանիական միսիոնարութեան Տանը – մարքայի կեդրոնին միջեւ, Սելանիկի դպրոցը, միսիոնարութեան հետ գոր – ծակցարար բանեցնելու համար։ Ակնկ հինգ վեց օր առաջ, ինչպէս կ'իմա – նանք չատ վաւերական աղբիւրէ, բա – նակցութիւնները վերջացած են, եւ թէ Մալէզեան եւ Դանիական միսիո – նարութեան կեդրոնը, իրենց այսուե – դի ներկայացուցիչներուն, հեռագրով հաղորդած են այս պարագան։

Կայացած համաձայնութեամբ, մի – սիոնարները Բարեգործականին կը փոխանցեն Ֆրանք փողոցի իրենց չէնքը, անոր բոլոր կարասիներով եւ ակնկ զատ, միսիոնարութիւնը յանձն կ'առնէ —անշուշտ ի վարձ իր քարոզ – չական նպատակներուն — տարեկան ՈՒԹՍՈՒՒՆ հազար տրախմի յատկա – ցնել զպրոցի պիւտճէին համար (մնա – ցեալ գումարը պիտի հայթայթէ Բա – րեգործականը)։

Դարձեալ, ըստ գոյացած համա – ձայնութեան, ամբողջութեամբ պիտի պահուի դպրոցի նախկին ուսուցչական կազմը, որուն ամա – կանները պիտի վճարուին միսիոնա – րութեան կողմէ։ Կը նշանակէ որ կրօ – նական — բուհճական — փրօփա – կանդը այս տարի պիտի չարունակ – ուի ընդ հովանեաւ Բարեգործակա – նի...

Բարեգործականի յայտարարու – թեամբ իսկ Դանիական վարժարանը փակուած է այլ եւս պաշտօնապէս եւ «նոր» վարժարանին հոգը յանձնուած է Բարեգործականին։ Այս վերջինը սակայն իր անունով արտօնութիւն չունի եւ չի կրնար ունենալ, հետ – ւարար եւ «նոր» վարժարանը կը բաց – ուի տիկին Հիւրմիւզիատես անուն յոյն ուսուցչուհիի մը ունեցած մէկ հին արտօնագրով, որ ի զօրու էր՝ ցարդ զանիական անունը կրող յիշեալ հաստատութեան համար, ուր կը պաշ – տօնավարէր նաեւ արտօնագիրը ունե – ցող կինը։

«Հունիմ»

«Բէօր Օղլու» երգիծաթերթը (Պո – լիս) կը գրէ 26 սեպտ.ի թիւին մէջ։—

Այս տարի մեր բոլոր վարժարաննե – րուն մէջ հազարաւոր աշակերտներ կրկնեցին իրենց կարգերը։ Վերաքն – նութեան ընթացքին իսկ խումբ խումբ չյաջողածներ կան։ Ամէն ոք սրտնեղեցաւ այս իրողութենէն։ Բայց կ'ենթադրենք գոնէ թէ այդ աչա – կերտները տարի մը եւս մնալով իրենց կարգին մէջ, դառն դաս մը առած կ'ըլլան։ Այս երիտասարդները, ո – րոնք վաղուան Թուրքիոյ մէջ պար – տականութիւններ պիտի առանձնին եւ գործեր պիտի տեսնեն, կ'ուզենք լե – ցուն գլուխով հրապարակ նետել, փո – խանակ կողմնակցութեամբ ու պա – րապ գլուխներով գպրոցէն ելլելու, թող տարի մը եւս մնան ու իրենց կարգացածը մոռնան։

Ներկայիս ամէն ինչ իր գիտութիւ – նը կամ գիտելիքը ունի։ Բեռնակրու – թիւնն իսկ գիտելիքով կ'ըլլայ։ Այս բան խօթենք մեր գլուխը»։

ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄՐՆ ԱՒ ԻՆՁՄԷ

Նոյն թերթը, վերեւի խորագրով կը գրէ։—

Գիտէ՞ք, կարգ մը պաթաճինիներ կան։ ան ու ան կը խարեն, փոխ կ'առ – նեն նոյն իսկ ստորագրութիւն ու մուրհակ կատան, բայց բնաւ նպա – տակ չունին պարտք վճարելու։ Պե – տութիւններն ալ անոնց նմանեցան։ Տեսէք, պատերազմէն ասդին, հաշ – տութեան եւ բարեկամութեան խո – սիր ճիշդ 240 դաշինքներ կնքուած են ... կարելի չէ նոյն իսկ միտք պահել թէ ատոնցմէ ամէն մէկը ինչո՞ւ կնք – ուած են։ Բայց, ի՞նչ հարկ այդքան բարակը փնտռելու։ Քանի որ գործը թուղթին վրայ պիտի մնայ՝ առար – ւրնէ մինչեւ իրիկուն ստորագրէ կեսիք ... Նոյն իսկ, եթէ կ'ուզես, ինձմէ ալ ստորագրութիւն մը դիր ... Բսանս չատ ճիշդ է, — մեծագոյն դաշինքը դէնքն է...

ՄԱՄՈՒԼ

« ՑԵՏՆԵԱԼ ԱՍՈՐԻՆ »

— o —

«Ցուսաբեր» հետեւեալ խորհրդա – ծութիւնները կ'ընէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (21 սեպտ.)։

— «Սկզբնական շրջանին, երբ իր կուսութիւնը պահած էր տակաւին համայնավար վարդապետութիւնը, ո – մանց ով այն կասկածանքը կար, թէ բոլշեւիզմը վերապահ է իր վերաբեր – մունքին մէջ դէպի Ռամկավարու – թիւնը, որովհետեւ այս վերջինը իր էութեամբ աւելի հաւ պահպանողա – կան է, մինչ առաջինը՝ յեղափոխա – կան։ Տարիներ անցան, փոխուեցաւ աշխարհը, փոխուեցան նաեւ այս հա – սանելիները, եւ երբեմնապէս այն տը – պաւորութիւնը ստացուեցաւ, թէ պահպանողական ոյժը բոլշեւիզմն է, մինչ յեղափոխականը՝ Ռամկավա – րութիւնը։

Այս գունափոխութիւնն իսկ ոչինչ փոխեց սակայն բոլշեւիզմի եւ ռամ – կավարութեան միջեւ։ Հակառակ այն փաստի, որ ռամկավարութիւնը աւե – լի անվերապահ ձեւով սկսաւ փառա – բանել համայնավար իշխանութիւննե – րը եւ աւելի ջերմ սիրով կապուեցաւ խորհրդային իրաւակարգին (հան ին – ը համայնավար կուսակցութիւնը), այնուամենայնիւ, օգտագործելով հանդերձ Ռամկավարութիւնը, բոլ – շեւիզմը չարունակեց տրորել ու կոխ – կոտել այս անպատիւ խաժամուժը։

Այսօր բոլշեւիզմը պաշտօնապէս գործակցութեան ուխտեր կը կնքէ պատահած անցորդին հետ։ խորհր – իշխանութեանց համար այլ եւս ընտ – րութիւն չկայ դառնաճաշի տեսակէ – տով։ Քրեմլը այսօր բարեկամ է բո – լոր անոնց — յեղափոխական — որոնք վա – ղը իրեն հետ պիտի ըլլան պատերազ – մի եւ խաղաղութեան հարցերու մէջ։ Եւ ընդհակառակն։ Քրեմլը այսօր դէմ է բոլոր անոնց, որոնք վաղը պատե – րազմի եւ խաղաղութեան հարցերու մէջ իրեն հետ պիտի չըլլան։

Նաեւ այս տեսակէտով ռամկավա – րութիւնը առաջին տեղը կը բռնէ Քր – եմլի բոլոր գործակիցներուն մէջ։ ակնկալէն իսկ աչինչ փոխեց սակայն բոլշեւիզմի եւ ռամ – կավարութեան միջեւ։ Հակառակ այն փաստի, որ ռամկավարութիւնը աւե – լի անվերապահ ձեւով սկսաւ փառա – բանել համայնավար իշխանութիւննե – րը եւ աւելի ջերմ սիրով կապուեցաւ խորհրդային իրաւակարգին (հան ին – ը համայնավար կուսակցութիւնը), այնուամենայնիւ, օգտագործելով հանդերձ Ռամկավարութիւնը, բոլ – շեւիզմը չարունակեց տրորել ու կոխ – կոտել այս անպատիւ խաժամուժը։

Այսօր բոլշեւիզմը պաշտօնապէս գործակցութեան ուխտեր կը կնքէ պատահած անցորդին հետ։ խորհր – իշխանութեանց համար այլ եւս ընտ – րութիւն չկայ դառնաճաշի տեսակէ – տով։ Քրեմլը այսօր բարեկամ է բո – լոր անոնց — յեղափոխական — որոնք վա – ղը իրեն հետ պիտի ըլլան պատերազ – մի եւ խաղաղութեան հարցերու մէջ։ Եւ ընդհակառակն։ Քրեմլը այսօր դէմ է բոլոր անոնց, որոնք վաղը պատե – րազմի եւ խաղաղութեան հարցերու մէջ իրեն հետ պիտի չըլլան։

Նաեւ այս տեսակէտով ռամկավա – րութիւնը առաջին տեղը կը բռնէ Քր – եմլի բոլոր գործակիցներուն մէջ։ ակնկալէն իսկ, լիավին եւ կատարեալ անվերապահութեամբ, ռամկավարու – թիւնը բոլշեւիզմի գիրկը նետուե – ցաւ, իր բոլոր ակնկալիքները կապե – լով կարմիր սաւինի յաջողութեանց։

Առանց ռեւէ բօդարկումի, պարզ ու մեկին բառերով, ռամկավարութիւնը յանուն իր պատգամաւորական ժո – ղովներու բազմիցս յայտարարեց, թէ իմ արտաքին նպատակներու վրայ այն բաղաքականութիւնն ունի, ինչ բաղաքականութիւն որ Ռուսաստանն ունի։ այլ խօսքով՝ թէ իմ պատե – րազմի մը պարագային պիտի ըլլայ հոն, ուր պիտի ըլլայ Ռուսաստանը։

Անօգուտ անցաւ սակայն նաեւ այս անձնատուութիւնը։

Ռուսաստանը այսօր հաշուի կ'առ – նէ իր գործակիցներէն «չեռնեակ Ա – սորի»ն իսկ, սակայն հաշուի չառներ միայն եւ բացառաբար ռամկավա – րութիւնը։

Զայն կ'օգտագործէ իր պիղծ ու սեւ արարքներուն համար մասնաւո – րաբար ընդգծեմ Դաշնակցութեան (իբ – րեւ ազգասպան ոյժ, իբրեւ լրտես եւ մատնիչ հայթայթող խաժամուժ), բայց երբեմ հաշուի չառներ իբրեւ լուրջ գործակից, որ ունի իր կշիռն ու արժանապատուութիւնը։

«Բոլոր գաղտնիքները մէկ հատիկ գաղտնիք միայն ունին»,— կը գրէր համայնավար օրկանիներէն «Նոր Ու – ղի» իր անդրանիկ թուի խմբագրա – կանով, «ռամկավարները Դաշնակ – ցութեան հետ մրցելու իրենց պայ – քարին մէջ կ'ուզեն կոթնիլ խորհ. Հայաստանի ժողովրդականութեան վրայ, յաչս գաղութահայ աշխատա – ւորութեան։ Ամենահասարակ ու է – ժանագին խաղ մը»։

«Խորհրդային Հայաստանի հանդէպ ռամկավար կուսակցութեան դիրքը մեծագոյն չափով բացատրուած է անշուշտ ռամկավարների եւ Դաշնակ – ցականների միջեւ եղած թշնամանք – ով», — կ'երկրորդէր խորհրդային վարիչ դէմքերէն (էր երբեմն ...) Արտ. Կարինեան։

Ցիմար չեն բոլշեւիկները, այսքան բան կը հասկնան անոնք։

Անոնք գիտեն, որ բանի կայ ռամ – կավարութեան հոգեւոր հրեշտակը, Դաշնակցութիւնը, ապա կարելի է եւ օգտագործել այս անպատիւ խաժա – մուժը եւ ամէն առիթով թուք նետել անոր երեսին։

Հոն, ուր կարելի է առնել առանց տալու, ինչո՞ւ բոլշեւիզմը տալու մասին պիտի խորհէր։

Հայագաւութիւն, լրտեսութիւն, մատնչութիւն,— ահա այն դերերը, որ բոլշեւիզմը վերապահած է իր անպատիւ տորուկին»։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՕՐ. ՎԱՐԴԱՆՈՅՇ ԱՐԾՐՈՒՆԵԱՆ
(Երգուհւմցի)
եւ
ՎԱՀԱՆ ՏԷՐ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ
(Հիւսէյնիկցի, Խարբերդ)
Նշանուած
Պուա – Բոլոնիա, 30 սեպտ. 1934

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԼՐԱՏՈՒ

Ինչպէս ժամանակին յանձնուած էր, յաստղիկայ նոյեմբեր մէկ, կէս օ – րէն յետոյ, օգտուելով Մեռելոցի (Թուէն) ծոնական արձակուրդէն, Արայ Պարթեւեան, աչխօնիք մեծ նը – ւագահանդէս մը սարքած է Սալ Կա – վայի մէջ։

Երաժշտական այս ցերեկոյթին պիտի մասնակցի ծանօթ արուեստա – գիտուհի Լիտի Տէմիրճեան, ընկե – րակցութեամբ 50 հոգինոց աչխօնիք նուագախումբի։

ՓԱՆԱՑ ԼԵԱ-- (ՏԱՐՕՆԻ ՇՐՋԱՆ)

»»» ··«««

— Ուղղակի լեռ բարձրացէք, չփոր – ձէք գիւղ մտնել, բնաւ ճամբաներէն չյաուաջնաք, երկուքն ալ վտան – գաւոր են։

Եւ գրկելով հրացանը կորաւ մու – ճին մէջ։ Դեռ մինչ այդ, չէինք հա – ւատար թէ ազատ ենք եւ փրկուած։ Գուցէ չատեր գիտնան Գարծվարայ Ցարօն եւ Դեղձմերու Սըլֆօն։ Եր – կուքն ալ տարիներու ընթացքին Հայ Ջարդերու մրցանակ էին չահած։

Բայց այս առղնապալի բոպէին Ցարօ կը գթայ, կը կարեկցի, կ'ազա – տէ ու տոպրակ մը ցորեն ու հագուստ մեզ ճամբու կը դնէ։

Ես չալկած ցորենի տոպրակը, Բեր – ան գրկած Հերմինը, իսկ Նորչէնի տղան չալկած Լուսաբերը, մայրս որ տկար էր եւ ջարդուած, կը քալենք ճամբէն դուրս։ Փուշ ու տատասկ մեր բոպիկ ոտքերուն բարձ ու բամ – պակ դարձան։ Կ'աճապարենք Քան հասնիլ եւ հոն ծուարած ժողովուրդին պէիւթեան աւետիս տալ։

Թաթուլայ կողերով կը հասնինք Ցարօ քաղաք, հոն կը գտնենք հարեւ – րի չափ մեր գիւղացիներէն։ Հոն էին նաեւ իմ քարայրի մէջ թաղուած 2 ընկերներս, Բրօճ եւ Մօսո, որոնք վաթթուած երեսներս կը համբուրեն։ «Ի՞նչպէս քալուածքիդ ունեցար այդ գազաններուն յանձնելու եւ քու անձդ վտանգելով մեզ փրկեցիր, բան մը որ ոչ ոք կրնար համարձակիլ։ Այսօրուր – նէ սկսեալ մեր կեանքի օրերը կը պարթինք քեզ, սիրելի Մարգար, եւ չգիտի մոռնանք»։

Կուտամ տեղեկութիւններ Փիւր – տերու գիւղէն հեռանալու մասին։ Ի – րենք լեռնէն տեսած էին անոնց փա – խուստը, բայց ի՞նչ կ'անցնի կը գտա – նայ տեղեկութիւն չունէին։ «Թուսա – կան բանակը վաղը Դուրանի մէջ պի – տի տեւողենք, անոր յաուաջապահներ Գըլուղու ձորով մտած էն Դուրան, Ալզաղբիւր, Թիլ, Մկրագոմ, եւ մինչ – չեւ Ցրօնք հասեր են։ Փիւրտերը սար – սափահար կը խօսին Հայերու վրէժ – խնդրութեան մասին, ահա փրկու – թեան աւետիսը»։

Եւ Մօսոն կը զրկենք վեր, Զարէ Սերոբին եւ ուրիշներուն աւետիս տա – լու։

Ցորենի տոպրակը կը բանամ ու բուռ-բուռ կը բաժնեմ ժողովուրդին։ Նորչէնի Վարդկայ Մանուկի Օզոմն ու Յովսէփ եւ Ըսկօ Գասպարի Մկրտիչ ալ մեր գիւղացիներու հետ վար էին իջեր Քանայ լեռնէն, անոնց ալ ցո – րէն կուտամ ու ամէն կողմ կրակներ կը սկսին պլպլալ, ցորեն կը խաշեն, կամ կը խարկեն ուտելու համար։ Ալ վախ չկայ եւ կրակի լոյսէն ոչ ոք կը խրաչի։ Նորչէնցիներէն երեքն ալ հարուստներ էին, մանաւանդ Մկրտի – չը ունէր ճերմակ գուլպայ մը լեցուն դրամ, ձեռ ըսեմ ոսկի էր չեմ սխա – լիր, գժախտաբար այդ դրամի կողք – քին նոյն իսկ ատրճանակ մը չունէր։ Նոյնն էր եւ Մօսոն։ Ցովսէփ ունէր ատրճանակ մը մինակ 7 փամփուշ – տով։

Առաւօն արշալոյսին, երգելով Թա – թուլայ գլուխը բարձր քարերու վրայ նստած ուրս բանակի յաուաջապահ – ները կը դիտենք։ Այդ օր հեռուները երթալ պահուելու միտք չունինք, ապատ ենք, ապրա՞։ Արեւը կը ծագի, ուրս բանա – կին տեղ կը տեսնենք Քօսուրայ լեռ – նէն դէպի Սիմ լեռ փախչող Փիւրտեր, անհաչիւր արկղ եւ ոչխար։ Սակայն ուրս բանակ չկայ։ «Օ՛, վերջը կու – գայ», կ'ըսէ մէկը։ «Թող բարով խէ – րով գան, թող քիչ մը ուշ գան», կ'ը – սէ ուրիշ մը, զիրենց Աստուած ու Քրիստոս, զիրենց հօրն ու մօր հոգին ու մարմինը», ձայն կուտայ քաչակո – րով Ցարօ Մուշեղն, որու կինն ու 3 տարեկան աղջիկը Կամէ Ուսայի տղայ Մահմէտ առեւանգած էր, Չարդին առաջին օրը, իսկ ինք, մայրը Հալեպն, 2 տարեկան տղուն հետ ճողոպրած էին։

Երեք օր չարունակ, Քօսուրայ սա – րէն, դէպի Սիմ սար խուճապահար կը փախչին։ Աճիւնէն օգտուելով, Վարդենիսցի Հասրաթ որ Զեւուրայ չամբի մէջ ապաստանած էր շատ մը Հայերով, կ'ազատի իր բոլոր խում – բով եւ կը միանայ ուրս յաուաջապահ – ներուն։ Մեզ հանդիպելով, բանակին հետ կը նահանջեն։

Երեք օր յետոյ Քիւրտերու փո – խուստը զադրեցաւ, չորրորդ օրը դէպի Սիմ լեռ փախչող Քիւրտեր, ի – րենց արջառով ու ոչխարով ետ դար – ձան դէպի Քօսուր եւ մեր գիւղը ըս – կսաւ նորէն լեցուիլ Քիւրտերով։ Հին – գերորդ օրը Մանկայ խաճիներու մէջ, արշալոյսին, ապահովուած խո – շոր կրակի մը բոլորտիքը քնացած մեր գիւղացիները կը Ջարդուին, 22 հոգինոց մայ չէյխերու կողմէն, որոնց մէջ էր իմ պաշտելի աներձապ՝ Սարգիս, Նոյնպէս, Մոսոն, Աւօն, Նեթ – սիկ։ Անոնց Մկրտն թաւալգոր թա – ւուաններու մէջ կ'ազատի, կ'ազատի Նոյնպէս պզտիկ աներձապ՝ Վահան, դիակներու տակ մնալով, իսկ Մկ – րտչի երկու տղան՝ Գրիգոր ու Աղբա – նիկ գերի կը տարուին։ Հոս ապան – նուեցան Հալեպ Հլօն եւ Մնօ Սահ – միան, բոլորն ալ մեր գիւղացիները։

Զոքանչս Ցնարդ, լսելով Սարգիսի մահուան լուրը, կաթուածահար մե – ռաւ 24 ժամէն։

Քանայ լեռան վրայ եղած ժողո – վուրդը խուզարկուներէն ապրուպա – հար կը փախչին, ու դարձեալ մեր գիւղի կողմը կը գառնան։ Մեր գիւ – ղի կողմէն եկած ուրիշ խուզարկու խումբ մը զանոնք կը հաշուէ, ջար – ձել Քանայ լեռ բարձրացնելով։ Այսպէս մինչեւ իրիկուն ալեկոծու – թեան մատնուած ՝Ալ տեղ տեղ փախ – չելու ուժ չմնաց։ Հիւանդ, անօթի կ'իյնան անգութ ու անողորմ դահիճ – ներու ձեռքը, որոնք կը պահանջեն դրամ կամ նախապէս պահուած գոյք ու կարասի։ Եթէ ունի եւ կուտայ, ապրած կը ձգեն, բայց ուրիշ խումբ մը կը բռնէ եւ որոհմահաւէր ալ բան չու – նի տալու, գնդակը կ'իյնայ գլխուն։

Հինգերորդ օրը զարձեալ չփորձե – ցինք մեր տեղը փոխել եւ ոչ ալ հե – ռուները երթալ պահուիլ։ Կէս օրուան ժամանակ, մեզմէ վեր, Զարէ Սերո – բի եւ Ամբարի Արթինի թաքստոց – ները կը բռնուին, տղամարդիկ չկան, հեռուները պահուած են։ Կնկինները կը խոչանգուին, կը չարչարուին եւ ա – ւարի կ'ենթարկուին։ Տարուած էինք անոնց տատապանքով, յանկարծ մենք մեզ պաչարուած գտանք։ Հայհոյ կը – ցանք տասը քայլ բնտանիքներէն հե – ռանալ։

ՄԱՐԳԱՐ ԲԱՐԹԵԱՆ

(Շար.)

ՄԵԹՐՈՑԻ Շաթլէի գիծը երկու ժամ դադարման դատապարտուեցաւ երէքշաբթի առտու ժամը 8—10, անձնանախպանութեան մը հետեւանքով։ Անծանօթ մը ինքզինքը նետած էր գծին վրայ։ Երթեւեկը խանգարուեցաւ նաեւ գետնին երեսը, ահագին բազմութիւն խռնուած ըլլալով։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ զարձեալ կազմեց Պ. Թաթարեսքու, առժամապէս առանձնելով արտաքին նախարարութիւնը։ Կը սպասուի Պ. Թիթուլէսքուի վերադարձին, նորէն անոր յանձնելու համար այդ նախարարութիւնը։

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Հայ երաժշտական միութեան վարչութիւնը եւ իր բոլոր անդամ-անդամուհիները իրենց խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնեն *ՏԻՐՈՆ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆի* դառնադէպ մահուան առթիւ՝ իր եղբօր՝ Պ. Վ. Սարգիսեանի, իր տիկնոջ, քոյրերուն եւ պարագաներուն։ (Կնիք)

ԵՐԵԿՈՑԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. ՓԱՐԻԶԻ «ՌՈՍՏՈՄ» ԽՈՒՄԻ ԿՈՂՄԷ

3 Նոյեմբեր Շաբաթ երեկոյ

կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը։

ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ֆ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Հոկտ. 15ի Շաբաթ գիշեր ժամը 8·30ին ՀԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԷՋ

Տեղիս սիրողներու մասնակցութեամբ կը ներկայացուի՝ **ՄԱՏՆԻԶԸ**

Տոմսերու գիները՝ 5 եւ 3 ֆրանք։

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

***1, Bld. du Nord, 1, le Raincy** (S. & O)*

Վարժարանը բացուած է Հոկտեմբեր 1ին։

Զրիաւս ըժ աշակերտուհիներուն Թիւը լրացած է, կ'ընդունուին միայն Թոշակաւոր աշակերտուհիներ դիւրամատչելի պայմաններով։

Վարժարանը կ'ապահովէ իր աշակերտուհիներուն առողջ դաստիարակութիւն։ Թէ ամով կ'աւանդուին ուսման բոլոր ճիւղերը, ֆրանսացի եւ հայ մանուհագէտ ուսուցիչներու կողմէ։ Հոգ կը տարուի հայերէն եւ ֆրանսերէն լեզուներուն։

Մասնաւոր ուշադրութիւն կ'ընծայուի ձեռարուեստի եւ ձեռագործի ճիւղերուն։

Արձանագրութիւնները կը կատարուին երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ կիրակի կէսօրներէ առաջ։

ՕՐԻՈՐԴԱՑ ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱՆԱՐԱՏ ՅԼՈՒԹԵԱՆ ՔՈՒՅՐԵՐՈՒ

***1, Place Chateau - St. GRATIEN** (S. et O.)*

Վարժարանս կ'ընդունի գիշերօթիկ աշակերտուհիներ, սկսեալ 6 տարեկան փոքրիկներէ։ Ֆրանսերէն լեզուի, ֆրանսերէն աւանդուելիք դասերուն եւ մարմնամարզի համար մասնաւոր կարգադրութիւն եղած է մեծածակալ Ecole Libreի վարչութեան հետ, մեզ վերապահելով հայերէն լեզուի, ձեռագործի եւ հայերէնով աւանդուելիք դասերը, ինչպէս նաեւ երգ, դաշնակ եւլլն.։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԳՈՑԱՄԱՐՏ *օրացոյց 1935*

Հրատարակութիւն *Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ*

1.— Ազգային քննական պատմութիւն, բագրատունեաց Հարստութենէն մինչեւ Ռուբինեանց Հարստութիւն։

2.— Ամփոփ նկարագրութիւն ազատագրական պատմական դէպքերու եւ դէմքերու, առանց կուսակցական խտրութեան։

3.— Կրօնական տօներու լիակատար յիշատակութիւն։

4.— Օրացոյցին ճակատը գետեղուած է *Հ. Ց. Դ. Ջինանշանը*՝ եզերուած զոյգ եռագոյնով, մէջտեղը *«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՈՑԱՄԱՐՏԸ»* (գծուած *Հ. Ալեքսանքի* կողմէ)։

5.— Օրացոյցին ներքեւ *Դաշնակցութեան երդումը*։

7.— Ձախ կողմը *Միքայէլ Վարանդեան, Մ. Նալբանդեան* եւ *Թումանի մարտական խումբը*։

7։— Աջ կողմը *Հայր Աբրահամ, Գամառ Քաթիպա, Բաֆէնի* եւ *Տէլիպապայի Ֆէտայիներու խմբանկարը*։

8.— Օրացոյցին մէջ գետեղուած են անցեալ տարուան կոպքին վրայի նկարները եւ եօթը նոր նկարներ։

Հայրենակիցներ, չզրկուելու համար այս գեղեցիկ հրատարակութենէն դիմեցէք այժմէն Միութեան հասցէին՝

Karnig Antikian, 49, rue Nationale, Marseille։

Գինն՝ Մարսէյլի 5 Ֆր.։ Գաղուներ 5.50։ Պալքաններ եւ Սուրիա 5։

Տպագրութիւն՝ ԵՆՈՎՔ ԱՐՄԷՆ։

Կ'ուզուի Ափիէսօր

փարիզէն 100 քիլոմեթր հեռու քաղաքի մը մէջ հաստատուած ծանօթ դերձակատուն մը կ'ուզուի լաւ ափիէսօր (appiéceur) *մը որ կարենայ կարել 200 կտոր մէկ տարուան մէջ։*

կը պահանջուի շատ լաւ յանձնարարականներ իր աշխատած տեղերէն։ Մանրամասնութեանց համար դիմել ՅԱՒԱՒՋի վարչութեան։

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաբաժիններ փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի ՄԷթրը 2-5 ֆրանք։

ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐԻԷՆ։ Ամսական 50 Ֆր. վճարում։

Զրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օդին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕԴԻՆ

փնտռեցէ՛ք զայն կարմիր պիտակով։ Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի ֆիւսիսայլին եւ կեդրոնը Շրջաններու *EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis, Tél. Plaine: 09 - 95*

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻՉԻ

D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian *24, rue Assalit. Nice (A. M.)*

ՎԶՆՈՑ (*քաշ - քոլ*)· ՓՈՒԼ - ՕՎԷՐ եւ ԲՈՒՐԴԷ ՋԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐ,

*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis, Paris 2e.

Métro: St. Denis

Tél. Central: 69-61 եւ Gutemberg 57-57

Միշտ տրամադրելի է ընծիր մթերք մը՝ ամէնէն ցածր գիներով։

ՓՈՒՆԴՐԱՒԱՆՔ Է

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

L. LECORCHÉ Chir. Den.

Ex. Interne des Hôpitaux de Paris

Chef de Clinique à l'Ecole Dentaire Française

Assistant ԱՇՈՏ Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ *chir. dent. D.E.D.F.*

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՒ ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Ակռայ կը քաշենք առանց սրսկումի, միայն մէկ վայրկեան քուն՝ **SOMYL**ով։ Քուրսն եւ պրիճ. ատամնաշարեր՝ շատ թեթեւ քրոմէ մետաղով, կը վերափոխենք ճիշտ ատամնաշարեր։ Երախաներու ատամներու շտկում։ Կ'ընդունի **Assurance Sociale**ի հիւանդներ։

Կ'ընդունի 9 - 12 *եւ* 2 - 7

126, Boulevard Sérurier, Paris (19e)

Métro: D a nube **Autobus: M. & BH.**

Etude de Me BERNARD WAHL

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հիւտարար դատարանի. ներու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

Հայկոս ժամադրավայրը

ճաշարան ՓԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ *Հեռաձայն* **Danton: 52-73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) **17, Rue Damesme, PARIS (13e)**

« ՅԱՒԱՋ »ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ (1)

ԼԻՋԱ ՍՈՐՈՓԻՆԱ

(ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ)

ՄՄԲ.— Թարգմանաբար կը հրատարակենք այս պատմուածքը, հակառակ անոր որ գիտենք թէ ախորեակները, մահուան սպառնալիքին տակ, տաժանակիր աշխատանք է որ կը տանին, Այսուհանդերձ, ընթերցողը կրնայ ըմբռնել «ինչն ու ինչը» ու գաղափար մը կազմել իրենց ամուսինները՝ անջատուած ու հիւսիսային ցուրտին մէջ··· «վերակրթուղ» կիներու կամ այրերու իրական կեանքի մասին :

Նոր ձերբակալեր էին Լիպան։

— Ե՞ս։ Ի՞նչ ըրի որ բանա կը տանին։ Ոճրագործուհի՞, ե՞ս։ Առաջին անգամն է որ կը լսեմ··· ի՞նչ, ա – մուսնո՞յս կ'օգնէի։ Կին մը պարտաւոր է օգնել իր ամուսնոյն՝ եթէ կը սիրէ զայն··· Ես կը ծախէի ինչ որ կը բերէր· բայց թէ ո՞ւրկէ կը բերէր՝ չէի հետաքրքրուեր··· Այո, մէկ կամ երկու անգամ ընկերացայ իրեն···զիրենք։ Ուսուցչուհի է, տղաքը՝ պիոներներ··· Իմ պատճառով պանդոք մը ղաղրելու ոչինչ ունէք··· Իսկ եթէ ես չեմ ընդգրկած ձեր ճամբան, յանցանքը ձերն է։ Ամուսինս՝ Սիմոնը՝ ինչո՞ւ անձանօթ ուղղութեամբ դրկեցիք։

Եւ ահա, Լիպային կը յայտարարեն թէ հիւանդային կայան մը պիտի ղբրկուի, հոն, ուր անօրինակ երկարու – թեամբ ջրանոց մը կը շինուի՝ Սպիտակ ծովը մթացնելու համար Լէնին – կրատի։

Ուրիշ ձերբակալուածներու հետ՝ զայն ուղարկիչին որոշուած տեղը։ Լէնինկրատէն անցան ճմեռնային ձիւնին տակ։ Երկար օրեր Մուրմանքի մէջ, առանց երբեք պիտնալու թէ երբ պիտի չարունակեն ճամբան։ Իսկ վակոնին մէջ խօսակցութիւնը ընթացք կը առնէր·

— Աչխատանքի եւ վերակրթութեան կայա՞ն։ Դեռ ինչեր պիտի չպրպտեն··· Վերակրթութի՞ւն···

Լիպա իր տէրջը կը դիտէր։ Ամէն ինչ նոր ու տարօրինակ կը թուէր իրեն։ Ու միշտ կը խորհէր իր ղժբախտութեանը մասին։

Կայարան մը, մօտեցաւ դռնապանին·

— Կարելի՞ է իջնել։

— Ո՛չ, պատասխանեց երիտասարդ պահակ մը որ դրած էր գոբշ զարդերով գդակ մը եւ հրացանը բռնած էր ձեռքը։

— Որքա՞ն կը տեւեսս ամիսը՝ հանգիստ համար մարդոց վրայ։

— Ոչինչ, քաղաքացուհի։ Ես եթէ տեսնայի, ինձ պիտի տային որպէս աշխատանքի օրավարձ, որովհետեւ ես եւս տարագիր մըն եմ։

— Տարագի՞ր մը։

— Այո, տարագիր մը։ Արդէն հօթը տարի է ու հիմայ վերհսկողութեան գտնուին մէջ եմ···

Առաջ մը, չատ կանուխ, երբ ամէն կողմ սառած էր, հասան կայանը ու դիրենք տարին տաղաւարներու մէջ։ Կանչէր։ Փոխադարձ կանչեր։ Բան մը կորնչցնող կա՞յ։ Ո՞վ կը բանտաճէ պահանջները։ Կը սկսին տեղաւորման։ Նիհարկուկ Մանիան Լիպային դրացուհին է։ Տաղաւարները ցած են, փոքրիկ պատուհաններով, գետին փռուած անկողիններու չարք մը, փայտէ առաստաղ մը եւ կրակարուեստ տանիք մը՝ հողով ծածկուած։ Երկաթէ վառարան մը՝ տաքցնելու համար բնակիչները։ Բայց, ատիկա առժամեայ բնակութիւն՝ մըն է, քառասունք մը։ Տարագիրները՝ աւելի շատ սարքուած ու վերջնական բնակավայրերը դրկելէ առաջ, հաղ պատուաստում կ'ընեն անոնց՝ ժանտատենդի դէմ։

— Հինգ տարի պէտք է մնալ հոն եւ ամէն օր աշխատիլ··· Ո՛չ, պիտի չվերադառնամ··· եթէ Սիմոնը չգտնեմ, ա – ռանձին պիտի փախիմ···

Ահա թէ ինչու չէ չտկած իր անկողինը։ Պառկած է վրան, յոգնաբեկ, անզգայ կեանքին, մարդոց եւ ինք – դինքին հանդէպ։ Ու այսպէս պառկած կը մնայ ան, եւ միայն իր գոյութեան փոքրիկ մանրամասնութիւնները կը բախին իր յիշողութեանը։ Այդ պա – հուն, իր արկղէն հանած է քանի մը լուսանկարները, ուր ինք կ'երեւի՝ անհաւատալի դղեակի մը ճակատը, նաեւ չրջանակուած հայելի մը, բրո – ճափոշիի տուփ մը, մկրատ մը, եւ, հին լրագրի մը մէջէն հանած է անձ – ռագ մը՝ զննելու համար իր անկողնին վերեւը։ Չհետաքրքրուեցաւ հայելին, ու վրան՝ թատամած ծաղիկ մը, որ, ինք եւս չի գիտեր թէ ինչպէս է եկած ու մտած իր արկղը։ Կը նետէ ընդհանուր ակնարկ մը ու կը ճաթի խնդալէն·

— Դէհ, լաւ· ասանկ՝ կարելի է ապրիլ··· Նատեցէք, աղջիկներ։

Հանդիպակաց անկիւնը, ինչպէս կը սանտրուի՝ ոլորուն բերնով շուքան։ Կը քաշայ իր ճակտին ձախ կողմը մը չինել չէկ խոպոպ մը, լկտի կերպ մը պատչառելէն։

Գիշերը կ'իջնէ··· քառասունքի տաղաւարին մէջ՝ ձմեռուան երկար գիշերը։ Առաջին գիշերը, զոր պիտի անցընեն···

Գիշերուան հետ կը հասնի եւ ախտութիւնը։ Պետութենէն պղպատքանի մը հազար բուպլիներուն մեծ տակը։ Հիմա՝ մնացիր հոս, լղճկանդ··· Այո, կոլխոզի քանի մը չափ ցորենին համար մնացիր հոս, լղճէ կեանքդ։ Եւ ապրկալի տարիները, ուր ժամ մըն է բարձրացան ձայն կը վիճէին տեղի եւ հոսանք դրան համար։ Ահաւասիկ լուր մը կը խոկան։

Ցանկարծ, լուութիւնը կը խզուի ռատիոյի սուր ու խոպոպ ձայնէն։ Ռատիոն չէին նշմարած՝ գործով պրպտած ըլլալնուն։ Ու պոռչտուն ձայնը կը պատմէ·

Ա. ԱՅՃԻՆՈՒԿՆԵՑԻ

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ԾՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) — N° 6 — Série 276.298

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

ԵՐԿՇԱԲԹԻ ՀԱՄԱՐ Metro : GOBLIAC

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՀԵՏԱՍՏԱԹԱՊ	ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրանաա եւ գաղուվինա	140 Ֆրանկ	70 Ֆրանկ	25 Ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 Ֆրանկ	100 Ֆրանկ	—

ՕՒՐԲԱԹ
5
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
5 Octobre
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2617

Ամբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

կարելի՞ չէ գլուխ գլխի տալ, այս առթիի

»»»··«««

Ուրիշ խնդիրներ ալ կը յուզէ Ազգերու Դաշնակցութեան Նախկին գրասենեակը, ուշադրութիւն հրաւիրելով գաղթականներու կացութեան մասին:

Վեցերորդ յանձնաժողովին (քաղաքական) ներկայացուցած բանաձեւը անձկութեամբ դիտել կուտայ· —

Կարգ մը կառավարութեանց համար յաճախագէպ է դարձեր իրենց երկրէն արտաքսել փախստականները, նոյն իսկ աննչան յանցանքներու համար:

Նկատի առնելով այս ընթացքին «ծանր հետեւանքները դրացի պետութեանց համար», բանաձեւը կը հրաւիրէ կառավարութիւնները իրենց երկրէն չարտաքսել փախստականները, մինչեւ որ մուտքի անցագիր առացուած չըլլայ սահմանակից երկրէ մը:

Այս առթիւ, բանաձեւը կը յիշէ թէ՝ 1933 Հոկտ. 28ի պայմանագրով ճշդուած է գաղթականներու իրաւական վիճակը: Այդ պայմանագիրը մանաւորապէս կը տրամադրէ օտարականներու վերաբերեալ տնօրինութիւնները անխտիր չգործադրել գաղթականներուն համար, նկատի առնելով անոնց բացառիկ վիճակը:

Արդ, որպէսզի արժէք ունենայ այս պայմանագիրը, անհրաժեշտ է որ շահակից պետութիւնները իրենց հաւանութիւնը յայտնեն անյապաղ:

×

Այսպէս ուրեմն, սեղանի վրայ կան երկու հիմնական խնդիրներ.— 1· Գաղթականներու տեղաւորումը իրենց գտնուած երկիրներուն մէջ կամ այլուր· — 2· Անոնց իրաւական վիճակին ամրապնդումը:

Երկու հարցերուն առթիւ ալ, Նանսէնեան Գրասենեակը միշտ ջիում ունեցած է հայկական կազմակերպութեանց հետ, իմանալու համար անոնց տեսակէտները:

Ինդիրը այն է որ, չատ մը բաղձանքներ կամ բանաձեւեր մնացած են թուղթի վրայ:

Առնենք արտաքսման խնդիրը:

Հակառակ բոլոր բանաձեւերուն եւ պայմանագրութեանց, Ֆրանսան, որ ամէնէն բարեացակամն է, մինչեւ այսօր ալ արտաքսման հրամանագիրներ կ'արձակէ:

Եւ այս՝ գիտնալով հանդերձ որ երթալիք տեղ չունի հայ կամ ռուս գաղթականը:

Վարչական իշխանութիւնը տառապէս հետեւելով օրէնքին, կարմիր թուղթեր կը յանձնէ ոստիկանութեան: Այնուհետեւ են–թական կը մատնուի անորոշ, առկախ, չդադրիդիո վիճակի մը:

Ձիշդ է, պարբերաբար յետաձգումներ տեղի կ'ունենան: Բայց, ի՞նչ օգուտ, քանի որ արտաքսեալը չի կրնար որ եւ է գործ կատարել:

Ան օրէնքէ դուրս է ամէն տեղ, եւ յաճախ բանտ ալ կ'իյնայ:

Շատեր,— մանաւանդ Ռուսեր,— համակերպած են այս անտոյդ վիճակին, չարաթ մը թափառելով, երկու չարաթ ալ բանտ պառկելով...

Այս տաժանելի կացութիւնը կարելի է ամփոփել երկու բառի մէջ,— դատական վճիռ եւ անկանոն թուղթ:

Ամէն անգամ որ այս հարցը կը յուզուի, ձեռնհաս չրջանակները կը պատասխանեն,— ի՞նչ ընենք, ճար չկայ ...

Ընդունելով հանդերձ բոլոր դժուարութիւնները, կը կարծենք թէ բոլորովին անճար չենք:

Տագնապին բուն պատճառը այն է որ այս գործն ալ բախտին կամ անհատներու բարեացակամութեան ձգած ենք, ինչպէս ու–րիշ հոգեր:

Գոնէ վերջին տարիներս, մենք չենք իմացած որ հաւաքական դիմում մը կատարուած ըլլայ, բանաւոր ելք մը գտնելու համար այս տագնապին:

Անշուշտ մեր ձեռքը չէ փոխել երկրին օրէնքները: Այդպիսի պահանջ ալ դրուած չէ որ եւ է տեղ:

Բայց, օրէնքը ամէն դուռ փակած չէ վարչական անօրինութեանց առջեւ:

Ֆրանսացիները իրենք ալ կը խոստովանին այդ պարագան, եւ վերջերս քանի մը թերթեր առաջարկեցին աշխատանքի գա–դութներ հաստատել, արտաքսելի օտարականներուն համար:

«Ուրեմն աքսորե՞լ տանք»:

Ո՛չ· բայց փորձենք ելք մը գտնել:

Օրինակ, նուազագոյն չարիք մը չէ՞, եթէ արտաքսման դա–տապարտուած գժբախտ մը արտօնուի Ալժերիա կամ Մարոք հաս–տատուելու եւ հոգածութեան նուիրուելու:

Միջազգային խորհրդածութիւն մըն է այս:

Ըսել կ'ուզենք թէ՝ պէտք ունինք մեր տունը կարգի դնելու, եւ լրջօրէն կազմակերպելու անճար հայրենակիցներու պաշտպա–նութեան գործը:

Քանի մը տարի առաջ թելադրեցինք միացնել գաղթ. երկու գրասենեակները,— փորձուեցաւ եւ ձախողեցաւ:

Վերջերս առաջարկեցինք որ բանուորները իրենք ձեռնարկեն մանուածոյ գրասենեակ մը հաստատելու, գոնէ իրենց առօրեայ հո–գերուն համար,— ոչ մէկ չարժում:

Իսկ արտաւնջները կը չարաճճուին նոյն միօրինակութեամբ, — ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր վիճակը, ի՞նչ կը բանին Գաղթ. գրասեն–եակները, եթէ անոնք անգործ են, հապա ո՞ւր գիմենք...

Խոստովանինք որ Եւրոպա իյնալէ յետոյ, մեր գիտցածներն ալ մոռցանք:

Անտառուլի մէջ, գիւղացի աէրտէր մը զարման կը գտնէր չաս մը ցաւերու: Իսկ մենք անճրկեր ենք այս պողոտաներուն վրայ, հակառակ այնքան փառքերու, սիրտոսներու եւ դիրքերու:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄՍԸ

»»»··«««

ԱԶԵՐԸ ՅԱՂԹԵՑԻՆ ԲՈԼՈՐ ՀԱՐՑԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Երրորդ նիստով վերջացաւ Անգլիոյ Աշխատաւորական կու–սակցութեան համագումարը (երեք շաբաթը կը բաւէ՞ հայկական որ եւ է ժողովի համար ···):

Երկրորդ նիստին մէջ, կուսակցութեան ձախ թեւը խստօրէն ճնշադատեց կեդր· վարչութեան վարանոտ եւ բարեխառն վարմունքը, եւ պարսաւանքի մուէ առաջարկեց, բայց պարտուեցաւ 205,000ի դէմ 2,146,000 ձայնով: (Պատգամաւորները այնքան ձայն ունին որքան անդամ կը ներկայացնեն իրենց շրջա–նին մէջ): Այս առթիւ երկար ճառ մը խօսեցաւ Պ. Հէնտէրսըն, պատերազմի եւ խաղաղութեան մասին: Նախկին նախարարը շեշ–տեց թէ աշխատաւորական կուսակցութիւնը երբեմ չպիտի քոյ–լատրէ որ Մեծն Բրիտանիա պատերազմի դիմէ կամ օգնէ ուրիշ որ եւ է օտար պետութեան՝ այդ ոճիրը գործելու: «Եթէ երբեմ որ եւ է կառավարութիւն փորձէ պատերազմի մէջ խլել Անգլիան, իր առջեւ պիտի գտնէ աշխատաւորական շարժման բոլոր միացեալ ուժերը »:

Ընդդիմադիր բանախօսը նոր ճիգ մը փորձեց, որպէսզի ըն–դունիլ տայ ընդհ· գործադուլի սկզբունքը, պատերազմի պարա–գային: Մեծամասնութիւնը դիտել տուաւ թէ անկարելի է նախա–տեսել բոլոր պարագաները եւ անյոխեմութիւն պիտի ըլլար որոշ յանձնաւորութեան տակ մտնել անորոշ հանգամանքներու հանդէպ: Այս տեսակէտը լիովին կը համապատասխանէ անգլիական խոր–հուրդներու եւ էուէարկուեցաւ ջախջախիչ մեծամասնութեամբ:

Այս առթիւ ըսենք որ համագումարին մեծամասնութիւնը անգամ մը եւս մերժեց որ եւ է գործակցութիւն համայնավարնե–րուն հետ:

Համագումարը բանաձեւ մըն ալ էուէարկեց, խաղաղական փախստականներու ապաւէնի իրաւունքի մասին:

Ռումանական տագնապին ներքին ծագումը

— ∞ —

Տեղական թերթերը երկար մանրամասնութիւններ կը հրա–տարակեն Ռումանիոյ նախարարական տագնապի մասին, որ սերտ կապ ունի Փոքր Համաձայնութեան ճակատագրին, հետեւաբար եւ Ֆրանսայի խաղաղասիրութեան հետ:

Նոր դաւիթը կազմուած է արդէն, բայց կացութիւնը պարզ չէ տակաւին: Մանաւանդ որ արտաքին նախարարութիւնը բաց կը մնայ:

«*Թայմզ*»ի թղթակիցը դիտել կուտայ թէ՝ 1928էն ի վեր, երբ ազգ· գիւղացիական կուսակցութիւնը ապստրէգէն հշեց ազատա–կանները, Ռումանիա երեք նոր ընտրութիւններ եւ 11 դաւիթներ ունեցաւ, միեւնոյն ատեն մատնուելով տնտեսական եւ դրամական ծանր տագնապի մը: Այսօր, թէեւ իր 17,500,000 բնակիչներուն եկամուտը 1928ի կէսն է եւ երկրին ելեւմուտքը լրջօրէն խանգար–ուած, սակայն անյուսալի է գործազուրկներու թիւը, հազիւ 20,000: Բնակչութեան չորս հինգերորդը գրեթէ իմքնաբաւ գիւղացիներ են եւ հաւանաբար մնացեալէն շատերն ալ կրնան հողագործու–թեամբ զբաղիլ: Կուսակցութիւնները սովորութիւն ըրած ըլլա–լով պաշտօնի կոչել իրենց հետեւորդները, չափազանց ծանրաբեռ–նուած է պետական մեքենան: «Ներկայ ելմտացոյցին գրեթէ կէսը կը ծախսուի թոշակներու համար: Կարելի է նամբել 225,000 պե–տական պաշտօնեաներէն առ նուազն 50,000ը, առանց բան մը կոր–անցնելու»:

Ինչո՞ւ նոր տուրք հաստատելի

Գրեցինք թէ խորհ· իշխանութիւնը նոր տուրք մը հաստա–տած է այն հողագործներուն վրայ որոնք մաս չեն կազմեր հաւա–քական տնտեսութեանց: Այս առթիւ հրատարակուած հրամանա–գիրը կը տրամադրէ կրկնապատիկ կամ բառապատիկ տուրք գան–ձել «չարակամ» թերացողներէն եւ կուլակներէն, յետոյ նաեւ այն շրջաններէն ուր գիւղացին աւելի շատ դրամ ունի քան ուրիշ տե–դեր: Այս տուրէն ազատ են այն ընտանիքները որոնք գինուոր ան–դամներ ունին կարմիր բանակին մէջ կամ կը պատկանին պահես–տի բանակի որոշ դասերուն:

Ի՞նչ խօսք որ նոր կարգադրութեան նպատակն է բոնի հաւա–քական տնտեսութեան մղել ազատ մնացած գիւղացիները: Երկու տարի առաջ, կառավարութիւնը կասեցուց համայնացման պայ–քարը, բացատրելով թէ առաջին շրջանը լրացած է: Այն ատեն կ'ըսէին թէ գիւղացիներուն 2)3ը մտած է հաւաքական տնտեսու–թեանց մէջ (կոլխոզ): Դուրս մնացած գիւղացիներուն թոյլ տըր–ուած էր միանալ իրենց ազատ կամքով: Այս ամառ կառավարու–թիւնը հասկցուց թէ երկու տարուան գինադուլը վերջացած է: Հակառակ հաւասար աչքով նայելու խոստումներուն, ոչ – հաւա–քական տնտեսութեանց հրամայուեցաւ իրենց հունձքին հարիւ–րին 50ը յանձնել պետութեան: Յունիսին հրամայուեցաւ եկամու–տի ծանրատուրք մը գանձել դրամով, արմտիքի բնդհանուրտուրքէն զատ եւ ահա նոր տուրքը: Այս բոլորը մէկ հարիւրին 75 – 100ի կը բարձրացնեն տուրքի համեմատութիւնը եւ պիտի կոտրեն ազատ մնացած գիւղացիներու մէջքը:

Հաւաքական տնտեսութեան առաջին շրջանը կատարուեցաւ գլխաւորաբար բոնի դէպի կոլխոզ հշելով գիւղացիները: Այս անգամ կառավարութիւնը կ'ուզէ նոր շրջանը լրացնել ծանրագոյն տուրքերու ենթարկելով գիւղացիները:

Վերջերս շաբաթականութիւնը կարդալ Գ· էջ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ԽԵՆԴ» ՄԻ ԸՍԵՐ, «ՑԻՄԱՐ» ԸՍԷ···

»»»·«««

Պոլիս գրաճննիչ մը ուսէիմիճ, հանգուցեալ Միհնաս Էֆէնտին, որ յօդ–ուածները կարդացած ատեն կ'ագդա–բարէր·

— «Խենդ» մի՛ գրեր, «յիմար» ըսէ:

Պատճա՞ռը·— Ապտիւլ Համիտ իր–րեւ խենդ արգելափակած ըլլալով իր եղբայրը՝ Մուրատը, երբ այդ բառը գործածուէր, ակնարկութիւն եղած կ'ըլլար:

Այս պատմութիւնը յիշեցի, կար–դալով հետաքրքիր աշխատակցի մը գրութիւնը «*Ճառաչ*»ի մէջ:

Անշուշտ ձեր աչքէն ալ չվրիպե–ցաւ:

Հռչակաւոր Ադաթօն պէյը վերջերս գրճոյկ մը կը հրատարակէ,— «Նու–պարաշէն»:

Պէյն ալ գտնուելով Հայաստանը սիրողներու առաջին շարքին վրայ — հիմա պէյերն ու փաշաներն են որ կը սիրեն Հայաստանը — գիրքէն օրի–նակ մը կը դրկէ Երեւան:

— «*Ժամանակին յիշեալ գիրքս Հայաստանի վարիչներուն ղրկեցի, որպէսզի գաղափար մը ունենան, գժ–բախտաբար նիւատրութեան չառ–նուեցաւ եւ Նուպարաշէնի յատակա–գիծին եւ չէնքերու չինութեան գործը ծանօթ, մեծ ճարտարապետ անուա–նի ակադեմիկոս Թամանեանի յանձ–նուեցաւ, որ քանի մը տարիներ յետոյ միայն պատրաստեց չէնքերու չինու–թեան յատակագիծը*»:

Ուրեմն, ոչ միայն նկատի չեն առ–ներ պէյին գրճոյկը, այլեւ անվերջ կը ձգձգեն գործը:

Եւ պէյը կ'ողբայ·—

«*Ազգին գումարներ ծախսը–ուեցան զուիր տեղը եւ սակաւն շինութիւնները զահարտեցան*»:

Ցանկարծ Միհնաս էֆէնտի մը կը փսփսայ ականջին·

— *Էքսէլա՛նս*, այստեղ անյարմար բառեր կան· «ահագին»ը շատ է· լաւ չի հնչեր նաեւ «ծախուեցան զուր տեղը»:

Բայց գիրքը տպուած է: Ոչի՛նչ: Պէյը կամ բարտուղարը մէլանով «ա–հագին»ը կը վերածեն «բաւական»ի, իսկ միւս երեք «միւզիր» բառերը կ'աւրեն:

Այսպէս, նաեւ, շարունակութեան մէջ:

Պէյը գրած կ'ըլլայ·— «Շէնճերու շինութիւնը տարիներով ուշ մնաց եւ *պարապ տեղը բարեգործական հազարաւոր ոսկիներ ծախսեց*»:

Գրաճննիչը խենդը յիմարի վերա–ծելով, այս վերջին խօսքը կարդալ կուտայ այսպէս·— «բաւական ծախ–ճեր ըրաւ»:

Կը զարմանամ որ գրաճննիչին աչ–ճէն փախած է շատ վտանգաւոր խօսք մը:

Ադաթօն պէյ երկու տեղ դիտել կու–տայ·

— Երբ գործը գիւղացի պարզ ճար–տարապետի մը յանձնուած ըլլար, «քէ շատ աւելի ածան եւ քէ շատ ա–ւելի կարճ միջոցի մէջ 3 — 400 տու–ներ շինուած կ'ըլլային, մինչդեռ այս օր ՀԱԶԻԻ 40—50 ՏՈՒՆԵՐ ԱՄԲՈՂ–ՋՈՎԻՆ ԱՒԱՐՏԱԾ ԵՒ ԲՆԱԿՈՒԱԾ Վ.ԻՃԱԿԻ ՄԷՋ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ»:

Ի՞նչպէս պատահած է այս ահաւոր վրիպումը:

Անպատճառ գրաճննիչը Մատամ Փոմփատուռ կարդալով գրաղած էր, ինչպէս հանգուցեալ Միհնաս էֆէն–տին:

Վ.Ա.Հէ

Լուրերու շաբաթականութիւնը Խ. Միութեան մէջ

— ·· —

Ամբողջ Խ· Միութեան մէջ պատ–րաստութիւնները սկսած են քաղաք–ներու եւ գիւղերու պատգամաւորնե–րուն ընտրութեան համար, որ տեղի պիտի ունենան Նոյ· 14ին գէկտ· 10: Հոկտեմբերին կամ յունուարի սկիզբը պիտի կատարուին շրջանային խոր–հուրդներու եւ զանազան հանրապե–տութեանց համագումարները, ուր պիտի ընտրուին 7րդ ընդհ· ժողովին պատգամաւորները: Այս ժողովը պի–տի գումարուի յունուար 15ին: 18 տարին լրացուցած ամէն քաղաքացի պիտի մասնակցի ընտրութեանց: Ընտ–րողներու թիւն է 90 միլիոն, որոնք պիտի ընտրեն 2000 պատգամաւոր–ներ, ինչպէս գրած ենք:

Անգլուհուս յարաբերութիւնները

Անգլիոյ պահպանողական թերթե–րը դիտել կուտան թէ անցեալ փետր–ուարին կնքուած առեւտրական դաշ–նագիրը օգտակար եղած է· միայն Խ· Միութեան համար: Այսպէս, 1933 մարտէն օգոստոս Խ· Միութիւնը Անգլիա ղրկած է 6,058,000 անգլ· ոս–կիի ապրանք, իսկ 1934ի նոյն ժամա–նակամիջոցին՝ 8,314,000 ոսկիի: Արդ, նոյն շրջաններուն Անգլիա Ռու–սաստանի ծախած է միայն 1,797,000 եւ 1,801,000 ոսկիի ապրանք: Ուրե–մըն, Անգլիա 1933ին կոքսնցուցած է 4,261,000 ոսկի, իսկ այս տարի պի–տի կորսնցնէ աւելի քան 6,513,000 ոսկի:

Միւս կողմէ, թերթերը կը հաւաս–տեն թէ Մոսկուա վերջերս Անգլիոյ պետական դրամատան դիմած է փո–խառութեան մը համար, բայց ժխտա–կան պատասխան տուած են:

Հաւորգուս շինութեանց քացումը

Զորեքշաբթի օր բացուեցան առա–ջին երկու շինարաններ հաւրօգուս շինութեանց, նախագահութեամբ վարչապետ Պ· Տումէրկի: Այս առ–թիւ աշխատանքի նախարարը ճառ մը խօսելով, ըսաւ թէ ձեռնարկուած շի–նութեանց շնորհիւ աշխատանք պիտի ճարուի բազմաթիւ բանուորներու, շինութեանց, մետաղագործութեան եւ ելեկտրականութեան մէջ, պիտի ըս–պառի 100,000 բոն կիր եւ կրաքիւս, 220,000 բոն երկաթ եւ պողպատ, 25,000 բոն պղինձ թել, 440,000 խո–րանարդ մեթր փայտ եւն·: Ուրիշ ձեռ–նարկներ ալ պիտի բացուին Փարիզի եւ գաւառի մէջ: Տարուան վերջը, իբր մէկ միլիառ ֆրանքի ապահրանք տրուած պիտի ըլլայ:

Վարչապետն ալ ճառ մը խօսելով, յայտնարարեց թէ կառավարութիւնը ամէն ջանք պիտի թափէ, գործա–զուրկներուն աշխատանք ճարելու համար:

ՎԱՐՁԱՊԵՏԻՆ ՆՈՐ ՁԱՒՐ ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

oooo

Երէկ պիչեր Պ· Տումէրկ նոր ճառ մը խօսեցաւ ձայնարձակով, օրուան հարցերու մասին: Մասնաւորապէս ծանրացաւ տնտեսական կացութեան վրայ, պարզելով կառավարութեան առաջադրութիւնները, եւ մանրա–մասնութիւններ հաղորդեց քաղաքա–կան հարցերու եւ վերակազմութեան ծրագրի մասին, լրացնելով սեպտ· 24ի յայտարարութիւնները:

ՓՈԽԱՆԱԿ ՊԱՂԱՐԻՒՆՈՎ ԼՐ–ՍԵԼՈՒ ԻՐ ԴԷՄ ԵՂԱԾ ՔՆՆԱ–ԴԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ, ՓՈԽԱՆԱԿ ՊԱՐԿԵՇՏՈՐԻՆ ՀԵՏԵՒԵԼՈՒ ԻՐ ԻՍԿ ԾՐԱԳԻՐ ԿԱՆՈՆԱԳՐԻՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ, ԲԱՐԵ–ԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ԿԵՂԾ· ՎԱՐՁՈՒ–ԹԻՒՆԸ ԱՆԿՈՒՄԷ ԱՆԿՈՒՄ ԿԸ ԳԼՈՐԷ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ, ԳՈՐԾԻՔ ԴԱՒԱՆԱՒՈՎ ՁԱՆԱԻԵՐ ՓԱՍ–ՏԱԲԱՆԻ ՄԸ ԵՒ ԱՊԻԿԱՐ ԿՈՒ–ՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՁԵՒԸԸ:

ԱԽԻՆ ՈՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻՆԵՐԸ ՎԱՂՈՒՑ ՀԱՅ ՄԱՐԴՈՒ ՀԱՄԱՐ

»»» ·· «««

Մենք ժամանակ ենք տվել մեր ընթերցողներին, որպեսզի նրանք կարդան մեր այս վիպակը, որ ամբողջությամբ տպագրվում է այսօրվանից։ Ինչո՞ւ։ Որովհետև մեր կարծիքով այդ վիպակը ոչ միայն հետաքրքրական է, այլև ունի մեծ դաստիարակչական նշանակություն։ Մենք ուզում ենք, որ մեր ընթերցողները կարդան այդ վիպակը, որովհետև նրանք ստանան ոչ միայն հաճելի ժամանց, այլև օգտակար սովորություններ։ Մենք ուզում ենք, որ մեր ընթերցողները կարդան այդ վիպակը, որովհետև նրանք ստանան ոչ միայն հաճելի ժամանց, այլև օգտակար սովորություններ։

Ինչո՞ւ մենք այդքան կարևորություն ենք տալիս այդ վիպակին։ Որովհետև այդ վիպակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հայ մարդը, որ ապրում էր Ամերիկայում, կարողացավ հաղթահարել բոլոր դժվարությունները, որոնք կանգնած էին նրա առաջ, և հասավ հաջողության։ Այդ վիպակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հայ մարդը, որ ապրում էր Ամերիկայում, կարողացավ հաղթահարել բոլոր դժվարությունները, որոնք կանգնած էին նրա առաջ, և հասավ հաջողության։

Այդ վիպակը գրել է հայտնի գրող Հակոբ Օշականը։ Հակոբ Օշականը գրել է շատ վիպակներ և պատմվածքներ, որոնք մեծ հաջողություն են ունեցել ընթերցողների մոտ։ Հակոբ Օշականը գրել է շատ վիպակներ և պատմվածքներ, որոնք մեծ հաջողություն են ունեցել ընթերցողների մոտ։

Մենք հուսով ենք, որ մեր ընթերցողները սիրով կկարդան այդ վիպակը և կստանան այն, ինչ որ մենք ուզում ենք տալ նրանց։ Մենք հուսով ենք, որ մեր ընթերցողները սիրով կկարդան այդ վիպակը և կստանան այն, ինչ որ մենք ուզում ենք տալ նրանց։

»»» ·· «««

Մենք ժամանակ ենք տվել մեր ընթերցողներին, որպեսզի նրանք կարդան մեր այս վիպակը, որովհետև այդ վիպակը ոչ միայն հաճելի ժամանց է տալիս, այլև օգտակար սովորություններ է ներշնչում։ Մենք ուզում ենք, որ մեր ընթերցողները կարդան այդ վիպակը, որովհետև այդ վիպակը ոչ միայն հաճելի ժամանց է տալիս, այլև օգտակար սովորություններ է ներշնչում։

Ինչո՞ւ մենք այդքան կարևորություն ենք տալիս այդ վիպակին։ Որովհետև այդ վիպակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հայ մարդը, որ ապրում էր Ամերիկայում, կարողացավ հաղթահարել բոլոր դժվարությունները, որոնք կանգնած էին նրա առաջ, և հասավ հաջողության։ Այդ վիպակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հայ մարդը, որ ապրում էր Ամերիկայում, կարողացավ հաղթահարել բոլոր դժվարությունները, որոնք կանգնած էին նրա առաջ, և հասավ հաջողության։

Այդ վիպակը գրել է հայտնի գրող Հակոբ Օշականը։ Հակոբ Օշականը գրել է շատ վիպակներ և պատմվածքներ, որոնք մեծ հաջողություն են ունեցել ընթերցողների մոտ։ Հակոբ Օշականը գրել է շատ վիպակներ և պատմվածքներ, որոնք մեծ հաջողություն են ունեցել ընթերցողների մոտ։

Մենք հուսով ենք, որ մեր ընթերցողները սիրով կկարդան այդ վիպակը և կստանան այն, ինչ որ մենք ուզում ենք տալ նրանց։ Մենք հուսով ենք, որ մեր ընթերցողները սիրով կկարդան այդ վիպակը և կստանան այն, ինչ որ մենք ուզում ենք տալ նրանց։

ՀԱՅ ՄԱՐԴՈՒ ՀԱՂԹԱՆԱԿԸ ԱՄԵՐԻԿԱՅՈՒՄ

ՀԱԿՈԲ ՕՇԱԿԱՆԻ ՆՈՐ ՎԻՊԱԿԸ

Մենք ժամանակ ենք տվել մեր ընթերցողներին, որպեսզի նրանք կարդան մեր այս վիպակը, որովհետև այդ վիպակը ոչ միայն հաճելի ժամանց է տալիս, այլև օգտակար սովորություններ է ներշնչում։ Մենք ուզում ենք, որ մեր ընթերցողները կարդան այդ վիպակը, որովհետև այդ վիպակը ոչ միայն հաճելի ժամանց է տալիս, այլև օգտակար սովորություններ է ներշնչում։

Ինչո՞ւ մենք այդքան կարևորություն ենք տալիս այդ վիպակին։ Որովհետև այդ վիպակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հայ մարդը, որ ապրում էր Ամերիկայում, կարողացավ հաղթահարել բոլոր դժվարությունները, որոնք կանգնած էին նրա առաջ, և հասավ հաջողության։ Այդ վիպակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հայ մարդը, որ ապրում էր Ամերիկայում, կարողացավ հաղթահարել բոլոր դժվարությունները, որոնք կանգնած էին նրա առաջ, և հասավ հաջողության։

Այդ վիպակը գրել է հայտնի գրող Հակոբ Օշականը։ Հակոբ Օշականը գրել է շատ վիպակներ և պատմվածքներ, որոնք մեծ հաջողություն են ունեցել ընթերցողների մոտ։ Հակոբ Օշականը գրել է շատ վիպակներ և պատմվածքներ, որոնք մեծ հաջողություն են ունեցել ընթերցողների մոտ։

Մենք հուսով ենք, որ մեր ընթերցողները սիրով կկարդան այդ վիպակը և կստանան այն, ինչ որ մենք ուզում ենք տալ նրանց։ Մենք հուսով ենք, որ մեր ընթերցողները սիրով կկարդան այդ վիպակը և կստանան այն, ինչ որ մենք ուզում ենք տալ նրանց։

ՓԱՌՔ ԼԻՆ-- (ՏԱՐՕՐՎԱ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ)

»»»-«««

Պատուհանի առջև կանգնած էր Լիլի-Ջեյնը: Էմմի-Լուն նրան չէր նկատում: Նա ուշադիր հետևում էր Ջեյնի շարժումներին: Ջեյնը ցույց էր տալիս մի բան, որ Էմմի-Լուի համար անտեսանելի էր: Նա ոտքի թռավ, ու նրա ձայնը լսելի եղավ ամբողջ տան մեջ:

— Ինչ-որ բան է կատարվում: Ջեյնը ինչ-որ բան է տեսել: Ես գնում եմ տեսնելու, թե ինչ է պատահել:

Նա դուրս վազեց սենյակից: Ջեյնը դեռ կանգնած էր պատուհանի մոտ: Նա ձեռքով նշան էր անում ինչ-որ մեկին: Էմմի-Լուն հետևեց նրա ուղղությամբ նայելով: Նա տեսավ մի ծեր մարդու, որ ձիով գալիս էր դեպի տունը: Ձիավորը ձիուց իջավ, կապեց ձին ցանկապատին և ներս մտավ բակ: Էմմի-Լուն նրան ճանաչեց: Դա Ջեյնի հայրն էր:

Ջեյնը վազեց դռան մոտ և բացեց այն: Ծերունին գրկեց աղջկան և համբուրեց նրան: Էմմի-Լուն կանգնած էր մի քանի քայլ հեռու: Նա ուզում էր գնալ, բայց չկարողացավ շարժվել տեղից: Նա ամաչում էր: Ինչո՞ւ էր նա ամաչում: Նա չգիտեր: Նա միայն զգում էր, որ ամաչում է:

Ջեյնը ծերունուն տարավ ներս: Նա ներկայացրեց նրան Էմմի-Լուին: Ծերունին ձեռքը մեկնեց նրան: Էմմի-Լուն ձեռքը տվեց նրան: Ծերունին ասաց.

— Ես Ջեյնի հայրն եմ: Ես Ջեյնի միակ հարազատն եմ: Ես նրան շատ եմ սիրում: Ես ուրախ եմ, որ նա ձեզ հետ է: Ես ուրախ եմ, որ նա ձեզ հետ է:

Ծերունին նստեց: Նա ասաց.

— Ես ուրախ եմ, որ նա ձեզ հետ է: Ես ուրախ եմ, որ նա ձեզ հետ է:

Ջեյնը նստեց նրա մոտ: Նա ասաց.

— Ես ուրախ եմ, որ նա ձեզ հետ է: Ես ուրախ եմ, որ նա ձեզ հետ է:

Էմմի-Լուն նստեց: Նա ասաց.

— Ես ուրախ եմ, որ նա ձեզ հետ է: Ես ուրախ եմ, որ նա ձեզ հետ է:

Ծերունին ասաց.

— Ես ուրախ եմ, որ նա ձեզ հետ է: Ես ուրախ եմ, որ նա ձեզ հետ է:

Ջեյնը ասաց.

— Ես ուրախ եմ, որ նա ձեզ հետ է: Ես ուրախ եմ, որ նա ձեզ հետ է:

Էմմի-Լուն

Ապրուստը աղա՞ծ է թէ աժանցած

Ելմտական նախարարութիւնը եր – կար գեկոյց մը հրատարակեց, համ – գելու համար թէ ապրուստը աժան – ցած է ոչ թէ ոսկեվճարի դրութենէն հրաժարած, այլ անոր կապուած եր – կիրներու մէջ: Այսպէս, 1931 սեպ – տեմբերէն մինչեւ 1934 օգոստոս մե – ծաքանակի գիները ինկած են,— Ֆը – բանսայի մէջ՝ հարիւրին 21, Իտալիոյ մէջ՝ 16, Պելճիոյ մէջ՝ 20, Հոլանտա – յի մէջ՝ 15, Զուիցերիոյ մէջ՝ 15, Լե – հաստանի մէջ՝ 22:

Այս բոլորն ալ պահած են ոսկեվճա – բի դրութիւնը: Ընդհակառակն, գի – ները բարձրացած են այն երկիրներուն մէջ որ լքեցին ոսկեվճարի դրութիւ – նը: Այսպէս, Անգլիոյ մէջ՝ հարիւրին ցուկէս, Մ. Նահանգներուն մէջ՝ 20, Ցուճոսլաւիոյ մէջ՝ 37 եւն.:

Գեկոյցը յետոյ մանրամասնօրէն կը բացատրէ թէ Ֆրանսայի մէջ գիները իջած են ոչ միայն մեծաքանակի, այլ եւ փոքրաքանակի համար: Կարագը որ 20 ֆրանք էր 1933 սեպտեմբերին, 13ի կը ծախուէր 1934 սեպտեմբերին, հաւկիթին հազարը՝ 525էն իջած է 420ի, պանիրը՝ 255էն 190ի (Քամամ – պէռ), ներմակ խաղողը՝ (100 ֆիլօն) 450էն 160ի եւն.:

Հ. Յ. Դ.

Ալֆորվիլի «Մարգիս Մինասեան» ենթակոմիտէն ընդհանուր ժողո վի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին:

Վիլէնի ֆրիստափոր խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այսօր Ուրբաթ իրիկուան ժամը 7.30ին Խաժակ Ակումբին մէջ:

Իսկ «Մուրատ» խումբի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին:

ՓՕՆ ՏՕՊՆԱՅԻ Կորիւն ենթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, ընկ. Յ. Կարապետեանի բնակարանին մէջ:

× *Կը խնդրուի Սէն-Փիէռի ընկերներէն ներկայ ըլլալ:*

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այս կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Միութեան Գրադարանին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԵՐԵԿՈՅԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ «ՌՈՍՏՈՄ» ԽՈՒՄԻ ԿՈՂՄԷ

3 Նոյեմբեր Շաբաթ երեկոյ

կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ

կազմակերպուած Ֆր. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՌՈՄԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին

կը խօսի՝ տիկին Ն. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ *ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ*

6 Հոկտեմբեր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս

Salle des Ingénieurs Civilsի սրեղ սրահներուն մէջ

19 Rue Blanche **Métro: Trinité**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Երգ, պար եւ արտասանութիւն,

Կը ներկայացուի *ԹԻԻ ՀԻՆԳ ԽԵԼԱԳԱՐԸ* (զաւեշտ)

Եւրոպական պարերը կը սկսին կէս գիշերին: Կը նուագէ փարիզի հռչակաւոր

PIZAROի նուագախումբը Orchestre ARGENTINE

Պարի սիրահարներուն աչքը լոյս: *ԱՃՈՒՐԴ ՉԿԱՅ:*

Ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով,

Բոլոր տոմսերը Թօմպալայի իրաւունք ունին:

Ցոմսերու գիներ՝ այրերու 10 ֆրանք, կիներու՝ 7.50:

ՄԻ ՄՈՌՆԱՔ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 6ի ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆԸ:

Հաղորդկց. միջոց.— Օթոպիւս 4, 9, B, AJ, AF, CN)5, CE 26:

ԹԷՅԱՍԵԼԱՆ

Ֆր. Հ. Կ. Խաչի Շավիլի Մ.Ճիւղին կողմէ, այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Մատուռ-Մանկապարտէզի սրահին մէջ: Կը հրաւիրուին անդամ անդամուհիները եւ համակիրները, Հաճելի ժամանց:

Ֆր. Կ. Խաչի Իսի լէ Մուլինոյի մասնաճիւղի ժողովը վաղը Շբ. երեկոյ ժամը 8.30ին իր Դարմանատան մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

Ֆր. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը, Շաբաթ կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Ժլօրիա Հաշարանին մէջ, 61, M. le Prince, կարեւոր օրակարգ: Կը խնդրուի բոլոր անդամուհիներէն ներկայ ըլլալ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆրանսահայ կարմիր Խաչի Պանեէոֆաշանի վասնաճիւղը իր շնորհակալութիւնները կը յայտնէ կարմիր Խաչի Շրջ. վարչութեանց, տիկ. Էլիէն Բիւզանդին եւ ամէն անոնց, որոնք իրենց նիւթական եւ բարոյական աջակցութիւնը բերին ժասնաճիւղիս բացման հանդէսի առթիւ:

Վարչութիւն

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

– Կը փնտռեմ եղբայրս Փանոս Ալեքսեան, որ կը բնակէր Asnières, իսկ յետոյ փոխադրուեցաւ Bois Colombes (Փարիզի շրջան): Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել եղբօր՝ Գ. Ալեքսեանի, Mas de Poulagères, par St. Martin de Crau (B. du Rh.):

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ

Եւ մասնակցութեամբ ՇՐՋԱՆԻ ԲԱԼՈՐ ՆՇԱՆԱԿԻՄԻՏԻՆԵՐՈՒ եւ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30 ԷՆ ՄԻՆՋԵՒ ԼՈՅՍ

Պուհպան Մարսէյի ընդարձակ սրահին մէջ

(146, Chemin des Chartreux).

Կը նախագահէ բնկ. Գ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ

Կը խօսին բնկ. Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ եւ բնկերուհի Տիկ. Ն. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ

Իր մասնակցութիւնը կը բերէ Ջ. Ո. Մ. *ՎԱՀԱԳՆԵԱՆ* նուագախումբը

Ջութակի վրայ պիտի նուագէ յայտնի երաժշտագէտ ընկ. *ԱՒԵՏԻՍ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ (Լիոնէն հրաւիրուած)*, պիտի երգեն օրիորդներ՝ *ՇՈՒՇԻԱՆԱՐ Տ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ (Լիոնէն հրաւիրուած)* եւ *ՀԵՐԱ ԳԷՄՊՂԼԵԱՆ*, պիտի արտասանեն ընկերներ *Կ. ԹԻԹԻԶԼԵԱՆ, Գ. ՔՆՏԻՐԵԱՆ* եւ *Վ. ՏԷՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ*,

Հաճելի եւ սիրուն անակնկալներ *ՀԱՑ ԱՐԻՆԵՐՈՒ*

Մարսէյլի մայնաճիւղին կողմէ:

ԿԷՍ ԳԻՇԵՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ եւ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐ,

Յաճախերու մասնակցութեան համար մուտք 3 ֆրանք:

Այս տարի «ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը պիտի տօնուի միայն Մարսէյլի մէջ:

×

ՄԱՐՍԷՅԼԻ եւ ՇՐՋԱՆԻ բոլոր ընկերները ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի երեկոյ:

Կը խօսի բնկեր *ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ*

ՎԱԼԱՆՍԻԱ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 6ին, ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

Պիտի խօսի բնկեր **ԼԵՒՈՆ ՋՈՐՄԻՍԵԱՆ**

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՓՕՆ ՏՕՊՆԱՅԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

Պիտի խօսի բնկեր **ԼԵՒՈՆ ՋՈՐՄԻՍԵԱՆ**

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՍԷՆ ԹՐԷՓԻՆԻ ՄԷՋ

14 Հոկտեմբեր կիրակի կէս օրէ յետոյ

Պիտի խօսի բնկեր **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

Մանրամասնութիւնները յաջորդաբար:

ՌՈՆԱԺԻ ՄԷՋ

6 Հոկտեմբեր Շաբաթ երեկոյ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

13 Հոկտեմբեր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

ԵՐՐՈՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Պիտի խօսի բնկեր **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

ՊՈՒԱ-ՔՈԼԸՆՊԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27ին ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 21ին, կիրակի կէս օրէ յետոյ

Մանրամասնութիւնները յաջորդաբար:

ԸՈՆՈՒԿՎԻԼԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 20ին Շաբաթ երեկոյ

ԹՕՄԱՆԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի երեկոյ

Կը խօսի բնկ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

×

Վերոյիշեալ ճանդէսներուն սլիսի ծախուի ԵՒր. Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ հրատարակած *«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»* բացառիկ գիւր: Գին 3 ֆրանք:

Մուրատեան Վարժարան, Սեվր

Վենետիկի Մխիթարեան Հայրերու Յամուէլ Մուրատեան Վարժարանը կը վերաբացուի յառաջիկայ Հոկտեմբեր ամսուն սկիզբը:

Վարժարանը կ'ընդունի գիշերօթիկ, կէս գիշերօթիկ եւ ցերեկօթիկ սաներ: Ցեսչութիւնը նկատի առնելով օրուան մտտեսական պայմանները, վերաքննած է թոշակի չարցը եւ ամէն դիւրութիւն պիտի ընծայէ իրենց գաւակներուն ազգային բարձրագոյն դաստիարակութիւն տալ ուզող ծնողներուն:

Մանրամասն տեղեկութիւններու կամ արձանագրութեան համար դիմել՝ Մուրատեան Վարժարանի քարտուղարութեան.—

Secrétariat du Collège Arménien S. Moorat. 26, Rue Troyon. Sèvres (S. & O.)

Ծախու է կօշկակարի խանութ մը

46, Rue Thiers, Billancourt, Métro: St. Cloud կամ Marcel Sembat

Խանութը կրնայ ուրիշ գործի ալ յարմարիլ: Տարեկան վարձք 2500 ֆրանք, առանց շաբժի: Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ Պ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆի:

ԿԱՆՈՑ (քաշ - քոշ), ՓՈՒԼ - ՕՎԵՐ եւ ԲՈՒՒՐԴԻ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐ,

*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**

Միշտ տրամադրելի է ընտիր մթերք մը՝ անմրցելի գիներով:

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐԶՈՒ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻՐ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ Շաւիլի ամենէն օգտաւէտ թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր *1*էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*, մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle a manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով: կազ, եւեկտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տան, *chauffage Central* վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 չարժ:

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոգանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Concierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. Լ-ՔՊՐԵԱՆի՝ *Restaurant*, 10, *Rue Rampal, Paris* (19):

ՎԱՐԶՈՒ ԵՆ

ԵՐԿՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ, ԱՆՋԱՏ ՄՈՒՏՔՈՎ, ՕԳՏՒԵՏ, ԲՐԵԻԻ ԴԻՐ

1.— Գետնայարկ՝ խանութ մը, սենեակ մը, խոհանոց, պէտքարան, մեծ պարտէզ, ջուր, կազ, եւեկտրականութիւն: Վարձք՝ 2000:

2.— Վերնայարկ՝ երկու սենեակ, խոհանոց, պէտքարան - լոգարան, ջուր, կազ, եւեկտրականութիւն: Վարձք՝ 2000 ֆրանք:

ԱՄՆՈՒՎԻԼ - ԼԷ - ԿՈՆԷՍ, կայարանին դիմաց, **4, Avenue Boutillié**, գնացքով *13* վայրկեան հեռու է կար տիւ Նօրէն:

Դիմել՝ Փաստաբան Տ. Վ. ԱՀԷԻՆ **94, Rue St. Lazare** կամ Տ. ՊԵՐՃԵԱՆի, **5, Rue de Maubeuge. Paris (9ème)**:

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

ՓՈԽԱՆԱԿ գործ վճտռելու, որ օրըստօրէ աւելի կը գժուարանայ, ձեռնարկեցէք, առանց ծախքի առեւտրական գործի մը

AU HALL PONTHIEUի ՄԷՋ

49, RUE DE PONTIEU

ՕՐԱԿԱՆ՝ 15 ՖՐԱՆԲ ՎԱՐՁԱՏ:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌՑԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներու ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաբանքի եւ մարշան փրեզի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS **Tél, Archives 05–93**

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire) յարկաբաժինին մէջ)

Հայերու ժամադրավայրը

Ընտրանի **ՖԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ *Հեռաձայն* **Danton: 52-73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) **17, Rue Damesme, PARIS (13e)**

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ (2)

ԼԻԶԱ ՍՈՐՈՔԻՆԱ

(ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ)

— Բոլորդ յարձակումի՝ Սպիտակ եւ Պալթիկ ծովերու ջրանցքին չինութեանը համար: Պալթիկ ծովէն Սպիտակ ծով տանելիք նաւարկելի ճամբուն չինութեան պատմութեանը մէջ յանկարծ ամիսը յաղթանակի ամիս մը պէտք է ըլլայ: Այսօր, մեր բահանումնանքի ակումբին մէջ, կայանի վաշտապետը զեկուցութիւն մը պիտի ընէ:

— Նորութի՞ւն մը կայ արդեօք... Ազատ արձակման օրէ՞նք մը...

Բայց ձայնասփիւռը ներսէն մասնիչի խօսիր: Այլ՝ այն վաշտի աշխատանքի մասին, որ պէտք է ընէ, եւ չէ ուզած որ զինքը ուրիշ մը փոխարինէ: Ու տասնեւչորս ժամ չարունակաբար աշխատած է... Այս վաշտը հարիւրին երկու հարիւր գլած է ձրագիրը:

Ուրիշ ձայն մըն է որ կը խօսի հիմա.— Հարուածային տասնապետ մը կ'ըսէ թէ՝ ինչպէս ինք առաջ չարաքաշանքի չգնաց առաջին օրը: Քանի մը անգ պիտի պարպէին: Աւազը սառած էր ու ցուրտը հազուստներէն ներս կը թափանցէր: Իսկ այս ազմկոտ աշխարհը բոլորովին նոր էր: Մարդիկ կ'անցնէին, բալխիրներ ու ինքնաշարժներ կը չրջէին, բանուորներ կը փորէին, խրամներ, զորս կը լեցնէր ձիւնը: Անոնց մէջ ռումբեր կը պեռնդէին, եւ, պայթումի միջոցաւ տեղափոխուող հողը վերջնակէ վերջ, աւելի հեռուն կը վերսկսէին:

Բայց, ո՞ւր է այն ջրանցքը զոր կը չինեն:

Լիպա չէր գիտեր: Չէր ուզեր գիտնալ, նոյնիսկ:

— Անկարելի է որ երկար տաեն մը– նամ հոս:

Նախ, հրաչք մը կ'ներեւակայէր: Դուռը կը բացէր ուերիզազարզպետը կը մտնէր եւ կ'ըսէր— «Էլիզապէթ Սորոքինա, պատրաստեցէք կապոց – նիդ, ապտ էք: Միացէք ձեր ամուսնոյն »... Եւ կամ, չատ պարզօրէն, իր ամուսինն էր որ կը մտնէր... եւ կամ դինքը կը թողնէին՝ իր տղազդտ եղբօրը քով երթալու համար...

Եւ սակայն, օրերը կ'անցնէին: Ու հրաչքը չէր կատարուեր: Աչխատանքի չգնալէն ետք, Լիպա ամբողջ օրը տունը կը մնար, ոչինչ կ'ընէր, ոչ մէկուն հետ կը խօսէր: Ամէն առաւօտ, ժամը 8ին, Սորոքինա կ'երթար գործի, իսկ Լիպա կը մնար միայնակ, ինքզինքին հետ: Ինչո՞ւ չէր կրնար հաշտուիլ այս կայանին մէջ ապրելու գաղափարին հետ: Ու անհանդարտ քուն մը կը քնանար:

Քառասնեակի մանղուները չէին կրնար չփման մէջ բլլալ միւս տարագիրներուն հետ: Կ'աչխատէին հակադրութեան տակ ու անջատ: Բայց, Լիպան աչքը ծանր ու անհաճոյ էր:

Լիպա փորձեց տազտալուկ պետին խօսիլ իր ամուսնոյն մասին: Քանի եւ չորս ժամ վերջ իրեն կ'իմացնէին թէ ամուսինը կայանը չէր գտնուեր: Մոլեգնած՝ պետին առջեւ թափեց կոչտ ու կոպիտ խօսքեր ու մերժեց յաջորդ օրը գործի երթալ: Իր լուռ սրտմտութիւնը, իր անընկճելի յամառութիւնը փոխուեց ու կնոջ անսանձ լրբութեան մը, որ, կորսնցնելիք բան մը չունենալով, բնաւ չէր վախնար: Զինքը «ձրիակեր» որակեցին: Պահպեցուցին իր հացի բաժինը: Անկէ յետոյ իր անպակ ապուրը առացաւ մասնաւոր կիշէէ մը, որուն վրայ անվարժ ձեռք մը դրած էր.— «Իրենց անունդը ասկէ կը ստանան ձրիակերներէն ու զատարկապորտներէն որոնք մեծ ջրանցքի չինութեան դէմ խափանարարութիւն կ'ընեն »:

Այս պարագան բնաւ չազդեց անոր: Կ'առնէր իր ապուրը, կ'երթար հեռուն, կը նետուէր անկողնին վրայ, լեցուած ախորութեամբ մը որ զին– քը կը մաչեցնէր:

Օր մը, եկաւ պետ մը. Հաստամարմին, գեղագէմ, ու զէմքը հովէն աւրուած: Ուղիղ կանգնեցաւ Լիպայի առջեւ եւ հարցուց.

— Ինչո՞ւ չես ուզեր աչխատիլ:

Լիպա չպատասխանեց:

— Գիտե՞ս թէ ինչ կը կատուցանենք հոս: Բացատրեցի՞ն քեզի:

Լիպա կը չարունակէր չպատաս – խանել:

— Անչուչտ իրենց բացատրեցի, ընդմիջեց տազտալուկն հսկիչ կինը, երեսուն եւ հինգ տարեկան, երկայ – նահասակ ու նիհար՝ կին մը: Իրենց բացատրեցի թէ անոնք որ լաւ կ'աչ – խատին ջրանցքին մէջ, պիտի ունե – նան հաշուուած աչխատանքի իրենց օրը. եւ, եթէ, օրինակ, երեք ամիս աչխատի, 4 ամսուան նուագում պիտի ունենայ: Ամէն բան բացատրեցի, վերջապէս:

— Ան ի՞նչ կ'ըսէ:

— Ա՞ն: Ոչինչ:

— Լաւ: Մեղ առանձին ձգեցէք:

Մարիա, նիհարկեկ կինը, հեգնա – ծիծաղ մը փրցուց եւ հսկիչուհիին թեւը մտնելով տարաւ զայն:

Ահ, Լիպան երկար տաեն տազտաւ– րը պիտի չմնայ...

Լիպա միեւնոյն մտածումը ունեցաւ ... « Անոնք բոլորը այսպէս են, խոտո– րեն օրէնքներու մասին... մինչեւ որ կնոջ մը հանդիպին... »

Վերահսկիչին նեղ գրասենեակին մէջ, երկուքն ալ առանձին մնալով, Լիպա ակնարկը յառեց պետին... « Մտնելի կանուխ դալու էր »

Ու՝ ձեռքը դրաւ անոր ուսին:

Պետը հասկցաւ ու խնդաց:

— Ջուր տեղը ժամանակ կը կորչի, ցնեա, Սորոքինա: Դուն կը խորշիս պետին դարպասել քիչ մը ու դիր կեանքի մը ճամբան կը գտնուի ան: Լաւ, մեր քով, նման աչք – փոմներու համար պետերը կը բան տարկեն: Նոյնիսկ մասնաւոր հանդ մը կայ որ կ'ըսէ.— կնոջ հետ յարաբերութեան ընթացքին որ փորձէ զէշ վերաբերուիլ, բռնութիւն ի գործ դնէ իրենց դէմ՝ չարաչար ուսանդրութեան դէմ՝ չարաչար, օրէնքը ծածկելով պետը իր դիրքը, ամբողջ խաուեթեամբը պիտի պա ժուի... դուն աւելի լաւ պիտի Սորոքինա, եթէ բարկութիւնդ չյամառիս: Ինչու յամառիլ: Ու զիր ին կեանքի» մը, եւ ոչ ալ ձրիակեր ներու ապուրի դրութեան մէջ է դուն հաճոյք պիտի զգաս: Քանի բաղձ կեանքդ ապագային զան:

Ա. ԱՅՒՐԻԿԵԱՆ

(Շար.)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱԶԱՏ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missaklian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐՋԱՅԻԿԻ ՀԱՄԱՐ Metro: TOLBIAC)

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՅՈՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
6
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
6 Octobre
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2618

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԿՈՄԻՏԷՆ

»»»··«««

Երկրորդ անգամն է որ կը գործածենք այս խորագիրը, Հ. Բ. Ը. Միութեան դէմ։ Եւ կը գործածենք բառին ամբողջ իմաստով։ Այլ եւս ոչ մէկ տարակոյս, որ Բարեգործականը խելակորոյս արշաւի մը ձեռնարկած է, բոլոր ճակատներուն վրայ։

Ամբողջ մէկ տարի հետախուզական աշխատանքներ կատարել, զանազան ուղղմախաղեր փորձել յետոյ, վերջապէս իջած է փողոց, իր կեդրոնական վարչութեամբ, վարիչ – պատուիրակով, կրթական քննիչներով եւ զանազան գործակալներով։

Իջած է փողոց — չափուելու համար բոլոր այն տարրերուն հետ որ բարեւի չեն կենար իր առջեւ։

Պայքարը սուր է այս անգամ, որովհետեւ կեդրոնական վարչութիւնը զօրաշարժ հռչակած է, գործադրելու համար իր կրթական ծրագիրը։

Ի՞նչ կը տարամադրէ այդ ծրագիրը։—

Բարեգործականի ամբոյական լուծին ենթարկել ազգ. մարմիններն ու դպրոցները։

Ինքն իրեն տալով ազգ. իշխանութեան մը կամ կրթական ատեանի մը հովերը, Բարեգործականի կեդրոնական վարչութիւնը ամբողջ դերը կ՚իյնայ բարոյական եւ նիւթական աջակցութիւնը։

Նպա՞տա կ՚ուզէք,— պատրաստ եմ տալու, պայմանաւ որ։

1. Մասնաճիւղ մը կազմէք ձեր շրջանին մէջ։

2. Ընդունիք իմ կրթական ծրագիրս, առանց վերապահութեան։

3. Ձեր ուսուցչական խումբը կազմէք իմ հաւանութեամբս։ Իմ չհաւանածս կը հանէք, ո՛վ որ առաջարկեմ՝ առանց վերապահութեան կը տեղաւորէք։

— Բայց մենք ազգ. իշխանութիւն ունինք այստեղ, Թաղ. Խորհուրդ, Հոգաբարձութիւն, Ուսում. Խորհուրդ։

— Ի՞նչ կ՚արժեն ձեր Մարմինները, քանի որ Ե՛ս պիտի վճռեմ պահանջուած նպատակը։

— Սակայն չէ՞ որ դուք բարեգործական հաստատութիւն էք, ընդհանրական եւ անխտրական ...

— Ես թշնամիներ ունիմ, պիտի չախչախեմ։ Բարոյական ուժս չբաւե՞ց, նիւթականս կ՚օգտագործեմ։ Ան ալ չեղաւ՝ կ՚արձակեմ, վճարումները կը դադրեցնեմ, կը փակեմ, անօթի կը ձգեմ, փողոց կը նետեմ... կա՛մ ինծի հետ, կամ ինծի դէմ։

Կը չարախօսե՞նք։ Բարեհաճեցէք իմանալ միայն Սուրիոյ, Կիպրոսի եւ Յունաստանի անցուդարձը։

Բարեգործականի կեդրոնական վարչութիւնը սակարկութեան կը դիմէ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ, իր նպաստները կտրելու կամ չարունակելու համար, եւ կը խայտառակուի։

Նոյն բռնակալական փորձը կը կատարէ Սելանիկի եւ Աթէնքի մէջ, ահազին կիրք յարուցանելով եւ լայն ճեղքեր բանալով։

Մէկ ձեռքով, իբրեւ թէ իր սեփական ագարակն ըլլար, վեց ուսուցիչներ եւ պաշտօնեաներ կ՚արձակէ Կիպրոսի Մելքոնեան հաստատութենէն, անոնց փոխարէն տեղաւորելով իր թեկնածուները։

Անշուշտ այս բոլորը կը կատարուին «ազգասիրական» առաջադրութիւններով։

Այո, ազգասիրակա՛ն գործ է միջնադարեան հաւատաքննութեան ենթարկել խումբ – խումբ ուսուցիչներ եւ փողոց նետել։

Ազգասիրութի՛ւն է մարմին մարմնի, թաղ թաղի, հոսանք հոսանքի դէմ հանել, մաս մը ոսկոր առաջարկելով։

Ազգասիրութի՛ւն է «չանթաժ»ի դիմել, դպրոցին դէմ դպրոց բանալով (Սելանիկ), կամ չէն դպրոցներ նօսրացնելով (Աթէնք)։

Եւ այս բոլորը՝ կռնակ տալով քաղաքական խմբակցութեան մը, որ Բարեգործականի առաջին նպաստընկալն է, իր գործիչներով եւ թերթերով։

Գաղտնիք չէ որ Բարեգործականի խելակորոյս «օլիկարշի»ն այս ապուշ եւ զրգռիչ գործերը կը կատարէ ի հեճուկս Հ. Ը. Դաշնակցութեան։

Ան կ՚ուզէ չափուիլ, խարուիլն չգնելով միջոցներու մէջ, բայց միեւնոյն առեն կորնչցնելով իրականութեան զգայնութիւնը։

Որովհետեւ, ե՞րբ է տեսնուած որ բամպակը կրակին մօտենայ, առանց բռնկելու կամ պայթելու։

Եւ ո՞ւր է տեսնուած որ, կտակակատարներ եւ նպաստընկալներ կարենան ապագրկել քաղաքական – յեղափոխական Հաստատութիւն, ծաւալուն ուժի մը, առանց տայֆաքելու եւ արգահատելի դառնալու։

Որ եւ է դիմակ չի կրնար պարակել Բարեգործականի ներկայ վարիչներուն խարդախութիւնը։ Անոնց ոխմար եւ ամբարդի քաղաքականութիւնը, որ ուրիշ բանի չգիտի ծառայել, եթէ ոչ աւելի խորացնել դաղութներու պառակտումը, եւ վնասել նոր սերունդին վերկութեան։

Հ. Բ. Ը. Միութեան բուն թշնամիներն անոնք են որ իրենք իրենց Թոյլ կուտան դիմակաւոր կոմիտէի դեր կատարել, խեղաթիւրելով եւ ծրագիրը եւ կանոնագիրը։

Զորս պատի մէջ արուած որոշումները, գաղտնի ժողովներն ու «պէնոէկեան»ներու յայտնի կամ անյայտ պայքարները չեն որ պիտի ամբաստանեն ու ժողովրդականացնեն Բարեգործականը։

Ո՛չ ալ «իմարկէթխանէ»ի հոգեբանութիւնն է որ սէր եւ համակրանք պիտի ապահովէ։

Այս ժողովուրդը երկար չի կրնար հանդուրժել ամբ մը տգէտ եւ ոխակալ մարդոց պղտոր խաղերուն։

Բուն իսկ Բարեգործականի անդամներուն կ՚իյնայ խելքի կանչել այս մարդիկը, որոնք տարիներէ ի վեր որոմ կը ցանեն, ցորեն հաւաքելու պատրուակով։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԸ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ ԿՈՉ ՅԱՅՐԴԱՐԻ

Ընկերվարական-հաւասարմամբ ճակատին դէմ

»»»··«««

« ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՊԱԳԱՆ ՎՏԱՆԳԻ ՄԷՋ Է ··· »

Ինչպէս գրած էինք, Պ. Տումէրկ հինգշաբթի գիշեր ալ բազմական ճառ մը խօսեցաւ ձայնարձակով։ Օգտուելով նահանգային ժողովներու ընտրութեանց պայթարէն, վարչապետը լուրջ ազդարարութիւններ ազդեց ընկերվարական – համայնավար նպատակին գործունէութեան առթիւ, եւ առաջարկեց կազմել «ազատութեան եւ հայրենիքի միացեալ ճակատը », հակազդելու համար ծայրայեղ տարրերուն դէմ։

— « Հասած ենք վճռական ժամու մը, ճամբաններու զժուարին խաչմերուկի մը։ Ֆրանսայի ապագան վտանգի մէջ է. վտանգի մէջ է նաեւ ձեզմէ իւրաքանչիւրին ապագան։ Այդ ապագան պիտի ըլլայ այն ինչ որ կ՚ուզէք։ Ձեզի կ՚իյնայ ընտրել ճամբան՝ անկարգութեան եւ բարեկարգութեան միջեւ, ձեր հայրերուն չհամած ազատութեանց եւ իրաւունքներու ջնջման եւ պահպանման միջեւ, ներքին եւ հետեւաբար արտաքին խաղաղութեան եւ քաղաքացիական պատերազմին միջեւ որ մայրն է արտաքին պատերազմին։ Ես ձեզի կ՚ըսեմ մերկ ճշմարտութիւնը։ Դուք կրնաք հաւատալ կամ ոչ։ Եթէ չէք հաւատար ինծի, չատ մօտաւոր ապագայ մը, ան՛ս՛ն, պիտի ապացուցանէ թէ իրաւունք ունէի»։

Ճառին կէսէն աւելի ուղղուած էր ձախակողմեան հոսանքներուն բաղաքականութեան դէմ։ Վարչապետը հայրենասիրական բոլոր լարերը թրթռացուց, որպէսզի ժողովուրդը զոհ չերթայ ընկերվարականներու եւ համայնավարներու խաղերուն։ « Ատենի մը համար, կուսակցութեանց զինադուլէն աւելի բարձր բան մը պէտք է,— սիրտերու եւ կամքերու միութիւնը։ Հարկ է մոռնալ ամէն կուսակցական ոգի, մինչեւ որ յաջողի իմ պահանջած ճիգս։

Պ. Տումէրկ մերթ ծաղրելով, մերթ յարձակելով, մասնաւորապէս ծանրացաւ Լէօն Պլումի ընկերվարական կուսակցութեան վրայ, որ արմատականներուն հետ մնաց «որբան ատեն որ կրնար շագանակը կրակէն հաշել առանց իր մատները այրելու », բայց շագանակը կրակէն հաշել առանց իր մատները այրելու, բայց փոխանակ ազգ. դահլիճին միանալու եւ ներքին եւ արտաքին պատերազմը կանխելու, իր ճակատագիրը կապեց համայնավարութեան հետ։ Բացատրեց թէ երկու հոսանքներն ալ բռնութեան եւ դիկտատուրայի կը ձգտին։ «Այդ ծրագիրը կրնայ խօսիլ կարգ մը երկիրներու ժողովուրդներու սրտին, բայց Ֆրանսայի մէջ՝ ոչ մեր խառնուածքին կը համապատասխանէ, ոչ մեր ոգիին, ոչ ալ պայծառութեան եւ ազատութեան մեր սիրոյն »։

« Ես կը սարսափիմ պատերազմէն։ Եւ նիշդ ատոր համար է որ ստանձնեցի իշխանութիւնը։ Անցեալ փետրուարի բաղաքացիական պատերազմը շուտով պիտի յանգէր արտաքին պատերազմի։ Այդպէս ալ վաղուան բաղաքացիական պատերազմը պիտի դառնայ արտաքին պատերազմ, աւելի շուտ քան կը կարծէք »։

« Պ. Տումէրկ անգամ մը եւս բացատրելով, իր տեսակէտները, շեշտեց թէ անհրաժեշտ է ունենալ հեղինակաւոր եւ սահմանադրութեամբ ճանչցուած վարչապետ մը, ինչպէս եւ տիրաբար գործելու հնարաւորութիւն։ Ցետոյ պարզեց տնտեսական գերագոյն խորհուրդի ծրագիրը։ Այս մարմինը պիտի բաղկանայ հոդագործներէ, առեւտրականներէ, գործարանատէրերէ, արհեստաւորներէ եւ բանուորներէ եւ պիտի գործէ իբրեւ խորհրդատու օրգան կառավարութեան։ Ցետոյ, արդարադատութիւնը բացարձակապէս անկախ պիտի ըլլայ վարչական իշխանութենէն, գոհացում պիտի տրուի հանգստեան թոշակաւորներու որոնց մասին սխալներ գործուած են։ Միջոցներ ձեռք պիտի առնուին գինիի եւ ցորենի վաճառման տագնապը մեղմացնելու համար։

Աշխատանքի Դաշնակցութեան երկու թեւերը

Աշխատանքի Դաշնակցութեան երկու թեւերը իրենց ազգ. խորհուրդները կը գումարեն այս միջոցին։ Կարմիր թեւը (իւնիթէհ) իր ժողովին մէջ անմիջապէս բանաձեւ մը քուէարկելով, ղրկեց ընկերվարական թեւին, առաջարկելով ձուլել երկու հոսանքները եւ կազմել մէկ դաշնակցութիւն։

Ինչպէս կ՚երեւայ, Աշխատանքի ընդհ. Դաշնակցութիւնը (Ա.– Ժ.– Թ.) համաձայն է արհեստակցական կազմակերպութեանց միութեան, բայց չուզեր անձնասպան ըլլալ, կամ լքել արհեստակցական միջազգային դաշնակցութիւնը։ Իսկ միւս թեւը անհանդուրժելի դառնալով բարենորոգչական մարզանքները, կը պահանջէ միանալ յեղափոխական գետնի վրայ, այսինքն յարիլ կարմիրներուն։

Իսլեւաշարժի 28րդ յուցահանդէսը

Հինգշաբթի օր մեծ հանդիսաւորութեամբ տեղի ունեցաւ ինքնաշարժի 28րդ յուցահանդէսին բացումը, կոմ Փալէի մէջ։ Թէրթերը էջերով մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն այս առթիւ (անշուշտ վճարովի), ներկայացնելու համար ինքնաշարժի ճարտարագործութեան զարգացումը՝ 1770էն ի վեր։ Միեւնոյն առեն կը չեշտեն թէ երկու միլիոն Ֆրանսացիներ կ՚ապրին շնորհիւ այս ճարտարագործութեան ուր Ֆրանսա առաջին տեղը կը բռնէ, Եւրոպայի մէջ։

Յուցադրուած են ինքնաշարժի բոլոր տեսակները, նախնականէն մինչեւ ամէնէն արդիականը եւ քանի մը հազար ֆրանքնոցէն մինչեւ ամէնէն չքեղ կառքերը։

ՈՉ-ԹՈՒՐՔ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ ՏՈՒՐՔ ՁԻՒՏԻ ՎՃԱՐԵՆ

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ կրթական գործավարութիւնը որոշմամբ մը տուրքէ վերծ հռչակած է «Թուրք փոքրամասնութեանց» ղրկած դպրոցները, իբրեւ հանրային կրթու-

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐ, ՊՈՒԷՊԱՆ ՄԱՐՍԷՑԻԷ ՍՐԱՀԸ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԴԱԼ Դ. ԷՋ։

Պոլսոյ խաղաղապահ. ընտրութիւնները եւ Հայերը

Պոլսոյ Քաղաք. Ժողովը հետեւեալ գեկոյցը ուղղած է Հայ հասարակութեան, քաղաքապետական ընտրութեանց առթիւ։—

Քաղաքական ընտրութեանց մաս – նակցիլ ամէն հայրենակիցի նուիրական պարտականութիւնն է։

Պոլսոյ քաղաքապետական ընտրութիւնները սկսած ըլլալով, Քաղ. Ժողովս պարտք կը համարի հրաւիրել բոլոր հայ համայնքը, որպէսզի ամէն անհատ անձամբ եւ անվրէպ ներկայանայ քուէարկութեանց չբաշնակներ եւ մասնակցի ընտրութեանց։

**** Քաղ. Ժողովը խմբովին կը մասնակցի ընտրութեան։*

Հակահրէական ցոյց մը Պուէրէյի մէջ

Ցիսուն հակահրէական ուսանողներ կոխելով Պուէրէյի « Ֆաբլա » թերթին խմբագրատունը, ծեծեցին խմբագիրը եւ աշխատակիցներէն մէկը։ Ցետոյ ջարդուփշուր ըրին ինչ որ անցաւ իրենց ձեռքին տակ։ Երկու խմբագիրները հիւանդանոց փոխադրուեցան չատ ծանր վիճակի մէջ։

Շաբաթական աշխատանքը 30 ժամ

Սան Ֆրանչիսկոյէն կը հեռագրեն թէ երկու խոշոր ճարտարագործութիւններ, որոնց մէկը, 19,000 բանուոր ունի, պայմանագրութիւններ կնքեցին, չաբաթական աշխատանքը վերածելով 30 ժամուան։ Պայմանագիրը կ՚ընդունի նաեւ գործադուլի իրաւունքը։

ՋՄԵՌՆԱՑԻՆ ԺԱՄԱՑՈՑԸ

Մի մոռնաք այս դիշեր (հոկտ. 6–7) մէկ ժամ առաջ տանիլ ձեր ժամացոյցը։

Հրեաները ինչպէս կը տեղաւորուին Սուրիոյ մէջ

Սուրիական թերթերը կը գրեն։— *Տհուր Շուէրի մէջ այս տարի բացուեցաւ մեծ եւ գեղեցիկ պանդոկ մը, որուն չինութեան համար ծախսուած է մօտաւորապէս 30,000 հնչ. ոսկի։ Հրէական ընկերութիւն մը այժմ բանակցութիւններ կը վարէ պանդոկին տիրոջ հետ, գնելու համար ամբողջ շէնքը։*

Միռնականները ամէն միջոց ի գործ կը դնեն բազմանալու համար հոն – վանաւորեալ երկիրներու մէջ։ Գլխաւորաբար հետեւեալ երեք միջոցները ձեռք առած են անոնք։—

1) *Կազմուած է Անգլիալիբանանեան ընկերութիւն մը, որուն դեկավարութիւնը տանձնած են երեք հրեայ դրամատէրներ։*

2) *Այս դրամատիրական ընկերութիւնը կալուածներ գրաւ առնելով դրամ կուտայ, 100ին 6 տոկոսով։*

3) *Տոկոսով դրամ կուտայ առհասարակ բոլոր կալուածատէրերուն։ սակայն Պաղեստինի սահմանին մօտ չրջաններու համար տոկոսը փոխանակ 100ին 6ի, 3—4 կը դանձէ, պայմանաւ որ կալուածները գրաւի առնէ։*

Ինչպէս կը տեսնուի, Հրեաները տեսնելով որ ուղղակի գնելու ձեռնարկները դժուարութեանց կը հանդիպին եւ տեղացիները գրգռելու պատճառ կ՚ըլլան, որոշած են այս ձեւով կալուածատէր դառնալ։

Սուրիոյ ազգայնականները կը բողոքեն

Դամասկոսի մէջ Ազգայնականները ժողով մը գումարելով, հետեւեալ գեկոյցը հրատարակած են։—

Ցայտնի վաճառական Թօֆիք Գապպանիի բնակարանին մէջ տեղի ունեցած հաւաքոյթին մասնակիցներ պատասխանատուները, թժիշկներ, առեւտրականներ, երեսփոխանութեան երիտասարդներ եւ ժողովուրդի բոլոր խաւերու ներկայացուցիչներ։ Ճառեր խօսեցան եօթը հոգի։ Ձէմիլ Մէրտէմ պէյ ըսաւ այդ հաւաքոյթին մէջ։— «Մօտ օրէն Փարիզ կ՚երթամ պատուիրակութեան մը հետ։ Հոն՝ Ֆրանսայի հանրային կարծիքին սեփականութիւնը պիտի դարձնեմ մեր երկրի ազգերզական վիճակը եւ պիտի հասկցնեմ այս քաղաքականութեան ապիտաբեր հետեւանքներն ու վնասները »։

Ժողովս վստահ է թէ հայ համայնքը որ միշտ ուղղամիտ ու բոլորան – ուէր ծառայած է հանդէպ մեր սիրելի հայրենիքին իր պարտականութեանց մէջ, խանդավառ ու եռանդագին պիտի բերէ իր մասնակցութիւնը ընտրութեանց, այս առթիւ եւս վայլուն ապացոյցը տալով իր անսահման սիրոյն ու հաւատարմութեան հանդէպ Թուրք Հանրապետական կառավարութեան։

**** Քաղ. Ժողովը խմբովին կը մասնակցի ընտրութեան։*

Պ. Պարթու Հռոմ կ՚երթայ

Արտաքին նախարարը Հռոմ պիտի երթայ նոյեմբերի առաջին օրերը, համաձայն երկար առենէ ի վեր արուած որոշման մը։ Այժմէն կարծիքի փոխանակութիւններ տեղի կ՚ունենան երկու մայրաքաղաքներուն միջեւ, պատրաստելու համար խօսակցութեանց օրակարգը։ Տարակոյս չկայ թէ տեսակցութիւնը մեծ արժէք պիտի ունենայ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ յարաբերութեանց, ինչպէս եւ միջազգային կացութեան բարւոքման համար։

Եուկոսլաւիոյ թագաւորը Փարիզ կուգայ

Եուկոսլաւիոյ թագաւորն ու թագուհին, որոնք Սոֆիա այցելած էին անցեալ չաբթու, հոկտեմբեր 4ին ճամբայ ելան Գելկրատէն, Փարիզ գալու համար։ Ճամբորդութիւնը կը կատարուի « Տուպրովնիք» մարտանաւով, որ Մարսէյլ կը ազատուի այս օր – վաղը։ Քաղաքական չրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կուտան այս այցելութեան, որ կապ ունի ոչ միայն երկու երկիրներու յարաբերութեանց, այլեւ Իտալիոյ եւ Գալքան – եան պետութեանց հետ։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ ԱՆԿԱԽ, ԱՆԽՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆ ՄԻՈՒԹԻ՞Ն Է, ԹԷ ՈՐՈՇ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ։

*ԻՐ ԿԱԶՈՒՄԸ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒ ԻՆՔՆԱԳԱՇՏԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱԶԱԿԱ՞Ծ Է ԹԷ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՄԷԿ ՄԱՍԸ ՄԻՒՍԻՆ ԴԷՄ ՀԱՆԵԼ, ԱԶԳ. ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ ՍՏԱՐԿԱՑՆԵԼ, ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ ԽԱՓՐՈՑՆԵՐՈՒ ՎԵՐԱՑԵԼ, ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԱՇԻՒՆԵՐ ՄԱՔՐԵԼ ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՏՔԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

«Ամեն ինչ՝ ամեն ինչի համար, ամեն ինչ՝ մարդու բարօրության համար...»

Ա. ՖԱՆԱՍՅԱՆ — Գյուղատնտեսության նախարարի տեղակալ

Մեր հանրապետության գյուղատնտեսության զարգացման հեռանկարները, ինչպես նաև գյուղատնտեսական արտադրության ինտենսիվացման ուղիները, գյուղատնտեսական կուլտուրաների բերքատվության բարձրացման հարցերը, գյուղատնտեսական մեքենաների և տեխնիկայի կիրառման հարցերը, ինչպես նաև գյուղատնտեսական կադրերի պատրաստման հարցերը ամենամոտիկից առնչվում են մեր հանրապետության գյուղատնտեսության զարգացման հիմնական խնդիրների հետ։

Ինչպես հայտնի է, մեր հանրապետության գյուղատնտեսության զարգացման հիմնական խնդիրները ամրագրված են ՀԿԿ Կենտկոմի և ՀՍՍՀ Նախարարների սովետի 1958 թվականի հունվարի 22 թիվ որոշումներում։

Հայաստանի գյուղատնտեսության զարգացման հեռանկարները մեծապես պայմանավորված են ոռոգելի հողերի ընդարձակմամբ։ Ոռոգելի հողերի ընդարձակումը մեր հանրապետության գյուղատնտեսության զարգացման հիմնական պայմանն է։ Ոռոգելի հողերի ընդարձակումը հնարավորություն կտա ոչ միայն ավելացնելու գյուղատնտեսական կուլտուրաների բերքատվությունը, այլև ավելացնելու ցանքատարածությունները։

Ոռոգելի հողերի ընդարձակումը հնարավորություն կտա

ՓՈՂՈՑ ԼՈՒ-- (ՏԱՐՕՐԻ ՀՐԱՇՔԸ)

— Ես ինչ-որ բան պիտի անեի, որ ինձ էլ հարգեին, ես էլ մարդ լինեի, ինձ էլ ուզեին, ինձ էլ ամուսնանալ ուզեին, ես էլ ուզում եմ ինչ-որ բան անել, որ ինձ էլ հարգեն, ես էլ ուզում եմ ինչ-որ բան անել, որ ինձ էլ ուզեն

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները յառաջիկայ Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30 ին 32, Avenue des Gobelins սրճարանի վերնայարկը՝ կարեւոր օրակարգ։

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ «Սարգիս Մինասեան» Ընթակոմիտէն ընդհանուր ժողով կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին։

Իսկ «Մուրատ» խումբի ժողովը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին։

ՓՕՆ ՏՕՊՆԱՑԻ Կորիւն Ընթակոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, ընկ. Յ. կարապետեանի բնակարանին մէջ։

× կը խնդրուի Սեւ-Փիէռի ընկերներէն ներկայ ըլլալ։

ՄԱՐՍԷՅԻ «Ռուստամ» Ընթակոմիտէն ընդհ. ընկերական ժողովը վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։

ՄԱՐՍԷՅԻ Հ. Յ. Դ. Պատ. Մխիթեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին Մխիթեան Գրադարանին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ՊԱՏԱՐԱԳ

Փարիզի Հայոց Եկեղեցիին օծման երեսունհարիւրերորդ տարեդարձին առթիւ շաբթի եպսկ գասպարեան պիտի պատարագէ եւ քարոզէ Փարիզի Հայոց Եկեղեցիին մէջ։ Այս կիրակի։

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ֆր. Հ. Կ. Խաչի Շաւիլի Մ. Ճիւղին կողմէ, այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Մատուռ-Մանկապարտէզի սրահին մէջ։ Կը հրաւիրուին անդամ-անդամուհիները եւ համակիրները՝ շաբթի ժամանց։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ
Բ. ՇԵՐՏԻ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐԸ

ԱՄԲՈՂՋ, ԿԷՍ, ՔԱՌՈՐԴ ԵՒ ՄԷԿ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԿՐՆԱՔ ԳՆԵԼ ԱՅՍՕՐ ԻՍԿ, 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՄԻՆՉԵՒ ԻՐԻԿՈՒԱՆ Ժ. 9Ը

ՈՉ ՈՔԻ ՉԻ ՄԵՐԺՈՒԻՐ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐԸ, քայց խուճապի տեղի չտալու համար, կը խնդրուի գնումը չյետաձգել վերջին վայրկեանին։

ԴՐԱՍԵՆԵԱԿԻ ՄՈՒՏՔԸ Է՝ 2, **Avenue RENÉ BOYLESVE**

A. GODOVANNIKOFF

30, Quai, de Passy Paris (16)

Tél. Jasmin: 01-50 **Métro: Passy**

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻ
ԵՒ ժասնակցութեամբ ՇՐՋԱՆԻ ԲՈԼՈՐ ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷՆԵՐՈՒ ԵՒ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ ԺԱՄԸ 8.30 ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ

Պուէական Մարսէյէի ընդարձակ սրահին մէջ

(146, Chemin des Chartreux).

Կը ճախագահէ ընկ. **Գ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ**

Կը խօսի ընկ. **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ** եւ ընկերուհի Տիկ. **Ն. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ**

Իր մասնակցութիւնը կը բերէ Ջ. Ո. Մ. **ՎԱՀԱԳՆԱՆ** նուագախումբը

Ջութակի վրայ պիտի նուագէ յայտնի երաժշտագէտ ընկ. *ԱՒԵՏԻՍ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ (Լիոնէն հրաւիրուած)*, պիտի երգեն օրիորդները՝ *ՇՈՎԻՆԱՐ Տ. ՊԵՏՔՈՆԵԱՆ (Լիոնէն հրաւիրուած)* եւ *ՀԵՐԱ ԳՐՄՊԼԵԱՆ*, պիտի արտասանեն ընկերները Կ. *ԹԻԹԼԵԱՆ*, Գ. *ՔԷՆՏԻՐԵԱՆ* եւ Վ. *ՏԻՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ*։

Շաբթի եւ սիրուն անակնկալներ *ՀԱՅ ԱՐԻՒԵՐՈՒ*

Մարսէյլի Մասնաճիւղին կողմէ։

ԿԷՍ ԴԻՇԵՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՑՍ ՀԱՅԿԱԿԱՆ եւ *ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐ*։

Դախքերու ժասնակցութեան համար մուտք 3 ֆրանք։

Այս տարի «ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»ը պիտի տօնուի միայն Մարսէյլի մէջ

×

ՄԱՐՍԷՅԻ եւ ՇՐՋԱՆԻ բոլոր ընկերները ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրուին վաղը կիրակի երեկոյ։

Կը խօսի ընկեր **Վ. ՀԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

ՎԱԼՃՆԻՒ ՄԷՋ

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

Պիտի խօսի ընկեր **ԼԵՒՈՆ ՋՈՐՄԻՍԵԱՆ**

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՓՕՆ ՏՕՊՆԱՑԻ ՄԷՋ

Վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

Պիտի խօսի ընկեր **ԼԵՒՈՆ ՋՈՐՄԻՍԵԱՆ**

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՌԸՆՃԻ ՄԷՋ

6 Հոկտեմբեր Շաբաթ երեկոյ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՌՕՄԱՆԻ ՄԷՋ

Վաղը կիրակի երեկոյ

Կը խօսի ընկ. **ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ**

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

×

Վերոյիշեալ հանդէսներուն պիտի ծախուի ԵՒՐ. Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ հրատարակած

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ» բացառիկ թիւը։ Գին 3 ֆրանք։

Գաւառներու եղած ապատրանքներու համար դրկել 4 ֆր. նամակագրով։

Տիկին Մ. Թէրզիպաշեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանէ իր ա–մուսնոյն

ԳՐԻԳՈՐ ԹԷՐԶԻՊԱՇԵԱՆԻ

դառնադէտ մահը որ տեղի ունեցաւ 3 հոկտեմբեր, չորեքշաբթի օր, 90 տարեկան հասակին մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ վաղը, կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Լաւիպուազիէռ հիւանդանոցին մէջ, 41 Պուլվար Շափէլ, Փարիզ, Մէքրօ՝ Շափէլ, եկեղեցական արարողութիւնը տեղի կ'ունենայ *Բիւ Սէն Վէնսէն սը փօլի* եկեղեցիին մէջ։

ՇԱՆՕԹ.— Մահազդ չստացողներէն, կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՑԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Ի ՆՊԱՍՏ ԱՂՔԱՏ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒ ԵՒ ՈՐԲԵՐՈՒ
20 հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 22ին

Salle de Fêtesի մէջ **30, rue du Casino, Enghien-les-Bains**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։
Առաջնակարգ նուագախումբ *«ԱՐԻՈ»*։
Կը մասնակցի Գ. *ԱԼԷՄՇԱՀ*ի նուագախումբը՝
մասնակցութեամբ օրիորդ *ՊԻՒԼԳԻՒԼԵԱՆի*
ՃՈՒ ՊԻՒՃԷ։

ՕՐԻՈՐԴԱՑ ԳԻՇԵՐՈՑԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՆԱՐԱՏ ՅԳՈՒԹԵԱՆ ՔՈՒՐԵՐՈՒ
St. GRATIEN (S. et O.)
1, Place Chateau-St. GRATIEN

Վարժարանս կ'ընդունի գիշերօթիկ աշակերտուհիներ, սկսեալ 6 տարեկան փոքրիկներէ։ Ֆրանսերէն լեզուի, ֆրանսերէն աւանդուելիք դասերուն փոքրիկներէ։ Ֆրանսերէն լեզուի, ֆրանսերէն աւանդուելիք դասերուն եւ մարմնամարզի համար մասնաւոր կարգադրութիւն եղած է վերնակայ Ecole Libreի վարչութեան հետ, մեզ վերապահելով հայերէն լեզուի, ձեռագործի եւ հայերէնով աւանդուելիք դասերը, ինչպէս նաեւ երգ. դաշնակ եւայլն.։

ԱՄՍԱԿԱՆ 250 ՖՐԱՆԿ

Մանրամասնութիւններու համար դիմել վարժարանի ցեսչութեան ցոյցաքաթի, շաբաթ եւ կիրակի օրերը։
Հաղորդ. միջոց.— *կառ Տիւ Նօրէն Անկիէն եւ անկ Օթօպիւս*։

ԵՐԵԿՈՑԹ–ԽՆՋՈՑՔ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱՆՈՑ – ՋՈՐԻ ՀԱՑՐ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Հոկտ· 13ի Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ԷմԻնչեւ լոյս
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ ՍՐԱՀԸ, **13, Rue Pierre – Curie** Métro: Porte d'Italie
ՀԱՅԿԱԿԱՆ, ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Ընկերակցութեամբ Քանունի Ցակոբի,
ուսի Քաջվարդի եւ ջութակահար Մկրտիչի

Երգ – արտասանութիւն եւ անակնկալներ
ՃՈՒ ԵՒ ԱԺԱՆ ՊԻՒՃԷ *ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ.*

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN
ՄԻՒԶԱՑԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ։
Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաքանքի եւ մարշան փրէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ։
Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20։

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél. Archives 05 93
Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire յարկաբաժինին մէջ)

Ծախու է կօշկակարի խանութ մը

46, Rue Thiers, Billancourt, Métro: St. Cloud կամ Marcel Sembat
Խանութը կրնայ ուրիշ գործի ալ յարմարիլ։ Տարեկան վարձք 2500 ֆրանք, առանց շարժի։ Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ Պ. ՏԷՐՏԷՐԵԱՆի։

ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՏԵՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաբաժիններ Փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի մէթրը 2 - 5 ֆրանք։

Վճարելի ԵՐԵՔ ՏԱՐիէն։ Ամսական 50 ֆր. վճարում։

Զրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ

Mr. LECORNU
7, Rue Paul Lelong
Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40-37**

ԿԱՉՆՈՑ (*քաշ - քոլ*)، ՓՈԻԼ - ՕՎԷՐ
եւ ԲՈԼՈՐԴ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՅԻՆԵՐ,
*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.
Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**
Միշտ տրամադրելի է ընծիր մրեր մը՝ անմրցելի գիներով։

ԵՔԷ ՀԱՅՐԵՆԱՔԱՂՋՈՒԹԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՔ

ԽՄԵՑԷՔ «ԵՐԵՒԱՆ» ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

ՍՏՈՐԵՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԱԾ ՊԻՏԱԿՈՎ
ՄԵՐԺԵՑԷՔ ԿԵՂԾԵՐԸ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր **Société PEUREUX**

48, Bld. des VIGNES, MARSEILLE: Tél. Colbert 58-10
կեդրոնատեղի փարիզի հիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու
Emile Vial, 22, Rue Fontaine, St. Denis. Tél. Plaine: 09-95։
ԼԻՈՆԻ եւ ՇՐՋԱԿԱՅՔԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑԻՉ
D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné Lyon (Rhône)
ՆԻՍԻ ՊՈՐՏԱԿԱԼ.—
M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit, Nice (A. M.)

ԼԻԶԱ ՍՈՐՈՔԻՆԱ

(ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ)

— Դուք խորտակեցիք զայն։

— Ինչո՞ւ կ'ըսես այդպէս, «մե՞նք»։ Լաւ գիտես թէ դէպքերը ինչպէս տեղի ունեցան եւ թէ ինչու դուն հոս ես։ Ինձմէ չէ որ պիտի սորվիս այդ բոլորը, ասկէ զատ առարհամար չեմ եկած ես··· բայց, ահա թէ ինչ կ'ուզեմ ըսել քեզի։ Դուք հոս բազմաթիւ էք, պիտի կառուցանէք ջրանոց մը որ իր նմանը չունի աշխարհի մէջ։ Անշուշտ, դիւրին չէ աշխատանքը։ Բայց, ինչ աշխատանք։ Ան հոյակապ նպատակ մը ունի։ Ան անկ ջրանոց մը երբ կը բանան կը նշանակէ թէ երկիրը պիտի հարստանայ–ցնեն։ Անոնք որ կը փափաքին մարդոց բարեկեցութիւնը, հպարտ պէտք է ըլլան՝ անձնազոհ այս աշխատանքին մասնակցած ըլլալնուն համար։ Լաւ հասկցիր, եթէ մարդիկ լաւ ապրին, աւելի քիչ գողեր, առաքսօներ եւայլ տհաճ չարեր պիտի գտնուին։

Եւ, քով քովի, սենեակին մէջ, անոնք երկար խօսեցան։ Նախ, պետը կը խօսէր ու Լիզա մէկ ականջով մտիկ կ'ընէր, ցուրտ օդին մէջ հնչող այս քիչ մը խոպոտ, հանդարտ եւ պարզ ձայնին երեւոյթները։

— Բայց, իր ջրանցքի մասին այս պատմութիւնները ընելով ի՞նչ կ'ուզէ։ Եւ, յանկարծ, բարկացած, գոչեց։

— Ի՞նչ կը փափաքիք ինձմէ։

— Կ'ուզեմ որ աշխատիս։

— Բայց դուք մարդու բնաւ պէտք չունիք··· մարդ պիտի կարծէր թէ ոբովհետեւ կը մեքենայ աշխատիլ, բոլոր չինուածները ի դերեւ պիտի ելլեն։ Ձեր ջրանցքը 240 քիլոմեթր է, իսկ ես առանձին կին մըն եմ։ Եւ պետ մը կուզայ դիս համոզելու։

— Բայց ինչո՞ւ պիտի մերժէին աջակցիլ ընկերուհի մը, մի՞թէ չես կարդար մեր թերթերը, առանց առար, դուն պիտի դիանայիր որ մենք հոս երկու բան կ'ընենք։ Ջրանցք մը, այո, եւ, միանգամայն, խիղճեր կը ձուլենք։

Լիզա հետաքրքրուեցաւ նուազ բարդ իր արհեստով։ Ան կրնար առանձին մնալ հոս՝ գրեթէ արկղին քով։ Ու կրնար գրեթէ մէկը միւսին տեւէն քաշել՝ առանց որ մէկը իր դլուխը ցաւցնէր հարցումներով։ Ոչ ոք կը պռոար։ Տաք էր։ Օդը աղց–ուած էր նկարի ու քարիւղի հոտերով։ Լիզա իր անցեալին ու ապագային մասին կը մտածէր։

Երբեմն նոյնիսկ իրեն այնպէս կը թուէր թէ՝ բանտի խնդիրը չկար· այլ՝ նեղ։

— Իսկ ես ի՞նչ կրնամ ըլլալ, եթէ համաձայնիմ աղտոտ բուրդը լուալ կամ ձեր քարերը չարժել։

— Այդ աշխատանքը կատարելով, դուն քու օգտակար դերդ պիտի կատարես։ Աչխատանքի ամէն մէկ ձեւ պատուոյ առարկայ է ընկերվարական երկրին մէջ։ Եւ ամէն տեսակ աշխատանքի մէջ դուն կրնաս հերոսուհի մը դառնալ։ Բայց ես կը հասկնամ քեզ։ Դուն կ'ուզես արհեստ մը սորվիլ, ոբակիակալ բանուորուհի մը դառնալ··· Ուրեմն, դնամ տպարան։ Դուն պիտի սորվիս թերթ մը կազմել, տպել··· դուն կրթուած ես, յայտնի է··· նոյնիսկ բաւական կրթուած։ Այս պայմանները մէջ, տեսիկա դժուար չէ։ Եկուր ուրեմն վազը։ Պիտի տղդարբեմ որ ձգեն ու մեկնիս։

· Ու Լիզա որոշեց փորձել։

Տաղաւարի իր ընկերուհիները՝ Մանիայի եւ ոլորան բերնով Շուրքսային հետ իր հրաժեշտը շատ կարճ եղաւ։

Նոր տպաւարին մէջ, ուր Լիզա միացաւ տպարանի երիտասարդ բանուորուհիներուն, փայտէ գետնանկողիններ չկային։ Իրական անկողիններ։

Լիզա, հեզօրէն կամակերով յօդուածներու խորագիրները, սկսաւ մտածել թէ խնդիրը կը վերաբերէր ուրիշ բանի մը եւ ոչ թէ միեւնոյն բառերը կրկնելու,— կը վերաբերէր նախագծեալ լայն գրութեան մը որուն խարիսխն ու խմաստը դեռ չէր ըմբռներ ինք։

Երեք ամիս վերջ, մեծ բանուորուհիներու ներկայութեան, Լիզա յայտարարեցին թէ իր վարքը լաւ է եւ թէ օրինակելի ձեւով մը կ'աշխատի եւ թէ այս չերջանին տասնըհինգ օրուան դադարէ մը պիտի օգտուի։

Լիզա որ եւ է պատասխան չտուաւ։ Աչքերը գետին յառած մնացին։ Իր ընկերները հեգնեցին զինքը։ «Կը հառաչէ մէկ մարդ։ Կայանէն է՞ կամակութեամբ պիտի բաժնուի։»

Բայց Լիզա որոշած էր աւելի լաւ ընել յառաջիկայ ամիսներու ընթացքին։

··· Գիշերը, կրթական չերջանկութեան, բարձրաձայն ընթերցումներ կ'ունենային, եւ ռատիոյի ունկնդրութիւնին վերջ բանուորուհիները ապագայի ծրագիրներ կը մշակէին։ Բոլորը տեղեակ էին արհեստին ու կրնային աշխատիլ։

Երիտասարդ պահակ մը, որ նոյնպէս կին համայնավար մըն էր, կուզար իրենց խումբին քով։

Ա. ԱՅՖԻՆՈՒԿԵՆԻ

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.289

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

ՀԱՍՑԵՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ Metro : GOBELINS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԹՌԱՄՍԵԱՅ
Եւրոպա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր
Ընգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ԿԻՐԱԿԻ
7
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
7 Octobre
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2619

Խմբագիրը՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱՐԲԱՐՈՍԱԿԱՆ

Շատե՛ր աչքէ անցուցեր են Մ. Հայաստանի գրականութեան վերաբերեալ զեկուցումները, որ կ'արտասպուին «Յառաջ»ի մէջ, եւ դիտել կուտան ապշահար.

— Բայց ի՞նչպէս կարելի է այս բարբարոսութիւնները փոգրել «Յառաջ»ի մէջ, որ այնքան նախանձախնդիր է լեզուի մաքրութեան եւ նրբութեան...

Պատասխանը կանուխէն տուած էինք:

Ինչպէս Ա. Խանջեանի զեկուցման առեն, այս անգամ ալ, երբ ներկայացինք «Մ. Հայաստան»էն արտասպելու Դ. Սիմոնեանի, Շահնուրի եւ Զարենցի զեկուցումները, դիտէինք որ չատ քիչեր կրնան պիտի հասկնան:

Եւ ահաւասիկ, հարկ է երբեմն չեզրել մեր հաստատած կանոնէն:

Հարկ է երբեմն նոյնութեամբ չարել տալ խորհրդային Հայաստանի հրատարակութիւնները, փոխանակ ԹԱՐԳՄԱՆԵԼՈՒ, որպէսզի ամէնէն բարեմիտներն ալ կարենան գաղափար մը կազմել, — ե՞ա կ'երթանք թէ չատաչ:

Արդ, կարդացէք եւ գաղտցէք: Դեռ այս չարաթ ալ առատ նիթ ունիք ճաշակելու եւ որոճալու:

Մենք չպիտի խօսինք արուած զեկուցումներու բովանդակութեան մասին:

Չպիտի զբաղինք արծարծուած տեսակէտներով:

Նոյն իսկ չպիտի մատնանշենք զեկուցումներուն համատատած, անյատակ աղքատութիւնը: (Ցմոռնանք որ այդ զեկուցումները կարդացուած են Մոսկուայի մէջ, Մ. Միութեան բոլոր մասերէն եւ աշխարհի զանազան կողմերէն եկած գրագէտներու առջեւ):

Մեր խօսքը լեզուի եւ չարադրութեան մասին է:

Լեզու մը, որուն բարբարոսութեան առջեւ գրաչարն անգամ ըմբռնանալով, պարտք սեպեր է հայերէնի վերածել կարգ մը տարրական բառեր ...

Ինչուչա այդ զեկուցումները գրուած էին ռուսերէն, եւ յետոյ հայերէնի թարգմանուելով, հրատարակուեցան «Մ. Հայաստան»ի մէջ:

Կամ բնագիրը հայերէն էր, եւ ռուսերէն թարգմանութիւնը կատարուեցաւ Մոսկուայի մէջ, իսկ հայերէնը յանձնուեցաւ «Մ. Հայաստան»ի:

Երկու պարագաներուն մէջ ալ, որ եւ է չբմեղանք չունին հեղինակները:

Եթէ ռուսերէն գրուած էր եւ իրենք թարգմանեցին կամ թարգմանել տուին,— դէթ մէկ անգամ աչքէ անցուցի՞ն:

Իսկ եթէ հայերէն էր եւ ա՛յդ էր իրենց պաշարը, գոնէ չհարցուցի՞ն քիչ մը աւելի բան գիտցողի մը:

Շա՞տ է այսքան մը նախանձախնդրութիւն, երբ հարցը կապ ունի գրականութեան հետ:

Ցետին համբակը ինքն իրեն թոյլ չպիտի տար այդքան վրայ – ձգոց բան գրի առնել եւ մամուլին յանձնել, յանուն երիտասարդ Հայաստանի:

Ի՞նչ ըսել կ'ուզեն, վերջապէս, քար անտարբերութեան մատնելով լեզուի մշակումը, հայրենի հարստութեանց հաստատութիւնը, զանոնք օգտագործումը, կուսակցական ժողովներէն, թղթակցութիւններէն մինչեւ գրական զեկուցումները:

Մէկ հատիկ ապուր բառի կը հանդիպիս Դ. Սիմոնեանի զեկուցման սկիզբը — «ուղենիչ» — եւ յետոյ խիճ ու քար, թիթեղի եւ վայրի կաղիներ, միջազգային պողոտաներէն փոխ առնուած «պօնճուխ»ներ:

Փորձուէ հարցնել,— երբ «ուղենիչ»ը կը գտնես ու կը գործածես, ինչո՞ւ կը մեզթես սքանչելի «մշակոյթ»ը եւ թուխակի պէս կը հոլովես «կուլտուրա»ն:

Ո՞ր մեղքին համար չես գործածեր պատուական «արձակ»ն ու «արձակագիր»ը, եւ կը ծամծմես «պրոզա»ն եւ «պրոզայիկ»ը:

Ցեղափոխական թաւիր կը կտրի՞, կարմիր գիծը կը ծռի՞, պատեհան դէմ կը մեղանչե՞ս, եթէ «պոէզիա»ն կոչես «բանաստեղծութիւն» կամ «քերթուած» (տեղին համեմատ), կամ «նովելիստական»ը գրես ազգայնական, «լիրիկա»ն՝ «քնարերգութիւն», «պերսոնաժ»ը՝ անձնաւորութիւն, «սոցիալ»ը՝ ընկերային, «մոնիստ»ը՝ պահ, չրջան, «ինտելիգենցիա»ն՝ մտաւորական նութիւն, «արմանախ»ը տարեգիրք, «էպոխա»ն՝ դարաշրջան, «սատիրիկ»ը՝ երգիծական, «սեկցիա»ն՝ բաժին:

Բայց, ո՞ր մէկը, ո՞ր մէկը: Փակէ աչքերդ եւ ժոպիէ,— «նովելիստական ինտելիգենցիա», «ինդուստրիէլ վէպ», «բուրժուա – նացիոնալիստական ոճամտութիւն»:

Բարեհաճեցէք աչխարհաբարի թարգմանել հետեւեալ նախադասութիւնը.

— «Իսկ ձեւերի յատուկ ներքագեղութիւնը — եզրակացնում է Բրիւսովը — եւ մտայղացմանը ցուցաբերուող մօտեցման օրիգինալութիւնը թոյլ են տալիս հայ ժողովրդական պոէզիան անուանել գեղարուեստագէտ ժողովրդի երգեր»:

Այնքա՞ն հեռու ենք այս բոլորը, թէ անհոգութեան:

Ե՛ւ մէկը, Ե՛ւ միւսը: Իսկ եւ իսկ հայկական ախտ մը, որուն զարգացման համար այսուհետ, այս ապտա երիկիրներուն մէջ անգամ ջանք չեն խնայեր գաս մը մարդիկ:

Աբզարեւ, լեզուի աղճատման, աղքատացման եւ օտարացման համար պակաս չարիք չեն գործեր մեր յօդուածագիրներն ու խմբագիրները, նոյնութեամբ օրինակելով կամ կապկելով կովկասի մէջ մշակուած այլանդակութիւնները:

Հասա՞ծ է ժամանակը որ ճակատ մըն ալ այս բարբարոսութեան դէմ կազմուի: Ոչ թէ կրաւորական դիմադրութեամբ, այլ գործնապէս հակազդելով, անընդհատ մատնանշելով, ծաղրելով, ի հարկին դաս տալով:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ԽՈՐՀՐԴ. ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Խորհրդային իշխանութիւնը մանրամասն հրահանգ մը հրատարակեց, Սովետներու ընդհանուր ընտրութեանց մասին, որուն պիտի կատարուին նոյեմբեր 1էն դեկտեմբեր 10, 7րդ համագումարին համար:

Այս հրահանգին համաձայն, ընտրական յանձնախումբեր պիտի կազմուին բոլոր գործադիր կոմիտէներուն եւ խորհուրդներուն մօտ, ընտրութիւնները վարելու համար: Սահմանադրութեան տրամադրութեամբ, ընտրելու եւ ընտրուելու իրաւունք ունին, առանց սեռի, կրօնի, ցեղի եւ ազգութեան խտրութեան, 18 տարին լրացուցած բոլոր հաղաքացիները որ իրենց ապրուստը կը շահին արտադրիչ եւ ընկերութեան համար օգտակար աշխատանքով մը: Ընտրող եւ ընտրելի են նաեւ կարմիր բանակին եւ նաւատորմին ռազմիկները, ինչպէս եւ աշխատելու համար Մ. Միութեան մէջ բնակող օտարականները, պայմանաւ որ այս վերջիններս պատքանին բանուոր կամ գիւղացի դասակարգին եւ վարձու աշխատուոր չգործածեն: Բուէարկութեան իրաւունք կրնայ տրուիլ նաեւ այն օտարահպատակ պաշտօնեաներուն, նաւտարագէտներուն, արհեստագէտներուն որ Մ. Միութեան մէջ կը բնակին եւ ապացուցած են իրենց հաւատարմութիւնը հանդէպ խորհրդային իշխանութեան: Ոչ ընտրող, ոչ ալ ընտրելի կրնան ըլլալ անոնք որ վարձու աշխատաւոր բանեցուցած են կամ կը բանեցնեն տակաւին, շահ ստանալու համար, անոնք որ իրենց աշխատանքին եկամուտով չեն ապրիր, անոնք որ առեւտուր ըրած են կամ կ'ընեն, ինչպէս եւ անոնք որ գրկուած են ընտրական իրաւունքներէ, իրենց դասակարգին բերումով,— ցարական կամ սպիտակ բանակներու սպաները, ոստիկանութեան նախկին պաշտօնեաները, անոնք որ եկեղեցւոյ կամ կուլակներու ծառայութեան մէջ եղած են կամ են, եւ վերջապէս անոնք որ արտաքսուած են խորհրդային իշխանութեան կամ հաւաքական տնտեսութեանց դէմ գործած ըլլալով:

Նոյն հրահանգին համաձայն, իրենց ընտրական իրաւունքները պիտի կրնան վերստանալ անոնք որ առնուազն հինգ տարի նուիրուած են արտադրիչ աշխատանքի եւ ապացուցած են իրենց հաւատարմութիւնը:

Ընտրութեանց թեկնածուները կրնան առաջարկուիլ ընտրական ժողովէն առաջ կամ անոր ընթացքին, կազմակերպութեանց կամ անհատներու կողմէ: Ընտրութիւնը կը կատարուի ձեռամբարձ եւ մեծամասնութիւն շահողները ընտրուած կը հռչակուին:

Էռիօ կը ձաղկէ կարմիրները

Պ. Էռիօ, որ անպաշտօն նախարար է ազգ. դահլիճին մէջ, ուշագրաւ ճառ մը խօսեցաւ Լիոնի մէջ, ուժգնօրէն յարձակելով ընկերվարականներուն եւ համայնավարներուն դէմ եւ պաշտպանելով կառավարութիւնը: «Մեզի համար կ'ըսեն թէ փաշականներ ենք: Ովքե՞ր են ըսողները,— ձիշդ անոնք որ բացէ ի բաց իրենց ծրագիրներուն մէջ դրած են խորհրդարանական հաստատութեանց ջնջումը եւ ընչազուրկներու դիկտատուրայի հաստատումը, անոնք որ պարարտ եկամուտներ ունին եւ յեղափոխութիւն կը ծախեն «սմոճինկ»ով, անոնք որ շէֆեղ դղեակներու մէջ նստած՝ յիշատակներ կը գրեն ժողովուրդի թշուառութեան մասին: Որո՞նք են որ կ'ըսեն թէ ես փաշական եմ,— անոնք որ կապկելով նացիներն ու փաշականները, կը սեղմեն իրենց բռունցքները, փոխանակ բարձրացնելու իրենց թեւերը, որ կը զարդարուին շէֆնշանիներով եւ մեզ կ'առաջնորդեն դէպի դարաշրջան մը ուր բաղաքացիի մը կարծիքը պիտի ճանչցուի իր շապիկին գոյնով: Ես իրաւունք ունիմ ծաղրելու այդ բոլոր ապուշ մեղադրանքները»:

Հետզհետէ սաստկացնելով շեշտը, բանախօսը մասնաւորապէս յարձակեցաւ ընկերվարականներուն վրայ, որոնք երես դարձուցած են արմատականներուն: Բացատրեց թէ 1934 փետրուարին իր կուսակցութիւնը երկու ճամբայ ունէր,— կա՛մ ծանրացնել անկարգութիւնը եւ կամ զինադուլ կնքել: Ինք ընտրեց վերջին ելքը եւ պիտի շարունակէ գործել այդ ուղղութեամբ:

Քաղաքական տեսակէտով մեծ արժէք ունի այս ճառը, բանի որ այսօր իսկ տեղի կ'ունենան նահանգային ընդհ. ժողովներու ընտրութիւնները: Դատելով Պ. Էռիոյի արտայայտութիւններէն, արմատականները պիտի շարունակեն ուժ տալ ազգ. դահլիճին, փոխանակ սակարկութեան մտնելու ձախակողմեան նպատակին հետ: Իրազեկներ կ'ըսեն թէ այս ճառը, միանալով Պ. Տումերկի վերջին բանախօսութեան հետ, մեծ ազդեցութիւն պիտի գործէ այսօրուան ընտրութեան վրայ:

Հնդհանուր գործադուլ Սպանիոյ մէջ

Ամբողջ Սպանիան յեղափոխական փոթորիկի մը բռնուած է այս միջոցին: Պ. Լրոուի դահլիճը հաղիւ կազմուած, ըմբոստական չարժում մը պայթեցաւ Մատրիտի մէջ, տարածուելով երկրին ամէնէն հեռաւոր մասերուն մէջ: Կ'ըսուի թէ ըմբոստութիւնը միանգամայն սարքած են բնկերվարականները, համայնավարները եւ նոյնիսկ չափաւոր հանրապետականները, գաղտնի դիկտատուռա մը կազմելով: Շարժումը պայթեցաւ գործադուլներով: Երեսուն հազար բնկերվարական եւ համայնավար բանիմացներ գրաւելով բազմաթիւ հանքայտ քաղաքներ, քանդեցին հաղորդակցութիւնները, ապանեցին զինադադրող ոստիկանները եւ ձեռք առին իշխանութիւնը: Առաջին օրերու ընթերքին 40 հոգի պատնեցին: Վիրաւորներուն թիւը հինգ հարիւրի կը մօտենայ, սպանց 100ը չատ ծանր: Ձերբակալուած են աւելի քան 500 կասկածելիներ: Տեղ տեղ ոստիկանութիւնը անօդնական մնացած ըլլալով, զինուորներ զրկուեցան: Օգնական ալ կ'օգնէին զօրավարական գործադրութեանց: Բաթալոնիա, որ միշտ ապստամբ չրջան մը եղած է, առիթէն օգտուելով հանրապետութիւն հռչակեց, բայց յայտարարութեան ընթերցումը չկատարուեցաւ, զանազան միջամտութիւններու վրայ: Մայրաքաղաքը ամայի կրճատի մը ունի գիչերները:

Վերջին լուրերու համաձայն, 500 հոգի ձերբակալուած են միայն Մատրիտի մէջ. իսկ ամբողջ Սպանիան ալ հաշուելով, դժուար է ճշդել բուն թիւը: Ընդհանուր գործադուլի լուրեր կը հասնին բոլոր նահանգներէն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՆԱՍՆԱԿԱՆ

Երբ Նիւ Եորքի դատավարութիւնն սկսաւ, «Կոչնակ», Ամերիկայի բողոքական – ռամկավար անկեղանոցը, կը գրէր բառ առ բառ.

«... Եւ ահա թէ ինչո՛ւ Ղեւոնդ արքեպիսկոպոսի պատուական արիւնին գինը չի կրնար Հայաստանի մի քանի թշուառականներու ախտաժէտ արիւնով: («Հայաստանի Կոչնակ», 1934 յունիս 30):

Երբ դատը շահեցան, նոյն Քաւոր Պետրոսը կը փսփսար.

— « Կ'ուզենք հոս յիչեցնել միայն թէ դատական յաղթանակի քաղցրալուր երգերուն կը խառնուին ողբական մեղեդիներ ալ »:

Նոյն «յաղթանակ»ին առթիւ, Ամերիկայի «Բանուոր»ը — հայ կարմրուկներուն պաշտօնաթերթը — կը պարծենար թէ « մասսա »ներու ճնշումին վրայ էր որ դատարանը այդ վճիռը տուաւ:

Անշո՛ւշտ, անշո՛ւշտ:

Չէ՞ որ կիներ փողոց իջան, Վարդուկներ գաւազան ճօճեցին դաշնակցական «կէնճուկ»ներու գլխուն, հազարաւոր տոմսեր բաժնուեցան կեղծ ստորագրութիւններով, պատիժ պահանջելու համար: Եւայլն, եւ այլն:

Դարձեալ, նոյն «յաղթանակ»ին առթիւ, հռչակաւոր որջը, Դուրեան յանձնախումբ, որ տասնեակ հազարաւոր տոլարներ հաւաքած էր, շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց ընդհանուր դատախազ Քամինսկիին:

Եւ հիմա վերջին արարը:

Տեսնելով որ ձեռնարկներ կը կատարուին տրուած անարդար եւ ըմբռոստացուցիչ վճիռին վերաքննութեան համար, բոլշեւիկ «Բանուոր»ը կը կաղկանձէ.

—«Այն ժամանակ երբ աշխատաւորական զանգուածներու ճնշման տակ արդարադատութիւնը ելեկտրական հրկիզման ենթարկեց Մատթէոս Էյլկեան ու Նչան Սարգիսեանը, որպէս առաջին կարգի ոճրագործներ, Դաշնակցութիւնը վերստին կ'ապաւինի օրինական միջոցներուն՝ դատական աւելի բարձր մարմիններուն:

Խորհրդային Հայաստանի բարեկամ —Հակադաշնակ ժողովրդական Մարմինը պէտք է գլխաւորէ պայքարը Դաշնակցութեան դէմ: ՋԱՆԳՈՒԱԾԻՆ ՄԵԾԱՁԱՒԱԼ ԵՒ ՎՃՌԱԿԱՆ ՑՈՑՔԵՐ ԵՒ ԵՐԹԵՐ ՊԷՏՔ Է ՄՏՊԵՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ, ՄԵՐԺԵԼ ԴԱՏԱՎՃԻՌԻ ՎԵՐԱՆԿԱՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԱՌՆՈՒԻԼԸ ԵՒ ՊԱՀԱՆՋԵՆ ԱՆՈՐ ԳՈՐԾԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆՑԱՊԱՂ »: (22 օգոստ.):

Ինչպէս կը տեսնէք, ախորժակները սուր են երկու կողմէն ալ, կարմիր թէ դեղին:

Թէեւ իրարու հակոտնեայ եւ տրամագծօրէն ոխերիմ թշնամի, միեւնոյն կարօտն ունին երկուքն ալ, պատուելի եւ կարմիր ժամկոչը,— ժամ առաջ սեղմել ելեկտրական կոճակը:

Գինուներն ալ այդպէս չե՞ն, երբ ազդանշանի կը սպասեն կախաղանին չուանը հաշելու համար:

Մէկ տարբերութեամբ,— գինուները լեզու եւ գիր չունին, իրենց հոգեկան թարախն ալ թուղթի վրայ փռելու համար:

ՎԱՀԷ

ԳՆԱՑ ԳԱՐՈՒՆ, ԵԿԱՒ ԱՇՈՒՆ: ԻՍԿ ՆԵՐԳԱՂԹԸ...

ՎԵՐՋԻՆ ԿԱՐԱԻԱՆԸ ՄԵԿՆԵՑԱՒ 1933 ՅՈՒՆՈՒԱՐԻՆ: ԱՑԴ ՕՐԷՆ ԱՍԴԵՒ, ՋԱՆԱՋԱՆ ՀԱՒԱՍՏԻՔՆԵՐ ՏՐՈՒԵՑԱՆ ՆՈՐ ԿԱՐԱՒԱՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ: ԵՒ ՍԱԿԱՑՆ...

1933 ՅՈՒԼԻՍԷՆ Ի ՎԵՐ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ: ԱՐԴԻ՞ՆՔԸ...

Մուսոլինիի պատգամները հիւսիսային Իտալիոյ մէջ

Պ. Մուսոլինի քանի մը օրէ ի վեր պատգամներ կը կատարէ հիւսիսային Իտալիոյ մէջ, սկսելով Միլանէն: Այս առթիւ, անդուլա ճառեր ալ կը խօսի, ոգեկոչելով հին փառքերը, Միլանի մէջ, միջնադարեան հրապարքի մը առջեւ խօսելով, յիշեց 12րդ դարու պատմութիւնը: Շեշտեց թէ այդ չրջանին քաղաքի միլանցիները հին որ յաղթեցին Ֆրէտէրիք Պարպարոսայի եւ դուրս քշեցին տեւտոնեան թշնամիները: « Եթէ այդ բանը կարելի եղաւ հաւարակուս պարերուն, մեր քանի մը քաղաքներուն կողմէ, խորհեցէք թէ Իտալացի ժողովուրդը ինչե՛ր կրնայ բնել այսօր, կազմակերպուած՝ ֆաշականութեամբ եւ ոգեորուած յաղթանակի ոգիով »:

Ցետոյ « Առաջնորդ »ը աչքէ անցուց գործարանները, ազարակները եւ նոր հաստատութիւնները բացուած կատարեց: Թերթերը կը գրեն թէ այս առթիւ չատ բարկացաւ որ ահագին դրամ է ծախսուած, իր ընդունելութեան համար: Իր զժգոհութիւնը չերեւցնելու համար, մերժեց անցնիլ ի պատիւ իրեն չինուած յաղթական կամարի մը տակէն: « Սոսկալի ազեղ է. եթէ կ'ուզէք, դուք անցէք, ես չեմ անցներ », ըսաւ կուսակցութեան տեղական քարտուղարին:

Իր պատգամները վերջացնելէ յետոյ, քաղաքական մեծ ճառ մը խօսեցաւ հոկտեմբեր 5ին, Միլանի մայր եկեղեցւոյ մեծ հրապարակին վրայ: Ամբողջ քաղաքը ղրօշազարդուած է այս այցելութեան առթիւ:

«Վիրապարանցիի ձեր իսկ ուճացած թուղթերը»

Անգլիոյ բոլոր նախկին նախարարները, անոնք որ պաշտօն վարած են 1919էն ի վեր, հրաւանդ սատցած են կառավարութեան վերազարձնել իրենց քով մնացած պետական վաւերաթուղթերը: Այս խնդիրը կապ ունի իբր 100նախկին նախարարներու հետ, մէկն ըլլալով Լոյտ Ճօրճը, լորտ Ալնորքը, Զըրչիլը, Հէնտերսընը, Զէմպրլէնը եւն.: Հին ատենադպրեան մը համաձայն, Մեծն Բրիտանիոյ գահլիճին անդամները իրաւունք ունին իրենց քով պահելու բոլոր փաստաթուղթերու պատճէնները, հակառակ այն իրողութեան որ անոնց վրայ նշանակուած է « սեփականութիւն Ն. Վ. Հափատութեան կառավարութեան »: Արդ, վերջերս դիտուած է որ մէկերկու նախարարներու մահէն վերջը, անոնց թուղթերը ծախսուած են, կամ առակատարներուն կողմէ, դրացրաններուն հետ մէկտեղ: Ծախողները չեն հասկցեր թուղթերուն կարեւորութիւնը, եւ երբեմն չատ կարեւոր փաստաթուղթեր քանի մը փէնիի ծախու հանուած են փողոցներու մէջ:

Ահա թէ ինչու յանձնարարուած է բոլոր փաստաթուղթերը վերազարձնել կառավարութեան: Գրեթէ բոլոր նախկին նախարարները համակերպած են, բացի աչխատաւորական Լէյնպրիճէն, որ պատասխանած է թէ պիտի պահէ իր քով եղած թուղթերը:

Ամէն նախկին նախարար իրաւունք ունի աչքէ անցընելու իր պաշտօնավարութեան չրջանին վերաբերող առնագրութիւնները, երբ որ ուզէ:

Երկու «առաջնորդ»ներ կը բաւակցին

Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաւատան թէ Հէթլէր կ'ուզէ առանձնական դաչնագիր մը կնքել Մուսոլինիի հետ, չմիջամտելու համար Աւստրիոյ գործերուն: Այս նպատակով մասնաւոր հրահանգներ արուած են Հռոմի գերման դեսպանին: Գերմանիա միեւնոյն ատեն տեսական զիջումներ կը խոստանայ Իտալիոյ:

ՅԱԶՎԱԾՈՏ ՎՍՏԱՏ

ԽԱՂԸ ԱՐԴԱՐԱՑԱԾ ՉԷՂ, — 10.— ՄԱՐՏԻՆ

Մկրտութեան ծէսերը կատարուեցան Ս. Աստուածածին մայր եկեղեցւոյ մէջ, ուր ներկայ էին նաեւ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի տնօրէն Տ. Գարեգին Վրդ. Գալուստեան եւ ուսուցչական անձնակազմ։ Ապա նորածինները տարուեցան Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզ, ուր տեղի ունեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն։ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզի տնօրէնուհի Տիկ. Ա. Ղազարեան ներկայացուց նորածինները եւ ներկաներուն յայտնեց, որ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզը որոշած է ամէն տարի ընդունել 10 նորածիններ եւ մկրտել զանոնք։ Ան ըսաւ, որ ծնողքը ինքնին կրնայ ընտրել մկրտութեան օրը, սակայն ան պէտք է ըլլայ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզի բացման տարեդարձին մօտ։ Ան ըսաւ, որ ծնողքը ինքնին կրնայ ընտրել մկրտութեան օրը, սակայն ան պէտք է ըլլայ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզի բացման տարեդարձին մօտ։ Ան ըսաւ, որ ծնողքը ինքնին կրնայ ընտրել մկրտութեան օրը, սակայն ան պէտք է ըլլայ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզի բացման տարեդարձին մօտ։

Ապա խօսք առաւ Տ. Գարեգին Վրդ. Գալուստեան, որ ըսաւ, թէ ինքը ուրախ է, որ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզը որոշած է ամէն տարի ընդունել 10 նորածիններ եւ մկրտել զանոնք։ Ան ըսաւ, որ ծնողքը ինքնին կրնայ ընտրել մկրտութեան օրը, սակայն ան պէտք է ըլլայ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզի բացման տարեդարձին մօտ։ Ան ըսաւ, որ ծնողքը ինքնին կրնայ ընտրել մկրտութեան օրը, սակայն ան պէտք է ըլլայ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզի բացման տարեդարձին մօտ։

Ապա խօսք առաւ Տ. Գարեգին Վրդ. Գալուստեան, որ ըսաւ, թէ ինքը ուրախ է, որ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզը որոշած է ամէն տարի ընդունել 10 նորածիններ եւ մկրտել զանոնք։ Ան ըսաւ, որ ծնողքը ինքնին կրնայ ընտրել մկրտութեան օրը, սակայն ան պէտք է ըլլայ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզի բացման տարեդարձին մօտ։ Ան ըսաւ, որ ծնողքը ինքնին կրնայ ընտրել մկրտութեան օրը, սակայն ան պէտք է ըլլայ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզի բացման տարեդարձին մօտ։

Մկրտութեան ծէսերը կատարուեցան Ս. Աստուածածին մայր եկեղեցւոյ մէջ, ուր ներկայ էին նաեւ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզի տնօրէնուհի Տիկ. Ա. Ղազարեան եւ ուսուցչական անձնակազմ։ Ապա նորածինները տարուեցան Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզ, ուր տեղի ունեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն։ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզի տնօրէնուհի Տիկ. Ա. Ղազարեան ներկայացուց նորածինները եւ ներկաներուն յայտնեց, որ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզը որոշած է ամէն տարի ընդունել 10 նորածիններ եւ մկրտել զանոնք։ Ան ըսաւ, որ ծնողքը ինքնին կրնայ ընտրել մկրտութեան օրը, սակայն ան պէտք է ըլլայ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզի բացման տարեդարձին մօտ։ Ան ըսաւ, որ ծնողքը ինքնին կրնայ ընտրել մկրտութեան օրը, սակայն ան պէտք է ըլլայ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզի բացման տարեդարձին մօտ։

Ապա խօսք առաւ Տ. Գարեգին Վրդ. Գալուստեան, որ ըսաւ, թէ ինքը ուրախ է, որ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզը որոշած է ամէն տարի ընդունել 10 նորածիններ եւ մկրտել զանոնք։ Ան ըսաւ, որ ծնողքը ինքնին կրնայ ընտրել մկրտութեան օրը, սակայն ան պէտք է ըլլայ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզի բացման տարեդարձին մօտ։ Ան ըսաւ, որ ծնողքը ինքնին կրնայ ընտրել մկրտութեան օրը, սակայն ան պէտք է ըլլայ Ս. Ներսէս Լամբրոնացի վարժարանի մանկապարտէզի բացման տարեդարձին մօտ։

«ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ»

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻ ԱՌԱՎՈՏԱՅԻՆ ԴԵՊՈՒՏԱՏՆԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՕՐԳԱՆ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎ

ՀԱՍՏԱՏՎԵԼ Է 1921 ԹՎԱԿԱՆԻՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՀԱՅԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀԱՍՑԵ՝ ԵՐԵՎԱՆ, ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊՈՂՈՏԱ, 1

ՀԵՌԱԽՈՍ՝ 52-00-00, 52-00-01

ՀԱՄԱՐԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍ՝ 52-00-02

ՀԱՇՎԵՀԱՄԱՐ՝ 52-00-03

ՀԱՍՑԵ՝ ԵՐԵՎԱՆ, ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊՈՂՈՏԱ, 1

ՀԵՌԱԽՈՍ՝ 52-00-00, 52-00-01

ՀԱՄԱՐԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍ՝ 52-00-02

ՀԱՇՎԵՀԱՄԱՐ՝ 52-00-03

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻ ԱՌԱՎՈՏԱՅԻՆ ԴԵՊՈՒՏԱՏՆԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՕՐԳԱՆ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻ ԱՌԱՎՈՏԱՅԻՆ ԴԵՊՈՒՏԱՏՆԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՕՐԳԱՆ»

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎ

ՀԱՍՏԱՏՎԵԼ Է 1921 ԹՎԱԿԱՆԻՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՀԱՅԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀԱՍՑԵ՝ ԵՐԵՎԱՆ, ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊՈՂՈՏԱ, 1

ՀԵՌԱԽՈՍ՝ 52-00-00, 52-00-01

ՀԱՄԱՐԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍ՝ 52-00-02

ՀԱՇՎԵՀԱՄԱՐ՝ 52-00-03

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻ ԱՌԱՎՈՏԱՅԻՆ ԴԵՊՈՒՏԱՏՆԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՕՐԳԱՆ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻ ԱՌԱՎՈՏԱՅԻՆ ԴԵՊՈՒՏԱՏՆԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՕՐԳԱՆ»

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎ

ՀԱՍՏԱՏՎԵԼ Է 1921 ԹՎԱԿԱՆԻՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՀԱՅԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀԱՍՑԵ՝ ԵՐԵՎԱՆ, ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊՈՂՈՏԱ, 1

ՀԵՌԱԽՈՍ՝ 52-00-00, 52-00-01

ՀԱՄԱՐԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍ՝ 52-00-02

ՀԱՇՎԵՀԱՄԱՐ՝ 52-00-03

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻ ԱՌԱՎՈՏԱՅԻՆ ԴԵՊՈՒՏԱՏՆԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՕՐԳԱՆ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻ ԱՌԱՎՈՏԱՅԻՆ ԴԵՊՈՒՏԱՏՆԵՐԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՕՐԳԱՆ»

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎ

ՀԱՍՏԱՏՎԵԼ Է 1921 ԹՎԱԿԱՆԻՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՀԱՅԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ՀԱՍՑԵ՝ ԵՐԵՎԱՆ, ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊՈՂՈՏԱ, 1

ՀԵՌԱԽՈՍ՝ 52-00-00, 52-00-01

ՀԱՄԱՐԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՀԵՌԱԽՈՍ՝ 52-00-02

ՀԱՇՎԵՀԱՄԱՐ՝ 52-00-03

բանալ պատմութեան արժէքը, կամ իմացականութիւնը հակադրել պատմութեան, ինչպէս կ'ընեն բնապաշտները: Պատմութեան ուսումն է մի այն, իբրեւ ազգիւր քննադատական ոգիի, որ կ'առաջնորդէ մարդկութիւնը իրական ազատականութեան: Ափսոս որ բարձր մշակոյթի այդ ուսուցմը, արհամարհանքի առարկայ, խոյս կուտայ ցեղի կամ դասակարգի բռնատիրական բնազդներու հալածանքին առջեւ:

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ՀԸՔԱՆԻ բոլոր ընկերները յառաջիկայ Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30 ին 32, Avenue des Gobelins *սրճարանի վերնայարկը: Կարեւոր օրակարգ:*

Հ. Ց. Դ. Պալվա Օտաօի Պատանեկան Մխիթեան ընդհ. ժողովը տեղի կ'ունենայ այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին իր սեփական Գրադարանին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓՕՆ ՏՕՊՆՉԱՑԻ ՄԷՋ

Այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին

Պիտի խօսի բնկեր **ԼԵՒՈՆ ԶՈՐՄԻՍԵԱՆ**

Մանրամասնութիւնները տեղւոյնվրայ:

ԹՕՄՉԱՆԻ ՄԷՋ

ՑԵՏԱՋՈՒԱԾ Է ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 14ին

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

13 Հոկտեմբեր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

ԵՐՐՈՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Պիտի խօսի բնկեր **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

×

Վերոյիշեալ ֆանդէմներուն պիտի ծախուի ԵՐԻ. Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ հրատարակած *«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»* բացառիկ թիւը: Գին 3 ֆրանք:

Գաւառներու եղած ապսպրանքներու համար ղրկել 4 ֆր. նամակադրոյմ:

ԵՐԵԿՈՑԹ–ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Ց. Դ. ՓԱՐԻԶԻ «ՌՈՍՏՈՄ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ

3 *Նոյեմբեր Շաբաթ երեկոյ*

կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած Ֆր. Հ. Կ. ԽԱԶԻ ՌՈՄԱՆԻ ՄԱՍՆԱՁԻւղԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին

կը խօսի՝ Տիկին Ն. ՓԻՊՐԻՃԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները յաջորդաբար:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԳՈՑԱՄԱՐՏ *օրացոյց 1935*

Հրատարակութիւն *Հ. Ց. Դ. ՄԱՐՍԷՑԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ*

1.— Ազգային քննական պատմութիւն, բագրատունեաց հարստութենէն մինչեւ Ռուբինեանց հարստութիւն:

2.— Ամփոփ նկարագրութիւն ազատագրական պատմական դէպքերու եւ դէմքերու, առանց կուսակցական խտրութեան:

3.— Կրօնական տօներու լիակատար յիշատակութիւն:

4.— Օրացոյցին ճակատը զետեղուած է Հ. Ց. Դ. Զինանշանը՝ եզերուած զոյգ եռագոյնով, մէջտեղը *«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՑԱՄԱՐՏԸ»* (գծուած *Հ. Ալեհատ Նաքի* կողմէ):

5.— Օրացոյցին ներքեւ *Դաշնակցութեան երդոր դութիւնը:*

7.— Ձախ կողմը *Միքայէլ Վարանդեան, Մ. Նալբանդեան* եւ *Թումանի մարտական խումբը:*

7։— Ա. կողմը *Հայր Աբրահամ, Գամառ Քաթիպա, Բասէնի* եւ *Տէլիպապայի ֆէտայիներու խմբանկարը:*

8.— Օրացոյցին մէջ զետեղուած են անցեալ տարուան կոպքին վրայի նկարները եւ ետքը նոր նկարներ:

Հայրենակիցներ, Հզօրութեան համար այս գեղեցիկ հրատարակութենէն դիմեցէք այժմէն Մխիթեան հասցէին՝

Karnig Antikian, 49, rue Nationale, Marseille:

Գին՝ Մարսէյլի *5* ֆր.: Գաղութներ *5.50*: Պալքաններ եւ Սուրիա *5*:

Ցպազրութիւն՝ ԵՆՈՎՔ ԱՐՄԷՆ:

Հայերու ժամադրավայրը

ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ *Հեռաձայն* **Danton: 52-73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՎԱՐՁՈՒԻ ՅԱՐԿԱԲՈՒԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒԻ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻԶԻ ՅԱՐԿԱԲՈՒԺԻՆՆԵՐ Շաւիլի ամենէն օգասուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր *1*էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier* (*ancienne Rue Louise*)*,* մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle a manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, սէլլարա, խոշոր *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով: կազ, եւեկտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տարին, *chauffage Central* վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100 ին 10 շարժ:

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոգանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ անկէ այլ վրայ *Concierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. ԼՕՊՂԷՐԵԱՆԻ՝ *Restaurant*, 10, *Rue Rampal*, *Paris* (19)*:*

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՑԹ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 4ԻՆ

SALLE GAVEAUԻ ՄԷՋ,

Ղեկավարութեամբ Ա. Ր Ա Ց ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

Կը մասնակցի ջութակահարուհի *ԼԻՏԱ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ*

եւ 50 հոգինոց ՄԷՆՖՕՆԻ նուագախումբ

Բացառաբար ժողովրդական գիներով

Մաճառամասնութիւններ՝ ատենին:

ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հաղարաժիններ փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի ՄԷթրը 2-5 ֆրանք:

ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐԻԷն: Ամառական 50 ֆր. վճարում:

Զրի այցելութիւն և գնման համար դիմել անփոփանատիրոջ

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40-37**

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

Ֆը. Հ. Կ. Խաչի Հավիլի Մ.Ճիւղին կողմէ, այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին, Մատուռ-Մանկապարտէզի սրահին մէջ: կը հրաւիրուին անդամ-անդամուհիները եւ համակիրները, Շաճելի ժամանց:

ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՑՈՒՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹԷԹԵՂՆԵՐՈՒ
17, rue Réaumur. Métro Arts & Métiers կամ **République.**
Tél. Arch. 54-27

Վէներական հիւանդութիւն. Ֆրանկախտ, ջերմախիզութիւն. արեան, անկարողութեան, կանանց եւ ներքին հիւանդութ. յօդացաւ, սիրտի, ստամոքսի եւ Ռոքերու հիւ. Ամրատրուժում՝ պատուաստով եւ եւեկտրականութեամբ: Արեան, մէզի եւ սիրտի քննութիւն: Ամէն օր՝ 9-1 եւ 4-8.30, կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9 12: Զեղչ. գործաւորներու եւ պաշտօնեաներու: Ախէրանս Սօսիալ:

ԱՋԳԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ
Բ. ՇԵՐՏԻ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐԸ

ԱՄԲՈՂՋ, ԿԷՍ, ՔԱՌՈՐԴ ԵՒ ՄԷԿ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԿՐՆԱՔ ԳՆԵԼ ԱՅՍՕՐ ԻՍԿ, 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՄԻՆՉԵՒ ԻՐԻԿՈՒԱՆ Ժ. 9Ը

ՈՉ ՈՔԻ ՉԻ ՄԵՐԺՈՒԻՐ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐԸ, քայց խուճապի տեղի չտալու համար, կը խնդրուի գնումը չյետաձգել վերջին վայրկեանին:

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ ՄՈՒՏՔԸ Է՝ 2, **Avenue RENÉ BOYLESVE**

A. GODOVANNIKOFF

30, Quai de Passy Paris (16)

Tél. Jasmin: 01-50 **Métro: Passy**

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օդիին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵԻԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕԴԻՆ

փնտռեցէ՛ք զայն կարմիր պիտակով: Ընգամ մը ձաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՑԵՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի հիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու *EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis, Tél. Plaine: 09-95,*

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒՒ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

ՆՄՄ ԳՈՐԾԱԿԱԼ. —

M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՎԱՃԱՌՔ ԵՒ ՈՒՂԵՐԻՒ

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**

Միշտ տրամադրելի է ընտիր մթերք մր՝ անմրցելի գիներով:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺ. ՀԱՄԱԼՄԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի ազգ. հիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ:

ՎԱՐՁՈՒԻ Է

CHELLES-COURNAY (S. & M.) արուարձանի մէջ, կայարանի մօտ վիլլայի մը երկրորդ յարկը, երկք ձեմ սենեակներ, կազ եւ ջուր, մշակելի 1600՝ քառ. մեդր հողին կէսը, լաւ շրջապատուած, տարեկան վարձք՝ 2000 ֆրանք:

Հաղորդակց. մէջոց.— *կար ու լ'Էսթէն 20 վայրկեան, կարին մօտ: Փորթ Վէնսէնէն ֆանրակառք թիւ 113:*

Դիմել դերձակ Կ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ 13՝ Rue Saulnier, Paris (9):

Ունիմ նաեւ փարիզի տանս մէջ կահաւորուած սենեակ մը, առանձին կնոջ մը եւ կամ օրիորդի մը համար:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌՑԷԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բարքանքի եւ մարշան փոքրենի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél. Archives 05 93

*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ*)*

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ Է

ՍՏԱՄԱՆԱԲՈՒԺԱԿԸՆ

L. LECORCHÉ Chir. Den.

Ex. Interne des Hôpitaux de Paris

Chef de Clinique à l'Ecole Dentaire Française

Assistant ՍՇՏՏ Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ *chir. dent. D.E.D.F.*

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԵԱՏԱՆՔ ԵՒ ՉԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Կ'ընդունի առանց պահուի, միայն մէկ վերլիան քանի **SOMYL** վ Փարիզ եւ արիք առանձնատուն է եւեկտրական Assurance Social վճարելով:

126, Boulevard Sérurier, Paris (19e)

Métro: Danube **Autobus: M. & HF.**

ՇՆՈՐՀԱՒԱԼՈՒԹԻՒՆ

Յ. Հ. Կ. ԽԱԶԻ Աչքին մասնաճիւղը իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ յարգելի բժիշկ Հ. Օշականեանին, իր Տէտալիզ եւ խիստ շահեկան զառախօսութեան համար, նոյնպէս բոլոր անոնց՝ որոնք իրենց խօսքերով, երգերով եւ ազատասանութիւններով ջերմ խանդավառութիւն եւ զուարթ ու մտերմիկ մթնոլորտ մը ստեղծեցին:

Վարչութիւն

Փա Լգի ամենամատ. ինտած չէնքը

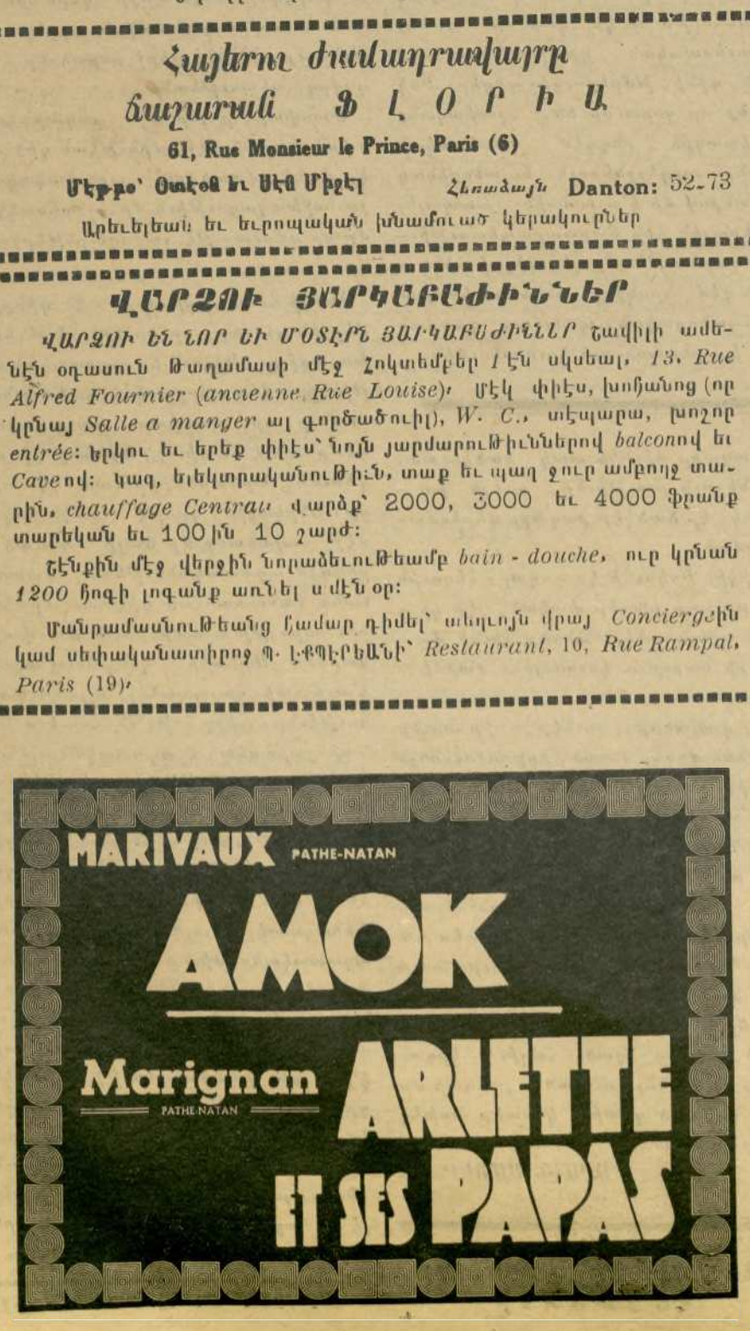
1 փիէս, մուտք. խոհանոց ջագասն. ու 2000

2 փիէս, մուտք. խոհանոց ջագասն. ու 3900

Գնել. տեսնել ցոյց տալ, վերնակ, գեղատեսիլ, ազատ գրասենյակ:

19, rue de l'Atlas. Métro: Belleville

Ծանր: Place de la République.

Etude de Me BERNARD WAHL

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) **Tél. Pigalle 67-69**

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարանի ներս առջեւ, կուտայ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԱՐՁԱՒԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐ՝ Metro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՕԹԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ MARDI 9 Octobre 1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2620

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋԱԽԵՐՈՒ ՆՈՐ ՋԵՒՆԱՐԿՆԵՐԸ

Քաղաքական « միացեալ ճակատ »էն յետոյ, ահաւասիկ ար-հեստակցականը՝ Ֆրանսայի ընկերվարական եւ համայնավար հոսանքներուն միջեւ :

կիրակի օր որոշ ելքի մը յանգեցան Աչխատանքի Դաշնակցութեան երկու թեւերուն միջեւ կատարուած բանակցութիւնները : Բանաձեւերու մասին վերջնական որոշում պիտի տրուի այսօր իսկ, երեքշաբթի :

Մեծ տարբերութիւններ չկան երկու բանաձեւերուն միջեւ, որոնք իմաստով ձեւակերպուած են երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ :

Երկուքն ալ անհրաժեշտ կը դանեն արհեստակցական միութեան ձեւրումը, պայմանաւ որ անոնք բացարձակապէս անկախ ըլլան իրենց կառավարութենէն, քաղաքական կուսակցութենէ, փիլիսոփայական աղանդներու կամ ուրիշ արտաքին իմաստներէ անկախ : Միակ դեկավար կանոնը պիտի ըլլայ արհեստակցական վիճաբանութիւն իրենց ընդհ. ժողովներուն մէջ եւ մեծագոյն ճշդութեամբ տրուած որոշումներուն գործադրութիւնը : Իւրաքանչիւր անդամ իրաւունք ունի ազատօրէն յայտնելու իր տեսակէտը եւ պաշտպանելու զայն : Անդամները կրնան պատկանիլ իրենց նախընտրած քաղաքական խմբակցութեան :

Հիմնական կէտերու մասին այսպէս համաձայնելէ յետոյ, երկու բանաձեւերը տեսակէտի կամ խմբագրութեան տարբերութիւններ կը ներկայացնեն, միացումը իրականացնելու ձեւակերպութեանց մասին :

Այդ վիճելի կէտերն են որ պիտի ճշդուին այսօր, բոլոր խոնդրոները վերջնելու եւ միացումը հաչակելու համար :

Երկու կողմերն ալ վստահ են այս ձեռնարկին յաջողութեան մասին, փոխադարձաբար գիւրացուցած, հարթած ըլլալով ճամբան :

Արտակարգ դէպք մըն է որ կը կատարուի մեր աչքերուն առջեւ :

Ո՛չ : Այն օրէն ի վեր որ Պ. Տումէրկ իշխանութեան գլուխ անցաւ եւ ձեռնարկեց հրամանագիր – օրէնքներով կառավարելու երկիրը, ձախակողմեան հոսանքները հարկադրուած էին ինքնապաշտպանութեան դիմելու :

Շատեր կը կարծէին թէ հրամանագիրը – օրէնքները հետեւանք էին բացառիկ տագնապի մը, ելմտացոյցը հաւասարակշռելու անհրաժեշտութեան :

Մինչդեռ, առաջին օրէն իսկ, ազգ. դահլիճը որոշած էր բան մը փոխել այս երկրին կարգ ու սարքին մէջ :

Յուշիկ – յուշիկ եւ հետեւողական, Պ. Տումէրկ ճամբայ կը բանար բուն իսկ սահմանադրութեան փոփոխման համար :

Ան «Հայրաբար» կը պատրաստէր հանրային կարծիքը, զօրացնելու համար իշխանութեան թաթը, համաձայն Անգլիոյ կամ ուրիշ երկիրներու օրինակին :

Այդպէս ալ յայտարարեց, ուղղակի խօսելով ժողովուրդին հետ, ի սիրուս բովանդակ Ֆրանսայի :

Ձախակողմեան հոսանքները անձկութեամբ կը հետեւէին նոր իշխանութեան ձեռնարկներուն :

Անոնց կարծիքով, քօղարկեալ ֆաչականութիւն մըն է որ կը փորձուի Ֆրանսայի մէջ, հետեւաբար,—միացեալ ճակատ՝ պաշտպանելու համար ժողովրդապետական ազատութիւնները :

Այսպէս էր որ իրականացաւ առաջին փորձը, 1934 յուլիս 15-ին, երբ ընկերվարական կուսակցութեան արտակարգ Ազգ. Խորհուրդը 3662 դէմ 3471 ձայնով կը հաստատէր գործակցութեան բանաձեւը :

Այս բանաձեւին հիման վրայ, ընկերվարական եւ համայնավար կուսակցութեանց վարչութիւնները բանակցելով, կազմեցին խառն մարմին մը, հաւաքաբար ցոյցեր կատարելու համար :

Այդ մարմինը ութբաբար կը գործէ մինչեւ այսօր, եւ նոր ցոյցեր սարքած է այս շաբթու :

Արդարեւ, գործակցութեան ծրագիրը, որ վաւերացուեցաւ յուլիս 27ին, կը տրամադրէ միասնաբար պայքար մը կազմակերպել ամբողջ երկրին մէջ, չարժման մէջ դնելով աշխատաւոր բազմութիւնները :

Պայքարը յառաջ պիտի տարուի բողոքի ցոյցերով եւ մի-թինգներով, իսկ խորհրդարանին մէջ՝ սերտ գործակցութեամբ :

Անշուշտ իւրաքանչիւր կուսակցութիւն կը պահէ իր գործելու ազատութիւնը : Բայց, մէկը միւսին չպիտի դաւաճանէ, այս պայքարի ընթացքին :

Տեսակէտի արձագանգները, փոխադարձ քննադատութիւնները կրնան չարունակուիլ, առանց թշնամական կամ նախատինքի արտայայտութեանց :

Մինչեւ այսօր, յաջողութեամբ յառաջ տարուեցաւ այս պայքարը, որուն կը նպատակ Մոսկուայի բռնած կրաւորական դիրքը :

Այդ յաջողութեան ապացոյց մըն է նաեւ երկու արհեստակցական Դաշնակցութեանց միացման ձեռնարկը, որ երազ կը համարուէր երէկ :

Ահա թէ ինչ հրաշքներ գործել կուտայ ինքնապաշտպանութեան բնազդը :

1920ի պատերազմէն ի վեր լրջօրէն կը զգէին երկու հոսանքները, անլուր անարգանքներ տեղալով, փոխադարձաբար :

Վերահաս վտանգը իրարու մօտեցուց երէկուան թշնամիները, իսկապէս դասակարգային պայքար մը մղելու համար օրուան իշխանութեան դէմ :

Կը յաջողի՞ն թէ ոչ,— ուրիչ հարց է :

Մեղի համար մէկէ աւելի հրահանգիչ դասեր կան այս իրողութեան մէջ : Անհրաժեշտ է որ գոնէ մեր «ուսումնականները» ուշադրութեամբ հետեւին այս քաղաքական եւ ընկերային խմորումներուն :

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԱՀԱՆԳԱՑԻՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐՈՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

կացութիւնը գրեթէ անփոփոխ

Կիրակի օր տեղի ունեցան Ֆրանսայի նահանգային ընդհ. ժողովներու ընտրութիւնները, բացի Փարիզի շրջանէն եւ Սէնի նահանգէն : Պիտի ընտրուէին 1518 անդամներ : Հակառակ շաբաթներէ ի վեր մղուած բուռն պայքարին, մեծ փոփոխութիւններ տեղի չունեցան կացութեան մէջ : Ընտրուեցան 1192 անդամներ, իսկ համեմատականի մնացին 308 հոգի : Ուղղափառ ընկերվարականները, որոնք մեծամասնութիւն կը կազմեն, ընտրեցին 400 հոգի (նախապէս 399) : Ուրեմն, Էոիոյի, Տալատիէի եւ Շօթանի կուսակցութիւնը կրցած է պահել իր դիրքերը, հակառակ աջակողմեան մամուլի բուռն պայքարին որ կը տեւէ նաեւ այսօր : Ընկերվարական – համայնավար միացեալ ճակատն ալ չյաջողեցաւ ծանր հարուած տալ : Համեմատաբ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲԸ...

»»»·-«««

Շաբաթ Հայոց պապական Նախա-
ճաշակաց Տեառն Մեր Յիսուս Քրիստոսի Աստուածային Ամենասուրբ Հոգւոյն Իջման Տօնն է։ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսական Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Տաճարին մէջ Տօնական Պատարագ Պիտի Մատուցանէ Ամենապատիւ Տ. Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս Յովսէփեան, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսական Տեղապահ։

Ուրբաթ, Յունիս 21-ին Ժամերգութեան Ատեն Ամենապատիւ Տ. Տ. Գարեգին Արքեպիսկոպոս Յովսէփեան Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսական Տեղապահ Պիտի Ձեռնադրէ Երկու Նորակոչիռ Վարդապետներ

ՖԱՆԱՑ ԼԱՒ-- (ՏԱՐՕՐՎԱ ՀՊԱՐԱՆ)

•••

ցրտին հանեցին ամբողջ գիշերը։ Ես զգում եմ ձեռքերս ու ոտքերս, որ կարծես սառած են։ Ես ուզում եմ ձեռքերս ծալել, որ ոտքերս տաքանան, բայց չեմ կարող։ Ես ուզում եմ ոտքերս ծալել, որ ձեռ

եթէ ճշմարիտ խաղաղութիւնը ունենանք, բեղնաւոր խաղաղութիւնը որ չի կրնար անջատուիլ արդարութենէն, կրնանք մեր հրացաններուն բերանը զարգարել ձիթենիի ոստերով։ Այլապէս, վստահ եղէք թէ մենք մեր սուրերը պիտի զարդարենք մեր բոլոր յաղթանակներուն ոսկիով եւ ծոպերով »։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Լննկիրիէն կը հեռագրեն թէ սարսափելի ցուրտ կ'ընէ Ալատաղուի գագաթին մասերուն եւ մանաւանդ այս էրզրումի մէջ, ուր ջերմաչափը գրեթէ վար իջած է մինչեւ եօթը աստիճան։

Թէհրան հասաւ թուրք գինուորականութիւնը, նախագահութեամբ Զօր. Ֆախրէտտին փաշայի, որ նախապէս Մոսկուա կը գտնուէր։

Մալթացի համալսարանին մէջ այլեւս իտալերէնը դասախօսութիւններ չպիտի ըլլան, անգլերէնը եւ տեղական լեզուն միայն պաշտօնապէս ատենաբանուած ըլլալով։ Իտալերէնը արգիլուած է նաեւ գատարաններուն մէջ, հակառակ իտալական մամուլին բողոքներուն։

Խորհրդարանի մը կիներ պոռոտ գացին օգնականով, մասնակցելու համար « Նոր կինը » կոչուած կազմակերպութեան մէկ ցոյցին, որուն պատասխանատուն է Պ. Մառքէ, աշխատանքի նախարարը։ Պատուիրակութեան գլուխը կը գտնուի Տիկին Մարիզ Պաթիէ, հռչակաւոր օգնականուհին։

Այս ճառը նպաստաւոր տպաւորութիւն գործեց քաղաքական շրջանակներու մէջ, հակառակ իր հռետորական ուժգնութեան, որ գլխաւոր յատկանիշն է փաշչկանութեան։ Ինչպէս կ'երեւայ, Մուսոլինի տրամադիր է կ'երեւայ, Մուսոլինի տրամադիր է լեզու գտնելու իր երկու գլխաւոր դէմ գացիներուն, Ֆրանսայի եւ Եուկոսլաւիոյ հետ, որոնց հետ չատ մը վիճելի խնդիրներ ունի։

ԴԱՏԻ ՔԱՇՈՒԵՑԱԻ նախկին զօրավար Պատի տը Ֆուրթու, իբրեւ մեղսակից Սթաւիցքիի գայթակղութեանց, ամբաստանուած ըլլալով թէ չահագործած է իր հանգամանքը, անձնական չահերու համար։ (Արդէն վեց ամիս բանտարկութեան դատապարտուած է ուրիշ յանցանքի մը համար)։ Ամբաստանագիրը կ'ըսէ թէ նախկին զօրավարը դիմումներ կատարած է պատերազմական նախարարին, որպէսզի ապագրանքներ ստանայ անգլ· ընկերութեան մը համար, որ հարիւրին 15 միլիոնդոլէզ խոստացած էր իրեն, իւրաքանչիւր ապագրանքի համար։

ՄՈՍԿՈՒԱՑԻ ՄԷԲՐՈՑԻՆ՝ (սոսկ երկրեայ երկաթուղի) առաջին մասը վերջացած ըլլալով, բացումը պիտի կատարուի հոկտեմբերեան յեղափոխութեան տարեդարձին։

ԻԶՄԻՐԻ ԱՌՋԻ երկու Ֆրանսա կան թորփիլանաւեր նշմարուած ըլլալով, թրքական եղերապատները թնդանօթ արձակեցին օդին մէջ, որպէս զի արգիլուած գօտին չմտնեն։ Ֆրանսական մարտանաւերը ստիպուեցան հեռանալ։

ԱՋԳԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

Բ. ՇԵՐՏԻ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐԸ

ԱՄԲՈՂՋ, ԿԷՍ, ՔԱՌՈՐԴ ԵՒ ՄԷԿ ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ

ԿՐՆԱՔ ԳՆԵԼ ԱՅՍՕՐ ԻՍԿ, 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՄԻՆՉԵՒ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ժ. 9Ը

ՈՉ ՈՔԻ ՉԵՆ ՄԵՐԺՈՒԻՐ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐԸ, բայց խուճապի տեղի չտալու համար, կը խնդրուի գնումը չյետաձգել վերջին վայրկեանին։

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ ՄՈՒՏՔԸ Է՝ 2, **Avenue RENÉ BOYLESVE**

A. GODOVANNIKOFF

30, Quai de Passy Paris (16)

Tél. Jasmin: 01-50 **Métro: Passy**

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ԿՈՉ

ընդհ. եզգկատի հայրենակիցներու

ՄԱՐՍԻԼ.— Եզգկատի եւ Շրջ. Ընդհ. Հայր. Միութիւնը իր կարօտ հայրենակիցներուն անմիջական օգնութեան հասնելու նպատակով հրապարակ հանած է Սամուէլ Զավուշի լուսանկարը։

Ֆրանսայի բոլոր մասնաճիւղերուն դրկուած ըլլալով ոչն լուսանկարները, փափաքողները հաճին դիմել իրենց շրջանի վարչութեան կամ կեդրոնին՝

Kayayan. 9, Place des Gd. Carmes Marseille. Վարչութիւն

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները յառաջիկայ Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30 ին 32, Avenue des Gobelins սրճարանի վերնայարկը։ կարեւոր օրակարգ։

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Զարդարեան Գրադարանը 18ի, Գեր Լաֆայէթ։

ՀԱՅ ԲՈՅԺ (HAY-POUJ)

ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան

խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

Տարեկան բաժնեգինը Ֆրանսա՝ 20 ֆրանք, արտասահման՝ 25 ֆրանք։

Դիմել՝ **Dr. Ch. Aïvazian, 17, Rue Damesme, Paris:**

1.— Առաջին Թիւը, փոսոի կարգ մը ձեւակերպութիւններու պատճառով, մէկ չաբաթ ուշ ղրկուեցաւ բաժանորդներուն։ Շաբաթ օր բոլորն ալ յանձնուած էին փոստին։

Ով որ չէ առացած մինչեւ այսօր, թող տեղեկացնէ մեզի։

2.— Առաջին Թիւը փոստին յանձնուած օրը մեր բաժանորդներուն Թիւը կը հասնէր 670ի, անշուշտ չնորհիւ մեր բարեկամներու ջանքերուն։ Շնորհակալութիւն բոլորին։

3.— Երկրորդ Թիւը մեր բաժանորդները պիտի առանան Նոյեմբեր 1ին, ճիշդ օրը օրին եւ այսպէս միշտ կանոնաւորաբար։

4.— Առաջին Թիւէն տպած ենք պահանջէն չատ աւելի։ Բոլոր անոնք որ կը փափաքին, նմոյշի համար, ձրի ՀԱՅ – ՐՈՑԺ մը ուզենալ, թող ղրկեն իրենց հասցէն մեզի։ Առաջին Թիւը կը ղրկենք ձրի,— եթէ հաւնին, կը բաժանորդագրուին։ Աւելորդ է կրկնել թէ ՀԱՅ – ՐՈՑԺի բաժանորդագրումը կանխիկ է։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԳՈՑԱՄԱՐՏ *օրացոյց 1935*

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՊԱՏԱՆԵԿԱՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

1.— Ազգային քննական պատմութիւն, բազբատուներց Հարստութենէն մինչեւ Թուբինեանց Հարստութիւն։

2.— Աւմփոփ նկարագրութիւն ազատագրական պատմական դէպքերու եւ դէմքերու, առանց կուսակցական խտրութեան։

3.— Կրօնական տօներու լիակատար յիշատակութիւն։

4.— Օրացոյցին ճակատը զետեղուած է Հ. Յ. Դ. Զինանշանը՝ եզերուած զոյգ եռագոյնով, մէջտեղը «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՈՑԱՄԱՐՏԸ» (գծուած Հ. Ալեքսեանի կողմէ)։

5.— Օրացոյցին ներքեւ Դաշնակցութեան երդումը։

7.— Ձախ կողմը Միքայէլ Վարանդեան, Մ. Նալբանդեան եւ Թումանի մարտական խումբը։

7.— Աջ կողմը Հայր Աբրահամ, Գամառ Քաթիպա, Բասէնի եւ Տէլիպաշայի Ֆէտայիներու խմբանկարը։

8.— Օրացոյցին մէջ զետեղուած են անցեալ տարուան կոպքին վրայի նկարները եւ եօթը նոր նկարներ։

Հայրենակիցներ, Հոգկուելու համար այս զեղեցիկ հրատարակութենէն դիմեցէք այժմէն Միութեան հասցէին՝

Karnig Antikian, 49, rue Nationale, Marseille։

Գինն՝ Մարսէյլի 5 Ֆր.։ Դաղութներ 5.50։ Պալքանները եւ Սուրիա 5։

Տպագրութիւն՝ ՆՈՎՔ ԱՐՄԻՆ։

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաթաժիններ Փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի մէթրը 2 - 5 Ֆրանք։

ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐԻԷՆ։ Աժսական 50 Ֆր. վճարում։

Զրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong

Մերթ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

Ֆրանսայի մէջ չատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օդին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրատարակ հանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕԴԻՆ

Փնտռեցէ՛ք զայն կարմիր պիտակով։ Աղագամ մը ճաշակել յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի հիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու *EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis, Tél. Plaine: 09 - 95*

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 rue Sévigné. Lyon Rhône)

ՆԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ԱՂՋՆՈՑ (քաշ - քոլ), ՓՈՒԼ - ՕՎԵՐ եւ ԲՈՒՐԴԷ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՁԻՆԵՐ,

*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis, Paris 2e.

Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ Gutemberg 57-57

Միջոց տրամադրելի է ընծիր մթերք մը՝ անմրցելի գիներով։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌՅԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ աշխատանքներ։

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինականացում, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաժանքի եւ մարշալ ֆէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ։

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20։

143, Rue Saint Martin, **PARIS** Tél. Archives 05-93

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaireի յարկաբաժինին մէջ)

Իր ծանուցած պարահանդէսն ալ չեղեալ կը համարուի։

Մանկապարտէզը հոկտ. 4էն ի վեր բաց է եւ կը շարունակուի կանոնաւորաբար, Օր· Մայոտ Ճօնկուշեանի եռանդուն գեկավարութեամբ։ Փափաքողներէ կը խնդրուի դիմել Տիկ· Սալերեանի (Mme Salerian, 69 Rue de Strasbourg, Vincennes)։ Իսկ մանկապարտէզի հասցէն է (1, Rue du Midi) Փլաս տը լա Մէռի, Վէնսէն, սրճարանի առաջին յարկը։ Բուն վարչութիւնը կը բաղկանայ հետեւեալներէ·

— Նախագահուհի՝ Տիկ· Նագլբեարեան, ատենապետուհի՝ Տիկ· Սալեր – եան, ատենադպրուհի՝ Տիկ· Բարսեղեան, գանձապահուհի՝ Տիկ· Աչճեան, խորհրդական՝ Տիկ· Ազոռեան։

Վարչութիւնս նկատի ունենալով ներկայ տագնապը կ'ընդունի ձրի ա – չակերտներ։

(Կնիք)

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

15 Հոկտեմբեր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

ԵՐՐՈՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

Պիտի խօսի ընկեր **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

ՍԷՆ ԹԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

14 Հոկտեմբեր Կիրակի կէս օրէ յետոյ

Պիտի խօսի ընկեր **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

Մանրամասնութիւնները յաջորդաբար։

ՊՈՒԱ ՔԱԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27ին ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

Պիտի խօսի ընկեր **ՍԵԵՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ**

գեղարուեստական ճոխ բաժին։

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 21ին, Կիրակի կէս օրէ յետոյ

ՌՕՄԱՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 14ին ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

Կը խօսի ընկ· **ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ**

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ԸՐՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 20ին Շաբաթ երեկոյ

✕

Վերոյիշեալ ֆանդէսներուն պիտի ճախուձի ԵՒ· Կ· ԿՈՄԻՏԷԻ հրատարակած *«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»* բացառիկ թիւը։ Գինն 3 Ֆրանք։

Գաւառներու եղած ապսպրանքներու համար ղրկել 4 Ֆր· նամակադրոշմ։

ԿՐ ՓՆՏՈՒԻ

— Կը փնտռեմ եղբայրս Փանոս Աճեխեան, որ կը բնակէր Asnières, իսկ յետոյ փոխադրուեցաւ Bois Colombes (Փարիզի շրջան)։ Իր հասցէն կը խնդրուի իմացնել եղբօր՝ Գ. Աճեխեանի, Mas de Poulagères, par St. Martin de Crau (B. du Rh.)։

Մելքոն Զիլէքեան կը փնտռէ իր քոյրը այրի Տիկին Ծանոյի Ղազարեան (Պոլսեցի), որ քանի մը տարի առաջ կը բնակէր Պուա - Քոլոնպ (Փարիզի շրջան)։ Իր հասցէն գիտցողներէն իմացնել Մ. Զիլէքեանի 22 rue de Bey, Blida (Algérie).

(4) *« ԾԱՌԱՋ »Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ*

ԼԻԶԱ ՍՈՐՈՔԻՆԱ

(ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ)

Պետական հիմնադրամներ իրացնելուն պատճառաւ արտաքսուած ըլլալով կուսակցութենէն, ան կը չանար հիմա հասկցնել այս տասնեւհինգ կիներուն թէ ինչպէս պէտք է պաշտպանել ընկերվարական սեփականութիւնը, թէ ինչու սուրբ է ան, եւ թէ, դրամատէր թշնամականութենէն ինչով կը տարբերի։

Գարունը ուշ յայտնուեցաւ այն շրջանին մէջ ուր կայանը կը գտնուէր։ Մայիսի սկիզբ, ձիւնը դեռ հալած չէր։ Իրական տաքը սկսաւ յունիսին։ Լիզա չատ կը փափաքէր դուրս ելլել։ Իր երկչոտութիւնը փարատած էր, այլեւս լուսկաց չէր ու չէր ներվակուէր։

Գիտէր որ՝ չինարանին չուրջի ժայռերը հարթելու համար 4 միլիոն ռումբ պէտք է պայթեցնել։

Գիտէր որ Էննինկրատէն Սորոքի գալու համար, 16 օր չոգենաւով պէտք էր քալել եւ թէ հիմա, ջրանցքով, միայն 7 օրուան ճամբայ էր։

Գիշեր մը, Լիզա նստած էր բազմամարդ ակումբին մէջ, ուր տեղ պիտի ունենար կայանի բանուորներուն ժողովը։ Պետ ճառ մը խօսեցաւ։ Խօսեցաւ տարապիրներու վերակրթութենէն եւ դժուար սրբագրելիներուն մասքարոզչութիւնը խորացնելու անհրաժեշտութենէն։ Չանոնք չվանել, այլ՝ օգնել անոնց որպէսզի հասկնան թէ ուր է իրենց սխալը։ Եւ տալու համար օրինակ մը, ան մատնանշեց Լիզա Սորոքինան։

Երբ անոր անունը արտասանեց, Լիզայի սիրտին բարախումբ կանգառաւ։ Գլուխը հակեցաւ, եւ զգաց որ դէմքը ծածկուեցաւ··· կարմիր դոյնով։

— Ահա Լիզա Սորոքինան։ Ձայն կը կոչէին «ձրիակէր»։ Բայց ընկեր Աֆանասիէվ զայն լաւ ճամբու մէջ դրաւ եւ Սորոքինան այժմ հարուածարշաւ մը դէպի Ջրամբարները։

Աբշաւը կազմակերպուեցաւ։

Ջրամբարներուն մօտը գտնուող փայտի մթերքները անոնց աչքին առջեւ կ'այնէին պարասրահի մը տախտակամածին նման։

Ինչ որ զեռ եւս չէր հասկնար Լիզա, այն էր թէ՝ ինչպէ՞ս կրցած էին հաշուել Ջուրին ճամբան՝ 240 քիլոմէթրի վրայ, այս Ջուրին, որ Ջրամբարնէրէն կ'անցնի, կ'իյնայ Ջրանցքը, Ջրանցքէն լիճը կ'անցնի, եւ անկէ կրկին կը հոսի ուրիշ Ջրամբարներով Ջրանցքի մը մէջ։

— Ասիկա դատախարակութեան խնդիր մըն է, կը հառաչէր Լիզա։ Երբ մարդ զարգացած է, ամէն բան կրնայ բնել։

Երկրորդ ձմրան, որակեալ բանուորուհի էր, ու արհեստ սորվեցուց նոր հասած տարագրուհիի մը։ Անոր աչքերուն մէջ ալ դիտէր տեսնել միեւնոյն վախը, միեւնոյն անհասկացողութիւնը զոր ինք կ'ունենար, ու կը գտնէր բառեր՝ զանոնք փարատելու համար։

Դարձաւ տիպար բանուորուհի մը։ Ոչ մէկ դասախօսութենէ կը բացակայէր։ Վերջապէս, ստացաւ արձակուրդը,— անհրաժեշտ դիպ արուեստ Ջրանցքի լրացումէն յետոյ։ Պալթիկ ծովը միացնող այս Ջրանցքին երկարութիւնը։ կը հասկնար որ կերպով կ'իրագործուէին երկու կապ գործեր,— Ջրանցք մը բանուորներու վարակումէ։ Ջրանցքը չինելով։

Ջուրը կասեցնող Թումբերը վերցուեցան եւ, Ջուրը պահեստացան ներուն մէջ կուտակուեցաւ։ Լիզա բռնեց որ իր օրինաւոր բաժինը այդ ստեղծագործութեան մէջ։

Ու գիտէր նաեւ որ ինք արհեստաւոր էր հարուածային պատերազմքին մէջ, որտեղ, Ջրանցքի վերջնական չոգենաւով, ձեռքի ծովէն անցնելու համար պիտի երթային առաջին

Ա. ԱՖԻՆՈԳԵՆՈՎ

(Վերջ)

ՎԱՂԸ՝ ՄԵՐ ՆՈՐ ԹՈՒՐԲԻՆԸ

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) :=: R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԻԵԿՍ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՅՈՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
10
MERCREDI
10 Octobre
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2621

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԻԵԼԻ ԿԱՐԵԻՈՐ ՀՈԳԵՐ ՈՒՆԻՆՔ

»»»··«««

Մեր աշխատակիցները յաճախ առելորդ եռանդ կը սպառեն, գրի առնելով թղթակցութիւնները՝ այս կամ այն հոսանքի հան-դէսներու եւ ճառախօսութեանց մասին:

Ախորժ, անցեալ շաբթու առացանք չարք մը նամակներ, որ կը նկարագրեն Ամերիկայէն եկած ամսկավար եւ հնչակեան պատգամաւորներու ցնդաբանութիւնները:

Նամակագիրները նոյն իսկ յոգնութիւն կրած էին աթոռները համբելու:

Ցեւոյ, արտասանուած ապուշ խօսքերը բանի տեղ դնելով, իրենց կարդին սուր սլաքներ չարած էին, թելքի կանչելու համար խուժանավարները:

Ահելորդ պատիւ եւ զուր յոգնութիւն:

Արդարեւ, ի՞նչ օգուտ Շիմիլ կամ զրադիլ այնպիսի հակառակորդներու հետ, որոնք Դաշնակցութիւնը կը հալածեն ոչ թէ անոր այս կամ այն գործը դատելով, այլ պարզապէս բնախօսական հակառակութեամբ:

Մէկուն համար՝ Դաշնակցութիւնը «Ներքին Զարիք է» (միշտ գլխագիր). միւսին համար՝ «վատակեան»:

Եւ երկուքը մէկ հազար ապրիւրէ ջուր կը բերեն, համոզելու համար թէ՝ անգամ մը որ այս կազմակերպութիւնը քանդուի, ամէն ինչ կը շտկուի, եւ հայ ժողովուրդը կը դառնայ աշխարհի ամէնէն երջանիկ ազգը:

Իրենց չար բախտէն, ինչ որ փորձեցին մինչեւ հիմա Դաշնակցութիւնը քանդելու համար, ընդհակառակն ծառայեց աւելի տարածելու եւ զօրացնելու:

Այն աստիճան որ, Դաշնակցութիւնը այսօր իսկապէս մտահոգութեան մատնուած է, այսքան բարմութիւն — չարք եւ համակիր — վարելու, կուտակուած եռանդը օգտագործելու համար:

Չէ՞ որ այս բոլորը տեղի կ'ունենան հայրենիքէն դուրս, օտար պողոտաներու վրայ...

Կը կարծէք թէ իրենք չե՞ն գիտեր այս իրողութիւնը,— Հ. Ց. Դաշնակցութեան ծաւալումն ու զօրացումը:

Ի՞նչպէս թէ: Այն ատեն, ինչո՞ւ տարիներ եւ տարիներ պիտի տեւէր այս անորակելի արշաւը:

Երբ թշնամիդ պարտուած, ինկած, չարդուած է, այլ եւս կը զրաղի՞ս թէ մոռացութեան կուտաս: Գիշեր – ցերեկ անոր մշմանջո՞վը կ'ապրիս, թէ համբաղ կը քալես, անտեսելով եւ արհամարհելով զայն:

×

Այսքանը՝ իբրեւ յառաջաբան, անցնելու համար բուն հարցին:

Ուրեմն, կարելի եղածին չափ քիչ զրաղիլ հակառակորդնե-րով, մանաւանդ անոնց ժողովներով ու ճառերով, եւ ուշադրութիւնը կեդրոնացնել աւելի կարեւոր հոգերու վրայ:

Այդ հոգերուն գլխաւորը՝ գաղութներու ընկերային – տնտեսական կեանքն է: Մոռացութեան տրուած կամ բախտին ձգուած գլուխ մը:

Արդարեւ, միշտ եւ ամէն քաղաքի մէջ տեղեկութիւններ կը ստանաք ազգային կեանքի մասին, բանկալէն մինչեւ դպրոցը, կամ ժողովները: Բայց, քանի՞ հոգի պարտականութիւն կը սեպեն հետեւիլ բուն ընկերային – տնտեսական կեանքի ելեւէջնե-րուն, որ այնքան սերտ կապ ունին արմատախիլ ժողովուրդի ճակատագրին հետ:

Առնենք միայն Ֆրանսայի պարագան:

Քանի մը չրջաններ բոլորեցինք 1921էն ի վեր, երբ առաջին կարաւանները կը հասնէին Մարսէյլ եւ Փարիզ, տարածուելով ամէն ուղղութեամբ:

Նախ ունեցանք թշուառութեան չրջան մը, իրբեւ անծանօթ միջավայրին եւ անվարժ՝ գործարանային կեանքին:

Կամաց – կամաց վարժուելով, սկսանք բոլորել տանելի, կարելի է ըսել չէն չրջան մը, որ տեւեց մինչեւ 1926, երբ ծագեցաւ առաջին տագնապը,— գործազրկութիւն:

Այդ օրէն կը սկսի երրորդ չրջանը:

1927ին տագնապը հասած էր սասկագոյն տարիճանին: Քիչ մը մեղմացաւ, տեւելով մինչեւ 1932, իսկ անկէ ի վեր ոչ իսկ օրուան իշխանութիւնը կրնայ ըսել թէ ո՛ւր կ'երթանք ... Այդ օրերուն էր որ հասարակութեան հարիւրին տասնէն աւելի օտար չթանեցնելու օրէնքը:

Եւ այդ օրէն ի վեր օդակները կը պրկին անընդհատ, մասնաւորապէս Փարիզի մէջ:

Արդ, հայկական մամուլին մէջ քանի՞ թղթակից կրնաք համրել, որ զրաղի այս կարգի խնդիրներով:

«Յառաջ»ը բախտաւոր է այս տեսակէտէն: Համեստ աշխատաւորներ պարբերաբար լուրեր կը հաղորդեն գործազրկութեան ընթացքի, աշխատանքի պայմաններու մասին: Տեղեկութիւններ՝ որոնք այնքան հաճոյքով հրատարակութեան կը տրուին:

Եւ սակայն, չի բաւեր:

Անհրաժեշտ է աւելի ուշադրութեամբ հետեւիլ տնտեսական-աշխատանքային կեանքի ելեւէջներուն, արձանագրել սեւն ու ճերմակը: Շահն ու կորուստը:

Բոլորովին տարբեր է մեր կեանքը՝ այս համայնակուլ պողոտաներուն վրայ:

Երէկ՝ հոգին կապուած, այսօր՝ ծխնելոյղին, մենք սոսկ-ուած ենք հետեւիլ օրուան չարժումին, որ մեքենաբար կը վարէ մեզ:

Մենք այսօր կը գտնուինք այլապէս ծանր մտահոգութիւննե-րու առջեւ: Եւ որպէսզի կարենանք դիմանալ, անհրաժեշտ է որ գիտնանք թէ ի՛նչ կ'անցնի կը դառնայ մեր չուրջը, մեր գլխուն վե-րեւ:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ԹՈՒՐՔԻՈՑ ՄԻՋԵՒ

— oo —

Գրած էինք թէ ֆրանսական երկու քորփիլահալածներ ըսպառնալիք ստացած ըլլալով, ստիպուեր են հեռանալ Իզմիրի նահանգիստէն:

Ֆրանսայի ծովային նախարարութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարակեց այս մասին.— Ինչպէս յայտնի է, երկու քորփիլահալածներ, « Կէվտա » եւ «Քասաս» այս միջոցին պտոյտ մը կը կատարեն Արեւելքի ջուրերուն մէջ: Ֆրանսական կառավարութիւնը արտօնութիւնխնդրած էր քրեականկառավարութենէն, որ-պէսզի այս նաւերը այցելեն Իզմիր եւ Պոլիս: Թրքական կառավարութիւնը արտօնութիւն տուած էր Պոլսոյ համար, բայց վերջին պահուն հարկ դատած էր մերժել Իզմիրի համար: Օդին անյարմարութեան պատճառաւ հաղորդակցութիւնները դժուարացած ըլլալով, ծովակալ Ռիվէ չէր կրցած ստանալ արգելիչ հեռագիրը եւ ուղղուած էր դէպի Իզմիրի ծովածոցը: Բայց, քրեական ծովակերբի մարտկոցը իբրեւ ազդարարութիւն կրակ բացած ըլլալով, երկու քորփիլահալածները ետ դարձան փոխեցին եւ գացին Միտիլլի, ուր հրահանգ խնդրեցին: Արտաքին նախարարը իմանալով այս դէպքը, ծովային նախարարին հետ խորհրդակցելէ յետոյ յարմարեցաւ թերութեան մտաւ Էնկիւրիի դեսպանին հետ, ստուգելու համար որ բոլոր հանգամանքները: Շնորհիւ այս տեսակցութեան, որ շատ սիրալիր էր, հաստատուեցաւ թէ եղածը պարզ թիւրիմացութիւն մըն է եւ չի կրնար փոխել երկու մարտանաւերուն ուղեգիծը: «Կէվտա» եւ «Քասաս » այժմ Սելանիկ կը գտնուին եւ հանի մը օրէն Պոլիս պիտի ըլլան:

⁂ Պոլսէն ալ կը հեռագրեն թէ միջադէպը կարգադրուած է զոհացնելով երկու կողմերը:

Եուկոսլավիոյ թագաւորն ու թագուհին Փարիզի մէջ

Եուկոսլավիոյ Ալեքսանդր թագաւորը Մարսէյլ հասաւ երէկ իրիկուն, մարտանաւով մը եւ ընդունուեցաւ անմոռանալի ցոյցերով: (Թագուհին կուգայ շոգեկառքով): Դիմաւորելու համար Մարսէյլ գացած էին ծովային եւ արտաքին գործերու նախարարները: Թագաւորը Փարիզ կը հասնի այսօր իսկ եւ պիտի իջեւ Քրիյեօնի հիւրանոցը:

Փարիզի ազգայնական թերթերը ամբողջ սիւնակներ կը նուիրեն այս այցելութեան, որ բաղաքական հանգամանք ունի: Ֆրանսա կ'ուզէ ոչ միայն ամրապնդել երկու երկիրներուն բարեկամութիւնը, որ մասնաւորապէս տարցաւ մեծ պատերազմի օրերուն, այլեւ բարւոքել եուկոսլավիոյ եւ Իտալիոյ յարաբերութիւնները: Երկու երկիրները միշտ ծուռ կը նային իրարու եւ վերջերս նորէն լարուեցան յարաբերութիւնները, երբ թերթերը սկսան փոխադարձաբար վարկաբեկել իտալական եւ սերպիական բանակները: Անշուշտ բուն վէճը Ադրիականի տիրապետութեան հարցն է:

Փառաւոր ընդունելութիւններ սարքուած են Փարիզի մէջ, ի պատիւ արքայական հիւրերուն, մանաւանդ որ Ալեքսանդր թագաւորը նահնչցուած է իբրեւ ազգային հերոս, բաջաբար կռուած ըլլալով պատերազմի ընթացքին:

Նահանգային ժողովներու ընտրութեանց տօրիւ

Հակառակ այն իրողութեան որ մեծ փոփոխութիւններ տեղի չունեցան նահանգային ընդհ. ժողովներու ընտրութեանց մէջ, երկու կողմն ալ « յաղթութիւն » կ'աղաղակեն: Հաւանական չէ որ յառաջիկայ կիրակի օրուան համեմատականի ընտրութիւնները— 317 աթոռ — կարեւոր փոփոխութիւններ յառաջ բերեն: Ազգայնականն մամուլը կը ցնծայ ձեռք բերուած արդիւնքին համար: Նոյն իսկ Պ. Խոհօն գոհ է, քանի որ իր կուսակցութիւնը կրցաւ պահել դիրքերը, հակառակ մղուած բուռն պայքարին: Համայնավար եւ ընկերվարական պաշտօնաթերթերը կը չեշտեն թէ կարեւոր չահեր ունեցած են 1928ի ընտրութեանց վրայ: Իրականին մէջ, երկուքն ալ կորսնցուցած են:

Նահանգային ընդհ. ժողովներու անդամները կ'ընտրուին վեց տարուան համար, եւ երեք տարին անգամ մը կը նորոգուին կէս առ կէս: Այս անգամ ալ կէսին ընտրութիւնն էր որ կը կատարուէր: Բացառութիւն եղած է միայն 1914ին, պատերազմին պատճառաւ, երբ բոլոր գործողութիւնները դադրեցան, եւ 1919 դեկտեմբեր 14ին տեղի ունեցաւ ամբողջական ընտրութիւն:

Լիւնպէրկի առեւանգիչը պիտի դատուի

Հակառակ բոլոր ուրացումներուն, դերմանացի Հաուփմանն ամբաստանուած է իբրեւ առեւանգիչը եւ սպանիչը Լինտպէրկի երախային եւ պիտի դատուի մօտ օրէն: Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ երդուեալներու առեանը մը կազմուած է քսան ազարակապահներէ, որոնց երեքը կիներ են, լսելու համար վկայութիւնները: Առեան կանչուած են 23 վկաներ, որոնց մէկը Լինտպէրկ ինքն է:

ԱՆՑԵԱԼ ՏԱՐԻ « ՀԱՑ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆ » ՄԸ ՀԱՅ-ՏԱՏՈՒԵՑԱՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ, ՇՒՐՋ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՇՐՋԱՊՏՈՒԹԵԱՄԲ ՀՈՎԱՆՒՈՐՆԵՐՈՎ:

ԱՑՍ ՏԱՐԻ—ԿԱՆԻ ՄԸ ԱՒԵԻ ԱՌԱՋ—ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՍԱՐՔՈՒԵՑԱՒ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՄԷՋ, Ի ՊԱՏԻՒ ՓԱՐԻԶԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ, ՈՐՈՒՆ ԿԸՆԿԵՐԱՆԱՑԻՆ ՈՒՐԻՇ ԵՐԵԻԵԼԻՆԵՐ:

ԱՆՇՈՒՇՏ ԼԱՒ ԲԱՆԵՐ ԵՆ ԱՍՈՆՔ ԵՒ ՊԻՏՔ Է ՇԱՐՈՒՆԱԿ-ՈՒԻՆ :

ԵՒ ՍԱԿԱՑՆ, Ի՞ՆՉ ՕԳՈՒՏ ԱՑՍ ՅՈՒԶԱԴՐԱԿԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ԵՒ ՇՈՒԱՑԼԱԲԱՆ ՀԱՒԱՍՏԻՔՆԵՐԷՆ, ԵՐԲ ԱՆՁԱՐ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ՆՈՐԷՆ ՔԱՐԷ ՔԱՐ ԿԸ ԶԱՐՆԵՆ ԻՐԵՆՑ ԳԼՈՒԽԸ, ԶՈՒՆԵՆԱԼՈՎ ԻՐԱՒԱՍՈՒ ՄԱՐՄԻՆ ՄԸ ՈՐ ՏԻՐԱԲԱՐ ՍՏԱՆՁՆԷՐ ԻՐԵՆՑ ՀՈԳԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՆՄՐՑԵԼԻ

Զուտ հայկական բոյս մը ունինք.— «մարքսիստական»:

Բաւ մը՝ որով չափազանց կը պարծենան Սոցիալ – Դեմոկրատ Հնչակեանները, ասպարէզ կարդալով բոլոր-ին: Մինչեւ իսկ բոլշեւիկներուն:

Արդարեւ, ո՞վ կրնայ մրցիլ Հնչակեաններուն հետ, երբ օրակարգը «մարքսիստական» է:

Եւ մանաւանդ՝ երբ տեսաբանը... Ատափազարցի է:

Կարդացէք եւ ողրացէ՛ք ձեր տգիտութեան վրայ.

— « Հետեւելով միշտ գաղափարաց նոյն կարգին, մենք պէտք չէ պահանջենք որ մեր Խորհրդային Հայաստանը՝ թէ իսկ ի վիճակի եղած ըլլայ, Տաճկահայաստանը գրաւելու փորձ ընէ առանձնապէս, ոչ տեսիկա անօգուտ արկածախնդրութիւն, գիտակցութեան ընկերվարութեան ըմբռնումնէ-րուն անհաչտ « ազգայնական » չէ – դում մըն է միայն այլեւս ներկայիս միջազգային ընկերային ընդհանուր իրականութեան մէջ:

Եթէ այդպիսի քաղաքական արկածախնդրութեան զօրավիգ ըլլալու տրամադրութեամբ թելադրանքներ ալ ըլլան, ահա առանձ օրհասական քափիթալիզմի խորդախ եւ նենգամիտ խաղերը պէտք է նկատել: Հերիք այլեւս մեր քաղաքական մամուլին – ները: (Երիտ. Հայաստան, 19 սեպտ.)

Ուրեմն, մենք թշուառներս մեզ-համար կ'ըլլանք «մարքսիստական» փիլիսոփայութեան կամ գիտական ընկերվարութեան դէմ, եթէ պահան-ջենք որ խորհրդային իշխանութիւնը ներկայ Հայաստանին կցէ վասպուրականը, Բաղէշը եւ Տարօնը, կամ Բասէնն ու Ալաշկերտը, առ նուազն կէս միլիոն հայ պրոլետարներ տեղաւորելու համար:

Նոյնիսկ ծանր մեղ է, անշուշտ, խնդրել որ վերագրաւեն կարսը, միջազգային դրամատիրութեան ժամին – էն փրկելու համար առնուազն 150 – 200,000 բանուորներ:

Անշուշտ «Երիտ. Հայ.»ի խմբագրութիւնն ալ համաձայն է այս տեսութեան, բանի որ պարտ սեպեր է համակատուփով մը շնորհաւորել իր աշխատակիցը.

— *«Մենք եւս ուրախ ենք, որ 9րդ ընդհ. գերագոյն ժողովը ընդգրկեր է մարքսիստական յեղափոխական ուղղեգիծ, պահելով կուսակցութեան պատմականհատականութիւնը, չէշտ դնելով կուսակցութեան ծրագրի գլխաւոր նպատակներու ընթացման եւ ընդհանրացման վրայ »:*

Դժբախտաբար, շատ քիչեր կը հասկնան այս ոսկի միտքերը եւ ոսկեբանութիւն հայերէնը: Այլապէս, շատո՜նց փրկուած կ'ըլլայիք:

... Եւ տակաւին գարմացողներ կան որ « Բիթապսըզ Արեւմուտք»ները պիտուքիւն ունեցան, իսկ մենք Սասունէն մինչեւ Սէն Բշուեցանք, ազգի – ազգի ուռուճկականներով եւ անսպառ գիտելիքներով:

Ի՞նչ կ'ըսէք, մեր կացութիւնը տարբեր չէ՞ր ըլլար, եթէ կարելի եղածին չափ քիչ ունենայինք շտեմարաններ՝ «պիտանի եւ անպիտան գիտելեաց»:

ՎԱՀԷ

ԱՅՍՕՐ, ՉՈՐՐՈՐԴ ԷՋ, ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ
"ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻԼ"

ՈՐ ՆՈՑՆԵՒԱՆ ՀԵՏԱՔՐՔՐՈՒԹԵԱՄԲ ՊԻՏԻ ԿԱՐԴԱՑՈՒԻ ՈՐՔԱՆ ՆԱԽՈՐԴԸ, « *Ո՞Վ ՍՊԱՆՆԵՑ ...* »

Քանի մը թուանշաններ՝ Թուրքիոյ մասին

« Վաղքի »ի մէջ կը կարդանք.—

Վիճակագրութեանց համաձայն, Թուրքիոյ մէջ կիները այրերէն շատ են: Այսպէս, 1000 այրի դիմաց 1079 կին կայ: Բայց եւ այնպէս, Պոլսոյ եւ Էնկիւրիի նման կարգ մը նահանգներ – րու մէջ այրերու թիւը աւելի մեծ է: Օրինակ, Կարսի մէջ 1000 այր մարդու դէմ 820 կին կայ:

Պոլսոյ մէջ կան.— 281,606 ամուրի այր՝ 165,459 աղջիկներու փոխարէն, 90,786 որբեւայրի այր՝ 71,076 նոյն վիճակով կիներու դիմաց, 20,795 ամուսնալուծուած այր՝ 60,126 ամուսնալուծուած կիներու փոխարէն:

Անգարայի մէջ կան 2312 որբեւայրի այր՝ 22,227 այրի կիներու փոխարէն :

Թուրքիոյ բնակչութեան 13 միլիոն 269,606ը իսլամ է, 103,900ը օրթոտոքս, 81,872ը հրեայ, 77,433ը հայ, 39,511ը կաթոլիկ, 24,307ը բոդոքական:

Թուրքիոյ մէջ, թուրքերէնէն յետոյ, ամէնէն շատ խօսուած լեզուն արաբերէնն է: Այսպէս, 134,273 հոգի արաբերէն կը խօսին: Ցետոյ կուգան միւս լեզուները.— յունարէն՝ 119,822, սպաներէն՝ 68,900, հայերէն՝ 64,745, ֆրանսերէն՝ 8,496, իտալերէն՝ 7248:

1927ին Պոլսոյ մէջ 2899 ամուսնութիւն կատարուած է, 928ին՝ 3920, 929ին՝ 2924, 930ին՝ 4352, 931ին՝ 4708, 932ին՝ 4813:

Կիները ամէնէն աւելի 19 – 24, երիտասարդները՝ 30 – 34 տարեկանին կ'ամուսնանան:

Հինգ միլիոն գերման երիտասարդներու մարզանիւթ

Աւելի քան մէկ միլիոն գերման երիտասարդներ, 16 — 18 տարեկան, լրացուցին նախնական զինուորութեան չրջանը: Մօտերս հինգ միլիոն հոգի եւս պիտի հրաւիրուին, համաձայն պաշտօնական զեկոյցի մը: Ծրագիրը կը տրամադրէ երեք անջատ խումբերու բաժնել երիտասարդները, 16, 17 եւ 18 տարեկան եւ անոնց տալ վեցնել.— 1· Ֆիզիքական մարզանք – ներ, վազք՝ 100 — 3000 մեթր, ոստում, փայտէ ձեռնաւորում նետել, նշան առնել, լողալ: 2· Դաշտային մարզանքներ, քարտիադրութիւն, տեղագրութիւն, հեռաւորութիւն չափել, հետազօտութիւններ կատարել եւայլն: 3· Նշանառութիւն հրացանով եւ տարճանակով: Միեւնոյն ատեն մղում կը տրուի բարոյական կրթութեան, քանդ հիթլէրական սեռբունդ մը պատրաստելու համար:

Մօտերս վերջնական ձեւ պիտի առնէ այդ նաեւ պարտաւորիչ աշխատանքի դրութիւնը, որուն նախնական փորձերը կատարուեցան տարուան սկիզբը: Կառավարութեան տեսակէտով, այս դրութիւնը ոչ թէ տարատարհակ աշխատանք մը պիտի ըլլայ կարօտ գործազուրկներու համար, այլ պատիւ մը:

Կացութիւնը միշտ վտանգաւոր է Սպանիոյ մէջ

Հակառակ պաշտօնական լաւատեսութեան, յեղափոխական խմորումները կը չարունակուին Սպանիոյ մէջ: Նոր անակնկալներու կը սպասուի մէկ օրէն միւսը: Մանաւանդ սպասվայդ վիճակ մը ունին Աստուրիան, Պարչելոնան եւ Անտալուզիոյ չորջանները, ուր անիչխանական տարրերն ալ միացած են յեղափոխական ուժերուն: Առջի օր նորէն կրակ տեղաց նոյնիսկ Մատրիտի մէջ: Զօրքը չորս օրէ իվեր անընդհատ կռիւի մէջ ըլլալով, չղացրգռուած էր եւ աչ – ձախ կը կրակէր մեքենաբար: Հրացանաձգութենէ զատ, ռումբեր պայթեցան հեռաձայնի կեդրոնին մէջ: Պաշտօնական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ համայնավարները կը փորձեն օգտուիլ առիթէն, նոր խռովութիւններ յարուցանելու համար:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ·

ՕՐՎԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻ ՀԱՄԱՐ

ՀՈՒՅՆՈՒԹՅՈՒՆ ՍԻՐԱՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

»»•««

Ինչպես հայտնի է, Սիրահարության զարգացման համար անհրաժեշտ է, որ սիրահարվածը ունենա որոշ հատկություններ, որոնք գրավեն սիրահարվողի ուշադրությունը։ Ինչպիսի՞ հատկություններ են դրանք։ Ամենից առաջ՝ գեղեցկությունը։ Ոչ ոք չի կարող ժխտել, որ գեղեցկությունը մեծ դեր է խաղում սիրահարության մեջ։ Գեղեցկությունը ազդում է մարդկանց վրա, ինչպես ասում են, առաջին հայացքից։ Գեղեցկությունը ունի մեծ ուժ, որի առաջ դժվար է դիմանալ

ՓԱՐԱՁ ԼՈՒՐ-- (ՏԱՐՕՐԵՑ ԵՐԳԱՆ)

»»» ·«««

Ես ալ ուրախ էի, որ Ռուսիոյ մէջ ալ կան մարդիկ, որոնք կը սիրեն ինձ, կը հարգեն զիս, կը գնահատեն իմ գործերս։ Ես ալ կը սիրեմ ռուս ազգը, որ ինձ ընդունեցաւ իբրեւ իր զաւակներէն մէկը։ Ես ալ կը սիրեմ ռուս գրականութիւնը, որ ինձ սնուցանեց իր կաթովը։ Ես ալ կը սիրեմ ռուս արուեստը, որ ինձ ներշնչեց իր գեղեցկութեամբը։ Ես ալ կը սիրեմ ռուս ժողովուրդը, որ ինձ ընդունեցաւ իր ծոցը։ Ես ալ կը սիրեմ ռուս հողը, որ ինձ ծածկեց իր գիրկը։ Ես ալ կը սիրեմ ռուս ամէն ինչ, որ ինձ սիրեցուց ինքզինքս։

Ռուսերու առեւտուրը Սուրիոյ մէջ

Երեք չաբաթ առաջ խորհրդային առեւտրական պատուիրակութիւն մը հասած էր Սուրիա եւ Լիբանան՝ ուսումնասիրելու համար այն միջոցնե-րը որոնց չնորհիւ կարելի պիտի ըլ-լար ապագային ուժեղացնել եւ բա-րւոքել խորհրդային Ռուսիոյ եւ հով-նաւորեալ երկիրներու առեւտրական յարաբերութիւնները:

Պատուիրակութիւնը, արդէն իսկ բազմաթիւ զնումներ կատարած է Լի-բանանի առեւտրականներէն:

Խորհրդային «Զիբանէն» նաւը Տրիպոլիէն մեկնած է սեպտ. 2ին 1000 Թոն բուրդ տանելով իր հետ Սեւ ծովի Օտեսա նաւահանգիստը:

Պէյրութի թերթերը կը գրեն թէ Խորհրդային առեւտրական պատուի-րակութիւնը կը բանակցի կարգ մը առեւտրականներու, հետ բամպակ եւ մօրթ դնելու համար մեծ քանակու-թեամբ, որ նոյնպէս պիտի գրկուի Ռուսիա: Բամպակի եւ մօրթի այս ապսպրանքը զգալապէս բարձրացու-ցած է անոնց գիները:

Գերմանիոյ եւ Լեհաստանի վաճառականութիւն

Անցեալ փետրուարէն ի վեր բանակ-ցութիւններ կը կատարուին Լեհաս-տանի եւ Գերմանիոյ արտաքին նա-խարարութեանց միջեւ, աւելի սեր-տացնելու համար երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները: Այս բանակցու-թիւնները վերջացան զպրոցական դա-սագիրքերու վերաքննութեամբ, որ-պէսզի հարթուին կարգ մը թիւրիմա-ցութիւններ: Դիտուած է որ թէ Գեր-մանիոյ եւ թէ Լեհաստանի մէջ պատ-մութեան դասագիրքերը չափազանց ազգայնական են եւ միակողմանի: Արդ, լուրջ քննութիւն մը պիտի կա-տարուի, թէ քաղաքական և թէ պատ-մական անցեալի արձանագրութիւնը այսօրուան պայմաններուն յարմար-ցնելու, այսինքն փոխադարձ վիրա-տորանքները զարմանելու համար:

Մինչեւնոյն ատեն յայտնի բանակցու-թիւններ կը կատարուին, կարգ մը ա-ռեւտրական վէճեր կարգադրելու հա-մար:

Ահա թէ ինչո՛ւ Ֆրանսական մա-մուլը «ապերախտ» կը կոչէ Լեհաս-տանը:

ՄԱՆՐ ԼՈՒԻՐԵՐ

ՊՈԼՍՈՑ ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ հոկտեմ-բեր 2ին նիստ գումարեց նախագա-հութեամբ պատրիարքին, որ լուսա-բանութիւններ հաղորդեց հոգեւոր եւ վարչական գործերու անջատման մա-սին, «համաձայն հանրապետական կառավարութեան սկզբունքներուն»: Ժողովին ատենապետը չնորհաւորեց պատրիարքին իմաստութիւնը, որով կատարեալ հաճութիւն յայտնած է ազգ. գործերու նոր վարչաձեւին:

ՍԱՄԱԹԻՈՑ կայանը կէս առ կէս եւ երեք օրուան մէջ պարպելու ազդա-րարութիւն ուղղուած ըլլալով, 50 հոգի փոխադրուեցան նոր կայանը, իսկ 150 հոգի՝ Օրթաղիւղի կայանը:

ԹՈՒՐԲԻՈՑ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ տեղաւորման համար արեւելեան նա-հանգները գացած էր ընդհ. անօրէն Ալի Կալիպ պէյ: Այժմ վերադարձած է Տրապիզոն եւ ուսումնասիրութիւն-ներ պիտի կատարէ Սեւ ծովու չորս-ջանին մէջ:

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30 ին 32, Avenue des Gobelins սրճարանի վերնայարկը: Կարեւոր օրակարգ:

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Զարդարեան Գրադարանը 181, Գուր Լաֆայէթ:

ԵՐԵԿՈՑԹ-ԽՆՋՈՑՔ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱՂՈՑ – ՋՈՐԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հոկտ. 13ի Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ ՍՐԱՀԸ, 13, Rue Pierre – Curie Métro: Porte d'Italie

ՀԱՅԿԱԿԱՆ, ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Ընկերակցութեամբ Ֆռնուճի Ցակոբի,
ուտի Ֆաջվարդի եւ ջութակահար Մկրտիչի

Երգ – արտասանութիւն եւ անակնկալներ

ՁՈՒ ԵՒ ԱՃԱՆ ՊԻՒՖԷ — ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ.

Մուրատեան Վարժարան, Սեվր

Վենետիկի Մխիթարեան Հայրերու Սաժուէլ Մուրատեան վարժարանը կը վերաբացուի յառաջիկայ Հոկտեմբեր ամսուն սկիզբը:

Վարժարանը կ'ընդունի գիշերօթիկ, կէս-գիշերօթիկ եւ ցերեկօթիկ սա-ներ: Ֆեսչութիւնը նկատի առնելով օրուան մտտեսական պայմանները, վե-րաքննած է Թոշակի ֆարցը եւ ամէն դիւրութիւն պիտի ընծայէ իրենց զա-ւակներուն ազգային բարձրագոյն դաստիարակութիւն տալ ուզող ծնող-ներուն:

Մանրամասն տեղեկութիւններու կամ արձանագրութեան համար դիմել՝ Մուրատեան վարժարանի ֆարտուղարութեան.—

Secrétariat du Collège Arménien S. Mooral. 26, Rue Troyon. Sèvres (S. & O.)

ՊԱՐԳԵՒԱԽԱՂ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԱԾ ՇՐՋԱՆՆԵՐԻ
(LOTERIE des RÉGIONS LIBÉRÉES)

Առաջին հինգ շարքերու (1, 2, 3, 4 եւ 5րդ) վիճակահանութիւնը տեղի կ'ունենայ մեծ ժամակ 13 Հոկտ. երեկոյեան ժամը 9ին:

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐԸ

5 հատ	1,000,000 ֆր.	5 հատ	500,000 ֆր.
50 »	100,000 ֆր.	50 »	50,000 ֆր.
5 »	15,000 ֆր.	5 »	7,500 ֆր.
840 «	5,000 ֆր.	1180 »	1,000 ֆր.

եւ 8400 հատ 500 ֆրանք

Սահմանափակ թիւով տոմսակներ միայն ծախուի.
Տոմսերու 1/2, 1/4, 1/10 եւ 1/20ին վաճառումը կը շարունակուի մինչեւ 13 Հոկտեմբեր երեկոյեան ժամը 9:

A. GODOVANNIKOFF

30, Quai de Passy, Paris (16)

TÉL. JASMIN 01-50

Հեռագրական հասցէ.— GODOVANNIKOFF, PARIS

Գրասենեակը բաց է ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն իրիկուան ժամը 9 առանց դադարի, կիրակի օրերն ալ:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Շ.Ց.Դ. ԼԻՈՆԻ ՓՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՋԱԻԱՐԵԱՆ եւ ՌՈՍՏՈՄ ԹՈՒՄԲԵՐՈՒ

եւ հովանաւորութեամբ ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

13 Հոկտեմբեր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

ԵՐՐՈՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ Թ. Ա Յ Վ Ա Զ Ե Ա Ն

Կը խօսի ընկեր Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Արտասանութիւն՝ ընկ. Զ. Ալէմեանէ,
Ջութակ, յայտնի արուեստագէտ ընկ. Ա. Մելքոնեանէ,
կ'երգեն.— Օր. Շ. Տէր-Պետրոսեան եւ Պ. Վ. Զանտրեան,
Ծախքերու մասնակցութեան համար 1 ֆր., Անգործներու մուտքը ազատ:

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 21ին, կիրակի կէս օրէ յետոյ

ՌՕՄԱՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 14ին ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

Կը խօսի ընկ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Շովանաւորութեամբ ԱՆՏՈՒԱՆ ԵՆԹԱԿՈՄԻՍԷԻ

եւ մասնակցութեամբ ԿՇԻՌԻ, կեթին ՍԷ ՍԷՆ շամօնի ՎԱՐՈՒԺԱՆ խումբերու

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին սալ Տ'Արմօնիի շքեղ սրահին մէջ

Կը խօսի ընկեր ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Հայկական եւ եւրոպական ընտիր կտորներ պիտի նուագէ

ԱՐՄՕՆԻ ՄԻՒՆԻՍԻՒԱԼԻ նուագախումբը դեկավարութեամբ *M. LUCA*ի

երգ, մեներգ: Կ'արտասանեն ընկ. Մխոյաք Մխրդէ (Լիոնէն) եւ ուրիշներ:

Կը ներկայացուի «48 ՕԹԱՆՈՑ ԳԼՈՒՒԻ ՓՈՐՁԱՆՔԸ» (գաւեշտ):

ՇՈՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Հոկտեմբեր 20ին Շաբաթ երեկոյ

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ *ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՋԱՒԱՐԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ*

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

*2, Rue Alexandre Cailmant*ի սրահին մէջ, Մէտօճի կայարանին դիմացը

Կը հովանաւորէ ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ՊՈՒԱ ՔՈԼՕՆՊԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27ին ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

կը խօսի ընկեր ՍԵԳՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին,

ՊԱՆԵԷՕ ՔԱՇԱՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 28ին, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ

Մանրամասնութիւնները յայտնուելով,

×

Վերոյիշեալ ճաշկերոյթներուն պիտի ծախուի ԵՒ. Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ հրատարակած «ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ» բացառիկ թիւը: Գին 3 ֆրանք:

Գաւառներու եղած ապսպրանքներու համար ղրկել 4 ֆր. նամակադրոշմ:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԼԵՒՆԵՐՈՒ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ՈՐՄՈՐԴ.— ԱՌԱՋԻՆ ՉԵՓԻՐՈՒԸ.— ԱՐԻԱՒՍՏԱՆԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐԸ.— ԱՆՄԱՀԸ.— ՀՆՈՒԹ ՈՂՋ ՄՆԱ.— ԱՌՕՀ.— ՄՈՍՕ.— (ԼԷՁԱՆ),

Գրեց՝ ՎԻԳԷՆ ԳԼԱԿ (Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ)

Գին 15 ֆրանք:

Դիմել L. Kévonianի, 17, Rue Damesme, Paris (13).

ՎԱՐՁՈՒԻ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒԻ ԵՆ ՆՈՐ ԵԻ ՄՕՏԻՐՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ճավիլի ամե-նէն օդասուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*ի մէկ փիէս, խոհանոց (որ կ'ունայ *Salle a manger* ալ գործածուելի), *W. C.*, տէպարթա, խոշոր *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով: կազ, էլեկտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տա-րին, *chauffage Central*ը վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 շարժ:

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոգանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Concierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. ԷՔՊԻՐԵԱՆի՝ *Restaurant*, 10, *Rue Rampal, Paris* (19)ի:

ԿԱՆՆԱՑ (քաշ - քոշ), ՓՈՒԼ - ՕՎԵՐ
ԵՒ ԲՈՒՐԴԻ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷԶԻՆԵՐ,
*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ Gutemberg 57-57

Միշտ տարադրելի է ընտիր մթերք մր՝ անմրցելի գիներով:

ԺՈՒՐԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ

ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

16, Avenue de la Porte d'Italie. Paris (13e).

Կը ծախենք ամէն տեսակ ժամացոյցներ, ամէն տեսակ ոսկեղէն զարդեր՝ օղ, մատանի, շղթայ, ապարանջան, ասեղ եւլլն.:

Կը նորոգենք՝ ամէն տեսակ ժամացոյցներ եւ զարդեղէններ:

Խնամեալ աշխատանք եւ չափաւոր գին:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՐՈՑԷԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաժանքի եւ մարշալ ֆրէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél, Archives 05–93

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire) յարկաբաժինին մէջ)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

« ԾԱՌԱՉ »Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ (1)

ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻՒԸ

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ

Գրեց՝ ՐՕԼԸՆՏ ՏԷՆԻԷԼ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Ակումբին ժամացոյցը կէս գիշեր զարկաւ: Երկու մարդիկ – սրահին միակ յաճախորդները — վառարանին առջեւ, դէմ դիմաց նստած էին: Մէկը իր ժամացոյցը բաղդատեց զարնող ժամացոյցին հետ:

— Կէս գիշեր եղաւ, Ճօն, դիտել տուաւ այս վերջինը իր ընկերոջ:

Սըր Ճօն Տէվիսսըն, որուն ուղ-ղուած էին այս խօսքերը, յայտնի էր որ չլսեց իր ընկերոջ խօսակցութիւնը, այնքան խորասուզուած էր իր մտա-ծումներուն մէջ: Իր ընկերը անոր այդ տարօրինակ արտայայտութիւնը այդ իրիկունը քանի մը անգամ գիտած եւ ներքնապէս զարմացած էր:

— Կէս գիշերը անցաւ, Ճօն:

Օգնական – ոստիկանապետ Հ. Ա. Տէյվիս, Սքօթլէնտ Եարտի (Լոնտոնի Ապահովութեան տեսչութիւնը) իր պաշտօնակիցներուն կողմէ պարզա-պէս Հ. Ա. սկզբնատառերով ծանօթ՝ Հ. Ա. սովոր էր առհասարակ չյու-սացուած հարցումները մէկէն մէջտեղ դնելու. իրողութիւն մը որուն արժէ-քը ոճրագործ մը աւելի լաւ կ'ըմբռնէ:

Սըր Ճօն հակառակ իր կամքին չա-ռագունեցաւ:

— Զեմ հասկնար, Հ. Ա. ի՞նչ ըսել կ'ուզես:

— Ճօն:

Օգնական – ոստիկանապետին խո-ժոռ աչքերը յառեցան իր ընկերոջ վր-րայ. Սըր Ճօն Տէվիսսըն աչքերը վար կախեց.

— Օհ, իրական ոչ ոք··· ոդի մը միայն:

Սըր Ճօն Տէվիսսըն, օճախին ժա-մացոյցին յառելով աչքերը,

— Իրաւ որ ուշ է, ըսաւ, եւ իր ա-ջերը գոռնուած կէս – լեցուն գաւաթը վերցնելով՝ մէկ ումպով պարպեց:

Երբ մէկը Մարլորը Ակումբի ուխ-տին մէկ ումպով կը կլլէ առանց գո-հունակութեան նշանի մը, կը նշանա-կէ թէ այդ մարդը անպայման մոքին մէջ բան մը ունի:

— Կարծեմ ամէն մէկս իր տեղը եր-թալու ժամանակն է, Հ. Ա.:

Օգնական – ոստիկանապետ Հ. Ա. փոխանակ համաձայնելու կամ ոչ, ա-թոռին վրայէն առջեւը ծռելով յարեց.

— Ո՞վ էր ան, Ճօն:

— Պայմանով որ պատմութիւնդ պատմես, պատասխանեց Սքօթլէնտ Եարտի պաշտօնեան:

— Երկու ուիսքօ – սօտա, հրամա-յեց Սըր Ճօն. յետոյ դառնալով իր ըն-կերոջ.

— Այդ դէպքը տեղի ունեցաւ երեք դիշեր առաջ··· Բիճընդ փողոցին ան-ցած առտնս···

— Ճօն, եթէ դէպքը պատահեցաւ Բիճընդ փողոցին մէջ, գիշեր առեն, լաւ է որ սպասես մինչեւ սպասաւորը մեր խմելիքները բերէ եւ հեռանայ··· անկիւտ ամուսնացած մարդ է, երեք երախայի հայր. ուստի չեմ ուզեր որ իր բարոյականը եղծանես:

— Հ. Ա., սոսկալի ապուշ մըն ես դուն:

— Զգուշաւոր ապուշ մը, ճշդեց Հ. Ա.:

Սպասաւորը ըմպելիները մատու-ռակեց:

— Ուրեմն, Ճօն, կ'ըսէիր թէ···

— Այլ ըսելիք չունիմ:

— Եւ սակայն պիտի պատմես:

Սըր Ճօն գլուխը չարժելով ըսաւ.

— Կարծեմ մէջդ գոռնուղ ոստիկանն է որ կը փափաքի ուրիշներու գաղտ-նիքները թափուած տեսնել քու ա-կանջներուդ մէջ:

— Եթէ ոճրագործները այդքան միայն մտածէին՝ շատ մը տպզտուկ եւ նեղութենէ ազատուած կ'ըլլայի, յարեց Հ. Ա. սառնօրէն:

Սըր Ճօն սիկարէթ մը վառեց, եր-կու, երեք անգամ ծխեց, յետոյ աչքե-րը իր ընկերոջ դէմքին գարձնելով ը-սաւ.— ինչպէս արդէն ըսի, այդ դէպ-քը երեք գիշեր առաջ պատահեցաւ. եւ ատկէց ի վեր շատ փոխուած եմ:

— Հըմ:

— Հէյմարքէթ թատրոնը գացած էի եւ քալելէն ետեւ կը վերադառնա-յի: Բիճընդ փողոցին հազիւ քանի մը քայլ առած, գետինը, աչքերս փայ-լուն քանի մը հանդիպեցան. վերցուցի եւ տեսայ որ արժէքաւոր ադամանդա-կուռ ապարանջան մըն էր:

— Ինչպէ՞ս գիտցար թէ արժէքաւոր էր, ընդմիջեց Հ. Ա.:

— Ֆարերու տեսակները բաւական լաւ գնահատող մըն եմ, Հ. Ա.:

— Լաւ, շարունակէ:

— Հազիւ գետնէն վեր ուղղուած՝ իգական ձայն մը ականջիս ըսաւ, «օհ, փառք Աստուծոյ, ապարանջանս գտեր էք»: Եւս դարձայ եւ տեսայ որ քո-վրս կեցած է ամենագեղեցիկ կին մը որուն նմանը երբեք տեսած չէի:

— Ուստի առանց որ եւ է հարց ու փորձի ապարանջանըո՞ր յանձնեցիր հարցուց խստութեամբ օգնական-տիկանապետը:

— Կ'ուզեմ որ թոյլ տաս պատմե-լիս վերջացնելու, առանց ընդհ. ջումի, գոչեց բարկութեամբ Ճօն:

— Ներողութիւն. խնդրեմ շարու-նակէ: Հետաքրքրական է:

— Շատ բնականօրէն յանձնեցի ուեցայ, նախ ձայնէն եւ յետոյ խոշո-րին արտակարգ գեղեցկութենէն. շա-րանջանը ձե՞րն է, Տիկին: Առանց դա-նումի պատասխանեց որ այդ կատքիս մէջ մտած առենս ձեռքս ջա-դած պէտք է ըլլայ. չուտ նկատե-ցի որ կորուսած է, ուստի ինքնաշարժս վար ցատկեցի եւ ետ վազեցի: Ա-կայ, պատասխանեցի, անիկա ձեր-ինձ երկարելով ըսաւ. «Ուրեմն եմ դուք գտաք, եւ ոչ թէ հասարակ գո-մը»: Ապարանջանը թեւը անցուց, յետոյ, բան մը զոր չեմ կրնար բա-ցատրել, ձեռքս գրպանս տանելով, նոր ներկայացուցի այցաքարտս:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925)

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

ԻՐՔԱՆՉԻՒՐ ՀԱՄԱՐ Mandat-poste

ԲՒՒՀԱՆՈՒՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՅԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԹՈՒՄՍԵԱՅ
Իրանա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	Չ. կր
Անգլիա, եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
11
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
11 Octobre
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2622

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՒԿՈՍԼԱՎԻՈՅ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՍԱՐՍԱՓԻ ՄԷՋ

Արտաքին նախարար Պ. Պարթու եւս վիրաւորուած ըլլալով մեռաւ

Ափսոսը չարաչար մեռցուց ահաբեկիչը, որ Թուաք մրն է

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՅՈՒԶՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԱՄԲՈՂՋ ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՋ

Երէկուան «Յառաջ»ը տպուած եւ թղթատարին յանձնուած էր արդէն, երբ հեռագիրը հաղորդեց յանդուգն ահաբեկում մը, Մարսէյլի մէջ.— Եւկոսլավիոյ Ալեքսանդր թագաւորը եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարար Պ. Պարթու սպանուած, թիկնապահ ցոր. Ժոռժ ծանրապէս վիրաւորուած, ահաբեկիչը բզիկ – բզիկ եղած, ոստիկան մը մեռած, 10 այր եւ կին վիրաւորուած:

Անթելը անընդհատ կը բանէր, վայրկեանէ վայրկեան հաղորդելով մանրամասնութիւնները, թերթերը իրարու ետեւէ յաւելուածներ կը հրատարակէին, որոնց հազիւ ցրուիչներուն ձեռքը հասած՝ կը սպառէին խռնուած բազմութեան մէջ: Մինչեւ գիշերուան ժամը 12 մարդիկ թերթ կը փնտռէին պողոտաներուն վրայ: Հրազեկներ կ'ըսեն թէ Ֆրանսան այսպիսի յուզումնալից օր տեսած չէր 1918 նոյեմբերէն ի վեր, (գիւադադար):

Ամփոփենք դէպքին մանրամասնութիւնները այնպէս ինչպէս կը նկարագրեն ականատեսներ.—

Երեքշաբթի կէսօրէն յետոյ, ծովային նախարար Փիէռրի մարտանաւ մը նստաւ, Ալեքսանդր թագաւորը դիմաւորելու համար: Թնդանօթի սովորական ողջոյններէն յետոյ, Պ. Փիէռրի մտաւ սերպիական « Տուպրովնիճ » մարտանաւը եւ յանուն կառավարութեան բարի գալուստ մաղթեց թագաւորին եւ արտաքին նախարար Պ. Եէվթիչի: Թագաւորը ընկերակցութեամբ երկու նախարարներուն եւ ուրիշ հետեւորդներու, շոգեմակոյկ մը նստաւ, ցամաք ելլելու համար Մարսէյլի հին նաւահանգիստը: Երբ ցամաքին կը մօտենային, թագաւորը ուրախ զուարթ կը խօսէր Պ. Փիէռրիի հետ, տեղեկութիւններ ուզելով նաւահանգիստի հին յիշատակարաններու եւ մասնաւորապէս երկու բերդերու մասին: Երբ դուրս ելան, թագաւորը լուրջ եւ մռայլ երեսյթ մը առած էր:

Արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած էին նաւահանգիստին մէջ: Մարքուած էին այն հարիւրաւոր ձկնորսանաւերը որ Մարսէյլի ծովածոցին զարդը կը կազմեն: Երկու սուզանաւերու նաւազները բարեւի կեցած էին, իսկ Սէն Ժանի հին բերդը թնդանօթի 21 հարուածները կ'արձակէր: Նուագախումբերը Եւկոսլաւիոյ եւ Ֆրանսայի ազգ. քայլերգները հնչեցուցին, երբ թագաւորը դիմաւորուեցաւ արտաքին նախարար Պ. Պարթուի կողմէ: Ցաւի մը խօսքեր փոխանակելէ յետոյ, թագաւորը, որ ծովակալի համազգեստ հագած էր, ողջունեց Ֆրանսայի արեւելեան բանակին պատուիրակները: Այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ՝ Ալեքսանդր թագաւորը յատկապէս այս բանակին ներկայացուցիչները ողջունելու եւ անոնց մեռեալներուն յիշատակարանը մեծարելու համար էր որ վճռեց Մարսէյլի ճամբով գալ, այլապէս ողջ մնացած պիտի ըլլար: (Արեւելքի ֆրանսական բանակը վճռական դեր կատարեց մեծ պատերազմին մէջ, վերակազմելով սերպիական բանակը եւ հետ մղելով Պուլկարները):

Երբ թափորը հաղաք մտաւ, փողոցները կր թնդային անհամար բազմութեան ծափերէն: Սուլումներ ալ պակաս չէին, ընկերվարականներու եւ համայնավարներու կողմէ: Թափորը ուղղուեցաւ դէպի հոչակաւոր պողոտան, Քանըպիէռ, որ վերէն վար դրօշազարդուած էր: Առաջին հիմնաշարժին մէջ նստած էին ոստիկանները, երեք հեծեալ հետեւորդներով, երկրորդին մէջ՝ Ապահովութեան Տեսչութեան Մարսէյլի տնօրէնը եւ արարողապետը. իսկ երրորդին մէջ՝ Ալեքսանդր թագաւորը եւ Պ. Պարթու, իրենց դիմացն ունենալով զինուորական բարձրագոյն խորհուրդի անդամներէն Զօր. Ժոռժը, որ թագաւորին թիկնապահ նշանակուած էր:

ՅԱՆԿԱՐԾ ՄԷԿԸ ԽՈՅԱՑԱՒ ԲԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋԷՆ

Ապահովութեան կը հսկէին 1200 ոստիկաններ, 120 ոստիկան զինուորներ, 48 ձիաւոր պահակներ եւ բազմաթիւ գաղտնի ոստիկաններ: Կառքերը չափազանց դանդաղ կ'ընթանային, ժամը հազիւ հինգ մղոն:

Ժամը 4·15 էր, պաշտօնական թափորին գլուխը տակաւին 150 մեթր չէր կտրած, երբ իրարանցում մը տեղի ունեցաւ հին սակրաններու առջեւ: Ձայներ կը լսուէին,— « մի հրէ »:

Յանկարծ մարդ մը ելեղծեց բազմութիւնը, խոյացաւ դէպի արբայական հիմնաշարժը, կեցաւ անոր սանդղամատին վրայ եւ սկսաւ կրակել: Եւ ահա ահռելի խուճապ մը: Բազմութիւնը կը ծփար ալեկոծ ծովու մը պէս, ոմանք կը փախչէին կառքին հովէն, ուրիշներ դէպի կառքը կը խուժէին: Գնդապետ մը, որ կառքին առջեւէն կ'երթար, սուրը հաշելով իջեցուց ահաբեկիչին որ գետին փռուեցաւ արիւնլուայ, բայց դեռ կը շարունակէր կրակել: Ոստիկանները ալ սկսան կրակ ընել աջ ու ձախ: Ահաբեկիչին գլուխը եւ ուսը ելեղծուած էին: Երկու ոստիկաններ՝ վիրաւորուած (մէկը մեռաւ քիչ յետոյ): Կին մըն ալ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ: Արձակուած գնդակներէն վիրաւորուեցան ինը հոգի, որոնց մէջ կան 14 տարեկան տղայ մը եւ 7 տարեկան աղջիկ մը:

Ամբոխը խուժելով ահաբեկիչին վրայ, անխնայ ծեծեց, քցեց եւ արիւնլուայ կոյտի մը վերածեց: Ոստիկանները մօտակայ պահականոց մը փոխադրեցին մարդը, որ մեռաւ մէկուկէս ժամ յետոյ: Երկու սուրճանակներէն զատ, որոնցմով մօտ հասած պարպած էր, գրպանին մէջ գտնուեցաւ ռումբ մը: Կը կոչուի փէռրուս (Պետրոս) Քայէմէն: Խուրաթ է եւ Ֆրանսա եկած՝ սեպտեմբեր 28ին:

Հեծեալ եւ հետեւակ զինուորները աջ ու ձախ կը կրակէին, մաքրելու համար արբայական կառքին բոլորտիքը: Թագաւորը զարնուած էր առնուազն երկու գնդակներով եւ կառքին տախտակամածին վրայ ինկած: Արիւնը կը հոսէր բերնէն, ուղեղային նիւթերու հետ խառն: Գնդակներէն մէկը հանդիպած էր սրտին, միւսը՝ գլխուն: Բժիշկները կ'ըսեն թէ մահը վայրկենական եղած է: Կ'ըսուի թէ իր վերջին խօսքերն եղած են.— «Պահեցէք փրանճեւեւոսլաւ բարեկամութիւնը»:

Պարթու, որ զարնուած էր աջ թեւէն, լուր չունէր անցուդարձէն, անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուած ըլլալով: Զօր. Ժոռժ ալ փոխադրուած էր ուշաթափ: Թագաւորը փոխադրուեցաւ նահանգապետարան, եւ ժամը հինգէն քիչ առաջ աւանդեց վերջին շունչը, առանց սթափելու: Ժամը 5·37ին կը մեռնէր նաեւ Պ. Պարթու, առատ արիւն կորսնցուցած ըլլալով, թէեւ փորձեցին նոր արիւն ներարկել:

Իրարանցումի պահուն, հնմնաշարժին վարիչն ալ գնդակ պարպեց ահաբեկիչին վրայ, բայց ուշ էր:

Ո՞Վ Է ԱՀԱԲԵԿԻՉԸ

Հիւանդանոցին մէջ ահաբեկիչին մարմինը քննութեան ենթարկուելով, ձախ թեւին վրայ գտան կտած մը (հաճի), գանկով եւ ոսկորներով եւ «Մահ կամ ազատութիւն» բառերով: Այս խորհրդանշանը Մակեդոնական Ցեղ. կազմակերպութեան յատուկ ըլլալով, կարգ մը թերթեր կ'ըսեն թէ ահաբեկիչը Մակեդոնացի է: Այս ուղղութեամբ ալ քննութիւններ կը կատարուին, ամբողջ դաւը եւ մեղսակիցները երեւան հանելու համար: Կը կարծուի թէ մեղսակիցներ կան մասնաւորապէս Մարսէյլի մէջ, որովհետեւ Ապահովութեան Տեսչութիւնը իր ձեռքին տակ ունէր 200 կասկածելի խրուաքներու ցանկը եւ լուսանկարները, բայց ահաբեկիչը չկար անոնց մէջ: Անցեալ շաբթու խուզարկութիւն կատարուած էր Մարսէյլի բոլոր պանդոկներուն մէջ:

Սպանութենէն անմիջապէս վերջը եւ ամբողջ գիշերը ներքին նախարարութիւնը անընդհատ հաղորդակցութեան մէջ էր Մարսէյլի հետ: Դէպքը այնքան ծանր ազդեցութիւն գործած էր որ ներքին նախարար Պ. Սառօ հրաժարական տուաւ, բայց Պ. Տումէրկ մերժեց, որպէսզի դահլիճի տագնապ մըն ալ չծագի:

Տրուած տեղեկութեանց համաձայն, ահաբեկիչը ծնած է Զաղրէպի մէջ, 1889ին: Առեւտրական էր եւ սերպիական կանոնաւոր անցագիր մը հանած էր 1934 մայիս 30ին: Ֆրանսայի համար վիզա ստացած էր սեպտեմբեր 28ին: Վերջին պահուն 23 նոր կասկածելիներու ցանկ մը ներկայացուած էր, բայց նորէն չկար փէռրուս Քայէմէնի անունը:

Այս լուրերը հաղուած են ներքին նախարարութեան շրջանակներէն: Արդ, Զաղրէպէն կը գրեն թէ նշանակուած թուականէն ոչ առաջ, ոչ ալ վերջը ֆրանսական վիզա չէ տրուած ահաբեկիչին, հետեւաբար կը կարծուի թէ անցագիրը կեղծ է: Միւս կողմէ, նոյն աղբիւրէն կը հաղորդեն թէ Քայէմէնի մականունը սերպ – խրուաթական չէ, այլ կը գործածուի Հունգարիոյ սահմանակից շրջաններուն մէջ: Փէռրուս անունն ալ խրուաթական չի համարուիր:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՈՒԳ ՄԷԿ ԱՄԻՍ

Դէպքերէն անմիջապէս վերջը, կառավարութիւնը հետեւեալ յայտարարութիւնն ուղղեց երկրին, վարչապետ Պ. Տումէրկի ընտրագրութեամբ եւ նախարարական խորհուրդին վաւերացումով. —

« Ֆրանսական կառավարութիւնը ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանէ սպանութիւնը Եւկոսլաւիոյ Ն. Վեհափառութիւն Ալեքսանդր թագաւորին, որ գարնուեցաւ նիշդ այն պահուն երբ կուգար Եւկոսլաւ ժողովուրդին հաւատարիմ խանդաղատանքը բերելու ֆրանսացի ժողովուրդին: Թարգման հանդիսանալով ազգին զգացումներուն, կառավարութիւնը Ֆրանսացիներու խորունկ վիշտը կը յայտնէ Ն. Վեհափառութեան թագուհիին եւ բարեկամ մեծ ազգին:

Ալեքսանդր թագաւորի կողքին, Պ. Լուի Պարթու, արտաքին գործերու նախարարը, նմանապէս մահացու հարուած ստացաւ: Ձիրեցիք միացնող եղերական սուգին մէջ, երկու ժողովուրդները աւելի քան երբեք իրենք զիրենք հաղորդակից կը զգան սրտով եւ մտքով »:

⁂ Նախարարական խորհուրդը իր արտակարգ նիստին մէջ, որոշեց ազգ. սուգ պահել ամբողջ մէկ ամիս: Սուգը մասնաւորապէս պարտաւորիչ է բանակին, նաւատորմին եւ օդային ուժերուն համար: Ամբողջ մէկ ամիս, ջնջուած են բոլոր հանդէսներն ու արարողութիւնները:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԴԷՊՔԻՆ ԱՌԹԻԻ, ՆՈՐԷՆ ԼԱՐՈՒԱԾ ԵՆ ՏՐՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ՝ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԷՄ:

ԱՅՍ ԱՌԹԻԻ, ՄԱՄՈՒԼԸ ԿԸ ՑԻՇԷ ԹԷ ՆԱԽԱԳԱՀ ՏՈՒՄԷՐԳԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆ ԱՒ ՕՏԱՐԱԿԱՆԻ ՄԸ ԴՈՐՇՆ ԷՐ, ԵՒ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ ԽՍՏԱՑՆԵԼ ՀՍԿՈՂՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԱՆԲԱՂՁԱԼԻ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԷՄ:

ԱՆՇՈՒՇՏ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐՆ ԱՒ ՆԿԱՏԻ ԿՈՒՆԵՆ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ՓԱՓԿՈՒԹԻՒՆԸ, ՉԳՈՒՇԱՆԱԼՈՎ ԱՆՀԱՃՈՑ ԵՐԵՒՈՒՅԹՆԵՐԷ:

ՊԱՒԼՔԵԱՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՒ

Երէկ Մարսէյլի Ազգ. Վարչութենէն առացանք հետեւեալ հեռագիրը.—

Ցաւով կը հաղորդենք թէ Պալաճեան սրբազան յանկարծամահ եղաւ հոկտ. 8ին, ժամը 5ին:

Հանգուցեալը 52–55 տարեկան էր, եւ երեւութապէս քսան – ողջ. այնպէս որ անակնկալի մը ապաւորութիւնը կը պարձէ այս լուրը: Բնիկ Թոզատցի էր: Նախնական կրթութիւնն առնելէ յետոյ, գացած է Սանասարեան վարժարան (Կարին), յետոյ Գերմանիա: Վարդապետ ձեռնադրուեցաւ մանելով Արմաշի գպրեվանքը: Վարած է մասնաւոր պաշտօններ, Պոլսոյ եւ գաւառի մէջ: 1912ին Կարին դրկուեցաւ, Սանասարեան վարժարանը Սերաստիա փոխադրելու համար: Մեծ պատերազմին, տարագրուեցաւ մտաւորականներուն հետ, բայց յաջողեցաւ ազատիլ չնորհիւ գերմանացի բարեկամներու: (Այս առթիւ գիրք մըն ալ գրած է, «Գողգոթա»): Իր վերջին պաշտօնն էր Եւրոպայի կաթող. պատուիրակութիւնը (1926), երբ ձեռնարկեց թեմական կազմակերպութիւն մը յառաջ բերելու, սակայն Փարիզի ջրջերան ընդդիմութեան հանդիպելով, գնաց Մարսէյլ, ուր կը գործէր մինչեւ իր մահը, իրեւ առաջնորդ, թէեւ վերջերս հրաժարած էր: (Գտնուած է նաեւ Մանչեսթըր):

Տակաւին առիթ կ'ունենանք խօսելու իր կեանքի եւ գործի մասին: Հակառակ իր չատ մը թերութիւններուն, միշտ եռանդ ունէր գործելու եւ եղաւ մէկը այն կղերականներէն որ կրցան դիմանալ Զեկայի դաւերուն:

Պ. Պարթու պիտի թաղուի ազգային յուղարկաւորութեամբ:

Սպանութեան լուրէն անմիջապէս վերջը, մասնաւոր նեպրեշացով Մարսոյէլ գացին հանրապետութեան նախագահը, Պ. Լեպո եւ Թառարիէօ:

Սպանութեան գիշերը ամէն ներկայացում դադրեցուցին բոլոր նպաստընկալ թատրոնները եւ հարիւրաւոր թատերասէրներ ետ վերադարձան:

ՆՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐԸ 11 ՏԱՐԵԿԱՆ Է

Աւելորդ է ըսել թէ Ալեքսանդր թագաւորին սպանութեան լուրը ռումբի մը տպաւորութիւնը գործեց Եւկոսլավիոյ մէջ: Նախարարական խորհուրդը անմիջապէս նիստ գումարելով, թագաւոր հռչակեց գահաժառանգը, Փեթար (Պետրոս) Բ. անունով: Նոր թագաւորը 11 տարեկան է, ծնած ըլլալով 1923ին, եւ կ'ուսանի Անգլիոյ մէջ: Լոնտոնի սերպիական դեսպանը առաջին օրը գաղտնի պահեց սպանութեան լուրը:

Մանուկ թագաւորը հինգ լեզու կը խօսի:

Եւկոսլավիոյ սահմանադրութեան համաձայն, խնամակալութիւն մը կը հաստատուի, մինչեւ որ մանուկ թագաւորը չափահաս դառնայ: Այդ խնամակալութիւնը կը բաղկանայ երեք անդամներէ որոնք կը նշանակուին թագաւորին կողմէ, մասնաւոր հրովարտակով կամ կտակով: Կ'ըսուի է այդպիսի կտակ մը գոյութիւն ունի: Մինչեւ որ բացուի, արբայական իշխանութիւնը պիտի վարէ նախարարական խորհուրդը, համաձայն հրովարտակի մը զոր ստորագրած էր Ալեքսանդր թագաւորը, Պելկրատէն մեկնելէ առաջ: Իսկ եթէ կտակ չկայ, երեսփ. ժողովը եւ ծերակոյտը խնամակալ խորհուրդ մը կը նշանակեն գաղտնի քուէարկութեամբ: Կ'ըսուի թէ խնամակալութիւնը պիտի բաղկանայ Մարիա թագուհիէն, Փաւլ իշխանէն եւ հանգուցեալ թագաւորին հօրեղբօրմէն, իշխան Արսէն:

⁂ Մարիա թագուհին, որ շոգեկառքով կուգար թագաւորին միանալու, սպանութեան լուրը իմացաւ սահմանագլուխին վրայ: Խորապէս ազդուած, Տիժոնէն ետ դարձաւ եւ Մարսէյլ գնաց: Ցոի ըլլալով, կը վախցուի որ գաւակը կորսնցնէ յուզումէն:

ՈՒ՞Վ Է ՊԱՏՃԱՌԱԿԱՆԱՏՈՒՆ

Հանրային կարծիքը խորապէս գրգռուած է ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, այս սպանութեան առթիւ: Շատեր գոհունակութեան հառաչ մը կ'արձակեն որ ահաբեկիչը Ֆրանսացի չէ: Ուրիշներն ալ գոհ են որ խոլացի չէ, կարծելով թէ կրնար պատերազմի յանգիլ, ինչպէս եղաւ 1914ին:

Ներքին նախարար Պ. Սառօ ընդունելով մամուլի ներկայացուցիչները, յայտարարեց թէ թագաւորը իսկ ուզած էր Մարսէյլի ճամբով գալ: Կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած էր, շարժման մէջ դնելով 1200 պահակներ, 191 գաղտնի ոստիկաններ, 120 հետեւակ ոստիկան – զինուորներ եւն.: Գաղտնի ոստիկաններուն հրահանգ տրուած էր ամբոխին խառնուիլ եւ ուշադրութեամբ հետեւիլ կասկածելի շարժումներուն, իսկ պահակներուն յանձնարարուած էր շղթայ կազմել ամբոխին դէմ: Ահա թէ ինչու մարդասպանը անմիջապէս նշմարուեցաւ պահակի մը կողմէ, որ անոր վրայ խոյացաւ եւ առաջին վէրքերն ստացաւ: Պահակը գետին փռուեցաւ եւ այդ պահուն էր որ մարդասպանը կրցաւ հասնիլ արբայական նիմնաշարժին, երկու ձեռքերուն մէջ ալ ատրճանակ բռնած:

Շարժանկարիչ մը յաջողեցաւ լուսանկարել դէպքը: Փապաւէնը խոշորցնելով, յանձնեցին Ապահովութեան Տեսչութեան, նշդելու համար դէպքին բոլոր հանգամանքները:

Այս բացատրութիւնները անբաւական կը համարուին մամուլին կողմէ, որ ուժգնօրէն կը ձաղկէ վարչական եւ ոստիկանական իշխանութեանց անկարողութիւնը: Կարգ մը թերթեր խանգատու կը հռչակեն կեդրոնական վերին իշխանութիւնը, եւ մասնաւորապէս Ապահովութեան Տեսչութիւնը, «որ հռչակաւոր է իր կարգ մը հրոսապետ – գործակալներու շահատակութիւններով, բայց անկարող՝ պաշտպանելու Տումէրգի պէս հանրապետութեան նախագահ մը եւ Ալեքսանդր Ա.ի պէս թագաւոր մը»: Թերթ մը դիտել կուտայ թէ յիմա ատիճն է՞ր վեհապետ մը ցամաք հոնել

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՅԱՏՈՒԿ ԴԱՏԱԿԱՆ ՊԱՏԺԱՌԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ՀԿ

ԲԵՐԴԻՉԵՎԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԸ

»»»·«««

ՄՄՐ — Վերջերս Ժիտոմիրի շրջանային դատարանի նախագահ Ֆ. Յոդուշը իսկ իր բարեկամ Ա. Ֆրիդմանի հետ ուղևորվում էին Բերդիչև՝ մասնակցելու Ա. Ֆրիդմանի դստեր հարսանիքին։ Ճանապարհին նրանց մեքենան բախվում է մի ուրիշ մեքենայի, որի վարորդը սպանվում է, իսկ ուղևորները ստանում են ծանր վնասվածքներ։ Ֆ. Յոդուշը տեղափոխվում է հիվանդանոց, որտեղ նրան վիրահատում են։ Ֆ. Յոդուշը մահանում է վիրահատության սեղանի վրա։

Ֆ. Յոդուշը ծնվել է 1888 թվականին։ Նա ավարտել է Կիևի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը։ Ֆ. Յոդուշը եղել է Ժիտոմիրի շրջանային դատարանի նախագահ 1923 թվականից։ Նա ունեցել է մեծ հեղինակություն։

Ա. Ֆրիդմանը ծնվել է 1888 թվականին։ Նա եղել է Ժիտոմիրի շրջանային դատարանի անդամ։

Ֆ. Յոդուշի և Ա. Ֆրիդմանի մահվան լուրը ցնցեց Ժիտոմիրի ամբողջ հասարակությանը։ Ֆ. Յոդուշը և Ա. Ֆրիդմանը ժողովրդի մեծ համակրանքն էին վայելում։ Նրանց հուղարկավորությանը մասնակցեցին հազարավոր մարդիկ։

Ֆ. Յոդուշի և Ա. Ֆրիդմանի մահվան առթիվ Ժիտոմիրի շրջանային դատարանի նախագահությունը հրավիրեց արտակարգ նիստ, որտեղ ելույթ ունեցան դատարանի անդամները, դատախազ Ա. Ռոզենֆելդը, փաստաբանները և ուրիշներ։ Նրանք խոսեցին Ֆ. Յոդուշի և Ա. Ֆրիդմանի մասին որպես ազնիվ, բարեխիղճ և ուշադիր դատավորների մասին։

Ժիտոմիրի շրջանային դատարանի նախագահությունը որոշեց ներկայացնել Ֆ. Յոդուշի և Ա. Ֆրիդմանի ընտանիքներին ցավակցական հեռագրեր։

Ֆ. Յոդուշի և Ա. Ֆրիդմանի հուղարկավորությունը տեղի ունեցավ Ժիտոմիրում։

(ՎԱՊՀ)։

ՎԱՌՆՎԱԾ ՎԱԳՈՆՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐԸ ՎԵՐԱԴԱՐՁՎԵՑԻՆ ՏԵՂԵՐՈՒՆ

ՄՄՐ — Վերջերս Ժիտոմիրի շրջանային դատարանի նախագահ Ֆ. Յոդուշը իսկ իր բարեկամ Ա. Ֆրիդմանի հետ ուղևորվում էին Բերդիչև՝ մասնակցելու Ա. Ֆրիդմանի դստեր հարսանիքին։ Ճանապարհին նրանց մեքենան բախվում է մի ուրիշ մեքենայի, որի վարորդը սպանվում է, իսկ ուղևորները ստանում են ծանր վնասվածքներ։ Ֆ. Յոդուշը մահանում է վիրահատության սեղանի վրա։

Ֆ. Յոդուշը ծնվել է 1888 թվականին։ Նա ավարտել է Կիևի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետը։ Ֆ. Յոդուշը եղել է Ժիտոմիրի շրջանային դատարանի նախագահ 1923 թվականից։ Նա ունեցել է մեծ հեղինակություն։

Ա. Ֆրիդմանը ծնվել է 1888 թվականին։ Նա եղել է Ժիտոմիրի շրջանային դատարանի անդամ։

Ֆ. Յոդուշի և Ա. Ֆրիդմանի մահվան լուրը ցնցեց Ժիտոմիրի ամբողջ հասարակությանը։ Ֆ. Յոդուշը և Ա. Ֆրիդմանը ժողովրդի մեծ համակրանքն էին վայելում։ Նրանց հուղարկավորությանը մասնակցեցին հազարավոր մարդիկ։

Ֆ. Յոդուշի և Ա. Ֆրիդմանի մահվան առթիվ

ՓՈՂԱՑ ԼԱՒ-- (ՏԱՐՕՐՅԱ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՎԱՐՈՒՆԱՑ

Յարուցումն այս վարչութեան, որ ոչ միայն ինքզինքը ազատագրեց ամէն տեսակ ստրկութենէ, այլ նաեւ ամբողջ ազգը ազատագրեց ամէն տեսակ ստրկութենէ, ամբողջ ազգին վերադարձուց իր ազատութիւնը, իր անկախութիւնը, իր ինքնավարութիւնը, իր ինքնիշխանութիւնը, ամբողջ ազգին վերադարձուց իր ազգային պատիւը, իր ազգային արժանապատուութիւնը, ամբողջ ազգին վերադարձուց իր ազգային ոգին, իր ազգային հոգին, իր ազգային էութիւնը, ամբողջ ազգին վերադարձուց իր ազգային ինքնուրոյնութիւնը, ամբողջ ազգին վերադարձուց իր ազգային ինքնութիւնը, ամբողջ ազգին վերադարձուց իր ազգային ինքնագիտակցութիւնը, ամբողջ ազգին վերադարձուց իր ազգային ինքնավստահութիւնը, ամբողջ ազգին վերադարձուց իր ազգային ինքնավստահութեան զգացում

Մարսէյլի պէս տեղ մը, ուր կը վխտան արտասուածները եւ ամէն կարգի կասկածելիները:

Նոր լուրերու համաձայն, ահաբեկիչը չեխական անցագիր ունէր, որ վիզա եղած էր Զաղրէպի ոստիկանութեան կողմէ (Եուկոսլավիա):

ՔԱՆԻ ՄԸ ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻԾԵՐ

Ալէքսանդր Թագաւորը, որ ազգային հերոս մը կը համարուէր ինչպէս Պէլժիոյ Թագաւորը, ծնած էր 1888ին, Զէթինէէի (Մոնթէնէկրօ) եւ չորրորդ զաւակն էր Փեթար Քարաեորկէվիչ Թագաւորին: 1909ին զահաժանգ հռչակուեցաւ, մեծ եղբայրը հրաժարած ըլլալով: Այդ օրէն ասդին արագօրէն բարձրացաւ: Սերպիական բանակը մտած էր 16 տարեկանին եւ արդէն կարող սպայ մը դարձած էր, երբ պայթեցաւ պալքանեան պատերազմը: Հրամանատար նշանակուեցաւ առաջին բանակին եւ վճռական ճակատամարտ մը չահեցաւ Քումանովայի մէջ, չարաչար պարտութեան մատնելով Թուրքերը: Այս յաղթանակը ինքնավստահութիւն ներշնչեց սերպիական բանակին, որ ծանրապէս վարկաբեկուած էր 30 տարուան ձախողանքներէն եւ գայթակղութիւններէն: Պալքանեան երկրորդ պատերազմին, Ալէքսանդր յաղթանակ մըն ալ տարաւ Պուլկարներուն դէմ, դառնալով ազգային հերոս: Աւելի փայլուն դեր մը կատարեց 1914ի պատերազմին: (Այդ մասին յաջորդով):

Իսկ Պարթու ծնած էր 1862ին, եւ զաւակն էր ազքատ թիթեղագործի մը: 27 տարեկանին երեսփոխան եղաւ, 32 տարեկանին նախարար: Մասնակցած է բազմաթիւ դահլիճներու: Չմուտ պատմական էր, անդամ՝ Ակադեմիային, եւ ունի չարք մը հեղինակութիւններ: (Այս մասին ալ յաջորդով):

»»»··«««

Ազգային ժիճակահանութեան պարգեւներ

14րդ շարքի 25,263 թիւը շահեցաւ 5 միլիոն:

Միւս 39 շարքերուն մէջ, ոեղ թիւը շահեցաւ 100,000 ֆրանք:

Յաջորդ երկու թիւերը՝ 25,262 եւ 25,264, 14րդ շարքին մէջ շահեցան 50,000 ֆր·:

Այն բոլոր տոմսակները որ 88,633 թիւը կը կրեն, մէկ միլիոն ֆր·շահած են հետեւեալ շարքերուն մէջ·—1,4, 6, 7, 12, 13, 14, 16, 17, 21, 23, 25, 26, 28, 32, 33, 36, 38, 39, 40:

Իսկ մնացեալ եսան շարքերը կը շահին 50,000 ֆրանք:

Բոլոր շարքերուն մէջ 64,591 թիւը կը շահի 300,000 ֆրանք:

79,049 եւ 93,218 թիւերը կը շահին 100,000 ֆրանք:

2,887 վերջացող թիւերը՝ 50,000 ֆրանք:

1,268 վերջացող թիւերը 25,000 ֆրանք:

288 վերջացող թիւերը կը շահին 10,000 ֆրանք:

00 վերջացող թիւերը 1000 ֆր·:

6 վերջացող թիւերը կը շահին 200 ֆրանք:

օդանաւով Փարիզ վերադարձաւ Ուրբաթ օր Քաթալոնիա (Սպանիա) պիտի մեկնէր, հոն ալ չարք մը մրցումներ կատարելու համար, բայց յեղափոխութեան պատճառով յետաձգած է իր մեկնումը:

×

Երեքշաբթի գիշեր կրկնել, փալէ տէ Սփօրի մէջ տեղի ունեցաւ ըմբշամարտի միջազգային մեծ մրցում մը: Կազմակերպիչն էր ծանօթ Բաուլ Փաօլի: Բնականաբար ոգեւորութիւն չկար, Մարսէյլի ղէպքին հետեւանքով:

Մրցումը սկսաւ ժամը 8·30ին, առաջին անգամ մրցեցան Հունգարացի Քաթալի եւ Եուկոսլաւ մը, այս մրցումին ամէնէն տագնապալի պահուն լամբարը մարելով եւ Քաթալին առաւելութիւն չհասած ըլլալով յաղթական հռչակուեցաւ: Երկրորդ մրցումը յատկացուած էր ամերիկացի Ուզուալտի եւ մեր ազգակից Մանուկեանի: Մեր ազգակիցը խակապէս ըմբշի մը յատկութիւնները ունի, բայց իր հակառակորդը աւելի թեթեւ ու ճկուն ըլլալով եւ կէսի մը առաւելութիւնն ունենալով դատաւորներուն կողմէ յաղթական հռչակուեցաւ:

ՀՐԱՆՏ ՍՐԱՊԵԱՆ

ՀԱՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻ ԿՈՉԸ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒՆ

Օտար սափրիչ գործաւորներէն յետոյ, օտար սափրիչ խանութպանները ժամանակ մը ի վեր Ֆրանսական պատկանեալ Syndicatներուն ու-չադրութեան դարման են դարձած: *Տնտեսական ներկայ տագնապը ստիպէ կուտայ նորանոր դժուարութեանց, կ'ուսումնասիրուին բազմաթիւ սեղմումներ վերոյիշեալ արհեստաւորներու չուրջ, եւ որովհետեւ Փարիզի եւ Սէնի նահանգներուն մէջ, հայ սափրիչներու քանակը կը ներկայացնէ պատկառելի թիւ մը՝ Տնտեսական կեդրոնը առաջքը առնելու համար վերոյիշեալ գժուարութեանց, խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ հայ բոլոր սափրիչները իր գրասենեակնեռաջին անգամ մրցեցան Հունգարացի Քաթալի եւ Եուկոսլաւ մը, այս մրցումին ամէնէն տագնապալի պահուն լամբարը մարելով եւ Քաթալին առաւելութիւն չհասած ըլլալով յաղթական հռչակուեցաւ: Երկրորդ մրցումը յատկացուած էր ամերիկացի Ուզուալտի եւ մեր ազգակից Մանուկեանի: Մեր ազգակիցը խակապէս ըմբշի մը յատկութիւնները ունի, բայց իր հակառակորդը աւելի թեթեւ ու ճկուն ըլլալով եւ կէսի մը առաւելութիւնն ունենալով դատաւորներուն կողմէ յաղթական հռչակուեցաւ:*

ՀՐԱՆՏ ՍՐԱՊԵԱՆ

ՀԱՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻ ԿՈՉԸ ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՉՆԵՐՈՒՆ

Օտար սափրիչ գործաւորներէն յետոյ, օտար սափրիչ խանութպանները ժամանակ մը ի վեր Ֆրանսական պատկանեալ Syndicatներուն ու-չադրութեան դարման են դարձած: *Տնտեսական ներկայ տագնապը ստիպէ կուտայ նորանոր դժուարութեանց, կ'ուսումնասիրուին բազմաթիւ սեղմումներ վերոյիշեալ արհեստաւորներու չուրջ, եւ որովհետեւ Փարիզի եւ Սէնի նահանգներուն մէջ, հայ սափրիչներու քանակը կը ներկայացնէ պատկառելի թիւ մը՝ Տնտեսական կեդրոնը առաջքը առնելու համար վերոյիշեալ գժուարութեանց, խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ հայ բոլոր սափրիչները իր գրասենեակնեռ*բուն մէջ, 39 Boul. Haussmann, Paris (IXe), յառաջիկայ երկուշաբթի 15 Հոկտեմբերի առաւօտեան ճիշդ ժամը տասն եւ մէկին (11ին):

Ժողովիս օրակարգին մաս պիտի կազմէ խմբագրութիւնը տեղեկագրի մը որ պիտի ներկայացուի 18 Հոկտեմբերի Հայ Տնտեսական տան վարչական ժողովին, որուն պիտի նախագահէ Փարիզի քաղաքապետական ժողովին անդամ եւ Syndic Պ· Պիւքայ:

Արդ, հայ Տնտեսական Տան ծանօթ չըլլալով բոլոր հայ սափրիչներու հասցէները՝ ներկայ կոչը կրնայ համարուիլ որպէս հրաւիրագիր սոյն ժողովին:

Հայ Տնտեսական կեդրոնի տնօրէն
Զ· ԽԱՆԶԱՏԵԱՆ

ՊԱՐԳԵՒԱԽԱՂ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԱԾ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ
(LOTERIE des RÉGIONS LIBÉRÉES)

Առաջին հինգ շարքերու (1, 2, 3, 4 եւ 5րդ) վիճակահանութիւնը տեղի կ'ունենայ միաժամակ 13 Հոկտ. երեկոյեան ժամը 9ին:

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐԸ

5 հատ	1,000,000 ֆր·	5 հատ	500,000 ֆր·
50 »	100,000 ֆր·	50 »	50,000 ֆր·
5 »	15,000 ֆր·	5 »	7,500 ֆր·
840 «	5,000 ֆր·	1180 »	1,000 ֆր·

եւ 8400 հատ 500 ֆրանք

Սահմանափակ թիւով տոմսակներ միայն ծախուի Տոմսերու 1/2, 1/4, 1/10 եւ 1/20ին վաճառումը կը շարունակուի մինչեւ 13 Հոկտեմբեր երեկոյեան ժամը 9ն:

A. GODOVANNIKOFF

30, Quai de Passy, Paris (16)

TÉL. JASMIN 01-50

Հեռագրական հասցէ.— **GODOVANNIKOFF, PARIS**

Գրասենեակը բաց է ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն իրիկուան ժամը 9 առանց դադարի, կիրակի օրերն ալ:

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ «ԵԳԻՊՏԱՑԻ» ԿՈՄԻՏԷՆ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր շրջանի բոլոր ընկերները այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին 32, Avenue des Gobelins սրճարանի վերնայարկը: Կարեւոր օրակարգ:

ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ «Ռազմիկ» խումբի ժողովը այսօր Երկ. երեկոյ ժամը հիշա 8.30ին ընկեր Մարտիրոսեանի բնակարանին մէջ:

ՇԱՎԻԼԻ Արդութեան խումբի ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկեր Պօղոսեանի բնակարանը:

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները Հարգելի Երեկոյ ժամը 8.30ին, Զարդարեան Գրադարանը 181, Գուր Լաֆայէթ:

ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ֆ· Հ· Կ· ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Հոկտ· 15ի Շաբաթ գիշեր ժամը 8·30ին ՀԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԷՋ

Տեղիս սիրողներու մասնակցութեամբ կը ներկայացուի՝ **ՄԱՏՆԻՋԸ**

Տոմսերու գիները՝ 5 եւ 3 ֆրանք:

ԵՐԵԿՈՑԹ-ԽՆՋՈՑՔ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱՂՈՑ – ՁՈՐԻ ՀԱՑՐ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Հոկտ· 13ի Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ն՝ճիմիճեչեւ լոյս

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ ՍՐԱՀԸ, **13, Rue Pierre – Curie** Métro: Porte d'Italie

ՀԱՑԿԱԿԱՆ, ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Ընկերակցութեամբ Քաճունի Ցակոբի,

ուտի Քաջվարդի եւ ջութակահար Մկրտիչի

երգ – արտասանութիւն եւ անակնկալներ

ՃՈՒԽ ԵՒ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ *ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ·*

ԿԱՆՈՑ (քաշ - քոլ), ՓՈՒԼ - ՕՎԵՐ
ԵՒ ԲՈՒՐԴԻ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ
ՄԱՐՇԷՋԻՆԵՐ,
*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի
Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝
JAPHET Frères
224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.
Métro: St. Denis
Tél. Central: 69-61 եւ Gutemberg 57-57
Միշտ տրամադրելի է բնիթր մրեր մը՝ անմրցելի գիներով:

ՎԱՐԶՈՒ Է

CHELLES-COURNAY (S. & M.) *արուարձանի մէջ, կայարանի մօտ, վիլլայի մը երկրորդ յարկը, երեք մեծ սենեակներ, կազ եւ ջուր, մշակելի 1600 քառ. մեղր հողին կէսը, լաւ շրջապատուած, տուրիստն վարձք 2000 ֆրանք:*

Հաղորդակ. միջոց.— Կար տը լ'Էսթէն 20 վայրկեան, կարին մօտ: Փորթ վէնսէնէն գանրակառք թիւ 113:

Դիմել դերձակ Կ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի 13 Rue Saulnier, Paris (9):

Ունիմ նաեւ Փարիզի տանս մէջ կահաւորուած սենեակ մը, առանձին կնոջ մը եւ կամ օրիորդի մը համար:

ԱՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաբաժիններ Փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի մէթրը 2 - 5 ֆրանք:

ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԻՒ ՏԱՐԻԷՆ: Ամսական 50 ֆր. վճարում:

Զրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ

Mr. LECORNU
7, Rue Paul Lelong
Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40-37**

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օդին մեղմաշնորհը սուացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕԴԻՆ

փնտռեցէ՛ք զայն կարսիր պիտակով: Ինգած մը ձեզ ակնկալէ չտոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի ֆիւսիսայինն եւ կեդրոնի շրջաններու
EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine. St. Denis. Tél. Plaine: 09 - 95.

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒՒ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M H· Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit· Nice (A. M.)

Etude de Me **BERNARD WAHL**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կըստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի ոլիկծներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ հաշտարար դատարան. Նկարու ատրճ, կուտայ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման ներարկութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

L. LECORCHÉ Chir. Den.

Ex. Interne des Hôpitaux de Paris

Chef de Clinique à l'Ecole Dentaire Française

Assistant ԱՇՈՏ Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ *chir. dent. D.E.D.F.*

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՒ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Ակնայ կը քաշենք առանց սրսկումի, միայն մէկ վայրկեան քոնը **SOMYL**ով: Քուրն եւ պրիճ. ատամնաշարը՝ շատ թեթեւ. քրոմէ՝մետաղով, կը վերափոխենք ճկուն ատամնաշարեր: Երախաներու ատամներու շտկում: Կ'ընդունի **Assurance Sociale**ի հիւանդներ: Կ'ընդունի 9 - 12 եւ 2 - 7

126, Boulevard Sérurier, Paris (19e)

Métro: D a nube **Autobus: M. & BH.**

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) **17, Rue Damesme, PARIS (13e)**

ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻՒԸ

Թարգմ· Ա· ՀԱՒԷԼԵԱՆ

Գրեց՝ ՐՕԼԸՆՏ ՏԷՆԻԼ

— Ինչ անխոհեմութիւն, մրմնջեց Հ· Ա· իրեմի:

— Առաւ քարդը եւ անունիս վրայ նայեցաւ, երանի թէ դիպուածը մեզ մնայուն բարեկամներ դարձնէ, ըսի: Կարծեմ ոչ, ըսաւ ան, բայց ինձի այնպէս թուեցաւ որ այդ բառերը ցաւով արտաբերեց, թէեւ չարունակեց ան, Սըր ձօն Տէվիսըն անունին անծանօթ մը չեմ: Իրրեւ չնորհակալութիւն կարդ մը անճարակ բաներ ըսի, յետոյ խնդրեցի որ թոյլ տայ զինքը դիտել մինչեւ ինքնաշարժ մտնելը: Այս խնդրանքիս վրայ ժպտեցաւ եւ դառնալով ցոյց տուաւ մայթին մէկ կողմը կեցած իր ինքնաշարժը եւ ըսաւ, «անշուշտ, բայց ձեր ճամբէն չատ չպիտի հեռանամ» եւ ուղղուեցաւ դէպի սպասող ինքնաշարժը: Իրեն հետեւեցայ, բայց դեռ ինքնաշարժին մօտ չհասած՝ համազգեստաւոր մէկը դուրս բացաւ· մէկ ոտքը դրած ինքնաշարժի սանդխամատին վրայ, դէպի ինձ դառնալով քնքոյշ ժպիտով մը ըսաւ· «ինքզինքիս բնաւ չպիտի ներէի եթէ այս ապարանջանը կորսնցնէի· անհուն չնորհակալութիւններ, Սըր ձօն»: Ցետոյ առանց պատասխանին սպասելու կառքին մէջ մտաւ· չար – ժավարը գոցեց դռնակը եւ տեղւորուեցաւ իր աթոռակին վրայ: Առաջ անցայ երթալ բարովի քանի մը խօսք ըսելու եւ տասած մնացի··· ինքնաշարժին բոլոր վարագոյրները քաշուեցան· այն կինը որուն կը փափաքէի մնաք բարով ըսել՝ տեսանելի չէր այլեւս: Ինքնաշարժը հեռացաւ եւ ես կեցած տեղս անշարժ, ապշահար դիտեցի:

Այս է ամբողջ պատմութիւնը, Հ· Ա· միայն պէտք է աւելցնեմ որ այդ վայրկեանէն ի վեր չեմ կրնար մտքէս հեռացնել այդ ամենագեղեցիկ դէմքը, որուն նմանը դժուար թէ տեսած ըլլամ: Ցիմար չեմ, դիտակցութիւնս կատարեալ է, ծանրագլուխ թժիկ մըն եմ, բայց··· ոգեւի մը հետ սիրահարուած եմ:

Օգնական – ոստիկանապետ Հ· Ա· Տէվիս իր բարեկամին պատմութեան ընթացքին մոքէն չատ մը բաներ անցուց, անոնցմէ ոմանք չատ նպատակաւոր չէին իր բարեկամին համար, բայց երբ վիրաբոյժը իր պատմութիւնը եզրակացութեան մը հասցուց, ոստիկանը աչքերը զարմացումէն բացաւ: Ապահովաբար ինքը լաւ չհմացաւ, կամ թէ իր բարեկամը իր հետ կը խաղար: Սըր ձօն Տէվիսըն, Հարլի փողոցի նշանաւոր մասնագէտը, կը խոստովանի թէ սիրահարուած է խորհրդաւոր կնոջ մը, որուն հանդիպելէ է Րիճընդ փողոցին մէջ, դիշեր ատեն: Ոչ, ոչ, կարելի բան չէ, եւ սակայն այո: Ակնարկ մը դիմացինին դէմքին եւ վստահ է որ կատակ չէ, լուրջ է, տխրօրէն լուրջ: Բայց պէտք չէ որ տեւէ այս վիճակը· պէտք է բան մը ընել:

— Ձօն, կարծեմ գեղեցիկ դէմքի մը համար սովորական պայծառատես դառնոցութիւնդ կորսնցուցեր ես, ձգէ այդ յիմարութիւնը:

— Սովորական պայծառատես դառնոցութիւնս է որ կ'ըսէ ինծի թէ մինչեւ որ այդ կինը կրկին չհանդիպիմ, պիտի չկրնամ հանգչիլ:

Ձօն չկրցաւ զսպել ծիծաղը:

— Ուրեմն ամէն բան լաւ է, ըսաւ ան, ուրեմն ամէն բան լաւ է, միայն թէ ինծի ալ ներկայացնես այդ կինը, որպէսզի ես ալ ծանօթանամ անոր հետ:

Հ· Ա· յօնքերը պատեց: Կրողը տանի, մարդը պիտի յիմարանայ:

— Ձօն, երբեք մտածեցի՞ր թէ այդ կինը կրնայ ոճրագործ մը ըլլալ, ըսաւ:

Սըր Ձօն Տէվիսըն ժպտեցաւ ցաւագինօրէն, որ տխրեցուց Հ·Ա·ը:

— Կը մոռանաս որ ես կնոջ աչքերուն մէջ նայեցայ:

Դժուարաւ օգնական – ոստիկանապետը ինքզինքը զսպեց·

— Ձօն, ես անձնապէս կը խորհիմ թէ ան ինչ որ պատմեց քեզ այդ կինը, թոյլ պատմութիւն է: Շատ կը տարակուսիմ թէ իրօք ապարանջանը անոր կը պատկանէր· անիկա անկէց կ'անցնէր, տեսաւ ապարանջանը վերցնելը եւ այնպէս ձեւացուց որ իրն էր:

— Բայց ինքնաշարժը կը մոռնաս, Հ· Ա·:

— Բան չեմ մոռնար, ըսաւ միւսը զայրացած:

Ոչալ մոռցած եմ այն որ քեզ ըսաւ թէ ապարանջանը ինկած կարծած տեղը, իրր թէ կառքէն վար ցատկած եւ ոտքով ետ կեցած ըլլալու թոյլ պատմութիւնը: Ոչ մէկ կին այդ տեսակ վայրկեան մը իսկ հանգիստ չպիտի ըլլար, պատասխանեց Սըր Ձօն:

Հ· Ա· յօնքերը պատեց: Կրողը տանի, մարդը պիտի յիմարանայ:

— Ձօն, երբեք մտածեցի՞ր թէ այդ կինը կրնայ ոճրագործ մը ըլլալ, ըսաւ:

Սըր Ձօն Տէվիսըն ժպտեցաւ ցաւագինօրէն, որ տխրեցուց Հ·Ա·ը:

— Կը մոռանաս որ ես կնոջ աչքերուն մէջ նայեցայ:

Դժուարաւ օգնական – ոստիկանապետը ինքզինքը զսպեց·

— Ձօն, ես անձնապէս կը խորհիմ թէ ան ինչ որ պատմեց քեզ այդ կինը, թոյլ պատմութիւն է: Շատ կը տարակուսիմ թէ իրօք ապարանջանը անոր կը պատկանէր· անիկա անկէց կ'անցնէր, տեսաւ ապարանջանը վերցնելը եւ այնպէս ձեւացուց որ իրն էր:

— Բայց ինքնաշարժը կը մոռնաս, Հ· Ա·:

— Բան չեմ մոռնար, ըսաւ միւսը զայրացած:

Ոչալ մոռցած եմ այն որ քեզ ըսաւ թէ ապարանջանը ինկած կարծած տեղը, իրր թէ կառքէն վար ցատկած եւ ոտքով ետ կեցած ըլլալու թոյլ պատմութիւնը: Ոչ մէկ կին այդ տեսակ վայրկեան մը իսկ հանգիստ չպիտի ըլլար, պատասխանեց Սըր Ձօն:

Հ· Ա· յօնքերը պատեց: Կրողը տանի, մարդը պիտի յիմարանայ:

— Ձօն, երբեք մտածեցի՞ր թէ այդ կինը կրնայ ոճրագործ մը ըլլալ, ըսաւ:

Սըր Ձօն Տէվիսըն ժպտեցաւ ցաւագինօրէն, որ տխրեցուց Հ·Ա·ը:

— Կը մոռանաս որ ես կնոջ աչքերուն մէջ նայեցայ:

Դժուարաւ օգնական – ոստիկանապետը ինքզինքը զսպեց·

— Ձօն, ես անձնապէս կը խորհիմ թէ ան ինչ որ պատմեց քեզ այդ կինը, թոյլ պատմութիւն է: Շատ կը տարակուսիմ թէ իրօք ապարանջանը անոր կը պատկանէր· անիկա անկէց կ'անցնէր, տեսաւ ապարանջանը վերցնելը եւ այնպէս ձեւացուց որ իրն էր:

— Բայց ինքնաշարժը կը մոռնաս, Հ· Ա·:

— Բան չեմ մոռնար, ըսաւ միւսը զայրացած:

Ոչալ մոռցած եմ այն որ քեզ ըսաւ թէ ապարանջանը ինկած կարծած տեղը, իրր թէ կառքէն վար ցատկած եւ ոտքով ետ կեցած ըլլալու թոյլ պատմութիւնը: Ոչ մէկ կին այդ տեսակ վայրկեան մը իսկ հանգիստ չպիտի ըլլար, պատասխանեց Սըր Ձօն:

Հ· Ա· յօնքերը պատեց: Կրողը տանի, մարդը պիտի յիմարանայ:

— Ձօն, երբեք մտածեցի՞ր թէ այդ կինը կրնայ ոճրագործ մը ըլլալ, ըսաւ:

Սըր Ձօն Տէվիսըն ժպտեցաւ ցաւագինօրէն, որ տխրեցուց Հ·Ա·ը:

— Կը մոռանաս որ ես կնոջ աչքերուն մէջ նայեցայ:

Դժուարաւ օգնական – ոստիկանապետը ինքզինքը զսպեց·

— Ձօն, ես անձնապէս կը խորհիմ թէ ան ինչ որ պատմեց քեզ այդ կինը, թոյլ պատմութիւն է: Շատ կը տարակուսիմ թէ իրօք ապարանջանը անոր կը պատկանէր· անիկա անկէց կ'անցնէր, տեսաւ ապարանջանը վերցնելը եւ այնպէս ձեւացուց որ իրն էր:

— Բայց ինքնաշարժը կը մոռնաս, Հ· Ա·:

— Բան չեմ մոռնար, ըսաւ միւսը զայրացած:

Ոչալ մոռցած եմ այն որ քեզ ըսաւ թէ ապարանջանը ինկած կարծած տեղը, իրր թէ կառքէն վար ցատկած եւ ոտքով ետ կեցած ըլլալու թոյլ պատմութիւնը: Ոչ մէկ կին այդ տեսակ վայրկեան մը իսկ հանգիստ չպիտի ըլլար, պատասխանեց Սըր Ձօն:

Հ· Ա· յօնքերը պատեց: Կրողը տանի, մարդը պիտի յիմարանայ:

— Ձօն, երբեք մտածեցի՞ր թէ այդ կինը կրնայ ոճրագործ մը ըլլալ, ըսաւ:

Սըր Ձօն Տէվիսըն ժպտեցաւ ցաւագինօրէն, որ տխրեցուց Հ·Ա·ը:

— Կը մոռանաս որ ես կնոջ աչքերուն մէջ նայեցայ:

Դժուարաւ օգնական – ոստիկանապետը ինքզինքը զսպեց·

— Ձօն, ես անձնապէս կը խորհիմ թէ ան ինչ որ պատմեց քեզ այդ կինը, թոյլ պատմութիւն է: Շատ կը տարակուսիմ թէ իրօք ապարանջանը անոր կը պատկանէր· անիկա անկէց կ'անցնէր, տեսաւ ապարանջանը վերցնելը եւ այնպէս ձեւացուց որ իրն էր:

— Բայց ինքնաշարժը կը մոռնաս, Հ· Ա·:

— Բան չեմ մոռնար, ըսաւ միւսը զայրացած:

Ոչալ մոռցած եմ այն որ քեզ ըսաւ թէ ապարանջանը ինկած կարծած տեղը, իրր թէ կառքէն վար ցատկած եւ ոտքով ետ կեցած ըլլալու թոյլ պատմութիւնը: Ոչ մէկ կին այդ տեսակ վայրկեան մը իսկ հանգիստ չպիտի ըլլար, պատասխանեց Սըր Ձօն:

Հ· Ա· յօնքերը պատեց: Կրողը տանի, մարդը պիտի յիմարանայ:

— Ձօն, երբեք մտածեցի՞ր թէ այդ կինը կրնայ ոճրագործ մը ըլլալ, ըսաւ:

Սըր Ձօն Տէվիսըն ժպտեցաւ ցաւագինօրէն, որ տխրեցուց Հ·Ա·ը:

— Կը մոռանաս որ ես կնոջ աչքերուն մէջ նայեցայ:

Դժուարաւ օգնական – ոստիկանապետը ինքզինքը զսպեց·

— Ձօն, ես անձնապէս կը խորհիմ թէ ան ինչ որ պատմեց քեզ այդ կինը, թոյլ պատմութիւն է: Շատ կը տարակուսիմ թէ իրօք ապարանջանը անոր կը պատկանէր· անիկա անկէց կ'անցնէր, տեսաւ ապարանջանը վերցնելը եւ այնպէս ձեւացուց որ իրն էր:

— Բայց ինքնաշարժը կը մոռնաս, Հ· Ա·:

— Բան չեմ մոռնար, ըսաւ միւսը զայրացած:

Ոչալ մոռցած եմ այն որ քեզ ըսաւ թէ ապարանջանը ինկած կարծած տեղը, իրր թէ կառքէն վար ցատկած եւ ոտքով ետ կեցած ըլլալու թոյլ պատմութիւնը: Ոչ մէկ կին այդ տեսակ սխալին բարեկամս, հրաժակի որ եւ է խումբի մը չի պատկանիր անիկա:

Այս մարդէն յոյս չկար այլեւս: Իր արդի մտային վիճակին մէջ պարզապէս ժամավաճառութիւն էր խօսիլ այս մասին: Հ· Ա· ուսերը ցնցեց:

— Ես կ'երթամ կոր, ձօն, տուն երթալէ առաջ անգամ մը եւրտ պիտի հանդիպիմ:

Սըր Ձօնի պէս ուրիմ մէկու մը համար դժուար չէր գուշակել իր բարկամին միտքը:

(Շար·)

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒԹԱՅԻԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաթանքի եւ մարշան փաստաբէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél. Archives 05-93

*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի չարկաւարհին մէջ)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՀԱՌԱՉ

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԱԼԻՔԻ ՀԱՄԱՐ Metro : GOBELINS)

ԲՆԱԺԱՆԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՕՐԱՍՓԵԱՅ
Թրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՈՒՐԲԱԹ
12
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
VENDREDI
12 Octobre
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2823

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ԱՆԼԻՕՔՆԵՐԸ

Ինչպէս ամէն բանի մէջ, այս անգամ ալ երկուքի բաժնուած է միջազգային մամուլը, Մարսէյլի ողբերգութեան առթիւ։

Տակաւին լուսաբանուած չէ խնդիրը, եւ մեծ մասով ենթադրութիւններ են որ հրապարակ կ'ընեն։ Եւ սակայն, իրաքանչիւր հոլանք իր չափովը կը հնչեցնէ, բացատրելու համար Ալեքսանդր թագաւորին եւ Պարթուի սպանութեան չարժառիթները։

Այսպէս, աշակողմեան մամուլին համար՝ օտարականները կամ ձախերն են բուն պատասխանատուները՝ այս կարգի սպանութեանց։ Իսկ ձախակողմեան թերթերը ամէն բան կը վերագրեն ֆաշականութեան կամ ազգայնական կիրքերու։

Այս տեսակէտէն, յատկապէս ուշագրաւ է Ֆրանսական մամուլի լեզուն։

Եթէ հաւատանք ձախերուն, այս բոլոր դաւերն ու սպանութիւնները մէկ նպատակ ունին,— դեմին պատրաստել նոր պատերազմի մը համար։

Համայնավար «Իւմանիթէ»ն բաւական չհամարելով սովիետական ապագրութիւնը, բացառիկ թիւ մըն ալ հրատարակած էր հոկտեմբեր 10ին, ազդարարելու համար այս նոր վտանգը,— «Եւրոպայի ներկայ տագնապին մէջ եւ գանուբեան պայքարին առջեւ, հոկտեմբեր 9ի մահափորձը կրնայ միջազգային ամենածանր բարդութիւններ յառաջ բերել»։

Նոյն եղանակը նաեւ ընկերվարականներուն կողմէ, աւելի կամ պակաս ուժգնութեամբ։

Հարցը այն է որ, աշակողմի մոլեռանդներն ալ կը հրահարեն կիրքերը, սանձարձակ արտայայտութիւններով։

Օրինակ, Երիտասարդ Հայրենասէրներու Մխիթարը առջի օր յայտարարութիւն մը վակցնելով պատերուն վրայ, կ'ազդարարէր։

— «Չի բաւեր միայն ողբալ Մեծ Մեռելները։ Պէտք է նաեւ վրէժ լուծել»։

Աւելորդ պիտի ըլլար մէկ – մէկ յիշել այս կարգի արտայայտութիւնները, ինչպէս եւ փոխադարձաբար կազմակերպուած օրինաւոր կամ ապօրէն ցոյցերը։

Պատահական երեւոյթնե՞ր են ասոնք։

Ընդհակառակն։ Ժամանակի նշաններ։ Աւելի ճիշդ՝ ախտանշաններ։

Արդարեւ, մեծ պատերազմին անէծքներն են որ պարբերաբար կը պայթին Եւրոպայի պողոտաներուն վրայ, ատրճանակով, ռումբով կամ խմբական ըմբոստութիւններով։

Առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու, կարելի է ըսել թէ՝ ոչ միայն ընկերային – դատակարգային պայքարները չափազանց սուր եւ վտանգաւոր համեմատութիւններ առած են այսօր, այլ եւ ժողովուրդներու յարաբերութիւնները թունաւորուած են նոյնպէս։

Ոչինչ կ'ապացուցանէն երկիրէ երկիր, պետութենէ պետութիւն չոչնչացած սիրալիր հաւատամիքները։

Այդ մակերեսն է միայն, խաղաղ, այլ խոբուսիկ։

Կացութիւնը բոլորովին կը փոխուի, եթէ ուզենք իրերու խորը քննել։ Սառըերկրեայ որոտումներ,— պատերազմին ձգած ճեղքերն ու վէրքերը այնքան խոր են որ, ոչ մէկը կրնայ նախատեսել գալիքը։ Նոյն իսկ Մարսէյլի դէպքին առթիւ, մարդիկ սկսան խօսիլ նոր Սէրայէվոյի մը մասին ...

Ինչ ծրագրով ալ սպաննուած ըլլայ Ալեքսանդր թագաւորը, կարելի չէ ժխտել թէ բուն չարժառիթը քաղաքական է։

Մահափորձին կազմակերպութեան ձեւն իսկ, իր մանրակրկիտ ուսումնասիրութեամբ եւ յանդգնութեամբ, այդ եզրակացութեան կը տանի։ Ահաբեկիչը Մրուաթի ըլլայ թէ Մակեդոնացի, ուրացած է քաղաքական վրէժ մը լուծել, քանի որ իր ժողովուրդը կը գտնուի օտար տիրապետութեան տակ։

Տարիներէ ի վեր, Եւրոպայի եւ արտասահմանի ընդդիմադիր տարրերը ամենածանր ամբաստանութիւններ կ'ուղղեն Հանգուցեալ Թագաւորին դէմ, որ ընկերում չունեցաւ, իր մակարդակին տակ պահելու համար Մրուաթիան, երբ անջատման փորձեր կը կատարուէին։

Առանց արդարացնելու կատարուած սպանութիւնը, «Իւմանիթէ»ն երէկ խմբագրականով մը կը պատմէր թէ՝ 1929 յունուար 6էն մինչեւ 1934 յունուար 1 Եուկոսլավիոյ մէջ կատարուած են 285 քաղաքական դատավարութիւններ, 1278 հոգի դատապարտուած են համագումար 3468 տարի բանտարկութեան, տասը տարիէն մինչեւ ցկեանս, 15 հոգի՝ մահուան, իսկ 140 հանրապետականներ, ընկերվարականներ եւ համայնավարներ սպաննուած են առանց որեւէ դատի։

Այս այս բոլորը կը հրատարակուին քաղաքական – կուսակցական քարոզութեան համար, եւ մեզի չի մնար զատել ծուռն ու շիտակը։

Հարցը այն է որ, մեծ պատերազմը չկրցաւ լուծել առաջադրուած խնդիրներու բուն հանգոյցը։ Եւ այսօր, աչխարհասասան արիւնահեղութենէն քանի տարի վերջը, բազմաթիւ ժողովուրդներ կը տրտնջան նոյնքան ուժգնութեամբ որքան 1914ին։ Այսօր ալ նոյն ազդակներն են որ կը լսուին յանուն ազատութեան, ան մը հողի կամ դաշնագիրներու վերաքննութեան։

Անշուշտ այս կարգի ահաբեկումները չեն որ պիտի զարմանեն նոր հաստատուած կամ նուիրագործուած անարդարութիւնները։

Անոնք պարզապէս բողոքի եւ վրէժի արտայայտութիւններն են, ուշադրութիւն հրաւիրելու եւ դատ չհաւելու համար։ Իսկ այս պարագային մէջ, կը ծառայեն աւելի թունաւորելու մթնոլորտը եւ ժողովուրդներու յարաբերութիւնները։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՏԱԿԱՒԻՆ ՉԷ՞ ԺՇԴՈՒԱԾ ԱՀԱԲԵԿԻՉԻՆ ԻՆՔՆՈՒԻԹԻՒՆԸ

ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՄԱՐՄԻՆԸ ՊԵԼԿՐԱՏ ՓՈԽԱԴՐՈՒԵՑԱՒ

Ալեքսանդր թագաւորին մարմինը չորեքշաբթի օր «Տուպրովնիք» յածանաւը դրուելով, փոխադրուեցաւ Եուկոսլավիա։ Այս առթիւ կարճ արարողութիւն մը կատարուեցաւ, զինուորական պատիւներով, եւ նախագահութեամբ ծովային նախարար Պ. Փիէթրիի։ Արտակարգ զգուշութիւններ ձեռք առնուած էին, որ եւ է դէպք խափանելու համար։ Դագաղին կը հետեւէին հանրապետութեան նախագահը, Պ. Պ. Էռիօ եւ Թաուտիէօ եւ բազմաթիւ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։

Արարողութեանց ներկայ էր նաեւ Մարիա թագուհին, որ յուզումէն մաբեցաւ։ Անհամար ծաղկեպսակներ ղրկուած էին, որոնք տեղաւորուեցան մարտանաւին մէջ։

Իսկ Պ. Պարթուի մարմինը փարիզ փոխադրուեցաւ երէկ առտու, եւ գետեղուեցաւ արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ։ Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, Շաբաթ, Ինվալիտի մէջ։

Ոստիկանութիւնը եւ ապահովութեան տեսչութիւնը, աւելի նիշդ՝ կառավարութեան բոլոր օրկանները գիշերը ցերեկին խառնուած՝ կը փորձեն երեւան հանել ահաբեկիչին իւիճութիւնը եւ դաւադրութեան բոլոր ծալքերը։

Իրականին մէջ, շատ բիչ բան երեւան հանուած է մինչեւ հիմա։ Մէջտեղը կայ բզիկ – բզիկ եղած, տրորուած, արիւնլուայ կոյտ մը, որ առ այժմ կը կոչուի Փէթրուս Քալէման եւ որ միասին տարած է ամբողջ գաղտնիքը։ Բոլոր թերթերը գրեցին թէ ահաբեկիչը խրուաք է, ծնած՝ Զաղրէպի մէջ, հիմնուելով իր անցագրին վրայ։ Արդ, նոր տեղեկութիւնները կ'ըսեն թէ անցագիրը կեղծ է։ Կը կարծուի թէ Փէթրուս Քալէման անցեալ շաբթու 4 գիշեր անցուցած է Փարիզի մէջ, իսկ սպանութենէն առաջ 2 գիշեր՝ Էֆսի մէջ (Մարսէյլ)։ երկու պարագաներուն մէջ ալ, իրեն հետ ունեցած է 2 օտարականներ, որոնք մեղսակիցներ կը համարուին։ Ինչ կը վերաբերի թեւին վրայ դրոշմուած խորհրդանիշանին — « Մահ կամ ազատութիւն»— կը կարծուի թէ այդ ալ ահաբեկիչը վերջին պահուն սարքած է, խուզարկուները շփոթեցնելու համար։

Այժմ ապահովութեան տեսչութիւնը կը ճգնի երեւան հանել ահաբեկիչին բուն իւիճութիւնը եւ անոր արարքին դրդիչները։ Սպանութեան օրէն ի վեր, հետապնդումներ եւ խուզարկութիւններ կը կատարուին Փարիզի, Մարսէյլի եւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու մէջ, մասնաւորապէս խրուաքներու մօտ։ Այսպէս, առջի օր խուզարկուեցաւ Եուկոսլաւ լրագրողներու ընկերակցութեան կեդրոնը (Սէն Միշէլ), Եուկոսլաւ գաղթականներու միութեան կեդրոնը (Քլիշի), նախկին նախարար Փրիպիչեւիչի բնակարանը, 1929ին սպաննուած Սթէփան Ռատիչի տղուն բնակարանը եւ ուրիշ բազմաթիւ տարագիրներու սենեակները։ Այս առթիւ բռնուեցան շատ մը թուղթեր, որոնց մէկուն մէջ Ալեքսանդր թագաւորը կը նկարագրուէր «բռնակալ եւ դաւաճան իր երկրին»։

Միայն Փարիզի մէջ 14 օտարականներ վար դրուեցան, իրրեւ կասկածելի։ Ասոնք պարտաւոր են ապացուցանել թէ ինչ կը բանեին վերջին տասը օրերու ընթացքին։ Այս 14ին մէջ կը գտնուին հինգ հոգի այն կասկածելիներէն որ Եուկոսլավիոյ ոստիկանութեան կողմէ մատնանշուած էին թագաւորին այցելութենէն առաջ։

Բոլոր երեւոյթները ցոյց կուտան թէ նոր խստութիւններ պիտի գործադրուին բոլոր օտարականներու հանդէպ, իրրեւ հետեւանք Մարսէյլի դէպքին։ Ներքին նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ 1934ի առաջին ինը ամիսներու ընթացքին 6728 օտարականներ ետ ղրկուած են Ֆրանսայէն, մինչդեռ 1933ի ամբողջ տարուան ընթացքին միայն 5333 հոգի վերադարձուած էին։

Ինչպէս ըսինք, զարմանազան պատմութիւններ շրջան կ'ընեն ահաբեկիչի մասին։ Այսպէս, կ'ըսուի թէ Սուբ անունով բնակած է Օթէլ Ռէժինա (Փարիզ), սեպտեմբեր 30էն հոկտեմբեր 4, օրական 35 ֆրանքի սենեակ մը վարձելով։ Հոկտեմբեր 4էն մինչեւ 7 որ եւ է հետք չէ գտնուած, բայց կը կարծուի թէ վերջին օրը էֆս եղած է, համաձայն պանդոկապետներու յայտարարութեան։ Էֆսի պանդոկատիրուհին կ'ըսէ թէ կիրակի օր երեք օտարականներ եկան իր պանդոկը եւ արձանագրուեցան իրրեւ Չեխ եւ Խրուաք, թէ ահաբեկիչը երկուշաբթի օր մասնաւոր ուշադրութեամբ կը պրպտէր թերթերը եւ։։ Պելկրատի եւ Զաղրէպի մէջ ալ խուզարկութիւններ եւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան։

ԵՐԿՈՒ ՄԵՂՍԱԿԻՑՆԵՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

Ապահովութեան Տեսչութիւնը ձերբակալեց երկու մեղսակիցներ, որոնց անունները գաղտնի կը պահուին։ Երրորդ մեղսակից մըն ալ ճանչցուած է, բայց յաջողած է փախչիլ։

»»»··«««

** Յորհրդային մամուլը Պ. Պարթուի մահուան առթիւ բարեկամութեան ջերմաջերմ զգացումներ կ'արտայայտէ Ֆրանսայի հանդէպ, բան մը որ մինչեւ հիմա վերապահուած էր միայն Թուրքիոյ։ « Իզվէստիա », կառավարութեան պաշտօնաթերթը, առաջին էջին վրայ հրատարակեց Պ. Պարթուի լուսանկարը, սեւ շրջանակի մէջ, ջերմագին գնահատելով հանգուցեալը՝ իրրեւ առաջնակարգ դէմք եւ մեծ հեղինակութիւն միջազգային ասպարէզին մէջ։ Այս առթիւ ցաւակցական հեռագիրներ ուղղեցին Պ. Պ. Մոլոթով եւ Լիթվինով։

** Մ. Նահանգներու խրուաթական ազդ. կոմիտէին անդամներէն Տոքթ. Պրանիմիր Եէլիչ հեռաւոր յայտարարութիւնն ըրաւ Թագաւորին սպանութեան առթիւ.— « Այս սպանութիւնը ոճիր չէ, այլ գործադրութիւնը խրուաթ ժողովուրդի մահավճռին՝ ընդդէմ Ալեքսանդր բռնակալի։ Մր – ուաթ ժողովուրդը ազատութիւն եւ անկախութիւն կը պահանջէ»։

ՆԻՓԹԵՐՈՒԻ առատութեան պատճառով, ստիպուեցանք վաղուանձգել Ալեքսանդր թագաւորին եւ Պ. Պարթուի կենսագրականները։

Կարելի՞ էր արգիլել - նորէն օտարականները

»»»··«««

Թերթերը կը չարունակեն ծանր մեղադրանքներ ուղղել ներքին նախարարութեան, ապահովութեան տեսչութեան եւ ոստիկանութեան, պնդելով թէ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք չէին առած, դէպքը արգիլելու համար։ « Աքսիօն Ֆրանսէզ » (արքայական) դիտել կուտայ թէ հանրային կարծիքը ըմբոստանալով՝ անմիջական պատիժներ կը պահանջէ։ Եւ խօսքը ուղղելով ներքին նախարարին, կը գոչէ.— « Դո՛ւրս, Սառօ։ Դո՛ւրս Ապահովութեան Տեսչութեան աւազակները եւ անկարող ոճրագործները »։

« Թան » ձաղկելով դիկտատուրա – ներու հոսանքը կիրքերու ան – սանձ պոռթկումը եւ ուրիշ համաձարակներ, կը գրէ.

— Մեր երկիրը, հակառակ այնքան սխուր երեւոյթներու եւ անկարգութեանց, մինչեւ հիմա ազատ մնաց վարակումէ։ Մեր հողին վրայ գործուած մահափորձերու մեծ մասը, որոնց ցանկին վրայ կ'աւելնայ Մարսէյլի սարսափելի ոճրագործութիւնը, կատարուած են օտարականներու կողմէ որոնք չարաչար կը գործածեն մեր չափազանց դիւրին ընդունելութիւնը, մեր քոյր հիւրընկալութիւնը եւ հեշտ բարքերը։ Բայց կը թուի թէ մեր մէջ ալ թոյլատուքը կը չեշտուի եւ անկարգութեան եւ բռնութեան ոգին արմատ կը լլկուի։ Ժամանակը եկած է հակազդելու։ Ժամանակը եկած է կարգի դնելու մեր հաստատութիւնները, ժանաւանդ անոնք որ կը պահպանեն ներքին եւ արտաքին ապահովութիւնը »։

Իսկ « Էկլպա »ն աւելի բացորոշ – պէս ամբաստանելով ներքին նախարարութիւնը եւ Ապահովութեան Տեսչութիւնը, դիտել կուտայ թէ նոյնիսկ աւանդական զգուշութիւնները ձեռք չէն առնուած։ Որո՞նք են այդ միջոցները.—

Կը դողդղան մանուկ թագաւորին վրայ

Մանուկ Թագաւորը Լոնտոնէն Փարիզ եկաւ առջի օր, մեծ մօրը հետ։ Խիստ հսկողութեան եւ պահպանման տակ առնուած էր հիւսիսային կայարանը։ Միայն պաշտօնեաները եւ հաբիւրի չափ գաղտնի ոստիկանները կրցան մօտենալ կառախումբին։ Թէ – թերու թղթակիցները դուրսը կը ըսպասէին. յետոյ ոչխարի հօտի պէս քշուեցան մաքսային մթերանոցը եւ դերի մնացին ամբողջ կէս ժամ, մինչեւ պահարումը վերցաւ։ Լուսանկարիչներուն ալ արգիլուած էր մօտենալ կառախումբին, եւ ոստիկանները խստօրէն կը հսկէին։ Միեւնոյն խստութիւնները ձեռք առնուած էին եւ – րէկ, երբ Մարսէյլէն վերադարձաւ Թագուհին։ Արտաքին նախարարութիւնը կարուկ հրամաններ տուած էր, որպէսզի թղթակիցները եւ լուսանկարիչները չմօտենան կառախումբին։ Բայց ամբոխը կար հոն։ Թագուհին քանի մը օրէն հիւանդանոց պիտի մտնէ, վէրքաբուժական գործողութեան մը համար, ինչպէս որոշած էր Պելկրատէն մեկնած ատեն։

Աւելցնենք թէ՝ մանուկ Թագաւորը իրականին մէջ Փարիզի հիւսիսային կայարանը չէր իջած, այլ 12 մղոն անդին, ուր մասնաւոր ինքնաշարժ մը մեծ – մայրն ու Թոռը առաւ տարաւ անձանօթ ուղղութեամբ։

Նոր Թագաւորը Պելկրատ կը սպասուի չաբաթ օր։ Երեսփոխանական ժողովն ու ծերակոյտը խառն նիստ գումարեցին երէկ եւ հաստատմութեան երդում ընելով, խնամակալ խորհուրդին յանձնեցին արքայական խնամքին – թիւնը։ Բոլոր գումարումները արգիլուած են Պելկրատի մէջ։ Թատրոն, սինեմա, նոյնիսկ արձանները վակուացան առաջին օրը։

Կարճ լուրեր՝ օրուան դէպքին առիթով

** Շէրպուռի գաղտնի ոստիկանութիւնը բռնեց եօթը կապոց չարժանագրի ժապաւէններ, որ կը ներկայացնէին պատկերներ՝ Թագաւորին սպանութեան մասին եւ Մ. Նահանգները պիտի ղրկուէին։

** Էնկլերէն կը հեռագրեն թէ քաղաքին լոյսերը մարեցան, ի նշան սուգի։ Մ. Քէմալ անմիջապէս ցաւակցական հեռագիրներ ուղղեց, իսկ պաշտօնաթերթերը խմբագրականով մը կ'ողբայ երկու մեծ բարեկամներու կորուստը։

»»»··«««

Վիոլէթ Նոզիէռի դատավարութիւնը

Առջի օր սկսաւ Վիոլէթ Նոզիէռի դատավարութիւնը։ Ամբաստանագրին ընթերցումէն յետոյ, երբ նախագահը սկսաւ նեղացուցիչ հարցումներ ուղղել, նկարագրելով հայրը եւ մայրը թունաւորելու պարագաները, աղջիկը, որ մինչեւ այդ կցկտուր պատասխաններ կուտար, սկսաւ կակազել, եւ մարելով գետին ինկաւ։ Պահակաները յարակից սենեակ մը փոխադրեցին, ուր սթափելէ յետոյ նորէն առեան հանուեցաւ։ Իր գլխաւոր չքմեղանքը այն է թէ առաջին անգամ հայրը ներարկած էր զինքը, որով ինքն ալ ստիպուեցաւ դանդան մոլութեանց տալ ինքզինքը, « մոռնալու համար իր վիշտը»։ Մայրը, որ ներկայ չէր դատավարութեան, կը մնայ միշտ անդրադ։ Իսկ Վիոլէթ յայտարարեց թէ պատրաստ է կրելու որ եւ է պատիժ, եթէ միայն մայրը ներէ։

Դատավարութիւնը կէս ժամ ընդհատուեցաւ, յարգելու համար Ալեքսանդր Թագաւորին եւ Պ. Պարթուի յիշատակը։

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԳԱՂԱՓՈՒՆԵՐԸ ԵՎ ՆՐԱՆՑ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ

Ա. Հ. ԳՈՒՐԳԵՆՅԱՆԻ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄԸ

»»• ««•

Ամբողջ, պրոլետարական իրավունքի ստեղծման համար մղվող պայքարում մեծ նշանակություն ունի մեր դատական մարմինների ամենօրյա աշխատանքը։ Ամեն մի դատավճիռ, ամեն մի դատական որոշում, որ կայացվում է մեր դատարանների կողմից, պետք է լինի ամուր հենարան մեր նոր իրավունքի համար։ Ամեն մի դատական որոշում պետք է լինի ամուր հենարան մեր նոր իրավունքի համար։ Ամեն մի դատական որոշում պետք է լինի ամուր հենարան մեր նոր իրավունքի համար։ Ամեն մի դատական որոշում պետք է լինի ամուր հենարան մեր նոր իրավունքի համար։

Ընկ. Գուրգենյանի զեկուցումը ցույց տվեց, որ մեր դատական մարմինները, ինչպես և ամբողջ մեր պետական ապարատը, ամենից առաջ ենթարկվում են մեր կուսակցության ղեկավարությանը։ Ընկ. Գուրգենյանի զեկուցումը ցույց տվեց, որ մեր դատական մարմինները, ինչպես և ամբողջ մեր պետական ապարատը, ամենից առաջ ենթարկվում են մեր կուսակցության ղեկավարությանը։ Ընկ. Գուրգենյանի զեկուցումը ցույց տվեց, որ մեր դատական մարմինները, ինչպես և ամբողջ մեր պետական ապարատը, ամենից առաջ ենթարկվում են մեր կուսակցության ղեկավարությանը։

ՓՈՂԱՑ ԼՔԻ-- (ՏԱՐՕՐԵՑ ՎԱՂՈՅՏ ԵՐՉԱՆԸ)

»»»·-«««

Ֆրանսիայի նախագահ Ժան Գրևին ընդունելության ժամանակ ասել է, որ Ֆրանսիան ոչ մի տարածք չի հավակնում, ոչ մի ռազմական բազա չի ուզում, ոչ մի ռազմական նպատակ չի հետապնդում։ Ֆրանսիան ուզում է միայն մի բան՝ որ իրեն թողնեն խաղաղ ապրել

Հ. Յ. Դ.

Շաւիւի Արդուեթեան խումբի ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկեր Պօղոսեանի բնակարանը։

Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները յաջորիւրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Զարդարեան Դրագարանը 181, Գուր Լաֆայէթ։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Հ.Ց.Դ. Լիոնի ՓՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՋԱԻԱՐԵԱՆ եւ ՌՈՍՏՈՄ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ
եւ հովանաւորութեամբ ԼԻՈՆԻ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ
վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին
ԵՐՐՈՐԴ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
կը նախագահէ ընկեր Թ. Ա Յ Վ Ա Զ Ե Ա Ն
Կը խօսի ընկեր **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Արտասանութիւն՝ ընկ. *Զ. Ալէմեանէ*, ջութակ, յայտնի արուեստագէտ ընկ. *Ա. Մելքոնեանէ*,
կ'երգեն.— Օր. *Շ. Տէր-Պետրոսեան* եւ պ. *Վ. Զանազեան*
Ցախքերու մասնակցութեան համար *1* ֆր.։ Ընգործնէրու մուտքը ազատ։

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ ԱՆՏՕՓ ՆՈՒԹԱԿՈՄԻՏԷԻ
եւ մասնակցութեամբ ԿԻՒՐԵՓ, ԿԵՓԻՆ եւ ՍԷՆ Շամօնի ՎԱՐՈՒԺԱՆ խումբերու
Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին Սալ Տ'Ալբօնիի շքեղ սրահին մէջ
Կը խօսի ընկեր **ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ**
Հայկական եւ եւրոպական ընտիր կտորներ պիտի նուագէ
ԱՐՄՕՆԻ ՄԻՒՆԻՍԻՒԱԼԻ նուագախումբը ղեկավարութեամբ *M. LUCA*ի
երգ. ժնէրով։ Կ'արտասանեն ընկ. *Մխսաք-Մխրզէ* (Լիոնէն) եւ ուրիշներ։
Կը ներկայացուի «48 ՕՒԱՆՈՑ ԳԼԽՈՒ ՓՈՐՁԱՆՔԸ» (*գաւեշտ*)։

ԹՕՄԱՆԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին ՓԻՐՍԱԼԻ մէջ
կը նախագահէ ընկեր Խ. ՁԱՔՐԵԱՆ
կը խօսի ընկերուհի Ն. ՔԻՊՐԻԹՃԵԱՆ
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

×

Վերոյիշեալ ֆանդէմներուն պիտի ծախուի ԵՐ. Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ հրատարակած
«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ» բացառիկ թիւր։ Գին 3 ֆրանգ։
Գաւառներու եղած ապսպրանքներու համար ղրկել 4 ֆր. նամակագրօվ։

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ *ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ ՋԱՒԱՐԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ*
Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին
*2, Rue Alexandre Cuilmant*ի սրահին մէջ, Մեսօնի կայարանին դիմացը
կը նախագահէ ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ
Կը խօսի ընկեր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Մուրատեան Վարժարան, Սեվր

Վենետիկի Միխիթարեան Հայրերու Ցամուէլ Մուրատեան Վարժարանը կը վերաբացուի յառաջիկայ Հոկտեմբեր ամսուն սկիզբը։

Վարժարանը կ'ընդունի գիշերօթիկ, կէս գիշերօթիկ եւ ցերեկօթիկ սաներ։ Ցեսչութիւնը նկատի առնելով օրուան մտաեսական պայմանները, վերաքննած է Թոշակի ֆարցը եւ ամէն դիւրութիւն պիտի ընծայէ իրենց զաւակներուն ազգային բարձրագոյն դաստիարակութիւն տալ ուզող ծնողներուն։

Մանրամասն տեղեկութիւններու կամ արձանագրութեան համար դիմել՝ Մուրատեան Վարժարանի քարտուղարութեան.—

Secrétariat du Collège Arménien S. Moorat. 26, Rue Troyon. Sèvres (S. & O.)

ՕՐԻՈՐԴԱՑ ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԱՆԸՐԱՑ ՅԳ. ՕՒԹԵԱՆ ՔՈՅՐԵՐՈՒ
1, Place Chateau - St. GRATIEN (S. et O.)

Վարժարանս կ'ընդունի գիշերօթիկ աշակերտուհիներ, սկսեալ 6 տարեկան փոքրիկներէ։ Ֆրանսերէն լեզուի, ֆրանսերէն աւանդելիք դասերուն եւ մարմնամարզի համար մասնաւոր կարգադրութիւն եղած է մեծնակայ Ecole Libreի վարչութեան հետ, մեզ վերապահելով հայերէն լեզուի, ձեռագործի եւ հայերէնով աւանդելիք դասերը, ինչպէս նաեւ երգ, դաշնակ եւլլն.։

ԱՄՍԱԿԱՆ 250 ՖՐԱՆԿ։

Մանրամասնութիւններու համար դիմել վարժարանի ցեսչութեան ցո. եքշաբթի, շաբաթ եւ կիրակի օրեր։

Հաղորդ. միջոց.— Կառ Տիւ Նօրէն Անկիէն եւ անկէ Օթօպիւս։

Contentieux Général

Վաճառականներ! եթէ ՓՐԻԶի բերումով դժուարութեան մէջ կը գտնուիք, դիմեցէք մեզի, խորհրդակցութիւնը ձրի է։ Ընկերութիւններու կազմութիւն, Լիքիտասիօն, amiable կամ judiciaire, դատական հետապնդում բոլոր դատարաններու առջեւ։

CABINET CAUMARTIN
58, Rue Caumartin, Paris

ՊԱՐԳԵՒԱԽԱՂ ԱԶԱՑԱԳՐՈՒԱԾ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ
(LOTERIE des RÉGIONS LIBÉRÉES)

Առաջին հինգ շաբթերու (1, 2, 3, 4 եւ 5րդ) վիճակահանութիւնը տեղի կ'ունենայ միաժամակ 13 Հոկտ. Երեկոյեան ժամը 9ին։

5 հատ	1,000,000 ֆր.		5 հատ	500,000 ֆր.
50 »	100,000 ֆր.		50 »	50,000 ֆր.
5 »	15,000 ֆր.		5 »	7,500 ֆր.
840 «	5,000 ֆր.	ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐԸ	1180 »	1,000 ֆր.
		եւ 8400 հատ 500 ֆրանգ		

Սահմանափակ թիւով տոմսակներ միայն ծնացած են ծախու։
Տոմսերու 1/2, 1/4, 1/10 եւ 1/20ին վաճառումը կը շարունակուի մինչեւ 13 Հոկտեմբեր Երեկոյեան ժամը 9։

A. GODOVANNIKOFF

30, Quai de Passy, Paris (16)

TÉL. JASMIN 01-50

Հեռագրական հասցէ.— **GODOVANNIKOFF, PARIS**

Գրասենեակը բաց է ամէն օր առտուան ժամը 9էն իրիկուան ժամը 9 առանց դադարի, կիրակի օրերն ալ։

ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ֆ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ
վաղը, Շաբաթ գիշեր ժամը 8·30ին ՀԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԷՋ
Տեղիս սիրողներու մասնակցութեամբ կը ներկայացուի՝ **ՄԱՏՆԻԶԸ**
Ցոմսերու գիները՝ 5 եւ 3 ֆրանգ։

ԵՐԵԿՈՑԹ_ԽՆՃՈՑՔ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԼՆՈՑ – ՋՈՐԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
վաղը, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս
ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ ՍՐԱՀԸ, **13, Rue Pierre – Curie** Métro: Porte d'Italie
ՀԱՑԿԱԿԱՆ, ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ
Ընկերակցութեամբ Քանունի Ցակոբի,
ուսի Քաջվարդի եւ ջութակահար Մկրտիչի
Երգ – արտասանութիւն եւ անակնկալներ
ՃՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ *ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ.*

ՎԶՆՈՑ (*քաշ - քոլ*), ՓՈՒԼ - ՕՎԷՐ
եւ ԲՈՒՒԻՐԴ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ
ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐ,
*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի
Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝
JAPHET Frères
224 & 257 Rue St. Denis, Paris 2e.
Métro: St. Denis.
Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**
Միշտ տրամադրելի է ընտիր մրերէ մը՝ անմրցելի գիներով։

ORCHESTRE S. PARIKIAN

Ամէն վերջ այլեւս հայկական բոլոր պարահանդէսները, երեկոյթները, խնջոյքները, հարսանեկան եւ նշանախօսութեան ընտանեկան հաւաքոյթները պիտի անցնին կատարեալ ոգեւորութեամբ մը եւ խանդավառութեամբ, որովհետեւ Ս. ԲԱՐԻԿԵԱՆ, ծանօթ ջութակահարը, կազմած է ԸՆՏԻՐ ՕՐ – ՔԻՍԹՐ մը, իւրամուած répértoireով, որուն մէջ կը մանեն ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ նորութիւններն ու միեւնոյն ժամանակ ընտրուած morceaux de salon*ներ, եւ որ իր մէջ կը հաւաքէ Փարիզի ամէնէն նշանաւոր հաստատութիւններէն մասնաւորապէս պատուած նուագածուները։*

ORCHESTRE S. PARIKIAN *բոլոր շրջանակներու մէջ փնտռուած միակ երաժշտախումբն է, որովհետեւ երաժշտական ամէն առաւելութիւններն ունենալէ զատ, Դիւրամատչելի եւ Աժան Գիներով կը տրամադրէ իր օրքսթրը։*

Պայմաններու համար դիմել ուղղակի իրեն՝ **S. PARIKIAN, 43, Rue Descartes, Paris (5e), Tél. Odéon 91–84.**

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

ՓՈԽԱՆԱԿ գործ փնտռելու, որ օրըստօրէ աւելի կը ժդուարանայ, ձեռնարկեցէք, առանց ծախքի առեւտրական գործի մը
***AU HALL PONTHIEU*ի ՄԷՋ**
49, RUE DE PONTIEU
ՕՐԱԿԱՆ՝ 15 ՖՐԱՆՔ ՎԱՐՁՔ։

ԿՈՒԶԷՔ ՁՕՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐ
ՓՏՏՈՒԵՑՔ
ԵՒ ԳՆԵՑՔ ՄԻԱՑՆ

ՐԱՔԻ ՏԻԿՁ
ԱՐՔԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱՋՈՒԱԾՔ
ԱՆԱՐԱՍ
ԱԽՈՐԺԱՐԵՔ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ներկնայ եւ քէյֆ կուտայ։

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՓԻՒՐԼԵԱՆ
8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70–89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,
75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart** (Seine)
Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿՏՐԵԱՆ եւ ԹԻՐԶԻԵԱՆ
211, Rue de Criqui

CABINET de Me V. YARJANIAN
JURISCONSULTE
44, Rue Lafayette – Paris (9e) Métro: Peletier **Tél. Taitbout 53 – 32**

Կը ստանձնէ Ազգային, Պատժական եւ Քաղաքային ամէն տեսակ դատեր։ Իրաւագիտական խորհրդակցութիւններ դատական եւ վարչական գործերու համար գրաւոր կամ բերանացի։ Նախարարութեանց եւ բոլոր պաշտօնատուներու մօտ, վարչական եւ իրաւական դիմումներ։ Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մասնաւոր դիւրութիւններ պատուգնի ժնարման համար, նկատի առնելով ներկայ անտեսական տագնապը։ Մասնաւոր ապահովութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման դատերու համար, ինչպէս նաեւ վիզայ Ամերիկա մեկնելու համար։ Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն։ Դիմելէք եւ պիտի տեսնաք ամէն գոհացում։ Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Առաջին խորհրդակցութիւնը ձրի է։

ՎԱՐՁՈՒԻ ՅԱՐԿԱԲԱՆԱԿԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒԻ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻՐ ՅԱՐԿԱԲԱՆԱԿԻՆՆԵՐ Շաւիլի ամենէն օգասուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր *1*էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*, մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle a manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*։ երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով։ կազ, եւեկտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տարին, *chauffage Central* վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 չարժ։

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոգանք առնել ամէն օր։

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Concierge*ին կամ սեփականատիրոջ պ. ԼԻՊՈՒԼԵԱՆի՝ *Restaurant*, 10, *Rue Rampal, Paris* (19)։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN
ՄԻՒԹԱՑԻ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործադրութիւններ։

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաբաճքի եւ մարշան փրեճի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ։

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20։

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél, Archives 05 93
*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ*)*

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) **17, Rue Damesme, PARIS (13e)**

ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻՒԸ

—·—

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ

Գրեց՝ ՐՕԼԸՆՏ ՏԷՆԻԷԼ

— Կը խորհիս որ յանահատ վիճակի մը մատնուած եմ, Հ. Ա.։ Թերեւս։ Ազնիւ խօսք որ ես ալ չեմ գիտեր թէ ինչ ունիմ։ Գիտեմ միայն որ այդ կիներ կուրծքի ցաւէն կը դանդաղի, ասիրիանական վիրաբոյժը թէեւ կ'ըսէ թէ աննշան բան մըն է։ բայց ես իմ կասկածներս ունիմ։

— Լաւ, ժամը 11.30ին կուգամ։

Պէտք էր ուրիմն քննիչ – ոսկիանները էն մին ներկայացնել իրրեւ կուրծքի ցաւէն տառապող։

— Ի միջի այլոց, ձօն, որ եւ է կերպով մը տեսար թէ ի՞նչ գոյն ունէր առջի գիշերուան ինքնաչարժը։

Այս հարցումը տուաւ Հ. Ա. պատահական կերպով մինչ կը հագնէին վերարկուները եւ գլխարկները։

— Գոյը։

— Ադէկ։

Ակումբի դրան առջեւ երբ այլեւս իրարմէ պիտի բաժնուէին, Սըր ձօն հարցուց։

— Հ. Ա. բա՞ն մը կայ որ գիշերուան այս ժամուն ետաս, ոսկիանատուն կ'երթաս։

Հ. Ա. գլուխը էկաս մը զարճուցած, ինքնաչարժի մը կը նայէր։

— Զոյգ մը խորհրդաւոր մարդաս – պանութիւններ են կատարուած։ երկու դէպքին մէջ ալ չուարած ենք այն իրողութենէն որ մեռած մարդոց կուրծքերուն վրայ արծաթեայ սպէ – տակ արծիւ մը փակցուած է դնդասեղով։

ԳԼՈՒԽ Բ.

Ժամը մէկի առաւօտը Սըր ձօն Տէվիսըն տուն հասաւ։ Քիչ մը զարմացաւ տեսնելով որ ինքնաչարժ մը իր դրան առջեւ կեցած էր, զարմանքը կրկնապատկուեցաւ երբ իր մատակարարը ծանոյց իրեն թէ մէկը կը սպասէր զինքը տեսնելու։

— Գիշերուան այս ժամուն պիս տեսնել, բացագանչեց Սըր ձօն, ի՞նչ է այդ մարդուն անունը։

— Մերժեց անունը յայտնել, պարոն։

— Մերժեց իր անունը յայտնել, եւ դուն զինքը ներս առի՞ր։

Մատակարարը ընկճուած երեւոյթ մը ստացաւ։

— Ձիշդն ըսելով, պարոն, ես ներս չառի զինքը։ զանգը զարնուելէն վերջ հագիւ դուռը բացի, մարդը ուղղակի դէպի սրահը յառաջացաւ եւ մերժեց դուրս ելլել առանց ձեզ տեսնելու։

— Ո՞ւր է հիմակ։

— Սպասման սրահը։

— Երբ մերժեց դուրս ելլել, պէտք էր ոստիկանատուն երթայիր, Ատոլմա։

— Կեդրոնը հեռաձայնելու վրայ էր, երբ դուք եկաք։

— Ի՞նչ տեսակ մարդ է, ազնուա – կա՞ն։

— Կարծեմ նաւազ մըն է, պարոն։

Սըր ձօն դարմացումէն յօնքերը պռատեց։

— Հասարակ նաւա՞զ մը։ Էտըմօս։

— Ոչ պարոն, կարծեմ սպայ մըն է։ Թեւերուն վրայ չարք մը ոսկեզօծ եռիվներ ունի։

Սըր ձօն փորձեց վերյիշել ո եւ է ծովային դէմք որուն անծանօթ ըլլար իր մատակարարը։ սակայն մէկը չկրցաւ գտնել։

— Ծովային սպա՞յ է, Էտըմօս։

— Ոչ, պարոն, վաճառականական նաւերու սպասարկութեան։

Սըր ձօն մատովը կզակը չփեց։

— Եթէ սրահին մէջ կը սպասէք, պարոն, երթամ ոստիկան մը կանչեմ։

Էտըմօս դէպի դիմացի դուռը շարժեցաւ։ Սըր ձօն կեցուց զինքը ըսելով։

— Վայրկեան մը սպասէ։ Էտըմօս։ Մարդը ըսա՞ւ թէ ինչու համար կ'ուզէ դիս տեսնել։

— Ոչ, պարոն, միայն ըսաւ թէ շատ կարեւոր է, թէ ամբողջ գիշերը պիտի սպասէ, մինչեւ որ դուք վերադառնաք։

— Էտըմօս, այդ մարդը կ'ուզեմ տեսնել։

— Իրա՞ւ, պարոն։ — Այո։

Սըր ձօն դարձ մը կասկածեցաւ։ Բայց փափաքեցաւ գիտնալ թէ ինչ մտանուր գործ կարող էր ունենալ նաւազ մը, գինքը գալ տեսնելու առտուան ժամը մէկին։ Անկասկած սովորական բան մը չէր ասիկա, քանի որ մարդը ուղղակի ներս կը մտնէ, եւ կը մերժէ դուրս ելլել։

— Ձէ՞ք կարծեր պարոն, որ լաւագոյն է պատրաստ ոստիկան մը ուղեկցել, թերեւս դատարկապորտ մըն է։

Սըր ձօն Տէվիսըն գլուխը շարժեց։

— Ոչ Էտըմօս, պէտք չկիտի ըլլայ, ես ինքզինքս կրնամ պաշտպանել, ըսաւ։

Եւ ասիկա պարապ մնապարծութիւն չէր։ Սըր ձօն քառասուն տարեկան էր, բարձրահասակ ու զօրաւոր։ Ու յետոյ, շարունակեց Սըր ձօն, չեմ կարծեր որ այդ մարդը դատարկապորտութեան համար եկած ըլլայ հոս։ Եւ որովհետեւ հետաքրքրուեցայ՝ կ'ուզեմ տեսնել զինքը։

— Շատ լաւ, պարոն, բայց ես պատրաստ չիտի ըլլամ, եթէ պէտք ունենաք ինծի։

Էտըմօս իր տէրոջը չափ վստահ չէր։

Սըր ձօն դէպի սպասման սրահը երթալով դուռը բացաւ։ Երբ ներս մտաւ, վեհանուն եւ հինգ ամեայ սպիտակհեր մարդ մը ոտքի ելլելով ա – րեւից։

— Կը փափաքիք զի՞ս տեսնել։

Սըր ձօն կեցած էր հիշդ դուռին մէջտեղը։

Մարդը հարցական կերպով խօսակցին նայելով ըսաւ։

— Այո, եթէ դուք Սըր ձօն Տէվիսըն էք։

— Նոյն ինքն։

— Հըմ, երեւակայածէս աւելի երիտասարդ էք դուք։

Առանց նկատելու այս յարձակումը, եթէ կարելի է յարգանք կոչել՝ Սըր ձօն ըսաւ։

— Ո՞րեմն, պարոն…

— Նուաստիս, Սըր ձօն… նուաստիս Օրլաֆ Նէլսըն ձեր սրամտութեան տակ է։

— Հասկցայ, ուրեմն նաւապետ, ի՞նչո՞ւ մերժեցիք ձեր անունը յայտնել։

— Պարապ ժամավաճառութիւն, քանի որ ձեր ոտքաւորը բան մը չգիտէ հասկնար։

— Ես ալ աւելի բան մը չհասկցայ, նաւապետ։

— Քիչ յետոյ պիտի հասկնաք, բայց նաւապետ Օրլաֆ Նէլսըն, ինծի պէտք է նախ ներողութիւն խնդրեմ այսքան անյարմար ժամանակ մը ձեզ այցելելուս համար։ (Շար.)

— Այո, եթէ դուք Սըր ձօն Տէվիսըն էք։

— Նոյն ինքն։

— Հըմ, երեւակայածէս աւելի երիտասարդ էք դուք։

Առանց նկատելու այս յարձակումը, եթէ կարելի է յարգանք կոչել՝ Սըր ձօն ըսաւ։

— Ո՞րեմն, պարոն…

— Նուաստիս, Սըր ձօն… նուաստիս Օրլաֆ Նէլսըն ձեր սրամտութեան տակ է։

— Հասկցայ, ուրեմն նաւապետ, ի՞նչո՞ւ մերժեցիք ձեր անունը յայտնել։

— Պարապ ժամավաճառութիւն, քանի որ ձեր ոտքաւորը բան մը չգիտէ հասկնար։

— Ես ալ աւելի բան մը չհասկցայ, նաւապետ։

— Քիչ յետոյ պիտի հասկնաք, բայց նաւապետ Օրլաֆ Նէլսըն, ինծի պէտք է նախ ներողութիւն խնդրեմ այսքան անյարմար ժամանակ մը ձեզ այցելելուս համար։ (Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925)

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԻՐՔՆԻՒՆԿԻ ՀԱՄԱՐ Merci : ՏՕԼԲԻԱՔ)

ԲՒՒԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՕՐԱՄՍԵԱՅ
Երանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
13
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
13 Octobre
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année № 2624

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՁԱՐԱՇՈՒՔ ՀՈՎ ՄԸ ԿԸ ՓՉԷ...

—∞—

Զարաշուք հով մը կը փչէ Ֆրանսայի մէջ ալ, օտարազգինե-րու գլխուն:

Աչքն բանէ առաջ, հոգի խնդիր է այս երեւոյթը: «Օտարա – կանները կը վտառկին, կ'ուտեն, մեր գաւակները անօթի կը մնան»:

Անցա՞ն չէն ու չուայլ օրերը, երբ անհամար օտար բանուոր-ներ կը ներածուէին Ֆրանսա, չոգի տալու համար ճարտարագոր-ծութեան:

Շուկաները պակսեցան, արտադրութիւնը դիզուեցաւ, հարե-ւան երկիրներ իրենց դրամներուն արժէքը կոտրելով՝ սկսան մր – չել եւ Ֆրանսան ալ մտանուեցաւ ծանր տագնապի մը որուն ել-քը անատոյգ է տակաւին:

Ցեղով՝ քաղաքական խնդիր է երեւոյթը:

Ահասարակ որ եւ է երկրի մէջ, մարդիկ արամադիր են ա-մէնէն առաջ օտարը տեսնելու ընկերային – քաղաքական խլր – տումներու առեն:

Այսպէս եւ Ֆրանսայի մէջ:

Տարիներէ ի վեր քաղաքական փոթորիկներ իրարու կը յա-ջորդեն: Համայնավարական յեղափոխութիւնը պարբերա գետին մը գաւ մասնաւորապէս այս երկրին մէջ, որ միշտ եղած է ա-զատ մտածողութեան վառարան մը:

Անշուշտ երկրին գաւակները իրենք են այս չարժումներն ար-ձագողները ու վարողները: Ինչպէս իրենք են, տարիներէ ի վեր, արքայական իշխանութեան վերահաստատման յառաջապահները:

Եւ սակայն, որ եւ է դէպքի առեն, օտարն է որ աչքի կը զարնէ միշտ: Անոր գլխուն կ'իջնէ բուն հարուածը, տէր ունենալ թէ ոչ:

Ֆրանսա մասնաւորապէս զբաղած է այս գետնին վրայ, որովհետեւ արեւմտեան Եւրոպայի միակ երկիրն է որ ամէնէն չատ օտարականներ կը պահէ:

Այս օտար զանգուածը երէկ աչքի փուշ է հանրային կարծի-քին առջեւ, մեւնոյն առեն չհագուրծման ապրիւր մը կը կազմէ քաղաքական հոսանքներու համար:

Այսպէս, ձախ հոսանքները կ'օգտագործեն գանոնք, իրենց քարոզութեանց եւ միջազգային պայքարին համար, իսկ աջակող-մեան – ազգայնական խմբակցութիւնները զարձեալ անոնց գլ – խուն վրայ կ'եւեն իրենց ապուրը, անոնց ներկայութեան վերա-դրելով չատ մը դժբախտութիւններ:

Ուրեմն, անտեսական յարաճուն տագնապը եւ քաղաքական մարզանքները հետզհետէ կը չեչտեն օտարականներու «անրաղ – ձալի» հանգամանքը, հասարակ ժողովուրդին համար:

Եւ, ամէն անգամ որ ծանր դէպք մը կը պատահի, անախորժ բացագանչութիւններ կ'արձակուին պղտոտաներուն վրայ:

Այսպէս եղաւ նախագահ Տումէրգի սպանութեան առթիւ, ան-ցեալ տարի:

Նոյն տեսարանը պարզուեցաւ այս տարուան սկիզբը, վեար-ուարին, երբ արիւնալի ցոյցեր տարբերեցան կառավարութեան դէմ, խորհրդարանին, ոստիկանութեան եւ քաղաքապետութեան առջեւ, տարածուելով մինչեւ հանրապետութեան նախագահին պալատը:

Եւ ահաւասիկ նոյն երեւոյթը Մարսէյլի մահափորձին առ – թիւ, այս անգամ աւելի չեշտուած:

Լուրը հազիւ տարածուած, ժողովրդական թաղերու մէջ կը լսուէին, ընդհանրապէս կիներու բերնով.— «Նորէ՛ն օտարական-ները...»:

Կարելի է ըսել թէ՝ այս անգամ է որ կառավարութիւնը վերջ-նապէս պիտի ձեւաւորէ իր տեսակէտները, օտարականներու հիւ-րընկալութեան մասին:

Այս չի նշանակեր թէ օտարահալած քաղաքականութիւն մը պիտի հաստատուի Ֆրանսայի մէջ:

Ոչ երկրին սահմանադրութիւնը կը հանդուրժէ այդպիսի հա-լածանքի մը, ոչ ալ հանրային կարծիքը, հակառակ տիրող ղգա – ղրդուեցման:

Տնտեսական պայմաններն ալ թոյլատու չեն: Ֆրանսա միշտ կարօտ է աշխատաւոր ձեռքերու, գոն երկար առեղի համար:

Ամէնէն առաջ գործարանատէրները ոտքի պիտի ելլէին այդպիսի պարագայի մը մէջ, քանի որ օտարազգին աւելի համակերպող է եւ աւելի ածան:

Արդ, ի՞նչ կրնայ ըլլալ կառավարութեան նոր քաղաքակա – նութիւնը, այս ընդհանուր ղգագրդռուեցման եւ հակամարտ պայ-քարներու ճնշման առիք:

— Զօրացնել ոստիկանութեան եւ ընդհանրապէս վարչական իշխանութեան թաթը, աւելի կարուկ չարժելու համար օտարին դէմ:

Ուրիշ խօսքով, չատ բարակը չնայիլ, երբ օտարին մասները կը տեսնուին որ եւ է անախորժութեան առեն:

Տարակոյս չկայ թէ՝ այդ պարագային որ եւ է խոտութեան առջեւն զոհերը պիտի դառնան այն օտարականները որ տէր – տի-րական չունին:

Ուրեմն, արհնութեան եւ լրջութեան պարտականութիւն մը կը ծանրանայ նաեւ մեր վրայ:

Մենք հեռաւոր կապ անգամ չունինք օրուան դէպքերուն հետ: Եւ պիտի չունենանք որ եւ է առեն:

Բայց, նոյն իսկ մեր ներքին վէճերը կրնան պատրուակ ծառա-յել, կանխակալ կարծիքներ գոյացնելու եւ ծուռ նպատակներ ուղղելու համար:

Կ'արժէ քիչ մը աւելի բաց խօսիլ այս մասին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ԿՀՀՐԱԺԱՐԻ

»»»··«««

Ապահովութեան Տեսուչը եւ նահանգապետ մը պաշտօնանկ

»»»··«««

ԴԱՀԼԻՃՆ ԱՀ ՊԻՏԻ ՀՐԱԺԱՐԻ

Ահաւասիկ առաջին պատժական տնօրինութիւնները, իբրեւ հետեւանք Մարսէյլի մահափորձին եւ այս առ – թիւ մղուած պայքարին.— Ներքին նախարար Պ. Սառօ իր հրաժարականը ներկայացուց վարչապետին, նախա-պէս պաշտօնանկ ընելով Ապահովու-թեան վերատեսուչը, Պ. Ժան Պէր-թուան եւ Պուշ – տիւ – Ռօնի (Մար-սէյլ) նահանգապետը՝ Պ. Ժուհաուս: Այս երկու բարձրաստիճան պաշտօ – նատարները կ'ամբաստանուին թէ անհրաժեշտ միջոցները ձեռք չեն ա-ռած, Ալեքսանդր թագաւորին պաշտ-պանութեան համար:

Այլեւս կարելի չէր յետաձգել այս տնօրինութիւնները, որովհետեւ հան-րային կարծիքը խորապէս զրգռուած ըլլալով, կրնար անախորժ դէպքերու յանգիլ: Արդէն իսկ թշնամական ցոյ-ցեր տեղի ունեցած էին պողոտաներ – րուն վրայ, Պ. Սառոյի դէմ, իսկ մա-մուլը բառ չի խնայեր, ձաղկելու հա-մար անոր եւ ստորադաս պաշտօնեա – ներուն պատասխանատուութիւնը:

Նախարարին հրաժարականէն ա – ռաջ, նախկին պատերազմիկներու մի-ութիւնը չարաշուք ազդարարութիւն մը ուղղած էր կառավարութեան, յայտնելով թէ իրենց համբերութի-ւնը սպառած է եւ թէ գործը իրենց ձեռք պիտի առնեն, եթէ վճռական մարքագործում չկատարուի անմի – ջապէս:

Պ. Սառոյի հրաժարականը յանձ – նուած է, բայց պիտի պահուի մինչեւ երկուշաբթի, ճաի որ այսօր՝ շաբաթ՝ Պառքուի յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի եւ կարելի չէ նախարա – րական խորհուրդ գումարել: Իրա – զեկներ կը կարծեն թէ Պ. Տումէրկ ամբողջ դահլիճին հրաժարականը պիտի ներկայացնէ, որպէսզի կարե-նայ անմիջապէս վերակազմել: Հաւա-նական է որ դուրս ձգուի նաեւ Պ. Շէոօն, դատական նախարարը, որուն դէմ ալ պայքար կը մղեն աջակողմ – եան թերթերը, դատաւոր Փռէճնի ըս-պանութեան առթիւ:

Տակաւին յայտնի չէ թէ որո՛ւ պիտի յանձնուի արտաքին նախարարութի-ւնը: Ան այժմ Պ. Տումէրկ ինք պիտի վարէ գործերը: Հաւանական թեկնա-ծուներ կը համարուին Պ. Պ. Ֆլան – տէն եւ Փիէբրի, իսկ ներքին նախա-րարութեան համար՝ Պ. Պ. Մառէ, Լավալ կամ Քէօյլ:

Դիպքին հետեւանքներ Ֆրանսայէն ներս եւ դուրս

Փարիզի մէջ չատ դէշ տպաւորու – թիւն գործեց Պուքրէչէն գանուած հեռագիր մը, որ կ'ըսէ թէ Կարոլ Թա-գաւորը անորոշ ժամանակով յետա – ձգած է իր ճամրորդութիւնը դէպի Փարիզ: Իրրեւ պաշտօնական պատ – ճառ կը ներկայացուի Ալեքսանդր թագաւորին սուգը, բայց իրազեկներ կը պնդեն թէ աւելի խոր պատճառ-ներ կան:

Պ. Տումէրկ երկար խօսակցութիւն մը ունեցաւ Եուկոսլաւիոյ արտաքին նախարար Պ. Եէվթիչի հետ: Կ'ըսուի թէ Ալեքսանդր թագաւորին յուղար – կաւորութենէն յետոյ արտակարգ ժո-ղով մը պիտի գումարեն Փոքր Համա-ձայնութեան երեք պետութեանց ար-տաքին նախարարները, քննելու հա – մար կացութեան պահանջները:

Առ այժմ անատոյգ է կացութիւնը: Ինչպէս Փարիզի, նոյնպէս Լոնտոնի մէջ ամէնէն լուրջ մեկնութիւնն իսկ հա – ւանական կը գտնեն որ ծանր բար – դութիւններ ծագին, Մարսէյլի մա – հափորձին հետեւանքով: Ալեքսանդր թագաւորը գլխաւոր թշնամին էր Հա-յկազեան Էրքրկրութեան:

Ֆրանսական մամուլը կը գրէ թէ Ալեքսանդր թագաւորը ունէր ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւն մը, որ կը հետապնդէր Եւրոպայի մէջ ան-կախ դիրք մը ստեղծել իր երկրին հա-մար, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ հետ ունե-ցած իր յարաբերութիւնները չխանգա-րելով:

Ֆրանսական մամուլը կը գրէ թէ Ալեքսանդր թագաւորը ունէր ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւն մը, որ կը հետապնդէր Եւրոպայի մէջ ան-կախ դիրք մը ստեղծել իր երկրին հա-մար, Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ հետ ունե-ցած իր յարաբերութիւնները չխանգա-րելով:

Նոր քայլ մը՝ օտարականներու վասին

Շուտ ս'Ազնէնի թաղապետական խորհուրդի անդամներէն Պ. Պիսքար նամակ մը ուղղելով ոստիկանութեան վերատեսուչին, դիտել կուտայ թէ «չկայ Ֆրանսացի մը որ տխրու – թեամբ չմտնայ օտարականներու վայելած չափազանց լայն իրաւունք-ները Ֆրանսայի մէջ»: Այս առթիւ նամակագիրը կը պնդէ թէ՝ սեպտեմ-բերի վերջին չարթուն 2218 օտար աշ-խատաւորներ Ֆրանսա ընդունուած եւ ճարտարագործական աշխատանքի – րուն յատկացուած են: Տեղատրման գը-րասենեակներն ալ աշխատանք ճարած են Ֆրանսա բնակող 944 օտարական-ներու: Ուրեմն գործազրկութիւններ կա-տարուած են 3283 օտար աշխատաւոր-ներու համար: Վերջապէս, աշխա – տանքի նախարարութեան ներգաղթի դրասենեակները կը հաստատեն թէ այս չարթուն 2218 օտարականներ մը – պատրաստ են Ֆրանսա: «Չեմ ժխտեր թէ հարկ է պահպանութիւն մը դնել ան-բաղձալի օտարականներուն եւ ճշմա-րիտ աշխատաւորներուն միջեւ: Եւ սակայն, այն եպերելի ոճիրին առջեւ որ սոսկի մատնեց գաշնակից ազգ մը եւ գործադրութեան տագնապին առ-ջեւ այժմ կը տառապին Ֆրանսայի բանուորները, կը թուի թէ անհրա – ժեշտ է ամէն միջոց ձեռք առնել, մեր բանուորներուն եւ պաշտօնեաներուն վերապահելու համար իրենց բնական աշխատանքի բաժինը»:

⁂ Հակառակ ձեռք առնուած մի – ջոցներուն, բազմաթիւ թշնամական ցոյցեր կատարուեցան Եուկոսլաւիոյ մէջ, մասնաւորապէս Սրուաթներու, Իտալացիներու եւ Հունգարացիներու դէմ: Լուպլիանայի իտալական հիւ – պատոսարանի պաշտօնեաները նա – խատուեցան եւ չէնքին ապակիները ջարդուեցան: Սուպոթիքայի մէջ բո – լոր հունգարական թերթերը կրակի տրուեցան: Սէրայէվոյի մէջ ամբոխը այնքան կատղած էր որ նահանգա – պետը անձամբ ներկայացաւ եւ ճառ մը խօսեցաւ, ցրուելու համար: Կա – ռավարութիւնը հրամայած է ի հար-կին զինուորական ուժի դիմել, եթէ ոտիկանութիւնը չկարենայ խափանել ցոյցերը:

Նոր քայլ մը՝ օտարականներու վասին

Շուտ ս'Ազնէնի թաղապետական խորհուրդի անդամներէն Պ. Պիսքար նամակ մը ուղղելով ոստիկանութեան վերատեսուչին, դիտել կուտայ թէ «չկայ Ֆրանսացի մը որ տխրու – թեամբ չմտնայ օտարականներու վայելած չափազանց լայն իրաւունք-ները Ֆրանսայի մէջ»: Այս առթիւ նամակագիրը կը պնդէ թէ՝ սեպտեմ-բերի վերջին չարթուն 2218 օտար աշ-խատաւորներ Ֆրանսա ընդունուած եւ ճարտարագործական աշխատանքի – րուն յատկացուած են: Տեղատրման գը-րասենեակներն ալ աշխատանք ճարած են Ֆրանսա բնակող 944 օտարական-ներու: Ուրեմն գործազրկութիւններ կա-տարուած են 3283 օտար աշխատաւոր-ներու համար: Վերջապէս, աշխա – տանքի նախարարութեան ներգաղթի դրասենեակները կը հաստատեն թէ այս չարթուն 2218 օտարականներ մը – պատրաստ են Ֆրանսա: «Չեմ ժխտեր թէ հարկ է պահպանութիւն մը դնել ան-բաղձալի օտարականներուն եւ ճշմա-րիտ աշխատաւորներուն միջեւ: Եւ սակայն, այն եպերելի ոճիրին առջեւ որ սոսկի մատնեց գաշնակից ազգ մը եւ գործադրութեան տագնապին առ-ջեւ այժմ կը տառապին Ֆրանսայի բանուորները, կը թուի թէ անհրա – ժեշտ է ամէն միջոց ձեռք առնել, մեր բանուորներուն եւ պաշտօնեաներուն վերապահելու համար իրենց բնական աշխատանքի բաժինը»:

⁂ Աշխատանքի ընդհ. Դաշնակցու-թեան վարչական խորհուրդը իր առջի օրուան նիստին մէջ դատապարտելով Մարսէյլի մահափորձը, կառավարու-թեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այն անարգարութեան վրայ որով կ'ուզեն օտար աշխատաւորներու վրայ բեռցնել այս դէպքին հետեւանքները:

»»»··«««

⁂ Որոշուեցաւ արտաքսել տասներ-կու Սրուաթներ, որոնք ձերբակալ-ուած էին Փարիզի մէջ: Ուրիշներ ալ քննութեան տակ են:

⁂ Ֆրանսական նաւաբաժին մը ըն-կերացաւ սերպիական «Տուպրովնիք» յածանուելին, որ կը փոխադրէ թագա-ւորին մարմինը: Իտալական ջուրե – րուն մէջ ալ, իտալական նաւաբաժին մը պիտի ընկերանայ: Այս կարգա-դրութիւնը բարենշան կը համարուի երկու երկիրներուն յարաբերու – թեանց բարւոքման համար:

«ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ»Ը ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Այս գիշեր (Շաբաթ) Գ. Թաղապետարանին առաջ

Ինչպէս ձերբակալուեցան երկու վեղարակիցները

»»»··«««

ԵՐՐՈՐԴ ՄԸ ՓԱԽԱՒ ՖՕՆՔԷՆԷՊԼՈՑԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Երէկ վերջին պահուն հաղորդած էինք թէ երկու մեղադրեալներ ձերբա-կալուած, իսկ երրորդ մը փախած է:

Թերթերը հետեւեալ մանրամաս – նութիւնները կը հաղորդեն այս մա – սին.—

Ձորեքշաբթի օր Ժրնեւի լիճին ֆը-րանսական ափը՝ Թոնօն կը հասնին երկու հոգի եւ սրճարան մը կը նստին, սպասելով Լոզան գացող շոգեմակոյ-կին: Գաղտնի ոստիկան մը կը կաս – կածի, տեսնելով որ լեզու չեն գիտեր: Երկու անձնաօթեւները իր աչկագնա – թեան կը դիմեն, խմիչք ապսպրելու համար: Ոստիկանը կը հետեւի մինչեւ պանդոկ, եւ կը ձերբակալէ: Երթե-ւեկի ոտմակ ունէին Ֆոնթէնէպլոյի համար, ուրկէ իրենց մեկնումը հա – դորդուած էր Հայաստանի Տեսչու-թեան կողմէ: Երկու անձնաօթեւները մօտակայ Անդրմաս քաղաքը փոխա – դրուեցան, հարցաքննութեան հա – մար: Նախ Փորթուկէզ Թարգման մը պահանջեցին, բայց յետոյ խոստովա-նեցան թէ սերպերէն գիտեն: Անմի – ջապէս եկան Ժրնեւի սերպիական դեսպանը եւ Թարգման մը: Հարցա – քննութեան առեն, անձնաօթեւերէն մէկը լսեց Պէլկրատ անունը, (Ֆրան-սական քաղաք մը), բայց կարծելով թէ խօսքը Պելկրատի մասին է, ը – սաւ,— « Հոն մի զրկէք պիտ. գլուխս կը կտրեն »: Անցագիրներուն համա-ձայն, անձնաօթեւներէն մէկուն անունն է Պէնէչ, ծնած Զարա, 31 տարեկան, իսկ միւսը՝ Նովաք, ծնած Կիրիցիա (Թրէնչէնէչ մօտ), 34 տարեկան: Երբ ոստիկանները ձերբակալեցին Քալէմանի լուսանկարը ցոյց տուին, երկու անձնաօթեւները խոստովանեցան թէ կը ճանչնան եւ յաճախ կը տեսնէին Փարիզի մէջ: (Այս խոստովանութիւնները եղան 13 ժամուան խիստ հարցաքննութիւննե-րէ վերջը):

Ոստիկանութիւնը համոզուած է թէ երկուքն ալ Քալէմանի գործակիցներն են եւ յետոյ արտաքսուած են: Մէկը այժմ Պերլին կը գտնուի:

⁂ Ազգ. սուգ հռչակուած է ամէն կողմ, Պելժիոյ մէջ՝ 21 օր, Պուլկա-րիոյ մէջ՝ մէկ ամիս, Իտալիոյ մէջ՝ 21 օր, Զեխոսլովաքիոյ մէջ՝ երեք օր: Ամբողջ Եուկոսլաւիոյ մէջ սպանու – թեան առաջին օրը կոշնակները զո – դանջեցին, խանութները փակուեցան, եւ սեւ զրօշներ պարզուեցան յետին խրճիթին վրայ: Պելկրատը կատար-եալ զերեզմանատուն մը զարձած էր: Բազմաթիւ ապակեփեղկեր սեւ ներ – կուած էին եւ միայն թագաւորին լու-սանկարը կ'երեւար ժպտագին:

Հուսելի խճողում կը սպասուի Պել-կրատի մէջ, յուղարկաւորութեան առթիւ: Քաղաքը 300,000 բնակիչ ու-նի, բայց կրնայ հեռապատիկ աւելնալ: Ամէնէն հեռաւոր գիւղերէն յուզար – կաւորներ պիտի երթան իրենց ազգա-կին տարաղներով:

⁂ Ահաբեկիչը յարձակման են – թարկուած առեն, կիսակենդան կոյտ մը զարձած էր: Ոստիկանին տուբը 3 — 4 մատնաչափ խորութեամբ վէրք մը բացած էր գլխուն վրայ. յետոյ գնդակ մը ստացած էր դէմքին: Երբ ոստիկանները ամբոխին կատաղու – թենէն ազատեցին, աչքերը կուրցած, դէմքը եւ մարմինը բզկտուած, հա – գուստները պատառ պատառ եղած էին: Ձշդուած է որ միայն մէկ ատր – ճանակ ունէր, մտազիր մը որ կրնար 20 գնդակ արձակել, ինչպէս եւ ուժը մը: Երբ պահը գան միայն ան-ցագիրը, 1690 ֆրանք, հայելի մը, սանտր մը, մատիտ մը, ժամացոյց մը եւ կարիճն մը: Բոլորովին նոր հագուստ մը հագած էր: Մուճակի միջոցին Ցոյն մըն ալ խոյանգուած իրրեւ մարգասպան:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԸ ԻՐԵՆՑ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԱՍԻՆ

VI

ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ ԵՎ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Ա. Ս. Մակարենկոյի «Պեդագոգական պոեմ»ը

Ա. Ս. Մակարենկոն ծնած է 1888 թուականին Պոլթաւայի նահանգի Քրեմենչուկ քաղաքը։ Հայրը երկաթուղու պաշտօնեայ էր։ Մակարենկոն ուսանած է Պոլթաւայի ուսուցչական ճեմարանին մէջ։ Ճեմարանը աւարտելէ յետոյ ան ուսուցչութեան կոչուած է Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ։ Այդ դպրոցին մէջ Մակարենկոն ուսուցչութիւն ըրած է 1905-1914 թուականներուն։ Ան ուսուցչութեան կոչուած է նաեւ Պոլթաւայի մանկապարտէզներուն մէջ։ Մակարենկոն 1914 թուականին ուսուցչական գործունէութիւնը ընդհատած է եւ զօրակոչուած է բանակ։ Ան ռազմաճակատ մեկնած է իբրեւ զինուորական բժշկի օգնական։ Ռազմաճակատին վրայ Մակարենկոն մնացած է մինչեւ 1917 թուականի Յունուար։ Ռազմաճակատէն վերադարձին Մակարենկոն ուսուցչութիւն ըրած է Պոլթաւայի ուսուցչական ճեմարանին մէջ։ Ան ուսուցչութեան կոչուած է նաեւ Պոլթաւայի մանկապարտէզներուն մէջ։ Մակարենկոն 1919 թուականին ուսուցչական գործունէութիւնը ընդհատած է եւ ինքզինքը նուիրած է ուսումնական գործի կազմակերպչական աշխատանքներուն։ Ան եղած է Պոլթաւայի նահանգի ուսումնական գործի բաժնի վարիչ։ Ան եղած է նաեւ Պոլթաւայի նահանգի ուսումնական գործի բաժնի վարիչի տեղակալ։ Մակարենկոն 1920 թուականին կազմակերպած է Հասարակական դաստիարակութեան Գեղարուեստական Ինստիտուտը։ Ան այդ ինստիտուտին տնօրէնն եղած է մինչեւ 1927 թուականը։ Մակարենկոն 1927 թուականին տեղափոխուած է Մոսկուա։ Ան Մոսկուա հաստատուելէ յետոյ ինքզինքը նուիրած է գրական աշխատանքներուն։ Ան մահացած է 1939 թուականին։

Մակարենկոն ունեցած է հարուստ գրական ժառանգութիւն։ Ան գրած է ուսումնական գործի մասին բազմաթիւ յօդուածներ։ Ան գրած է նաեւ գեղարուեստական գործեր։ Մակարենկոյի գրական ժառանգութեան մէջ կարեւոր տեղ մը կը գրաւեն «Պեդագոգական պոեմ»ը եւ «Դրուագներ կրթական աշխատանքի մասին» գիրքը։

«Պեդագոգական պոեմ»ը Մակարենկոն գրած է 1925-1935 թուականներուն։ Ան գրած է երեք հատորներով։ Առաջին հատորը լոյս տեսած է 1933 թուականին, երկրորդ հատորը՝ 1935 թուականին, իսկ երրորդ հատորը՝ 1936 թուականին։ Մակարենկոն «Պեդագոգական պոեմ»ը գրած է Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ կատարուած աշխատանքները։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։

«Պեդագոգական պոեմ»ը Մակարենկոն գրած է ոչ միայն ուսումնական գործի մասին, այլ նաեւ ընդհանրապէս կեանքի մասին։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։

«Պեդագոգական պոեմ»ը Մակարենկոն գրած է ոչ միայն ուսումնական գործի մասին, այլ նաեւ ընդհանրապէս կեանքի մասին։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։

«Պեդագոգական պոեմ»ը Մակարենկոն գրած է ոչ միայն ուսումնական գործի մասին, այլ նաեւ ընդհանրապէս կեանքի մասին։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։

«Պեդագոգական պոեմ»ը Մակարենկոն գրած է ոչ միայն ուսումնական գործի մասին, այլ նաեւ ընդհանրապէս կեանքի մասին։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։

«Պեդագոգական պոեմ»ը Մակարենկոն գրած է ոչ միայն ուսումնական գործի մասին, այլ նաեւ ընդհանրապէս կեանքի մասին։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։

«Պեդագոգական պոեմ»ը Մակարենկոն գրած է ոչ միայն ուսումնական գործի մասին, այլ նաեւ ընդհանրապէս կեանքի մասին։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։

«Պեդագոգական պոեմ»ը Մակարենկոն գրած է ոչ միայն ուսումնական գործի մասին, այլ նաեւ ընդհանրապէս կեանքի մասին։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։

«Պեդագոգական պոեմ»ը Մակարենկոն գրած է ոչ միայն ուսումնական գործի մասին, այլ նաեւ ընդհանրապէս կեանքի մասին։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։

«Պեդագոգական պոեմ»ը Մակարենկոն գրած է ոչ միայն ուսումնական գործի մասին, այլ նաեւ ընդհանրապէս կեանքի մասին։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։

«Պեդագոգական պոեմ»ը Մակարենկոն գրած է ոչ միայն ուսումնական գործի մասին, այլ նաեւ ընդհանրապէս կեանքի մասին։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։ Ան «Պեդագոգական պոեմ»ին մէջ նկարագրած է նաեւ Կրիւկովի գաղութային դպրոցին մէջ ունեցած իր փորձառութեան հիման վրայ։

քական ներքին տագնապի մը։ Ալեքսանդր Թագաւոր, այս կացութեան մէջ, ընդեց սահմանադրութիւնը եւ ընտրեց զեկը առաւ իր ձեռքը (6 յունուար 1929)։ 3 Հոկտեմբեր 1929ին, ուր 1929)։ 3 Հոկտեմբեր 1929ին, վարչական նոր կանոնադրութեամբ մը «Եուկոսլաւիոյ Թագաւորութիւն» անունին տեղ որոշուեցաւ գործածել «Սերպերու, Խրուաթներու եւ Սլովէններու Թագաւորութիւն» անունը, այսպէս հռչակելով Եուկոսլաւներու ցեղային եւ պետական միութիւնը։

3 Սեպտեմբեր 1931ին Ալեքսանդր Թագաւոր կուտար նոր սահմանադրութիւն մը, եւ այսպէս երկիրը կը վերսառնար խորհրդարանական նոր վարչաձեւ մը։ Նոյն տարին, 8 Նոյեմբերին, կ'ընտրուին երեսփոխանները ու ծերակուտականները, որոնք պիտի վաւերացնեն ցեղային եւ պետական միութեան որոշումը։ Վերջերս լսուած էր Պալքանեան խմբակցութեան մէջ դաշնագրային գործունէութեան մը։

Ցամաք աշխատող մը, առանց կանխահոգի՝ կը կարդար, կը գրէր, պաշտօնական ընդունելութիւններ կուտար։ Իրիկունը մխային կ'առանձնանար իր ընտանիքին մէջ, կամ երբեմն ճաշարակ կը խաղար։ Ցաճախ մինչեւ կէս գիշերը անց՝ կը նստէր, իր թղթակցութիւնները կը կատարէր։ Գրասէր, երաժշտասէր, հնութիւններու եւ հին դրամներ հաւաքելու սիրահար, լաւ ուսումնասիրած էր անցեալ եւ բիւզանդական ճարտարապետութիւնը։ Պայծառ յիշողութիւն մը ունէր, չէր մոռնար փոքրիկ մանրամասնութիւններն անգամ։ Կը սիրէր գիւղացիները, որոնց կենքահայր կ'ըլլար յաճախ։ Կը սիրէր նաեւ մարզական խաղերը, օդասրահները, ձկնորսութիւնը, ձիավարութիւնը,— իր ազգն ալ այսպէս ընտրած էր Սերպ մեծերու ազգային ընկերակցութեան նախագահը։

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԲԱՆԿԱԼԹԻԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ԵՒ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԽԱՆԻ ԴԱՏԵՐԸ

Պոլսոյ իրաւական Դ. տեեանը հոկտեմբեր 6ին շաբունակեց Բանկալթիի վերեզմանատան գործը։

Առեանը ասկէ առաջ այն եզրակացութեան եկած էր թէ Պատրիարքը իրաւունք ունի դատ բանալու, բայց որոշած էր գերեզմանատունը Քաղաքապետութեան թողուլ, իբրեւ լք եալ գոյք։

Վճռաբեկը, սակայն, առանց գործին էութեան մէջ մանելու, բեկած էր որոշումը, այն առարկութեամբ թէ պատրիարքը իրաւասութիւն չունի դատ բանալու։

Իրաւական տեեանը այս մասին էր որ որոշում պիտի տար, այսինքն հրապարակէ վճռաբեկին որոշման։ Սեեանը յայտարարեց թէ կը հպատակի վճռաբեկին, այսինքն կ'ընդունի որ պատրիարքը իրաւասու չէ դատախոյզ կանգնելու։

Այս կերպով, դատը նոր փուլի մը մէջ կը մտնէ եւ բոլորովին տարբեր հիման մը վրայ պիտի սկսի։ Նկատի պէտք է առնուի թէ նոր փուլին վրայ ալ ըսելիքներ ունի եւ ներկայացուց օրինական կարգ մը կէտեր։ Ո-րոշուեցաւ որ այս կէտերը գրաւոր ներկայացնէ, եւ դատավարութեան շարունակութիւնը յետաձգուեցաւ հոկտ. 22ին։

⁂ Ագշամ կ'ըսէ թէ իրաւական առեանին վճիռին ամփոփումը սա է. «Խնդրոյ առարկայ գետինը Պատրիարքարանի սեփականութիւնը չէ։ Պատրիարքարանը իրաւունք չունի դատ բանալու որովհետեւ չի կրնար հայ համայնքը ներկայացնել»։

Նոյն թերթին համաձայն, քաղաքապետութեան փոխանորդը պահանջած է ընդել կանխարգել միջոցը ո-րով քաղաքապետութիւնը չի կրնար տիրանալ գերեզմանատան։ Դատաբանը, սակայն, որոշած է գալ նիստին նկատի առնել այս պահանջը։

⁂ Նոյն օրը իրաւական Բ. տեեանին առջեւ, տեղի պիտի ունենար Սանասարեան խանի դատը, բայց հոկտեմբեր 24ին յետաձգուեցաւ, որով-հետեւ Թղթածրարը որ Քաւասթրոյի դատարանին ղրկուած էր, տակաւին չէր եկած։ Այս անգամ ուրիշ վէճ մըն է որ ծագած է Սանասարեան խանի ներքեւ գտնուող նկուղի մը սեփականատիրութեան շուրջ։ Անձ մը կը պնդէ թէ իրեն կը պատկանի այդ նկուղը եւ կալուածահամարի (քատաս - Թրօ) դատարանին դիմած է։ Պատրիարքարանի կողմէն ալ Պ. Ստեփան Պարոնեան կը պաշտպանէ խանին ի-րաւունքը։

Արդ, Քաղաքապետութիւնն ալ կը դիմէ եւ կ'ուզէ որ իրրեւ սեփականատէր լսուի։ Պ. Պարոնեան կը ժխտէ այս հանգամանքը, եւ ասոր վրայ կալուածահամարի դատարանը իրաւական առեանէն կ'ուզէ Սանասարեանի Թղթածրարը։

Ահա այս երկրորդական դատին պատճառով է որ կարելի չեղաւ շարունակել գլխաւոր դատը։

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ ՄԸ ՀԱՑՈՑ ՄԱՍԻՆ

Մեր ընթերցողներուն ծանօթ է տիկ. Փըթի Տէր Պողոսեանց, որ անցեալ տարի դասախօսութիւն մը տուաւ Փարիզի մէջ հայկական վերջին ողբերգութեան մասին։

Ցառաջիկայ ամսուն, Նոյեմբեր 5ին, տիկինը դասախօսութիւն մը եւս պիտի տայ, միշտ ֆրանսերէն լեզուով, Սալ տէ Քոնֆէրանս որ լ'Իւնիոն Քրէթիէն, 14, Rue de Trévise, Paris (9)։

Դասախօսութեան նիւթն է.— «Հալածուած ժողովուրդներու ծառայելու առեն»...

Տիկինը Ֆրանսուհի մըն է, որ 1918ին կը գտնուէր Բագու, ականատես է այն եղերական դէպքերուն, որոնք տեղի ունեցան Բագուի չուրջ կատարուած ճակատամարտին ընթացքին։

Ճիշդ այդ օրերուն, Տիկին Տէր Պողոսեանց հերոսական համարձակութեամբ մը կը ներկայանայ Թրքական սպայակոյտին եւ կը յաջողի ազատել բազմաթիւ Հայեր։

Իր միջամտութիւնը կը կատղեցնէ Թաթարները, որոնք կ'որոշեն սպանել զինք, սակայն տիկինը կը յաջողի փախուստ տալ։

Ահա պատերազմի այս դրուագներն են, հայ ժողովուրդին Թշուառութիւնը, կրած հալածանքը, զորս կը պատմէ իր դասախօսութեան ընթացքին, հայ եւ օտար ունկնդիրներուն։

Տիկին Տէր Պողոսեանց իր այս դասախօսութիւնը կրկնած է Ֆրանսայի բազմաթիւ քաղաքներուն մէջ, եւ մեծ յաջողութիւն գտած։ Տիկինը «մարդկային կեանքի փրկութեան պատուոյ չքանչան» ստացած է։ Դասախօսութեան մուտքի գիներն են 15, 10 եւ 5 ֆրանք։

Յիշեցնէ՞նք թէ տարբական պարտականութիւն մըն է ներկայ ըլլալ հոծ բազմութեամբ, թէ աղգային արժանապատուութեան տեսակէտով եւ թէ իրրեւ բարոյական խրախոյս։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ֆութպոլ

ՎԻԵՆ, 7 հոկտ.— Այս կիրակի 7 հոկտ.ին տեղի ունեցաւ Լիոնի էլէկտրօմեքանիկի եւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի ա-խոյենական առաջին մրցումը, մեր նոր մարզադաշտին վրայ։ Մեքենա-գէտները գեղեցիկ յարձակումով ըսկան նեղել մեր բերդը, սակայն չըկրցին մեր բերդապահ Ցակոբին եւ միջնապահ Պալեանի ճկուն խաղարկութեան, հակառակորդները ետ կը մղուէին։

Երկուստեք եղան գեղեցիկ յարձակումներ, բայց ապարդիւն մինչեւ կիսախաղ։

Քառորդ ժամ դադարէ յետոյ խաղը սկսաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի յարձակումով։ Երկու բերդապահներ իրենց կարելին ի գործ դրին պահպանելու իրենց բերդերը, սակայն խաղը լրանալու 20 վայրկեան մնացած միջնապահ Պալեանի երկար մէկ «փաս»ին վրայ Նոբայր նշանակեց առաջին եւ վերջին նշանակէտը։

Մեր տղոց մէջ լաւագոյն խաղացողները եղան Պալեան Ցակոբ, Նոբայր եւ Մինաս, իսկ փոքրիկներէն Համայեակի եւ Յորէնի խաղարկութիւնը գովելի էր։

Հակառակ այս յաջողութեան, զգալի էր Պոլսոյ մեր ծանօթ Վ. Գալէնտէրեանի բացակայութիւնը։

⁂ Կիրակի, 14 հոկտեմբերին մեր մարզադաշտին վրայ պիտի մրցինք C.S. Pierre Benitteի խումբին դէմ որ մեր դասակարգի զօրաւորագոյն խումբերէն մին է։

Կը յուսանք որ կիրակի եւս մարդակը հասարակութիւնը բազմութեամբ կը գիմէ դաշտ, դիտելու հայ մարզիկներու խաղարկութիւնը։

Տղաքը միշտ ճշդապահ ըլլան իրենց ժամադրութեան, Մանուկեանի ճաշարանը, 132. Rue Lafayette։

Ա. Տիգրանեան

ՀԱՑՈՒ ՄԸ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

— o —

Վառնայի վերջին ցուցահանդէսին մասնակցած են նաեւ կարգ մը Հայեր, որոնց կարգին նաեւ Կեսարացի Պ. Յովհ. Ավշարեան, որ արեւելեան գործերու գործարան մը ունի Շումլայի մէջ։ Պ. Ավշարեանի ցուցադրած գործերը մեծապէս գնահատուած ըլլալով, մեր հայրենակիցը ոսկի չքադրամի արժանացած է։ Պ. Ավշարեան ասկէ առաջ ալ պուլկարական զինանշանով գեղեցիկ գործ մը պատրաստած եւ ցար Պորիսի նուիրած ըլլալով, արքայական գնահատանքի արժանացած է։

ՉԱՑՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

«Դաշնակցութեան Օրը Վալաւուի մէջ

ՎԱԼԱՒՈՒ, 9 հոկտ.— Դաշնակցութեան Օրը տօնուեցաւ շաբաթ օր, պետական թատրոնի չքեղ սրահին մէջ որ լեցուն էր հակառակ միացեալ խառնիճաղանճի դաւերուն։ Բեմը զարդարուած էր Ֆրանս. եւ հայկ. դրօշներով, իսկ մէջտեղը պարզուած էր Դաշնակցութեան դրօշը։ Նախագահ ընկ. Ս. Պիլալի հանդէսը բացուած յայտարարելով հրաւիրեց երգչախումբը եւ յոտնկայս երգուեցաւ «Մշակ բանուոր»ը։ Ընկ. նախագահը Ֆրանսերէն լեզուով պարզեց օրուան տօնին նշանակութիւնը։ Ընդհանրապէս մեր բոլոր հանդէսներուն ներ-կայ կ'ըլլան Ֆրանս. եւ իտալական ընկերակ. ներկայացուցիչները։ Այս անգամ մեր հանդէսը գուգադիպեցաւ նահանգային ընտրութեանց, ուստի ներկայ էր մեր իտալացի ներկայացուցիչը։ Արտասանեց Մատթէոս Պըլըքեան, յորդորելով հայրենակարօտ հանդիսականները։ Ցաջորդաբար արտասանեց Գէորգ Պօյաճեան եւ երգեց Օր. Էլիզ Թաշճեան։ Ի վերջոյ 15 մանչերու եւ աղջիկներու կողմէ առանձին առանձին մենախօսութիւն-ներ եղան։ Առաջին խօսքը տրուեցաւ իտալացի ընկերակ. Մատթէնի, որ յանուն Վալանոյ իտալական խումբին ողջոյն ուղղելէ յետոյ, դրուագներ պատմեց պատերազմի սեւ օրերէն։ Ըսաւ թէ չկայ երկիր մը որ այնքան զոհ տուած ըլլայ այդ սեւ օրերուն որքան փոքրիկ Հայաստանը կովկասի եւ Անատոլուի մէջ։ Ցուզումով յիշեց ռուսական մեծ յեղափոխութիւնը 1917 փետրուարին եւ ըսաւ.— Ձեզի համար արեւ պիտի ծագէր եւ ահա հազիւ ծագած խաւարեցաւ Քրքական բարբարոսութեան եւ բոլշեւիկեան ապիկարութեան առջեւ։

Օրուան բանախօսն էր ընկեր Լեւոն Զորմրխեան որ դառնօրէն յիշեց ժամանակ մը ի վեր գաղութներու մէջ սիրող ազեատալի պատակոտումները որոնց աղբիւրն են քէմալական եւ բոլշեւիկեան սադրանքները։ Միջանկեալ յիշեց Սոկրատի խօսքը. «Ծանիր զքեզ», եւ բացատրեց թէ մեր մէջ կան կուսակցութիւններ որոնք գիտնալով թէ իրենք ինչ են, բեմերու եւ թուղթի վրայ իրենք զիրենք ազատական եւ յեղափոխական կը ձեւացնեն, ծիծաղի մատնելով ունկնդիրները, իսկ Դաշնակցութեան 44 տարիներու հոյակապ պատմութեան՝ հայ ժողովուրդն է որ կը վկայէ։ Կա՞յ որ եւ է ցնցում՝ ուրախ կամ տխուր ուր Դաշնակցութիւնը ներկայ եղած չըլլայ։ Ցիչեց Սասունը, Խանասօրը, Պանք Օթոմանը, Երզնկայի ռումբը, Հայ-Թաթարական կռիւները, օսմ. սահմանադրութիւնը, կամաւորական գունդերը, Վանի հերոսամարտը եւ մինչեւ մեծ օրը՝ 28 Մայիս 1918ը, Սարդարապատի եւ Ղարաքիլիսայի կռիւները։

Հանդէսը փակուեցաւ «Դարձեալ փայլեց»ով։

Գ. Սարոյեան

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրները եւ թղթակիցները իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ եւ մեքենով։

ՍԱՄՈՒԻԼ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՐԱՆ ԱՌ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ ՈՒՆԻ

Պէյրութի «Ազդակ»ը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ (3 հոկտ.)։

— «Ժամբասաւարար շատ հին բան գիտենք Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանի ներքին կեանքին ու գործերուն շուրջ։ Հինգ տարի առաջ Անթիլիաս հաստատուելէն ի վեր, Կաթողիկոսարանը իր ժողովուրդին ու թեմակալներուն ոչ մէկ պաշտօնական տեղեկագրութիւն ներկայացուցած է եւ յայտնած իր նիւթական դրութիւնը։

Ինչ որ հասկցուած է անպաշտօն միջոցներով այն է՝ որ Կաթողիկոսարանը գաղտնի համաձայնութեամբ մը հինգ տարուան համար վարձած է ամերիկեան Նպաստամատոյցին Անթիլիասի կալուածը, որ շինուած ու ճոխացուած է առաւելապէս հայ որբերու ճակտի քրտինքով։

Ըստ այդ համաձայնութեան, Կաթողիկոսարանը տարեկան մէկ տոլար վարձ կը վճարէ Նպաստամատոյցին իսկ այս վերջինը տարեկան 5000 տոլարի ճոպատ մը կը յատկացնէ Դպրեվանքին, պայմանաւ որ անոր կրթական ծրագիրը ենթարկուի իր հսկողութեան։ Ուրիշ մանրամասնութեանց տեղեակ չենք։ Կ'ըսուի որ կան ուրիշ պայմաններ ալ՝ որոնք գաղտնի կը պահուին։

Կաթողիկոսարանի պաշտօնաթերթ Հասկի սիւնակներուն մէջ ալ չենք հանդիպիր որ եւ է բացատրութեանց այդ ուղղութեամբ։ Բարեգործականի հաշիւներուն մէջ միայն կը տեսնուի որ Մելգոնեան ճուիրատուութենէն տարեկան 1000 անգլ. ոսկի կը տրուի Կաթողիկոսարանին։ Անկէ դուրս Բարեգործականը իր կողմէ ի՞նչ կուտայ, ուրիշ ազբիւրներ կա՞ն, տարեկան ի՞նչ ծախք ունի Կաթողիկոսարանը, Դպրեվանքի պիւտճէն ի՞նչ է, Կաթողիկոսարանի նիւթական դրութիւնը ի՞նչ վիճակի մէջ է, ոչ ոք գիտէ։

Այս խորհրդածութենէն առաջնորդուեցանք վերջերս շրջան ընող լուրի մը պատճառով։ Եթէ ճիշդ են մեր ստացած տեղեկութիւնները — եւ ճիշդ են— Ամերիկեան Նպաստամատոյցը որոշած է գրաւել Անթիլիասի իր կալուածը եւ ծախել ամէնէն բարձր գինը վճարողին, քանի որ հինգ տարուան պայմանաժամը լրացած է։ Այդ նպատակը իրագործելու համար Նիւ-Եորքէն Պէյրութ դրկուած է ամերիկացի պաշտօնեայ մը եւ հաղորդած վճիռը Կաթողիկոսարանին։ Աշխատանքներ կը տանի Կաթողիկոսարանը այժմ, յարմար գինով մը գնելու համար այդ շէնքերը։ Դիմումներ կատարուած է Նիւ Եորքի հայ հարուստներուն, Նպաստամատոյցի Կեդրոնի հետ հասկացողութեան մը գալու համար։

Արդիւնքը ի՞նչ կ'ըլլայ չենք գիտեր։ Սակայն, յայտնի է որ Նպաստամատոյցը չուզեր նուիրել եւ եթէ ուզէ իսկ, կարգ մը նոր պայմաններ յառաջ պիտի բերէ։ Իրականին մէջ, անցած հինգ տարուան համաձայնութիւնն ալ, որքան ալ ձրի նկատուած է երեւութապէս, շատ սուղի նստած է Կաթողիկոսարանի վրայ։ Մօտ 1200 օսմ. հնդ. ոսկիի նորոգութիւններ կատարուած են եւ անկէ դուրս մշակուած են գեղեցիկ ծաղկանոցներ եւ պարտէզներ՝ պտղատու ծառերով եւ կանաչութիւններով։ Այս հաշուով տարեկան մօտ 300 օսմ. ոսկի վճարուած կ'ըլլայ Կաթողիկոսարանի եւ Դպրեվանքի գրաւած շէնքերուն համար։ Միւնդեռ այդ գումարով կարելի էր Պէյրութի մէջ վարձել ամէնէն հոյակապ շէնքն իսկ, ընտրուած թաղի մը մէջ։ Իսկ ծախսուած գումարին վրայ ինչ մըն ալ բարդելով, կարելի էր ամէնէն հայաշատ թաղի մը մէջ պատկառելի Կաթողիկոսարան մը շինել։ Եւ անոր առաւելութիւնը այդ կ'ըլլար որ Կաթողիկոսները ու Կաթողիկոսարանը անմիջական շփման մէջ կը գտնուէին ժողովուրդին հետ եւ տեղեակ կ'ըլլային անոր ապրումներուն ու ցաւերուն։ Ինչպէս ըսինք, Անթիլիասի մէջ առանձնացած Կաթողիկոսարանը բոլորովին կտրուած է ժողովուրդէն եւ անոր հոգածութեան առարկայ չէ։

Որքան ալ փափաքելի ըլլայ, Կաթողիկոսարանի հաստատումը Պէյրութի հայաշատ շրջանի մը մէջ, իրականութիւնը այն է որ, 1500 օսմ. հնդ. ոսկիի մօտ, այսինքն մօտաւորապէս 10,000 տոլար, ազգային գումար մը ծախսուած է Անթիլիասի կալուածին համար, բացի այն երկարատեւ աշխատանքներէն, որոնք տրամադրուած են հայ որբերու կողմէ, այդ ճահճային անբերրի կալուածը վերածելու համար իր ուրճացեալ վիճակին։ Նկատի առնելով այս պարագաները կը յուսանք որ Նպաստամատոյցը պիտի փոխէ իր որոշումը եւ հայ ազգին պիտի նուիրէ այդ կալուածը։ Եթէ չուզէ այդ ընել, վստահ ենք որ Նպաստամատոյցը ազգին պիտի վերադարձնէ 10,000 տոլարի գումարը, զոր իր վրան գանձէն տրամադրած է Կաթողիկոսարանի՝ անհրաժեշտ ենթագութեանց համար։

Եւ այդ գումարով կարելի պիտի ըլլայ սեփական կալուած եւ ներկայանալի Կաթողիկոսարան մը ունենալ Պէյրութի մէջ»։

⁂ Ժամանակին Զինագիները երկրի պաշտպանութեան համար հիւսիսային կողմը հսկայ եւ երկայն պարիսպ մը չինեցին, որուն մէկ ծայրէն միւսը երթալու համար մարդ մը 82 օրէն հազիւ կրնայ կտրել, օրական 8 ժամ քալելով։

⁂ Թաթարստանի մէջ սովի, սովորի եւ պրաոի հետ շատ յարգի է։ Աղջիկները հաճելի երեւնալու համար առանցմով կը քսուին։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՒԺԻ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (5e)

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն կէսօր

ԷՋԵՐ ՀԱՑԱԶԻՆՋ ՍԱՐՍԱՓՆԵՐԷՆ (19)

ՔԱՆԱՑ ԼԵՒ-- (ՏԱՐՕՆԻ ՇՐՋԱՆ)

Աչմուշ էր, երբ Վառօն դիս արթնցուց, ձեռքը չամբուրի խորոված մը բռնած։ Իբրեւ իմ հարազատ քոյրը, կոր կոր բերանս կուտայ, եւ կերցնելէն յետոյ, կողքերս կը ծածկէ ու կ'ամչցնէ։ Ինծի համար այդ օրը չկար ուրիշ հաճելի բան քան քունը եւ քունը։ Երբ աչքերս բացի, արշալոյս բակի մը մէջէն թռչունի մը մեկամաղ ձոռ երգի ձայն կուգայ։ Գուցէ պլպուլ մը ըլլայ։

Ա՛յ անգութ պլպուլ, չեմ գիտեր մեր ցաւե՞րը կ'երգես թէ մեզ կը հեգնես։ Կը տարուիմ պլպուլի մեղեդիէն, եւ կը սկսիմ ես ալ երգել (Սիրոյ զուեր)։

Պլպուլ, ճստեր ես դարուն,
Թափ կուտաս բու թեւերուն,
Ջացուցած վարդի սիրուն,
Սրտիկդ սահուն երեքուն։
Թռիր թարմերկ ամպերուն,
Ամեմօք ծովասաթերուն,
Թէ սիրտս ունիս վար նայիր,
Արեան ու դիակներուն։
Ամեն մէկ ոտքիդ տակ մըն է,
Գոռ արգուիրով հիւսեցի,
Կարօտ սրտիս խորհիրդին,
Տարօնի բուրաստանին։

Պլպուլը զարհուրած է։ Շատոնց լը-սած է, որովհետեւ իմ տատայանքն ու սէրը, իմ երգի ազեկուտը հատանքները սարսած են բնութիւնը, ու կը զոդան տարերքը։

Ահա կուգայ Վառօն, կը պարտադրէ մորթելու, ալ նեխած է կ'ըսէ, կը հոտի սարսափելի։ Կը հանէ մորթը մարմնիս վրայէն, եւ ի՞նչ տեսնէ,— ամբողջ մարմինս կապտացած է, կերած ծեծիս հետքերը դուրս են քաշուած։ Լաթով մը կը սրբէ մարմինս ու քունքերս կը հազցնէ եւ անկողնոյս մէջ պլուլած կը պատկեցնէ զիս։

Ամբողջ մէկ շաբաթ, ոչ տեղս փոխեցի եւ ոչ ալ խուզարկու խումբեր հանդիպեցան։ Ալ քալածողջ կը զգամ ինքզինքս։ Արեւը մարը մտաւ, ճամբայ ելանք ու անցանք Քան։ Գտանք մեր գիւղացիները՝ թէ ազամարդ եւ թէ կիներ։ Տակաւին չատեր կ'ապրին բայց անօթի են։ Առաջնորդ մը կը դնեմ, որ գիւղ իջնեն տասար կամ ոչխար գողնալու։ Ոչ ոք կ'ընկերանայ ինծի։ Ցաջորդ ցորեկին, Քիւրտերուն տասարները արածելու համար մին-չեւ այգիները եւ Տէր Սարգիսի Ջրաղացի վերեւն հասեր էին։ Հազար քայլ պէտք է անոնց քով հասնելու համար։ կը համոզեմ Սերոբը եւ Գուրգս Ցակոն որ ինձ ընկերանան, տասար մը գողնալ եւ վար իջնել։ Հովիւները մեր գիւղի 10–12տարեկան պզտիկներն են։

Քիչ մը վար իջանք ուր անտառը կը լմնայ, ընկերներս բացող դուրս չեկան, «կը վախնանք կը տեսնուինք, կը սպաննուինք», կ'ըսէին։

Կ'անցնիմ առաջ, կը հասնիմ արտ-ծոզ եղներու քով, վարը Ջրաղացի դուռը պզտիկները կը խաղան, Մխէ Յարիպի ձայնը կը ճանչնամ։ Կը գտեմ մեր գիւղի Պղրկու Մակարի երկու եղները զոր Համիթեան Ուսքի գըրաւած էր ու կը քշեմ վեր։ Եղներէն մէկը չար է, միշտ աչքը ետ դառնալ, փախչիլ է։ Կը չարչարուիմ զանոնք միացնելու. անօգուտ է, մէկը ճամբայ կը բերեմ, միւսը կը փախչի։ Եւ ընկերներս ալ օգնութեան չեն գար։ Վերջապէս մէկը ետ կը փախչի, իսկ միւսին հետ անտառ կը մտնենք, ուր եւ հասան ընկերներս։

Կը բարձրանանք կաճով գահօտ եւ այնտեղ եղը կը մորթենք։ Աներթը կը բաժնենք բոլորին։

Ցաջորդ գիշեր, դարձեալ առանց ընկերի վար կ'իջնեմ գիւղը եւ Հազրօ Հոյ դամղոան արագն մէկ խուրձ ծխախոտ կը գաղեմ, թէեւ կանանչ ու չհասած, բայց բոլտիմ խոտն լաւ էր որ ծխախոտի տեղ կը գործածէինք, ճաշոցի եւ Ցայտաւուրքի Թղթերով։ Աւտուն բոպի քարերու անտառին մէջ ծխախոտ կը մանրէինք, աներս Մրկրօն, Գարգօ Ցակոն եւ Հոէմի Մեսրոպ, Գոլոյ Վահան եւ իր անբերձապ Գեասն, երբ վարը տեսանք քանի մը Քիւրտեր, մեր գիւղի Կամէ, Ուսօ Ոզկօ Խալէթ եւ ուրիշներ։ Ես ծխախոտը հաւաքած փախչելու կը պատրաստուէի, Ցակօն կանչեց.— Տօ, ատոնք մեր գիւղի լամուկներն են, ինչո՞ւ կը փախչիս։ — Այո, ըսի, եթէ գիտնամ որ քովդ եղած տարճանակը կը գործածես, կ'երդնում չփախչիլ։

Ես հազիւ 400 քայլ հեռացած էի, ինծի հետեւեցան Գօլօ Վահան ու իր անբերձապ Գեասն, իսկ լամուկները մըտան մնացածներու մէջ, տարին Ցակոբին ամերիկեան Շնոց տարճանակը, նոյնպէս բոլորի վրայի լաթերը, մինակ չապիկ – վարտիք ձգելով։ Քիւրտերու հետ կար Մահուպանցի Ալի անունով մէկը, որ զինք չունէր եւ հետեւէս ինկած կը պոռար.

— Մի փախչիր, քեզի բան չպիտի ընեմ։

— Մեռնիս չպիտի կայնիմ, կը պատասխանեմ, սա ծրարը կը տեսնե՞ս, լեցուն կարմիր ոսկի է ու ցոյց կուտամ ծխախոտիս ծրարը։ Քիւրտը ճաթելու չափ կ'աճապարէ։ Սարսափելի վերելք մըն է։ Անմիջապէս թոյլ քարի մը եռեւ կը նստիմ ու երկու աքցիս կը հրեմ, ժայռը կը խախտի տեղէն ու զարհուրանքի պէս Ալին։ քանի մը թաւալումէ յետոյ ժայռը կտոր կտոր կ'ըլլայ։ Հազարաւոր փշրանքներով, կ'որոտայ ամբողջ անտառը։ Կորա՞ւ Ալին։ Ընկերներս կողոպտուած, մերկ ու բոպիկ վեր եկան հասան ինծի։ Քանի մը օրեր անցնելէն յետոյ տեսանք Ալիի դիակը։

13.—ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ջուլկի Ցովնիկ բսաւ որ, կարսանէն փախչող կիներ եկած են Քան, թէ անոնց մէջ կայ Աղօ տան Եղսիկ, որ ամուսնացած էր Ցունան գիւղ եւ կարասանին միացած մեր գիւղէն։

Ցովնիկայ հետ կը բարձրանանք Քան։ Ցանկարծ պուրակի մը մէջէն ձայն մը «Մարգար, Մարգար» կը կանչէ։ Դուրս եկաւ հօրաքոյրիս հարս Անգինէն, որ Բերսոյի հետ միասին քշուած էր կարասանի հետ։ Փաթթուած ինձ՝ երեսներս կը համբուրէ։

Ահա ինչ որ Անգին պատմեց Ցովնիկայ ներկայութեամբ։

Մահմուտ Աղայի հետ քաղաք մեկնած օրս Խարպի ապան, Բերսոն ու մայրիկդ վանուց իրենց տունէն։ Անոնք գարձեալ եկան մեր քով Անուշի տունը։ Ցաջորդ օրը, գիւղը ոսոխ-կաններով ու Քիւրտերով օգակուած էր։ Հասկաքաղի գացող կիներ ծեծելով ետ գարձան իրենց տեղերը։ Մօտ կէսօրին սկսան հաւաքել։ Անուշի տան եղածները եւ բոլորը դուրս հանեցին։

ՄԱՐԳԱՐ ԲԱՐԹԵԱՆ

(Շար.)

Երկու սեւեռիաններու միացման խնդիրը

Ինչպէս գրած էինք, Աշխատանքի Դաշնակցութեան երկու թեւերը բանակցութիւններ կը կատարեն, միանալու համար: Երեքշաբթի օր երկու Մխիթեանց ներկայացուցիչները հաւաքաբար նիստ մը գումարեցին, միացման բանաձեւը խմբագրելու համար: Աշխատանքի ընդհ. Դաշնակցութեան վարչական խորհուրդը լսելէ յետոյ իր ներկայացուցիչներուն կը կուցումը, առանձին յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որով կը ճշդէ իր պայմանները: Տեսակէտի տարբերութիւններ կան միացման ձեւակերպութեան մասին: Այսպէս, համայնավարները կ'առաջարկեն միացեալ ընդհ. ժողով մը գումարել, ձուլումը հռչակելու, ինչպէս եւ օրապարզի բոլոր խնդիրները հոն քննելու համար: Ընկերվարականները մերժելով այս ձեւը եւ ուրիշ առաջարկներ, հրատարակութեան տուին իրենց պայմանները: Բանակցութիւնները կը շարունակուին:

Վիոլէթ Նոզիէռի մայրը գրուբիւն կը խնդրէ

Երէկ վերջացաւ հայրասպան աղջկան, Վիոլէթ Նոզիէռի գործը: Ազջկան մայրը, որ առաջին եւ ամէնէն անողոք գատախազն եղած էր, իր վրկայութիւնը տալէ եւ բոլոր ամբաստանութիւնները հաստատելէ յետոյ, վերջին պահուն փղձելով աղաղակեց.

—« Գթութի՛ւն, գթութիւն զաւակիս համար: Վիոլէթ, չեմ մոռնար թէ աղջիկս ես, բայց ինչ որ կ'ըսես հօրդ համար, բացարձակապէս սուտ է »: Վիոլէթ հավիւ կրցաւ արտասանել « մա՛յր, մա՛յր» բառերը եւ մարեցաւ:

Դատավարութեան ամէնէն ուշագրաւ, իսկ եւ իսկ փարիզեան տեսակներէն մէկն էր արքայական ժան Տապէնի վկայութիւնը: Վիոլէթ իր անհամար սիրահարներուն մէջ ամէնէն աւելի այս տղուն վարած էր, եւ ոչ միայն կը վճարէր անոր ծախքերը, այլեւ կ'ուզէր ահագին գումարներ ճարել որպէսզի աւելի ճոխ ապրին: Գիտէր որ ծնողքը 180,000 ֆրանք ուներ եւատոր համար ուզած էր սպանել զանոնք:

Ժան Տապէն ամէն բան խոստովանեցաւ, սովորական բանի մը պէս պատմելով իր յարաբերութիւնները եւ ստացած վճարումները: « Վիոլէթ կը վճարէր սենեակիս վարձքը եւ ծախքերը եւ օրական 50 — 200 ֆրանք կուտար ինծի: Ինքնաշարժ մըն ալ պիտի առնէր ինծի համար »:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Հ.Ց.Դ. Լիոնի ֆրունզաքոր, Զաւարեան եւ Ռոմանոմ Խումբերուն եւ հովանաւորութեամբ Լիոնի վարանդեան կոմիտէի

Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին

ԵՐՐՈՐԴ ԹաղագԵՏարանի ՍրահԻն ՄԷՋ

կը նախագահէ ընկեր Թ. Ա Յ Վ Ա Զ Ե Ա Ն

Կը խոսի ընկեր **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

գեղարուեստական ճոխ բաժին.— Արտասանութիւն՝ ընկ. *Զ. Սէֆէեանէ*, ջութակ, յայտնի արուեստագէտ ընկ. *Ա. Մելքոնեանէ*, կ'երգեն.— Օր. *Ծ. Տէր-Պետրոսեան* եւ պ. *Վ. Զանազեան*

Ծախքերու մասնակցութեան համար *1* ֆր.: Անգործներու մուտքը ազատ:

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆի ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ ԱՆՏՕՓ ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ ԿԻՒՐԻՓ, ԿԵՓԻՆ եւ ՍԷՆ Շամօնի Վ.ԱՐՈՒԺԱՆ խումբերու

վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին սալ Տ'Արժանթի շքեղ սրահին մէջ

Կը խոսի ընկեր **Վ. Ա Հ Ա Ն ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

Հայկական եւ եւրոպական ընտիր կտորներ սլիտի նուագէ ԱրմՕՆի ՄԻՒՆԻՍԻՔԱԼի նուագախումբը ղեկավարութեամբ *M. LUCA*ի

երգ, մեներգ: կ'արտասանեն ընկ. *Մխսաք-Մխրզկ* (Լիոնէն) եւ ուրիշներ:

կը ներկայացուի «48 ՕԽԱՆՈՑ ԳԼԽՈՒ ՓՈՐՁԱՆՔԸ» (*զաւեշտ*):

ՌՕՄԱՆի ՄԷՋ

վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին ՓԻՒՐՍԱԼի մէջ

կը նախագահէ ընկեր Խ. ԶԱՔԹԵԱՆ

կը խոսի ընկեր ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑի ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ *ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑի ԶԱՒԱՐԵԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ*

վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

*2, Rue Alexandre Cuilmant*ի սրահին մէջ, Մեսօճի կայարանին դիմացը

կը նախագահէ ընկեր Ս. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Կը խոսի ընկեր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ — ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐԱՆՔ

×

Վերոյիշեալ հանդէսներուն պիտի ծախուի ԵՒ. Կ. ԿՈՄԻՏԷԻ հրատարակած «ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ» բացառիկ թիւը: Գին 3 ֆրանք:

Գեղարուեստական բաժին ընդունելու համար դիմել 4 ֆր. նամակագրօրէն:

ՕՐԻՈՐԴԱՑ ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱՆԸՐԱՑ ՅՂՈՒԹԵԱՆ ՔՈՒՅՐԵՐՈՒ

1, Place Chateau - St. GRATIEN (S. et O.)

Վարժարանս կ'ընդունի գիշերօթիկ աշակերտուհիներ, սկսեալ 6 տարեկան փոքրիկներէ: Ֆրանսերէն լեզուի, ֆրանսերէն աւանդուելիք դասերուն եւ մարմնամարզի համար մանաւոր կարգադրութիւն եղած է մերձակայ Ecole Libreի վարչութեան հետ, մեզ վերապահելով հայերէն լեզուի, ձեռագործի եւ հայերէնով աւանդուելիք դասերը, ինչպէս նաեւ երգ, դաշնակ եւայլն.:

Ա.ՄՍԱԿԱՆ 250 ՖՐԱՆՔ:

Մանրամասնութիւններու համար դիմել վարժարանի ցեսչուհեան ընդունելութեան, շաբաթ եւ կիրակի օրերը:

Հաղորդ. միջոց.— Կառ Տիւ Նօրէն Անկիէն եւ անկէ Օթօպիւս:

Հ. Յ. Դ.

ՇԱՒԻԼԻ Արդութեան խումբի ժողովը այսօրշաբաթ երեկոյ ժամը 9ին ընկեր Պողոսեանի բնակարանը:

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐ. ԿԵՆԴ. ԿՈՄԻՏԷԻ ըացառիկ թիւը «Դաշնակցութեան Օր» կը ծախուի ցառագի խմբագրատունը եւ Հրանտ - Սամուէլ Գրամաճառատունը՝ 51 rue Monsieur-le-Prince. Paris (6.)

Փարիզի համար 3 ֆրանք: Գաւառներէ եղած ապսպրանքներու համար դրկել 4 ֆրանքի նամակագրօշմ: Արտասահման 5 ֆրանք:

ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ֆ. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ԱՒՖՈՐՎԻԼԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

Այսօր, Շաբաթ գիշեր ժամը 8,30ին ՀԱՑ ԱԿՈՒՄԲԻՆ ՄԷՋ

Տեղիս սիրողներու մասնակցութեամբ կը ներկայացուի՝ **ՄԱՏՆԻԶԸ**

Տոմսերու գիները՝ 5 եւ 3 ֆրանք:

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՑԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Ի ՆՊԱՍՏ ԱՂՔԱՏ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒ ԵՒ ՈՐԲԵՐՈՒ

20 հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 22ին

Salle de Fêtesի մէջ **30, rue du Casino, Enghien-les-Bains**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Առաջնակարգ նուագախումբ *«ԱՐԻՍ»*,

կը մասնակցի պ. *ԱԼԷՄՇԱՀ*ի նուագախումբը՝

մասնակցութեամբ օրիորդ *ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ*ի

ՃՈՒ ՊԻՒՖԷ:

Ծանօթ.— Ֆրանսական կառավարութեան սուգին պատճառաւ հանդէսը յետաձգուած է *ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ* 27ին:

ՅԵՏԱՁԳՈՒՄՆ Է

Սալնոյ Զօրի Հայրենակցական Միութեան ինչոյք - երեկոյթը որ տեղի պիտի ունենար այսօր Շաբաթ երեկոյ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

20-30 *տարեկան սափրիչուհի մը:* Դիմել՝ ԱԹԱՆԵԱՆի, 18 Rue Aumaire, Paris (2e):

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑՈՂ

ԱՐՔԻՕՑ, ԵՒՄ.— 55: Վճարեցինք Շ. Ն.ի:
ՍԱՐԹ, Ց. Պլ.— 140:
ՎԻԷՆ, Ն. Ի.— 293: Կարգադրեցինք:
ՖՐԻԻԱՋ, Գ. Մուրշ.— 70:
ԼԱ ՄԱՄՊՐԵԼ, Մարկ.— 35:
ՓԱՐԻԶ (16), Վաջ.— 125:
ՊՕՐՏՕ, Գոթ.— 370: Վճարեցինք Շ. Ն.ի:
ՆԻՄ, Ա. Գ.— 35:
ՊԱՆԵՕԼԷ, ԵԼՔ.— 35:
ՎԻԷՆ, Ե. Պ.— 50:
ՓԱՎԻՑԵՕՆ ՍՈՒ ՊՈՒԱ, Տէր Մ.— 100:
ԼԻՈՆ, Տ. Պ.— 35:
ԼԱ ՍԻՕԹԱ, Գոթ.— 136:
ԱՓՔ, Թ. Պ.— 50:
ԱՓՔ, Ա. Ք.— 35:
ՊՈՒԼՈՆԵՔ, Իլի. Ա.— 37:
ԱԼՖՈՐՎԻԼ, Ա. Ա.— 100:

ԿՈՉ

Ընդհ. Եոզկատի հայրենակիցներու

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Եոզկատի եւ Շրջ. Ընդհ. Հայր. Միութիւնը իր կարօտ հայրենակիցներուն անմիջական օգնութեան հասնելու նպատակով հրապարակ հանած է Սաժուէլ Զաւուշի լուսանկարը:

Թրանսպորի բոլոր ժամնաճիւղերուն դրկուած ըլլալով սոյն լուսանկարները, վարձքողները հաճին դիմել իրենց շրջանի Վարչութեան կամ կեդրոնին՝

Kayayan. 9. Place des Gd. Carmes Marseille. Վարչութիւն

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Dameame, PARIS (13e)

ՊԱՐԳԵՒԱԽԱՂ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԱԾ ՇՐՋԱՆՆԵՐԻ

(LOTERIE des RÉGIONS LIBÉRÉES)

Առաջին հինգ շարքերու (1, 2, 3, 4 եւ 5րդ) վիճակահանութիւնը տեղի կ'ունենայ միաժամակ 13 Հոկտ. երեկոյեան ժամը 9ին:

5 հատ	1,000,000 ֆր.		5 հատ	500,000 ֆր.
50 »	100,000 ֆր.		50 »	50,000 ֆր.
5 »	15,000 ֆր.		5 »	7,500 ֆր.
840 «	5,000 ֆր.	ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐԸ	1180 »	1,000 ֆր.

եւ 8400 հատ 500 ֆրանգ

Սահմանափակ թիւով տոմսակներ միայն ծախուի:

Տոմսերու 1/2, 1/4, 1/10 եւ 1/20ին վաճառումը կը շարունակուի մինչեւ 13 Հոկտեմբեր երեկոյեան ժամը 9:

A. GODOVANNIKOFF

TÉL. JASMIN 01-50

30, Quai de Passy, Paris (16)

Հեռագրական հասցէ.— **GODOVANNIKOFF, PARIS**

Գրասենեակը բաց է ամէն օր առտուան ժամը 9էն իրիկուան ժամը 9 առանց դադարի, կիրակի օրերն ալ:

ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաթաժիններ Փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի մէթրը 5 ֆրանք:

ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐԻԷՆ: Ամսական 50 ֆր. վճարում:

Ջրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40-37**

ՊԱՆՈՑ (*քաշ - քոշ*), ՓՈՒԼ - ՕՎԷՐ եւ ԲՈՒՒԴԻ ՋԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՋԻՆԵՐ,

*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**

Միշտ տրամադրելի է ընտիր մթերք մը՝ անմրցելի գիներով:

Փարիզի եւ Գաւառի Հայրենակից Միութիւններուն

Պատրաստելու վրայ ենք 365 թերթով ամենօրեայ *Պատի Օրացոյց* մը, բազմագոյն Հայկական մեծադիր Զինանշանով:

Հայրենակցական միութիւններուն համար՝ ի հարկին իրենց յատուկ նկրներով, սոյն *Օրացոյցէն* կը հայթայթենք նպաստաւոր պայմաններով:

Դիմել՝ Գրատուն ՀՐԱՆՏ - ՍԱՄՈՒԷԼ

51, Rue Monsieur - le - Prince, Paris (6) Métro: Odéon. Tél. Danton 88-65

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՐԱՑԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բարքաձի եւ մարշան փոքրէն արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14-20:

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél, Archives 05-93

*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ*)*

ՎԱՐԶՈՒ Է

CHELLES-COURNAY (S. & M.) *արուարձանի մէջ, կայարանի մօտ վիլլայի մը երկրորդ յարկը, երեք մեծ սենեակներ, առանձին առնգուխտ, կապ ջուր, ջեռակելի 1600 քառ. մեղր հողին կէսը, լաւ շրջապատուած, տարեկան վարձ 2000 ֆրանք:*

Հաղորդակց. միջոց.— կար տը լ'Էսթէն 20 վայրկեան, կարին մօտ: Փարթ ուէնէն գանրակառք թիւ 113:

Դիմել դերձակ Կ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի 13 Rue Saulnier, Paris (9):

ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻԻԸ

—...—

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ — Գրեց՝ ՐՕԼԸՆՏ ՏԷՆԻԷԼ

— Առանց մոռնալու ձեր նեղս մտնելու եղանակն ալ, պատասխանեց Սըր Ճօն:

Նաւապետը բարձրաձայն եւ սրտանց խնդաց:

— Կ'ընդունիմ թէ ձեր սովորական այցելուներու մուտքին պէս չէր, բայց ես սովորական այցելու մը չեմ, Սըր Ճօն: Ինծի հրամայուած էր ձեզ տեսնել· ու երբ Օրլաֆ Նէլսըն կը ստանայ իր հրամանները, կը ջանայ գործադրել անոնք:

Ուրեմն նաւապետը ինքը անձնապէս չէր եկած իրեն տեսութեան, երկրորդ խումբ մը կար: Սըր Ճօն աւելի հեւասաքքրքրուիլ սկսաւ:

— Պահակելու ժամանակն չատոնց անցած է, նաւապետ· խնդրեմ չուռաով ըսէք ձեր հոս գալուն պատճառը:

— Հոս գալուս պատճառն է խնդրել ձեզմէ որ ինծի հետ միասին ծովէ – դերք գաք, ուրկէ պիտի երթանք անձնական գրօսանաւ մը, չատ հիւանդ մէկու մը վրայ գործողութիւն մը կատարելու համար: Հրահանգ ունիմ ընդունելու ինչ գումար որ պահանջէք, եթէ կը փափաքիք, նոյնիսկ այս վայրկեանին վճարելու: Զրօսանաւը խարսխած է Պրայթընի կամուրջներէն մէկուն մօտ, գրեթէ երեք քառորդ մղոն հեռու:

Դուրսը խնդնաչարժ մը ունիմ որ մեզ մինչեւ Պրայթըն պիտի տանի, եւ գործողութիւնը կատարելնէդ վերջը ձեզ ուղղակի կրկին հոս պիտի բերէ:

Խնդալու կարգը հիմակ Սըր Ճօն Տէվիսսըննինն էր· եւ խնդաց այնքան որոնց որքան նաւապետը ըրած էր քանի մը վայրկեան առաջ:

— Նաւապետ, դուք կատարելապէս գիտակից մէկը կը թուիք, ըսաւ վերջապէս, պարզ է սակայն որ ձեր տէրը յիմար մըն է: Այդ խնդիրը նկատի չեմ կրնար առնել:

— Իմ ակռս ձեր մերժումը նախատեսած էր, Սըր Ճօն, բաւ նաւապետը եւ բաճկոնին գրպանէն բան մը հանելով: Այդ պարագային պարտաւոր էի ձեզ ցոյց տալ սիկա:

— Ի՞նչ է սա:

Սըր Ճօն մինչեւ անգամ չնայեցաւ այն առարկային վրայ զոր միւսը ձեռքին մէջ բռնած էր:

— Պատկերը անոր որուն քով կը ծառայեմ, Սըր Ճօն:

Սըր Ճօն պատկերը մէկ կողմ հրեց:

— Նաւապետ, եթէ անգամ մըն ալ այդ յիմարութիւնը գործէք, պիտի ստիպուիմ փոխել ձեր հաւատարակերութեան մասին ունեցած համարումը:

— Սըր Ճօն, նայեցէք իրեն անգամ մը:

Ի՞նչ, ուրեմն կին մըն է որ իր օ – ժանդակութիւնը կը խնդրէ: Ցաւեւ – նայն դէպս ուրիկա ամէն կնոջ գործ չէ: Այս մէկը արտակարգներու թա – գուհին ըլլայու է, վերջապէս պատ – կերին վրայ նայելով վճռած ալ չըլ – լար: Նաւապետը չատ անձկալից կը թուէր:

Ակնարկ մը միայն եւ Սըր Ճօն զգաց որ բոլոր մարմնովը քարացաւ· կը նայէր այն կնոջ նկարին որուն հետ խօսած էր ւ'իճընդ փողոցին մէջ, երեք դիչեր առաջ:

— Այս Տիկի՞նը ձեզ իմ մօտ ղրկեց, յարեց վերջապէս չկրնալով քիչ մը համբերատիլ յետոյ:

— Այո, Սըր Ճօն:

— Ինչ առաջ յիշած զրօսանաւո՞ւն մէջ կը գտնուի:

— Այո, Սըր Ճօն:

Սըր Ճօն յանկարծական խոցոտում մը զգաց·

— Անոր համար չէ որ··· կեցաւ բառերը արտասանելու անկարող:

— Ոչ, Սըր Ճօն, ան չէ որ գործո – ղութեան պիտի ենթարկուի··· Անոր եղբայրն է:

— Ի՞նչ եղած է:

— Վիրաւորուած է դնդակով մը, եւ կարծեմ դնդակն ալ սրտին մօտ տեղ մը մնացած է:

Ամբողջ վայրկեան մը Սըր Ճօն իր սպասման ընկերակին մէջ ճեմեց: Հակօրինական բան մը պիտի ըլլար իր ընելիքը, որուն համար ներում առնել կարելի չէր եւ սակայն ան չէր մոռացած զինքը եւ տագնապի պահուն զինքն էր փնտռած: Հ. Ա. խորհած էր որ ան ոճրագործներու խմբակի մը կը պատկանի: Այն իրողութիւնը որ իր եղբայրը դնդակի վէրքէ մը կը տառապէր, կուգար այս կարծիքը հաստատելու: Եւ սակայն հասկցաւ թէ պէտք չէր որ եւ է հարցում ուղղել: Պիտի երթար, որովհետեւ ան ուղած էր զինքը, որովհետեւ եթէ մերժէ՝ մարքի հանգստութիւն չպիտի ունենայ երբեք:

— Նաւապետ Նէլսըն, հինգ վայրկեանէն պատրաստ պիտի ըլլամ ձեզի ընկերանալու: Ձամբայ ելլելէ առաջ կարգ մը առարկաներ միասին պէտք է առնել:

Նաւապետ Օրլաֆ Նէլսըն սրահէն դուրս ելաւ պատրաստ ճամբայ ելլելու Սըր Ճօն Տէվիսսընին հետ:

ԳԼՈՒԽ Գ.

Ծովին վրայ ծանր մառախուղ մը պատած էր, տասը մէթր անդին կարելի չէր տեսնել: Մառախուղը վազ առաւօտեան ցօղը առատացուցած էր եւ Սըր Ճօն Տէվիսսըն կը զղջար նաւապետ Օրլաֆ Նէլսընին հետ Պրայթընի ծովեզրը գացած միջոցին:

— Կը կարծէք թէ ծովափը որ եւ է կամրջակին մօտ կարելի էր գտնել նաւակ մը, նաւապետ:

Նաւապետը պատասխան չտուաւ· պղպեղ մը սուլեց, յետոյ մառախուղին մէջէն եւիկարական լոյս մը երեք անգամ փայլեցաւ եւ գրեթէ միաժամանակ մարդու մը կերպարանքը եւ թիւցաւ:

— Նաւակը պատրա՞ստ է, հէնա:

— Այո, պարոն:

Նաւապետը բռնելով Սըր Ճօնի ձեռքէն զէպի յառաջ առաջնորդեց· քանի մը քայլ եւ ահա նաւակ մը եւ մարդ դիմէ: Նաւապետ Նէլսըն յառաջացող մարդուն քանի մը բառ չըսնչաց, անոր որ հէնա կը կոչուէր, յետոյ դառնալով Սըր Ճօն Տէվիսսընին:

— Սըր Ճօն, վստահեցէք հէնայի որ ձեզ մինչեւ նաւակը պիտի առաջնորդէ··· գոնէ ձեր ոտքերը չեն թրջիր· Սըր Ճօն այն տեղն առաջին գնաց ըլլալով հասկցաւ որ նաւակին քանի մը մէթր հեռի կը գտնուէր, հիշդ ծովուն եզերքը:

Պարզ է թէ Սըր Ճօն պիտի բողքէր այսպէս խորհրդաւոր կերպով ծովփէն անցնելուն համար, որովհետեւ ծանր կասկածներ սկսան ունենալ իր մտքին մէջ, բայց առանց ժամանակ տալու որ ան բողոքի որ եւ է ձայն բարձրացնէ՝ մարդը, մակոյկին առաջը նստած հէնան, իր ուսերուն վրայ գցած գինքը եւ ջուրերուն մէջէն սկսաւ քալել դէպի սպասող նաւակը:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.284

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՀԱՅԱՍՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ՆԲԹԱՀԱՍԻ ՀԱՄԱՐ Metro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ԿԷՍԱՄՍԵԱՅ	ԵՐԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

ԿԻՐԱԿԻ
14
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
14 Octobre
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année № 2625

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՋՐՈՅՑ ՕՐՈՒԱՆ ՋՐՈՅՑՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

— Ուրեմն նորէն անճար օտարականնե՞րը պիտի քաշեն Մարսէյլի դէպքին հետեւանքները:

— Մի՛ չափազանցէք. փոքրորիկ մըն է, կ'անցնի: Բայց, կասկած չկայ չկայ թէ աւելի պիտի սեղմուին օգակները, պիտի խստանան հետապնդումները եւ վարչական իշխանութիւնը աւելի կորուկ պիտի չարժի:

— Հապա կ'ըսեն թէ խմբական արտաքսումներ պիտի ըլլան..

— Դէպքին անմիջական ազդեցութեան տակ, անխուսափելի են զարմանազան գրոյցներ: Կարգ մը թերթեր ալ իւղ կը լեցնեն կրակին վրայ, չտեղով ամբոխային կիրքերը: Մի՛ մոռնաք որ հանդոյնքն ալ չատ գօրաւոր է, այդպիսի ամբոխավարութեանց դէմ: Արդէն իսկ բողոքներ կ'արձանագրուին գործադրուած կամ նշագրուած անարդարութեանց դէմ:

— Բայց դուք ալ արձնութեան եւ լրջութեան հրաւէր ուղղած կիսք առաջին օրն իսկ:

— Այդ մեր պարտականութիւնն է եւ միշտ ալ պիտի կատարենք: Անպատճառ մեծ դէպքեր պատահելու չեն, որպէսզի որ բնէնք պահենք հանրային կարծիքը: Տարին տասներկու ամիս, եւ մանաւանդ այսպիսի ողբերգութեանց առթիւ, մամուլին պարտականութիւնն է միշտ յիշեցնել թէ մեր տունը չենք, որպէսզի մեր ուզածին պէս չարժինք: Այս չի նշանակեր թէ խուճապի մատնուելու, ամէն անախորժ երեւոյթէ վայրերան պատմութիւններ չհնարելու ենք: Տարբական գիտելիքներ կան, եթէ միասին անոնք միասք պահենք, մնացեալը հարցնող չկայ:

— Անշուշտ առաջինը այն է որ չխառնուինք երկրի ներքին գործերուն: Հասկնալի է:

— Այո՛, զգուշանալու է մանաւանդ քաղաքական ցոյցերէն: Տեղացին երկրին զաւակն ըլլալով հանդերձ, եթէ ան ալ չափը անցընէ, գլխուն կը զարնեն: Արդ, ո՞վ կրնայ փրկել օտարը, եթէ յանցանքի վրայ բռնուի ցուցարարներու թափօրի մը մէջ: Դեռ վերջերս քանիներ սահմանէն դուրս հանեցին, պարզապէս անոր համար որ կարմիր թռուցիկներ պահեր կամ ցրուեր էին: Այս զգուշութիւնը չի նշանակեր սառկութիւն, ինչպէս կ'ուզեն համոզել կարգ մը չոչորթներ: Մանաւանդ ներկայիս երբ պետական իշխանութիւնը ինք խմորման մէջ է եւ ամբողջ կարգուսարքը փոխելու խնդիրներ կը յուզուին, հասարակ բախտախնդրութիւն է դիրք բռնել այս կամ այն ճամբուն վրայ ...

— Այդ մասին չեմ վիճիր: Կը կարծէ՞ք թէ մեր ներքին վէճերն ալ նոյն հետեւանքը կ'ունենան:

— Պատասխանելէ առաջ, հարց մը եւս: Գիտէք որ անկանոն թուղթերու հոդ մը ունին բազմաթիւ հայրենակիցներ. եթէ ոչ հազարաւորներ, գոնէ հարիւրաւորներ: Եթէ չատերը ամէն միջոց փորձելով չեն յաջողած, ուրիշներ ալ պարզապէս անհոգութեան տուած, բախտին ձգած են ամէն բան: Արդ, այսպիսներու կացութիւնը աւելի պիտի ծանրանայ այսուհետեւ, նոր խստութիւններու հետեւանքով: Ուրեմն, նախ զանցառուները իրենք, եւ յետոյ ազգ. իրաւասու գրասենեակները պէտք է փորձ մը կատարեն, այս անկանոնութիւնները դարմանելու համար: Չէ՞ք դիտած, որ եւ է խլրտումի առեն, կամ գիշերը փողոցէն անցած պահուդ, յանկարծ «ջօ փափիէ» կը հարցնեն: Եթէ օրինաւոր չեն թուղթերդ, արդէն սեւ ցանկը կ'անցնիս:

— Ի՞նչ ընեն խեղճերը, երկու գրասենեակներ ունինք, վերջերս ալ Տնտեսական կեդրոն մը հաստատուեցաւ, բայց ճար չեն կրնար գտնել:

— Հարկ է խորհրդակցիլ եւ նոր ձեռնարկ մը կատարել, հաւաքական եւ պատճառաբանուած խնդրագիր մը ներկայացնելով վարչական իշխանութեան: Ինչ կը վերաբերի ներքին վէճերուն, հասկնալի է թէ ո՛ւր որ խռովութիւն եւ հետեւաբար ոստիկանական միջամտութեան խնդիր կը ծագի, հետեւանքը միշտ ալ վնասակար կ'ըլլայ, անհատապէս կամ հաւաքաբար:

— Արդարեւ, անխուսափելի են այդպիսի դէպքերը, քանի կը տեւեն մեր կուսակցական պայքարները ...

— Միայն կուսակցութիւնները մի՛ մեղադրէք: Ո՛րքան անճոռնի դէպքեր կ'ուզէք որոնք հետեւանք կապ անգամ չունին կուսակցութեանց հետ: Սրճարանի մը մէջ թուղթ կը խաղան, կը կռթոին, բերան կ'ուբերն,— եւ ահա կռիւ, մինչեւ իսկ սրիւն: Կամ քանի մը գաւառի աւելի կը պարպեն, եւ իրարու գլուխ կը պատռեն... Ամփոփուելով կուսակցական վէճերուն վրայ, կարելի է սահմանափակել չարիքը, եթէ երկու կողմերն ալ վարժուին միայն իրենց գործերով զբաղելու:

— Լաւ չեմ հասկնար, կարելի չէ՞ աւելի բայ խօսիլ:

*— Ընդհարումները ի՞նչպէս կը ծագին.— երբ մէկ հասանքը խմբովին կ'երթայ միւսի հանդէսին, խանգարելու առաջադրութեամբ, կամ չհանդուրժելով բեմէն արտասանուած խօսքերուն, վիճաբանութեան կը բռնուի, եւ ահա կռիւ: Մենք մեր ազգը վարժեցուցած ենք որ անտեսէն հակառակորդներու հանդէսն ալ, բանախօսութիւնն ալ, եթէ չպիտի կրնան պահել իրենց պազարիները: Եթէ միւսներն ալ այդքան լրջութիւն եւ կորովամտութիւն ունենային ... Դեռ ուրիշ միջոցներ ալ չեն պակսիր, եթէ կարելի ըլլար գլուխ գլխի տալ: Դժբախտաբար, տակաւին չենք սորված հակառակորդին հետ վիճելու ձեւերը, եւ ինչ պայքար որ կը մղուի, լեզուէն քար գլորելու կը նմանի: Կը փչեն ու կը փչեն, գլուխները կը տաքնան, եւ քանի որ «չափաւորը» կիրքն ալ հայկական է, հետեւանքը դժուար չէ գուշակել:

Շ.

ԿԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵՐԿՈՒ ՄԵՂՍԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸՐԸ

Անաքեկչական կազմակերպութիւն մը պատրաստուած էր սպանելու թագաւորը

»»»··«««

ԴԱՒԸ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ԷՐ ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԳԻՒՂԻ ՄԸ ՄԷՋ

Երեսուներեւեց ժամ անընդհատ հարցաքննելէ եւ նեղելէ յետոյ, ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ խոստովանցնել 2 կասկածելիները: Համաձայն թերթերու հրատարակութեանց, երկուքն ալ անդամ են ահաբեկչական կազմակերպութեան մը, որ վճռած էր սպանել Ալեքսանդր թագաւորը եւ որ մասնաճիւղեր ունի աշխարհի ամէն կողմը: Երկուքն ալ խրուաք են, կեղծ անցագիրներով:

Հարցաքննութիւնը տեղի ունեցաւ Թոնօն – լէ Պենի կայարանի խեղճուկ պահականոցին մէջ, քանի որ ձերբակալութիւնը այնտեղ կատարուած էր: Թարգմանի պաշտօնը կը կատարէր Եուկոսլաւիոյ դեսպանը, Փոքիչ: Ամբաստանեալներէն Լատիսլաւ Պենէշ մտաւորական մըն է, մոլեռանդ եւ վճռական: Անշուշտ կազմակերպիչը պիտի ըլլար Փարիզի մահափորձին, եթէ ձախողէր Մարսէյլի ձեռնարկը: Միւսը՝ Եարոսլաւ Նովաք, ահաբեկիչի կերպարանք ունի, պնդակազմ եւ հուժկու: Պահականոցը շրջապատուած էր բանի մը հարիւր հետաքրքիրներով:

Առաջին անգամ թուլցաւ Պենէշ, մտաւորականը, չդիմանալով տրուած նեղութեանց եւ խոստովանեցաւ թէ բուն անունն է Իվան Ոայքիչ, խրուաք: Տեսնելով որ այլեւս կարելի չէ լռել, ընկերն ալ յայտնեց իր բուն անունը, Փոսքիչիլ Զվոնիմիր դարձեալ խրուաք եւ ծնած 1904ին:

Զվոնիմիր, որ ամուրի է եւ փէշքա կը բնակի, ի բացակայութեան մահուան դատապարտուած է Պելկրատի մէջ, իբրեւ մեղսակից բանի մը ոստիկաններու եւ լրագրի մը տնօրէնին սպանութեան: 1929ին փախչելով Եուկոսլաւիայէն, բանի մը երկիրներ շրջած, յետոյ հաստատուած է Հունգարիա եւ անդամագրուած՝ խրուաքներու խմբակցութեան մը որ ահաբեկչական մարմին մը կազմած էր: Կազմակերպութեան կեդրոնը կը գտնուէր գիւղի մը մէջ, Սեբպիոյ սահմանին մօտ: Դաւադիրները զինաւարժութեան եւ ռմբածգութեան փորձեր կը կատարէին այդ վայրին մէջ, եւ արշաւներ՝ դէպի Եուկոսլաւիա: Սեպտ. 26էն բիչ առաջ, Զվոնիմիր հրաման ստացաւ սեպտ. 26ին կամ 27ին երթալ Հունգարիա, բաղաք մը որուն անունը չուզեց յայտնել: Այնտեղ գտաւ Պենէշը (Իվան Ոայքիչ) եւ ուրիշ մը որ իրենց պետն է: Այս վերջինը հունգարական անցագիր մը տուաւ, Նովաք անունով, հատ մըն ալ Պենէշի՝ Սէվէր անունով: Զորրորդ ընկեր մը միացաւ իրենց, Սլինի, որուն եւս անցագիր մը յանձնուեցաւ Պոմպէյ անունով: Խոլորը մէկ հրամանի ստացան Ցիւրիխ երթալու եւ իւրաքանչիւրին տրուեցաւ մէկ մէկ ռոմական, Բ. կարգի: Կալանաւորը չյայտնեց պետին անունը, միայն ըսաւ թէ 50 տարեկան է եւ Հունգարիա մնացած: Երբ Ցիւրիխ հասան, դաւադիրները հանդիպեցան հինգերորդ ընկերոջ մը որ կը կոչուէր Ռուտոլֆ Սուբ եւ որ ուրիշ մէկը չէ եթէ ոչ Մարսէյլի ահաբեկիչը, Քալէման կամ Գէլէմեան: Այս վերջինը իրեն հետ ունէր մարդ մը որ ինքզինքը ներկայացուց իբրեւ Տոքթ. Փավէլիչի պատուիրակը: Նախկին փաստաբան մըն է Տոքթ. Փավէլիչ, նախագահը՝ ահաբեկչական կազմակերպութեան եւ կը բնակի Եուկոսլաւիոյ սահմանակից երկրի մը մէջ: Պատուիրակը հինգ ընկերները առաջնորդեց Լոզան, եւ ետ առնելով հունգարական անցագիրները, յանձնեց չեխական թուղթեր: Լոզանի ոստիկանութեան տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ սեպտեմբեր 28ին չորս հոգի իջած են Օթէլ տէ Փալմիէ, կայարանին մօտ, եւ արձանագրուած են հետեւեալ անուններով,— 1· Ռուտոլֆ Սուբ, ծնած 1894ին (Գէլէմէնն է այս).— 2· Եոզէֆ Սէվէր, ծնած 1904ին (Պենէշ).— 3· Եանով Պոմպէյ, ծնած 1906ին (Սլինի).— 4· Իոթվան Սուպկէր, ծնած 1908ին: Դարձեալ համաձայն ոստիկանական տեղեկագրին, այս չորս մարդիկը գլուխներ կատարած են սեպտ. 29ին, մասնաւորապէս կօշիկներ առնելով, բայց տուփերը ձգելով: Այս տուփերը բռնուած եւ փարիզ ղրկուած են եւ հաստատուած է որ անոնց վրայ եղած նշանները կը համապատասխանեն Պենէշի եւ Նովաքի կօշիկներուն վանաառնիշերուն:

Անցագիրները փոխելէ յետոյ, չորս դաւադիրները տրուած հրահանգներուն համաձայն կ'երթան Էվիան, եւ երկու խումբով նաւթայ կ'ելլեն դէպի Փարիզ: Բայց ուղղակի բաղաք չեն գար, այլ կ'իջնեն Ֆոնթէնէպլօ եւ կառքով կուգան: Պենէշ եւ Նովաք կ'իջնեն Փալէ տ'Օրսէ հիւրանոցը, իսկ միւս երկուքը՝ Օթէլ Ռէժինա: Տոքթ. Փավէլիչի պատուիրակը անհետացած էր, յանձնարարելով հրահանգի ընսպասել մինչեւ հոկտեմբեր 7:

Այս թուականին, պատուիրակը նորէն կը հանդիպի ուխտեալներուն եւ կը հրամայէ Սլինիի եւ Գէլէմէնի՝ նամբայ ելլելանձնաօթուղղութեամբ, հատանաբար դէպի Մարսէյլ: Իսկ Պենէշ եւ Նովաք վերսայլ կ'երթան, համաձայն իրենց ստացած հրահանգներուն: Նովաք յայտարարեց թէ՝ երբ տակաւին Զուիցերիա կը գտնուէին, կազմակերպութեան պետը յանձնարարած էր գործադրել պատուիրակին տուած հրահանգները, այլապէս պիտի սպանուին: Պենէշ եւ Նովաք (երկու կալանաւորները) նոր հրահանգներու պիտի սպասէին Վերսայլի մէջ: Իսկապէս, յաջորդ օրը հրաման ստացան Ֆոնթէնէպլօ երթալու եւ Փարիզ վերադառնալով, ժամը 14 — 16 սպասելու Օփերայի հրապարակը: Նովաք յայտնեց թէ վերսայլի մէջ էր որ իմացան թէ խնդիրը կը դառնայ Ալեքսանդր թագաւորին սպանութեան շուրջ:

Տրուած ժամադրութեան համաձայն, երկու դաւադիրները կը սպասեն Օփերայի հրապարակը· բայց մարդ չի գար: Որոշած էին դարձեալ սպասել, երբ իմացան թագաւորին սպանութեան լուրը եւ փորձեցին փախչիլ Ֆրանսայէն, համաձայն իրենց ստացած հրահանգներուն: Նովաք յայտարարեց թէ չի գիտեր ուր կը գտնուի Տոքթ. Փավլէվիչը, զոր չէ տեսած հոկտեմբեր 7էն ի վեր: Բայց կ'ըսուի թէ ան Լոզանի մէջ իրենց պիտի սպասէր առջի օր:

Նովաք իր պատմութիւնը լրացնելով յայտարարեց.

— « Ես հրաման ստացած էի սպանելու թագաւորը, եւ պիտի գործադրէի վճիռը: Գիտեմ թէ կեանքս վտանգի կ'ենթարկեմ, բայց ես արդէն զոհած էի զայն եւ ուխտած էի հնազանդիլ իմ պատկանած կազմակերպութեան:

Երկու կալանաւորներուն փախուստը ձախողած է հետեւեալ պարագաներուն մէջ·— Հանրակառք նստած էին Ֆոնթէնէպլօ երթալու համար, նամբան խանգարում մը տեղի ունեցաւ, որով ուշ հասան եւ փախցուցին Էվիանի կառախումբը: Ցետոյ, Թոնօն հասնելով, կայարանը շփոթեցին եւ փախանակ Էվիան իջնելու, ինչպէս պէտք է ընէին շոգենաւ առնելու համար, կանգ առին Թոնօնի մէջ եւ փախցուցին նաւը: Ասոր վրայ ջղագրգռուած եւ մտահոգ, որոշեցին մնալ Թոնօն, յաջորդ շոգենաւին սպասելու համար: Այդ սպասումն էր որ բռնել տուաւ զիրենք:

Թերթերը այս պատմութենէն կը հետեւցնեն թէ հինգերորդ դաւադիրը այն է որ փախաւ Ֆոնթէնէպլոյի անտառին մէջ: Երէկ մէկ – երկու թերթեր գրած էին թէ փախստականը տեսնուած է Փարիզի մերթոյին մէջ, յոգնաբեկ եւ ոտքերը ցեխոտ: Երկու վկաներ գացած պատմած են իրենց տեսածը, իսկ նպարավաճառուհի մը յայտնած է թէ ուրբաք առտու ան – տառին մէջ մէկ լիդր գինի, երշիկ եւ հաց ծախեց մարդու մը որ շատ լաւ հագուած էր եւ իրեն նամբայ կը հարցնէր օտարաշեշտ ֆրանսերէնով մը:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՒԼԻԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Պ. Տումէրկ երկու նախարարներ կորսնցուց, արտաքինը՝ Պարթու, որ սպանուեցաւ, եւ ներքինը՝ Սառօ, որ հրաժարեցաւ Մարսէյլի դէպքին հետեւանքով: Զափազանց փափուկ խնդիր է երկուքին ալ յաջորդներուն ընտրութիւնը: Մանաւանդ որ, երբորդ մըն ալ, զատական նախարար Շէոօն բուռն յարձակումներու կ'ենթարկուի երկար ատենէ ի վեր, բայց չուզեր տեղի տալ: Դահլիճին ճիշդ հաւասարակշռութիւնը պահելու համար, երկու նոր նախարարները պէտք է ընտրել ձերակուտականներէ, մէկը՝ ձախէն, միւսը՝ կեդրոնէն: Այդպէս էին նախորդները: Արդ, արմատական ընկերվարականները, որ մեծամասնութիւն կը կազմեն ներքին ժողովին մէջ, իրենց ընդհ. ժողովը պիտի զումարեն մօտերս, եւ յայտնի չէ թէ պիտի չարունակե՞ն դործակցիլ ազգ. դահլիճին: Նահանգային ընդհ. ընտրութիւնները ցոյց տուին թէ անոնց դիրքը խախտած չէ, հակառակ Սթավիցքիի գայթակղութեանց առթիւ մղուած պայքարին: Սառօ ձերակուտական էր եւ արմատական եւ կուսակցութիւնը կը կարծէ թէ ներքին նախարարութիւնը իրենց կը պատկանի, սառը համար ա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԿՈՉ ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

»»»··«««

Սիրելի հայրենակիցներ,

Ինչպէս յայտնի է, Հ· Յ· Դ· Ամերիկայի 41րդ Պատգմ·ժողովի մտահոգութեան գլխաւոր առարկաներէն մին եղաւ Նիւ Եորքի մէջ դատապարտուած մեր իսը անմեղ ընկերներու հետագայ դատական պաշտպանութեան գործը:

Խորապէս համոզուած, որ կանխամտածուած դաւ մըն էր ազգայնական հայութեան դէմ Նիւ Եորքի մէջ անյայտ ձեռքերով կատարուած սպանութեան առթիւ ձեռնարկուած աննախընթաց խաչակրութիւնը Հ· Յ· Դաշնակցութեան դէմ·

Խորապէս համոզուած, որ այդ դաւի արդիւնքն էին Նիւ Եորքի դատավարութեան ընթացքին ազատատենչ հայութեան բշնամիներուն գործադրած միջոցները ամէն գնով դատապարտել տալու մեր իսը անմեղ ընկերները եւ այսպիսով վարկաբեկելու մեր կուսակցութիւնը·

Խորապէս համոզուած, որ Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը ոչ մէկ առնչութիւն ունեցած է Նիւ Եորքի սպանութեան հետ, եւ ցասումով ետ կը մղէ այդ իմաստով մեր կուսակցութեան հասցէին ուղղուած բոլոր մեղադրանքները·

Եւ վստահ, որ ամերիկեան մեծ հանրապետութեան կարգերը լիուլի հնարաւորութիւն կ'ընծայեն անմեղ անհատներու օրինական պաշտպանութեան, եւ այս մեծ երկրի արդարադատութեան առջեւ տակաւին սպառած չեն բոլոր միջոցները ցոյց տալու, թէ մեր ընկերները անմեղ են·

Հ· Յ· Դ· 41րդ Պատգմ· ժողովը որոշեց դիմել ազգայնական հայութեան բարոյական ու նիւթական օժանդակութեան:

Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը միշտ ալ վայելած է ազատատենչ հայութեան եւ անոր բաղկացուցիչ բոլոր խաւերուն անվերապահ վստահութիւնը, եւ, կասկած չունինք, այսօր ալ պիտի վայելէ անոր բարոյական ու նիւթական բոլորանուէր աջակցութիւնը:

Կոչ կ'ուղղենք մեր բոլոր մարմիններուն, ընկերուհիներուն, ընկերներուն եւ անոնց միջոցաւ ազգայնական հայութեան, կանգնիլ Հ· Յ· Դաշնակցութեան կողքին, կատարել իրենց խղճի պարտականութիւնը, բերելով սիրայօժար իրենց նիւթական օժանդակութիւնը իսը անմեղ ընկերներու պաշտպանութեան գործին, եւ հնարաւորութիւն ընծայել, որ դաւադիրներու նիւթած սադրանքները ի դերեւ ելլեն, ամերիկեան բարձր արդարադատութիւնը կատարէ իր պարտականութիւնը անթերի եւ վերականգնի արդարութիւնը:

Կոչ կ'ուղղենք խուռներամ ներկայ գտնուիլ իսը ընկերներու պաշտպանութեան առթիւ ամենուրեք սարքուող Հ· Յ· Դ· հրապ· ժողովներուն եւ, մեր տեղական կոմիտէներու կամ պատկան մարմիններու խողովակով, կատարել անմեղներու համար արդարութիւն ձեռք բերելու բարձր պարտականութիւնը:

Հ· Յ· Դ· ԱՄԵՐ· ԿԵԴՐ· ԿՈՄԻՏԷ

Պալահեան եպիսկոպոսի յուղարկաւորութիւնը

Մարսէյլի ազգ· վարչութիւնը հեռագրով կը խնդրէ մեզմէ յայտարարել թէ առաջնորդ ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԵՊԻՍԿ· ՊԱԼԱՓԵԱՆի թաղման արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր, կիրակի, առաւօտեան մինչեւ ժամը 1, Պոմոնի մատրան մէջ, ուրկէ մարմինը գերեզմանատուն պիտի փոխադրուի ժամը 2ին:

Անշուշտ Մարսէյլի գաղութը պիտի փութայ պարտ ու պատշաճ յարգանքն ընծայել վախճանեալ առաջնորդին, որ իսկապէս պարտականութեան նամբուն վրայ, իր կեանքին վերջին տարիները նուիրելով այդ բազմահայ կեդրոնին:

ԿՈՄԻՏԱՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԵՒ ԱՒԵՏԻՍ ԱԶԱՐՈՆԵԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Ռումանահայ Գթութեան խաչի վարչութենէն ստացած ենք 420 ֆր· ֆրանք, որուն 210ը յատկացուած է կոմիտաս վարդապետի խնամատարութեան, իսկ մնացեալ 210 ֆրանքը՝ Ա· Ահարոնեանի խնամատարութեան: Կը խնդրուի ստանալ համապատասխան ընկալագրով:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԱՇՁՆԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅԱՄԲ

«»»

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԱՇՁՆԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅԱՄԲ

ՖԵՐԴՈՒՍԻՆ

(ԱՆԴԵՐՍԷՆԻՑ)

Արմաւենեաց մէջ, ուղտերն հեռուից,
Մեծ ընծաներով երկրի արեւոյց,
Ճամբայ են բռնել բարձուած թանգարժէք
Ծաները բեռներով դէպի արեւելք:

⁂

Նրան է ուղարկում Շահը այդ ընծան
Որն ապրեց տրնաեկ, առանց հատուցման,
Որ փառքն էր ազգի եւ պարծանք նա մեծ,
Որ կորուսած էր սակայն գտնուեց:

⁂

Մեծ մարդն հանճարեղ ստոր լուսանքով
Վտարանդուած էր մարդկանց նախանձով,
Ադամ մի երկրում վշտահար կարօտ
Ապաստանած էր իւր պէս խեղճի մօտ:

⁂

Բայց տեսէ՛ք, այնտեղ, բաղաբի դրռան,
Կարաւանն հարեց եղկելի թագման,
Մի յուզարկաւոր չբկար մեռածին,
Այդպէս է լինում թագումն ազգանին:

⁂

Դա սառ աճիւնն էր երգչին մեծապանծ
Որ մեռաւ ադամ, տրտում, աֆսորուած...
Ֆերդուսին իմիկ էր, եւ նրան գրտան
Տատասկոտ փառքի իւր վերջի ճամբան:

Թարգմ. ԱՐ. ԿՐԱՄԻՆԻԿԵԱՆ

Ֆիրտուսի հայրենիք կը դառնայ ծերացած եւ հիւծած. ու միշտ քչնուա, կը քաշուի իր ծննդավայրը՝ Թուս: Սուլթանը կը զղջայ իր ըրած անարդարութեան վրայ եւ կը փութայ ա-ղաչել դարմանել, բայց ուշ էր արդէն:

Օր մ՚ երբ Ֆիրտուսի կ՚անցնէր իր ծննդավայրի փողոցներէն, կը լսէ ոմանք մը քառեակ մը կ՚արտասանէ իր երգիծարանութենէն: Այն քառեակին էր այս՝ ուր դառնացած քանատեղծը Մահմուտի ծագումը կը նսեմացնէր:

«Եթէ Մահմուտի հայրը ըլլար այն ինչ որ ըսիր է այժմ,
Ոսկեայ թագ մը պիտի զարդարէր այս ծեր նակատս:
Եթէ Մահմուտի մայրը ազնուական-ներ պիտի ունենար,
Մինչեւ ծունկերս ոսկիի ու արծաթի մէջ թաղուած պիտի ըլլայի ես»:

Այսքան մեծ համբաւ, ու նոյնքան մեծ թշուառութիւն: Բանաստեղծը այնքան խորապէս կ՚ազդուի այս պատասխաններէն որ տուն դարձինհալուն կ՚ինայ ու կը մեռնի: Մեծ բանաստեղծը կը թաղեն պարտէզի մը մէջ, քայց Թուսի գլխաւոր չէյխը՝ Քասիմ կուրծանի, կը մերժէ աղօթք կարդալ անոր վրայ, ըսելով թէ անհաւատ մըն էր ան ու իր կեանքը անցուցած էր կրակապաշտներու միջավայր երդելով: Գիշերը, սակայն, չէյխը երազին մէջ Ֆիրտուսին կը տեսնէ դրախտին մէջ բազմած ու յաջորդ օրը կ՚աղօթէ անոր վրայ իբր հաւատացեալի մը:

Ֆիրտուսի մահը տեղի ունեցած է 1020ին, երբ 80 տարեկան էր ան, իր գլուխ գործոցը լրացնելէ տասնմէկ տարի յետոյ:

Ժողովրդական զրոյցը կը պատմէ դեռ թէ, սուլթանին ոսկիներով ու արքայական նուէրներով բեռնաւոր ուղտերը Թուս կը մտնէին այն պահուն երբ քաղաքին միւս դուռնէն դուրս կ՚ելլէր անոր դագաղը: Ֆիրտուսի աղջիկները մէկը կը մերժէ ընդունիլ սուլթանին նուէրը, բայց մեծը կը յիշէ հօր ուխտը, կ՚առնէ դրամները, անով շինել կուտայ ի-րենց քաղաքին թումբերը եւ էրվանսարայ մը՝ բանաստեղծին յիշատակին:

«Շահնամէ»ն չուրջ 60.000 տողնոց դիւցազներգութիւն մըն է որ ամբողջութեամբ թարգմանուած է արեւմտեան գլխաւոր լեզուներու: Բնագիրը պահլաւերէն է: Ֆիրտուսի իր տպայութենէն մեծ հակում ցոյց տըւած էր իր ազգային լեզուին որ խոլամ – արաբական տիրապետութեան չրջանին ալ կենդանի մնացած է: Այս լեզուին մէջ է որ Ֆիրտուսի գտաւ Ցարսխտանի անցեալ փառքերն ու հերոսական մարտնչումները որոնց մոլ այնքան խանդավառուած էր:

«Շահնամէ»ն, առանց պատմական կապակցութիւնները քննելու, հաւատքն է Պարսկաստանի ամենահին չրջաններէն մինչեւ աւելի նոր ժամանակներու աւանդութեանց որ հարատած լեզուին մէջ պահուած մնացեր են իրր ժողովրդական զրոյց ու հէքեաթ:

Անգլիացի արեւելագէտ մը Ֆիրտուսիի գործին մէկ ուսումնասիրութեան մէջ, կարեւորութեամբ կը չեշտէ թէ այս աւանդութեանց առաջին յիշատակութիւնը կը գտնենք հինգերորդ դարուն, հայ հեղինակի մը՝ Մովսէս Խորենացիի գործին մէջ:

Ֆիրտուսի իր հսկայ գործին համար արդէն կարեւոր մթերք մը ունէր իր տրամադրութեան տակ զոր նախորդ չրջաններու մէջ հաւաքած էր ու պահած արքունիքին մէջ: Այս նախապատրաստական աշխատանքին մէջ ամէնէն կարեւոր դերը ունեցաւ ուրիշ մեծ բանաստեղծ մը՝ Տաբիքի որուն սկսած գործը ընդհատուելուս իր սպանութեամբ:

Ճ.

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

«Գիրք մեռելոց»

— o —

Այսպէս կը կոչուի, Թիպէթի մէջ, սրբազան գիրք մը, որ տեսակ մը ա-ռաջնորդ է մահամերձներուն:

Թիպէթեան լեռնաշխարհի բնակ – չութիւնը այդ գիրքը կ՚անուանէ իր լեզուով Պարտո – Թոտոլ, որ Թարգ-մանի «Գիրք մեռելոց»:

Այսպիսի գիրքեր ունին նաեւ հին Եգիպտացիները (Թոթի գիրքը), Մա-յաները (խոհրիդոց գիրքը), որոնք Թիպէթցիներու «Մեռելոց գրքին» նման, կը ծառայեն իրրեւ առաջնորդ այն փոխանցման կեանքին մէջ, որ կը յաջորդէ մահուան եւ կը տեւէ 49 օր:

Թիպէթցիներու այս գիրքը միւս ժողովուրդներէն կը տարբերի անով, որ տակաւին կը կարդացուի եւ «կը ծառայէ» մեռելներու տուներուն մէջ, մինչդեռ եգիպտացիներու եւ Մայա – ներու գիրքերը հիմա պատմական արժէք ունին միայն:

Ցայտնի չէ թէ ե՛րբ է գրուած Մե-ռելոց գիրքը,— կը կարծուի որ առա-ջին ձեռագիրները գրուած են Ը.-դա-րուն, այսինքն պուտտայականու-թեան մուտքէն մէկ դար վերջ: Այ – սուհանդերձ ծագումով աւելի հին է քան պուտտայականութիւնը, որով – հետեւ իր վարդապետութեան մէջ կը կրկ ոգեպաշտութեան դրոշմը, ազ – դեցութիւնը Պէօնի կրօնքին, որ, պուտտայականութենէն չատ առաջ, տարածուած էր «աշխարհի տանիք»ին վրայ (Թիպէթ):

Ըստ Թիպէթցիներու՝ հոգին հեղա-նիւթ մըն է, որ կը հոսի հոգեկան ջիղերուն մէջ, ինչպէս արիւնը՝ ե-րակներուն մէջ: Մահուան մօտ, այդ հեղուկը կը հոսի եւ դուրս կ՚ելլէ մարմնոյն ամենաարտաքին մէկ կէտէն: Մարդոց մէջ՝ գանկին ծայրէն:

Դարձեալ, ըստ նոյն վարդապետու-թեան, հոգին փոփոխական է միշտ եւ ոչ թէ յաւիտենապէս միաձեւ: Հոգ – ւոյն փոփոխականութիւնը ընդունե-լով, Թիպէթցիները կը հաւատան թէ մեր գոյութիւնը անվերջ չարու-նակութիւն մըն է յաջորդական կեան-քերու: կեանքի յաջորդականութիւ – նով պէտք է հանկնալ որ ոչ թէ հո-գին, միշտ անփոփոխ, կ՚ապրի քա – նի մը անդամ, այլ այդ հոգին կը գտնայ չարունակական կեանքի մը տարբեր եւ այլապան արտայայտու – թիւնը:

Երբ մեռելը կը փչէ իր վերջին չունչը, կը ստանայ աշխարհամանա-ման այդ կարողութիւնը: Թիպէթցի-ները այդ պահը կ՚անուանեն «սկզ – բնական լոյսի իմացում»: Այս երջա – նիկ պահը կը տեւէ «մտաներու չբը-տոցին չափ»: Յետոյ մեռելը կը նը-ւաղի ամրողջ երեքուկէս օր, ի վեր-ջոյ աշխարհամանաչումը կը վերատա-նայ եւ կ՚ապրի 49 օր լուսեղէն տե – սիլքներու մէջ, նախ խաղաղ (գլա – ցողութեան պահ), յետոյ գերազգեցիկ (դատաղութեան պահ):

49 օր վերջ կը սկսի նոր կեանք մը մեռելին համար:

«Պարտո – Թոտոլ» կը յանձնարարէ հանգիստ ձգել մահամերձը, վասնզի խազազութիւնը անհրաժեշտ է հոգե-փոխութեան գերագոյն վայրկեանին լրումին համար: Միաժամանակ քա – ջալերելն կը ներշնչէ մեռելին, որով – հետեւ վախը կը մոլորեցնէ զինք տը-գիտութեան մէջ:

Բռտական երգեր

Ընկ. Պետրոս Մանուկեան, վիճակն, մեզի զրկած է հետեւեալ քրտական երգը, փութաբերէն արտասանութիւնն ալ հետը: Կուտանք միայն թարգմա – նութիւնը.—

Առաւօտ է, կանո՞ւխ առաւօտ,
Կը նրւնրւան նռնդուկները:
Եկայ դրանդ առջեւ,— կղպուած էր:
Եկայ պատուհանիդ առջեւ,— թղթը-ւած էր:
Ես չէի գիտեր թէ ո՞ւրկից ձայն տայի բեզի:
Հովը սուլելով կուգար,
Զիլիֆներուդ թելը շարժելով:
Ես պանդխտութեան կ՚երթամ,
Եւ ալ պիտի չտեսնեմ իմ եարս:
Մեռնի՞ր, ա՛խ, եարոջս գիրկը մեռ-նիլի:
Ես բեզ տեսայ ձեր պարտէզին մէջ,
Խնձոր կը բաղէիր՝ լաչակդ կախած:
Հայրդ թող գար՝ մեզ միասին տես – նիր,
Եւ մեզ միասին սպաննէր:
Թող սրտիս արիւնը կաթէր սրտիդ վրայ:
Մեր գիւղին գեղեցիկները երեք են,
Այդ երեքն ալ կուգան վերէն:
Առաջին երկուքը ինձ հետ էն են:
Իսկ վերջինը կ՚ըսէ ինծի՝—
Սրտիս արմատը բեզի համար ծլած է ուխտատեղիի ծառի նման:

×

Արաչէլն, ընկ. Մարգար Բարթեան եւս զրկած է հետեւեալ քրտա – կան երգը,— կուտանք միայն թարգմանութիւնը.—

ՄԱՆԶԸ

Աղջի՛, խեղճուկ Վարդուկ,
Գարուն է, ձիւները հալեցան,
Միայն լերան ետեւը մնաց:
Մարդիկ տարուած են աշխարհի հարստութեամբ,
Իսկ ես՝ միայն ֆու ափրովդ:
Աղջի՛, խեղճուկ Վարդուկ,
Այս ի՞նչ ծառ է հովիտին մէջ,
Որ կոթռներ է իմ ու ֆու քախտին:
Եկո՛ւր, ես ու դուն ժամանակ մը տանիմիֆ,
Աստուած գիտէ թէ մինչեւ գարուն՝ ծառը որ կողմին կ՚իյնայ:
Աղջի՛, խեղճուկ Վարդուկ,
Դեկտեմբերի երկար գիշերը վրաս փլած է:

ՊԱՌԹՈՒԻ ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ

Պառթու ծնած է Օլորոն, Սաորին Պիրէնեեաններու մէջ, 25 օգոստոս 1862ին:

Ուսանողական փայլուն չրջան մը կ՚անցընէ Փոյի լիսէին մէջ,— մրցա-նակներ կը չահի մասնաւորաբար փի-լիսոփայութեան եւ պերճախօսու – թեան քննութիւններուն ընթացքին եւ գրեթէ ամէն տարի: Ուսանողութեան այս առաջին տարիներէն սկսեալ, մասնաւոր սէր մը կը մատնէ նաեւ քաղաքականութեան համար: Գաղտնի կը կարդար քաղաք· գրքոյկներ ,որոնք արգիլուած էին իրլիսէինմէջ: Այդտա-րիներէն կը սկսի նաեւ իր հետաքրքիրը Վիքթոր Հիւկոյի մասին, այնպէս որ կը փնտռէր կը գտնէր ամէն գիրք եւ ուսումնասիրութիւն, որ կապ ունէր Հիւկոյի գործին ու կեանքին հետ:

Եւ չուտով, այս ուշիմ տղուն մէջ կը զարգանայ կրկնակ կոչում մը,— սէր քաղաքականութեան եւ սէր գրա-կանութեան:

Բարձրագոյն կրթութեան իր ուսա-նողութեան չրջանին ևւս, խլելով տա-րեվերջի քննութեանց բոլոր տա – ղին մրցանակները, ան միաժամանակ մշակեց իր հետաքրքրութիւնը գրա – կան եւ քաղաքական հարցերու մա-սին:

Կը նուիրուի իրաւաբանութեան: Գաւառական համալսարանի մը մէջ իր ուսանողութիւնը կատարելէ ետ – քը, վերջին տարին կ՚անցնի Փարիզ եւ ուսանողութիւնը կը լրացնէ Փարի-զի իրաւաբանական համալսարանին մէջ: 1886ին կը ներկայացնէ երկու թեզեր, De la distinction des biens en meubles et immeubles եւ Villis mobilium possessio ծանօթ ատենի ձագման վերլուծումը: Երկու թեզերն ալ կ՚ար-ժանանան մրցանակի:

*Ուսանողութիւնը աւարտած, պահ մը Փարիզ կը մնայ, կը վարէ փաս – տաբաններու գատախօսութեանց քար-տուղարութիւնը: Յետոյ կը վերա – դառնայ իր բնագաւառը, Փոյի մէջ փաստաբան կ՚արձանագրուի: Ժա – մանակ մը վերջ խմբագիր կը նշանակ-ուի տեղական թերթի մը, որ իր ա-ռջեւ լայն հորիզոն մը կը բանայ քա-ղաքական կեանքի: 1888ին քաղաքա – պետական խորհրդական, իսկ 1889ին, երբ դեռ հազիւ 27 տարեկան կար, երեսփոխան կ՚ընտրուի: Եւ մինչեւ մահը, Ֆրանսական խորհրդարանին մէջ կը ներկայացնէ իր փոքրիկ հայ-րենիքը (1922էն ի վեր ձերակուտա – կան): 32 տարեկան էր, երբ նախա – րարութեան կոչուեցաւ: Առաջին ա-ռթիւ, իբրեւ հանրօգուտ չինութեանց նախարար, քուէարկել տուաւ հան – քադրծ բանուորներու յատուկ հան – դատեան թոշակի օրէնքը: Այնուհե – տեւ բազմիցս նախարար եղաւ, բերաւ նաեւ կարեւոր բարեփոխութիւններ զինուորական սրտիս համքերութիւնը Առանց էեզի ի՞նչպէս գայ:

ԱՂՋԻԿԸ

Երդում ըրած եմ չամուսնանալ,
Շկեռայի հովիտին մէջ ապրող քուն
Չեմ ընդունիր առիւծի տեղ:
Չեմ ուրանար սրտիս սիրածը
Մինչեւ այն օրը, երբ
Գլխուս տեղ փորող բահ ու բրիչի ձայն լսեմ:

ՊԱՌԹՈՒԻ ԿԵԱՆՔՆ ՈՒ ԳՈՐԾԸ

Պառթու ծնած է Օլորոն, Սաորին Պիրէնեեաններու մէջ, 25 օգոստոս 1862ին:

Ուսանողական փայլուն չրջան մը կ՚անցընէ Փոյի լիսէին մէջ,— մրցա-նակներ կը չահի մասնաւորաբար փի-լիսոփայութեան եւ պերճախօսու – թեան քննութիւններուն ընթացքին եւ գրեթէ ամէն տարի: Ուսանողութեան այս առաջին տարիներէն սկսեալ, մասնաւոր սէր մը կը մատնէ նաեւ քաղաքականութեան համար: Գաղտնի կը կարդար քաղաք· գրքոյկներ ,որոնք արգիլուած էին իրլիսէինմէջ: Այդտա-րիներէն կը սկսի նաեւ իր հետաքրքիրը Վիքթոր Հիւկոյի մասին, այնպէս որ կը փնտռէր կը գտնէր ամէն գիրք եւ ուսումնասիրութիւն, որ կապ ունէր Հիւկոյի գործին ու կեանքին հետ:

Եւ չուտով, այս ուշիմ տղուն մէջ կը զարգանայ կրկնակ կոչում մը,— սէր քաղաքականութեան եւ սէր գրա-կանութեան:

Բարձրագոյն կրթութեան իր ուսա-նողութեան չրջանին ևւս, խլելով տա-րեվերջի քննութեանց բոլոր տա – ղին մրցանակները, ան միաժամանակ մշակեց իր հետաքրքրութիւնը գրա – կան եւ քաղաքական հարցերու մա-սին:

Կը նուիրուի իրաւաբանութեան: Գաւառական համալսարանի մը մէջ իր ուսանողութիւնը կատարելէ ետ – քը, վերջին տարին կ՚անցնի Փարիզ եւ ուսանողութիւնը կը լրացնէ Փարի-զի իրաւաբանական համալսարանին մէջ: 1886ին կը ներկայացնէ երկու թեզեր, De la distinction des biens en meubles et immeubles եւ Villis mobilium possessio ծանօթ ատենի ձագման վերլուծումը: Երկու թեզերն ալ կ՚ար-ժանանան մրցանակի:

Ուսանողութիւնը աւարտած, պահ մը Փարիզ կը մնայ, կը վարէ փաս – տաբաններու գատախօսութեանց քար-տուղարութիւնը: Յետոյ կը վերա – դառնայ իր բնագաւառը, Փոյի մէջ փաստաբան կ՚արձանագրուի: Ժա – մանակ մը վերջ խմբագիր կը նշանակ-ուի տեղական թերթի մը, որ իր ա-ռջեւ լայն հորիզոն մը կը բանայ քա-ղաքական կեանքի: 1888ին քաղաքա – պետական խորհրդական, իսկ 1889ին, երբ դեռ հազիւ 27 տարեկան կար, երեսփոխան կ՚ընտրուի: Եւ մինչեւ մահը, Ֆրանսական խորհրդարանին մէջ կը ներկայացնէ իր փոքրիկ հայ-րենիքը (1922էն ի վեր ձերակուտա – կան): 32 տարեկան էր, երբ նախա – րարութեան կոչուեցաւ: Առաջին ա-ռթիւ, իբրեւ հանրօգուտ չինութեանց նախարար, քուէարկել տուաւ հան – քադրծ բանուորներու յատուկ հան – դատեան թոշակի օրէնքը: Այնուհե – տեւ բազմիցս նախարար եղաւ, բերաւ նաեւ կարեւոր բարեփոխութիւններ զինուորական սովորամոլութիւնը:

Ցամենայն դէպս, Վիքէն Գլակ,— եթէ զրականութիւնը չարունակելու տրիթ եւ միջոց պիտի ունենայ տա – կաւին — չատ աւելի պիտի չահի ըն-դունայով երկարաձգումներէ, ու իր լեզուին տալով ժուժկալ, պիրկ թոփ մը:

Գրականութիւնը վերջ ի վերջոյ, խորքի չափ ձեւի եւ արտայայտու – թեանց հարց մըն է, այսինքն ոճի: Իսկ ոճը կերտողը քերականութիւնը, լեզ-ուագիտութիւնը չեն միայն, այլ գե-րողին ներաչխարհը որ իր խոհերով, պատկերներով ու կիրքով կը բեղմնա-ւորէ, կը սնուցանէ զայն:

Ոճի զանգուածութիւնը չի մեռցներ սակայն գեղեցիկ գիրք մը, ինչպէս ֆիզիքական թերութիւնը անհատի մը գատապարտութիւնը չէ անպայման:

Վիքէն Գլակի գիրքը կը պահէ իր արժանիքը, իրրեւ գրական անօթ ուր նշխարներ կը գտնենք հայրենական պատկերներու եւ տիպարներու, հողի եւ քարի, ջրի եւ խոտի բոյրը կը բարձրանայ անկէ:

Տաղնապի եւ յուսավրիպանքի այս օրերուն անիկա երազի ծիածան մը պիտի ձգէ հայրենադարձ սրտերուն վրայ, իր արու եւ հպարտ չէյտը ար-ձագանգ պիտի գտնէ պէտք է ամէն սրտցաւ ընթերցողի մօտ, որ տխրութեամբ կը նայի մեր այս օրերու բարոյական քայքայումին:

Գիրք մը որ կը յաջողի մեզի երազել, յիշել ու յուսալ տալ, ինքզինքը կ՚արդարացնէ արդէն: Այդ է էականը:

Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

ԿԸ ՆՇԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ եւ մեքենագրով:

ԵՐԳ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒԻ ՄԸ ՄԷՋԷՆ

Երկար հիւսուած մազերով իշխա-նուհին կը մրափէր քաղցրօրէն, նը – ուագկոտ ստուերին մէջ արեւանոց – չոճիին, որուն ասեղները կը Թորէին նօսր կերպով մեղրը ոսկի – ճուկե – րուն:

Զեռքը վարժեցնելու համար, դա – հիճը կոճղին վրայ կը գլխատէր իր փոքրիկ աղջկան պուպրիկները:

Երբ ասպետը քաղաք հասաւ, գայն գտաւ ամայի, բոլորովին մեռած:

Այս անխնայ կրկներեւոյթը խա – րած էր զինք եւ ան կը թափառէր պարտասուն, ցոլք – Քաղաքին մէջ:

Թարգմ. Զ. Բ. ԳՈՒԼԷ

ՇԱՆՕԹ.— Ֆրանսացի երիտա – սարդ գրող մըն էր այս, գրական գեր-իրապաշտ դպրոցին հակումով: Մօ-տերս լոյս կ՚ընծայէ էերքուածներու հատոր մը, **Chansons pour une Chres – tomathie** խորագրով: Վերի էերքուա-ծը կտոր մըն է, փրցուած այդ գրքէն: Հայերէն թերթի մէջ իր այս էեր – քուածը թարգմանուած ու տպուած տեսնելու փափաքը յայտնած ըլլալով, իր հայ բարեկամը զրկած է մեզի հը-րատարակութեան համար:

զանազան օրէնքներ, որոնք կապուած են իր անունին: Պետական մարզու իր կեանքին մէջ ճկուն էր եւ քիչ մըն ալ զիկզակ: Այնպէս որ ընկերվարական-ները, յաճախ դառնութեան մատնը – ւած, ծանր քննադատութիւններ կը կատարէին: Ժօռէս կ՚ըսէր, ակնար – կելով Պառթուի աջ–ձախ տարուբե – րումին, թէ «Պառթու երթալ–գալու տմմակով կը ճամբորդէ կուսակցու-թեան միջեւ»:

Պառերադմին սկիզբը ճակատին վը-րայ կորսնցուց իր մէկ հատիկ զաւա-կը, հազիւ 18 տարեկան, որ կամա – ւոր գացած էր: Այս վերջին տարի – ներուն ալ կորսնցուցած էր կինը:

Ինչպէս գրեցինք, օժտուած էր կրկնակ կոչումով մը,— որքան նուրբ քաղաքագէտ, նոյնքան հմուտ մտա – ւորական մըն էր:

Իր կտաւին մէջ չէին պակսիր ար-ուեստագէտի ազնիւ թելեր: Ար – ուեստներու մէջ, մասնաւոր սէր մը ցոյց կուտար երաժշտութեան եւ գե-րակատութեան: Պէտք է ըսել թէ, հակառակ իր humanismeին, տարօրի-նակ հակում մը ունէր մենագրական (monographique) ուսումնասիրութիւն-ներու: Ահա թէ ինչո՛ւ իրեն մասնա-գիտութիւն մը գարձուց Հիւկոյի եւ Լամարթինի — կարելի է ըսել — ու-սումը: Չկար մանրամասնութիւն մը, այս երկու բանաստեղծներուն գոր – ծին ու կեանքին վերաբերեալ, որ ծա-նօթ չըլլար իրեն կամ արդէն ... գը-նած ու պահած չըլլար իր թանկա – գին մատենադարանին մէջ: Այսպէս եւ երաժշտութեան մէջ,— չէր փախ-ցներ որ եւ է նուագահանդէս որ նուիրուած էր Պէթհովէնի եւ Վակներ-ի: Այս արուեստագէտներուն գոր – ծին ճանաչման մէջ եւս մասնագիտա-ցած, Պառթու հետաքրքրական ու – սումնասիրութիւններ գրեց անոնց կեանքին եւ ստեղծագործութեան մա-սին:

Անհրաժեշտ է արձանագրել, որ,

(Շար·ը Դ· էջ)

մէնէն աւելի կը յիշուի երկրագործական նախարար Պ. Քէօյլի անունը: Ուրիշ թեկնածու մըն է նախկին վարչապետը, Պ. Լավալ, որ նախապէս ընկերվարական էր, բայց այժմ ոչ մէկ հոսանքի կը պատկանի: Իսկ արտաքին նախարարութեան համար ամէնէն հաւանական թեկնածուն կը համարուի Պ. Ֆլանտէն, հանրօգուտ չինուածեանց նախարարը, որ կեդրոնէն կը պատկանի, քիչ մը աւելի ձախ: Կը յիշուի նաեւ ծովային նախարարը, Պ. Փիէթրի:

Ամէն պարագայի մէջ, Պ. Տումէրկ պիտի գոհանայ առժամեայ կարգադրութեամբ, մինչեւ որ բացուի խորհրդարանը:

Պ. Պաւթուի յաղարկաւորութիւնը

Երէկ կէս օրէն յետոյ տեղի ունեցաւ արտաքին նախարար Պ. Պաւթուի յաղարկաւորութիւնը: Արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած էին, բարեկարգութեան համար:

Միակ դամբանականը խօսեցաւ Պ. Տումէրկ: Եկեղեցական արարողութենէն յետոյ, որ կատարուեցաւ Էն-Վալիտի եկեղեցին, մարմինը փոխադրուեցաւ Փէռ Լաշէզի գերեզմանատունը: Ներկայացուցիչներ եկած էին բոլոր երկիրներէն:

Այս առթիւ մեզի կը հաղորդեն թէ Ֆրանսական բանակի նախկին կամաւորներուն անունով ծաղկեպսակ մը տարած էր Պ. Ց. Տարայեան:

Վիոլէթ Նոզիէռ մահապարտ

Հակառակ մօրը ներման եւ պաշտպան փաստաբանին պերճախօսութեան, եղեռնագործ տուեանը մահուան դատապարտեց հայրասպան Վիոլէթը, որ 19 տարեկան է: Թէր – Թերը կը գրեն թէ վերջին պահուն վճռական դեր կատարեց իրաւագիտական ուսանող մը, պատմելով ազջկան խոստովանութիւնները:

Երբ վճիռը հաղորդեցին, Վիոլէթ ինքզինքէն ելլելով, սկսաւ պոռալ – կանչել եւ անարգել դատաւորները: Անկախ խօսքեր կ'արտասանէր, — «Աղուոս մարդիկ, մայրս ներեց, դուք չէք ներեր... անձնասպան պիտի ըլլամ, չեմ ուզեր որ գլուխս կտրեն... կ'անիծեմ հայրս, կ'անիծեմ մայրս» եւն: Այդ միջոցին փորձ կը կատարուէր տատրագրել տաբու վիրաքննութեան խնդրագիրը: Այնքան մոլեգնած էր որ, կարելի չեղաւ հագցնել եւ պահակները ստիպուեցան դուրս հանել: Ցետոյ կարելի եղաւ տատրագրել տալ:

իր բոլոր գործերուն մէջ, Պաւթու կը մատնէ ոչ թէ խոր վերլուծողը կամ քննադատը, այլ հաւաքիչը, դասաւորիչը, մատենադարանի չունչը,— ասկից՝ յիշատակներ եւ գիրքեր գնելու եւ պահելու, աննման հաւաքածոներ չինելու իր տենչը, որ կը յայտնուի նոյն իսկ իր ուսումնասիրութեանց խմբագրութեան մէջ: Այդ խմբագրութիւնը յաճախ հնութենա – պահի մը կատարած ցուցադրութիւնն է կամ թանգարանի մը առաջնորդին գործը, բայց ոչ հոգե – բնախօսական պրպտումներու արդիւնքը:

Փարիզի Ֆրանսացի մտաւորականներուն մէջ Պաւթու կը մնայ մէկը ամէնէն ճաշակաւոր եւ հասկցող իրաքաղներէն, որոնք հարուստ եւ թանկագին հաւաքածոներ ունին: Այս պէս Պաւթու ունի Լամարթինի մէկ հրաշալի կիսանդրին, որ գործն է Տավիթ ա'Անժէի: Կ'ըսուի թէ կտակած է Ֆրանսական Ակադեմիային: Ունի նաեւ մաս մը Լամարթինի եւ Հիւկոյի հազուագիւտ ձեռագիրը – վալիտի եկեղեցին, մարմինը փոխադրուեցաւ Փէռ Լաշէզի գերեզմանատունը: Ներկայացուցիչներ եկած էին բոլոր երկիրներէն:

Այս առթիւ մեզի կը հաղորդեն թէ Ֆրանսական բանակի նախկին կամաւորներուն անունով ծաղկեպսակ մը տարած էր Պ. Ց. Տարայեան:

Վիոլէթ Նոզիէռ մահապարտ

Հակառակ մօրը ներման եւ պաշտպան փաստաբանին պերճախօսութեան, եղեռնագործ տուեանը մահուան դատապարտեց հայրասպան Վիոլէթը, որ 19 տարեկան է: Թէր – Թերը կը գրեն թէ վերջին պահուն վճռական դեր կատարեց իրաւագիտական ուսանող մը, պատմելով ազջկան խոստովանութիւնները:

Երբ վճիռը հաղորդեցին, Վիոլէթ ինքզինքէն ելլելով, սկսաւ պոռալ – կանչել եւ անարգել դատաւորները:

Անկախ խօսքեր կ'արտասանէր, — «Աղուոս մարդիկ, մայրս ներեց, դուք չէք ներեր... անձնասպան պիտի ըլլամ, չեմ ուզեր որ գլուխս կտրեն... կ'անիծեմ հայրս, կ'անիծեմ մայրս» եւն: Այդ միջոցին փորձ կը կատարուէր տատրագրել տաբու վիրաքննութեան խնդրագիրը: Այնքան մոլեգնած էր որ, կարելի չեղաւ հագցնել եւ պահակները ստիպուեցան դուրս հանել: Ցետոյ կարելի եղաւ տատրագրել տալ:

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԻ – ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (5e)

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն կէսօր

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օդին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕԴԻՆ

փնտռեցէ՛ք գայն կարսիր պիտակով: Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛յլ տիպի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ՓԱՐԻԶԻ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԵՒ ԿԵԴՐՈՆԻ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ

EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis, Tél. Plaine: 09 - 95

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ. —

M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐԶՈՒ ԵՒ ՆՈՐ ԵԻ ՄՕՏԻՐ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ Շավիլի ամենէն օգասուն թաղամասի մէջ շոկտեմբեր 1էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*, մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle a manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով: կազ, եւեկտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տարին, *chauffage Central* վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100էն 10 շարժ:

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոգանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Concierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. Էրգիրեանի՝ *Restaurant*, 10, *Rue Rampal, Paris* (19):

ՎԱՐԶՈՒ Է

CHELLES-COURNAY (S. & M.) արուարձանի մէջ, կայարանի մօտ, վիլլայի մը երկրորդ յարկը, երեք ճեմ սենեակներ, առանձին սենդուխտ, կազ եւ ջուր, ճշակելի 1600 քառ. մեղր հողին կէսը, լաւ շրջապատուած, տարեկան վարձք՝ 2000 ֆրանք:

Հաղորդակց. միջոց.— կար ու լ'Էսթէն 20 վայրկեան, կարին մօտ: Փորթ Վէնսէնէն գանրակառք թիւ 113:

Դիմել դերձակ Կ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ 13' Rue Saulnier, Paris (9):

Հայկական ժամադրավայրը

Ճաշարան **ՖԼՕՐԻԱ**

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton:** 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ

ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

16, Avenue de la Porte d'Italie. Paris (13e).

Կը ծախենք ամէն տեսակ ժամացոյցներ, ամէն տեսակ ոսկեղէն զարդեր՝ օղ, մատանի, շղթայ, ապարանջան, ասեղ եւլն.:

Կը նորոգենք՝ ամէն տեսակ ժամացոյցներ եւ զարդեղէններ:

Խնամեալ աշխատանք եւ չափաւոր գին:

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

44, Rue Lafayette – Paris (9e) Métro: Peletier **Tél. Taitbout 53 – 32**

Կը ստանձնէ Առեւտրական, Պատժական եւ Քաղաքային ամէն տեսակ դատեր: Իրաւագիտական խորհրդակցութիւններ դատական եւ վարչական գործերու համար գրաւոր եւ կամ բերանացի: Նախարարութենանց եւ բոլոր պաշտօնատուներու մօտ, վարչական եւ իրաւական դիմումներ: Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մասնաւոր դիւրութիւններ պատուագիծ վճարման համար, նկատի առնելով ներկայ տնտեսական տագնապը: Մասնաւոր սպասարկութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման դատերու համար, ինչպէս նաեւ վիզայ Ամերիկա մեկնելու համար: Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն: Դիմեցէք եւ պիտի ստանաք ամէն դոյզնուր: Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս:

Առաջին խորհրդակցութիւնը ձրի է:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒԹՅԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ նպաստակութեան, քաղաքի եւ մարշան փոխէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél. Archives 05 93

*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ)

ԿՐ ՓՆՏՌԻՒԻՒ

Պատրիկ եւ Փառանձեմ Խորասանճեաններ կը փնտռեն իրենց եղբայրը Սարգիս, Թալասցի, 24 տարեկան: Երկու տարի առաջ կը գտնուէր Պուէնոս-Այրէս (Արժանթին): Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել' Paranzim Khorasandjian, 109 rue Moncey – Lyon. (France).

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damrémont, PARIS (18e)

ԹԱՆԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ

17, rue Réaumur. Métro Arts & Métiers կամ **République.**

Tél. Arch. 54 - 27

Վիճակական հիւանդութիւն. Փրանկոսոմ. չրթամիզութիւն. արիան, անկալողութեան, կանանց եւ ներքին հիւանդութ. յօդացաւ, սիրտի, ստամոքսի եւ Ցորերու հիւ. Արմատ. բուժում՝ պատուաստով եւ եւեկտրականութեամբ: Արեան, միզի եւ սիրտի քննութիւն: Ամէն օր՝ 9-1 եւ 4-8.30, կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12: Ձեղչ. գործաւորներու եւ պաշտօնեաներու: Ախիւրեան Սօսիա:

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաթաժիններ փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի մէթրը 5 ֆրանք:

Վճարելի երեք տարիէն: Ամսական 50 ֆր. վճարում:

Զրի այցելութիւն եւ գնման համար դիմել անվականատիրոջ

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՑԻՔ **ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ** ԿԱԶՈՒՈՒԹԻՒՆ

ՓՏՏՈՒՑԻՔ ԱՆԱՐԱՏ

ԵՒ ԳՆՆՑԻՔ ԱՐԲԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ ԱԽՈՐԺԱԲԱՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ցերմկնայ եւ քէյֆ կուտայ:

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՏԻՒԻԵԼԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70–89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart** (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿՈՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

ԿԶՆՈՑ (քաշ - քոյ), ՓՈՒԼ - ՕՎԵՐ եւ ԲՈՒՒՐԴԷ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐ,

*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէ՛ք

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis

Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**

Միշտ տրամադրելի է ընտիր մթերք մը՝ անմրցելի գիներով:

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իզմիրի Ազգ. հիւանդանոցին

33, Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ:

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

L. LECORCHÉ Chir. Den.

Ex. Interne des Hôpitaux de Paris

Chef de Clinique à l'Ecole Dentaire Française

Assistant ԱՇՈՏ Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ *chir. dent. D.E.D.F.*

ՆԱՄՈՒԱՏ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՒ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Ակնայ կը քաշենք առանց սրսկումի, միայն մէկ վայրկեան քուն՝ **SOMYL**ով Փուրոն եւ պրիճ. ատամնաշար՝ շատ թեթեւ քրոմէ-մետաղով, կը վերափոխենք հինն ատամնաշարեր: Երախաներու ատամներու շտկում: Կ'ընդունի **Assurance Sociale**ի հիւանդներ: Կ'ընդունի 9 - 12 եւ 2 - 7

126, Boulevard Sérurier, Paris (19e)

Métro: D a nube **Autobus: M. & BH.**

Etude de Me **BERNARD WAHL**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Մէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի պատճառներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ դաշտարար դատապարտներու առջեւ, կուտայ certificats de coutumes ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Ընդունման ժամը 9—10 եւ 17—19: *Նաեւ ժամադրութեամբ*

MARIVAUX PATHÉ - NATAN

ELVIRE POPESCO ET JULES BERRY

ԵՐԵԿՈՑԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած

ՀԱՑ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Դեկտեմբեր 15ին շաբաթ գիշեր

Նկատի ունենալ այդ թուականը:

ԵՐԱԺԹԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՅԵՐԵԿՈՑԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՆՈՅ. 1 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ (ՄԵՌԵԼՈՑԻ ՕՐ) ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 4ԻՆ

SALLE GAVEAUԻ ՄԷՋ,

ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՐԱՁ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆԻ

Կը մասնակցի ջութակահարուհի *ԼԻՍԱ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ*

եւ 50 հոգիանոց ՍԻՆՖՕՆԻԿ նուագախումբ

Բացառաբար ժողովրդական գիներով

Մանրամասնութիւնները՝ ասեղին:

ՕՐԻՈՐԴԱՑ ԳՇԵՐՕԹԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԱՆԱՐԱՏ ՅՂՈՒԹԵԱՆ ՔՈՅՐԵՐՈՒ

1, Place Chateau - St. GRATIEN (S. et O.)

Վարժարանս կ'ընդունի գիշերօթիկ աշակերտուհիներ, սկսեալ 6 տարեկան փոքրիկներէ: Ֆրանսերէն լեզուի, Ֆրանսերէն աւանդութիւնք դասերուն եւ մարմնամարզի համար մասնաւոր կարգադրութիւն եղած է մեր վարժարանի Ecole Libre*ի վարչութեան հետ, մեզ վերապահելով հայերէն լեզուի, ձեռագործի եւ հայերէնով աւանդութիւնք դասերը, ինչպէս նաեւ երգ, դաշնակ եւլլն.:

ԱՄԱՍԿԱՆ 250 ՖՐԱՆԿ:

Մանրամասնութիւններու համար դիմել վարժարանի ցեսչութեան ցուրեքշաբթի, շաբաթ եւ կիրակի օրեր:

Հաղորդ. միջոց.— Կառ Տիւ Նօրէն Անկիէն եւ անկէ Օթօպիւս:

Մուրատեան Վարժարան, Սեվր

Վենետիկի Մխիթարեան Հայրերու յաձոյն Մուրատեան վարժարանը կը վերաբացուի յառաջիկայ շոկտեմբեր ամսուն սկիզբը:

Վարժարանը կ'ընդունի գիշերօթիկ, կէս գիշերօթիկ եւ ցերեկօթիկ սաներ: Ցեսչութիւնը նկատի առնելով օրուան անտեսական պայմանները, վերաքննած է ծոշակի հարցը եւ ամէն դիւրութիւն պիտի ընծայէ իրենց զաւակներուն ազգային բարձրագոյն դաստիարակութիւն տալ ուզող ծնողներուն:

Մանրամասն տեղեկութիւններու կամ արձանագրութեան համար դիմել՝ Մուրատեան վարժարանի քարտուղարութեան.—

Secrétariat du Collège Arménien S. Mourat. 26, Rue Troyon. Sèvres (S. & O.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. Seine 276.292

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԻՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐՓԱԽՆԵԿԻ ՀԱՄԱՐ՝ Metro : IVRY)

ԲԱԺԱՆԱՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԹՈՒԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՍՐԲԱՇԱԹԹ
16
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
16 Octobre
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année № 2626

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՓՈՒԱՆՔԱՌԷԻ ՄԱՀԸ

»»»··«««

Նոր սուգ մը եւս Ֆրանսայի համար: Երէկ, երկուշաբթի, գիշերուան ժամը 3·30ին մեռաւ Հանրապետութեան նախկին նախագահ եւ նախկին վարչապետ Պ· Ռէյմոն Փուանքարէ, որ հիւանդ էր երկար ատենէ ի վեր: Երեք շաբաթ առաջ Փարիզ վերադարձած էր իր գիւղէն, մասնակցելէ յետոյ նահանգային ժողովի ընտրութեանց: Առջի օր վիճակը ծանրացաւ յանկարծ եւ հիւանդը անկողնին գամուեցաւ անդամալոյծ: Իրիկուան դէմ խօսելու կարողութիւնն ալ կորսնցուցած էր եւ յամրաբար շիջեցաւ կէս գիշերէն յետոյ:

Փուանքարէի մահով կ'անհետանայ քաղաքական խոշոր դէմք մը, որ վճռական դեր կատարած էր այս երկրի նպատագրին մէջ, Քլէմանսոյի եւ Պոինքարէի հետ:

Ծնած էր 1860ին, Պար – լը – Տիւքի մէջ: Հայրը կամուրջներու եւ խճուղիներու բննիչ էր: Դպրոցին մէջ, իր նախասիրած ճիւղն էր գրականութիւնը: 1879ին ընդհատեց ուսումը, գինուորութեան երթալու համար: 1880ին փաստաբան եղաւ եւ յետոյ լրագրական ասպարէզը մտաւ: 1886ին դիւանապետն էր երկրագործական նախարարին եւ երեսփոխան ընտրուեցաւ: 1890ին իր առաջին փայլուն ճառը կը խօսէր երեսփ· ժողովին մէջ, ելմտացոյցի մասին: 1893ին ելմտացոյցին տեղեկագիրն էր եւ յետոյ եղաւ կրթական նախարար: Վեց ամիս վերջը ելմտական նախարար կը նշանակուէր: երեք անգամ յաջորդաբար փոխ–նախագահ եղաւ երեսփ· ժողովի (1896–97–98): 1906ին նորէն ելմտական նախարար եղաւ, բայց հրաժարեցաւ, երբ Քլէմանսոյի կը յանձնուէր դահլիճին կազմութիւնը: 1912ին, երբ Քայօ ինկաւ, կազմեց իր առաջին դահլիճը: 1913ին հանրապետութեան նախագահ ընտրուեցաւ, որուն շրջանը աւարտելէ յետոյ, նորէն գործօն ասպարէզը մտաւ, կազմելով իր «փրկութեան դահլիճը» երբ փրանքը բաւալզոր կ'իյնար (1926): 1928էն ի վեր խախտած էր իր առողջութիւնը:

Միեւնոյն ատեն գրող էր: Ունի բազմաթիւ հեղինակութիւններ եւ յուշեր, որոնց մասին պիտի խօսինք առանձին:

ՄԱՆՈՒԿ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԱՂՈՒ ԻՒՐՈՎ ԸՆԴՈՒՆՈՒԻԵՑԱՒ ՊԵԼԿՐԱՏԻ ՄԷՋ

ԲՈԼՈՐԸ ԿԸ ԾՆՐԱԴՐԵՆ ԵՒ ԻՐ ՁԵՌՔԵՐԸ ԿԸ ՀԱՄԲՈՒՐԵՆ

Փեթար Բ. (Պեռրոս), Եուկոսլաւիոյ մանուկ թագաւորը, Պելկրատ հասաւ հոկտեմբեր 13ին եւ ընդունուեցաւ աննկարագրելի խանդավառութեամբ: Հազարաւոր այրեր եւ կիներ ծունկի եկան փողոցներուն մէջ, երբ կառախումբը հասաւ: Ամբողջ քաղաքը փողոց թափած էր երկիւղածութեամբ եւ յուզումով: Հազարաւոր զինուորներ բարեւի կեցած էին համբոյրի վրայ, միեւնոյն ատեն հսկելով կարգապահութեան: Մանուկ թագաւորը երկայն տափատ մը հագած էր, եւ երբ կառախումբը կայարան հասաւ, մայրն ու մեծ մայրը թեւերէն բռնելով վար իջեցուցին: Կայարանը կը պատսէին երեք խնամակալները, իշխանուհիներ եւ բազմաթիւ պաշտօնատարներ: Իշխան Փաւլ եւ իշխանուհի Օլկա ծնրադրելով համբուրեցին մանուկ թագաւորին ձեռքը: Զօրավարներ եւ ուրիշ երեւելիներ ալ նոյն բանն ըրին, իսկ մանուկ թագաւորը ինք համբուրեց պատրիարքին ձեռքը: Այդ պահուն աղ ու հաց ներկայացուցին իրեն, եւ տղան զարմանքով մօրը երեսը նայեցաւ: Մայրը ակնկիներն փախցուց որ ճաշակէ երկուքէն ալ: Երբ կայարանէն դուրս եկաւ, նորադարեալ պալատ փոխադրուեցաւ, ուր իր երկու պզտիկ եղբայրները բան չէին հասկնար եղածէն ...

⁂ Ալեքսանդր թագաւորին մարմինը Եուկոսլաւիա հասաւ կիրակի օր, «Տուպրովնիք» յածանաւով, որուն կ'ընկերանային Ֆրանսական եւ իտալական մարտանաւեր եւ Միջերկրականի անգլիական նաւատորմիղը: Երբ դագաղը ցամաք հանուեցաւ, Սփլիթի նաւահանգիստին մէջ, տասնեակ հազարաւոր ժողովուրդ խռնուած էր, երկրին ամէն կողմերէն· բոլոր կոչնակները կը զօրանչէին եւ օդանաւեր կը սաւառնէին: Բազմութիւնը կուլար, կ'աղօթէր, կը հառաչէր: Սովրական արարողութիւններէն յետոյ, մարմինը անմիջապէս փոխադրուեցաւ Զաղրէպ, ուր ցուցադրուեցաւ ամբողջ պիչերը: Իսկ երէկ արդէն փոխադրուած էր Պելկրատ:

Ֆրանսայի կողմէ յուղարկաւորութեան Հերկայ պիտի ըլլան Հանրապետական պահակախումբին նախագահը, մարաջախտ Փէթէն եւ օդանաւային նախարարը: Առաջին երկուքը երէկ մեկնեցան մասնաւոր ճեպընթացով, որ Պելկրատ կը հասնի չորեքշաբթի (36 ժամէն), իսկ օդանաւային նախարարը եւ իր հետեւորդները մեկնեցան օդանաւերու տրմդիկով մը: Նախարարը, Զօր· Տէնէն, ինք պիտի վարէ իր օդանաւը: Պատերազմին չորանին օդանաւորդ էր եւ իբրեւ Սէլանիկի բանակին օդանաւային հրամանատարը, սերտօրէն կը գործակցէր Ալեքսանդր թագաւորի բանակին հետ:

Նահանգային ժողովներու ընտրութիւնները վերջացան

Կիրակի օր վերջացան Նահանգային ժողովներու համեմատական մնացած 317 ընտրութիւնները: Ամբողջական ընկերվարական–Ներ կը կրճատուէին 17 աթոռ, 503ի փոխարէն ընտրուած ըլլալով 486: Ընկերվարականները 105ի տեղ չհաներ 119 աթոռ, իսկ հանրապետականները՝ 10ի տեղ 27: Ընդհանուր արդիւնքին վրայ, չափաւորները չհաշած են 32 աթոռ, իսկ ընկերվարական –համայնավար միացեալ ճակատը՝ 18:

Իվան Միխայլով կ'արտասուի՞

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ Իվան Միխայլով, Մակեդոնական կազմակերպութեան վարիչը, որ Թուրքիա ապաստանած էր իր կնոջը հետ, գաղտնապէս փոխած է իր բնակարանը: Վերջերս կարգ մը Պալքանցիներ ուղեր են երեւան հանել փախստականին թաքստոցը, բայց չեն յաջողած: Կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը անյարմար գտնելով Իվան Միխայլովի ներկայութիւնը, ազդարարած է հեռանալ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԴԱՀԼԻՃԸ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԵՑԱՒ 3 ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՎ

»»»··«««

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՆ ԱԼ ՀՐԱԺԱՐԵՑԱՒ ՈՒԺԳՆՈՐԷՆ ԲՈՂՈՔԵԼՈՎ

Վարչապետ Պ· Տումէրկ սպաննեալ Պ· Պարթուի տեղ արտաքին նախարար Պ· Պարթու նշանակեց նախկին վարչապետ Պ· Լավալը: Ներքին նախարարութիւնը յանձնուեցաւ երեսփոխան Պ· Մառշանտայի, իսկ գաղթային նախարարութիւնը երեսփոխան Լուի Ռոլէնի, փոխան Պ· Լավալի: Դատական նախարար Պ· Շէոօն եւս հրաժարած ըլլալով, յաջորդ նշանակուեցաւ ծերակուտական մը:

Այս բոլոր կարգադրութիւնները ըստ Պ· Պարթուի յուղարկաւորութենէն անմիջապէս վերջը, մեծ գոհունակութիւն պատճառելով ազգ· դահլիճի կուսակիցներուն: Նախ կը կարծուէր թէ դահլիճը հաւաքական հրաժարական պիտի ներկայացնէ· բայց Պ· Տումէրկ չուզեց ձգձգել վերակազմութիւնը, նկատի առնելով կացութեան փափկութիւնը: Այս վերակազմութեան մէջ ալ նկատի առնուած է հաւասարակշռութեան սկզբունքը: Արտաքին նախարարը Պ· Լավալ ծանրակուտական է, ինչպէս իր նախորդը: Ուրեմն գոհացում տացած կ'ըլլայ այդ կուսակցութիւնը, որ մեծամասնութիւն կը կազմէ երեսփ· ժողովին մէջ եւ միշտ իր իրաւունքը հաստատած է ներքին նախարարութիւնը: Չերմ կուսակից է սահմանադրական վերաքննութեան: Մեծ համարում շահած է Ռէնոի վերաշինութեան գործին համար:

Պ· Ռոլէն, գաղթային նախարարը, վարիչն է կեդրոնի հանրապետական խմբակցութեան: Վերջերս նախագահ նշանակուեցաւ յանձնաժողովի մը ատեն պաշտպանը էր ֆինութիւն կատարելի մանկական բանտերու մէջ:

Պ· Սառռ իր հրաժարագրին մէջ հաղորդելով Ազգահովութեան Տեսուչին եւ Պաշ – տիւ – Ռօճի հանհանգապետին պաշտօնանկութիւնը, կը յայտարարէ թէ պատասխանատուութիւնը կատարած է եւ խիղճը հանգիստ է· բայց իբրեւ գերադաս պետ կ'ընդունի պատասխանատուութիւնը եւ կ'ուզէ ինքզինքը պատժել հրաժարական տալով: Այս առթիւ, իր ջերմ հաւատարմութիւնը կը յայտնէ Պ· Տումէրկի, որուն հետ գործեց իբր տասը ամիս:

Բոլորովին տարբեր չէշա ունի դահլիճը նախարարին հրաժարագիրը: Իր մեծարանքն յայտնելով հանդերձ, ուժգնօրէն կը յայտարարէ թէ երբեք չչեղեցաւ իր պարտականութենէն, միակ առաջնորդ ունենալով ընդհանրութեան սէրը: Բայց, « նախատինքներու եւ զրպարտութեանց պայքար մը, որուն ենթակա շատ ջիչ անգամ տեսնուած է, ամէն բան ըրաւ ձախողեցնելու համար իր ծրագիրը: Կը կարծէի թէ մարդ մը որ իր պարտականութիւնը կատարած է եւ հանրապետութեան ծառայած է բացարձակ անշահախնդրութեամբ, կրնայ դիմագրաւել ստութեան: Մեր բարեկամներու ներկայ վիճակին եւ մեր օրէնսդիրներու տկարութեան առջեւ, ինքնախարէութիւն էր այդ: Սթա – վիցիի գործերը պիտի կարգադրուին ճանի մը շաբաթէն, անկախ եւ անկողմնակալ արդարութեամբ, իբրեւ հետեւանք դատաւորներու խոշոր մէկ նիգին: Դատաւոր Փուէնսի գործին շուրջն է որ՝ մարդիկ փորձ կը կատարեն երկիրը գերագրգռելու եւ պառակտելու: Կուսակցական ոգիով մոլորած մարդիկ ամբաստանութիւններ բարդեցին անմեղներու վրայ: Անոնք խաթարեցին հանրային կարծիքը, զգացնելու համար իրենց ատելութիւնը: Ես չմիացայ իրենց· ահա իմ ընիրս »:

Դեռ ուրիշ դառն խօսքեր ալ գրի առնելէ յետոյ, Պ· Շէոօն կը յայտարարէ թէ նկատի առնելով կացութեան ծանրութիւնը, չուզեր ամենաթեթեւ դժուարութիւն մը պատճառել վարչապետին, ոյնիսկ առանց որ եւ է յանցանք ունենալու, եւ կը զոհէ ինքզինքը: «Անոնք որ շարունակ զինամ եւ խաղաղեցում բառերը կ'արտասանեն, ամէն օր կը սրբապղծեն զանոնք, խոտելի բանավէճերով եւ ցնցատակաւոր ցոյցերով որոնք անարժան են ազատութեան »:

Այն թերթերը որ ամիսներէ ի վեր պայքար կը մղէին Պ· Շէոօնի դէմ, այժմ աւելի բուռն յարձակումներ կը գործեն, այս նոր ակին հետեւանքով:

ՆՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ամերիկեան կազմակերպութեան մասին

Պէնէշ եւ Նովաք, իրենց բուռն աննուններով՝ Փոսթիչել եւ Ռայթիչ, որոնք ձերբակալուած էին զուիցերիական սահմանին վրայ եւ շատ մը խոստովանութիւններ կատարած, փոխադրուեցան Սէն Ժիւլիէն (Անբսի) եւ բանտարկուեցան, ցնոր տնօրինութիւն: Երեք օրուան անընդհատ հարցաքննութիւնները բաւական կը համարուին առայժմ: Մեծ բազմութիւն մը խռնուած էր նամբուն վրայ: Կալանաւորները դրուեցան վարձու օթոյի մը մէջ, ձեռնակապ – րով: Ցոգնած էին անընդհատ հարցաքննութիւններէն, բայց ոչ ընկճուած: Լաւ ճաշեցին եւ ծխեցին Սէն Ժիւլիէնի մէջ: Ընդհ· դատախազը հարցուց թէ կ'ուզե՞ն փաստաբան բռնել: Պէնէշ հաստատական պատասխան տուաւ թարգմանի մը միջոցաւ, պայմանաւ որ փաստաբանը խրուաքերէն գիտնայ: Հաւանական է որ ամբաստանեալները ի վերջոյ փոխադրուին Մարսէյլ:

Պելկրատի թերթերը կը գրեն թէ այս երկու ամբաստանեալները անդամ են «Խրվաթսկի Տոմոպրանա»ի (խրուաթական ազգ· պահակ), որ 1929 մարտ 22ին սպաննել տուաւ Զաղրէպի « Նովաթսի » թերթին խմբագիրը: Ահաբեկիչն էր փոսթիչել, որ փախաւ: Այս կազմակերպութիւնն էր որ Ալեքսանդր թագաւորին դէմ ալ մահափորձ մը կատարեց 1929ի գարնան, Զաղրէպի մէջ, կամուրջ մը օդը հանելով: կազմակերպութեան գլխաւոր վարիչն է Տօքթ· Անթէ Փավէլիչ, որ կը փնտռուի: Կ'ըսուի թէ ասոնք միեւնոյն ատեն անդամ են «Ուսթաշի » (Ըմբոստներ) կոչուած կազմակերպութեան:

ԱՀԱԲԵԿՉԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ՄԵԾ ՅԱՆՑ ՄԸ...

Իբրեւ արդիւնք Լոզանի մէջ կատարուած հետապնդումներու, որոնց կը մասնակցէին զուիցերիական ոստիկանութիւնը, Ֆրանսայի ապահովութեան տեսչութեան ներկայացուցիչները եւ Եուկոսլաւիոյ Ապահովութեան տեսուչը՝ իր օգնականով, կը ծանուցուի թէ ճանի մը ահաբեկչական խումբեր կը գործեն միեւնոյն կեդրոնական դեկավարութեամբ, բոլորովին անկախ իրարմէ եւ անտեղեակ՝ մէկ – մէկու շարժումներուն: Լուրջ հետեւ երեւան հանուած են եւ ակներեւ է թէ ահաբեկչական դաւը գործադրուած էր մեծ պատրաստութեամբ եւ մանրակրկիտ ուշադրութեամբ: Այն վարիչ միտքը որ կը վարէր դաւադրութիւնը, գործած է մաքիաւէլեան հնարամտութեամբ, շփոթեցնելու համար խուզարկուները:

Այս յայտնութեան վրայ, նորէն յոռետեսութիւն կը տիրէ զանազան շրջանակներու մէջ: Մինչեւ հիմա կը կարծուէր թէ Ալեքսանդր թագաւորը զոհ գնաց խրուաք անջատականներու վրէժխնդրութեան, իսկ այժմ այն տպաւորութիւնը կը տիրէ թէ այս ահաբեկումները կը կատարուին միջազգային քարդութիւններ յառաջ բերելու համար: Այս առթիւ, Հունգարիա կ'ամբաստանուի իբրեւ բարոյական պատասխանատու, որովհետեւ տարիներով ապաստան տուած է կարգ մը խրուաք փախստականներու, որոնք ահաբեկումներ կը սարքէին: Հունգարական կառավարութիւնը կը մերժէ այս մեղադրանքը:

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, ահաբեկիչ Քալէմէն անգամ եղած է մակեդոնական կազմակերպութեան եւ նոյնիսկ անոր պետին՝ Իվան Միխայլովի կառավարը: Իր բուն անունն է Վլատա Կէորկիեվ եւ վտարուած է Պուլկարիայէն: Ապահովութեան տեսչութիւնը այս լուրը կուտայ մեծ վերապահութեամբ: Ընդհանուր կարծիքն այն է թէ ատենապետ իսը հոգի կապ ունեցած են Մարսէյլի դաւադրութեան հետ: Երեքը նշդուած են արդէն: Քալէի մէջ ձերբակալուեցաւ կասկածելի Գերմանացի մը, Վիլհելմ:

Այս յայտնութեանց հետ, մեծ կարեւորութիւն կը տրուի արտաքին գործերու պաշտօնատան մէջ կատարուած խորհրդակցութեան մը, որ տեւեց երկու ժամ, մասնակցութեամբ Զեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարար Պ· Պէնէշի: Այս վերջինը իբրեւ նախագահ առաջարկած է արտակարգ նիստի հրաւիրել Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդը, նշդելու համար Հունգարիոյ պատասխանատուութիւնը: Պ· Պէնէշ տեսակցութիւններ ունեցաւ նաեւ արտաքին նախարարը Պ· Լավալի հետ: Միեւնոյն ատեն պատրաստութիւններ կը տեսնուին, Փոքր Համաձայնութեան արտաքին նախարարներու խորհրդաժողով մը գումարելու համար Պելկրատի մէջ, յառաջիկայ շաբթու:

⁂ Տեղական թերթերը կը գրեն թէ ոստիկանութիւնը մասնաւոր ուշադրութեամբ կը հետապնդէ խրուաք յեղափոխականներու թերթը, «Խրվաթսմատրզավա» որ կը ծախուի եղեր սպանութեան օրը: Թերթին տնօրէնն է Տօքթ· Անթէ Փավէլիչ, նախկին երեսփոխան եւ այժմ դեկավարը ահաբեկչական կազմակերպութեան: Կ'ըսուի թէ թերթը կը տպուի Զաղրէպի մէջ, բայց կը դրկուի Տանցիկի ճամբով: Սպանութենէն յետոյ, ձերբակալուեցան վաճառողները: Վերջին թիւերէն մէկուն մէջ մանրամասնութիւններ կան եղեր «Ուսթաշի»ներու կազմակերպութեան մասին, որ բազմաթիւ անդամներ ունի մասնաւորապէս Հարաւային Ամերիկայի մէջ: Թերթը բաց է ի բաց փառաբանած է երկու նշանաւոր ահաբեկիչներ, Գրոպով եւ Պոփիէֆ:

⁂ Վիէննայի կարեւոր թերթերէն « Բայֆսփոստ » դիտել կուտայ թէ Մարսէյլի մահափորձը անհատական կամ լոկ ազգայնական ատելութեան հետեւանք չէ, այլ ամբողջ հոսանքի մը գործը, «պատերազմի նպատակ»ի մը ծառնարկը, խառնակելու համար Եւրոպան:

⁂ Հունգարական կառավարութիւնը մինչեւ հիմա պաշտօնապէս առաջարկ ստացած չէ խուզարկութիւններ կատարելու համար ահաբեկիչներու մասին: Փէշթայի թերթերը իրենց զայրոյթը յայտնելով եղած վերագրումներու մասին, կ'ըսեն թէ ինֆնաբերաբար կատարուած ֆինութիւններու հետեւանքով, ոեւէ ահաբեկիչ գտնուած չէ Հունգարիոյ մէջ: Լոնտոնի հունգարական գործակատարը կը յայտարարէ թէ խրուաքներու գործունէութիւնը դադրած է անցեալ ապրիլէն ի վեր, երբ ֆանդուեցաւ սահմանամերձ եանիա Բուսթա գիւղի որջը:

Միչտ osարն է յանցաւոր...

Կարգ մը թերթեր կը չարունակեն միշտ արձարծել թառաբանութեան խնդիրը: Երէկ «Մաթէն» կ'ազդարարէր առաջին էջի գլուխէն, խոշոր գլխագիրներով.— «Ֆրանսան պարկեշտ մարդոց երկիրն է, եւ պէտք չէ ապաստան դառնայ անպատժելիներու»: Իսկ նոյն էջին վրայ ուրիշ տեղ մը կը պահանջէր վերահաստատել օտարականներու մեծ մասին վիզան, (կարգ մը երկիրներու համար ջնջուած է): «Թող վիզա չպահանջեն անգլիական, պելժիական կամ զուիցերիական հպատակներուն համար, որովհետեւ Անգլիա, Պելժիա եւ Զուիցերիա ոճրագործներ չեն արտածեր· բայց գրեթէ ուրիշ ամէն տեղ եւ մանաւանդ կեդրոնական Եւրոպայի համար ուր կեղծիքի արհեստանոցներ, սպանութեանց կեդրոններ եւ ամբաձիղներու դպրոցներ կան, անհրաժեշտ են պաշտպանութեան միջոցներ· իսկ պաշտպանութեան լաւագոյն միջոցն է Ֆրանսական հիւպատոսին վիզան: Եթէ Հունգարիայէն

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ)

ՀՈԳԵՎՈՐ ՑԱՎԵՐ ԵՎ ՏԱՌԱՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՆԻԿՈՂՈՍ ՏԱՐՈՆԵԱՆ

«Ես ինձ ոչ մի յանցանք չունիմ, որ ինձ ամբաստանեն, ես ինձ ոչ մի մեղք չեմ գործած, որ ինձ դատեն, ես ինձ ոչ մի հանցանք չունիմ, որ ինձ պատժեն։ Ես ինձ ոչ մի վատութիւն չեմ արած, որ ինձ ամօթ տան։ Ես ինձ ոչ մի գողութիւն չեմ արած, որ ինձ բանտարկեն։ Ես ինձ ոչ մի սպանութիւն չեմ արած, որ ինձ կախաղան հանեն։ Ես ինձ ոչ մի դաւաճանութիւն չեմ արած, որ ինձ գնդակահարեն։ Ես ինձ ոչ մի ստութիւն չեմ արած, որ ինձ խեղդեն։ Ես ինձ ոչ մի անարգանք չեմ արած, որ ինձ գլխատեն։ Ես ինձ ոչ մի ամբարշտութիւն չեմ արած, որ ինձ խաչեն։ Ես ինձ ոչ մի ոճրագործութիւն չեմ արած, որ ինձ ողջակիզեն։ Ես ինձ ոչ մի չարագործութիւն չեմ արած, որ ինձ ջարդեն։ Ես ինձ ոչ մի չարութիւն չեմ արած, որ ինձ տանջեն։ Ես ինձ ոչ մի չարիք չեմ արած, որ ինձ չարչարեն։ Ես ինձ ոչ մի վնասակարութիւն չեմ արած, որ ինձ հալած

ՓՈՔՈՒ ԼՔՈՒ-- (ՍՈՎՈՐԱԿ ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

»»» ·«««

Բերան դուրս չէր տվել, իսկ ես ինքս էլ չէի ուզում, որ նա ինձ ճանաչի։ Ես ուզում էի ինքս ինձ ներկայացնել ու ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։

— ֆ —

Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։

ԲԱՑԱՌԻԿ ԳՈՒՆԱՅԻՆ ՎԱՃԱՌՔ

Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։

Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։

ՅԱՐՈՒՑԱԾՔԻՑ ՎԵՐՑՎԱԾ

Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։

Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԱՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՔԱՐՏԵԶԸ

Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։

Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԱՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՔԱՐՏԵԶԸ

Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։

Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԱՏԱՐԱԾՔՆԵՐԻ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՔԱՐՏԵԶԸ

Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։

Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։ Ես ուզում էի, որ նա ինձ ճանաչի ոչ թե ինչպես ես կամ ինչպես ուզում էի, որ ինքը ինձ ճանաչի, այլ ինչպես ես իրականում եմ։

չեխական կեղծ անցագիրներով եկած Պրուաթները Ֆրանսական հիւպատոսարանի մը մէջ վաւերացուցած ըլլային իրենց անցա – գիրները, Ալեքսանդր Թագաւորը եւ Պ. Լուի Պարթու տակաւին ողջ մնացած պիտի ըլլային»:

Կին մը պիտի ապրուստի, իբրեւ կազմակերպիչը մահափորձի ձեռնարկին

Նոր քննութիւններէ կը հասկցուի թէ՝ Մարսէյլի մահափորձին գլուխ – դիրները չորս հինգ հոգի էին, որոնց մէկը կին, երիտասարդ եւ շատ գե – ղեցիկ: Այս մանկամարդուհին անցեալ կիրակի օր Միռասլօ Թագին մէկ պան – դոկը ներկայացուած է երիտասարդի մը կողմէ, որ յետոյ մեկնած է: Կինը պանդոկին մէջ արձանագրուած է Մաուի Վուտրով, ծնած Թրիէսթէ, 1910ին, չեխական հպատակ: Իրիկու – նը ուրիշ երիտասարդ մը, որ նմանա – պէս օտար չէշտ ունէր, պանդոկ կ'եր – թայ, կը ճաշէ կնոջ հետ եւ կը մեկնի: Կինը վեր կ'ելլէ պառկելու, բոլորո – վին մինակ: Առտուն, երբ սպասաւո – րը նախաճաշը կը տանի հեռախօսով տրուած հրամանի մը վրայ, զարման – քով կը տեսնէ որ կնոջ քով, անկող – նին մէջ, անծանօթ մը կը գտնուի: Գիշերանց եկած էր առանց ուշադրու – թիւն դրաւելու: Մաուի Վուտրով ու – նէր չորս կաշեպատ գեղեցիկ պայու – սակներ: Ցերեկը Մաուի եւ գիշերուան անծանօթ ընկերը անտեսանելի մնա – ցին. միայն կէս օրին ճաշարան իջան ճաշելու եւ իրիկուան դէմ մեկնեցան:

Ոստիկանութիւնը կը յայտարարէ թէ այս գեղանի կնոջ ընկերացող երի – տասարդին անունն է Էկօն Քաթէր – նիք, որ Էքսի պանդոկը ներկայացած է ուրիշ երկու անծանօթներու հետ: Կը կարծուի թէ այդ անծանօթներէն մէկը բուն ահաբեկիչն է, Քալէմէն, իսկ միւսը՝ Մալնի կամ Շալնի, որ փախաւ Ֆոնթէնէպլոյի անտառին մէջ եւ կը փնտռուի մինչեւ այսօր: Իսկ Մաուի Վուտրով կը համարուի լուրջ մեղսակից մը, եւ թերեւս փոխադրիչը ահաբեկիչներու զէնքերուն: Մար – սէյլի ոստիկանութիւնը առուգած է թէ կինը առաջնակարգ հիւրանոց մը իջած էր, իսկ միւսները աւելի հա – մեստ պանդոկ մը: Ամէնէն կարեւորը, — Այս կնոջ պայուսակներուն մէջ, նուրբ ճերմակեղէններու եւ հագուստ – ներու տակ պահուած են եղեր զէնքե – րը:

Հայրը պուլկար, մայրը թուրք

Շամոնիի մէջ ձերբակալուեցաւ անգլիահպատակ մարդ մը, որուն հայրը պուլկար է, իսկ մայրը թուրք: Ոստիկանութիւնը զգաստի կը պահէ ինքնութիւնը: Կը կարծուի թէ կապ ունի Մարսէյլի զէպքին հետ: Վրան գտնուեցան բազմաթիւ պուլկարերէն նամակներ, բայց կարելի չեղաւ թարգմանել: Կալանաւորը ղրկուեցաւ Աննըմաս, ուր կեդրոնացած են, առ այժմ, այս գործին քննութիւնները:

2,200,000 ֆրանք՝ շարժանկարին համար

Գրած էինք թէ Շէրպուռի ոստիկանութիւնը բռնած է Մարսէյլի սպանութեան շարժանկարները, երբ Ամերիկա պիտի փո – խադրուէին « Պրէմէն » շոգենաւով: Թերթերը կը գրեն թէ կարելի եղած է մէկ մասը Լոնտոն փոխադրել, արգելքէն առաջ: Արդ, Տէր եւ Տիկին Մոլիսըն, երկուքն ալ ֆաջ օդանաւորդներ, 2,200,000 ֆրանք պահանջած են ամերիկեան ընկերութենէ մը, օդանաւով փոխադրելու համար շարժանկարը, կարելի եղածին չափ արագ:

Մարսէյլի կարգ մը սինեմաներուն մէջ ուրբաթ օր կը ներկայացնէին սպանութեան շարժանկարը: Ոստիկանութիւնը յայտա – րարեց թէ բացարձակապէս արգիլուած է ներկայացումը, համա – ձայն Փարիզէն տրուած հրահանգներու:

⁂ Շաբաթ օր յանկարծական եղաւ էմմընդ Պրուֆս, Ամերի – կացի, որ յաջողած էր ֆաշել Մարսէյլի սպանութեան շարժանկա – րը: Ահաբեկիչին գնդակներէն հազիւ ճողոպրած, Ամերիկացին Փարիզ եկած էր եւ կ'աշխատէր իր ընկերութեան արիւեստանոցին մէջ, երբ տկարութիւն մը զգաց եւ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ: Ճամբան մեռած էր արդէն: 32 տարեկան էր:

Հ. Հ. պատուիրակութեան ցաւակցութիւնը

Պ. Պարթուի սպանութեան առթիւ, Խատիսեան, Թէ վարչապետ Պ. Տու – յանուն Հ. Հ. Պատուիրակութեան մէրկի եւ Թէ արտաքին գործերու նա – ցաւակցութիւն յայտնած է Պ. Ա. խարարութեան:

ԲՈՒՌՆ ՑՈՑՑԵՐ տեղի ունեցաւ Աթէնքի ալպանական դես – պանատան առջեւ, բողոքելու համար այն կարգադրութեան դէմ որով եպիրոսի յոյն տղաքը բռնի ալպանական դպրոց կը դրկը – ւին: Ոստիկանութիւնը միջամտելով ձերբակալեց 50 ուսանողներ որոնք անմիջապէս դատի յանձնուեցան:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԵՒ ՊՈՒԻՔՐԷՇԻ դիւանագիտական յարաբերու – թիւնները վերահաստատելու համար բանակցութիւններ կը կա – տարուին: Խորհրդային պաշտօնատար մը հասաւ Պուէրէշ, ուր իրեն պիտի յանձնուի ցարական դեսպանատունը:

ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ.Ց.Դ. ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆ-ԼԱՎԻՍՏԻ «ԸՆԿ. ԿԱՐՕ» ՆԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ կողմէ եւ հովանաւորութեամբ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ.Ց.Դ. ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

Լավիստ **L'Hermitage** *սրահին մէջ*

Բանախօսութիւն, երգ, արտասանութիւն եւ զուարճ – ախոտ պիւֆէ: Տոմսերը կը ծախուին ընկերներու մօտ՝ Մուտք 3 ֆր.:

Տէր եւ Տիկին Յ. Պալաճեան (Մելպուրն, Աւստրալիա), Տէր եւ Տիկին Նշան Անդրէասեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկ. Տոքթ. Արշակ Անդրէասեան եւ զաւակուիճ (Փարիզ), Տէր եւ Տիկ. Սուրէն Անդրէասեան (Փարիզ), Տիար Բարկէն Անդրէասեան (Բեռլին – եան), Օր. Ալիս Անդրէասեան (Փարիզ), Տէր եւ Տիկ. Հրանդ Փաւնոսեան եւ զաւակը (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ. Օննիկ Փաւնոսեան եւ զաւակը (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ. Տոքթ. Տ. Պալաճեան եւ զաւակուիճ (Նիւ Եորք), Տէր եւ Տիկ. Տոքթ. Ա. Բարսեղեան եւ զաւակը (Պոսթըն), Տէր եւ Տիկ. Տոքթ. Մ. Էֆէրեան (Նիւ Եորք), Տէր եւ Տիկ. Ե. Պէնեան (Լոնտոն), Տէր եւ Տիկ. Ո. Սարաֆեան (Ն. Եորք), Տիար Յ. Հիւսիսեան (Պոլիս), Տիար Գ. Պալաճեան (Ն. Եորք), Պ. Լ. Պալաճեան (Նիւ Եորք), Տիար Մ. Շահնազար (Լօզան), Տէր եւ Տիկ. Ե. Շահնազար եւ զաւակը (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ. Ս. Շահնազար (Փարիզ), Տիկ. Շ. Շահնազար եւ զաւակուիճ (Լօզան), Անդրէասեան, Փաւնոսեան, Պօճեան ընտանիքները դառն կսկիծով կը ծանուցանեն դառնադէտ եւ անակնկալ մահը իրենց եղբօր, մօրեղբօր, հօրեղբօրորդւոյն, մօրաքրոջորդւոյն, քեռորդւոյն եւ ազգականին

ԳԵՐՇ. Տ. ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԵՊԻՍ. ՊԱԼԱՃԵԱՆԻ

Անճնուէր Առաջնորդին Հայոց Հարաւ. Ֆրանսայի

որ կնքեց իր մահկանացուն 58 տարեկան հասակին մէջ, 8 հոկտ. 1934, խոր սուգի մատնելով իր ընտանեկան պարագաները:

Ս. Պատարագը եւ Օծման արարողութիւնը կատարուեցան կիրակի, 14 հոկտ. առաւօտեան ժամը 10ին Պոմօնի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ, նախագահութեամբ Փարիզի Ծերունազարդ Առաջնորդ Վեհ. Տ. Եպիսկ. Քիպարեանի եւ մասնակցութեամբ Սէն Փիէռի գերեզմանատան աւանդատունը:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՎԻՇՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 21, ԿԻՐԱԿԻ, ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ

կը խօսի ընկեր ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԶՈՒՆՈՒԿԻԼԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 20ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

կը խօսի ընկերուհի ԷԼԼԷՆ ԲԻԶԱՆԴ

ՊՈՒՍ ՔՈԼՕՆՊԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

կը խօսի ընկեր ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

գեղարուեստական ճոխ բաժին,

Կը մասնակցին ՍԻՓԱՆ երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ. ՍԱՐՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ եւ ԵՓՐԱՏ նուագախումբը:

ՊԱՆԵԼԻՕ ՔՈՇՏԱՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 28ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՎԱՐԶՈՒ Է

CHELLES-COURNAY (S. & M.) *արուարձանի մէջ, կայարանի մօտ, վիլլայի մը երկրորդ յարկը, երեք մեծ սենեակներ, առանձին սանդուխտ, կապ եւ ջուր, ծշակելի 1600 քառ. մեղր հողին կէսը, լաւ շրջապատուած, տարեկան վարձք՝ 2000 ֆրանք:*

Հաղորդակց. ՄԻՋՈՑ.— Կար սը լ'Էսթէն 20 վայրկեան, կարին մօտ: Փարթ Վէնսէնէն գանրակառք թիւ 113:

Դիմել դէրէակ Կ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆԻ 13 Rue Saulnier, *Paris (9):*

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԼԵՐԷՆ ԼԵԶՈՎ

PREMIÈRE de L'ORAGE

ՕՍԹՐՕՎՍԿԻԻ, ներկայացուած Մոսկուայի Գեղ. Թատրոնի խումբին կողմէ, բեմադրիչ՝ Վ. ՓԻՏՐՕՖ

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՆԵՐԿ. ՇԱՐԱՆԿԱՐԻ

20 ՀՈԿՏ. 20 ՀՈԿՏ.

Cine Max Linder

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Պարիկ եւ Փառանձեմ Խօրասանճեանները կը փնտռեն իրենց եղբայրը Սարգիս, Թալասցի, 24 տարեկան: Երկու տարի առաջ կը գտնուէր Պուէնոս-Այրէս (Արժանթին): Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Paranzim Khorasandjian, 109 rue Moncey— Lyon. (France).

Մելքոն Զիլէքեան կը փնտռէ իր քոյրը այրի Տիկին Ծանոյի Ղազարեան (Պոլսեցի), որ քանի մը տարի առաջ կը բնակէր Պուա - Քոլոնպ (Փարիզի շրջան)։ Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Մ. Զիլէքեանի 22 rue de Bey, *Blida (Algérie).*

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաթաժիններ Փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի մէթրը 5 ֆրանք:

ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐԻԷՆ: Ամսական 50 ֆր. վճարում:

Զրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օղին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

փնտռեցէ՛ք գայն կարմիր պիտակով: Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի հիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու *EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis. Tél. Plaine: 09 - 95*

ԼԻՈՆԻ եւ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

ՆՒՈՒ ԳՈՐԾԱԿԱԼ. —

M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՊԱՏՆԵՇ (քաշ - քոլ), ՓՈՒԼ - ՕՎԵՐ եւ ԲՈՒՐԹԻ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՋԻՆԵՐ,

CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէ՛ք

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**

Միշտ տեսակարելի է բնիւր մթերք մր՝ անմրցելի գիներով:

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

44, Rue Lafayette – Paris (9e) Métro: Peletier **Tél. Taitbout 53 – 32**

Կը տառնձնէ Առեւտրական, Պատժական եւ Քաղաքային ամէն տեսակ գործեր: Իր տագիտական խորհրդակցութիւններ պատժական եւ վարչական գործերու համար գրաւոր կամ բերանացի: Նախարարութեանց եւ բոլոր պաշտօնատուներու մօտ, վարչական եւ իրաւական դիմումներ: Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մասնաւոր դիրքութիւններ պատճագնի մշտական համար, նկատի առնելով ներկայ անտեսական տագնապը: Մասնաւոր ապահարկութեան քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման գործերու համար, ինչպէս նաեւ վիզայ Ամերիկա մեկնելու համար: Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն: Դիմեցէք եւ պիտի տառնաք ամէն գոհացում: Թաւառներէն եւ արտասահմանէն եկած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Առաջին խորհրդակցութիւնը ձրի է:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌՅԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներու ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաժանքի եւ մարշան փոքրենի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél, Archives 05–93

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire) յարկաբաժինին մէջ)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻՒԸ

Թարգմ. Ա. ՀԱՒԵԼԵԱՆ

Գրեց՝ ՐՕԼԸՆՏ ՏԷՆԻԷԼ

Հապճեպ նաւակին մէջ դրուած՝ տեսաւ որ նաւապետն ու Հէնրը իր մօտը նստած էին: Որ եւ է հրահանգ չտրուեցաւ, եւ իրը թէ նախապէս կարգադրուած ըլլար, թիակները ըսկսան չարժիլ ջուրին մէջ, ու նաւակը սկսաւ հեռանալ: Երբ ցամաքէն բաւական հեռացան՝ նաւապետ Նէլսըն դէկը բռնեց, թիակները կեցան, վայրկեան մը հսանքը քշեց դիրենք, թիակները զարձեալ չարժիլ սկսան, այս անգամ արբնթաց դէպի առաջ, եւ Սըր Ճօն հասկցաւ որ ծովուն բացերը կ'երթան:

— *Նաւապետ Նէլսըն, կրնա՞մ հասկնալ այսպէս խորհրդաւոր կերպով ցամաքէն հեռանալուս պատճառը:*

Սըր Ճօն այս հարցումը ըրած առենը նաւապետին մօտեցած էր:

— *Ջո՛ւյշ, եթէ կը հաճիք, մինչեւ զրօսանաւը հասնինք խօսիլ չկայ:*

Սըր Ճօն զարմանքէն սպշահար եւ – դաւ. ոչ այնքան հրամայելու կերպէն որքան մարդուն ձայնի ինքնիշխան եւ – րեւոյթէն: Նաւապետ Օրլաֆ Նէլսըն մինչեւ հիմակ այդ կերպով խօսած չէր, գերերը փոխուած էին եւ թէ նաւապետը այլեւս կացութեան տէրն էր:

Բարկութեան նոպան Սըր Ճօնի լեզուին ծայրը եկած էր, բայց անմիջականն մտաբերեց կնոջ նկարը, բարկութիւնը մեղմացաւ եւ ուսերը թօթուեց: Անծանօթ կնոջ մը հանդէպ ունեցած իր յիմարութիւնը գինքը այս վիճակին հասցուցած էր: Երանի թէ այս ճամբորդութիւնը մեբժած ըլլար: Եղածը այլեւս եղած էր, լաւագոյն էր ուրեմն զէպքերը պաղարիւնով դիտել: Նաւապետ Նէլսըն ապահովաբար լսելու պատճառներ ունէր, անշուշտ ոչ պարկեշտ պատճառներ, բայց լաւագոյն էր դանոնք դիտել:

Սըր Ճօն Տէվիսըն կարճ խօսակցութիւն մը միայն ունեցած էր իր նոր բարեկամին հետ Լոնտոնէն ծո – վափ գացած միջոցին, ան ալ նկարի կնոջ անունին եւ իր եղբօրը մասին ո – րեւ համար իր օժանդակութիւնը ինդրուած էր: Աղջկան անունն էր Զարա Հայաթ, եղբօրը՝ Սիթիքըն: Ո՞ւր տեղացի էին, ի՞նչ զբաղում ունէին, ի՞նչպէս զրօսանաւի տիրացած էին, այս բոլոր հարցումներուն նաւապետը կատարելագէս խուլ ձեւացած էր: Այս հարցումներուն պատասխանը պիտի կրնար առնել զրօսանաւուն մէջ մտնելէն եաքը միայն:

— *Օրիորդ Հայաթ աշխարհի լաւագոյն աղջիկն է, Սըր Ճօն, եւ այս համբարդութիւնը կատարելիուղ համար բնաւ չպիտի զղջաք: Հաւատացէք ձեր նաւապետի մը խօսքերուն, ըսած էր նաւապետը: Այս վստահացուցիչ բառերուն վրայ լաւատես էր վիբաբոյժ Սըր Ճօն:*

Հիմակ որ ծովուն բացերը կը թիակարկին՝ սկսաւ մտածել թէ ինչպէս իր յիմարութեան պատճառով պիտի խանդուէր աղտոտ գործի մը, եւ իր բարեկամներէն ոչ մէկ օժանդակութիւն կը յուսար. իր վրայ պիտի խնդային ինչպէս յիմար մը, եւ իրաւունք ունէին: Ամէնէն չատը ինք պիտի խնդար անշուշտ, այդպէս չար – ժած ըլլալուն համար: Գիշերային այս արկածախնդրութիւնը իր որպէս բըժիշկի ապագայի խորտակումը պիտի ըլլար: Եւ եթէ Հ. Ա. լսէր, ի՞նչ պիտի ըսէր: Հարցում մըն էր, որուն պատասխանը չէր համարձակեր լսել:

— *Ամէնքդ պատրաստ, լսուեցաւ յանկարծ նաւապետին ձայնը:*

Թիավարութիւնը դադրեցաւ. մութին մէջ կը տեսնուէին նաւու մը կողերը. վայրկեան մը եւ ահա նաւուն մօտ են: Սըր Ճօն անոնց օգնութեամբ նաւուն կամրջակէն վեր բարձրացաւ:

Նաւուն մէջ մտնելով Սըր Ճօն տեսաւ որ փոքրիկ զրօսանաւու մը մէջ չէ որ կը գտնուի, այլ իրապէս ծովեւրու դիմադրող գեղեցիկ նաւու մը մէջ: Անչուշտ որ այս նաւուն տէրը միլիոնատէր մը ըլլալու է: Ակնթարթի մը մէջ բոլոր կասկածները փարատեցան: Իր միակ անձկութիւնն ու հետաքրքրութիւնը նաւուն տիրոջը հետ խօսիլն էր:

— *Ա՛ս կողմէն, Սըր Ճօն:*

Նաւապետ Նէլսըն բռնեց իր բազուկէն. միասին անցան կամրջակէն, վարը նաւաստիներու չարկաբաժինէն եւ ականջ չգեղօրէն կահաւորուած եւ ընդարձակ սրահ մը:

— *Վայրկեան մը ներողութիւն, Սըր Ճօն, ահաւասիկ վիբաւորը պատրա՞ստ է ձեզ ընդունելու:*

Նաւապետ Նէլսըն սրահէն անցնելով ծայրի դուռ մը ներս մտաւ: Սըր Ճօն Տէվիսըն, առանց ընդունելու – թեան, առանձին մնաց եւ սկսաւ իր չրջապատը դիտել: Այն տպաւորութիւնը ունեցաւ թէ ով որ կահաւորած է այս նաւը, արուեստագէտ մը եղած պէտք է ըլլայ եւ ծանօթ հանգստաւէտ պայմաններու:

Նաւապետը վերադառնալով բսաւ.

— *Սըր Ճօն, հաճեցէք այս կողմ գալ. օրիորդ Հայաթը ձեզ պիտի ընդունի, եղբայրը քննելնէդ եաքը. ու մինչ վիրաբոյժը իր մօտը կուգար. « ուրախ եմ յայտնելու ձեզ որ օրիորդը կարողացեր է հիւանդապահուհի մը բերել նաւուն մէջ: Ինձ կը թուի թէ երիտասարդ Պ. Սթիքընի վիճակը չատ ծանր է »:*

Հիւանդին վրայ մէկ ակնարկով Սըր Ճօն Տէվիսըն հաստատեց նաւապետ Նէլսընին կասկածները. ան – կողնին մէջ պառկող երիտասարդին վիճակը յուսահատական էր: Հիւանդապահուհին ալ անձկութեամբ լի – ցուն նայուածքը հաստատեց այս պարագան:

Նաւապետ Նէլսըն սրահէն անցնելով ծայրի դուռ մը ներս մտաւ: Սըր Ճօն Տէվիսընն կասկածները. ան – կողնին մէջ պառկող երիտասարդին վիճակը յուսահատական էր: Հիւանդապահուհին ալ անձկութեամբ լի – ցուն նայուածքը հաստատեց այս պարագան:

Սըր Ճօն չարժում մը ըրաւ նաւապետին որ իրենք առանձին թողու. ու երբ սենեակին դուռը գոցուեցաւ՝ մտաղրաղ դէմքով մը դարձաւ հիւանդապահուհիին որ ըսաւ.

— *Օօքթօր, ինչ որ կարելի էր ը՞ր. ահռելի վէրք մը է եւ սոսկալի արիւն կը հոսի:*

Սըր Ճօն հրամայեց հիւանդապահուհիին որ կապերը քակէ. ու մինչ հիւանդապահուհին այդ գործով զբաղած էր՝ ինք պատհութիւն ունեցաւ դիտել երիտասարդը, որ տպիւ 22 – 23 կար, գեղադէմ եւ յար եւ նման իր քրոջ:

— *Որքա՞ն ատենէ ի վեր այսպէս մահաբեր վիճակի մէջ է:*

Սըր Ճօն վիրաւորին վրայ նոսրացած բազկերակը կը քննէր:

— *Մէկ ժամ առաջ երբ հոս հկայ, դինքը այս վիճակին մէջ գտայ: Հիւանդապահուհին մէկ կողմ քաշուեցաւ, որպէսզի Սըր Ճօն իր քննութիւնը կատարէ:*

Վայրկեանները սահեցան մանրամասնութեան մէջ: Հիւանդապահուհին մինչեւ անգամ իր սրտի բարախումները ձայնը կ'իմանար: Վերջապէս եւ Սըր Ճօն գտաւ որ վէրքը դոցէ նալով հիւանդապահուհիին, նշան է բաւ որ վէրքը դոցէ:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.289

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

ՀԵՌԱԽՕՍԱԿԻ ՀԱՄԱՐ Metro : GOBELINS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՄԻԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջոխոսլովաքիա, Իտալիա	250 »	130 »	
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

ՀԱՐԹՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ

ՉՈՐՆԵՐՇԱԲԹԻ
17
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
17 Octobre
1934

10 ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2627

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԵՐԵՒԱԹԱՓ...

Կ'անհետանա՞ն, իրարու հետէ, անոնք որ ամէնէն ճակատա-գրական դերը կատարեցին վերջին քսան տարիներու քաղաքական — եւ երբեմն — պատմութեան մէջ։

Քանի մը հոգի միայն մնացած են այն դէմքերէն, որոնք սար-քին ու վարեցին Մեծ Պատերազմը եւ անոր աշխարհատա-ռած ժառանգութիւնը, հաշտութեան դաշնագիրներու քաղաքա-կանութիւնը։

Այս անհետացումներուն մէջ, ամէնէն մեծ բաժինն ունեցաւ Ֆրանսան, յաջորդարար կորսնցնելով Ժօլը, Քլէմանսօն, Ժոֆրը, Պոթանը, Լէկը, Պաթթէն,— եւ ահաւասիկ Փուանքարէն։

Անգլիա չատոնց թաղած է լորտ Քըրզընը, սըր Խաուըրդ կրէյը, Պարֆըրը, ցօրտ-վարներ եւ ծովակալներ։ Այդ օրերէն իր-մէ գլխաւոր դէմք ողջ կը մնայ Լոյտ Ճորճը, իսկ պարտուած Գեր-մանիայէն՝ Վիլհէլմ Բ.ը, աքսորական։

Կարճ խօսքով, յայն անջրպետ մը բացուած է երկուան եւ այսօրուան միջեւ, բոլոր երկիրներուն մէջ։

Անշուշտ ամէնէն անճարակ երկիրն ալ ունի ճեռնասուններ եւ ժառանգորդներ, որոնք նոյն հոգեբանութեամբ կը վարեն ազգե-րու ճակատագիրը։

Անապատ է, մանաւանդ, արհեստով քաղաքագէտներու սե-րունդը, այս լաթածուն պողոտաներուն վրայ։

Եթէ գրասենեակները ցամքին, համալսարանները ու լրագրա-կան, մանաւանդ փաստաբանական գրասենեակները անընդհատ կ'արտադրեն։ Իսկ երեսփ. ժողովները արդէն արհեստանոցներ են բարձր քաղաքականութեան, զարմանազան թեկնածուներով։

Ի՞նչ յատկանշական տարբերութիւններ կան, երկուան եւ այսօրուան միջեւ, խօսելով Ֆրանսայի մասին։

Ամէնէն առաջ՝ դասական լեցուն գլուխներու, անվիճելի — թէեւ չարաչուք — հեղինակութիւններու, հզօր խմացականու-թեանց եւ տիրապետող դէմքերու նօսրացումը, եւ, հետզհետէ ա-ճումը միջակութեանց։

Արդարեւ, կարելի չէ ժխտել անհատացողներու մեծ մասին մաքի եւ խառնուածքի գերազանցութիւնը։

Հակառակ իրենց բոլոր բացասական գիծերուն, բացառիկ դէմքեր էին Քլէմանսօներն ու Փուանքարէները, մաքի եւ խառ-նուածքի խորութեամբ։ Բազմակողմանի հեղինակութիւն մըն էր նոյն իսկ Պաթթէն, որ անոնցմէ վերջը կուգար։

Ցառկանշական է, այս առթիւ Լէօն Պլումի դառնումը։

Հակառակ իր անողոք պայքարներուն, ընկերվարական առաջ-նորդը կը չէշտէր, երբեմն, համբագրականի մը մէջ, ի վեր հանելով Փուանքարէի «անբաղդատելի արժանիքները»։

— «Կա՛յ վիթխարաւորութիւն մը որուն դէմ կ'ուզեմ պաշտպանել իր յիշատակը, ամէն պարագայի մէջ։ Թող իրեն հետ չբաղդատեն այն մարդիկը որ իր անհետացման շնորհիւ այսօր բռնած են իր տեղը»։

Նոյն ակնածանքը՝ Պաթթէի հանդէպ, նմանապէս գաղափա-րական հակառակորդ։

Բայց միայն իմացականութեան խորութիւնը, բազմակողմա-նի հմտութիւնը եւ աշխատանքի անսպառ տենդը չէին որ կը կապ-էին այս անհետացող սերունդին գլխաւոր արժանիքը։

Այդ բոլորը կրնային մտաւորականի մը անկիւնը պահել այս դէմքերէն չատերը, առանց միւս առաքինութեան,— հզօր խառ-նուածք եւ առնական կիրք, վճռական պարագաներու մէջ։

Թերթերը երկու արտասովոր էին դրուագ մը, պատերազմի ա-մէնէն ճակատագրական օրերէն։

Անողոք, նոյն իսկ ոխակալ հակառակորդներ են եղած Քլէ-մանսօ եւ Փուանքարէ։ Անսասյգ էր պատերազմին ելքը՝ Ֆրան-սայի համար։ Թուլցած էր ժողովուրդին բարոյական կորովը, երբ Քլէմանսօ ներկայացաւ Փուանքարէի, եւ անարգեց ամենածանր բառերով։

— «Անկարող ես, կը պոռար հանրապետութեան նախագահին երեսին. անհրաժեշտ միջոցները ձեռք չես առներ, Ֆրանսան փր-կելու համար»։

Երկու ժամ տեւեց հակամարտութիւնը, կրքոտ եւ թունալից։ Սառիօրէն ընդհարած էին երկու բիրտ անհատականութիւններ։

Երբ խօսակցութիւնը վերջացաւ եւ Քլէմանսօ մեկնելու կը պատրաստուէր, Փուանքարէ ինքնիրմէ ելլելով պոռաց։

— «Դուն փախցուցեր ես, շէնիմ շնորհիւ փախցուցեր ես...»։

Վապըը կը չարունակէր անխնայ հարուածել նախագահը։ Շատ չանցած, Փուանքարէ իր քով կանչեց զայն եւ յայտարարեց։

— «Դուն առանց յոգնելու կռուեցար ինծի դէմ եւ պիտի շա-րունակես կռուիլ։ Սակայն եւ այնպէս, ես պատրաստ եմ բեզի յանձնելու Ֆրանսայի գերագոյն իշխանութիւնը, առանց հակա-կշռի, քայց հետեւեալ պայմանով։— Պէտք է յառաջ տանիս պա-տերազմը եւ լուրթեան դատապարտես դաւաճանութիւնը»։

Եւ Քլէմանսօ պատասխանեց։

— «Պ. նախագահ, եթէ այդ պայմանը դրած չըլլայիր, պիտի մերժէի ձեր առաջարկը»։

Արդէն չահուած էր պատերազմը։

Անշուշտ «պուրժուա — նապոլէոնալիստական», եթէ կ'ուզէք՝ «Ֆաշական» երեւոյթ է այս, մանաւանդ այսօրուան աչքով։

Բայց, հաբարտատ պատկերը սերունդի մը, որ դիտէր առկայ անհետքին ցնցումները, հրամայել եւ վարել, յայտնելու վճռակա-նութեամբ։ Ակնածելի՝ նոյն իսկ իր բացասական հանդամանքով։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՖՈՆԹԷՆԷՊԼՈՅԻ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆ ԱԼ ԲՌՆՈՒԵՑԱԻ

Քառասուն օրէ ի վեր բան չէր կերած

ՆՈՐ ՅԱՋՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄՇԱՓՈՐՋԻ ՄԱՍԻՆ

Ոստիկանութիւնը յաջողեցաւ ձեր-բակալել Ֆոնթէնէպլոյի փախստակա-նը, Մալնի կամ Շալնի, որ կը հետա-պնդուէր հինգ օրէ ի վեր։

Ինչպէս յայտնի է, անցեալ չորեք-շաբթի օր Մալնի Ֆոնթէնէպլոյի կա-յարանը կը սպասէր, էվիան երթալու համար, երբ հետապնդուեցաւ։ Երկու ոստիկան – զինուորներ անցագիր հարցուցին, եւ Մալնի թուղթը չանձ-նելով, ձգեց փախաւ։ Այդ օրէն ի վեր պաշարուած էր Ֆոնթէնէպլոյի ան-տառը, շրջականերով։ Փախստականի դիմագծի մասին տեղեկութիւններ հաղորդուած էին ամբողջ շրջանի ա-ռեւտրականներուն եւ հողագործնե-րուն։ Ոստիկանութիւնը միեւնոյն ա-տեն դիմած էր թափառաշրջիկներու աջակցութեան, եւ իսկապէս, անոնք էին որ գտան հետքը։ Այսպէս, ոմն Մարիուս Լանպուպէ, որ արտաք-սուած էր Պելժիայէն եւ Սէնի նահան-գէն, չանճն առաւ գտնել փախստա-կանը։ Զորս օրէ ի վեր կը թափառէր անտառին մէջ, պրպտելով բոլոր ա-րահետներն ու պուրակները։ Տասնը-եօթը անգամ անտառ մտած եւած էր։ Վերջապէս երկուշաբթի օր ժամը 2ին Մէօլոնի անտառէն դէպի Փարիզ ճամ-բան վրայ, հանդիպեցաւ ուժասպառ մարդու մը։ Մտիկ ընելիք իր պատ-մութիւնը։

— «Ուշադրութիւնս գրաւեց այս մարդը, որովհետեւ նոր վերարկու մը հագած եւ նոր գլխարկ մը դրած էր։ Հագուստը ևմբրկուած էր եւ հացի կտոր մը կ'երեւար գրպանէն։ Ձեռքը բռնած էր գլխարկի տուփ մը որ մէ-լէօնի մէկ գլխարկավաճառին հասցէն կը պարունակէր։ Որովհետեւ կամաց կամաց կը յառաջանար, մօտեցայ ի-րեն, մախաղը ուսիս։ Երբ իր էովը հասայ, ինծի դառնալով կրակ ուզեց, գլանիկը վառելու համար։ Բիչ մը վարանեցայ, որովհետեւ կայծքարս դրոշմուած չէր։ բայց եւ այնպէս ա-մէն բան աչէ առնելով, մէկ ձեռովս կրակը ներկայացուցի, իսկ միւսը ու-սին դրի։ « Հետս եկուր, ըսի։ դուն փնտռուած մարդն ես »։ Ասոր վրայ, մէկ ոստումով օձիքը ազատեց եւ ո-րովհետեւ աւելի արագ կը վազէր, ձեռքէս փախաւ։ Բայց շատ հեռու չգնաց եւ քանի մը վայրկեան վերջը, երկրորդ անգամ ևանչցուելով, ձեր-բակալուեցաւ սրճարանի մը մէջ»։

Արդարեւ, փախստականը սրճարան մը մտնելով սուրճ կ'պատպրէ։ Սրճա-րանապետին կինը ուշադրութեամբ կը զննէ մարդը որ անկիւն մը հաշուած էր։ Սուրճը տանելով, կը տեսնէ որ թեթեւ սպի մը կը գտնուի աջ աչքին կողմը։ Այս մանրամասնութիւնները հաղորդուած էին ոստիկանութեան կողմէ։ Այլեւս կասկած չունենալով, սրճարանին տէրը կ'երթայ վար կ'տա-նէ իր որսի հրացանը, իսկ առեւտրա-կան մը հեռախօսով լուր կուտայ ոս-տիկանութեան։ Երրորդ մը կազմ եւ պատրաստ կը սպասէ սրճարանին մէջ։ Անծանօթը 2 ֆր. 50 սանթիմ կը ձգէ սեղանին վրայ (սուրճը 60 սան-թիմ էր), եւ ոտքի ելլելով կը հեռա-նայ։ Սրճարանին մարդիկը առանց բան մը հասկցնելու կը հետապնդեն, եւ վերջապէս փողոցի մը անկիւնը թակարդը ձգելով, կ'ազդարարեն ։— «Ձեռքերդ վե՛ր»։ Այդ պահուն հրա-ցանը ուղղուած էր փախստականին, որ համակերպեցաւ։ Վրան խուզար-կեցին, գէնք չունէր։ Ցետոյ կառք մը դնելով տարին Մէլէօն, ուր հասած է-ին արդէն ոստիկանները։ Փախստա-կանը խոստովանեցաւ ամէն բան, ինչպէս եւ անունը։ Իր վրայ գտնո-ւեցան 700 ֆրանկ, մեքրոյի տոմ-սակներ, ինքնաշարժ գրիչ մը եւ կրօ-նական խորհրդանշան մը, որոնք պա-հարանի մը մէջ դրուելով կնքուեցան։ Երբ առաջարկեցին որ ստորագրէ, փախստականը առանց վարանելու գրեց անունը։

Նախնական հարցաքննութենէ մը յետոյ, ոստիկանները սպասեցին Եւ-կոսլավիոյ Ապահովութեան Տեսու-չին, որ Փարիզ կը գտնուի։ Ժամը 8-30ին հասաւ այս պաշտօնատարը, անմիջապէս արգելարան մտաւ, եւ վերէն վար չափելով կալանաւորին դէմքը, յայտարարեց։

— «Հին ծանօթներ ենք...

Եւ սկսաւ խիստ հարցաքննութեան մը, որ տեւեց մինչեւ լոյս։ Կէս գի-շերին, Եւկոսլավիոյ պաշտօնատարը յայտարարեց։

— Գործը շատ լաւ ընթացք մէջ է։ Մալնի—որ իր բուն անունը չէ—խոս-տովանեցաւ թէ մասնակցած է դա-ւադրութեան։ Իր յայտարարութիւ-ները տեղի պիտի տան երկար եւ մանրակրկիտ ստուգումներու։

Մալնի խոստովանեցաւ թէ անցա-գիրը կեղծ էր եւ թէ բուն անունը է Միշ Քրալի, ծնած 1908ին, Եւկո-սլավիա, արհեստով մեքենագէտ եւ հաստատուած Փէշթա։ Թերթերը կ'ը-սեն թէ խոստովանած է նաեւ որ Մարսէյլ կը գտնուէր մահափորձին օրը եւ Քալէմէնի տեղը պիտի բռնէր, եթէ ան վարանէր, տկարանար կամ ձախողէր։

ՋԷՆՔԵՐՈՎ ԼԵՑՈՒՆ ՊԱՑՈՒՍԱԿ ՄԸ ԳՏՆՈՒԵՑԱԻ ԼՈՋԱՆԻ ԿԱՅԱՐԱՆԸ

Կատարուած խուզարկութիւններու հետեւանքով, Լոզանի կայարանի մը-թերանոցին մէջ գտնուեցաւ նոր պա-յուսակ մը, որ յանձնուած էր սեպտ. 29ին, այսինքն այն օրը երբ գաւա-ղիրները Ֆրանսա կուգային։ Կաս-կածելի պայուսակը բացուելով մէջը գտան երեք ձեռք աղտոտ հագուստ-ներ, որոնց տակ պահուած էին սուլիչ մը, մազէր տարճանակ մը՝ ուժ փամփուշտով, վալթէր տարճանակ մը, վեց փամփուշտով, աւելի խորը՝ վեց փամփուշտներ, թաշկինակ մը՝ 35 փամփուշտներով եւ վառնգաւոր պայթուցիկներ։

Կ'ենթադրուի թէ՝ գաւաղիրները պիտի փորձէին Լոզանի մէջ սպաննել Ալեքսանդր Թագաւորը, եթէ ձախո-ղը Մարսէյլի կամ Փարիզի ձեռնարկը։ (Թագաւորը Լոզան ալ պիտի հանդիպէր, բժշկական խորհրդակ-ցութեան մը համար)։

Խուզարկութիւնները կը չարու-նակուին Ջուիցերիոյ մէջ, երեւան հանելու համար ահաբեկչական կազ-մակերպութեան ընդհանուր վարիչը։ Ժընեւի ոստիկանութիւնը հսկողու-թեան տակ առաւ «Մրուաթեական տե-ղեկատու գիւանը» եւ մասնաւորապէս կին քարտուղար մը, որ իրրեւ թէ քանի մը չաբաթ առաջ ըսեր է թէ կարեւոր դէպք մը պիտի պատահի Ա-լեքսանդր Թագաւորին ճամբորդու-թեան առիթ։

»»»··«««

ՀՐԴԵՀ ԾԱԳԵՑԱՒ « Փուռնալ »ի խմբագրատան մէջ, երկուշաբթի ի-րիկուան դէմ։ Մուճակի պահուն բան-ուոր մը անհետացաւ, իսկ չորս – հինգ հոգի ետեւնուրուեցան կալի հոսան-քէն։ Նիւթական վնասը շատ մեծ է։ Թուղթի ամբողջ պահեստը վառեցաւ։ Բայց եւ այնպէս թերթը լոյս տեսաւ սովորականին պէս։

ԴԱՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ նշանակուե-ցաւ Մարթինիքի ծերակուտականը, Պ. Լէմէռի։ Ուրիշ երկու թեկնածու-ներ մերժած էին։ Ապահովութեան Տեսուչ անուանուեցաւ Պ. Մանեի, որ ծնած է 1884ին եւ Մառնի նահանգա-պետ էր 1929էն ի վեր։ Պուչ – տու-Ռօնի (Մարսէյլի շրջան) նահանգա-պետ նշանակուեցաւ Կոսորկ։

ԱՄԲՈՂՋ ՖՐԱՆՍԱ Կ'ՈՂԲՈՅՐ

ՓՈՒԱՆՔԱՒՌԷԻ ՄԱՀԸ

»»»··«««

ԱԶԳԱՅԻՆ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՇԱԲԱԹ ՕՐ

Երէկ հաղորդած էինք նախկին նախագահ եւ վարչապետ Պ. Փուանքարէի մահը, որ սուգի մատնած է ամբողջ երկիրը։ Բոլոր թերթերը լոյս տեսան սեւ շրջանակի մէջ, ամբողջ էջեր նուիրելով մեծ մարդու յիշատակին։ «Թան»ը յատկացուցած էր նիշդ երեք էջ, որ եթէ ամբողջովին թարգմանուի, կրնայ մէկ շաբթուան «Յառաջ» լեցնել։ Նոյնիսկ ձախակողմեան թերթերը երեւան կը հանեն հանգուցեալին բացառիկ արժէքը, այնքան բազմակողմանի կարողութիւններով,— պետական մարդ, իրաւագէտ, ակադեմա-կան, մատենագիր։ Տարակոյս չկայ թէ Մարսէյլի դէպքը խորա-պէս ազդած էր իր առողջական վիճակի վրայ։ Քանի տարուան անձնական եւ քաղաքական քարեկամն էր Պ. Պաթթուի, եւ յուզու-մէն լացաւ, լսելով անոր եղերական մահը։ Հինգշաբթի օր պտոյտ մը կատարեց Պուա տը Պուլոնեը և վերադարձին ուժասպառ կ'երե-ւար։ Ստիպուեցաւ հանգիստ ընել, քայց ահա կաթուած մը փու-թացուց վախճանը։ Վերջին ամիսներու ընթացքին աստիճանաբար տկարանալ սկսած էր։ Փարիզ գալէ առաջ, ամենօրեայ սովորու-թիւնն էր՝ Լօռէնի իր կալուածին մէջ՝ առտուն կանուխ ելլել, պը-տտյտ մը կատարել պարտէզին մէջ, թեթեւ նաշ մը ընել եւ անկո-ղդին մտնել։ Եւ սակայն կը շարունակէր լարուած ուշադրութեամբ հետեւիլ քաղաքական դէպքերուն, եւ կը պնդէր որ հիւանդապա-հուհին կարդայ օրուան թերթերը։ Սակայն չէր կրնար շարունա-կել մտաւոր աշխատանքը եւ ստիպուեցաւ լռել իր պատերազմի պատմութիւնը, «ի Ծառայութիւն Ֆրանսայի», որուն տասը հա-տորները հրատարակուած են արդէն։ Կ'ըսուի թէ վեց ամիս ա-ւելընդհատ աշխատելով այս գործին վրայ, յաջողած է լրացնել 11րդ հատորին գրեթէ երեք չորրորդը։ 74 տարեկան էր։

Թաղումը պիտի կատարուի շաբաթ օր, ազգային յուղարկա-ւորութեամբ, Պ. Պաթթուէն նիշդ ութ օր յետոյ։ Մարմինը հինգ-շաբթի օր պիտի փոխադրուի Պանթէոն, որպէսզի ժողովուրդը կարենայ այցելել։ Թափօրը շաբաթ առտու ժամը 11-30ին պիտի ելլէ Պանթէոնէն եւ պիտի երթայ Նոթր Տամ, ուր պիտի կատար-ուի մեռելական արարողութիւնը։ Ցետոյ մարմինը նորէն պիտի փոխադրուի Պանթէոն։ Ինչպէս Պաթթուի յուղարկաւորութեան ատեն, այս անգամ ալ միակ դամբանականը պիտի խօսի վարչա-պետ Պ. Տումէրկ։ Վերջնական թաղումը պիտի կատարուի հայ-րենի գերեզմանատան մէջ, Նիւպէէուռ, համաձայն իր բաղձանք-ին։ Այդ գերեզմանատունը կը գտնուի Վէռսէօնի եւ Փիէռֆիթի միջեւ, եւ այնտեղ թաղուած են Փուանքարէ ընտանիքին 24 ան-դամները։ Հանրապետութեան նախագահը, որ Պելկրատ գացած է, Ալեքսանդր թագաւորին յուղարկաւորութեան առթիւ, ծայրը ծայրին Փարիզ պիտի հասնի շաբաթ օր, մասնակցելու համար Պանթէոնի արարողութեան։

Աշխարհի բոլոր կողմերէն պետական դէմքեր եւ ուրիշ հեղի-նակութիւններ կը փառաբանեն «Ֆրանսայի ամէնէն մեծ դիւա-նագէտը», եւ մանաւանդ«անկաշառելի»ն, որ երեք անգամ վտանգէ փրկեց իր հայրենիքը։ Ամբողջ 42 տարի, 1887էն 1929, Փուանքա-րէ պատնէշին վրայ էր իբրեւ երեսփոխան, ծերակուտական, նա-խարար, վարչապետ (հինգ անգամ դահլիճ կազմեց), եւ հանրա-պետութեան նախագահ։ Քանը մէկ տարի, 1911էն 1932, միայն մէկ կարճ ընդհատումով (1924 մայիսէն 1926 յուլիս), իր բաղա-քականութիւնն էր որ վարեց Ֆրանսայի նակատագիրը։ Երեք անգամ վճռական դեր կատարեց, տագնապալի պահերու մէջ,— 1912ին, երբ վերակազմեց Երրեակ Համաձայնութիւնը։ 1917-18ին, երբ Քլէմանսոյի եւ Ֆոշի հետ ի դերեւ հանեց գերմանական ար-շաւանքը, եւ 1926ին, երբ փրկեց երկրին վարկը,— ֆրանկը։

**Տեղի անձկութեան պատճառով, ստիպուած ենք յաջորդ համարին ձգել Փուանքարէի մանրամասն կենսագրութեան ամ-փոփումը որ մէկ էջն է ժամանակակից քաղաքական փոթորիկնե-րուն։

Մարսէյլի ահաբեկիչը ծակեդունացի՞ է

»»»··«««

Սոֆիայի ոստիկանութիւնը կը չա-րունակէ իր քննութիւնները, ապա-ցուցանելու համար թէ Քալէմէն, Մարսէյլի ահաբեկիչը, իրականին մէջ Մակեդոնացի մըն է, Վլատա Կէ-որգիևի Զէրնոզէմսկի, որ չատոնց փախած էր, Մակեդոնացի գործիչնե-րէն Թոմա Լեվսկին եւ Տիմովը ըս-պաննելէ յետոյ։ Այս առթիւ անհրա-ժեշտ համարուած է բաղդատել մատի դրոշմները։ ուստի Սոֆիայի ոստի-կանութիւնը հեռագրով խնդրած է Մարսէյլի ոստիկանութենէն որ օգա-նաւով ղրկէ ահաբեկիչ Քալէմէնի մատի նշանները, ինքն ալ իր կարգին կը ղրկէ Վլատա Կէորգիևի մատի դրոշմները։

Այս առթիւ հարցաքննուեցաւ նաեւ Վլատա Կէորգիևի կինը, որ յայտա-րարեց թէ ամուսինը Պուլկարիայէն մեկնած է 1932 յուլիս 15ին եւ թէ անկէ ի վեր լուր առած չըլլալով, մեռած կը կարծէ։ Թէ ամուսինը բու-սակեր էր եւ հաւ մը անգամ չէր կըր-նար մորթել ևն.։ Սակայն ոստիկա-նութիւնը ստուգած է թէ այս կինը ութ ամիս պահուած է Մակեդոնական կազմակերպութեան կողմէ։ Նպատակ դաղրեցէ յայտ., Վլատա Մակեդոնա-կիներէն բաժնուելով, մտած է ուրիշ կազմակերպութեան մը մէջ։

ՀԱՑ ՈՐԲԻ ՄԸ ԱՐԿԱԾԱԼԻ ՄԱՀԸ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ, 15 հոկտ. (Յառաջ)։ —Երէկ կիրակի իրիկուան ժամը 6.30-ին, երիտասարդ որբ մը, Սարգիս Կոչկամեան, Զաբշամպազի, ծնած 1909ին, իր հետ ալանիւով խոշոր կառ-քի մը զարնուելով, ճմռուեցաւ եւ վայրկենապէս մեռաւ։ Սէն Շամոնի դաղութը խորապէս ազդուած է այս դէպքէն։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ՝

ԴԷՊԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՏԻՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ

»»»··«««

Որպէսզի յաջողի համազգային հրիտասարդական միութիւններ ստեղծելու ձեռնարկը, հայրենասիրական առաջադրութեամբ, զաղթաշխարհի հայ նոր սերունդը, առանց կուսակցական, զաւառական եւ հատուածական խորութեան զօրեղապէս կապելու համար մեր ինքնուրոյն ազգութեան եւ անկախ հայրենիքի գաղափարին, անհրաժեշտ կը դառնայ անգամ մը եւս չօշափել այն հարցը, թէ ինչ միջոցներով կարելի է դալոխ հանել այնքան բաղձացուած ազգային միութիւնը:

Պիտի չարունակե՞նք ցարդ եղածին պէս անօգուտ հրաւէրներ կարդալ ազգի պատակառուած հատուածներուն, պառակտիչ խմբակներէն մինչեւ ուղն ու ծուծը մամոնային կուլ գացած անտարբեր այլասերածները եւ անհոգի լրվանքէնները, թէ ճարահատ պիտի ընտրենք աւելի կարուկ ճամբայ մը, որ դիւրացնէ ընդհանուր միութիւնը, ազգային ինքնուրոյն գոյութեան եւ անկախ ու ազատ հայրենիքի գաղափարին, անհրաժեշտ կը դառնայ անգամ մը եւս չօշափել այն հարցը, թէ ինչ միջոցներով կարելի է դալոխ հանել այնքան բաղձացուած ազգային միութիւնը:

Պիտի չարունակե՞նք ցարդ եղածին պէս անօգուտ հրաւէրներ կարդալ ազգի պառակտ

ՓՈՂՑ ԼՈՒԾ -- (ՍՈՒՏՈՒՎԱԾ ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

»»» ••• «««

Այդ ներկան «Տէր ողորմեա» ասելով ետևից ձայնակցում էր նաև Հռիփսիմեն, որի ձայնը, ինչպես միշտ, ուժեղ էր ու հնչեղ։

— Ես ի՞նչ վատ բան եմ արել, որ ինձ ամուսնացնել չեք ուզում։

— Ո՞ւր ես գնում, աղջի՛կ, ո՞ւր ես գնում, որ ինձ էլ չես տանում։ Ես ի՞նչ եմ անելու առանց քեզ։

Հռիփսիմեն ոչ միայն ինքն էր ուզում ամուսնանալ, այլև ամեն կերպ ջանում էր համոզել մորը, որ ինքը ամուսնանալով ոչ միայն չի լքելու նրան, այլ ընդհակառակը, ամուսնանալով ավելի մոտ կլինի նրան, քանի որ Ներսեսի հետ ամուսնանալով՝ նա կդառնա Մանուկ աղբարի հարսը, իսկ Մանուկը նրա միակ եղբայրն էր։ Ուրեմն ամուսնանալով Ներսեսի հետ՝ նա ոչ միայն չի հեռանալու մորից, այլև ավելի մոտ կլինի նրան։ Բայց Մարիամը չէր ուզում հասկանալ դուստրի այդ պատճառաբանությունները։ Նա միայն լաց էր լինում ու կրկնում էր.

— Ես ի՞նչ եմ անելու առանց քեզ։

Հռիփսիմեն ամեն կերպ ջանում էր մորը համոզել, որ ինքը ամուսնանալով Ներսեսի հետ՝ ոչ միայն չի լքելու նրան

Կին մը ձերբակալուեցաւ իբրեւ խողխողուած

Ոստիկանական տեսչութիւնը ձեր – բակալեց կին մը, երկար Ռում, աւս – տրիական հպատակ, երբ կը փորձէր դրքոյկներ տալել սլաւական լեզուին – բով: Ամբիջապէս արտաքսման հրա – մանագիր հանուեցաւ այս կնոջ դէմ: Այս գրքոյկները պիտի բաժնուէին ուժ տալու համար Արեւելքոյ անկա – խութեան գաղին: Երկար Ռում, որ 27 տարեկան է, ձերբակալուեցաւ չա – բաթ օր, Գուլման Մաժէնթայի վրայ եւ յայտարարեց թէ բարեկամուհիի մը տունը կը բնակի, բայց մերժեց յայտնել անունն ու հասցէն: Հարցա – քննութենէն յետոյ, փոխադրուեցաւ Քըթիթ Ռոքէթի բանտը:

Ոստիկանական տեսչութիւնը միեւ – նոյն տուն պատկան իշխանութեանց յիշեցուցած է օգոստոս 20 թուա – կիր հրահանգ մը որով կը յանձնա – րարուէր անմիջապէս գրաւել Նէգա – վիտնա խրվաթական » թերթը (Արեւելեան Անկախ Պետութիւն), ինչպէս եւ նոյն նպատակին յատկաց – ուած ուրիշ հրատարակութիւններ:

Թրուաքներու եւ Մակեդոնացիներու կապերը

Պելկրատէն հետեւեալ տեղեկու – թիւնները կը հաղորդեն խրուաթ յե – պոխական կոմիտէի կազմութեան մասին.— « Ուսթաշի »ներու (Ըմ – բոստներ) գաղտնի կազմակերպու – թիւնը հիմնուեցաւ 1929ին, Զագրէպի նախկին երեսփոխան Փավէլիչի կող – մէ, Եուկոսլավիան սարսեփու եւ Ար – նաւթիան անկախ պետութեան վերա – ձելու համար: Փավէլիչ նախ արտա – սահմանի մէջ հաստատած էր երեք կեդրոններ, յետոյ գինուորական կա – յաններ: Ան փորձեց համաձայնու – թիւն մը կնքել մակեդոնական կոմի – տէին հետ, միասին գործելու համար Եուկոսլավիոյ դէմ: Փավէլիչի օգնա – կանը, Փէրչեց զրկուեցաւ Փէթրիչ, (պուլկարական Մակեդոնիա) որպէս մէկ մէկ մոմ վառած:

Զագրէպին յինչեւ Պելկրատ կառա – խումբը կանգ առաւ բոլոր գլխաւոր կայարաններուն մէջ, իսկ միւս կայ – րերէն անցաւ արբնթաց:

⁂ Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահը ճիշդ ժամանակին Պել – կրատ փոխադրելու համար, հարկ է – դաւ 26 չոգնմէթենոց չարժման մէջ դնել: Սովորաբար Փարիզէն Պելկրատ կառախումբերը յաջորդաբար կը քաշ – ուին 13 տարբեր վայրաչարժերով, ո – րոնք կը կրկնապատկուին լեռնային վերելքներու առնն:

Արտակարգ միջոցներ ձեռք առ – նուած էին նախագահին պաշտպա – նութեան համար:

»»»··«««

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Աչխատանքի Դաշնակցութեան վերջին տեղեկագի – րը գործազուրկներուն թիւը կը հաշ – ուէ 10,834,000: Դաշնակցութեան նա – խագահը կը կարծէ թէ այս թիւը ըղ – գալագէս պիտի նուազի յառաջիկայ դարուն առաջ, նկատի առնելով տն – տեսական կացութիւնը:

Թուղթի եւ Մանեթոնացիներու կապերը

Պելկրատէն հետեւեալ տեղեկու – թիւնները կը հաղորդեն խրուաթ յե – պոխական կոմիտէի կազմութեան մասին.— « Ուսթաշի »ներու (Ըմ – բոստներ) գաղտնի կազմակերպու – թիւնը հիմնուեցաւ 1929ին, Զագրէպի նախկին երեսփոխան Փավէլիչի կող – մէ, Եուկոսլավիան սարսեփու եւ Ար – նաւթիան անկախ պետութեան վերա – ձելու համար: Փավէլիչ նախ արտա – սահմանի մէջ հաստատած էր երեք կեդրոններ, յետոյ գինուորական կա – յաններ: Ան փորձեց համաձայնու – թիւն մը կնքել մակեդոնական կոմի – տէին հետ, միասին գործելու համար Եուկոսլավիոյ դէմ: Փավէլիչի օգնա – կանը, Փէրչեց զրկուեցաւ Փէթրիչ, (պուլկարական Մակեդոնիա) որպէս

Ծաղիկներ ցանած էին շոգեկառքի գծին վրայ...

Թերթերը կը չարունակեն սրտա – ռուչ մանրամասնութիւններ հրատա – րակել Ալեքսանդր Թագաւորի մարմ – նին փոխադրութեան առթիւ: Երբ մարմինը փոխադրող կառախումբը հեռուէն կ'երեւար, գիւղացիները ծունկի կուգային եւ կ'աղօթէին: Գիւղի մը մէջ կիները եւ տղաքը եր – կաթուղին ծածկած էին ծաղիկներով, երկու քիլոմէթր երկայնութեան վը – րայ: Ուրիշ տեղեր երբ կառախումբը ա'անցնէր, բնակիչները ծաղկափուն – չեր եւ փուչեր կը նետէին, իրրեւ խորհրդանշան մարախրոսութեան: Երբ մարմինը առաջին անգամ ցամաք հանուեցաւ, դիւղի մը բնակիչները երկար առեն ծնրադիր աղօթեցին, խազահը կը կարծէ թէ այս թիւը ըղ – գալագէս պիտի նուազի յառաջիկայ դարուն առաջ, նկատի առնելով տն – տեսական կացութիւնը:

ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ.Ց.Դ. Սչնէ-Անթուիան-Լավիոյտի «Ընկ. կարօ» ենթակոմիտէի կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Մարսէյլի Հ.Ց.Դ. Շրջանային կոմիտէի

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

Լավխան L'Hermitage սրահին մէջ

կը խօսի ընկեր ԱՇՈՏ ԱՐՓՐՈՒՆԻ

երգ, արտասանութիւն եւ զուեշտ,

ժողովրդական պիւֆէ: Տոմսերը կը ծախուին ընկերներու մօտ, մուտք 3 ֆր.:

ԵՐԵԿՈՑԹ_ԽՆՋՈՑՔ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱԼՈՆՈՑ - ՁՈՐԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս

ՑՈՎՀԱՆՆԷՍԵՆԻ ՍՐԱՀԸ, **13, Rue Pierre – Curie** Métro: Porte d'Italie

ՀԱՑԿԱԿԱՆ, ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Ընկերակցութեամբ Քառնուի Ցակոբի,

ուտի Քաջվարդի եւ ջութակահար Մկրտիչի

երգ – արտասանութիւն եւ ամանկնկալներ

ՃՈՒԽ ԵՒ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ *ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ.*

Հ. Ց. Դ.

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 181, Քուր Լաֆայէթի սրճարանին մէջ: Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Վ. Փափազեան:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Ռատոմ» ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին տեղական հաւաքատեղին:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊՈՒՇ ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

կը խօսի ընկեր **ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒՆԻ**

գեղարուեստական ճոխ բաժին,

կը մասնակցին ՍԻՓԱՆ երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ. ՍԱՔՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆի եւ ԵՓՐԱՏ նուագախումբը:

ՊԱՆԵԼԷՕ ՔԱՉԱՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 28ԻՆ, ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ

յանրամասնութիւնները յաջորդիվ,

ՇԱՆՈՒԿԻԼԻԱ ՄԷՋ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ, ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

SALLE CALLEMANTի *ՄԷՋ (կայարանին դիմաց)*

կը նախագահէ ընկեր ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒՆԻ

կը խօսի ընկերուհի ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

երգ, արտասանութիւն, թատերական խաղեր: Կէս գիշերէն վերջ հայ – կական եւ եւրոպական պարեր:

Մուտք՝ այրերու 5 ֆր.: կիներու եւ գործազուրկներու 3 ֆրանք,

ՎԻԼՆԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 21, ԿԻՐԱԿԻ, ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ

Պիտի խօսի ընկեր **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

ԿԱՐՏԱՆ ՄԷՋ

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

կը խօսի ընկեր ԱՇՈՏ ԱՐՓՐՈՒՆԻ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ.

ՎԱՐԶՈՒ Է

CHELLES-COURNAY (S. & M.) արուարձանի մէջ, կայարանի մօտ, վիլայի մը երկրորդ յարկը, երեք մեծ աննեակներ, առանձին առնգուխտ, կաղ եւ ջուր,ջակելի 1600 քառ. մեղր հողին կէսը, լաւ շրջապատուած, տարեկան վարձք՝ 2000 ֆրանք:

Հաղորդիլ. *Միջոյ.— կար ու լ'Էսթէն 20 վայրկեան, կարին մօտ: Փարի վէնտուէնեն գանգակատ թիւ 113:*

Դիմել դերձակ Կ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի 13' Rue Saulnier, Paris (9):

ՀԱՅ ԲՈՑԺ _(HAY-POUJ)

ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան

Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր.:

Դիմել՝ **Dr. CH. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme,** PARIS

1.— *Առաջին թիւէն ապած ենք պահանջէն աւելի: Բոլոր անոնք որ կը վա – վաքէին, նմոյշի համար, ձրի ՀԱՅ – ԲՈՑԺ մը ունենալ, թող դրկեն իրենց հաս – ցէն մեղի: Առաջին թիւը կը դրկենք ձրի,— եթէ հաւնին, կը բաժանորդագր – ուին:*

2.— *Երկրորդ թիւը չեն ստանար բոլոր անոնք, որ նմոյշի համար ՀԱՅ – ԲՈՑԺ ստացած են՝ բայց չեն վճարած բաժնեգինը մինչեւ ամսագլուխ:*

3.— *ՀԱՅ – ԲՈՑԺ, իր տեսակին մէջ հայ գաղութներու մէկ ամսաթեր – թը, առաջին իսկ թիւով այնքան գնահատութեան արժանացաւ, որ ներկայիս կը հաշուէ 763 բաժանորդ: Հասած գնահատական նամակներէն կը հետեւ – ցնենք որ ՀԱՅ – ԲՈՑԺ չուտով պիտի դառնայ ամէնէն չատ տարածուած հայ պարբերականը եւ*

ՀԱՅ ՏՈՒՆԵՐՈՒ ԲԺԻՇԿ

4.— *Փնտռեցէք երկրորդ թիւը ամսագլուխն, միշտ հետաքրքրական եւ այլապան բովանդակութեամբ, ժողովրդական մատուր լեզուով եւ ընտանիք – ներու համար օգտակար դիտելիքներով:*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Խարբերդի Մորենիկի Ըստուճն. ընկերուհեան կողմէ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը *8.30ին,*

13bis, *Rue de Boucherie* սրահին մէջ

կը ներկայացուի ՄԵԾՆ ՆԵՐՍԷՍ

կամ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՐԵՐԱԿԸ

Տոմսերը 3 եւ 4 ֆրանք, անդործ – ներու 2 ֆրանք:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Պատրիկ եւ Փառանձեմ Խօրասան – ճեաններ կը փնտռեն իրենց եղբայրը Սարգիս, Թալասցի, 24 տարեկան: Եր – կու տարի առաջ կը գտնուէր Գուէնոս-Այրէս (Արժանթին): Իր մասին լուր ունե – ցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Paranzim Khorasandjian, 109 rue Moncey— Lyon. (France).

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԻԼ

ՀԱՐՑՈՒՈՒՑԻՔ ՓՈՏՈՒՆԵՑԻՔ ԵՒ ԴՆԵՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻԿՂ

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱՂՔՈՒՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՊԱՏ ԱԽՈՐԺԱԲԱՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ձերմկնայ եւ թեյին կուտայ.

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՅԱԼԱՓԻԲԵԱՆ,

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70–89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart** (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃՈՆԿՔՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

Contentieux Général

Վաճառականներ! եթէ քրիզի բերումով դժուարութեան մէջ կը գտնուիք, դիմեցէք մեզի, խորհրդակցութիւնը ձրի է: Ընկերու – թիւններու կազմութիւն, Լիքիւոտասիօն, amiable կամ judiciaire, դա – տական հետապնդում բոլոր դատարաններու առջեւ:

CABINET CAUMARTIN

58, Rue Caumartin, Paris

ՎԱՐՁՈՒՈՅ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒՈՅ ԵՆ ՆՈՐ ՆԻ ՄՕՏԻՐՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ Շավիլի ամէ – նէն օգասուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*: Մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle a manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, սէպարա, խոյզ *entrée*: երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balconով* եւ *Cave*ով: կազ, էլեկտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տա – րին, *chauffage Central* վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 չարժ:

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոգանք առնել ամէն օր:

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Concierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. ԼԷՊԼԻԲԵԱՆի՝ *Restaurant, 10, Rue Ramey, Paris (19)*:

ՎԶՆՈՑ (*քաշ - քով*), ՓՈՒԼ - ՕՎԵՐ

Եւ ԲՈՒՐԴԻ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷԶԻՆԵՐ,

*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**

Միշտ տրամադրելի է ընտիր մը երիմ՝ աճուրցելի գիներով:

Վարձու յարկաբաժիններ

Վարձու են Aveenue d'Italie, Մէթրոյին մօտ:

1.— *Երկու արեւուտ սենեակներ, rez de chaussée, խոհանոց, ջուր, կազ եւ տրակտուարութիւն: Տարեկան վարձք՝ 1160 ֆրանք, չարժով մինսին: Բրիքիոլ 800 ֆրանք չարժով մինսին: Բրիքիոլ 700 ֆրանք: Դիմել՝ ԱԼԱՀԱՎԵՐՏԵԱՆի, Rue Damesme, Փարիզ (13): Tél. Gla. 15-70 եւ Gob. 55-87:*

2. *Երկու արեւուտ սենեակներ, ջուր եւ էլեկտրականութիւն: Տարեկան վարձք 800 ֆրանք չարժով մինսին: Բրիքիոլ 700 ֆրանք: Դիմել՝ ԱԼԱՀԱՎԵՐՏԵԱՆի, Rue Damesme, Փարիզ (13): Tél. Gla. 15-70 եւ Gob. 55-87:*

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒԶԱՑԻ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներ ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, քաղաքի եւ մարշա փո – խելի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél, Archives 05 93

*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ*)*

ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻԻԸ

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԵԼԵԱՆ

Գրեց՝ ՐՕԼԸՆՏ ՏԷՆԻԷԼ

— Շատ ծանր է, հիւանդապահու – հի, ըսաւ:

— Ո՛ր եւ է յոյս կ'այ, տօքթօր:

— Փաքր, չատ փոքրիկ յոյս մը: Պէտք է անմիջապէս իր քոյրը տես – նեմ: Գայուսակս հոս պիտի ղրկեմ: Ամէն բան պատրաստեցէք, պիտի աշ – խատիմ գնդակը հանել:

Ու մինչ Սըր Ճօն սենեակէն դուրս կ'ելլէր՝ հիւանդապահուհին կեցուց պինքը.

— Ներողութիւն, տօքթօր, կրնա՞մ ձեր անունը իմանալ:

Սըր Ճօն զարմացաւ թէ ինչո՞ւ հա – մար հիւանդապահուհին չէր ըսուած իր անունը: Թերեւս լաւագոյն էր իր անունը տակաւին գաղտնի պահել, մինչեւ որ քիչ մը աւելի որոշ բան ի – մանար այս մարդոց մասին:

— Տէվիսըն, ըսաւ եւ դուրս ելլե – լով տեսաւ որ նաւապետ Նէլսըն ղը – բան հաւէր իրեն կը սպասէր:

— Ինչպէ՞ս է Սըր Ճօն:

— Փոքրիկ հաւանականութիւն մը կայ. պէտք է իր քոյրը տեսնեմ եւ իր հաւանութիւնը առնեմ, գործողու – թիւն ընելէ առաջ:

— Անմիջապէս ձեզ մօտ պիտի բե – րեմ պինքը, ըսաւ նաւապետ Նէլսըն:

Բայց հազիւ նաւապետ Նէլսըն սրա – հին դուրս հասած, դուրս բացուեցաւ եւ Սըր Ճօնի լիմարացուցիչ երեւա – կայութեան գեղեցկուհին ներս մտաւ:

Առաջին եւ վերջին անգամն ըլլալով ելիկարական լապաերի մը լոյսին տակ էր տեսած զայն՝ չքեղօրէն հագուստ, հիմակ հագած էր պարզ բայց կանոնչ բաճկոն մը, որ պինքը աւելի կը գե – ղեցկացնէր քան երբեք:

Սըր Ճօն յառաջացաւ եւ առանց ըս – պասելու որ նաւապետը պինքը ներ – կայացնէ, ըսաւ.

— Կարծեմ օրիորդ Հայաթն է:

Օրիորդը մօտեցաւ եւ ձեռքը եր – կարելով յարեց.

— Այո. կ'երեւակայեմ թէ ինչ կը խորհիք իմ մասին, բայց ամէն պա – րագայի մէջ չնորհակալ եմ որ եկաք: Պատճառը ձեր այցելութեան էր — այն դոր ինձի տուիք անցած գիշեր: եզ – բայրս հաղիւ նաւ բերուած՝ յիշեցի ձեր տոմսը եւ նաւապետ Նէլսընը ձեր հաւէն ղրկեցի:

— Օր. Հայաթ, պէտք է ձեզի յայտ – նեմ թէ ձեր եղբօր վիճակը չատ յու – սահատական է:

Սըր Ճօն զգաց որ հիմակ ուրիշ խո – սակցութեան առնիր չէր, ու եթէ բան մը պէտք է ընել, կորսնցնելու ժամա – նակ չկար:

— Տեսած վայրկեանիս իսկ հաս – կցայ որ այդպէս է, Սըր Ճօն, եւ ճիշդ ատոր համար է որ ձեզ կանչել տուի. դուք Լոնտոնի ամենակարող վիրա – բոյժն էք. պիտի փրկէք իր կեանքը. պէտք է փրկէք պինքը:

— Կրնայ պատահիլ որ գործողու – թեան միջոցին մեռնի. ատոր համար կ'ուզեմ որ ձեր հաւանութիւնը տալէ առաջ այս կէտը նկատի ունենաք:

Աղջիկը, որ ըստ Սըր Ճօնի քան եւ հինգ տարեկան մը ըլլալու էր — այս խօսքերուն վրայ զգալապէս դեղնե – ցաւ:

— Եւ եթէ գործողութիւն չկատա – րէք, ըսաւ հառաչեալ ձայնով մը:

—Եթէ գործողութեան չենթարկեմ՝ առաւօտեան նախաճաշէն առաջ հոգին աւանդած պիտի ըլլայ:

— Ո՛չ:

Աղջիկը ինկաւ հաւէի աթոռներէն մէկուն վրայ: Ակնթարթի մը մէջ նա – ւապետ Նէլսըն քովը վազեց:

— Հաստատակամութիւն, Զարա, աղջիկս, խելքդ գլուխդ ժողվէ:

— Կը ցաւիմ խնդիրը այսպէս կոպ – տօրէն պարզելուս համար, բայց ձե – ւականութեան առնիր չէ: Օր. Հայաթ ձեր որոշումը պէտք է տաք անմիջա – պէս:

Սըր Ճօն սկսաւ քալել, աղջկան աչ – քերուն մէջ կարենալ նայելու հա – մար: Ակնթարթի մը մէջ աչքերը լե – ցան հանդիպեցան եւ վիրաբոյժը տեսաւ ապերասանքը որ կար անոր աչ – քերուն մէջ, գործածելու համար իր բոլոր ճարտարութիւնը, փրկելու հա – մար եղբայրը, այո, պիտի ընէր իր կարելին:

Աղջիկը լեզուովը չրթունքը թրջեց. ոչ մէկ չանք արգիլելու համար ար – ցունքները, որոնք սկսան այտերն ի վար կաթկթիլ:

— Գործողութիւն.

Բառ մը միայն. չկրցաւ աւելին ը – սել:

Սըր Ճօն խոնարհեցաւ, եւ դառնա – լով սրահէն դուրս ելաւ:

— Զարա, եթէ մարդկային ճարտա – րութիւնը կրնայ փրկել պինքը՝ այն մարդը որ հիմակ դուրս ելաւ, տէրն է ատոր:

— Ցետո՞յ... եթէ եղբայրս ապա – տէ:

Նաւապետ Օրլաֆ Նէլսըն ուսերը ցնցելով.

— Ցետոյ, սիրելիս, քու պարտա – կանութիւնդ պիտի ըլլայ քոյլ չտալ որ այդ Սըր Ճօն Տէվիսընները բան խօ – սի:

Այս տարօրինակ բառերը արտասա – նելով, ծերունի նաւապետը դարակի մը մօտեցաւ եւ իրեն համար բմպելի մը լեցուց:

ԳԼՈՒԽ Դ.

Օգնական – ոստիկանապետ Հ. Ա. Տէվլիս յաջորդ առաւօ հաղիւ տասնր – մէկի առեններէն գնաց իր գրասենեակը, եւ տեսաւ որ ոստիկանութեան ա – մենաչնաւոր գաղտնի ոստիկաննե – րէն ոստիկան – քննիչ Ճէք Փիրսընր իրեն կը սպասէր:

Առանց նախնական ձեւակերպու – թեան գաղտնի ոստիկանը ըսաւ.

— Երէկ գիշեր այդ խորհրդաւոր սպանութենէն մէկ հատ եւս տեղի ու – նեցաւ, պարոն:

Հ. Ա., որուն միտքը պղտո – խորհրդաւոր ակնկալով, դարձ ինքն չարժով եւ յիմարացած վիրաբոյ – յարեց.

— Լաւ ոստիկանի մը համար տա – նութիւնները բնաւ խորհրդաւոր կրնար ըլլալ:

Ճէք Փիրսըն կարմրեցաւ: կատ – բնաւէս հասկցաւ Հ. Ա.ը եւ ա – խօսքերուն իմաստը:

— Արժեհաւորի միջնորդ մը, ո – րի մէկ յարն անունով, այս առաւ – ոած գտնուեցաւ իր մահճակալ – մէջ... սրահէն գարնուած էր:

Հ. Ա. աթոռին վրայ նստաւ:

— Ես այնպէս գիտեմ որ պղտ – թուղթի միջնորդները բնաւ պիտի – նին գիտեմ վերջինը որ ապրիլ – մը ետեւ ինձի. գուն ալ գիտես, – .. կ գաւիմ որ իր անունը Մէկ յարն չէր:

— Շատ ճիշդ էք պարոն, յարեց Փիրսըն եւ սպասեց:

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN)
17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925)

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Gobelins 15-70

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐ Monsieur LOUKIAS

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՀԵՑԱՍՈՒԵՑԱՆ	ՄԻԱՍԵՒՆԱՑ
Իրանաս եւ գաղութներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
18
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
JEUDI
18 Octobre
1934

10ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2628

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐՈՒԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ՝ ՔԱՆԻ ՄԸ ԲԱՌՈՎ

Ամբողջ միջազգային մամուլը մտահոգութեամբ կը հետեւի Մարսէյլի արքայասպանութեան ծալքերուն եւ հետեւանքներուն: Թէեւ նոր պատերազմի մը վախերը հիմնաւոր չեն համարուիր, սակայն մոայլ կ՚հետանկարը, մանաւանդ որ տակաւին չեն լուսաբանուած հոկտ. 9ի դաւադրութեան բոլոր դաղանիքները: Հետզհետէ աւելի չատ կը խօսուի Հունգարիոյ բարոյական պատասխանատուութեան մասին. իսկ երկու օրէ ի վեր տեղական թերթերը բացորոշապէս կը հասկցնեն թէ Եուկոսլաւիոյ ժողովուրդը հպիւ կը պապէ իր վրէժխնդրական պոռթկումը, տակաւին թագաւորին յուղարկաւորութեան սուգին մէջ ամփոփուած ըլլալով:

Ան այժմ կացութեան քննութիւնը կեդրոնացած է Փարիզի եւ Փոքր Համաձայնութեան մայրաքաղաքներուն մէջ, որոնց սրտին ուղղուեցաւ հարուածը: Երեքշաբթի օր չատ կարեւոր տեսակցութիւն մը ունեցան արտաքին նախարար Պ. Լավալ եւ Պ. Պէնէշ, որ թէ Չեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարարն է եւ թէ Փոքր Համաձայնութեան ներկայացուցիչը: Երկու նախարարները մանրամասնօրէն աչքէ անցուցին քաղաքական կացութիւնը, մանաւանդ որ միջազգային մամուլին մէկ մասը որոշ դիրք բռնած է Ֆրանսայի եւ Փոքր Համաձայնութեան դէմ, Մարսէյլի դէպքէն ի վեր:

Թերթերը մանրամասնութիւններ չեն հաղորդեր տեսակցութեան մասին. բայց կը հաւատան թէ երկու նախարարները անդամ մը եւս չեչատած են Ալեքսանդր թագաւորին եւ Պարթու քաղաքականութիւնը չարունակելու, ինչպէս եւ Աւստրիոյ անկախութիւնը ամէն գնով պահպանելու անհրաժեշտութիւնը:

Իրազեկ շրջիրէ կը հաւատան թէ՝ Ալեքսանդր թագաւորին յուղարկաւորութենէն անմիջապէս վերջը, Փոքր Համաձայնութեան պետութիւնները ժողով գումարելով, ծանուցագիր մը պիտի խմբագրեն, յանձնելու համար Հունգարական կառավարութեան: Հաւանական է որ Իտալիոյ մասին ալ ակնարկներ ըլլան ծանուցագրին մէջ, որովհետեւ Գելկրատի մէջ կը պնդեն թէ Վիեննայի իտալական դործակատար Մորբէյլէն էր որ դրամ կը բաշխէր ահաբեկչական խումբին: (Այս մասին տեղեկութիւններ՝ յաջորդ համարով):

ՄԷԿ ԺՈՂՈՎԻ ՄԷՋ 6500 ՏՈԼԱՐ

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ԻՆԸ ԸՆԿԵՐՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄՄԲ.— *Անցեալ օր հրատարակած էինք Հ. Ց. Դ. Ամերիկայի Կ. Կոմիտէին կոչը, որ կը ծանուցանէր թէ լայն հանդանակութիւն մը ձեռնարկած է, Նիւ Եորքի մէջ անիրաւաբար դատապարտուած իր ընկերներու պաշտպանութեան համար:*

Հանգանակութիւնը առաջին օրէն իսկ պսակուած է մեծ յաջողութեամբ, ինչպէս կ՚երեւայ «Հայրենիք»ի հետեւեալ տեղեկութիւններէն.—

ՖԻԼԱՏԷԼՖԻԱ, հոկտեմբեր 1.— Խումբ բազմութիւն մը ներկայ գտնուեցաւ կիրակի օրուան մեր հրապարակային ժողովին: Հանգանակուեցաւ 6500 տոլար: Հանգանակութիւնը կը շարունակուի: Մանրամասնութիւնները եւ ընդունուած քանաձեւը կ՚ուղարկենք շուտով:

Ֆիլատէլֆիայի մեր թղթակիցը եւս կը գրէ.—

Այսօր, սեպտեմբեր 30, 1500 Հայեր ներկայ եղան Հ. Ց. Դ. Ֆիլատէլֆիոյ կոմիտէի հրապարակային ժողովին: Խօսեցան ընկերներ Լ. Ներսէսեան, Ս. Պաղտոեան, Մր. Կրէնտ եւ ընկ. Գ. Նժդեհ:

Հանգանակութիւնը վարեց ընկեր Ա. Միհայէլեան:

Ֆիլատէլֆիոյ Հ. Կ. Խաչի զոյգ մասնաճիւղերը հանգանակութիւնը բացին 550 տոլարով, զոր հաւաքած էին ընկերուհիներէն: Ներկաներ մասնակցեցան 150ով, 100ով, 65ով, 50ով, 25ով, 10ով եւ 5ով: Կարճ ժամանակի մը մէջ գոյացաւ 6500 տոլար: Հանգանակութիւնը պիտի շարունակուի նաեւ դուրսը:

ՀԱՐԹՑԸՐՏ.— Ունեցանք հրապարակային մեծ ժողով: Խօսեցան ընկերներ Կ. Թանտրեեան եւ Գ. Ռստիկեան: Իսը քանտարկուած ընկերներու պաշտպանութեան համար հանգանակուեցաւ 700 տոլար: Դումարը շուտով կը բարձրանայ 1000ի:

ՆԻՒ ՊՐԻԹՐՆ.— Ունեցանք շատ յաջող հրապարակային ժողով: Խօսեցաւ ընկ. Թանտրեեան: Հանգանակուեցաւ 700 տոլար: Հանգանակութիւնը պիտի շարունակուի դուրսն ալ:

⁂ Պէյրութէն Պոսքըն հասած է Հ. Ց. Դաշնակցութեան Ամերիկայի շրջանի նոր գործիչ ընկ. Գասպար Իփէկեան:

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

ԳՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԲՈՒՆ ՎԱՐԻՉԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿԻՆ ՄԸ ԵՒ ՕՏԱՐ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐ ՄԸ

Ազահովութեան Տեսչութիւնը եւ ոստիկանութիւնը չարժման մէջ դրած են իրենց բոլոր ուժերը, գտնելու համար ահաբեկչական կազմակերպութեան բուն գլուխը, Փավէլիչ, ինչպէս եւ այն խորհրդաւոր կինը որ կը կոչուի Տիկին Վասուաչէք եւ որ ահաբեկիչներուն հետ անմիտուած է էքսի մէջ: Այս առթիւ յարաբերութիւններ հաստատուած են նաեւ միւս երկիրներու ոստիկանութեանց հետ: Ձեռքի տակ եղած տեղեկութիւնները անբաւական են, Փավէլիչի բուն դիմագիծը ճշդելու համար: Կ՚բսուի թէ ծնած է 1889ին, միջահասակ է եւ յաղթանդամ:

Ուրիշ խորհրդաւոր պարագայ մը եւս,— կ՚բսուի թէ Տիկին Մաոի Վասուաչէք, որ կը փնտռուի, հոկտեմբեր 3ին այցելութիւնն ընդունելը է անգլիացի պաշտօնատարի մը որ պանդոկին մէջ արձանագրուելը է Քլարք անունով, եւ որուն ինքնաշարժին վրայ նշմարուած են Ֆրանսերէն «Մէ» եւ «Տէ» դիրերը, երբեւ սկզբնատառերը «Քոռ տիփլոմաթիք»ի (դեսպանական մարմին): Հետաքննդումները կը կատարուին այս պաշտօնատարին ինքնութիւնը եւրեան հանելու համար:

⁂ Պելգրատէն եւ Սոֆիայէն կը հաղորդեն թէ վերջնապէս հաստատուած է որ ահաբեկիչ Քէլէմէն կամ Սուք իրականին մէջ Մակեդոնացի Վլատիմիր Կոլոկիեվ Չերնոզեմսքին է, որ սպանած էր կազմակերպութեան անդամներէն Հաճի Տիմովը եւ Թոմա Լէմոքին, յետոյ բանտարկուած, բայց 1932ին ընդհանուր ներումէն օգտուելով, ազատած եւ մեկնած է իրենց ահաբեկչական կոմիտէին:

Կ ԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՆՉՊԷՍ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԵՑԱԻ ԱՀԱԲԵԿՈՒԻՄԸ

Երրորդ ամբաստանեալին յայտնութիւնները

«ՄԵՆՔ ԴԻԱԿՆԵՐ ԷԻՆՔ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿԻՆ ՁԵՌՔԸ»

Փախստական Մալնի, որուն ձերբակալման մանրամասնութիւնները հրատարակած էիմք երէկ, շատ կարեւոր խոստովանութիւններ ըրաւ, անընդհատ հարցաքննուելով գիշեր ցերեկ: Հարցաքննութիւնը կը կատարէր Պ. Սիմանովիչ, Եուկոսլաւիոյ Ազահովութեան Տեսուչը, իրեն օգնական ունենալով Երիին նախարարութեան բարտուղարը: Հարցաքննութենէն յետոյ Ազահովութեան Տեսուչը այնքան գոհ կ՚երեւար որ, հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ.

— « Անդադրմ պիտի ըլլամ. ասանիկ ահաբեկիչներ չեն, այլ հրէշային ա – ւազակներ որոնիկ պէտք է ջախջախուին »:

Այս յայտարարութենէն կարելի է հետեւցնել թէ ի՛նչ ուղղութեամբ յառաջ կը տարուին քննութիւնները:

Ահաւասիկ Մալնիի խոստովանութիւնները, այնպէս ինչպէս հրատարակուած են տեղական մամուլին մէջ.—

Իրական անունն է Միւ Քրայ, ծնած 1908ին, Եուկոսլաւիա: Անդա մէկ Անթէ Փավէլիչի ահաբեկչական կազմակերպութեան եւ մեքենագործութեամբ կը պրպտէր Եուկոսլաւիոյ կամ Հունգարիոյ մէջ, սպասելով կոմիտէին հրամաններին: Այդ հրամանը տրուեցաւ անցեալ սեպտեմբերին, մանաւանդ պատուիրակի մը միջոցաւ, որուն հետ կը հաղորդակցէր պայմանագրական նշաններով: Ահաւասիկ առաջին հրամանը.—

« Փէյթայէն Փոկլամիքը (գերագոյն պետ) քեզի կը հրամայէ հետեւիլ այն հրահանգներուն որ պիտի տրուին քեզի եւ անյապաղ մեկնիլ առանց հետդ նայելու »:

Սեպտեմբերի վերջին օրերը, պատուիրակը ժամադրավայր մը կը նշանակէ Մինիխի մէջ, չոգեկառքի տոմսակ մը կը դնէ, երկու հազար Ֆրանք ալ օրապահիկ յանձնելով: Մինչեւ այդ վայրկեանը ինք բան մը չէր դիտեր ձեռնարկի մասին: Որոշուած թուականին, Մինիխի սրճարանին մէջ, պատուիրակը, որ կը կոչուի Քրամէր, իրեն կը ներկայացնէ երեք ուխտակիցներ, որոնք նոյնպէս կանչուած էին գիւղաւր հրամանով մը:

— «Այս վայրկեանէն սկսեալ մենք ամրողջովին Քրամէրի ձեռքն էինք: Ան կը վարէր մեզ վայրկեան առ վայրկեան, քայլ առ քայլ: Մեզ կը դասէր կամ կը մերժէր համաձայն իր քմահաճոյքին եւ կը դրազէր մեր ընտանիքի եւ հարազատ բոլոր մանրամասնութիւններով: Մենք այլեւս ոչխարի հօտ մըն էինք իր ձեռքին մէջ հօտ մը որ սպանդանոց կը տարուի եւ դիմէինք թէ դիակներ ենք այլեւս: Պատուիրակը մեր ձեռքէն առաւ հունգարական անցագիրները, որոնցմով Գերմանիա եկած էինք եւ Ջուիցերիա մացուց մեզ նոր թուղթերով: Ցիւրիխի մէջ սրճարան մը տանելով ըմպելի հրամցուց, մեզի հաղորդեց իր վերջին հրահանգները եւ ժամադրութիւն տուաւ Լոզանի մէջ: Մեզի համար սենեակներ վարձած էր Օթէլ ան Փարմիէի մէջ: Ցետոյ դնաց գլխարկներ եւ հագուստներ, հանելով անոնց վաճառանիշերը, եւ իրիկուան դէմ անհետացաւ: Ցետոյ խմացանք թէ Քիւլոզ գացած էր (Ֆրանսա): Յաջորդ օրը նորէն Լոզան եկաւ, եւ փոխել տուաւ մեր կօշիկները: Ամէն բան պատրաստ էր Ֆրանսա մտնելու համար: Իր հրահանգին վրայ, ես սահմանը անցայ Լվիհանէն, ուխտակիցներէն մէկուն հետ. իսկ միւսները Թոնոն գացին, հետքերը կորսնցնելու համար: Ժամանակացոյցը այնքան մանրակրկիտ պատրաստուած էր որ, ամէնքս իրար գտանք մեւեւնոյն կառախումբին մէջ որ Փարիզ կ՚երթար: Սեպտեմբեր 28ին էր, հինգ մէկ իրանք Ֆոնթէնէպլօ եւ Փարիզ գացինք ինքնաչարժով: Մայրաքաղաքին մէջ ալ իրարմէ բաժնուեցանք, ամանք իրան Օթէլ Թէրմինիւս (Սէն – Լազար), ուրիշներ օթէլ Օրսէ: Քրամէր, որ երբեք մեզի հետ միեւնոյն պանդոկը չէր բնակեր, գացած էր օթէլ Քոմոտոր, Պուլվար Հօսմանի վրայ: Ամէն օր կը տեսնէինք եւ ամէն անգամ կը ջնտար մեզի բացատրել թէ մեծ գործ մը համար է որ կը կատարինք: Հասկցուց թէ մեր կեանքը իր ձեռքին մէջ է, թէ պարտաւոր ենք կատարել ինչ որ կը հրամայուի: Ցանձնարարեց ինծի ածիլել պեխերս, ինչպէս որ քանի մը օր վերջը հրամայեց նորէն բուսցնել: Տարբեր գոյներով վերարկուներ դնեց մեզի համար, եւ պատուիրեց փոխել պանդոկները: Վերջապէս, ես էքս (Մարսէյլ) գացի Քէլէմէնի հետ եւ այդ քաղաքին մէջ էր որ իմացայ մեր ընելիքը: Մենք երկուքս նշանակուած էինք Մարսէյլի մէջ գործելու համար, բայց ես էի որ առաջին անգամ պիտի գործէի: Իրած էինք Օթէլ Մոռէն: Իրիկուն մը, թագաւորին ժամանման նախորդ օրը, Քրամէր երկու տարճանակ եւ երկու ռումբ յանձնեց ինծի, ինչպէս եւ 1500 ական Ֆրանք երկուքիս համար: Վերջին մանրամասնութիւնները կարգադրուեցան խորհրդաւոր մարդու մը առջեւ որուն կ՚ընկերանար կին մը: Մեկնած առեն, Քրամէր ձեռքս սեղմեց եւ բսաւ.

— Ես կ՚երթամ. գիտես որ թագաւորը կուգայ. գերագոյն պետը կը սպասէ որ կատարես քեզի յանձնուած գործը »:

Եթէ առարկէի, դատապարտուած էի անմիջապէս սպանուելու: Յաջորդ օրը (9 հոկտ.) ես Մարսէյլ գացի, Քէլէմէնի հետ, ժամը 1ի հանրակառքով եւ քաղաք հասանք ժամը 2.30ին: Ամէնէն նպատակաւոր տեղը փնտռելիք նշան առնելու համար: Սակայն բազմութիւնը չափազանց խիտ էր: Ստիպուած այդ տեսարանէն, վախցայ թէ կրնամ անմիզներ սպաննել իմ գնդակներով, ընկերակցայ եւ վարանումներս յայտնեցի Քէլէմէնի, որ ինքզինքէն հեռու, թեւէս բռնեց եւ սկսաւ հայհոյել: Ապահովարար տեղն ու տեղը պիտի սատկեցնէր զիս, եթէ ուխտած չըլլար գլուխ հանել գործէն: Հրմշտուքէ մը օգտուելով ազատեցի թեւս եւ կորսուեցայ բազմութեան մէջ: Մահափորձէն յետոյ, քիչ մը մտն եկայ քաղաքին մէջ, վերադարձայ էքս եւ անկէ Ավինեօն երթալով, չոգեկառք մտայ եւ Փարիզ հասայ հոկտ. 10ի առաւօտ: Ցետոյ Ֆոնթէնէպլօ գացի ինքնաչարժով եւ Լվիհանի չոգեկառքին կը սպասէի, երբ ոստիկան պիւռոներները անցագիրս հարցուցին եւ ձգելով փախայ: Քէլէմէնի պէտ, ես ալ ատրճանակ ունէի, բայց փախած առենս զրպանէս ինկաւ, որով ոստիկանները ալ անտառին մէջ նետէ: Ատրճանակներէս մէկը եւ երկու ռումբերը ձգեցի անկողնոյս տակ »:

Այս յայտարարութիւններէն յետոյ, խուզարկութիւն կատարուելով էքսի պանդոկին մէջ, իսկապէս գտնուեցան երկու ռումբերը եւ ատրճանակը:

Մալնի (Միւ Քրայ) որ Մէլէօնի պահականոցը կը գտնուէր այս հարցաքննութեան առեն, երեքշաբթի կէսօրէն յետոյ փոխադրուեցաւ դատական պաշտօնատան բանտը:

ՕՐՁ ՕՐԻՆ

«ԳՆԱ ՄԵՌԻՐ»...

ooooo

ՄԷԿ «հայկական» մխիթարութիւն ունէինք, այն ալ պատմութեան կ՚անցնի, այս պղտոտաներուն վրայ, — « Գնա մեռիր, եկուր սիրեմ »:

Ջհասկցա՞ք: Լսեցէք:

Պալաթեան եպիսկոպոս կաթուածահար կը մեռնի հոկտ. 8ին, երկուշաբթի, Մարսէյլի մէջ:

Այս լուրը Փարիզ կը հասնի հոկտ. 10ին, չորեքշաբթի, նոյն առտուն հաշուած հեռագրով մը: Անշուշտ ամոր համար որ հոկտ. 9ը խուճապի օր էր, ծանօթ արհայասպանութեան հետեւանքով:

Մարսէյլի Ազգ. Վարչութիւնն էր հեռագրողը, եւ «Ցառաջ» լուրը հրատարակեց համառօտ կենսագրութեամբ, սպասելով միւս մանրամասնութեանց:

Ոչ մէկ լուր՝ մինչեւ ուրբաթ: Ոչ իսկ պաշտօնական մահագրը, որ շատ բան կրնար փրկել:

Ուրբաթ գիշեր, երբ շաբաթ օրուան թերթը թղթատարին յանձնուած էր, նոր հեռագիր մը Մարսէյլէն, որ կը խնդրէ շաբաթ եւ կիրակի օրուան թիւերուն մէջ հրատարակել յուղարկաւորութեան տեղն ու ժամը, «պատշաճ ձեւով»:

Այդ ալ կը կատարէ « Ցառաջ »ը, կիրակի օրուան թիւին մէջ, միշտ ըսպասելով մահուան պարագաներուն եւ ուրիշ մանրամասնութեանց:

Չի բաներ, Մարսէյլի թղթատարը չի բաներ...

Շաբաթ իրիկուն, երբ արդէն լոյս տեսած է կիրակի օրուան թիւը, խմբագրութիւնը կը ստանայ նամակ մը՝ լի դառնութեամբ:

Գրողը Տիկին մըն է, որ բողոքելով « Ցառաջ »ի ժլատութեան դէմ, ափսոսյափոյ թղթակցութիւն մը կազմեր է շահեկան մանրամասնութիւններով:

Խմբագրութիւնը կը պատրաստուի գոնէ այս տեղեկութիւնները օգտագործել, երբ ամբողջ թղթակցութիւնը նոյնութեամբ հրատարակուած կը տեսնէ ուրիշ թերթի մը մէջ, տարբեր ստորագրութեամբ:

Ուրեմն, Տիկինը շրջաբերական մը կազմած էր, ամոր մէկ պատճէնն ալ անշուշտ Պոլիս ղրկելով:

Կրած ձեղութիւնը գնահատելով հանդերձ, խմբագրութիւնը ցաւ ի սիրտ մէկդի կը դնէ Տիկնոջ նամակը, միշտ սպասելով թղթակցութեան:

Երկուշաբթի օր, խմբագրութիւնը կը ստանայ երկու մահագդ, մէկը ընտանեկան, միւսը՝ գրարար եւ պաշտօնական: Եւ որովհետեւ յուղարկաւորութիւնը արդէն կատարուած էր կիրակի օր, մահագդը կը հրատարակուի «պիտի»ները վերածելով անցեալ կատարեալի:

Եւ հիմա խմբագրութիւնը կը սպասէ թաղման մանրամասնութեանց:

Այս կարճ պատմութենէն յետոյ, դատեցէք թէ ով՛ որու մեղքը պիտի առնէ:

Մինչ այդ, խորհրդածութիւն մը:

Տարակոյս չկայ թէ փառաւոր յուղարկաւորութիւն մը կատարուած է կիրակի օր:

Մէկ հատիկ ենք, մեռել թաղելու համար:

Բայց, չէ՞ք ընդունիր թէ երէկ շաբաթ ունէր նոյն իսկ « գնա մեռիր, եկուր սիրեմ»ը:

Այն ատեն գոնէ օրը օրին, ժամը ժամուն կ՚իմանայիր թէ մէկը մեռեր է, կը զգայիր թէ մեռել մը կայ մէջտեղ, եւ կաց ասոր հանրային կեանքին հետ կապուած մանրամասնութիւններ որ կը շահագրգռեն հասարակութիւնը:

Իսկ այսօ՞ր... Հեռագիրը կամ հեռախօսը դոց մնան:

ՎԱՀԷ

ՀԱՐՑԱԶԱՆՔ ՄԱՏԹԻՈՍԵԱՆ

Ցանկալի՞ական մահերն ալ համաճարակ դարձան...

Ցաւով կ՚իմանանք թէ երեքշաբթին չորեքշաբթի լուսնալու գիշերը յանկարծական եղած է Պ. ՀՄԱՅԵԱԿ ՄԱՏԹԻՈՍԵԱՆ, որ երկու շաբաթէ ի վեր թեթեւ տկարութիւն մը կը զգար:

Հանգուցեալը Պոլսոյ մէջ ծանօթ էր ոչ միայն հանրային գործունէութեամբ, այլ եւ իբրեւ աշխատակից «Ճակատամարտ»ի: Ամէն ընդունակութիւն ունէր դառնալու համար արժէքաւոր գրող մը, բայց Փարիզ փոխադրուելէ յետոյ առեւտրական յորձանքին մէջ իյնալով, մէկդի դրաւ գրիչը: Հազիւ քանի մը անգամ երեւցած էր «Ցառաջ»ի մէջ: Եւ երբ կը մեղադրէինք թէ պիտի ցամքեցնէ իր տաղանդը, մէկ պատասխան ունէր.— «Ձեմ հաւնիր գրածներուս»: Վերջին տարիներս եռանդով կը մասնակցէր Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ Ֆ. Կ. Խաչի գործերուն:

Մեր ցաւակցութիւնները՝ այրի տիկնին Մատթէոսեանի եւ պարագաներուն:

ՓՈԻԱՆՔԱՌԷ ՄԱՐՄԻՆԸ ՊԱՆԹԷՈՆԻ ՄԷՋ, ԱՅՍՕՐ

Ինչպէս գրած էինք, այսօր Պանթէոն կը փոխադրուի նախագահ Փուանքառէի մարմինը: Մեռած օրէն ի վեր, հպարտաւոր քաղաքացիներ իրենց յարգանքը մատուցանելու կ՚երթան:

Աչխարհի բոլոր մասերէն հպարտաւոր ցաւակցական հեռագիրներ, պատուիրակութիւններ եւ ծաղկեպսակներ կը հասնին: Առաջին առթիւ ցաւակցական հեռագիր ուղղած է նաեւ Մ. Քէմալ: Առաջին օրն իսկ, մեռելական սենեակին մէջ դիտուած էին լեռնակատառակ ծաղկեպսակներ, որոնց մէջ աչքի կը պարնէր Պերլին քաղաքին փունջը, Ֆրանսական եռագոյնով:

»»»··«««

Պուլկարական գիւղ մը Անդրանիկի անունով

Վերջերս, յատուկ յանձնախումբ մը, Պուլկարիոյ մէջ, փոխեց բոլոր այն վայրերուն անունները որոնք Թուրքերէն են:

Իսկ Ֆիլիպէի շրջանին մէջ, գիւղ մը որակեց «Անդրանիկովօ»: «Միր» թերթը, ասկէ բաւական առաջ, խօսելով այս մասին, կ՚ըսէր թէ տուիկա եղած էր յիշատակին հայ յեղափոխական Անդրանիկի, որ իր ազգ. վրէժին դրդուած, պալքանեան պատերազմին, պուլկար բանակի կողքին կռուած է Թուրքերու դէմ:

Այս առթիւ ըսենք որ Պուլկարիոյ մէջ կան նաեւ Արմենիզմ գիւղ՝ Պիթոլիայի շրջանին մէջ, Արմենիցա՝ Րիլայի վրայ, Էրմէնօվօ, Էրմենոֆօ՝ Լիսիոայի մէջ, Էրմենճի՝ Հիքոպոլի շրջանին մէջ, Էրմենիքէ՝ Կապրովոյի մէջ, Էրմենիլիի՝ Տոպրիչի շրջանին մէջ:

Նաեւ՝ Փավլիճէնի (Պաղիկեան)՝ Վէլիքօ Թռնովոյի մօտ, Կոռնօ – Փավլիճէնի եւ Տոլճօ – Փավլիճէնի (վերին եւ վարին) Լովչէի շրջանին մէջ:

Կան նաեւ՝ Թորոս, Քալէնիճա, եւն.:

Վերջը շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ՝

ՀԱՑ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԸ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՍԱՐՔԱԾ Է ԱՑՍՕՐ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ, ԴԱՐՁԱԶԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊԻՆ ԵՒ ՀԱՑ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ:

ՄԵԾ ԱԿՆԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԶՈՒՆԵՆԱԼՈՎ ՀԱՆԴԵՐՁ, ԿԸ ԹԵԼԱԴՐԵՆՔ ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ՝ ԴԱՐՁՆԱԿԱՆ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԵԼ, ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՄ « ՑԱՌԱՋ »Ի ՄԻՋՈՑԱՒ:

ՏՐՏՆՋԱԼՐ ԴԱՐՄԱՆ ՉԻ ՑԱՒԻՆ: ԵԼՔԵՐ ՓՆՏՌԵՆՔ:

ԽՈՀԸ ԱՐԴԱՐԱՎԱՅ,— 11.— ՍԵՒԱՆՈՎԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԸ

ՕՐՈՒՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀԱՅՑ

ՀԱՅԿԱԿ ՍԱՐԳՍԵԱՆ

»»»·«««

Ծրագրաժողովն, Տիկ· Մատթէոսեան կ՚ուտէ կէս գիշեր։ Ժողովի վերջին խօսքը կ՚ունենայ Տիկ· Մարիամ Ալեքսանեան (Սկեսուր), Տաճատուրեան (Հարս), Մելիտա — Շուշի, Տիկ· Հայկանուշ Տաճատուրեան (Հարս), Տիկ· Ալիս Ալեքսանեան (Հարս), Տիկ· Հրանուշ Ալեքսան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՂԵՐԻ ՎԱՃԱՌՔԸ (ՏԱՐԵՎԵՐՋ ՀՐԱՊԱՐԱԿՎԱԾ)

Հայկական հողերի վաճառքը սկսվել է դեռևս 1909 թվականից։ Ամենից առաջ հողերը գնել են ռուս պետական գործիչները, որոնք ունեցել են մեծ կալվածքներ։ Ռուս հայտնի գրող Ալեքսանդր Կուպրինը, որ ապրել է Ղարաբաղում, գնել է Ղարաքիլիսայի մոտ գտնվող Ղարաբուլաղ կալվածքը։ Ռուս հայտնի գրող Ալեքսանդր Ամֆիթեատրովը գնել է Ղարաքիլիսայի մոտ գտնվող Ղարաքիլիսա

Հունգարիա ի՛նչ ունի՞ պատրիճ

Եուկոսլավիոյ պաշտօնական շրջանակները կը յայտարարեն թէ վերջին երկու տարիներու ընթացքին տարիներու կառավարութիւնը Հունգարական կառավարութեան դիտել տուած է թէ փախստական ահաբեկիչներ բոյն դրած են հունգարական հողին վրայ եւ կը մարզուին հունգար մարզիչներու կողմէ, ահաբեկումներ կատարելու համար եուկոսլավիոյ մէջ: Հունգարական կառավարութիւնը միշտ կը պատասխանէրբէ այսվերագրումները զրպարտութիւններ են: Այն ատեն Եուկոսլաւ կառավարութիւնը յայտնեց դաւադրական բոյներուն եւ հունգար մարզիչներուն անուններ: 1934 ապրիլ 26ին, հունգարական կառավարութիւնը կ'ընդունի որ կարգ մը հունգար պաշտօնեաներ գործ ունեցած են փախստականներու հետ, զոհ երթալով անոնց խաբէութեան, եւ տրամադրութիւն կը յայտնէ կարգ մը պայմաններով եհուացնել սահմանա-մերձ գիւղ մը ապաստանած փախստականները: Յունիսին Եուկոսլաւ կառավարութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ պարզեց հունգարական կառավարութեան ընծայած ա-ջակցութիւնը՝ Եուկոսլավիոյ ահաբեկչական կազմակերպութեանց: Այս առթիւ պաշտօնագիր մը յանձնուեցաւ Ա. Դ. խորհուրդին:

Ամէն մարդ իր տեղը լաւ մնայ

Սէնի նահանգային ժողովը նկատի առնելով որ գաւառներէն բազմաթիւ անգործ աշխատաւորներ Փարիզ կը խուժեն, օգտուելու համար հանրօգուտ շինութիւններէն, հետեւեալ որոշումը տուաւ.— 1934 յունուար 1էն յետոյ Սէնի նահանգը մտնող աշխատաւորները որ եւ է պարագայի մէջ պիտի չկրնան գործազրկութեան նպաստ ստանալ: Հետեւաբար, կրկին յուսախաբութեան պիտի մատնուին անոնք որ գաւառէն Փարիզ կուգան, գործ գտնելու ակնկալութեամբ:

Գործազուրկներու աշխատը ձիւսիսի մէջ

Երեքշաբթի օր դէպի Լիլ արշաւ մը կազմակերպեցին հիւսիսային շրջանի գործազուրկները, խումբ խումբ ճամբայ ելլելով, անշուշտ հետիոտն: Առաջին խումբը կը բաղկանար 40 հոգիէ, որ մօտակայ քաղաք մը հասնելով, պատսպարուեցաւ քաղաքապետութեան կողմէ եւ մեծարուեցաւ տաք ըմպելիներով: Գործազուրկները ուտելիք առած էին առաջին օրուան համար, իսկ այսուհետեւ պիտի կերակրուին շրջուն խոհանոցէ մը: Տէօնկէրքէն ալ կարաւան մը ճամբայ ելած է, տասնական հոգիներ խումբերով, մէկը միւսէն 50 մէթր հեռաւորութեամբ: Գիւղերէ եւ քաղաքներէ անցած ատեն, ցուցարարները «էնթերնասիոնալ» կ'երգեն, «հաց կամ աշխատանք» պահանջելով:

»»»··«««

ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄ ԹԵՐԹԵՐՈՒ ԴԷՄ

Ընդհ. դատախազութիւնը քննութիւն բացաւ չարաճճիերքի մը դէմ որուն հոկտ. 12ի թիւին մէջ յօդուածագիր մը, ցաւ յայտնելով հանդերձ Ալեքսանդր Թագաւորին սպանութեան առթիւ, կարգ մը խորհրդածութիւն-ներ կ'ընէր որոնք վիճելի են մամուլի օրէնքին 24 յօդուածով: Յօդուածագիրը եւ պատասխանատու տնօրէնը փաստաբան վարձեցին դատավարութեան համար:

*** Դատական նոր նախարարը հրամայեց բննութիւն բանալ «Իւմանի-տէ» թէ՝ի դէմ, ամսագրի հոկտ. 16ի թիւին մէջ Պ. Փուանքմառէի մասին հրատարակուած գրութիւնը անարգական գտնելով: Գրութեան խորագիրն է՝ «Փուանքմառէ – լա – կէռ» (Փուանքմառէ – պատերազմ):

ՄԻԱՑՆ ՄԷԿ «ԱՌԱՋՆՈՐԴ».— Պ. Լէյ, Գերմանիոյ աշխատանքի ճակատին «առաջնորդ»ը, յայտարարեց թէ այդ բառը (ֆիւրէր) վերապահուած է միայն պետութեան առաջնորդին եւ վարչապետին, իսկ միւս վարիչները պիտի կոչուին «Լէյթէր», որ կը նշանակէ պետ:

ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Սէնթ-Անթուան-Լավիոցի «Ընկ. Կարօ» ենթակոմիտէի կողմէ եւ հովանաւորութեամբ Մարսէյլի Հ.Ց.Դ. Շրջանային կոմիտէի

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

Լավիստ L'Hermitage սրահին մէջ

Կը խօսի ընկեր ԱՇՈՏ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

երգ, արտասանութիւն եւ գաւեշտ:

Ժողովրդական պիւֆէ: Տոմսերը կը ծախուին ընկերներու մօտ, մուտք 3 ֆր.:

Հ. Ց. Դ.

Արշիի Ենթակոմիտէի ընկերները պատասխանական ժողովի կը հրաւիրուին այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Քաշանի սովորական հաւաքատեղին:

Հ. Ց. Դ. Թաւլուզի նորակազմ «Վարանդեան» խումբի ընկերները ինչպէս նաեւ նախկին ընկերները կը հրաւիրուին ժողովի այս կիրակի իրիկուան ժամը 8.30ին Փլաս Քարնո, Մօն Քաֆէի մէջ:

Լիոնի «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 181, Քուր Լաֆայէթի սրճարանինսորաը, Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր վ. փափազեան:

Մարսիլիոյ «Ռոստոմ» Ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊՈՒՏ-ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 27ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

կը խօսի ընկեր ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒՆԻ

գեղարուեստական ցոյց բաժին:

Կը մասնակցին ՍԻՓԱՆ երգչախումբը ղեկավարութեամբ Պ. ՍԱՐՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆի եւ ԵՓՐԱՏ նուագախումբը:

ՍԻՈՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ, ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

SALLE CALLEMANTի մէջ (կայարանին դիմաց)

Կը նախագահէ ընկեր ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒՆԻ

Կը խօսի ընկերուհի ԷԼԼԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ

Երգ, արտասանութիւն, Թատերական խաղեր: Կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր:

Մուտք ոյրերու 5 ֆր.: Կիներու եւ գործազուրկներու 3 ֆրանք:

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. ՎԻԷՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ, ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ

Վիէնի «Մէթքլը - կաթոլիկ» շքեղ սրահին մէջ

Կը նախագահէ ընկեր ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Պիտի խօսի ընկեր Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին Լիոնէն հրաւիրուած Պ. Վահան Ջանալեան (հարփ) Ընկ. Երան ու Լ. իր որդին Ռուբէնիկը (ճազ եւ պանժօ), Փոքրիկն պետք կը պարէ «Շամբլ ը», իսկ փոքրիկն Ռուբէնիկը ռուսական պար մը «Պալլալայա»:

Թախսերու մասնակցութեան համար 1 ֆրանք:

ԿԱՐՏՃԻ ՄԷՋ

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

Կը խօսի ընկեր ԱՇՈՏ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի իրիկուան ժամը 3ին Հ. Ց. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ

Կը խօսի ընկեր Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ԵՐԵԿՈՑԹ-ԽՆՋՈՑՔ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱՆՈՑ – ԶՈՐԻ ՀԱՅՐ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի ՍՐԱՀԸ, **13, Rue Pierre – Curie** Métro: Porte d'Italie

ՀԱՅԿԱԿԱՆ, ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Ընկերակցութեամբ Բաճուճի Ցակոբի,

ուտի Բաջվարդի եւ ջութակահար Մկրտիչի

Երգ – արտասանութիւն եւ անակնկալներ

ՁՈՒՆ ԵՒ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖ *ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ.*

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԺ – ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e)

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն 2 կէսօր

ՖՐԱՆՍԱՅի մէջ շատոնց փնտռուած արեւելքի իսկական օղին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ ջանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

փնտռեցէ՛ք զայն կարեւոր պիտակով: Անգամ մը ճաշակողէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58 10

կեդրոնատեղի փարիզի հիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու

EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis, Tél. Plaine: 09 - 95

ԼԻՈՆԻ եւ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒՄ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M H. Khatchadourian et Danielian *24, rue Assalit. Nice (A. M.)*

Օրկէստրի Հայերուն համար

Դեղեցիկ առիթ մը,

վայելելու համար

Խմէն - Ամուքելեանի

ԵՒ ԻՐ **Original Orchestre**ն

Հայկ., առաջական եւ եւրոպական խաղեր

*CAFÉ ROTONDE*ի ՄԷՋ, (ՕՐԼԷԱՆ)

Ամէն օր ցերեկները եւ իրիկունները

Etude de Me **BERNARD WAHL**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Սէնէ Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle **67 - 69**

Կը սուռնդնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, լինչպէս նաեւ փղոսկրի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատարանի նիստու. առջեւ, կուտայ **certificats de coutumes**ներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

Վարձու յարկաբաժիններ

Վարձու են Avenue d'Italie, Մէթրոյին մօտ:

1.— Երկու արեւմտեան սենեակներ, rez de chaussée, խոհանոց, ջուր, կազ եւ տրականութիւն: Տարեկան վարձք՝ 1160 ֆրանք, շաբաթը 3 ֆրանք: Առաջին վճարումը՝ 800 ֆրանք շաբաթը 3 ֆրանք: Պրթրիզ 700 ֆրանք: Դիմել՝ ԱԼԼԱՀՎԵՐՏԵԱՆի, *Rue Damesme*, Փարիզ (13): *Tél. Gla.* 15-70 եւ *Gob.* 55-87:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՒԱՑԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ քնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաթանթի եւ մարշալ ֆրէնճի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14-20:

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél, Archives 05 - 93

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire յարկաբաժինին մէջ)

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Սեբաստիոյ Դէնդիլ գիւղացի Աբրամ Օհանեան կը փնտռէ իր քոյրը՝ Վառվառէ Օհանեան, հօր անուն՝ Յովհաննէս, մօր անուն՝ Եւա: 1918 թուականին կը գտնուէր Գոնիայի Թուսկանին որբանոցը: Ուրկէց փոխադրուած է Պոլիս: Իսկ անկէ վերջ տեղեկութիւն չկայ իր մասին:

Ամոյդ լուր տուողին մէկ տարուան «Ցառաջ» նուէր:

Իմացնել՝ Աբրամ Օհանեանի, Pharmacie Centrale, Gazvin, Perse, (Via U. R. S. S.):

Մելքոն Զիլէքեան կը փնտռէ իր քոյրը այրի Տիկին Յանկի Ղազարեան (Պոլսեցի), որ քանի մը տարի առաջ կը բնակէր Պուա - Քոլոնպ (Փարիզի շրջան), իր հասցէն դիտցողներէն իմացնել Մ. Զիլէքեանի 22 rue de Bey, Blida (Algérie).

Պատրիկ եւ Փառանձեմ Խօշաեան Ճեաներ կը փնտռեն իրենց եղբայրը Սարգիս, Թալասցի, 24 տարեկան: Երկու տարի առաջ կը գտնուէր Պուէնոս-Այրէս (Արժանթին): Իր մասին լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել Paranzim Khorasandjian, 109 rue Moncey— Lyon. (France).

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆր. Հ. Կ. ՄԱՁի Իսիի մասնաճիւղի ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 8.30ին, իր ընդհանուր ժողովը կ'ունենայ:

ՊԱՆՈՒ (քաշ - քոշ), ՓՈՒԼ - ՕՎԷՐ եւ ԲՈՒՒՐԴԻ ՁԵՌՈՒՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐ,

*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէ՛ք

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis

Tél. Central: 69-61 եւ Gutemberg 57-57

Միշտ տրամադրելի է ընտիր մը երիմ՝ անմրցելի գիներով:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

« ԾԱՌԱՋ »Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ (7)

ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻՒԸ

Թարգմ· Ա· ՀԱԲԷԼԵԱՆ

Գրեց՝ ՐՕԼԸՆՏ ՏԷՆԻԷԼ

- Կարծեմ այդ մարդուն կուրծքին վրան ալ Սպիտակ Արծիւ մը դրուած էր ընդասեղով, քանի որ խորհրդաւոր բառ գործածեցիր:

— Այո, պարոն:

— Հըմ, պարոն, եւ սակայն այս անգամ հետք մը ունինք:

— Ա՞·:

— Մեռնողը մարդասպանին կը ըսպասէր, վասնզի Հէնրի Մէյսընի գիտակին քով տարբանակ մը գտանք, մէկ գնդակը պարպուած:

Հ· Ա· վիզը զարձուց· գաղտնի ոստիկանը իր մօտը կանդնած էր:

— Չեմ հասկնար ինչ բան է որ քեզի ենթադրել կուտայ այն իրողութիւնը թէ՝ որովհետեւ մեռած մարդուն մօտէն տարբանակ մը գտնուեր էր, հետեւաբար մարդը կը սպասէր իր ըսպանութեան:

— Սպանեալին գործակատարին հետ ունեցած խօսակցութենէն եզրակացուցի· ան ինձի պատմեց որ իր տէրը, այս վերջին ամսուան ընթացքին տարօրինակ մէկը կ'ապրէր, եւ երկու շաբաթէ ի վեր սովորութիւն ըրած էր վրան զէնք պահել:

Հ· Ա· ափերը իրարու միացուց:

— Ամիս մը առաջ, ճէքըզ Սթալպըրկ, քաղաքը՝ իր գրասենեակին մէջ դաշնահարուած գտնուեցաւ· Սպիտակ Արծիւ մը, արծաթեայ, ա-նոր կուրծքին վրայ փակցուած էր: Երկու շաբաթ առաջ, Րիչըրտ Տէյվիս, հանգստեան կոչուած Աւստրալիացի մը, Տէյվընփորի իր տան անկողնին մէջ մեռած գտնուեցաւ· Տէյվիսի կոկորդը կտրուած էր, ճէքըզ Սթալպէրկի նըմանը, ասոր ալ կուրծքին վրայ Սպիտակ Արծիւ մը փակցուած էր: Հիմակ ալ Հէնրի Մէյսըն: Այո, Փիրսըն, առհմանումդ ճիշդ է — խորհրդաւոր սպանութիւն:

— Կը կարծեմ թէ այս երեք սպանութիւնները իրարու հետ կապ ունին, ըսելով գաղտնի ոստիկան-քննիչ Փիրսըն աթոռի մը վրայ նստաւ: Այս երեք մարդիկը միեւնոյն անձին կողմէ ըսպանուած են, եւ եթէ չեմ սխալիր, միեւնոյն պատճառով:

— Ի՞նչ պատճառ, Փիրսըն:

— Վրէժխնդրութիւն:

— Կարելի է· բայց ատիկա մեզ չատ հեռուն չի տանիր:

— Ոչ պարոն· բայց որովհետեւ Հէնրի Մէյսընի կրակից եւ վիրաւորից մարդասպանը, այս պարագան մեզի պիտի օգնէ, ատիկա զատ···

— Սպասէ վայրկեան մը, Փիրսըն· միջանկեալ մը, բաւ Հ· Ա· ձեռքը երկարելով· ի՞նչպէս դիտես որ Հէնրի Մէյսընի սպանիչը վիրաւորուած է:

— Պատուհանին վրայ արեան հետքեր գտայ: Մարդասպանը պատուհանէն մտած էր:

– Լաւ· որ եւ է մատի հետք կա՞ր:

— Ոչ մէկ հետք, պարոն:

— Մեղք, հիմակ ցոյց տուր երկարդրդ կէտը:

— Հերթապահ ոստիկան մը ժամը 9.30ի ատենները լսեր փողոցէն, Հէնրի Մէյսընի տան առջեւէն անցած ատեն նշմարեր է որ մեծ եւ զօրաշէն մէկ նաւթի մը վրայ նստաւ: Այս երեք ատենները ատիկէ զարձեալ անցած ատեն դիտեր է որ ինքնաշարժը այն-տեղ չէր: Սպանութիւնը ուրեմն, ինքնին տասնուվեցի ատենները պէտք է կատարուած ըլլայ: Գէթ ոստիկանական բժիշկին կարծիքը այդպէս է: Վիրաւոր մը եւ խոշոր զորշադոյն ինքնաշարժ մը դիւրաւ չեն կրնար խուսափիլ:

— Եթէ այս Հէնրի Մէյսընը ինքնին տասնուվեցի ատենները սպանուած է, ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ իր դիակը այս առտու միայն կը գտնուի· այդ կէսը չեմ հասկնար, Փիրսըն:

— Բացատրութիւնը շատ պարզ է, պարոն: Հէնրի Մէյսընի ընտանիքը կը բաղկանայ երկու ծառաներէ,— մատակարար մը եւ խոհարար մը: Երկու զիշեր ծառաները խոհարարը թատրոն տարաւ: Այդ զիշերը ճղճիմ, պարոն: Հէնրի Մէյսըն որ 70 տարեկան էր, սովոր էր կանուխ հանգչիլ: Երկու իրիկուն մատակարարին ըսաւ թէ մինչեւ իրենց թատրոնէն վերադարձը պառկած պիտի ըլլայ· եւ հրահանգեց որ զինքը անհանգիստ չընեն: Մատակարարն ու խոհարարը վերադարձին ծառաները զուրսէն ներս մըտան, Հաչեցին եւ իրենց անկողիններուն մտան: Մատակարարը պատմեց թէ այս առտու տիրոջ նախաճաշը սեղանակը տարած միջոցին, տեսաւ որ անկողնին մէջ մարդ չկար, օգնութիւն աղաղակելով տան մէջ փնտռտուքի եւլաւ: Եւ որովհետեւ ան անձնական հաստատեցի թէ ինքն եւ խոհարարը իրապէս թատրոն գացած էին՝ հետեւաբար իր պատմութեան չեմ տարակուսիր:

— Ի հարկէ ոչ, Փիրսըն: Այդ կէտին մէջ ձեզի համաձայն եմ: Լաւ, ուրի՞շ ինչ բան ըրիք:

— Բոլոր հիւանդանոցներուն լուր տուի, որպէսզի հասկնան թէ իրենց մերձակայ ոստիկանատուներէն որ եւ է վիրաւոր բերուա՞ծ է, նամանաւանդ բոլոր կայարաններուն հրահանգ տրուած է մանուաւոր յարաբերութեան մտնել չրջանի բոլոր բժիշկներուն հետ, եթէ անոնցմէ ո եւ է մէկը կանչուած է վիրաւորի մը մօտ, պէտք է անմիջապէս տեղեկացնէ իր մօտակայ ոստիկանատան: Նմանապէս երկու ոստիկան յատկացուցած եմ աշխատելու համար որ եւ է կապակցութիւն գտնել այս Հէնրի Մէյսընի եւ միւս երկուքին, Սթալպըրկի եւ Տէյվիսի հետ: Ահա ինչ որ կրցայ ընել այսքան ժամանակի մէջ:

— Կարծեմ լաւ էք ըրեր, պատասխանեց Հ· Ա· ժպտելով· եւ օգնական ոստիկանապետ Հ· Ա· Տէյվիսի մօտ երթալու նշան ընելով՝ ինչպէս Եարտի մէջ ամէնքը գիտնան Ցառաջ

— Երանի թէ կարենանք գտնել թէ ինչո՞ւ համար այս մարդը Սպիտակ Արծիւ մը կը փակցնէ իր զոհերուն կուրծքերուն վրայ:

— Մանաւանդ որ այս Սպիտակ Արծիւները արծաթով են եւ մեծաժախս խաղալիք, ըսաւ Հ· Ա·

— Անոնք մասնաւոր իմաստ չունին, յարեց քննիչը:

— Եւ եթէ ատոր իմաստը գտնենք, վստահ եմ որ մարդասպանը չուտ պիտի գտնենք:

— Կը յուսամ թէ վերադարձի ճամբուն մէջ ամէն բանի լրացնել պիտի ըլլանք, ըսաւ ծեր Փիրսըն:

— Գալով ինքնաշարժին, ի՞նչ գոյն ունէր ըսիր, Փիրսըն:

— Ոստիկանը ըսաւ թէ գորշ կանաչ ունէր, պարոն:

—Փիրսըն, այս քանի մը օրերու մէջ գորշ ինքնաշարժները մէկը միւսէն աւելի մարդասպանային գաղտնի ոստիկան – քննիչ Փիրսըն էր ասիկա:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925)

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

ՕՐ 19 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ VENDREDI 19 Octobre 1934

ԲԱԺԱՆԱՐԻՒԴՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՀԵՏԱՍՏԱԿԱՆ	ՏՐՈՄԱԿԱՆ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	280 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

10 ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2629

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ ԵՒՐՈՊԱՆ

»»»··«««

Հակառակ բոլոր հաւատամքներուն, ծանր անձկութեան մը մատնուած են Եւրոպայի պաշտօնական շրջանակները:

Ահ այժմ, յուզարկաւորութեան թափօրներն ու մեծարանքի ցոյցերը թոյլ չեն տար ուրիշ բանի մասին մտածելու:

Բայց, նոյն իսկ այդ ցոյցերուն վրայ, ժանիքներ են որ կը սրւին եւ առելութեան կապեր են որ կը կատաղին երկիրէ երկիր:

Մարսէյլի մահափորձէն առաջ ալ, մութ էր քաղաքական հորիզոնը:

Արդարեւ, այնքան վիճելի կամ առկախ հարցերէն ո՞ր մէկը պզտոյ հետք մը չէ ձգած: Եւ ե՞րբ այսքան թանձրացած, թունաւորուած էին փոխադարձ կասկածամտութիւնն ու անվստահութիւնը:

Հոկտ. 9ի դէպքը իր կարգին նոր լոյս մը կը սփռէ ապագային խորութեան վրայ:

Անհրաժեշտ չէ ապասել ոստիկանական քննութեանց ելքին, համոզուելու համար թէ ձեռնարկին չարժառիթը քաղաքական էր:

Արդէն իսկ, ձերբակալուած ամբաստանեալները հպարտութեամբ կը յայտարարեն թէ իրենց կեանքը զոհած էին Թրուաթիոյ անկախութեան համար:

Մնաց որ, Եւրոպայի պաշտօնական շրջանակներն ալ պատրանքներ չունին:

Առաջին օրէն ըմբռնելով գործին էութիւնը, անոնք իրենց ուշադրութիւնը կեդրոնացուցած են ձեռնարկին քաղաքական ծալքերուն վրայ, եւ ծրագիրներ կ'որոճան այդ ուղղութեամբ:

Այս տեսակէտէն, չափազանց ուշագրաւ է Փոքր Համաձայնութեան իրարանցումը, թէ մահափորձին անմիջական հետեւանքներուն եւ թէ ապագայ պատահականութեանց հանդէպ:

Մնդիրը բարդ է մանաւանդ անոր համար որ, ուղղակի եւ անուղղակի ամբաստանութիւններ կը տեղան երկու առհմանակից երկիրներու, Հունգարիոյ եւ Իտալիոյ մասին:

Առաջինը երկրորդական եւ պարտուած, պատժապարտ պետութիւն ըլլալով, կ'ամբաստանուի բացէ ի բաց:

Ամէնէն դիւանագէտ օրկանն ալ չմարթանեցաւ գրել թէ դատաղիրները բոյն հաստատեր էին հունգարական հողի վրայ, ուր զինավարժութիւններ կը կատարէին, ատրճանակով, ռումբով եւ ուրիշ գործիքներով:

Երկրորդի մասին զգոյշ են բոլորն ալ· որովհետեւ Իտալիան Հունգարիա չէ: Անզգոյշ արտայայտութիւն մը կրնայ դուռ բանալ նոր եւ աւելի ծանր փորձանքներու:

Ամէն պարագայի մէջ, մեղսակցութեան այս հարցը ուշ-կամ նուազ պիտի դրուի Ազգերու Դաշնակցութեան սեղանին վրայ:

Ահ այժմ, բարեկամ թէ թշնամի կը զոհանան յիշելով նախապէս ներկայացուած գանգատագրի մը պատմութիւնը: Նոյն իսկ ըսողներ կան թէ դատաղիրներէն Միշէլ Քրայի անունը ծանօթ էր Ազգերու Դաշնակցութեան դիւանին:

Այս բոլոր հարցերու մասին կարելի է խօսիլ այն առեն, երբ ժողով գումարէն Փոքր Համաձայնութեան պետութեանց արտաքին նախարարները, վերջնական եզրակացութեան մը յանգելու համար: Այդ եզրակացութենէն եւ մանաւանդ երեք երկիրներու, ինչպէս եւ Ֆրանսայի բռնելիք դիրքէն կախում ունի մեծապէս ներմացումը կամ թանձրացումը:

Եթէ նոյն իսկ հարթուին կարգ մը պետութեանց մասին տիրող կասկածները, անուշի կապելով թիւրիմացութիւնները, դժուար է հաւատալ թէ ամէն բան պիտի մոռցուի, կամ հորիզոնը պիտի պայծառանայ:

Մարսէյլի դէպքը տեղական հանգամանք չունենալով, քննութիւնները յառաջ պիտի տարուին միջազգային դեռնի վրայ:

Արդ, միայն այս պարագան ծանրակշիռ հարց մըն է, քաղաքական յարաբերութեանց տեսակէտով:

Եթէ պետութեանց Ազգային Տեսչութիւնները ուղեն ձեռք ձեռքի տալ, ահաբեկչական կազմակերպութեան ամբողջ ցանցը երեւան հանելու եւ բոլոր հետքերը աչնչացնելու համար, ո՞վ կրնայ երաշխաւորել թէ ծանր բարդութիւններ չպիտի ծագին, նորանոր դէպքերով կամ մեկնաբանութիւններով:

Միւս կողմէ, նոյն իսկ ժողովուրդէ ժողովուրդ պատկերը անխուսափելի են, եթէ կառավարութիւնները չուզեն պահել իրենց պատասխանը:

Ինչէ՞ն է որ Փարիզի թերթերը քանի մը օրէ ի վեր կը խօսին սերտ ժողովուրդի վրէժխնդրական զգացումներու մասին:

Անշուշտ այդ զգացումները լարուած են ոչ միայն Թրուաթիեանեան, այլ եւ Հունգարիացիներուն դէմ, քանի որ երկուքն ալ դատապիր կը համարուին· մէկը՝ իր անկախութեան, միւսը՝ իր քաղաքական չհերքուն համար:

Կարճ,— Եւրոպան անհանդիստ է մէկէ աւելի պատճառներով:

Ոչինչ կը փոխուի կացութեան մէջ, եթէ վաղը վերագրուի Ֆաշականութեան, ինչպէս կ'ընեն ձախերը, կամ յեղափոխական ծայրայեղութեանց, ինչպէս կը սիրեն յիշեցնել միւսները:

Քանի կան զժգոհ ժողովուրդներ, պիտի գտնուին նաեւ անոնց տառապանքին արտայայտիչները, ինչպէս եւ անոնց ակարութիւնը չհատուցողները (յիշեցէք մեր պարագան):

Բանաձեւերն ու գոյները չեն որ պիտի լուծեն այս հանգոյցը:

Եւրոպան մառախուղ է եւ անհանգիստ, որովհետեւ ինքն է որ կը մնուցանէ խռովութեան տարրերը, նուիրապետելով ըմբոստացուցիչ անարդարութիւններ, քաղաքական, ընկերային թէ տնտեսական:

Մնացեալը բառախաղ է, զուարճացնելու կամ թմրեցնելու համար ամբոխը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԵՐԵՔ ԽՈՐՀՈՒԱԹ ԿԱԼԱՆԱՒՈՐՆԵՐԸ ՄԱՐՍԷՅԼ ՓՈՒՇԿԻՆԻՆ

Նոր յայտնութիւններ եւ խոստովանութիւններ

«ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՆՔ ՄԵՌՆԵԼՈՒ ԽՈՒԱՃԻՈՑ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ»

Փոփիչէլ (Նոմաք) եւ Բայթիչ (Պէնէշ) որոնք առաջին անգամ ձերբակալուած էին Թոնօնի մէջ եւ բանտարկուած՝ Անդրմասի չրջանին մէջ, հոկտ. 17–ին փոխադրուեցան Մարսէյլ: Ժամը 9ին կառախումբ դրուած էին խիստ հսկողութեամբ եւ առաւօտ ժամը 4.55ին հասան Մարսէյլի կայարանը, որ նոյնպէս խիստ հսկողութեան տակ առնուած էր: Ժամը 8·45ին երկու ամբաստանեալները փոխադրուեցան դատական պաշտօնատունը, ուր Փոփիչէլ ճիշդ 4 ժամ հարցաքննուեցաւ, սերտ վաճառականի մը թաղդմանութեամբ: Ամբաստանեալը, որ բան մը Ֆրանսերէն չի գիտեր, կրկնեց իր առաջին խոստովանութիւնները, ճշդելով կարգ մը մանրամասնութիւններ: Հաստատեց թէ անդամ է խրուաթ յեղափոխական կազմակերպութեան մը որ կը կոչուի «Ուսթաշի» (ոտքի ելած, ըմբոստ), որուն անդամները պատրաստ են ամէն բանի, իրենց նպատակին հասնելու համար: «Մենք բոլորս անոր անդամագրուելով, զոհաբերած ենք մեր կեանքը Խրուաթիոյ անկախութեան համար»: Դատաւորը հարցուց թէ անձամբ մասնակցա՞ծ է մահափորձին: Ամբաստանեալը ժխտական պատասխան տուաւ, բայց ուրիշ հարցումի մը վրայ յայտարարեց թէ պատրաստ էր գործօն դեր մը կատարելու, եթէ նշանակուած ըլլար:

— Դուք անձամբ կը սպաննէի՞ք թագաւորը:

— Այո, առանց վարանումի, եթէ հրաման առացած ըլլայի:

Ամբաստանեալը յետոյ պատմեց թէ ինչպէս Ֆրանսա եկեր էին, հինգ հոգով, սեպտ. 29ին: «Մենք տակաւին չէինք գիտեր մեր համախմբման նպատակը· բայց կը հասկնայինք թէ հարցը կապ ունի խոշոր ձեռնարկի մը հետ: Բուն հրամանը պիտի տար պատասխրակը, որ մեկնեցաւ Սիլնիի (Ֆոնթէնպլոյի վախտականը) եւ Սուքի հետ (Մարսէյլի ահաբեկիչը): Ես չէի գիտեր թէ ուր կ'երթային: Բայթիչ եւ ես հասկցանք թէ անոնք ընտրուած էին մօտերս ձեռնարկ մը կատարելու համար: Բայց չէինք գիտեր ո՛րը»:

Ամբաստանեալը կը պնդէ թէ ինք լրագիրներէն իմացաւ թագաւորին ըսպանութեան լուրը եւ Քէյէմէնի պատկերը տեսնելով հասկցաւ թէ Սուքն է:

Բայթիչ եւս հարցաքննուելով, կրկնեց իր նախորդ յայտարարութիւնները, պնդելով թէ բան մը չէր գիտեր ծրագրուած մահափորձի մասին: Երկու ամբաստանեալները յայտարարեցին թէ չեն ճանչնար չիկահեր կինը, Մտոի Վուատրոչ, որ կը փնտռուի: (Ձերբակալման հրամանագիրը հանուած է այս կնոջ դէմ):

Նոյն օրը Մարսէյլ փոխադրուեցաւ նաեւ Միշէլ կամ Միւ Քրայ, Ֆոնթէնէպլոյի պահեստականը): Արտակարգ միջոցներ ձեռք առնուած էին, փախուստը արգիլելու համար:

Ապահովութեան Տեսչութիւնը փութոյ պնդութեամբ յառաջ կը տանի իր քննութիւնները, բանալու համար դատաղրութեան բոլոր ծալքերը: Իր դործը մեծապէս կը դիւրացնէ Զուիցերիոյ ոստիկանութիւնը, խուզարկութիւններ կատարելով ամէն կողմ: Այս օրերս ձերբակալուած ըլլալով ֆաշրանները փակուած, հետեւաբար խուզարկութիւնները դժուարացած են:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԽՈ՞ՒԼԸ ՄԸՆ ԱԼ ԿԱՐ

Մինչ Ֆրանսական ոստիկանութիւնը ձերբակալուած երեքէն եւ մատնացոյց երկու վարիչներէն զատ երկու–երեք հոգի եւս (բոլորը մէկ 8—9 հոգի) կը փնտռէ, զուիցերիական ոստիկանութիւնը հետապնդումներ կը կատարէ երեւան հանելու համար երկրորդ խումբ մը: Կը կարծուի թէ այս երկրորդ խումբը, որ Լոզանէն անցած է, կը գործէր տարբեր ձեռքերու տակ, եւ հաւանական է որ առաջին խումբը լուր անդամ չունէր անոր գոյութենէն: Այս առթիւ, երկու տեսակ ենթադրութիւններ կ'ըլլան — Մէկը այն՝ թէ երկրորդ փորձ մը պիտի կատարուէր, եթէ առաջինը ձախողէր, իսկ երկրորդը այն՝ թէ այս նոր խումբին անդամները աւելի քաջմնելի պաշտօն մը ունէին,— սպանել առաջին ահաբեկիչներէն անոնք որ չէին կատարած իրենց տրուած հրամանները:

Զուիցերիոյ ոստիկանութիւնը կը կարծէ թէ երկրորդ խումբին կեդրոնն էր Նիօն, լիճին չրջակաները, ուր կը գտնուի նաեւ Թոնօնը, առաջին խումբին ժամադրավայրը: Այս տեղէն դատաղիրները գացեր են Պէռն, յետոյ կրնանցնելով ամէն հետք: Հաւանական կը համարուի որ Ֆրանսա մտած ըլլան Ժիւռայի չրջանէն:

⁂ Ֆրանսական ոստիկանութիւնը տակաւին չէ ճշդած ինքնութիւնը այն օտարականին որ այցելած էր գեղանի տիկին Մտի Վուատրոչի, գիշերը անոր հետ անցընելով: (Այս կնոջ ձերմակեղէններուն մէջ պահուած են եղեր զէնքեր եւ ռումբեր): Գրուած էր թէ անծանօթ այցելուն պանդոկ իջած է դիւանագիտական ինքնաշարժով մը: Կը կարծուի թէ ահաբեկչական կազմակերպութեան բուն վարիչն է, Անթէ Փավէլիչ:

Առելի փոթորիկ Կիպրոսի մէջ

Նիկոսիայէն կը հեռագրեն թէ հոկտ. 17ին առելի փոթորիկ մը պայթեցաւ Կիպրոսի մէջ: Երեք մանուկներ կայծակնահար եղան: Անհաշուելի են նիւթական վնասները: Քանի մը միլիառներ, եկեղեցիներու եւ երկու դպրոցներու տանիքները փլան:

Վերսկսան խորհրդակցիլ մարտանաւերու մասին

Լոնտոնի մէջ սկսան նախապատրաստական աշխատանքները, նաւային խորհրդաժողովի մասին, Անգլիոյ, Մ. Նահանգներու եւ Ճափոնի պատուիրակներուն միջեւ: Նախարարական ժողովն ալ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ այս մասին: Ճափոնի դեսպանը եւս յովակալ Եամամոթօ յայտարարեցին թէ իրենց քաղաքականութեան հիմն է հաւասարութիւնը: (Ներկայ համեմատութիւնն է— Անգլիա՝ 5, Մ. Նահանգները՝ 5, Ճափոն՝ 3): Մէկ խօսքով, Ճափոն կ'ուզէ ջնջել տալ Ուաշինկթընի դաշնագիրը եւ անոր տեղ հաստատել նոր մը: Եթէ 1935ի խորհրդաժողովը ելքի մը չգտնէ, Ճափոն անհրաժեշտ միջոցները ձեռք պիտի առնէ, իր ծովային պաշտպանութիւնը ապահովելու համար: Մ. Նահանգները չեն ուզեր տեղի տալ, առանց նոր փոխարինութիւններ առանալու:

ՅՕՅՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՋԱՐԴԸՍՊԱՆԻՈՑ ՄԷՋ

Մարսէյլի արքայասպանութեան ատմոսֆէրին մէջ, թերթերը հապճեպ կրցան պրպտիլ Սպանիոյ դէպքերով, որոնք արիւնաւոր ոգեւորութեան մը յանգեցան:

Գրած էինք թէ Քաթալոնիա անկախութիւն հռչակեց, բայց քանի մը ժամ յետոյ անձնատուր եղաւ: Յեղափոխական կռիւները չարունակուեցան Աթուրիայի մէջ, որուն գլխաւոր քաղաքը, Օվիէտօ, ահռելի ջարդ մը կրեց: Յեղափոխականները փորձեցին գրաւել կառավարութիւնը, ապստամբութիւն հռչակելով հոկտ. 5ին: Զինուորները մրջնմտելով, գրաւեցին քաղաքին ռազմավարական կէտերը: Այն առեն մօտ 6000 հանքագործներ չրջականերէն գալով միացան ըմբոստներուն: Առանձ չատ լաւ պինուած էին, եւ պինուորներն ու ոստիկանները թէեւ դիմադրեցին, բայց ռազմանիւթի սպառած ըլլալով, ստիպուեցան պարպել կարգ մը դիրքեր: Հոկտ. 7—9ին ըմբոստները կրակի տուին քանի մը չէնքեր, մանաւանդ քաղաքապետարանը, համալսարանը եւ մայր եկեղեցին: Հոկտ. 11ին Զօր. Լոփէզ քաղաք մտաւ եւ վրիժ լոկատ մը որ կը չարունակէր կռուիլ, առանց հացի, ջուրի եւ ռազմանիւթի: Զօրավարը յառաջ խաղացած էր 500 հոգիով, բայց հոկտ. 12ին օդնական ուժ առաքուաւ եւ յաջողեցաւ իրենց դիրքերէն հանել ըմբոստները, որոնք 600 մեռեալ ունեցան:

Այս՝ կառավարութեան դեկոյցն է: Իրապէսներ կ'ըսեն թէ չարդը չատ աւելի մեծ եղած է: Իբրեւ ապացոյց կը յիշուի պատերազմական նախարարութեան մէկ հրամանագիրը որ կը յանձնարարէ զոպայմնները մարդասարի կատարել: Դատաւորներ զրկուած են, յանցաւորները սոմորական եղանակով դատելու համար:

Մարրիտի մէջ չարժանկար մը ցուցադրել սկսած էին այս դէպքերու մասին: Կառավարութիւնը անմիջապէս արգիլեց, պինուորական իշխանութեան ապահովութեան տակ առնելով սինեմային տնօրէնը եւ պաշտօնեաները:

Ալեխանդր թագաւորին յուղարկաւորութիւնը

Երէկ տեղի ունեցաւ Ալեխսանդր թագաւորին յուղարկաւորութիւնը, անխափան շքեղութեամբ: Մայր եկեղեցիէն մինչեւ երկաթուղիի կայարանը թափօր մը կազմուած էր երկու մղոն երկայնութեամբ: Մարմինը ամփոփուեցաւ Պելկրատէն 85 իլոմէթր հեռու, Թոփոլայի պատմական պալատին մէջ, ուր թաղուած են Քարաեորկիեվիչները եւ Սերպիոյ բոլոր հայրենասէրները:

Շոգեկառքի ընկերութիւնը կ'ըսէ թէ երկրին զանազան մասերէն 500,000 հոգի թափած են Պելկրատ, որ ունի միայն 300,000 բնակիչ: Ամբողջ գիւղի մը բնակիչները, 900 հոգի, Պելկրատ հասան հոկտ. 17ին, անընդհատ էալելով մինչեւ երկաթուղիի կայարանը: Շատերը առաջին անգամ է որ շոգեկառք կը տեսնեն: Առանձ ուխտած են երեք ամիս չածիլուիլ:

Ֆրանսայի հանրապետութեան նախագահին հետ, Պելկրատ հասաւ օդանաւակային նախարարը, 24 օդանաւերով: Անձամբ ներկայ էին նաեւ Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ թագաւորները:

100,000 ոստիկաններ եւ ոստիկան զինուորներ յատկացուած էին արքունական հիւրերու եւ ուրիշ երեւելիներու պաշտպանութեան համար: Բանակէն ալ 150,000 զինուորներ շարժման մէջ դրուած էին:

Փուանքարէի մարմինը Պանթէոնի մէջ

Ինչպէս գրած էինք, հանգուցեալ նախագահին մարմինը Պանթէոն փոխադրուեցաւ երէկ, հինգշաբթի, եւ դրուեցաւ փառաւոր մահարեմի մը վրայ, որ ունի 9 մէթր բարձրութիւն եւ չորս մէթր լայնութիւն: Պահակի պաշտօնը կը կատարեն նախկին պատերազմիկները: Հանրութեան համար, այցելութեան ժամերն են առտուան ժամը 10էն իրիկուան ինը, մինչեւ այս գիշեր:

Վաղը, յուղարկաւորութեան առթիւ, պիտի փակուին դպրոցները, նպաստընկալ թատրոնները, սակարանը եւ ուրիշ հաստատութիւններ:

Կասկածելի մարդ մը Վալանսի մէջ

Վալանսի մէջ լաւ հագուած երիտասարդ մը, որ սահուն ֆրանսերէն կը խօսէր բայց օտար չէր մը կը մատնէր, ՕԹել մ'Անկլբէթր կ'երթայ սենեակ մը վարձելու: Սովորական հարցարանը լեցուցած առեն, անունը կը գրէ Պէքէր, 24 տարեկան, ճարտարագէտ, ծնած Վիէննա: Պանդոկապետը կասկածը անցագիրը կը պահանջէ: Ասոր վրայ օտարականը անձնագիրը (ինքնութեան թուղթ) կը ցուցնէ, ուր իրրեւ անուն գրուած էր Պրոսիկ, ծնած 1912ին, Ակրայէվօ: Լուսանկարը ճիշդ էր, բայց անունները կը տարբերէին: Պանդոկապետը զարմանք յայտնեց, անծանօթը չփոթելով, յայտնեց թէ անցագիրը պատահականութեան հետ կայարան ձգած է եւ պիտի երթայ բերէ: Գնաց եւ ալ չերեւցաւ: Պանդոկապետը լուր տուաւ ոստիկանութեան որ կը փնտռէ խորհրդաւոր մարդը:

Երդուեր պիտի ղրկուի Հիթլերի վրայ

Գերմանիոյ նախարարական խորհուրդը նոր օրէնք մը հաստատեց, նախարարներու եւ ուրիշ բարձր պաշտօնատարներու երդման բանաձեւի մասին: Երդումը այսուհետեւ պիտի ըլլայ ոչ թէ յանուն սահմանադրութեան, այլ նոյն ինքն Հիթլերի վրայ: Ահաւասիկ նախարարներուն երդման բանաձեւը·

— «Կ'երդնում հաւատարմութիւն եւ հնազանդութիւն Ադոլֆ Հիթլերի, Առաջնորդ պետութեան եւ գերման ժողովուրդին· կ'երդնում իմ բոլոր ուժերս նուիրել գերման ժողովուրդի նախարարներու եւ ուրիշ բարձր պաշտօնատարներու երդման բանաձեւի մասին: Երդումը այսուհետեւ պիտի ըլլայ ոչ թէ յանուն սահմանադրութեան, այլ նոյն ինքն Հիթլերի վրայ: Ահաւասիկ նախարարներուն երդման բանաձեւը·

— « Կ'երդնում հաւատարմութիւն եւ հնազանդութիւն Ադոլֆ Հիթլերի, Առաջնորդ պետութեան եւ գերման ժողովուրդին· կ'երդնում իմ բոլոր ուժերս նուիրել գերման ժողովուրդի

տակ առնելով սինեմային տնօրէնը եւ պաշտօնեաները:

ՖՐԱՆՍԱ ԿԸ ԲԱՐԵՓՈԽԷ ՄԱՔՍԱՑԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Լուրջ խորհրդակցութիւններ կը կատարուին, ջնջելու համար բաժնեգոյակի դրութիւնը (քոնթէնթասիոն), ինչպէս եւ դեղչելու համար մաքսային տուրքերը: Այս խորհրդակցութիւնները կապ ունին ոսկեվճարի դրութեան կատարած պետութեանց ժողովին հետ, որ մօտերս պիտի գումարուի Պրիւքսէլի մէջ: Փոփոխութիւնը տեղի պիտի ունենայ աստիճանաբար: Առաջին քայլերը պիտի առնուին Պրիւքսէլի խորհրդաժողովին մէջ, որուն պիտի մասնակցին Ֆրանսա, Իտալիա, Պելճիա, Լիւքսէնպուրկ, Հոլանտա եւ Զուիցերիա:

⁂ Պուքրէշէն կը հեռագրեն թէ Ռումանիոյ մէջ ալ սկզբունքով ընդունուած է բաժնեգոյակի դրութեան ջնջումը: Առեւտրական նախարարը ծրագիր մը կազմած է այս մասին, բայց պետական գրամատունը ուժգնօրէն կ'ընդդիմանայ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՓՅՈՒՌՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԴԱՆԻԷԼ ՂԱՐԻԲԵԱՆ

28.— ՅՈՎՀԱՒԱԼ ԶԱՀԷԼՈՑ, ՊԱՆՁԱԼԵ ՅՈՒՆՑԸ (ՎԵՀԱՐ)

Իբր գրաւուած ծրարներ տրուեցան Ազգ. Բանկի Գեղ. Ներկայացուցիչ Ա. Ֆրանկոյին եւ Ֆրանսական Հիւպատոսարանի Ներկայացուցիչ Ա. Ռիշարին, որոնք ստորագրեցին ծրարներուն վրայ, ինչպէս նաեւ Ազգ. Բանկի Գեղ. Տնօրէն

ՓՈՂՈՑ ԼՈՒՐ– (ՏՈՒՐՔԵՐԷՆ ՎԵՐՑՈՒԱԾ)

Ֆրանսիայի մեր դեսպանը, իր սովորական քաղաքավարի ժպիտով, ինձ ընդունեց իր աշխատասենեակում, ուր ինձ հետ էր նաև Ֆրանսիայի ներկայացուցիչը Ազգերի Լիգայում։

Ես ներկայացրի նրանց Նանսենի պատվիրակության անդամներին, որոնք ուզում էին տեսնել Ռուսաստանի սովալլուկ շրջանները։ Ես ասացի, որ ինձ համար մեծ պատիվ է ներկայացնել Նանսենի պատվիրակությունը, որ ես ինքս ևս ուզում եմ գնալ Ռուսաստան, որ ես ինքս ևս ուզում եմ տեսնել սովալլուկ շրջանները, որ ես ինքս ևս ուզում եմ ինձ համոզել, թե արդյոք ճշմարիտ են այն լուրերը, որ տարածվում են Ռուսաստանի մասին, թե արդյոք ճշմարիտ է, որ Ռուսաստանում սովալլուկ շրջանները ընդարձակ են, թե արդյոք ճշմարիտ է, որ Ռուսաստանում սովալլուկների թիվը հասնում է 30 միլիոնի։

Ես ասացի, որ ինձ համար մեծ պատիվ է ներկայացնել Նանսենի պատվիրակությունը, որ ես ինքս ևս ուզում եմ գնալ Ռուսաստան, որ ես ինքս ևս ուզում եմ տեսնել սովալլուկ շրջանները, որ ես ինքս ևս ուզում եմ ինձ համոզել, թե արդյոք ճշմարիտ են այն լուրերը, որ տարածվում են Ռուսաստանի մասին

Հ. Յ. Դ.

Արշիի Ընթակոմիտէէ ընկերները դասախօսական ժողովի կը հրաւիրուին վազը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Քաշանի սովորական հաւաքատեղին։

Հ. Յ. Դ. Թուլուզի Նորակազմ «Վարանդեան» խումբի ընկերները ինչպէս նաեւ նախկին ընկերները կը հրաւիրուին ժողովի այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Փլաս Քաթիթօլ, Մօն Քաֆէի մէջ։

Լիոնի «Վարանդեան» Կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 181, Քուր Լաֆայէթի սրճարանինսրահը։ Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր վ. փափազեան։

Մարսէյլի «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին։

Սէն Թ'Էթիէնի «Անտոք» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ կոիշք, կեփին եւ Վարուժան խումբերու ինչպէս նաեւ Ռօշթայէէի եւ Թալէնսի բոլոր ընկերները այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը ճիշտ 3ին «Դուբեան» Գրադարանին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԾՈՆՈՒԻՊԻԼԻ ՄԷՋ

ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ, ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ

SALLE CALLEMANTի ՄԷՋ (կայարանին դիմաց)

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ՝ ԸՆԿԵՐ ՍԵՒՐԱԿ ՍԱՄՈՒՆԻ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐՈՒՀԻ ԷԼԼԷՆ ՔԻՒԶԱՆԴ

երգ, արտասանութիւն, Թատերական խաղեր։ Կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր։

Մուտք՝ այրերու՝ 5 ֆր.։ կիներու եւ գործազուրկներու 3 ֆրանք։

ՎԻԼՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ՎԻԼՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ, ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԷՆ

ՎԻԼՆԻ «ՍԷՐՔԼԸ - կաթոլիկ» ՀՂԵՂ սրահին ՄԷՋ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Պիտի խօսի ընկեր **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

Ֆեդարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ Լիոնէն հրաւիրուած Պ. Վահան Ջանտրեան (երգ), Ընկ. երանոս եւ իր որդին Ռուբէնիկը (ճազ եւ պանժօ), Փոքրիկն պետօն կը պարէ «Շամիլ»ը, իսկ փոքրիկ Ռուբէնիկը ռուսական պար մը «պալլատ»։

Յախսերու մասնակցութեան համար *1* ֆրանք։

ԿԱՐՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ ԱՇՈՏ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի իրիկուան ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ

Կը խօսի ընկեր **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

ԵՐԵԿՈՅԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ.Յ.Դ. ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆ-ԼԱՎԻՍՏԱ «ԸՆԿ· ԿԱՐՕ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ կողմէ եւ իրավանաւորութեամբ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ.Յ.Դ· ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս

Լավիստ **L'Hermitage** *սրահին մէջ*

ԿԸ ԽՕՍԻ ԸՆԿԵՐ ԱՇՈՏ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

երգ, արտասանութիւն եւ զուեշտ։

ժողովրդական պիւֆէ։ Ցոսսերը կը ծախուին ընկերներու մօտ։ Մուտք *3* ֆր.։

ԵՐԵԿՈՅԹ-ԽՆՃՈՅՔ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱՆՈՅ – ՋՈՐԻ ՀԱՅՐ· ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

վաղը, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆԻ ՍՐԱՀԸ, **13, Rue Pierre – Curie** Métro: Porte d'Italie

ՀԱՅԿԱԿԱՆ, ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Ընկերակցութեամբ Քաճունի Ցակոբի,

ուտի Քաջվարդի եւ ջութակահար Մկրտիչի

Նրգ – արտասանութիւն եւ անակնկալներ

ՃՈՒԽ ԵՒ ԱՃԱՆ ՊԻՒՖԷ *ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ.*

ORCHESTRE S. PARIKIAN

Ամէն վերջ այլեւս հայկական բոլոր պարահանդէսները, երեկոյթները, խնջոյքները, հարսանեկան եւ նշանախօսութեան ընտանեկան հաւաքոյթները պիտի անցնին կատարեալ ոգեւորութեամբ մը եւ խանդավառութեամբ, ո – րովհետեւ Ս· ԲԱՐԻԿԵԱՆ, ծանօթ ջութակահարը, կազմած է ԸՆՏԻՐ ՕՐ – ՔԷՍԹՐ մը, խնամուած répértoireով, որուն մէջ կը մտնեն ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ նորութիւնները ու միեւնոյն ժամանակ ընտրուած morceaux de salonները, *եւ որ իր մէջ կը հաւաքէ Փարիզի ամէնէն նշանաւոր հաստատութիւններէն մասնաւորապէս զատուած նուագածուները։*

ORCHESTRE S. PARIKIAN *բոլոր շրջանակներու մէջ փնտռուած միակ երաժշտախումբն է, որովհետեւ երաժշտական ամէն առաւելութիւններն ունենալէ զատ, ԴԻՒՐԱՄԱՏՋԵԼի եւ ԱՃԱՆ ԴԻՆԵՐՈՎ կը տրամադրէ իր օրքէսթրը։*

Պայմաններու համար դիմել ուղղակի իրեն՝ **S. PARIKIAN, 43, Rue Descartes, Paris (5e), Tél. Odéon 91–84:**

Այրի Տիկին Նոյեմի Թատիէոսեան եւ զաւակունք, Պ. Թատիէոս Թատիէոսեան, Տէր եւ Տիկին Փէշտիմալճեան եւ զաւակունք. Տէր եւ Տիկին Պաիարեան, Պ. Նշան Այջըճեան, Օր. Ատրինէ Այջըճեան սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, որդւոյն, եղբօր եւ փեսին՝

ՀՕՐԱՅԵԿԱԿ ԹԱՏԻԷՈՍԵՍԵԱՆԻ

դառնադէտ եւ յանկարծական մահը՝ որ տեղի ունեցաւ 17 Սեպտեմբեր, Յորեքշաբթի, առաւօտեան ժամը 3ին։

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, Ուրբաթ, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին իր բնակարանին մէջ, 55, *Rue Felix Faure, Enghien-les-Bains (S. et O.)*, ուրկէց ճանգուցեալին վարժինը պիտի փոխադրուի Անկէնի գերեզմանատունը։

Շոգեկառք առնել կար տիւ Նորէն (փարիզ) ժամը 1.30ին, Էեւ իջնել *La Barre.*

Մահագդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

«ՎԷՄ»

Մամուլի տակ է եւ Շաբի մը օրէն լոյս կը տեսնէ ՎԵՑԵՐՈՐԴ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ·—

Վ· ՄԻՆԱՒՈՐԵԱՆ՝ *«Փոթորիկից առաջ»*, Ց· ԻՐԱԶԵԿ՝ *Եւս մի հին թատերգութիւն»*, Ց· ԶԱԻՐԵԱՆ՝ *«Սայեաթ Նովա»* (վերջ), ԶՕՐ· Գ· ՂՈՐՂԱՆԵԱՆ՝ *« Հայաստանի հանրապետութիւնը եւ պետութիւնները »* (վերջ), Ա· ՀՈՆԴԿԱՐԵԱՆ՝ *« Օպոզիցիան Հանր· Հայաստանում »*, ՍԱՄՍՈՆ՝ *« Հայաստանի անդր· ղեսպանը Պարսկաստանում »*, ՊՐՕՖ· Զ· ԱԻԱԼՈՎ՝ *« Բաթումի խորհրդաժողովը »* (վերջ), Հայաստանի խորհրդ· Արձանագրութիւն – ները, Նոր թուղթեր, կեանք եւ Մշակոյթ, Ռ· ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, Բ· ԹԱՇԵԱՆ եւայլն։ Գիրք եւ մամուլ, Գրախօսական՝ Ա· ԱԲԵՂԵԱՆ, Ց· ԶԱԻՐԵԱՆ։ Խմբագրութեան կողմից, Յաւելուած՝ Վ· Հպ· ՄԱՆԿՈՒՆԻ՝ *« Գէորգ Դ· եւ իր ժամանակը »*, Նկարներ։

Տարեշրջանը լրացած ըլլալով՝ բաժանորդներէն եւ գործակալներէն կը խնդրուի փակել իրենց հաշիւները։

S. VRATZIAN

13, Rue des Platanes Cité Jardins. Plessis – Robinson (Seine), France:

«ՎԷՄ»ի Ֆրանսայի ընդհանուր գործակալն է՝ Լ· Գեւոնեան, **17 Rue Damesme, PARIS (13e)**։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

L. LECORCHÉ Chir. Den.

Ex. Interne des Hôpitaux de Paris

Chef de Clinique à l'Ecole Dentaire Française

Assistant ԱՇՈՏ Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ *chir. dent. D.E.D.F.*

ԱՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՒ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Ակռայ կը քաշենք առանց սրսկումի, միայն մէկ վայրկեան քաշ՝ **SOMYL**ով։ Քուրսն եւ պրիճ. ատամնաշարք՝ շատ թեթեւ, քրոմէ մետաղով, կը վերափոխենք ճիշտ ատամնաշարեր։ երախաներու ատամներու շտկում։ կ'ընդունի Assurance Sociale ի հիւանդներ։ կ'ընդունի 9 - 12 եւ 2 - 7

126, Boulevard Sérurier, Paris (19e)

Métro: D a nube **Autobus: M. & BH.**

ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ

ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

16, Avenue de la Porte d'Italie. Paris (13e).

կը ծախենք ամէն տեսակ ժամացոյցներ, ամէն տեսակ ոսկեղէն զարդեր՝ օղ, մատանի, շղթայ, ապարանջան, ասեղ եւայլն։

կը նորոգենք՝ ամէն տեսակ ժամացոյցներ եւ զարդեղէններ։

Խնամեալ աշխատանք եւ չափաւոր գին։

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Եղգայրաց եւ շրջ· Հայրենակցական միութեան վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները, այս կիրակի ժամը ճիշդ 1ին, 131, Fbg. du Temple ի ծանօթ հաւաքատեղին։ Կեդրոնէն եկած նոր շրջաբերականի ընթերցում եւ շատ կարեւոր հարցեր։ Ներկայներու թիւը մեծ – մասնութիւն պիտի համարուի։ Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէ անպայման ներկայ գտնուիլ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Տարօն Տուրուբերանի Հայրենակցական Միութեան մասնաճիւղի նորընտիր վարչութիւնը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները։ Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Պար սը լա Փոստին մէջ։

ՃՐ· Հ· Կ· ՀՄԱՋԻ Իսիի մասնաճիւղի ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ, ժ· 8.30ին, իր զարմանատան մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Խարբերդի Մորենիկի ուսումն. նկերուհեան կողմէ վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 13bis, *Rue de Boucherie* սրահին մէջ կը ներկայացուի ՄԵՆՔ ՆԵՐՍԻՍ կամ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՐԵՐԱԿԸ

Տոմսերը 3 եւ 4 ֆրանք, անդորձներու 2 ֆրանք։

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաբաժիններ Փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի մէթրը 5 ֆրանք։

ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐԻԷՆ։ Ամսական 50 ֆր. վճարելով։

Զրի այցելութիւն և գնման համար դիմել սեփականատիրոջ

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՑՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՈՑՔ ՓՏՏՈՒՑՔ ԵՒ ԳՆԵՑՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒՋ

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՋՔ

ԿԱՉԳՈՒՐԻՉ ԱՆԱՐԱՑ ԱԽՕՐԱՅՔԵՐ

Պոլսոյ օրին է որ ձեր ուզածին պէս կը ձերվկնայ եւ բէյի կուսայ։

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց· ՏԱԼԱՒԻՒԻՒԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70–89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ· ՃԻՏԶՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart** (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃԸՆԿՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

ՎԱՐՉՈՒՀԻ ՅԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԱՐՉՈՒՀԻ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻԿ ՅԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԵՐ շաւիղի ամենէն օդասուն թաղամասի մէջ Հոկտեմբեր *1* էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*· մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle a manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, սէպարա, խողոր *entrée*· երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon* ով եւ *Cave* ով։ կապ. ն եկարականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տունին, *chauffage Central* վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100 էն 10 դարձ։

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոգանք առնել ամէն օր։

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Concierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ· ԷՔՊԻՐԵԱՆի՝ *Restaurant, 10, Rue Rampal, Paris (19e)*։

ՎԶՆՈՑ (քաշ - քով)· ՓՈՒԼ - ՕՎԵՐ ԵՒ ԲՈԼՈՐ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐ,

*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**

Միշտ տրամադրելի է ընտիր մը երէմ՝ անմրցելի գիներով։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌՑԷԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը առաջնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փոթառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ։

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինակաց միջոցներու ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաժանքի եւ մարշալ ֆրէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ։

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20։

143, Rue Saint Martin, PARIS **Tél, Archives 05 - 93**

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire ի յարկաբաժինին մէջ)

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) **17, Rue Damesme, PARIS (13e)**

ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻԻԿ

Թարգմ· Ա· ՀԱԲԵԼԵԱՆ

Գ.ՈՒԻՒԽ Ե·

Երկու ժամէր սահեցան։ Սպասող աղջկան համար անոնք կրկնապատիկ թուեցան։ Նաւապետ Նէլսըն դինքը իր խցիկը տարած ըլլալով, հիմակ բոլորովին առանձին էր։

Վերջապէս դրան մը երջանիկ ճռինչը լսեց։ Քանի մը երկվայրկեան յետոյ Սըբ Ձօն Տէվիսըն սրահէն ներս մտաւ։ Անիկա յոգնած, մտադրաղ եւ ցաւագին երեւոյթ մը ունէր։

— Ի՞նչ եղաւ, անմիջապէս հարցուց աղջիկը։

— Գնդակը հանեցի, կը խորհիմ թէ եթէ խնամք տարուի պիտի ապրի։

— Փա՛ռք քեզ Աստուած։

— Բայց կարելի եղածին չափ չուտ պէտք է ցամաք փոխադրել։

— Բացարձակ անհրաժեշտութի՞ւն է։

— Բացարձակապէս։ Ինչ, ցամաք չփոխադրուելու պատճա՞ռ մը կայ։

— Ը, ը, ոչ։

Աղջիկը պատասխանելէ առաջ վարանում մը ունեցած էր, որուն համար զարմացաւ բժիշկը։ Ինքն ալ հասկցաւ բժիշկին զարմանքը։ Ցեւոյ դղջալով յարեց·

— Կը տեսնեմ որ չատ յոգնած էք։ Կոչտ եսասէր մը որ անձս միայն մտածեցի։ Փիչ մը սուրճ տա՞մ։

Սըբ Ձօն չնորհակալութեան ընկճուած ժպիտ մը ցոյց տուաւ։ Աչխարհի վրայ ամէն բան կորսնցնել եւ կուուիլ, իրմիլու համար մարդու մը կեանքը։ Ահա թէ ինչ էր ըրած երկու ժամէ ի վեր։ Եւ ճշմարիտ որ կռիւ մըն էր։

—Շնորհակալութիւն, քիչ մը սուրճ կ'ուզեմ բայց սուրճէն առաջ ուիսքի ատա մը, եթէ կարելի է։

— Անչուչա, հրամմեցէք· ըսաւ աղջիկը ցոյց տալով զարակը, բայց տեսնելով անոր յոգնած երեւոյթը, ոչ, նաւեցէք այս նաւարանին վրայ, ես կը բերեմ, ըսաւ։

Պարտասած աչքերով դիտեց անոր իմպելին լեցնելը, անոր բոլոր շարժումները իրեն զմայլելի եւ հաճելի կը թուէին, եւ սակայն դիտէը թէ անոր բոլոր գեղեցկութեան եւ բոլոր հրապոյրին տակ ծանր խորհրդաւորութիւն մը կար։

— Հրամմեցէք, խմեցէք ասիկա։ Ձեզ պիտի կազդուրէ։

— Ձեզի չատ նեղութիւն կը պատճառեմ։

— Ինծի նեղութիւն պատճառել։ Ան ինչ որ ըրիք եղբօրս··· ինչ որ կրնամ լինել ձեզի համար բնաւ նեղութիւն չէ։

Սըբ Ձօն անոր ձեռքէն զաւաթը առած միջոցին իր մատները թեթեւ մը պտան անոր մատներուն եւ բոլոր մարմնովը սարսուռ մը զգաց։

— Երթամ չուտ մը սուրճը բերեմ։ Մինչեւ վերադառնալս հանգստացէք։

Այս ըսելով հեռացաւ առանց սպասելու պատասխանի։ Ըմպելին մէկ ումպով կէս ըրաւ եւ կռնակը նստարանին տալով աչքերը գոցեց։ Շատ պէս յոգնած էր եւ, սակայն պէտք էր արթուն մնալ, որովհետեւ ծովեզր երթալէ առաջ, պէտք էր լուրջ խօսակցութիւն մը ունենար Զարա Հայաթի հետ։ Իր եղբայրը պէտք է բուժարան մը փոխադրուէր, եւ կը զգար որ անոր այս տեղափոխութիւնը դժուարութեան կը բախէր, ասիկա աղջկան վարանումէն յայտնի էդած էր։ Ցեւոյ կը փափաքէր իմանալ թէ երիտասարդը ինչպէս վիրաւորուած էր։ Իր դուրս հանածը հրազէնի դնդակ մըն էր, բնականա – բար ոչ ինքնաբերաբար պայթած՝ այլ մարդասպանութեան մտադրու – թեամբ։ Ո՞վ էր ան որ ուզած էր երիտասարդ Սթէֆըն Հայաթի արեւը մարել· իր քոյրը գիտէ՞ր· եթէ այո, կ'ուզէր ինքն ալ իմանալ։

Աչքերը բանալով ուիսքիին մնացած մասն ալ խմեց· յետոյ ոտքի էլլելով, դաւաթը դարակին մէջ դրաւ։ Արդէն ինքզինքը կազդուրուած կը զգար· ալքոլը երակներուն ջերմութիւն մը ներմուծած եւ անոնց մէջ նոր կեանք էր դրած։

Ու մինչ հոս զառնալով զէպի նաւարանը կ'երթար՝ սրահին ծայրը փոքր դաշնակի մը վրայ նկար մը նշմարեց· աղջկան նկարն էր, կեցած տեղէն իսկ ճանչցաւ զայն։ Այն նկարը որ դինքը այս արտակարգ արկածախնդրութեան մղած էր։ Արդեօք այս նկարը լինի կուտա՞յ, մտածեց, եթէ ձեռքս բռնեմ՝ թերեւս չմերժէ· չուտ մը դաշնակին մօտ գնաց եւ նկարը առնելու վրայ էր, երբ նկարին չբջանակին մօտ բան մը նշմարեց· բան մը որ զարմացումէն սիրտը բերանը բերաւ։ Աչքի պատրա՞նք էր արդեօք· քայլ մը եւս առաջ եւ ապահով է որ իրականութիւն է։ Նկարի չբջանակին քով գտնուած առարկան արծաթեայ վիոէրիկ սպիտակ արծիւ մըն էր։

Անմիջապէս մտքը լինկան օդնական ոստիկանապետին այն խօսքերը թէ՝ «զոյգ մը խորհրդաւոր սպանութիւններ են կատարուած· երկու պարագային ալ չուարած ենք այն իրողութեան որ, սպաննուած մարդոց կուրծքերուն վրայ արծաթեայ սպիտակ արծիւ մը գնդասեղով փակցուած է»։

Սպիտակ արծիւ մը սպաննուած մարդոց կուրծքերուն վրայ։ Դիպուա՞ծ արդեօք, կարելի է· որ եւ է մէկը կրնայ փափաքիլ այսպէս արծաթեայ փոքր սպիտակ արծիւ մը ունենալ։ Եւմար, ի՞նչ երկար բարակ ինքզինքդ կը չարչարես։ Ի՞նչպէս կը թոյլատրես որ զեղեցիկ կին մը քեզ կիմարի տեղ դնէ։ Բայց եթէ դիպուած է միայն, ի՞նչու այդ վիրաւորը ցիկին մէջ։

Սպիտակ Արծիւին վրայէն այդ դամ իր աչքերը դարձի յանել չկրցաւ։ Նկարին մէջի կնոջ պատկերին աչքերը իրենները ուն մէջ կը կարծես ըսել ուզէին, «Ձօն Տէվիսըն, ա՞յս է քու ամբողջ սէր ըսածդ, ա՞յս է քու ամբողջ սէրդ։ Ես կը խորհէի որ երկու չիմար եւ ուելի առամներուն մէջ մանանեխի Թի՞ւն ունիմ· ամօթ քեզ, Ձօն Տէվիսըն, ամօթ քեզ»։ Իր դաւաղրութիւնը ճիշդ էր։ Առանց դայն լսելու իսկ։ Ան ինք չունէր դատապարտելու։ Սպիտակ Արծիւին հետ ըլլալուն պարզ եղած ճառը կրնար չատ պարզ եղած ըլլալ։ Պարզ ըլլար կամ ոչ, պէտք էր տատիսան մը տանար, եւ վերջապէս բար մատաց Արծիւին գրպանը դնել, ու յետոյ յանկարծ ցոյց տալ զրեն, ըսելով թէ գեղինէն վերցուցած էր։ Որպէս վիրաւորյ սպիտակ մարդոց արտայայտութիւնները դալ, անոնն ալ պիտի կարդալ, կարծական ցոյց տալով։

— Նկարի՞ս վրայ կը դաշնակին, Սըբ Ձօն։

(Շար.

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.29

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ	ԵՌԱՄՍԵԱԿ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ 20 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ SAMEDI 20 Octobre 1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2630 — Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՕՐՈՒԱՆ ԹՈՂ ՈՒ ԲՈՀԻՆ ՄԷՋ

»»»··«««

Եթէ ուրիշ փաստեր չունենայինք, Մարսէյլի դէպքը բաւական էր, համոզուելու համար թէ հիմնական փոփոխութիւններ կատարուած են պետութեանց աշխարհահայեացքին եւ մարդոց հոգեբանութեան մէջ, Մեծ Պատերազմէն վերջը։

Առաջին անգամ չէ որ թագաւոր կը սպաննուի, Եւրոպայի պողոտաներուն վրայ։

Եւ առաջին ահաբեկչական կազմակերպութիւնը չէ որ կը գործէ երկիրէ երկիր, բազմաճիւղ ցանցեր փռելով։

Բայց, կը թուի թէ առաջին անգամ է որ պետութեանց վարիչները այսքան իրարանցումի կը մատնուին եւ իրենց սիրայօժար դատապետութիւնը կ'առաջարկեն, երեւան հանելու համար սարքուած դատապրութեան բոլոր ծալքերն ու ցանցերը։

Արդէն ութ պետութիւններ չարժման մէջ դրած են իրենց Ա-պահովութեան Տեսչութիւնը. իսկ ուրիշներ ալ, թէեւ մատնաւորապէս չեն յիշուիր, բայց լարուած ուշադրութեամբ կը հետեւին բոլոր կասկածելի հետքերուն։

Հաղորդակցութեան ամէնէն կարճ միջոցը, հեռախօսը, անցնդհատ կը բանի մայրաքաղաք մայրաքաղաք, ինչպէս պիտի ըլլար որ եւ է երկրի ներքին ատմաններուն մէջ։ Եւ կայարանէ կայարան կը սուրան բազմաթիւ պետութեանց գաղտնի գործակալները, բան մը աւելի պրպտելու, տուգդումներ կատարելու կամ նոր հետապնդումներ սարքելու համար։

Կը թուի թէ միեւնոյն ոստիկանութիւնն է որ կը գործէ բոլոր երկիրներուն մէջ, իր անհամար մատնաճիւղերով։

Անշուշտ կապերը չատ սերտ են բոլոր երկիրներու ոստիկանութեանց միջեւ, հետապնդելու համար քրէական ոճիրները։

Բայց, երկու մեծ տարբերութիւններ կային քրէականին ու քաղաքականին միջեւ, եւ կառավարութիւնները կը նախընտրէին անտարբեր ձեւանալ, երբ հարցը քաղաքական էր։

Այսօր՝ աչքի կը զարնէ զգալի փոփոխութիւն մը։

Ըսինք արդէն,— մէկէ աւելի երկիրներ գործնապէս կ'աջակցին հետապնդումներուն, նոյն իսկ յանձն առնելով ձերբակալել եւ դատախազ պետութեան յանձնել ամբաստանեալներ կամ կասկածելիներ։

Կը նշանակէ թէ՝ պետութիւնները, պահելով հանդերձ իրենց վճռապետական իրաւունքները, նախապատերազմեան աչքով չեն նայիր ազատագրական – ահաբեկչական կազմակերպութեանց եւ անոնց գործունէութեան վրայ։

Անհրաժեշտ չէ մանրամասնութեանց մէջ մտնել, ըմբռնելու համար այս երեւոյթին պատճառները։

Նախ՝ ամէն երկիր կը զգուշայ իր ներքին ապահովութեան վրայ։ Մանաւանդ որ չատ մը երկիրներու մէջ, իշխանութիւնը հիմնուած է դիկտատուրայի վրայ։ Կոմիտէներ են որ կը վարեն Մուսոլինին կամ Իտալիան, եւ կոմիտէ մը զօրաւոր կը հանդիսանայ ուրիշ զանազան ուժի մը, նոյն իսկ եթէ իրեն դէմ ուղղուած չըլլայ անոր գործունէութիւնը։

Երկրորդ, պատերազմէն քսան տարի վերջն ալ, հրաբուխի վրայ է Եւրոպան։ Ո՛ր եւ է կայծ կրնայ ազէտի մը յանգիլ, ինչպէս եղաւ 1914ին (Սէրայէվօ)։

Արդ, ո՛ր եւ է երկիր չուզեր առանձնել նոր բոցավառումի մը պատասխանատուութիւնը։

Եւ որովհետեւ չափազանց թունաւորուած է մթնոլորտը եւ չատ խոր է փոխադարձ կասկածամտութիւնը, որեւէ երկիր չուզեր սեւնալ իր հարեւանին կամ հանրային կարծիքին առջեւ, հովանաւոր, հետեւաբար եւ մեղսակից համարուելով օտար դատապրութեան մը։

Այսպէս, Հունգարիան մերժելով կը մերժէ որ եւ է բարոյական պատասխանատուութիւն, իսկ Իտալիան մէկ հեռագրի կամ հեռախօսի վրայ ձերբակալել տուաւ Մրուաթներու կազմակերպութեան վարիչները։

Եւ վերջապէս, այսօր ունինք նոր հատատուութիւն մը, Ազգերու Դաշնակցութիւնը, որուն 59 անդամները պատրաստ են փոխադարձ մեղադրանքներ կուտակելու, չահագործելով ամէն պատրուակ։

Ուրիշ կէտ մը,— անոնք որ ազատագրական պայքար կը մղեն Եւրոպայի այս կամ այն երկրին մէջ, ուրիշ պետութեան մը դէմ, ուղղակի կամ անուղղակի կը վնասեն պատերազմէն վերջը հատատուած կարգուսարքին։ Ուրիշ խօսքով՝ օրուան յաղթական – ներու չահերուն։

Զէ՞ որ, յաջողութեան պարագային, դաշնագիրներու վերանայման – քննութեան խնդիրներ պիտի ծագին, որելով ատրի ախորժակ – ները։

Մխայն այս պատասխանատուութիւնը իրարու կը մօտեցնէ բազմաթիւ պետութիւններ, մխանաբար ջախջախելու համար անոնք որ դատ չունին կ'ուզուին ատրճանակով կամ ռումբով։

Մեւս կողմէ, այսօրուան յեղափոխական տարրերը միայն քաղաքական դատեր չէ որ կը հետապնդեն, այլ եւ կը ձգտին ընկերային – տնտեսական յեղաշրջումներ յառաջ բերել։

Ահա թէ ինչու այսօր չատ աւելի դիւրագրգռած են կառավարութիւնները։ Նոյն իսկ անոնք որ կը ձգտին չահագանկներ հանել ուրիշին ձեռքով, զանազան խառնակութեանց չնորհիւ։

Տակաւին չենք յիշեցուցինք «սրբազան եռասիրութիւնը», որ հետզհետէ անհանդուրժելի կը գտնէ որ եւ է օտարի ազատ գործունէութիւնը իր սահմաններուն մէջ։

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

"ՈՒԹԱՇԻ,, ՆԵՐՔԻՆ ԵՐԿՈՒ ՎԱՐԻՉՆԵՐԸ ՉԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ ԹՈՐԻՆՈՑԻ ՄԷՋ

»»»··«««

Թէեւ կ'ուրանան, բայց պիտի չանձնուին Ֆրանսայի

ՈՒԹ ԵՐԿԻՐՆԵՐ Կ'ՕԳՆԵՆ ՀԵՏԱՊՆԴՈՒՄՆԵՐՈՒՆ

Երկու կարեւոր դէպքեր մէկ օրուան մէջ։— Ֆրանսայի դատական ոստիկանութեան խնդրանքին վրայ, իտալական ոստիկանութիւնը Թորինոյի մէջ ձերբակալեց խրուսթ ահաբեկչական կազմակերպութեան ղեկավարը, Տոքթ. Անթէ Փավէլիչ եւ օգնականը, Էկօն Քվաթէրնիք, այլ անուամբ Քրամէր։ Երկուքն ալ անմիջապէս հարցաքննութեան ենթարկուեցան, բայց ուրացան որ եւ է մեղսակցութիւն Մարսէյլի մահափորձին մէջ։ Սակայն եւ այնպէս բանտարկուեցան, եւ բուն հարցաքննութիւնը պիտի կատարուի Ֆրանսայի մէջ, երբ յանձնումի գործողութիւնները լրանան։ Արդէն իսկ դիմում կատարուած է Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ։

Իտալական ոստիկանութեան միջամտութեամբ, ութի կը բարձրանայ թիւը այն պետութեանց որ հետապնդումներ կը կատարեն հոկտ. 9ի դաւադրութեան մասին։ Առաջինը անշուշտ Ֆրանսան է, երկրորդը՝ Զուիցերիան, ուր այս միջոցին կը ջանան քակել դաւադիրներուն պատասխանէներուն մէջ գտնուած փաստաթուղթերը։ Երրորդը՝ Եուկոսլաւիան է, որ ամենախիտ խուզարկութիւններ կը կատարէ երկրին մէջ, հաւանական մեղսակիցներ գտնելու համար։ Չորրորդը՝ Հունգարիա որ իբրեւ բարոյական պատասխանատու ամբաստանուած ըլլալով, կը ջանայ գործակցիլ քննութեանց եւ մարքել արատը։ Հինգերորդը՝ Աւստրիա, ուր քննութիւն կը կատարուի դաւադիրներուն բնակութեան մասին, վեցերորդը՝ Պելժիա, յատած ըլլալով թէ ահաբեկիչը եւ կազմակերպութեան անդամներէն ոմանք բնակած են ժամանակ մը, եօթերորդը՝ Հոլանտա, ուր առջի օր ձերբակալուեցաւ Ֆրանց Եէկա, Եուկոսլաւ ուսանող մը, կեղծ անցագիր ունենալուն համար։ Կալանաւորը խոստովանած է թէ քաղաքական փախստական է եւ անդամ՝ ուսանողներու հակակառավարական կազմակերպութեան մը։ Հաւանական է որ ուրիշ երկիրներ ալ իրենց կամաւոր ծառայութիւնը առաջարկեն, երեւան հանելու համար բոլոր դաղտնիքները։

Ոստիկանութեան կարծիքով, տասը հոգի են մահափորձին անմիջական դործակիցները,— 1. Անթէ Փավէլիչ, «Ուսթաշի»ներու (ըմբոստ) ընդհ. վարիչը.— 2. Քվաթէրնիք, այլ անուամբ Քրամէր՝ իր պատուիրակը, որ ահաբեկիչները Ֆրանսա փոխադրած եւ ամէն մէկուն դերը ճշդած է.— 3. Փոսթիչէլ կամ Նավաք, որ ձերբակալուեցաւ հոկտ. 11ին, Թունոնի մէջ.— 4. Բայթիչ կամ Պէնէչ, որ նոյնպէս ձերբակալուեցաւ Թունոնի մէջ.— 5. Մարնի կամ Միս Քրայ, որ Ֆոնթէնէպլոյի անտառը փախած էր եւ ձերբակալուեցաւ հոկտ. 15ին.— 6. Քէլէմէն կամ Սուք, այլ անուամբ Կէորկիեվ Զէրնոզէմսքի, բուն արքայասպանը, որ բոլոր բոլոր եղաւ Մարսէյլի մէջ։

Այժմ կը փնտուուին չորս մեղսակիցներ եւս.— Փէրէչց, որ Տոքթ. Փավէլիչի աջ թեւն եղած է.— Միս Պղիկ, ուրիշ պատուիրակ մը, որուն ինքնութիւնը ճշդուեցաւ առջի օր.— Տիկին Մաոի Վուտրաչէք, հոչակաւոր չիկա – հերը եւ անոր ընկերացող անծանօթը։

Ինչպէս բռնուեցան երկու վարիչներ

Ինչպէս ըսինք, Տոքթ. Փավէլիչի եւ Քվաթէրնիքի ձերբակալութիւնը կատարուեցաւ Թորինոյի մէջ, հինգշաբթի օր, Ֆրանսական ոստիկանութիւնը հաղորդած ըլլալով բոլոր մանրամասնութիւնները։ Լուրը անմիջապէս տարածուեցաւ Հռոմի մէջ, Ալեքսանդր Թագաւորին համար կատարուած հոգեհանդիսաւէն անմիջապէս վերջը։ Իրիկուան թերթերը լուրը հրատարակեցին առանց որ եւ է խորհրդածութեան։ Ամենամեծ զգուշաւորութիւն կը տիրէ ձերբակալման պարագաներու մասին։

Տոքթ. Անթէ Փավէլիչ, ծնած 1889ին, Եուկոսլաւիոյ մէջ, փաստաբան է եւ նախկին երեսփոխան։ Իր վերջին ընտրութիւնը կատարուեցաւ 1927ին։ Կը պատկանէր խրուսթական ամէնէն ծայրայեղ թեւին, Ֆրանկեան կուսակցութեան (այսպէս կը կոչուի հիմնադրին՝ Ֆրանքոյի անունով)։ Փավէլիչ հիմնադիրը եւ գերագոյն պետն է «Ուսթաշի»ներու (ըմբոստներ) կազմակերպութեան։ Իր համոզումով Խրուսթիան կրնայ Եուկոսլաւիայէն անջատուիլ եւ անկախութիւն հռչակել միայն զէնքի ուժով։ Եուկոսլաւիայէն հեռացաւ Սթէֆան Ռատիչի սպանութենէն վերջը։ Իր ահաբեկչական գործունէութիւնը կը սկսի 1929էն, երբ Ալեքսանդր Թագաւորը դիկտատուրա հռչակեց։ Առաջին զոհն եղաւ Թունի Շէկէլ, Զաղրէպի «Նովոսթի» թերթին խմբագիրը։

Այս տեղեկութիւնները եւ ուրիշ մանրամասնութիւններ ձեռքի տակ ունենալով, Ապահովութեան Տեսչութիւնը երկուշաբթի օր հեռագրով լուր տուաւ Հռոմի քրէական ոստիկանութեան եւ յայտնեց թէ կարգ մը մեղսակիցներ սահմանը անցած եւ Իտալիա մտած են։ Այս առթիւ ղրկեց լուսանկարներն, կենսագրական տեղեկութիւններ եւ ուրիշ մանրամասնութիւններ, խնդրելով քննութիւն կատարել։ Յաջորդ օրը, Իտալիոյ քրէական ոստիկանութիւնը հեռագրով կը յայտնէր թէ պատրաստ են անմիջապէս գործակցելու եւ թէ քննութիւն բացուած է, ոճրագործները գտնելու համար։ Այդ քննութեանց չնորհիւ էր որ, հինգշաբթի օր ձերբակալուեցան երկու ամբաստանեալները եւ նախնական քննութենէ մը յետոյ, փոխադրուեցան Թորինոյի բանտը։ Մարսէյլի ընդհ. դատախազը անմիջապէս ձերբակալման հրամանագիրը հանեց, երկու ամբաստանեալներուն յանձնումը պահանջելու համար։ Ապահովութեան Տեսչութեան պաշտօնեաներէն մէկը Իտալիա դնաց, որպէսզի ատուգումներ կատարէ կալանաւորներու մասին։

Մարսէյլի ոստիկանութիւնը քննութիւններ կատարելով, հաստատեց թէ Տոքթ. Փավէլիչ սեպտեմբեր 30ին եկած եւ իջած է կայարանի մօտակայ պանդոկ մը, 45 տարեկան կնոջ մը հետ։ Տոմարին մէջ արձանագրուած է իբրեւ Ռումանացի, Ժոռժ Փատէչեքու անունով եւ 45 տարեկան։

Միեւնոյն աղբիւրէն կը հաղորդեն թէ՝ տուգդուած է որ Հունգարիա գացած է եւ երեք ահաբեկիչներուն վերջնական հրահանգներ տուած է 28 տարեկան երիտասարդ մը, Միս Պղիկ, միեւնոյն տաեն կեղծ անցագիրներ ճարելով։ Չի կարծուիր որ այս մարդը Ֆրանսա եկած ըլլայ, բայց եւ այնպէս քննութիւնները կը չարունակուին։

Ժընեւի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց հունգարական թերթի մը թղթակիցը, իբրեւ մեղսակից դաւադրութեան։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՔԱՂԱՔԸՆ Է ՈՐ ԿԸ ՏԱՆԻ ...

ooooo

Մեռել մը, ամէն չարքաշ։ եւ ընդհանրապէս յանկարծամահ։ կամ թոխմախտ։ երբեմն ալ՝ արկածահար.

Հոկտ. 8ին Պալաճեան եպիսկ. յանկարծամահ՝ Մարսէյլի մէջ։ (58 տարեկան)։

Հոկտ. 16ին Հմայեակ Մատթէոսեան կաթուածահար՝ Փարիզի մէջ։ (48 տարեկան)։

Հոկտ. 14ին որբ տղեկ մը ջախջախուած՝ ինճինաշարժին տակ, Սէն Շամոն։ (25 տարեկան)։

Այսօրինքը՝ միայն «Ցառաջ»էն հաղեցուց։ եւ միայն տասը օրուան մէջ։

Անշուշտ մարդիկ մահկանացու են եւ օր մը պիտի մեռնին, ո՛ւր որ ալ ըլլան, առանց ազգի, սեռի, դասակարգի կամ տարիքի խտրութեան։

Բայց, չէ՞ որ ընդունիր թէ աւելի շուտ կը մաշին, աւելի շատ կը մեռնին այս պողոտաներուն վրայ, ա՛յսպիսի բազմաբեռներու մէջ։

Արդարեւ, ջի՞ղ կը դիմանայ սա լարուած, շոգեպինդ, հեւ ի հեւ գընացքին, ամեհիօրեայ երթեւեկէն մինչեւ որ եւ է գործի հետապնդումը։

Սի՞րտ կը դիմանայ ամեհիօրեայ հնհնումին եւ սպառիչ աշխատանքին, ի խնդիր պատառ մը հացի։

Եւ ո՞ր թոքերը, երակները կամ ենթիկամուքիմներն են որ պիտի չազդուէին օդէն, ջուրէն, ծխնելոյզնե – րէն, փողոցներէն, մեթրոներու խուռներամ խառնիճաղանիէն, ծուխէն, փոշիէն, պէնզինէն։

Տակաւին չեմ յիշեր հանրակառեբրու, օթօ – մօթօներու, յորդահոսան կառերու սրընթաց թաւալումն ու ազմուկը, որոնց սարսափին տակ բոտիպատած ես աչք ու ականջ լարել ամէն վայրկեան եւ ամէն անկիւն, որ – պէսզի շանսատակ չդիտուիս փողոցին մէջ։

Եւ վերջապէս հաղորդակցութեան միջոցները։

Գի՞ւղն ես,— կ'իջնես բաղաք, շոգեկառով կամ հանրակառով, եւ մինչեւ գրասենեակդ՝ կա՛մ հանրակառ մը եւս կը փոխես, կամ կ'իջնես գետնին տակ (մեթրօ)։

Իրիկունն ալ կը վերադառնաս նոյն արարողութեամբ,— նախ մեթրօ, յետոյ կառախուռմ կամ հանրակառ։

Իսկ օրուան կամ շաբաթուան ընթացքին, բանի՞ անգամ ստիպուած ես փորձել հաղորդակցութեան բոլոր միջոցները, հեւ ի հեւ։

Դեռ հաշուեցէք այցելութիւնները՝ արուարձանէ արուարձան — շոգեկառ, մեթրօ կամ հանրակառ — ազգական մը տեսնելու կամ հանդիսի մը մասնակցելու համար։

Մէկ խօսքով, անզգալի բայց անընդհատ սպառում՝ օրն ի բուն, սիրտով, թոքերով, ջիղերով, թեւերով։

Եւ երբ տասը տարի այսպէս շարունակուեր է...

Եւ եթէ սկիզբէն խանգարուած էր առողջութիւնդ կամ տրամադիր էիր այս ու այն հիւանդութեան...

Եւ վերջապէս, եթէ նախնական են ապրելու պայմաններդ, կերած – խըմածդ, բնակարանդ...

Քաղա՞քը, բաղա՞քն է որ այսպէս գլխիվայր կը փոէ, իրարու հետեւէ, ընդհանրապէս ժամանակէն առաջ։

Վ.Ա.Էն

Ո՞Վ ԿԸ ՏԱՐԱԾԷ ՍՈՒՏ ԼՈՒՐԵՐԸ

— oo —

Ներքին նախարարութեան ազդարարութիւնը

Ներքին նախարարութիւնը գեկոյցով մը կը յայտարարէ թէ քանի մը օրէ ի վեր սուտ լուրեր կը տարածուին հրապարակին վրայ։ Քննութիւն բացուած է այս եկիւղալի զրոյցներուն հեղինակները երեւան հանելու համար, բայց մինչ այդ կը յանձնարարուի հանրութեան ամէնամեծ վերապահութեամբ ընդունիլ այն տեղեկութիւնները որոնք պաշտօնապէս հաստատուած չեն։

Արդարեւ, քանի մը օրէ ի վեր զարմանազան զրոյցներ չրջան կ'ընեն փարիզի մէջ, խուճապի մատնելով հանրութիւնը։ Այսպէս, իբրեւ թէ ծանր դէպքեր պատահած են սահմանին վրայ, կամ դիւանագէտ մը սպաննուած է, կամ կարեւոր նախարարներ հրաժարած են եւն.։ Զորեքշաբթի օր Քառթիէ Լաթէնի եւ Կաս ռիւ Նոռի սրճարաններուն մէջ կը պատմէին թէ սպաննուած է Աւստրիոյ վարչապետը, Տոքթ. Շուշնիկ, եւ դեսպանատունը հարկադրուեցաւ հեռքդիր հրատարակել։ «Լ'Էօվռ»ը այս առթիւ խմբագրական մը կը հրատարակէ վայրերան մարդոց դէմ, զարհուի զանելով անոնց արարքը որ կը ձգտի խուճապ ստեղծել։

Սպանութեան ատեն Մարսէ՞յ էր թէ ոչ

Մարնի կամ Միս Քրայ, Ֆոնթէնէպլոյի փախստականը, որ Մարսէյլ փոխադրուած էր առջի օր, հինգ ժամ անընդհատ հարցաքննուեցաւ հինգշաբթի օր, ինչպէս միւս երկու կալանաւորները։ Տեղական թերթերը կ'ըսեն թէ Մարնի աւելի լաւ հագուած ,բայց աւելի երկչոտ է եւ չատ կը յուզուի։ Ամբաստանեալը բնդհանրապէս կրկնելով իր նախորդ յայտարարութիւնները, հետեւեալ ճշդումը կատարեց.— «Ինձի ըսել տուեր են թէ ես Մարսէյլ կը գտնուէի Սուքի (Քլէմմէն) հետ, սպանութիւնը կատարուած տաեն։ Բացարձակապէս սուտ է։ Ես էքս մնացի եւ չուզեցի Մարսէյլ երթալ Քլէմմէնի հետ։ Ես օթել Մոռէոն կը գտնուէի ժամը 4 — 4.30, ճիշդ այն պահուն երբ ընկերս կը սպաննէր թագաւորը։

Այս յայտարարութեան վրայ, դատաւորը կանչել տուաւ պանդոկի տիրուհին, որ յայտարարեց թէ ամբաստանեալը մեկնեցաւ կէսօրէն վերջը, Քլէմմէնի հետ մէկտեղ եւ միայն 6.30ին եկաւ, իր հաշիւը կարգադրելու համար։ Ճեսայ անմիջապէս մեկնեցաւ։ Ամբաստանեալը պնդեց թէ ինք Մարսէյլ չգնաց եւ թէ Տիկինը կը չփոթէ ժամերը։ Ճեսայ կարգով ալ դիմաց հանուեցան պանդոկին պաշտօնեաները եւ բուն տէրը, որ իր կնոջը պէս յայտարարեց թէ ամբաստանեալը պանդոկէն մեկնեցաւ ճաշէն վերջը եւ վերադարձաւ 6.30ին։ Մարնի կրկին բողոքեց, պնդելով թէ 4.30ին վերադարձաւ եւ իբրեւ վկայ ներկայացուց արկղակալուհին, որ սակայն յայտնեց թէ ինք Մարսէյլ կը գտնուէր ժամը 4.30ին։

Մաւուկ թագաւորը կրճչայ հօրը գերեզմանին վրայ

Ինչպէս գրած էինք, Ալեքսանդր Թագաւորին յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ աննախընթաց հանդիսաւորութեամբ։ Մասնաւոր պատուիրակութիւններ զրկած էին 27 պզթեր, չատերը՝ պինուորական ջոկատներով (ի մէջ այլոց եւ Թուրքիան)։ Զանազանց խիստ միջոցներ ձեռք առնուած էին կարգապահութեան համար։ Փողոցներուն մէջ, սպառազէն ոստիկաններ լարուած կը հետեւէին բոլոր չարժումներուն։ Անոնք որ յուղարկաւորութեան թափորին մասնակցիլ կ'ուզէին, հրաման ստացած էին որոշուած տեղը հաւաքուիլ առաւտեան ժամը 7ին։ Արգիլուած էր որ եւ է առարկայ բռնել ձեռքին մէջ։ Սինէմայի լուսակարիչներու կառքերուն մէջ մէկ – մէկ ոստիկան զրուած էր։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ՝

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱԿԱՆ ՂԱԶԱԽՍՏԱՆ

ՂԱԶԱԽՍՏԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ԵՎ ՂԱԶԱԽՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՄԱՐՄՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՕՐԳԱՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՂԹԱՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ղազախստանի ցամաքային տարածքը

Ղազախստանի ցամաքային տարածքը կազմում է 2 միլիոն 717 հազար քառակուսի կիլոմետր։ Ղազախստանի տարածքը Եվրոպայի տարածքի 1/8-ն է։ Ղազախստանի տարածքը Ռուսաստանի տարածքից մոտ 2 անգամ փոքր

ՓՈՂՈՑ ԼԱՒ-- (ՏԱՐՕՐԻ ՊԱՏՄՈՒՓԱԾՔԸ)

»»»-···«««

ՀԱՅՐ ՀԱՅՈՑ ՄԱՐԴԻԿ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԱՆՔԻ ՄԷՋ

Յարուցիլ եւ երիտասարդական ցոյցեր

»»»-···«««

ՀԱՄԱՌՕՏ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ — «Մայր Հայաստան» վերնագրեալ ամսագրի Ա. տարուան 1-ին համարը, որ լոյս տեսած է Հոկտեմբեր 1934-ին, կը պարունակէ հետեւեալ նիւթերը. Խմբագրական. Ա. Ալպոյաճեան — Ազգային ոգին եւ մեր ապագան

Թափորի ճամբուն վրայ բոլոր պատուհանները փակուած էին։ Ամենամեծ զգուշապահութիւն կը տիրէր չատ մը օտար հիւրերու բնակավայրերու մասին։

Աւելի քան կէս միլիոն քաղաքացիներ կը հետեւէին յուղարկաւորութեան։ Պելկրատի բնակչութիւնը կրկնապատկուած էր։ Ոստիկանութեան կարգա – դրութեամբ, բոլոր սրճարանները, ճաշարանները եւ զբօսավայրերը բաց մնացին, որպէսզի տուն կամ պանդոկ չդանողները հոն դիմէրեն։

Ցուղարկաւորութեան առեն 150 զինուորական օդանաւեր կը սաւառնէին ծաղիկներ ցանելով։ Մեծ մասը սերպիական եւ ֆրանսական էին։ Ժամը 3ին, երբ վերջին ազօթքը կ'արտասանուէր, ամբողջ ժողովուրդը երկու վայրկեան բացարձակ լռութիւն պահեց, ամբողջ երկրին մէջ ամէն շարժում դադրեցաւ, եւ երբ դագաղը դամբարան իջեցուցին, բոլոր կոչնակները սկսան զօղանջել, եւ թնդանօթներ արձակուեցան բոլոր քաղաքներէն։ Թագուհին, որ ուզած էր քալելով հետեւիլ ամբողջ արարողութեան, ակզբէն մինչեւ թօփոլո լերան արքայական դամբարանը — տասը ժամ — մարեցաւ վերջին պահուն, իսկ մանուկ Թագաւորը սկսաւ ճիչեր արձակել եւ անդադար լալ, երբ գերեզման իջեցուցին հօրը դագաղը։ Պելկրատի կայարանէն մինչեւ Թօփօլա 12 մղոնի վրայ զգրոցական աշակերտներ շարուած էին, եւ վառուած մոմեր կը յանձնէին ձեռք ձեռք, երբ մեռելակառքը կ'անցնէր։ Հազարաւոր գիւ – զացիներ Թափօրին կը հետեւէին վառուած մոմերով։

Դամբանականը խօսեցաւ Եուկոսլավիոյ պատրիարքը, Բառնաբաս։ Թագաւորին մարմինը ամփոփուեցաւ Ս. Գէորգի դամբարանին մէջ, ուր Թաղուած է Գարաեորկէվիչ գերդաստանին նախահայրը, «Սեւ Գէորգ», որ առաջին անգամ ըմբոստացաւ Թուրքերուն դէմ, աւելի քան հարիւր տարի առաջ։

** Պաշտօնական շրջանակները կը հաւաստեն թէ Եուկոսլավիոյ կառավարութիւնը իր գնդապետին միջոցաւ կարգ մը տեղեկութիւններ խնդրած է հունգարական կառավարութենէն, Մարսէյլի մահափորձի մասին։ Ամէն բան զգոնի կը պահուի, քննութիւնները չդժուարացնելու համար։

Պերլինի մէջ ալ քննութիւններ կը կատարուին։

Սիթրոէնը պիտի փակուի՞

Սիթրոէն, ինքնաշարժի ծանօթ հաստատութիւնը ուր բաւական թիւով Հայեր ալ կ'աշխատին, կը շարունակէ խումբ–խումբ բանուորներ արձակել։ Հաստատութիւնը դրամական նեղութեան մատնուած է, եւ իր արժեթուղթերը այնքան ինկած են որ, շատեր կը կարծեն թէ բոլորովին պիտի փակուի։ Ամէն պարագայի մէջ, աշխատաւորներն են որ կը կրեն հետեւանքը։ Արդէն բազմաթիւ բանուորներ ու բանուորուհիներ փողոց նետուած են։ «Փոփիւլէռ» կ'ըսէ թէ հոկտ. 7ի վճարումը մեծ դժուարութեամբ կատարուած է, իսկ հոկտ. 22ին պիտի կրնա՞ն վճարել թէ ոչ — մարդ չի գիտեր։ Իրըեւ թէ այս արձակումները առժամեայ են եւ բանուորները յառաջիկային նեղս պիտի առնուին. բայց շատ քիչեր կը հաւատան այս հաւաստիքներուն, նկատի առնելով արձակման քմահաճ պայմանները։

** *Հիւսիսային շրջանի բանուորները, որոնք Լիլ հասած են քալելով, պատուիրակութեան մը միջոցաւ ներկայացուցին իրենց պահանջները։ Որոշած են տեղի չտալ, մինչեւ որ գոհացում չստանան։*

— ·· —

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՀԱՓՈՐՁԻՆ շարժանկարը նիւ եորք հասած ըլլալով, առաջին անգամ ներկայացուեցաւ Մ. Նահանգներուն մէջ եւ մեծ յուզում պատճառեց։ Անհամար բազմութիւն մը խռնուած էր սինէմաներուն առջեւ եւ ոստիկանութիւնը հազիւ կրնար պահպանել կարգ–կանոնը։ (Եւրոպական երկիրներուն մէջ արգիլուած է ներկայացումը)։

ԱԼԺԵՐԻՈՅ 80 ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՆԵՐԸ որոշեցին ամէն կապ խզել կառավարութեան հետ, եթէ գոհացում չտրուի այգեգործներուն։

ԱԶԳ. ՊԱՐԳԵՒԱՒԱՂԻ Գ. վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ նոյ. 13ին։

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՑԹ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՑ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Ի ՆՊԱՍՏ ԱՂՔԱՍ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒ ԵՒ ՕՐԲԵՐՈՒ
27 հոկտեմբեր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 22ին
Salle de Fêtesի մէջ **30, rue du Casino, Enghien-les-Bains**
Գեղարուեստական ճոխ բաժին։
Առաջնակարգ նուագախումբ *«ԱՐԻՍ»*,
կը մասնակցի Պ. *ԱԼԷՔՍԱՆ*ի նուագախումբը՝
մասնակցութեամբ օրիորդ *ՊԻՒԳՊԻՒԼԵԱՆ*ի
ՃՈՒ ՊԻՒՖԷ։

ԵՐԵԿՈՑԹ–ԽՆՃՈՑՔ

ՓԱՐԻԶԻ ՍԱՆՈՑ – ՁՈՐԻ ՀԱՑՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Այսօր, Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ լոյս
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆի ՍՐԱՀԷՆ, **13, Rue Pierre – Curie** Métro: Porte d'Italie
ՀԱՅԿԱԿԱՆ, ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ
Ընկերակցութեամբ Քաւունի Ցակոբի,
ուժի Քաջվարդի եւ ջութակահար Մկրտիչի
Երգ – արտասանութիւն եւ անակնկալներ
ՃՈՒ ԵՒ ԱԺԱՆ ՊԻՒՖԷ *ՄՈՒՏՔ 3 ՖՐ.*

Հ. Յ. Դ.

ԱՐԾԻՒ ենթակոմիտէէ ընկերները դասախօսական ժողովի կը հրաւիրուին այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Քաշանի սովորական հաւաքատեղին։

Հ. Յ. Դ. Թուլուզի նորակազմ «Վարանդեան» խումբի ընկերները ինչպէս նաեւ նախկին ընկերները կը հրաւիրուին ժողովի վազը կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Փլաս Քարիթօլ, Մօն Քաֆէի մէջ։

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅի «Ռուստոմ» ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին։

ՍԷՆ ԹՒԷԹԻԷՆի «Անտոք» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ կոիշք, կեփին եւ վարուժան խումբերու ինչպէս նաեւ Ռոշթայէէի եւ Թալօտիէրի բոլոր ընկերները այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշտ 8ին «Դուբեան» Դրադարանին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԸՈՒՆՕՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ, ԺԱՄԸ 8.30ԻՆ
SALLE CALLEMANTի մէջ (կայարանին դիմաց)
կը նախագահէ՝ ընկեր ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՄՈՒՆԻ
կը խօսի ընկերուհի ԷԼԼԷՆ ԲԻԻԶԱՆԴ

երգ, արտասանութիւն, թատերական խաղեր։ կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր։
Մուտք՝ այրերու՝ 5 ֆր.։ կիներու եւ զօրաժողովներու 3 ֆրանք։

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. ՎԻԷՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
ՎԱՂԸ ԿԻՐԱԿԻ, ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԷՆ
Վիէնի «Սէրքլը - կաթոլիկ» շքեղ սրահին մէջ
կը նախագահէ ընկեր ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ
Պիտի խօսի ընկեր **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Լիոնէն հրաւիրուած Պ. վահան Ջանտրեան (երգ)։ Ընկ. երանոս եւ իր որդին Ռուբէնիկը (ճազ եւ պանժօ)։ Փոքրիկն Պետոն կը պարէ «Շամիլ»ը, իսկ փոքրիկն Ռուբէնիկը ռուսական պար մը «Պալլատ»։

Ներկաներու մասնակցութեան համար 1 ֆրանք։

ԿԱՐՏՇՆԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ կարտշնի ՆԻԿՈԼ-ԴՈՒՄԱՆ ենթակոմիտէին
եւ էքսի *ՓԵՌԻ* խումբին
ՎԱՂԸ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 2ԻՆ Հ. Յ. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ
կը ներկայացուի *«ԻՂ ՄԻ ԱՂՕԹԻՐ»*
կը խօսի ընկեր ԱՇՈՏ ԱՐՓՐՈՒՆԻ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին։

ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած ՏԷՍԻՆԻ *ՓՐԻՍՏԱՓՈՐ, ՁՈՒԱՐԵԱՆ եւ ՌՈՍՏՈՄ* խումբերու
կողմէ եւ հովանաւորութեամբ *ՏԷՍԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻՆ*
վազը կիրակի իրիկուան ժամը 3ին Հ. Յ. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ
Կը խօսի ընկեր **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

Գեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին ընկ. *Ա. Մելքոնեան (ջութակ)*, ընկերներ *Լ. Ալէքեան, Մ. Մխրզէ, Ա. Մարգարեան, Տ. Զէյթօեան (արտասանութիւն)*, օրիորդ *Շ. Տէր Պետրոսեան, Թաթամլաճեան, Տիկին Հ. Գրիգորեան (երգ)*, փոքրիկ աղջիկներու կողմէ շուրջպար եւ պար մասնակցութեամբ ընկ. *Էրօլ (պանժօ)* եւ *Ռուբէնիկի (ճազ)*։

կը պարէ փոքրիկն Պետօ Գըրըգճեան։

Դիմաքերու մասնակցութեան համար 2 ֆր., անգրծներու մուտքը ազատ է։

ՓՕՆԹԷԻ ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ *ՄՈՒՐԱՏ* եւ *ԱՆԴՐԱՆԻԿ* խումբերու
վազը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը *1ին Քաֆէ տը Բիժօնիէի* վերնայարկը
կը նախագահէ ընկեր Մ. ՍԷՓԵԱՆ
կը խօսի ընկ. ԱԶԳԻՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
Երգ, արտասանութիւն, նուագ եւ այլն։
Յանրաժանութիւնները տեղւոյն վրայ։

ԵՐԵԿՈՑԹ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ.Յ.Դ. ՍԷՆԹ-ԱՆԹՈՒԱՆ-ԼԱՎԻՍԻ «ԸՆԿ. ԿԱՐՕ» ԵՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ
կողմէ եւ հովանաւորութեամբ ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ.Յ.Դ. ԸՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ
Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30էն մինչեւ լոյս
Լավիստ **L'Hermitage** *սրահին մէջ*
կը նախագահէ ընկեր Ս. ՊՕՅԱՃԵԱՆ
կը խօսի ընկեր ԱՇՈՏ ԱՐՓՐՈՒՆԻ
երգ, արտասանութիւն եւ զուեշտ,
կէս գիշերէն վերջ եւրոպական եւ հայկական պարեր,
կարգապահութեան կը հսկեն Հայ Արիները,
ժողովրդական պիւֆէ։ Տոմսերը կը ծախուին ընկերներու մօտ, Մուտք 3 ֆր.։

ԵՐԵԿՈՑԹ–ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ «ՌՈՍՏՈՄ» ԽՈՒՄԲԻ ԿՈՂՄԷ
3 Նոյեմբեր Շաբաթ երեկոյ
կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը։

Le Gérant: H. STEPHAN
Imprimerie A. DER (AGOPIAN) **17, Rue Damesme, PARIS (13e)**

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

Գեղեցիկ հողաբաժիններ փարիզի դուռներուն մօտ, քառակուսի մէթրը 5 ֆրանք։
ՎՃԱՐԵԼԻ ԵՐԵՔ ՏԱՐիԷն։ Ամսական 50 ֆր. վճարում։
Զրի այցելութիւն եւ գնման համար դիմել սեփականասիրող
Mr. LECORNU
17, Rue Paul Lelong
Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

ՎԶՆՈՑ (քաշ - քոլ)։ ՓՈՒԼ - ՕՎԷՐ
եւ ԲՈՒՐԴԷ ՁԵՒՆՈՑՆԵՐ
ՄԱՐՇԷՅԻՆԵՐ,
CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER,
*GILETS ET GANTS DE LAINE*ի
Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝
JAPHET Frères
224 & 257 Rue St. Denis, Paris 2e.
Métro: St. Denis
Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**
Միշտ տարադրելի է ընտիր մը երմը՝ անմրցելի գիներով։

ՕՐԼԷԱՆի Հայերուն համար
Գեղեցիկ առիթ մը,
վայելելու համար
ԽԱՆ - ԱՌԱՖԵԼԵԱՆի
ԵՒ ԻՐ Original Orchestreի
Հայկ., ռուսական եւ եւրոպական կտորները
CAFÉ ROTONDEի ՄԷՋ, (ՕՐԼԷԱՆ)
Ամէն օր ցերեկները եւ իրիկուները։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN
ՄԻՒՐԱՑԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ։
Ցրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաքանքի եւ մարշան փոքրենի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ։
Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20։
143, Rue Saint Martin, PARIS **Tél. Archives** 05–93
*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ*)*

ՅԱՒՇԱՏԵՍ

*ՓԱՐԻԶԻ եղկատի եւ չրջ. հայրենակցական միութեան վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները, վազը կիր. ժամը ճիշդ 1ին, 131, Fbg. du Temple*ի ծանօթ հաւաքատեղին։ Կեդրոնէն եկած նոր չրջաբաժանի ընթերցում եւ շատ կարեւոր հարցեր։ Ներկաներու թիւը մեծ – մասնութիւն պիտի համարուի։ Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէ ապահման ներկայ գտնուիլ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Տարօն Տուրուբերանի Հայրենակցական Միութեան մասնաճիւղի նորընտիր վարչութիւնը ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր Հայրենակիցները։ Վազը կիրակի կէսօրէ վերջ ժ.ը 2ին Պար տը լա Փոսոին մէջ։

ՖՐ. Հ. Կ. ԽԱԶի Իսիի մասնաճիւղ ժողովը վազը Շաբաթ երեկոյ, 8.30ին, իր զբաղմանատան մէջ։ կարեւոր օրակարգ։

ՊԱՀԵՍՏԻ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՄՍԵՐՈՒ ԿՈՐՆԱՔ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐ. ՇԱՀԻՆ Կ. Ֆաչի 1 ֆրանքնոց ընկալագիր։ Նուիրատումները, որոնք կը կրեն խէի նշան մը, այսուհետեւ պարգեւներ պիտի չհատին իրը թօմպոլայի տոմս։ Ամէն անգամ որ անոնցմէ հազար հատ ծախուի, պիտի կազմակերպուի թօմպոլա մը։ Շահելիք պարգեւները են՝ դինիներ, չոքոլաներ եւ որոշ քանակութեամբ զանազան նպարեղէններ։ Երկու հաճոյք միանգամայն, ՕԳՆԵԼ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉի եւ ՇԱՀԻՆ ՕԳՏԱԿԱՐ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐ։

Պահեցէք այսուհետեւ ձեր նուիրատոմսերը եւ սպասեցէք թօմպոլայի արդիւնքին, որ պիտի ծանուցուի թերթերուն միջոցաւ։

(Կնիք)

« ԾԱՌԱՋ »Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ (9)

ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻՒԸ

— ·· —

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ — Գրեց՝ ՐՕԼԸՆՏ ՏԷՆԻԷԼ

Սըն Ճօն մէկ կողմ քաշուեցաւ. աղջիկը այնքան անսպասելի կերպով ներս մտած էր որ, ժամանակ չունեցաւ Սպիտակ Արծուիկը դրպանելու։

— *Ձեր նկարին, այո, յետոյ մտածելով, բայց միայն ձեր նկարին վրայ չէ որ կը հիանամ։*

— *Օ՞հ։*

Աղջիկը ձեռքին մէջ բռնած էր ափսէ մը, վրան սրճամանը, երկու գաւաթ եւ պնակներ։

— *Այս Սպիտակ Արծուին վրայ ալ կը հիանայի, ըսելով վեր առաւ։*

Ձեռքի ափսէն սրահին սեղանին վրայ դրաւ եւ ժպտեցաւ։

— *Այո՛ գեղեցիկ է, չէ՞։*

Այնքան հանդարտ ըսուած այս խօսքերուն վրայ բժիշկին չունչը բռնուեցաւ։

— *Ձե՞ր է։*

— *Ոչ՛ բայց կարծեմ իմս պիտի ըլլայ։*

Ցետոյ անոր դէմքին վրայ հարցական նայուածք մը նշմարելով՝

— *Կարծեմ եղբօրս է։*

Աղջիկը կը սուէ՛ր, թէ զինքը ապուշի տեղ դրած, հետը կը կատակէր։

— *Կը կարծէք որ ձեր եղբօրն է, վստահ չէ՞ք գիտեր։*

— *Ոչ՛ ինչ է, գիտէ՞ք, ըսաւ չէն – չալով, երբէք գիշեր նաւ բերուած ատեն դրպանէն ինկաւ։*

Աղջիկը ճշմարտութիւնը կ'ըսէր։ այդ մասին կասկած չէր կրնար ըլլալ, եւ սիրտանքի հառաչանքով մը Արծիւը դաշնակին վրայ դրաւ։

— *Հիմակ եկէք եւ սուրճերնիդ ա – ռէք, Սըր Ճօն··· ձեղի հետ խօսելիք ունիմ։*

Ես ձեզի կրկնապատիկ աւելի խօսելիք ունիմ՛ ըսաւ Սըր Ճօն, իւրովի։

Երբ նստան, առաջին լռութիւնը խզողը աղջիկը եղաւ։

— *Սըր Ճօն, կը զարմանաք հարկաւ թէ ինչո՞ւ ձեզ կանչել տուի, թէ ինչու պատուիրեցի նաւապետ Նէլսը – նին՝ ձեզ ցոյց տալ նկարս, եթէ մերժէիք գալ, երկրորդ պարագան, կ'ընդունիմ որ ինքնահաւանութիւն էր։ Այնպէս դիտէր երբ ապարանջանս գըտաք, խորհեցայ որ պիտի փախչէիք աւելի լայն մտերմութիւն ունենալ, ձեր այցետոմսը տուէք ինծի, ես ինծի ըսի թէ ինչ պէտք կայ տատը, բայց երբէք դիտէր եղբայրս երբ վիրաւոր վիճակով նաւ մտաւ ըսի, եթէ բան մը կարելի է ընել, տատիկա պիտի ըլլայ միայն Լոնտոնի ամենանշանաւոր վի – բարոյին միջոցով, Սըր Ճօն Տէվիսըն իր այցետոմսը ինծի տուաւ, անկա պիտի կանչեմ, պիտի գրկեմ նաեւ նկարս որպէսզի հասկնայ թէ ով իր ծառայութեան կը կարօտի։ եթէ չդայի որ մտնէ եւ կենաց խնդիր մըն էր՝ այդ բանը բնաւ չպիտի ընէի։ Եւ, Սըր Ճօն, եկաք դուք, որուն համար կը փափաքիմ իմ սրտագին շնորհա – կալութիւնս յայտնել ձեզ, որովհետեւ հիմակ գիտեմ որ Սթէֆընի կեանքը ձեր ճարտարութեանը կը պարտինք։*

Այսպէս խօսելով հանդերձ անոր դաւաթը սուրճով լեցուց։ մինչ ան անձկութեամբ սուր, ձայն։ Մտածելու պէտքը կը զգար։ Իր խօսակցութեան ընթացքին բաւական բան բացատրած էր ան, զոր կատարելապէս տրամաբանական կը գտնէր։ Նմանապէս բացայայտ կերպով պատմած էր թէ աչքերուն մէջ տեսած էր իր հանդէպ ունեցած հիացումը իրենց առաջին հանդիպումին իսկ ատեն։ Ան – շուշտ կնոջական անսպարծութիւն է, տեսնել որ այր մարդ մը հիանայ իր վրայ, բայց միաժամանակ մեծ ուշադրութիւն է այդ բանը նշմարել այդքան կարճ ժամանակի մը մէջ։ Եւ տակաւ այդ բոլորը չկրցան բացատրել թէ ինչպէս իր եղբայրը այդպէս սոսկալի վիրաւորուած էր, կամ թէ այդ փոքրիկ Սպիտակ Արծիւը ինչ կ'ընէր անոր զրպանին մէջ։ Եթէ իր եղբայրը ոճիրի մը հետ կապակցութիւն ունի, որու մասին աղջիկը բացարձակապէս անմեղ էր եւ անտեղեակ, ուրեմն ինչ կարելին է զործ պիտի դնէր որպէսզի այդպէս ալ մընար։ Միեւ կողմէ եթէ հակնար որ աղջիկը իր աչքերուն փուշի կը ցանէ, պիտի չանար եղելութիւնը կորզել իր իսկ չբծունքներէն։ ու յետոյ այդ պարագային իր պարտականութիւնը պիտի ըլլար, իրրեւ պարկեշտ քաղաքացի՝ ոստիկանութեան իմաց տալ։ Սակայն խնդիրին պէտք է շատ փափկօրէն մօտենալ, որովհետեւ եթէ անմեղ էր, պէտք չէ որ վախցուէր։

Աստր սկսելու մէկ միջոց կար։ — փափաք յայտնել յաջորդ օրը վերտին գալու եւ եղբայրը տեսնելու։ Այս միջոցը միայն պիտի օգնէր հասկնալու համար վիրաւորման պարագաները։

— *Ըսէք, Սըր Ճօն, « Կլօրիա»ի մասին ի՞նչ կարծիք ունիք։*

Լռութիւնը այնքան երկար տեւած էր որ, աղջիկը ուզեց խզել այս հարցումով։

— *Կլօրիա՞ն։ Սըր Ճօն չհասկցաւ։*

— *Այս զբօսանաւը, «Կլօրիա» է իր անունը։*

— *Օհ, թէեւ շատ բան չտեսայ, բայց հրաշալի նաւ մը կը թուի։*

— *Հիանալի է, եւ անիկա իմս է։*

— *Ի՞րն է, Սըր Ճօն աչքերը բացաւ։ Այս օրիորդ Զարա Հայաթը իրաւ որ շատ հարուստ կին մը եղած պէտք է ըլլայ, Կլօրիային պէս զբօսանաւու մը տիրանալու համար։ Տարօրինակ բան. իրեն ծանօթ հարուստ յաճախորդնե – րէն ոչ մէկը որ եւ է տատն խօսած չէր օրիորդ Հայաթի մը մասին, մինչդեռ մէկը որ այսքան հարուստ է անձնական այսպիսի զբօսանաւ մը ունենալու կարող է, պէտք էր քաջածանօթ ըլլար հասարակութեան։*

— *Դուք շատ հարուստ կին մը եք՛ լալէ զատ շատ ալ բախտաւոր էք։ Շատ եւ աւելցուց։ միշտ ալ փափաքած եմ զբօսանաւով ճամբորդել։ ծովը չափազանց շատ կը սիրեմ։*

— *Իրա՞ւ կը սիրէք։ հրաշալի է։ ուրեմն երբեմն եկէք, միասին ճամբորդենք։*

Պատեհութիւնը տեղեծուած էր։ անկէց օգտուելով ըսաւ։

— *Շատ գոհ պիտի ըլլամ։ բայց ձեր եղբայրը առողջանալէ յետոյ։*

Ժպիտը՝ որ անոր դէմքին վրայ կը փայլէր, անհետացաւ։

— *Ո՞րքա՞ն ատենէն կրնայ կատարեալ առողջանալ։*

Սըր Ճօն գլուխը ցնցեց։

— *Կը ցաւիմ որ առ այժմ այդ հարցումին չեմ կրնար պատասխանել, բժիշկը չէ եւ ուժեղ, երբեմն առողջ երիտասարդները իրենք պիտի չուտ կը դանեն։*

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ՆԵՐԹԵԻՆԻ ՀԱՄԱՐ Metro : TOLBIAC)

ԲՒՒԱՆՈՒՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵԳԱՄՍԵԱՅ	ՅՈԱՄՍԵԱՅ
Իրանահ ու գաղութներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

ԿԻՐԱԿԻ
21
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
21 Octobre
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2631

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՋԼԱԽՏ

»»»··«««

Կրնա՞յիք աւելի կարճ բառ մը գտնել, պատկերացնելու համար այն վիճակը որ կը տիրէ եւ կը սպառնայ տեւել գաղութներու մէջ:

Եթէ մամուլը հայելին է որ եւ է ժողովուրդի հանրային կեանքին, ուրիշ եզրակացութեան չի տանիր ձեզ:

Եթէ հանրային կեանքէն պիտի դառնէք ամէն բան, դարձեալ մէկ է եզրակացութիւնը,— ջլախտ:

Արդարեւ, միեւնոյն ողբերգութիւնն է որ կը պարզուի ամէն տեղ, եւ ամէն հարցի առթիւ:

Տասը տարուան պանդխտութիւնը բաւական եղաւ, կորսնցնելու համար մեր հաւատարակչռութիւնը կամ առանցքը:

Բարեհաճեցէք ցուցնել հիմնական հարց մը, որու մասին կարելի ըլլար ճամբու վրայ դիմաւորել իրար:

Ցոյց տուէք հոգ մը, որ նոյն ուժգնութեամբ համակէր բոլոր հոսանքները:

Սեղանի վրայ դրէք ընդհանրական խնդիր մը, եւ եթէ կրնաք ապահովեցէք թէ դուռնչելիի բանաք նոր ճակատ մը և ճեղքի մը:

Անշուշտ կեանքը, մանաւանդ հանրայինը չարժում է եւ պայքար: Եւ գաղափարներու պայքարէն է որ կը ծնի լոյսը:

Մեր խեղճութիւնը չէր որ բացառութիւն պիտի կազմէր, այս բնական օրէնքին մէջ:

Բայց, կրնա՞յիք ապացուցանել թէ իսկապէս գաղափարներու պայքար է որ կը մղուի, այս օտար ափերուն վրայ:

Վէճ ամէն հարցի մասին: կիրք ամէն բանի մէջ: Տգիտութիւն, բթամտութիւն, խուժանավարութիւն, ստութիւն, կեղծիք, հաւատացողութիւն, քինախնդրութիւն: Մէկ խօսքով անսպառ կիրք՝ «չափուելու» կամ խօսքի տակ չմնալու:

Որպէսզի ընդհանուր խօսքեր չարած չըլլանք, կը յանձնարարենք բոլորին ճեռք առնել որ եւ է հակադաշնակցական թերթ, եւ կարդալ իբրեւ միտք, սիրտ կամ լեզու:

Աչս մատնանշումը կատարելով, մտքէ չենք անցըներ առա քինութեան մրցանակը վերապահել դաշնակցական մամուլին:

Դաշնակցական խմբագիրը կամ յօդուածագիրն ալ չիլ ու սիրտ ունին, եւ եթէ հարցը չափուելու կամ զարնելու մասին է, կրնան ապաքէդ կարդալ ճակատ ճակատի:

Բայց,— նորէն կը յանձնարարենք — բարեհաճեցէք թղթատել դաշնակցական եւ հակադաշնակցական հրատարակութիւնները, բաղդատել իւրաքանչիւրին մէջ արձարձուած խնդիրները, արձարձելու ձեւերը, արտայայտուած ոգին, տիրող մտահոգութիւնը, հանրօգուտ ծրագիր մը, ճեռնարկ մը հետապնդելու եղանակը,— եւ, հանեցէք եզրակացութիւնը:

Քանի, լուսաւոր պարագաներ պիտի կրնա՞յիք ցուցնել, համատարած ապականութեան եւ անբարոյականութեան մէջ:

Կը խօսիս Հայաստանի մասին, կը փորձես վերլուծել սեւն ու ճերմակը, չարն ու բարին, ծուռն ու չիտակը,— յետին ապուշը դրիչը մէլանը թաթխելով բառ բառի պոչին կը կապէ,— «Քչնամի», «դաւադիր», «դաւաճան», «հակահայաստանեա՛ց» ...

Փողոցային կռիւ մը կը ծագի ո՛ր եւ է տեղ, հակառակորդներու մէջեւ,— Դաշնակցութիւնը կը դառնայ ... «Հայկական Իթթիհատ»:

Կուսակցական քարոզութիւն պիտի կատարեն, ճառ պիտի խօսին եւ ծրագիրը պիտի պարզեն,— Դաշնակցութիւնը կը հռչակուի անէծք, ներքին չարիք, մաֆիա, քաղցկեղ, դահիճ, գազան, դաւաճան, ջարդարար, աւազակ, մարդասպան (բարեհաճեցէք բառարան մը ճարել եւ լրացնել):

Մարդիկ խմբագրական պիտի գրեն Սուրիոյ կրթական վիճակի մասին, բնականաբար վարկաբեկելով ինչ որ կապ ունի Դաշնակցութեան հետ:

Եւ ահա երկու հմուտ եւ մեծարժէք վաստակաւորներ, իրենց ամբողջ կեանքը գրականութեան եւ դպրոցի մէջ մաչեցուցած երկու ակնածելի ուժեր կը դառնան «Հայաստանէն վռնտուած երկու դատարկապորաններ, որոնք Պէյրութի մէջ «ճեմարան» անուն տակ խանութ մը բացած են եւ ոճրամէա դաստիարակութեամբ մը կ'այլասերեն հոն յաճախող հայ պատանիները» (Պայքար, 22 սեպտ. 1934):

Անբարոյական կամ ջլախտաւոր խմբագիրը մէկ վայրկեան իսկ չանդրադառնար թէ՝ նոյն իսկ եթէ ճեմարանը «խանութ» ըլլայ, Լ. Շանթը եւ Ն. Աղբալեանը դատարկապորաններ չեն:

×

Ինչո՞ւ «Համազգայինն» կը կոչենք այս ջլախտը:

Պարզապէս անոր համար որ, հանրային կարծիքն ալ կարծես թէև կուտայ մտանանշուած համաճարակին:

Ուրիշ որ եւ է ժողովուրդի մէջ, դժուար թէ հանդիպիք այսպիսի ողբերգութեան մը: Մանաւանդ այն փլուզումներէն յետոյ որ պատահեցան, եւ աչքի առջեւ ունենալով այն հեռանկարը որ կը սպառնայ, այս պղտոտաներուն վրայ կամ այլուր:

Օտարականը, եթէ ծանօթանար մեր պայմաններուն եւ յետոյ իմանար թէ ի՛նչով ենք զբաղած, այսպէս արմատախիլ եւ ցիրուցան, ապահովաբար պիտի այրէր ինչ որ գրուած է դիրքերու մէջ, եւ պիտի գրէր բոլորովին նոր, անլուր պատմութիւն մը, այս ժողովուրդի մասին:

Որովհետեւ, իսկապէս անլուր է ինչ որ տեղի կ'ունենայ մեր աչքերուն առջեւ, աչխարհասատան փլուզումէն ճիշդ քսան տարի վերջը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԻՏԱԼԻԱ ՉՈՒԶԵՐ ՑՈՒՑՆԵԼ ԿԱԼԱՆԱՒՈՐՆԵՐԸ

Ազահովութեան Տեսչութեան պաշտօնեան

ՍՏԻՊՈՒԵՑԱԻ ԴԻՄԵԼ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԻՆ

Երէկ մանրամասնօրէն հաղորդած էինք խրուաքներու յեղափոխական կազմակերպութեան երկու գլխաւոր վարիչներուն, Տոքթ. Անթէ Փավէլիչի եւ Ռվաթէրնիքի (Քրամէր) ձերբակալումը, Տուբրովնիկ (Իտալիա): Այս լուրին վրայ, Ֆրանսայի Ազահովութեան Տեսչութեան պաշտօնեաներէն Պ. Ռուայէո Թո – րինօ գնաց, կալանաւորները անձամբ տեսնելու եւ ստուգումներ կատարելու համար: Միեւնոյն ատեն, տեղական թերթերը կը գրէին թէ այսօր – վաղը Ֆրանսայի պիտի յանձնուին երկու ամբաստանեալները:

Արդ, Ազահովութեան պաշտօնեան Թորինօ երթալով, գըտնուեցաւ դառն անակնկալի մը առջեւ: Իտալական ոստիկանութիւնը մերժեց անոր ցուցնել երկու ամբաստանեալները: Գրասենեակ – կին մէջ իրեն յայտարարեցին.

— Ահաւասիկ ֆրանսական ոստիկանութեան խնդրանքով ձերբակալուած երկու մարդոց լուսանկարները եւ մատի դրոշմները: Կրնամ հաստատել թէ եղած մատնանշումները կը համապատասխանեն իրականութեան եւ կասկածներ չկան մարդոց ինքնութեան մասին:

— Չեմ վիճիր, պատասխանեց ֆրանսացի պաշտօնեան, բայց կ'ուզէի անձամբ հարցաքննութիւն մը կատարել, գոնէ ձեզմէ խնդրել որ ճանի մը հարցումներ ուղղէիք ձեր բանտարկեալներուն:

— Անկարելի է գոհացում տալ ձեզի, միջազգային սովորութեանց պատճառով: Մենք բացորոշ հրահանգներ ունինք Հռոմէն: Չէք կրնար հարցաքննութեան ձեռնարկել: Նոյնիսկ չէք կրնար բանտարկեալները տեսնել:

— Կը ցաւիմ, պատասխանեց Ֆրանսայի Ազահովութեան պաշտօնեան: Գոնէ կրնա՞ք ըսել թէ երբ Իտալիա մտած են:

— Անկարելի է: — Այն ատեն ցոյց տուէք իրենց իջած պանդոկը:— Անկարելի է:

Իտալացի պաշտօնեաները ցաւ յայտնելով որ չեն կրնար աւելի տեղեկութիւն տալ, խօսակցութեան վերջ տուին փաշական բարեւով մը: Ասոր վրայ, ֆրանսացի պաշտօնատարը ճարահատ դիմեց հիւպատոսին, եւ բացատրելով իր կրած դժուարութիւնները, խնդրեց դիմել Հռոմի ֆրանսական դեսպանին միջամտութեան, որպէսզի անմիջապէս հրահանգներ տրուին Թորինօ:

Այս առթիւ, ճշդուեցաւ թէ իտալական ոստիկանութիւնը որ եւէ հրահանգ չէ ստացած երկու բանտարկեալները յանձնելու համար եւ առ այժմ հետապնդումներ կը կատարէ երրորդ ամբաստանեալի մը մասին, որ կը կոչուի Տոքթ. Պէրպէրիս: Այս մարդը հեռախօսով սենեակ մը վարձած էր Թորինօյի մէկ պանդոկին մէջ, բայց յետոյ անհետացած է:

ԵՐԿՈՒ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ ՉԵՆ, ԱՅԼ...

»»»··«««

Հռոմէն կը հեռագրեն Փարիզի թերթերուն.— *Իտալական մամուլը Փավէլիչի եւ Ռվաթէրնիքի ձերբակալութիւնը հաղորդեց պաշտօնական դիրքով մը, առանց որ եւ է մեկնութեան: Նոյնիսկ Թորինոյի երկու կարեւոր թերթերը, որոնք այնքան լաւատեղեակ են եւ կը սիրեն ընդարձակ մանրամասնութիւններով նկարագրել որ եւ է դէպք, համակերպեցան տրուած ազդանշանին:*

Միւս կողմէ, բոլոր թերթերն ալ երկու յեղափոխական գործիչներուն մասին եղած անօրինութիւնը կը ներկայացնեն իբրեւ պարզ զուլական միջոց մը: երկու մարդիկը ձերբակալուած չեն, բառին իրաւագիտական իմաստով, ձերբակալման հրամանագիր չէ հանուած, որ եւ է հարցաքննութիւն չէ բացուած, այլ պարզապէս ոստիկանութեան տրամադրութեան տակ կը պահուին, սպասելով որ քննուի անոնց իրաւական կացութիւնը: Իտալիոյ պատժական օրէնքը այս ձեւ հսկողութիւնը կը կոչէ «Փէրմօ» (արգելափակում), զանազանելով « արէսթօ »էն, որ բուն ձերբակալութիւնն է:

Ըստյց կը չըլլի թէ Փավէլիչ, որ չատ կը ճամբորդէր, իր բնակութեան գլխաւոր վայր ընտրած էր Իտալիան, եւ ուկոսլավիայէն աքսորուելէն ի վեր: կարգով բնակած է Փէսարօ, Պրէշիա եւ Միլան, ուր կը գտնուին, կ'ըսեն, իր կինն ու զաւակները: Իր յեղափոխական գործունէութիւնը կը տարածուէր մինչեւ Զուիցերիա եւ Պելժիա, ուր խրուաք բանուորներ կը գտնուին: Ուրիշ ղրոյցի մը համաձայն, փորձեր է կազմակերպութեան եւ դինավարժութեան կայան մը հաստատել Իտալիոյ մէջ, իր հետեւորդներուն համար: Յայտնի չէ թէ ինչ անցագրով ճամբորդած է, քանի որ խիստ հսկողութիւն կը կատարուի իտալական սահմանին վրայ: կը կարծուի թէ ունէր կեղծ անցագիրներ, չեխական, ռումանական, հունգարական եւ թերեւս իտալական:

Երկու ամբաստանեալներըԶրաճսայի կամ եուկոսլավիոյ յանձնելու համար, անհրաժեշտ է վերաքննիչ ատեանին մէկ վճիռը, իսկ այդ ալ կրնայ տրուիլ միայն քրէական յանցանքներու համար:: Եթէ ամբաստանեալները որ եւ է յանցանք գործած են Իտալիոյ մէջ, կրնան դատուիլ մանաւանդ ատեանին կողմէ, որ խստօրէն կը գործադրէ պետական պաշտպանութեան օրէնքը:

Մինչ այս մինչ այն, Մարսէյլի հարցաքննիչ – դատաւորը անհրաժեշտ ձեւակերպութիւնները կատարած է, պահանջելու համար Փավէլիչէի եւ Քրամէրի յանձնումը:

Ոստիկանութիւնը կը յայտնէ թէ Փավէլիչ Ալիենօն գտնուած է հոկտ. 6–7ին, միւս դաւադիրներուն հետ: Չի հաստատուիր այն լուրը թէ սեպտեմբեր 30ին Մարսէյլ գտնուած է: Այն մարդը որ նշանակուած պանդոկը լքած էր իրեւ Փավլէսքու, իսկապէս գոյութիւն ունի: Ռումանացի մըն է՝ երկաթուղիի պաշտօնեայ, որ կանոնաւոր անցագիր ունէր եւ օդափոխութեան եկած ըլլալով, այժմ վերադարձած է Պուքրէշ:

Նոր ձերբակալութիւն մը Պելժիոյ մէջ

Պելժիոյ Ազահովութեան Տեսչութիւնը Լիէժի մէջ ձերբակալեց Խրուաք մը, Սթիփօ Փէրիչ, որ ծնած է 1896ին եւ կը բնակէր Փէչմա: Զորեքշաբթի օր, գաղտնի ոստիկաններէ հետապնդելէն կասկածելի մարդ մը, որ խրուաքերէն կը խօսէր կայարանին մօտ, ուրիչ երեք անձերու հետ: Բիչ յետոյ ընկերները բաժնուեցան եւ մարդը պանդոկ մը մտաւ: Ոստիկանները հետեւելով, հարցաքննութիւն մը կատարեցին: Ամբաստանեալը ցոյց տուաւ իր նունդպա – րական անցագիրը, որուն վերջին վիզան էր հոկտ. 13: Իր անունը անծանօթ չէր, որովհետեւ Փէրիչ անցեալ յուլիսին Լիէժ գացած էր, խրուաք յեղափոխական կոմիտէին խումբերը վերակազմելու համար: Սենեակին մէջ խուզարկութիւն կատարուելով, բազմաթիւ թուղթեր բռնուեցան որոնք այժմ կը թարգմանուին: Վրան գտան 22000 մարք, 4100 պելժիական եւ 300 ֆրանսական ֆրանկ: Արժանթին երթալու կը պատրաստուէր: Ոստիկանութիւնը կը կասկածի թէ Ֆրանսա գտնուած է, իբրեւ Տոքթ. Փավէլիչի պատուիրակներէն մէկը: Ֆրանսայի Ազահովութեան Տեսչութենէն պաշտօնեաներ գային Լիէժ, ստուգումներ կատարելու համար:

Գերմանիա եւ Հունգարիա ակռայ ունի՞ն

Տոքթ. Փավէլիչի ձերբակալութեան առթիւ, թերթերը կը գրեն թէ խրուաք յեղափոխականը վերջերս Պերլին կը գտնուէր, ուր կը հրատարակուի նաեւ իր թերթը:

Այս առթիւ գտնատան ակնարկներ եղած ըլլալով, Պ. Ալֆրէտ Ռոզենպէրկ, նացիներու արտաքին քաղաքականութեան դիւանապետը, հերքեց թէ որ եւ է կապ ունեցած կամ դրամ տուած է խրուաքական կազմակերպութենէն: Գերմանիոյ արտաքին նախարարութեան պաշտօնաթերթն ալ հերքում մը հրատարակեց այս մասին, աւելցնելով թէ ամէն երկրի մէջ ալ Խրուաքներ կան եւ թէ գերմանական ոստիկանութիւնը խստօրէն կը հսկէ կասկածելի շրջանակներու վրայ:

Արդարեւ, ստուգուած է թէ այն օրէն ի վեր որ Գերմանիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ յարաբերութիւնները բարեկամական դարձան, չատ մը Խրուաքներ հեռացան Պերլինէն: Առանց մէջ էր Տոքթ. Փավէլիչ:

**** Հունգարական մամուլը կը շարունակէ վճռականապէս մերժել ո՛ր եւ է պատասխանատուութիւն՝ Մարսէյլի դաւադրութեան մէջ: Վարչապետն ալ հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրաւ, Հունգարիոյ հեռագրական գործակալութեան.— Ես Վարչաւա կ'երթամ կատարեալ հանդարտութեամբ: Որ եւ է պատճառ չունիմ տարբեր զգացում կրելու, թէեւ այժմ իր գաղթականէութեան հասած է կարգ մը երկիրներու մամուլին զրպարտիչ պայքարը՝ Հունգարիոյ դէմ. պայքար մը որ կը ձգտի մեր երկիրը քաւութեան նոխազ դարձնել Մարսէյլի ողբերգութեան համար: Երբ ճշմարտութիւնը ամբողջովին հաստատուի, Հունգարիոյ դերը յստակօրէն պիտի երեւայ աչխարհի առջեւ, որովհետեւ այն առեն անկասկած պիտի ապացուցուի թէ ոչ միայն հունգարական կառավարութիւնը, կամ որ եւ է պետական օրգան, այլեւ ո եւ է հունգար հպատակ չէ խառնուած եղերելի ոճիրին:*

**** Տատուգուած է թէ Փավէլիչ եւ Ռվաթէրնիք որ եւ է ինքնութեան թուղթ չունէին, երբ հսկողութեան տակ առնուեցան: կը կարծուի թէ ոչնչացուցած են իրենց անցագիրները, որպէսզի չհասկցուին իրենց ճամբորդութեան մանրամասնութիւնները*

Ամէն կողմ հետագիրներ ուղղուած են, գտնելու համար ուրիչ դաւադիր մը, որ կը կոչուի Փեթար: Տրուած տեղեկութեանց համաձայն, այս մարդն է չիկահեր կնոջ ընկերակիցը եւ ինք բաժնած է պէնքերը, մահափորձի առթիւ: Զուրի պէս Փրանսերէն, սերպերէն եւ իտալերէն կը խօսի: Ամբողջ կեդր. Եւրոպայի մէջ քննութիւններ կը կատարուին այս խորհրդաւոր մարդու մասին:

Նախագահ Փոանքաւէրէի յուղարկաւորութիւնը

Երէկ արտակարգ հանդիսաւորութեամբ կատարուեցաւ նախագահ Փոանքաւէի յուղարկաւորութիւնը, սկսելով ժամը 11ին: Անհամար բազմութիւն մը խռնուած էր Պանթէոնի շրջակաները, հակառակ անձրեւոտ օդին: Ճիշդ ժամը 11ին դագաղը դրուեցաւ մահարեմի մը վրայ, եւ միակ դամբանականը խօսեցաւ Պ. Տումէրկ, ինչպէս եղած էր Պ. Պառթուի թաղման առեն: Զայնասփիւռ գործիքներ ամէն կողմ կը տարածէին վարչապետին ճառը: Ցետոյ դագաղին առջեւէն անցք մը կատարեցին զինուորները, առաջնորդութեամբ Փարիզի զինուորական հրամանատարին եւ կառավարիչին: Ծովային զինուորներն ալ մասնակցեցան այս արարողութեան: Այնուհետեւ կազմուեցաւ թափօրը, դէպի Նոթր Տամ: Դագաղը դրուած էր հրատայլի մը վրայ: կրօնական արարողութիւնը ժամը 12·30ին սկսելով տեւեց մինչեւ 1·15, ուրկէ վերջը նախագահին մարմինը փոխադրուեցաւ Նիւպէքուռ, հանդուցեալին ընտանեկան դամբարանը:

**** Պ. Խատիսեան ցաւակցական դիր մը ուղղեց վարչապետ Պ. Տումէրկի, յանուն Հայ Գաղթականներու Գրասենեակի վարչական խորհուրդին, խորհրդակ ղրկելով «Մեծ Ֆրանսացին եւ մեծ հայրենասէրը, որ իրրեւ անկեղծ եւ անձնուէր բարեկամ միշտ հաւատարիմ պաշտպանը հանդիսացած է հայ գաղթականներուն»: Վարչապետութեան դիւանը շնորհակալութիւն յայտնած է այս ցաւակցութեան առթիւ:*

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆՑ ԺՈՂՈՎԸ ՊԵԼԿՐԱՏԻ ՄԷՋ

»»»··«««

Հոկտեմբեր 19ին, Պալքանեան Թաղաւորին յուղարկաւորութենէն անմիջապէս վերջը, Պելկրատի մէջ ժողով գումարեցին պալքանեան եւ Փոքր Համաձայնութեան պետութեանց արտաքին նախարարները.— Թիթուլէսքու (Ռումանիա), Մաքսիմոս (Եուկոսլաւիա), Եէվթիչ (Եուկոսլաւիա), Թէվֆիք Րիւշտի պէյ (Թուրքիա) եւ Պէնէչ (Չեխոսլովաքիա): Ժողովէն անմիջապէս վերջը, երկու զեկոյցներ հրատարակուեցան, մէկը՝ Փոքր Համաձայնութեան, միւսը՝ պալքանեան ուխտին անունով: Երկուքն ալ միեւնոյն բովանդակութիւնն ունին: Հինգ երկիրներու նախարարները քննելով Մարսէյլի դէպքը, այն եզրակացութեան եկած են թէ եղածը «ոճիր մըն է որ սահմանէն դուրս գործող ուժերու կողմէ գործուած ըլլալով, կը վերաբերի արտաքին քաղաքականութեան: Արդարեւ, վերջին ժամանակներս բազմաթիւ ահաբեկչական արարքներ գործուած են, որոնց նպատակն է վնասել կարգ մը երկիրներու միջազգային կացութեան կամ վերջերս իրենց ազգային միութեան հասած երկիրները ղրկել իրենց ամէնէն փորձ դատաւորներէն: Այսպիսի կացութեան մէ մը առջեւ, Փոքր Համաձայնութեան մնայուն խորհուրդը անհրաժեշտ կը գտ–

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ· էջ՝

ՎԱՎԱՉԱՍՊԱՆՑԻ

»»•««

Գոհ : Ժամն էր մոտ վեցին։ Ես դեռ չէի հասցրել ոտքս դուրս դնել տնից, երբ ինձ մոտ վազեցին Ալիսան, Ռուբոն և Ռոզան։ Նրանք ինձ տեսան պատուհանից և վազեցին ինձ ընդառաջ։ Ես նրանց ասացի, որ ինձ հետ գան, և ես նրանց կտանեմ Ռոզայի տունը։ Նրանք ուրախացան և ինձ հետ գնացին։ Ես նրանց տարա Ռոզայի տունը։ Ռոզան ինձ ասաց, որ ինքը ևս ուզում է գնալ Վաղարշապատ։ Ես նրան ասացի, որ ինձ հետ գնա։ Ռոզան ասաց, որ ինքը ևս ուզում է գնալ, բայց ինքը չի կարող գնալ, որովհետև ինքը ոչ մի ծանոթ չունի Վաղարշապատում։ Ես նրան ասացի, որ ինքը ծանոթ չունենալու համար չպետք է չգնա։ Ես նրան ասացի, որ ինքը ինձ հետ կարող է գնալ, որովհետև ես նրա համար ծանոթ կգտնեմ։ Ռոզան ասաց, որ ինքը ևս ուզում է գնալ, բայց ինքը չի կարող գնալ, որովհետև ինքը ոչ մի ծանոթ չունի Վաղարշապատում

ՓԱՆՈՍ ԼԻՒ-- (ՏՈՒՐՔ ՊԱՇՏՊԱՆ)

»»»··«««

Ինչպէս ոչ մէկը հոս ի՛մանայ, ես ալ հոն ծանօթացած եմ Մարիկին հետ։ Ան ինծի պատմեց իր անցեալը, որ ինծի համար նոր չէր։ Ես գիտէի, որ Մարիկ Ռուսիոյ մէջ ծնած է, հոն մեծցած, հոն ամուսնացած է ռուս սպայի մը հետ, որ ինքն ալ սպանուած է պատերազմի ատեն։ Մարիկ ունի երկու զաւակներ, որոնք հոն կը մնան իրենց հօր մօտ։ Ան ինծի պատմեց նաեւ, որ ինք Ռուսիոյ մէջ ունեցած է մեծ կալուածներ, որոնք յեղափոխութեան ատեն գրաւուած են։ Ան ինծի պատմեց նաեւ, որ ինք Ռուսիոյ մէջ ունեցած է մեծ կալուածներ, որոնք յեղափոխութեան ատեն գրաւուած են։

Ես գիտէի, որ Մարիկ ունի մեծ կալուածներ Ռուսիոյ մէջ, որոնք յեղափոխութեան ատեն գրաւուած են։ Ես գիտէի, որ Մարիկ ունի մեծ կալուածներ Ռուսիոյ մէջ, որոնք յեղափոխութեան ատեն գրաւուած են։

Մարիկ ինծի պատմեց, որ ինք Ռուսիոյ մէջ ունեցած է մեծ կալուածներ, որոնք յեղափոխութեան ատեն գրաւուած են։ Ան ինծի պատմեց նաեւ, որ ինք Ռուսիոյ մէջ ունեցած է մեծ կալուածներ, որոնք յեղափոխութեան ատեն գրաւուած են։

— Օհոյ, բարե՛ւ, բարե՛ւ, ինչո՞ւ ես ինծի համար ուրախ չես տեսնուելուդ համար։ Ես ալ ուրախ եմ, որ քեզ կը տեսնեմ, բայց ինչո՞ւ ես այդքան տխուր։

Մարիկ ինծի պատմեց, որ ինք Ռուսիոյ մէջ ունեցած է մեծ կալուածներ, որոնք յեղափոխութեան ատեն գրաւուած են։ Ան ինծի պատմեց նաեւ, որ ինք Ռուսիոյ մէջ ունեցած է մեծ կալուածներ, որոնք յեղափոխութեան ատեն գրաւուած են։

— Ես ալ ուրախ եմ, որ քեզ կը տեսնեմ, Մարիկ, բայց ես տխուր եմ, որովհետեւ ես ալ կորսնցուցած եմ իմ ամբողջ կալուածքս։ Ես ալ կորսնցուցած եմ իմ ամբողջ կալուածքս։

Մարիկ ինծի պատմեց, որ ինք Ռուսիոյ մէջ ունեցած է մեծ կալուածներ, որոնք յեղափոխութեան ատեն գրաւուած են։ Ան ինծի պատմեց նաեւ, որ ինք Ռուսիոյ մէջ ունեցած է մեծ կալուածներ, որոնք յեղափոխութեան ատեն գրաւուած են։

—

նէ որ անխտիր բոլոր պետութիւնները գործակից խաղաղասիրական ոգիով եւ հանդարտօրէն, որպէսզի պատասխանատուութիւնները ճշդուին։ Նոյնպէս, կը պահանջէ որ միջոցներ ձեռք առնուին, որպէսզի ապագային չկրկնուին այսպիսի դէպքեր։ Արդարեւ, եթէ միջազգային յարմար միջոցներ ձեռք չառնուին եւ չգործադրուին պահանջուած ուղղամտութեամբ եւ բարեկամեցողութեամբ, մնայուն խորհուրդը կը կարծէ թէ չատ ծանր ընդհարումներ պիտի պատահին։ Փոքր Համաձայնութեան կառավարութիւնները իրենց բացարձակ համերաշխութիւնը կը յայտնեն Եուկոսլավիոյ եւ յանձն կ'առնեն խստօրէն գործադրել իրենց յանձնառութիւնները եւ անխոնջ եռանդով չարունակել այն քաղաքականութիւնը զոր վարած են մինչեւ այսօր»։

Պ. Մաքսիմոս յայտարարեց թէ պալքանեան միութեան յառաջիկայ ժողովը պիտի գումարուի հոկտեմբեր 30ին, Ենկիւրիի մէջ։

Ռումանիոյ կարոլ թագաւորը եւ Եուկոսլավիոյ խնամակալ իշխանը ունկընդրութեան ընդունելով նախարարները, իրենց հաւանութիւնը յայտնեցին արուած որոշումներուն։

ԱՐՏԱՒԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ Հռոմ պիտի երթայ նոյ. 5ին, գլուխ հանելու համար այն ծրագիրը զոր կազմած էր հանգուցեալ Պ. Պարթու։ Փարիզի մէջ լաւատես են այս ճամբորդութեան մասին, հակառակ Մարսէյլի մահափորձին առթիւ տիրող անորոշութեան։

ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ ՄԵՌԱՒ Զօր. Ֆօն Ֆլուէ, 1914ի գերմանական արշաւանքին հրամանատարը, որ չարաչար պարտութեան մատնուած էր Մառնի վրայ։ 88 տարեկան էր։

ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ 15րդ միջազգային խորհրդաժողովը կը բացուի այսօր, Թոֆիդայի մէջ։ Պատուիրակներ ղրկած են 60 երկիրներ։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՏԷՄԻՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած ՏԷՍԻՆԻ *ԲՐԻՍՏՈՓՈՐ, ՉԱՒԱՐԵԱՆ եւ ՌՈՍՏՈՄ* խումբերու կողմէ եւ *Յովհաննուորութեամբ ՏԷՍԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷԻ*

Այսօր կիրակի իրիկուան ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. ՏԱՆ ՄԷՋ

Կը խօսի ընկեր **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին ընկ. *Ա. Մելքոնեան (չութակ)*, ընկերները *Լ. Ալէմեան, Մ. Միրզէ, Ա. Մարզարեան, Տ. Զէյլոեան (արտասանութիւն)*, օրիորդ *Ծ. Տէր Պետրոսեան, Թաթաւլեանեան, Տիկին Հ. Դրիգորեան (երգ)*։ փոքրիկ աղջիկներու կողմէ չուրջպար եւ պար մասնակցութեամբ ընկ. *Էրօի (պանժօ)* եւ *Ռուբէնիկի (ճազ)*։

կը պարէ փոքրիկն *Պետօ Գրիգորեան*։

Ցախքերու մասնակցութեան համար 2 Ֆր., անգործներու մուտքը ազատ է։

նի, զոր չի ճանչնար բանականութիւնը,— միթէ բանականութեա՞մբ կը սիրէք զուք»։

Ցետոյ անծանօթ հեղինակը կ'ըսի – դունի թէ « սէրը նոյնն է ամէն տեղ», — տեսակէտ մը որ հիմնուած է ժր. դարու ընկերային հոգեբանութեան ծանօթ ըմբռնումներուն վրայ, որոնք կը պնդէին թէ « մէկ է բնութիւնը ա– մէնուրեք »։ Ընդհակառակն, փասքալ կը դրէ թէ « իւրաքանչիւր բնութիւն– ներ կան մարդկային բնութեան մէջ»։

Այս ամէնէն վերջ, Պուանէլի կը վճռէ թէ անվիճելի է որ փասքալ չէ « ճառ սիրոյ զգացումներուն մասին գործին հեղինակը։

ՀԱՅ ԲՈՅԺ (HAY-POUJ)

ժողովրդական ամսաթերթ բժշկութեան եւ առողջապահութեան

Տարեկան 12 թիւի համար՝ ՖՐԱՆՍԱ. 20 ֆրանք, ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ 25 ֆր.։

Դիմել՝ **Dr. CH. AIVAZIAN, 17, Rue Damesme,** PARIS

1.— *Առաջին թիւէն սպառ ենք պահանջէն առելի։ Բոլոր անոնք որ կը փափաքին, նմոյշի համար, ձրի ՀԱՅ – ԲՈՅԺ մը ունենալ, թող ղրկեն իրենց հասցէն մեզի։ Առաջին թիւը կը ղրկենք ձրի,— եթէ հաւնին, կը բաժանորդագրուին։*

2.— *Երկրորդ թիւը չեն ստանար բոլոր անոնք, որ նմոյշի համար ՀԱՅ – ԲՈՅԺ ստացած են՝ բայց չեն վճարած բաժնեգինը մինչեւ ամսագլուխ։*

3.— *ՀԱՅ – ԲՈՅԺ, իր տեսակին մէջ հայ գաղութներու միակ ամսաթերթը, առաջին իսկ թիւով այնքան գնահատութեան արժանացաւ, որ ներկայիս կը հաշուէ 763 բաժանորդ։ Հասած գնահատական նամակներէն կը հետեւ – ցնենք որ ՀԱՅ – ԲՈՅԺ չուտով պիտի դառնայ ամէնէն շատ տարածուած հայ պարբերականը եւ*

ՀԱՅ ՏՈՒՆԵՐՈՒ ԲԺԻՇԿԸ

4.— *Փնտռեցէք երկրորդ թիւը ամսագլուխն, միշտ հետաքրքրական եւ այլազան բովանդակութեամբ, ժողովրդական մաքուր լեզուով եւ ընտանիք – ներու համար օգտակար գիտելիքներով։*

ԵՒԵԿՈՑԹ_ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած

ՀԱՅ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐՈՒ եւ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Դեկտեմբեր 15ին շաբաթ գիշեր

Նկատի ունենալ այդ թուականը։

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ՆՈՅ. 1 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ (ՄԵՌԵԼՈՑԻ ՕՐ) ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 4ԻՆ

SALLE GAVEAUԻ ՄԷՋ,

Ղեկավարութեամբ Ա.Ր Ա.Յ ՊԱՐԹԵԻԵՆԻ

Կը մասնակցի ջութակահարուհի *ԼԻՏԻ ՏԷՄԻՐՃԻԱՆ*

եւ 50 հոգինոց ՍԻՆՖՕՆԻԿ նուագախումբ

Բացառաբար ժողովրդական գիներով

Մանրամասնութիւնները՝ ատենին։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ՎԷՄ»

Մամուլի տակ է եւ քանի մը օրէն լոյս կը տեսնէ ՎԵՑԵՐՈՐԴ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ.—

Վ. ՄԻՆԱՒՈՐԵԱՆ՝ «Փոթորիկից առաջ», Ց. ԻՐԱԶԵԿ՝ Եւս մի հին թա– տերգութիւն», Ց. ՉԱՒԱՐԵԱՆ՝ «Մայեաթ Նովա» (վերջ), ՉՕՐ. Գ. ՂՈՐ – ՂԱՆԵԱՆ՝ « Հայաստանի հանրապետութիւնը եւ պետութիւնները » (վերջ), Ա. ԽՈՆԴԿԱՐԵԱՆ՝ « Օպողիցիան Հանր. Հայաստանում », ՍԱՄՍՈՆ՝ « Հա – յաստանի անդր. դեսպանը Պարսկաստանում », ՊՐՕՖ. Զ. ԱԻԱԼՈՎ՝ « Բա – թումի խորհրդաժողովը » (վերջ), Հայաստանի խորհրդ. Արձանագրութիւն – ները, Նոր թուղթեր, Կեանք եւ Մշակոյթ, Ռ. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ, Բ. ԹԱՇԵԱՆ եւայլն։ Գիրք եւ մամուլ, *Գրախօսական՝ Ա. ԱԲԵՂԵԱՆ, Ց. ՉԱՒԱՐԵԱՆ*։ Խմբագրութեան կողմից, Ցաւելուած՝ *Վ. ԵԼ. ՄԱՆԿՈՒՆԻ՝ « Դէորգ Դ. եւ իր ժամանակը*, Նկարներ։

Տարեշրջանը լրացած ըլլալով՝ բաժանորդներէն եւ գործակալներէն կը խնդրուի փակել իրենց հաշիւները։

S. VRATZIAN

13, Rue des Platanes Cité Jardins. Plessis – Robinson (Seine), France:

«*ՎԷՄ*»ի Ֆրանսայի ընդհանուր գործակալն է՝ Լ. Գեւոնեան, **17 Rue Damesme,** PARIS (13e)։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԺ – ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e)

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն կէսօր

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օղիին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ իջնում ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

փնտռեցէ՛ք գայն կարմիր պիտակով։ Ընգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի ֆիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու

EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis, Tél. Plaine: 09 - 95

ԼԻՈՆԻ եւ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

ՆԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian *24, rue Assalit. Nice (A. M.)*

ՏՕՔԹ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՓԱՐԻԶԻ ԲԱԺԵ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Նախկին գլխաւոր բժիշկ եւ վիրաբոյժ իմպիրի ազգ. հիւանդանոցին

33. Rue Poissonnière (Rex սինեմային ճիշտ քովը)

Մէթրօ՝ Bonne-Nouvelle

Ընդունելութիւն ամէն օր ժամը *14—18* եւ ժամադրութեամբ։

Վարձու յարկաբաժիններ

Վարձու են Avenue d'Italie, Մէթրոյին մօտ։

1.— *Երկու արեւտ սենեակներ, rez de chaussée, խոհանոց, ջուր, կազ եւ էլեկտրականութիւն։ Տարեկան վարձք՝ 1160 ֆրանք, շաբաթ միասին։ Բրթրիլ 800 ֆր.*

2. *Երկու արեւտ սենեակներ, ջուր եւ էլեկտրականութիւն։ Տարեկան վարձք՝ 800 ֆրանք շաբաթ միասին։ Բրթրիլ 700 ֆրանք։ Դիմել՝ ԱԼԼԱՎԵՐՏԵԱՆ, 17, Rue Damesme, Փարիզ (13)։ Tél. Gla. 15-70 եւ Gob. 55-87։*

ՎԱՐԶՈՒ Է

CHELLES-COURNAY (S. & M.) *արուարձանի մէջ, կայարանի մօտ, վիլլայի մը երկրորդ յարկը, երեք մեծ սենեակներ, առանձին առնդունիս, կազ եւ ջուր, ձրի։ 1600 քառ. մեդր հողին կէսը, լաւ շրջապատուած, տարեկան վարձք՝ 2000 ֆրանք։*

Հաղորդակց. միջոց.— կար սը լ'Էսթին 20 վայրկեան, կարին մօտ։ Փարթ Վէնսէնէն հանրակառք թիւ 113։

Դիմել դերձակ Կ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆի 13' Rue Saulnier, Paris (9)։

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

44, Rue Lafayette – Paris (9e) Métro: Peletier **Tél. Taitbout 53 – 32**

Կը տանձնէ Վաճառական, Պատժական եւ Քաղաքային ամէն տեսակ դատեր։ Իրաւագիտական խորհրդակցութիւններ դատական եւ վարչական գործերու համար գրաւոր եւ կամ բերանացի։ Նախարարութեանց եւ բոլոր պաշտօնատուներու մօտ, վարչական եւ իրաւական դիմումներ։ Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մասնաւոր դիւրութիւններ պատուագին վճարման համար, նկատի առնելով ներկայ տնտեսական տագնապը։ Մասնաւոր ապահովութիւն քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման դատերու համար, ինչպէս նաեւ վիզայ Ամերիկա մեկնելու համար։ Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն։ Դիմեցէք եւ պիտի ստանաք ամէն գոհացում։ Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Առաջին խորհրդակցութիւնը ձրի է։

ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ

ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

16, Avenue de la Porte d'Italie. Paris (13e).

կը ճախենք ամէն տեսակ ժամացոյցներ, ամէն տեսակ ոսկեղէն զարդեր՝ օղ, մատանի, շղթայ, ապարանչան, ասեղ եւլն.։

կը նորոգենք՝ ամէն տեսակ ժամացոյցներ եւ զարդեղէններ։

Խնդ մեալ աշխատանք եւ չափաւոր գին։

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton:** 52-73

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ORCHESTRE S. PARIKIAN

Ամէն վերջ այլեւս հայկական բոլոր պարահանդէսները, երեկոյթները, ինջոյքները, հարսանեկան եւ նշանախօսութեան ընտանեկան հաւաքոյթները պիտի անցնին կատարեալ ոգեւորութեամբ մը եւ խանդավառութեամբ, ո – րովհետեւ Ս. ԲԱՐԻԿԵԱՆ, ծանօթ ջութակահարը, կազմած է ԸՆՏԻՐ ՕՐ – ՔԻՄԻՐ մը, խնամուած répértoireով, որուն մէջ կը մտնեն ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ նորութիւնները ու միեւնոյն ժամանակ ընտրուած morceaux de salonները, *եւ որ իր մէջ կը հաւաքէ Փարիզի ամէնէն նշանաւոր հաստատութիւններէն մասնա– տորապէս պատուած նուագածուները։*

ORCHESTRE S. PARIKIAN *բոլոր չրջանակներու մէջ փնտռուած միակ երա– ժշտախումբն է, որովհետեւ երաժշտական ամէն առաւելութիւններն ունենալէ զատ, ԴԻՒՐԱՄԱՏԶԵԼի եւ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ կը տրամադրէ իր օրքէսթրը։*

Պայմաններու համար դիմել ուղղակի իրեն՝ **S. PARIKIAN, 43, Rue Descartes, Paris (5e), Tél. Odéon 91–84:**

ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒՎԻՆՈՑԻ Հ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը իր չնորհակալութիւնները կը յայտնէ Օր. Հայկուհի Բանոս– եանի եւ Պ. Արտաչէս Ցակոբեանի որ իրենց նշանախօսութեան առթիւ նը– ուիրեցին 50 ֆրանք։

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme, PARIS (13e)

ԲԺԻՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՈՒԹԻՒՆ

17, rue Réaumur. Métro Arts & Métiers կամ **République.**

Tél. Arch. 54 - 27

Վէներական հիւանդութիւնն. ֆրանկախտ, ջերմամիզութիւն. արեան, անկարողութեան, կանանց եւ ներքին հիւանդութ. յղացաւ., սիր– տի, ստամոքսի եւ Ծորերու հիւ. Ախտատ. բուժում՝ պատուաստով եւ էլեկտրականու– Ցետաք: Արեան, մէզի եւ սիրտի քննութիւն։ Ամէն օր՝ 9-1 եւ 4-8.30, կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9 12: Ձրիդ. գործաւորներու եւ պաշ– տօնեաներու: Ասիւրանս Սօսիալ։

ԿՈՇԻԿ (քաշ - քոշ), ՓՈՒԼ - ՕՎԵՐ եւ ԲՈՒՐԴԻ ՋԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐ,

*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէ՛ք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ Gutemberg 57-57

Միջոց տրամադրելի է ընտիր մը երմը՝ անմրցելի գիներով։

ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

ԾԱԽՈՒ Է ԻՎՐԻՆԵՐՈՒ հրաշալի հոգամասը, բնա– կուելեան ամէն յարմարութիւններով, Փարիզի արուաճաններուն մէջ գեղեցիկ վայր մը, առաջնական դիրք, շքեղ ճաշա– տանեներ, ԿԱՐ ՏԸ Լ'ԷՍԹԷՅԷն 15 վայրկեան հեռու, բացառիկ գի– ներ, 5 տարի ապառիկ։

Տեսնելու եւ բանակցելու համար, դիմել՝

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong Paris

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՑԻՔ **ՐԱՔԻ ՏԻԿԶ** ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ

ՓՏՏՈՒԵՑԻՔ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ ԱՆԱՐԱՏ

ԵՒ ԴՆԵՑԻՔ ԱՒՐՈՒԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ ԱԽՈՐԺԱԲԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէֆի կուտայ։

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՒԻԲԻԼԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70–89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart** (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃՈՆԿԸՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒ ԵՆ ՆՈՐ ԵՒ ՄՕՏԻՐՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ Շավիլի ամե– նէն օդասուն թաղամասի մէջ *Հոկտեմբեր 1*էն սկսեալ, *13, Rue Alfred Fournier (ancienne Rue Louise)*, մէկ փիէս, խոհանոց (որ կրնայ *Salle a manger* ալ գործածուիլ), *W. C.*, տէպարա, խոշոր *entrée*։ երկու եւ երեք փիէս՝ նոյն յարմարութիւններով *balcon*ով եւ *Cave*ով։ կազ, ե ակտրականութիւն, տաք եւ պաղ ջուր ամբողջ տա– րին, *chauffage Central* վարձք՝ 2000, 3000 եւ 4000 ֆրանք տարեկան եւ 100ին 10 շարժ։

Շէնքին մէջ վերջին նորաձեւութեամբ *bain - douche*, ուր կրնան *1200* հոգի լոգանք առնել ամէն օր։

Մանրամասնութեանց համար դիմել՝ տեղւոյն վրայ *Concierge*ին կամ սեփականատիրոջ Պ. ԷՔՊԻՐԵԱՆի՝ *Restaurant, 10, Rue Rampal, Paris (19)*։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

L. LECORCHÉ Chir. Den.

Ex. Interne des Hôpitaux de Paris

Chef de Clinique à l'Ecole Dentaire Française

Assistant ԱՇՈՏ Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ *chir. dent. D.E.D.F.*

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԵՒ ՉԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Ակնոյ կը քաշենք առանց սրսկումի, միայն մէկ վայրկեան քոնի՝ **SOMYL**ով։ Ֆուրոն եւ պրիճ. ատամնաշար՝ շատ թեթեւ քրոմէ մետաղով, կը վերափոխենք հին ատամնաշարեր։ երախաներու ատամներու շտկում։ Կ'ընդունի **Assurance Sociale**ի հիւանդներ։ Կ'ընդունի 9 - 12 *եւ* 2 - 7

126, Boulevard Sérurier, Paris (19e)

Métro: D a nube **Autobus: M. & BH.**

Etude de Me BERNARD WAHL

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կի պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտարար դատապարտեալ ներու առջեւ, կուտայ certificats de coutumesներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

Կ'ընդունի ժամը 9—10 եւ 17—19: Նաեւ ժամադրութեամբ

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌՑԷԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ որեւ գործողութիւններ։

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաթանթի եւ մարշալ փա– սպերու արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ։

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20։

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél. Archives 05 - 93

*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինն *մէջ)*

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 176.284

Directeur et Propriétaire : Sch. Minasbian
Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՀԱՄԱՐ Կետր : FOLRIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՅՕԳԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 Ֆրանք	70 Ֆրանք	35 Ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 Ֆրանք	100 Ֆրանք	—

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
23
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
23 Octobre
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2632

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՔԱՆԻ ՄԸ ԲԱՌՈՎ

»»»··«««

Մարսէյլի մահափորձին հետ, որուն ծալքերը հետզհետէ կը բացուին, օրուան հրատապ խնդիրն է սահմանադրութեան վերանորոգումը:

Նախարարական խորհուրդը այսօր իսկ պիտի զբաղի այս կարեւոր հարցով: Պ. Տումէրգի վերջնագիրը կազմած է իր ծրագիրը, որ կը ձգտի ոչ միայն իրական ուժի մը վերածել վարչապետութիւնը, այլ եւ օրինականացնել երեսփոխանական մեծամասնութեան մը անելի կը հանդիպի: 1875ի սահմանադրութեամբ, հանրապետութեան նախագահը կրնայ լուծել երեսփոխանական ժողովը, խորհրդակցելով Ծերակոյտին հետ: Նախագիծը կը կարծուէր թէ՝ առաջարկուած փոփոխութեամբ վարչապետը իրաւունք պիտի ունենայ լուծում հռչակելու, բայց այժմ կը ճշգրտի թէ նորէն հանրապետութեան նախագահն է որ պիտի վճռէ հարցը, դիմելով ոչ թէ Ծերակոյտին, այլ ուղղակի ժողովուրդին: Այսպէս, եթէ երեսփ. ժողովը մերժէ վստահութիւն յայտնել նոր նախարարի մը, հանրապետութեան նախագահն է որ պիտի վճռէ թէ անհրաժե՞շտ է լուծել թէ ոչ:

Երբ երեսփ. ժողովը գումարուի, վարչապետը պիտի պահանջէ որ նախ սահմանադրութեան վերաքննութիւնը քուէարկուի, յետոյ ելմտացոյցը: Այլապէս պիտի քաշուի:

⁂ *Մարսէյլի դէպքին հետ կապուած ամէնէն փափուկ խնդիրն է ուրիշ երկիրներու մէջ ձերբակալուած ամբաստանեալներու յանձնումը, որ կախում ունի միջազգային դաշնագիրներէ: Ֆրանսա եւ Իտալիա 1870ին դաշնագիր մը կնքած են յանցագործները փոխադարձաբար յանձնելու համար, բայց քրէական, ոչ թէ քաղաքական պարագաներու մէջ: Միւս կողմէ, միջազգային «ընկալեալ» ողորմութեան մը վերապահի մը ապահովութիւնը կը համարի քրէական, ոչ թէ քաղաքական յանցանք:*

Ամէն պարագայի մէջ, չատ բարդ է խնդիրը: Վերաքննիչ Ատենը լուծ վճիռ ալ արձակէ, իտալական կառավարութեան կամքէն կախուած է յանձնել կամ ոչ: Միւս երկիրներն ալ նոյն կացութեան մէջ կը գտնուին:

ՄԱՀԱՎԱՃԻՈՒ ՇԱՏՈՆՑ ՏՐՈՒՆԾ ԷՐ...

ՆՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Տեղական թերթերը կը շարունակեն զբաղիլ յայտնութիւններ հրատարակել Մարսէյլի մահափորձի մասին, դանազան հաւատացեալներ թարգմանելով իրենց յեղափոխականներու օրկանէն:

Այսպէս, երէկ հետեւեալ զրոյցը քաղեր էին այդ օրկանէն, «Նէզա - վիմա Հրմաթաքա Տրզավա »ի (Անկախ Սրուաթիա) 1934 ապրիլ 16ի թիւէն.

— «Սէրէնկի (Պելժիա) խրուաթական կեդր. միութիւնը հետեւեալ բանաձեւը ֆուէարկեց 1934 ապրիլ 1ին.—

Ա) 1918 դեկտեմբերի սեւ թուականը հետեւանք է խրուաթ ժողովուրդին հանդէպ գործուած դաւաճանութեան եւ խաբէութեան որոնք զայն ենթարկեցին Սերպիոյ, Ալեքսանդր Քարաճորճեվիչի հրամանատարութեան տակ:

Բ) Դաւաճանութիւնը եւ խաբէութիւնը այն է որ՝ ոչ ոք կրնայ ժողովուրդ մը զրկել իր վեհապետական իրաւունքէն, առանց հանրաքուէ կատարելու եւ ինքնորոշման իրաւունքը յարգելու:

Գ) Այս բոլորին պատասխանատու է Ալեքսանդր Քարաճորկեվիչ, որ բռնի ուժով հաստատուեցաւ խրուաթիոյ մէջ եւ որ կը շարչարէ եւ կը խաչէ զայն:

Դ) Ալեքսանդր իր գլուխով պատասխանատու է Սթէֆան Ռատիչի, Փոլ Ռատիչի, Տ. Պասարիչէֆի, Միլան Սուբլէի, Ռոզէչի, Խրանովիչի, Սոլտինի եւ ուրիշ բազմաթիւ խրուաթ նահատակներու մահուան:

Ե) Ալեքսանդր պատասխանատու է արտասահմանի մէջ տարածուած այն բոլոր սուտ լուրերուն որոնց համաձայն ամէն ինչ լաւ է խրուաթիոյ մէջ, մինչդեռ խրուաթական արիւնը առատօրէն հոսած է եւ դեռ կը հոսի:

Այս բոլորը տեսնելով, մենք մահուան կը դատապարտենք Ալեքսանդր Քարաճորկեվիչը եւ Պելկրատի ամբողջ կառավարութիւնը, դատապարտութիւն մը զոր խրուաթ ըմբոստները գլուխ պիտի հանեն շատ շուտով եւ որուն համար հետեւեալ կոչը կ'ուղղենք ըմբոստներու պետին, Տոքթ. Անթէ Փավէլիչի,— Պե՛տ, կը խնդրենք ձեզմէ կարելի եղածին չափ շուտով հրամայել որ ըմբոստ ջոկատները ուրիշներու հետ գլուխ հանեն վերոյիշեալ դատապարտութիւնը: Մենք վրէժ կ'ուզենք, կենաց եւ մահու պայքար կ'ուզենք, յեղափոխութիւն կ'ուզենք: Եթէ մէկ անգամ չյաջողեցաւ, պիտի փորձենք հարիւր անգամ, որպէսզի խրուաթիան եւ խրուաթ ժողովուրդը ազատ եւ անկախ պետութիւն ստանան: Յեղափոխութիւնը պիտի պայթի, ճոյն իսկ եթէ ամբողջ Եւրոպան սարսի իր հիմերուն վրայ: Մենք մեր արեան վերջին կաթիլը պիտի տանք, բայց աւելի երկար չպիտի սպասենք»:

Թերթերը կը հրատարակեն նաեւ հետեւեալ հատուածը, խրուաթական օրկանի օգոստոս 16ի թիւէն.—

« Թող Պ. Պաւթու, Ալեքսանդր թագաւորը, Պէնէշ եւ Թիթուլէսքու չկարծեն թէ քոյլ պիտի տրուի ուրիշ ժողովուրդներու ճահճացուցիչներուն հետ խաղալ իրենց ուզածին պէս, ճակատագիրը շուտով պիտի համոզէ զիրենք:

« ... Այսօր մարդ չի գիտեր թէ ո՛ր ժամուն, ո՛ր վայրկեանին եւ ո՛ւր պիտի պայթի Ուսթաչիներու (ըմբոստներ) ռումբը ... Այսօր Ալեքսանդր վերջին մահացու անձկութեամբ կը սպասէ որ Ուսթաչիներու գնդակը զարնէ զինքը: Բայց այսօր ամէնմարդ գիտէ թէ խրուաթ ժողովուրդը միայն Անթէի (Փավէլիչ) հրամանին կը սպասէ, զէնքը բռնելու եւ իր ամօթը արիւնով լուալու համար»:

Վ ԵՐՋԻՆ ԹԱՄ

ԵՐԿՈՒ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐԸ ԿԸ ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԻՒՆ

ԻՏԱԼԻՈՅ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Գրած էինք թէ իտալական ոստիկանութիւնը մերժած է Ֆրանսայի Ապահովութեան Տեսչութեան պաշտօնեային ցուցնել Թորինոյի մէջ բանտարկուած երկու խրուաթ ղեկավարները, Անթէ Փավլիչ եւ Քվաթէրնիք:

Նոր տեղեկութիւններու համաձայն, իտալական ոստիկանութիւնը տարբերէ ի վեր կը ճանչնայ երկու ամբաստանեալները եւ ծանօթ էր անոնց չարժումներուն: Մարսէյլի դէպքին վերջը, երբ Ֆրանսայի Ապահովութեան տեսչութեան հետազօտը Հոմ հասաւ, իտալական ոստիկանութիւնը հսկողութեան տակ առաւ երկու կասկածելիները: Փավլիչ չընդդիմացաւ ձերբակալութեան, բայց խնդրեց գաղտնի պահել այն անունը որուն տակ ապրած է Իտալիոյ մէջ, ինչպէս եւ իր կնոջը եւ զաւակներուն հասցէն: Ընդունուեցաւ այս խնդրանքը, եւ հաղորդուեցաւ Ֆրանսայի պաշտօնեային թէ Փավլիչի անցագիրը ոչ ֆրանսական է, ոչ ալ հունգարական: Այնպէս որ, պաշտօնեան ուրիչ բան չմնացաւ: Քվաթէրնիքի մասին ալ աւելի տեղեկութիւն չարուեցաւ: Այս ամբաստանեալը ձերբակալուած է հոկտեմբեր 17ին, Թորինոյի կայարանին մէջ, երբ վար կ'իջնէր Միլանի կառախումբէն: Կարելի չէ եղած ստուգել թէ այս պատուիրակը ի՛նչպէս եւ ո՛ր կէտէն անցած է սահմանը, չորս ամբողջական եկիչները Ֆրանսա առաջնորդած տեղն:

Ֆրանսայի Ապահովութեան պաշտօնեան երկրորդ անգամ ներկայանալով Թորինոյի ոստիկանութեան, իրաւունք ստացաւ հետեւիլ հարցումները ուղղելու երկու ամբաստանեալներուն, Իտալացի ոստիկաններուն միջոցաւ.— 1· Տօքթ. Փավլիչ կ'ընդունի՞ թէ վերկոս Ֆրանսա զացած է, Մարսէյլի զանգուածարար ջարդերուն համար.— 2· Ո՞րքան ատեն մնացած է Ֆրանսա.— 3· Կ'ընդունի՞ թէ սեպտեմբեր 26 - 27ի գիշերը Քիւրզոլի մէջ հանդիպած է Քվանթէրնիքի.— 4· Ի՞նչ եղած է այդ տեսակցութեան նպատակը,— 5· Տօքթ. Փավլիչ ի՞նչ անցագրով անցած է սահմանը.— 6· Ի՞նչու անհետացուցած է իր թուղթերը:

Թերթերը կը գրեն թէ երկու ամբաստանեալներն ալ վճռակտիս կը հերքեն որ եւ է մեղսակցութիւն Մարսէյլի գաւադրութեան մէջ:

Ահաբեկիչներ պիտի չանձնուի՞ն

Ամէն օր հակասական տեղեկութիւններ կը հրատարակուին Թորինոյի կալանաւորներու յանձման մասին: Կարգ մը թերթեր գրեցին թէ այսօր - վաղը կը լրանան բոլոր ձեւակերպութիւնները, իսկ ուրիշներ կ'ըսեն թէ տակաւին ոչ իսկ դիմում կատարուած է Ֆրանսական կառավարութեան կողմէ:

Ամէն պարագայի մէջ, չատ բարդ են յանցաւորներու յանձնման ձեւակերպութիւնները եւ երկար ժամանակի կը կարօտին, եթէ նոյնիսկ որոշում արձակուի: Իտալիոյ 1931ի պատժական օրէնքի (Մուսոլինիի օրէնք) 13րդ յօդուածին համաձայն, կարելի է կալանաւոր մը յանձնել, եթէ վերապրուած յանցանքը իտալական օրէնքով ալ յանցանք է, ինչպէս օտար օրէնքով: Այդ միեւնոյն օրէնքին մէջ տրամադրութիւններ նախատեսուած են օտար վեհապետներու եւ պետական անձերու դէմ սարքուած մահափորձերու մասին: Ցանցաւոր մը յանձնելու համար, անհրաժեշտ է ստանալ վերաքննիչ ատեանին վճիռը. բայց այդ ալ պարտադիր չէ, եւ ամբաստանեալը կրնայ վճռաբեկ ատեանին դիմել:

Նոր կասկածեղիներ եւ կալանաւորներ

Ստուգուեցաւ թէ Լիէժի մէջ ձերբակալուած Պրուաթը, Ստիփօ Փէրիչ թէեւ անդամ է յեղափոխական կազմակերպութեան, բայց հնչակաւոր կիւս - թաւ փէրչէցը չէ: (Այս վերջինը վարիչն էր Հունգարիոյ դաւադրական կեդրոնին, ինչպէս կը պատմէ իր նշանածը, որուն յայտնութեանց վերջին մասը պիտի հրատարակենք յաջորդ համարով): Այս կալանաւորն ալ զործօն դեր ունեցած է, իբրեւ կազմակերպիչը Պելժիոյ շրջանին եւ մէկը Տօքթ. Փավլիչի գլխաւոր գործակիցներէն: Շատ կը ճամբորդէր, կարեւոր գումարներ կ'բաժանար, եւ յուլիսին Փարիզ եկած է: Կը մերժէ որ եւ է մեղսակցութիւն: Պերլինէն եկած էր Լիէժ, եւ կ'ուղէր Լոնտոն, յետոյ Հարաւ. Ամերիկա երթալ: Շոգեկառք հարցնելու վրայ էր, երբ հետապնդուելով ձերբակալուեցաւ: Վար դրուած է իբրեւ կեղծ անցագիր զործածող:

⁂ *Անգլիական ոստիկանութիւնը սահմանէն դուրս հանեց «Ուսթաչա» կազմակերպութեան անդամներէն մէկը, Արտուկովիչ, որ ձերբակալուեցաւ Տիէփի մէջ: Այս ալ զործօն անդամ եղած է եւ մասնագէտ կը համարուի երկաթուղիներու դէմ սարքուած յարձակումներու: Ճամբորդած է Հունգարիա, Աւստրիա, Գերմանիա եւ ուրիշ երկիրներ: Ոստիկանութիւնը կը յուսայ կարեւոր գաղտնիքներ կորզել այս կալանաւորէն:*

Գերմանիոյ մէջ ալ բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան:

⁂ *Թրքական կառավարութիւնը պաշտօնապէս կը հերքէ թէ Իվան Միխայլով, Մակեդոնական կազմակերպութեան վարիչը, ձերբակալուած է: Միխայլով այժմ կը գտնուի Գասթէմունի, ուր ապատ ձգուած է, զաղտնի ոստիկաններու հսկողութեան տակ:*

⁂ *Փրակայի մէջ ձերբակալուեցաւ Տիկին Մարի Վուտրաչէք կամ Վուտրով, իբրեւ այն խորհրդաւոր կինը որ Մարսէյլի մէջ ընկերացած էր ահաբեկիչներուն, բայց հաստատուեցաւ թէ ան չէ: Փնտռուածը չիկահէ է, իսկ այս՝ թիսահէր, եւ ամուսնացած՝ Մակեդոնացիի մը հետ:*

Գերմանիոյ բողոքականներուն ընդոստացումը

Գերմանիոյ բողոքական սինոդը, որ կը ներկայացնէ պաշտօնական եկեղեցւոյ ընդդիմադիր հոսանքներէն ու հաւատացեալները, հոկտեմբեր 20ին բանաձեւ մը քուէարկելով մխաճայնութեամբ եւ հանդիսաւորապէս հռչակեց իր անջատումը պաշտօնական եկեղեցիէն:

Այս որոշումը կը ներկայացնէ ըմբոստացում պաշտօնական հոսանքին, եպիսկոպոս Միլլէրի դէմ: Բանաձեւը կը խնդրէ կառավարութենէն նկատի առնել այս որոշումը, որ կը ներկայացնէ մեծամասնութեան կամքը: « Առանց ժխտելու պետութեան հսկողութեան իրաւունքը, կը խնդրենք կառավարութենէն ընդունիլ թէ եկեղեցւոյ վերաբերեալ խնդիրները անոր վարչապետութիւնը եւ կազմակերպութիւնը պէտք է ձգուին եկեղեցւոյ, որ միակ իրաւասուն է որոշումներ տալու այս հարցերուն մէջ »:

Եւրոպա պիտի գումարուի Սահմանադիր Ժողովի

Վերջնագիրը որոշուեցաւ խորհրդարանը հրաւիրել նոյեմբեր 6ին: Այս առաջին նիստը պիտի յատկացուի Պ. Պաթիւի, Ալեքսանդր Թագաւորին եւ Պ. Փուանքառէի փառաբանութեան, եւ յաջորդ օրը միայն պիտի սկսի բուն քաղաքական պայքարը: Իրագէկներ կը հաւատան թէ կառավարութիւնը պիտի պահանջէ ապահովել ժողովով գումարել նաեւ Երկրորդ վերաքննութիւնը պիտի պահանջէ ապահովել ժողովով գումարել Նատաշէրնի վերաքննութեան յաջորդ չաբթուն, նոյնիսկ նոյեմբեր 12ի երկուշաբթի օրը, ըստ բաղելու համար սահմանադրութեան վերաքննութեան օրինագծով զոր մը չակած է Պ. Տումէրգի:

ՀԱՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Հայ Տնտեսական Կեդրոնը, որուն արտակարգ ժողովը տեղի ունեցաւ նախագահութեամբ Պ. Ժոռժ Փիքոյի, հինգշաբթի օր, յաւակցական զիր մը ուղղած է Պ. Տումէրգի, նախկին վարչապետներ Պաթիւի եւ Փուանքառէի մահուան առթիւ, յանուն այդ ժողովին որուն կը մասնակցէին երեք յարանուանութեանց ներկայացուցիչները, նախկին կամաւորները, Կ. Պոլսէն, առեւտրական դասը, մամուլը, Մուրատեան վարժարանի վարչութիւնը եւն.:

« Մարէն » այս առթիւ կը գրէ.—

« Ժողովը յոտնկայս լսեց յետոյ հրամանատար Խանպատեանի ներքոյ զօրանոցի Ալեքսանդր Թագաւորին, Փուանքառէի եւ Պաթիւի մահուան, միաձայնութեամբ որոշեց յաւակցական զիր մը ուղղել Փեթար Բ. Թագաւորին եւ Եուկոսլաւիոյ կառավարութեան, ինչպէս եւ վարչապետ Պ. Տումէրգիի, Սէնի նահանգին հայ զաղութին վշտակցութեան հետ անոր անայլայլ հաւատարմութիւնը յայտնելով երկրի մը հանդէպ զոր կը նրկատէ իր երկրորդ հայրենիքը »:

Գործազրկութիւնը հետզհետէ կ'աւելնայ

Համաձայն Աշխատանքի նախարարութեան վերջին տեղեկագրին, հոկտեմբեր 13ին նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 334,051, որոնց 262,962ը այր եւ 71,089ը կին: Անցեալ չաբթուան գումարն էր 327,703, ուրեմն մէկ չաբթուան մէջ աւելցած է 6348: Անցեալ տարի միեւնոյն ժամանակաշրջանին նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 231,021: Կը նշանակէ թէ մէկ տարուան մէջ գործազուրկներու թիւը աւելցած է 103 հազար 500 բանուորներ վճարման կը սպասէին: Ինչպէս գրած ենք, հաստատութիւնը ծանր տագնապի մը մատնուած է երկար առենէ ի վեր: Թերթերը դիտել կուտան թէ բաժնետէրերու ներկայացուած հաշուեկիռներն անգամ իրականութեան չեն համապատասխաներ:

Սիթրօէնն ընկերութիւնը հաստատուեցաւ 1924ին, 50 միլիոն դրամագլուխով, որ կազմուած է 500 ֆրանքնոց բաժնետոմսերով: 1924ի վերջը դրամագլուխը բարձրացուցին 100 միլիոնի, 1927ին՝ 300 միլիոնի, իսկ 1928ին՝ 400 միլիոնի: Դրամագլուխի յաւելումը անբաւական համարուելով, 1926ին պարտաթուղթեր հանեցին 100 միլիոն ֆրանքի, 1928ին՝ 75 միլիոնի, 1930ին՝ 125 միլիոնի: Ուրեմն 500 միլիոն ֆրանքի պարտաթուղթ, որուն մէկ մասը միայն վճարուած է:

Իրագէկներ կ'ըսեն թէ Սիթրօէն շատ մեծ բռնած էր գործը, աւելի սուղ կ'արտադրէր եւ ահռելի դրամ կը ծախսէր ծանուցումի համար, (էյֆէլի աշտարակն անգամ վարձած էր, ամէն գիշեր վերէն վար իր ծանուցումը ներկայացնելու համար եւ լեկտրական լոյսերով): Այս տարի երբ եղանակը բացուեցաւ, կառքերու վաճառումը 20,000էն վար էր:

« Փոփիւլէռ » պնդելով թէ Սիթրօէն ընկերութիւնը ամբողջովին «պլըֆ »ի վրայ հիմնուած է, կը պահանջէ պետական արգելքի տակ առնել հաստատութիւնը եւ չահագործել, որ պէտք փողոց չնետուին 22,500 բանուորներ:

Դիպի Աւստրալիա 20 օրուանոցով

Շաբաթ առաւ Լոնտոնէն ճամբայ ելան 20 օդանաւեր, երթալու համար Մէլպուրն (19,000 քիլոմէթր) Աւստրալիոյ կառավարութիւնը 15,000 անգլ. ոսկի մրցանակ սահմանած է այս թռիչքին համար: Արշաւախումբին գլուխը կը գտնուէին Տէր եւ Տիկին Մոլիսըն, երկու ժողովրդական օդաչուները, որոնց օդանաւը յաջղեցաւ մէկ թռիչքով հասնիլ Պաղտատ, առաջին հանգրուանը: Մրցումին կ'ուզէր մասնակցիլ 21րդ մըն ալ, իրլանտացի Քիցմորիս, որուն օդանաւը ժամական 350 քիլոմէթր կը տար. բայց կառավարութիւնը չարտօնեց, քանի սովորական չափէն 900 քիլօկրամ աւելի ըլլալով:

Տէր եւ Տիկին Մոլիսըն Պաղտատ հասան 12 ժամ 40 վայրկեանէն, այսինքն ժամը մէկին հաշուով 325 քիլոմէթր կտրելով: (Լոնտոն - Պաղտատ հեռաւորութիւնն է 4120 քիլոմէթր): Մէկուկէս ժամ հանգչելէ յետոյ, վարսութիւնը պիտի պահանջէ ապրշաւը դէպի Ալլահապատ (Հնդկաստան), որ 3700 քիլոմէթր հեռու է Պաղտատէն:

Միւս մրցորդները ստիպուեցան վար իջնել զանազան վայրերու մէջ, Ֆրանսա, Հոմ, Աթէնք, Հալէպ եւն., միշտ վերսկսելով թռիչքը:

Մրցումի երկրորդ շրջանին առաջնութիւնը չահեցան անգլիացի Սքոթ - Քէմպել, Պաղտատէն սուրալով Ալլահապատ եւ յետոյ Սինկափուր (11 հազար 300 քիլոմէթր): Տէր եւ Տիկին Մոլիսըն ստիպուեցան վար իջնել Քարաչիի մէջ (Հնդկաստան), եւ 16 ժամ անշարժութեան դատապարտուիլ, մեքենան նորոգելու համար: Քսան օդանաւերէն 16ը միայն կը չարունակէին մասնակցիլ կիրակի օր, իսկ յաջողութիւն զտած էին միայն վեցը, միւսները դանազան արգելքներու հանդիպած կամ յուսահատած ըլլալով: Մրցումին կը մասնակցին նաեւ Ամերիկացիներ, Հալանտացիներ եւայլն:

ՍԻԹՐՕԷՆԻ ՏԱԳՆԱՊԸ

Երէկ, երկուշաբթի, պիտի վճռուէր Սիթրօէնի ճակատագիրը: 22 հազար 500 բանուորներ վճարման կը սպասէին: Ինչպէս գրած ենք, հաստատութիւնը ծանր տագնապի մը մատնուած է երկար առենէ ի վեր: Թերթերը դիտել կուտան թէ բաժնետէրերու ներկայացուած հաշուեկիռներն անգամ իրականութեան չեն համապատասխաներ:

Սիթրօէն ընկերութիւնը հաստատուեցաւ 1924ին, 50 միլիոն դրամագլուխով, որ կազմուած է 500 ֆրանքնոց բաժնետոմսերով: 1924ի վերջը դրամագլուխը բարձրացուցին 100 միլիոնի, 1927ին՝ 300 միլիոնի, իսկ 1928ին՝ 400 միլիոնի: Դրամագլուխի յաւելումը անբաւական համարուելով, 1926ին պարտաթուղթեր հանեցին 100 միլիոն ֆրանքի, 1928ին՝ 75 միլիոնի, 1930ին՝ 125 միլիոնի: Ուրեմն 500 միլիոն ֆրանքի պարտաթուղթ, որուն մէկ մասը միայն վճարուած է:

Իրագէկներ կ'ըսեն թէ Սիթրօէն շատ մեծ բռնած էր գործը, աւելի սուղ կ'արտադրէր եւ ահռելի դրամ կը ծախսէր ծանուցումի համար, (էյֆէլի աշտարակն անգամ վարձած էր, ամէն գիշեր վերէն վար իր ծանուցումը ներկայացնելու համար եւ լեկտրական լոյսերով): Այս տարի երբ եղանակը բացուեցաւ, կառքերու վաճառումը 20,000էն վար էր:

« Փոփիւլէռ » պնդելով թէ Սիթրօէն ընկերութիւնը ամբողջովին «պլըֆ »ի վրայ հիմնուած է, կը պահանջէ պետական արգելքի տակ առնել հաստատութիւնը եւ չահագործել, որ պէտք փողոց չնետուին 22,500 բանուորներ:

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻՈՅ ԴԱՀԼԻՃԸ հրաժարեցաւ, իբրեւ տրամաբանական հետեւանք թագաւորին մահուան: Նամակակալութիւնը նորէն Պ. Ուզունովիչի յանձնեց նոր դահլիճին կազմութիւնը, հին խաղաքականութիւնը շարունակելու պայմանաւ:

(Լուրերու շարունակութիւնը գտնել Գ. էջ)

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՏԻՊԱՍՈՒ ՀԻՄ ՀՈՒՇԱՐԱՆ

ՅԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԻՐ ՀՈՒՇԵՐՈՎ ՈՐ ՓՈՐԵՑԻՆ

Ի. ԴԱՎԹՅԱՆ

Ես ոչ մի անգամ չեմ տեսել Ալեքսանդր Տիգրանի Յարությունյանին, բայց ինձ համար նա միշտ կենդանի է մնալու, որովհետև ես ճանաչում եմ նրա հոգին, նրա ստեղծագործությունները, նրա ձգտումները, նրա տենչերը, նրա հավատը դեպի ապագան, դեպի մարդը, դեպի կյանքը։ Ես ճանաչում եմ նրա հոգին, որովհետև նրա ստեղծագործությունները ինձ համար ոչ միայն գրականություն են, այլև կենդանի մարդ, որի հետ ես ապրել եմ, ուրախացել եմ, տխրել եմ, ատել եմ, սիրել եմ։ Ես ճանաչում եմ նրա հոգին, որովհետև նրա ստեղծագործությունները ինձ համար ոչ միայն գրականություն են, այլև կենդանի մարդ, որի հետ ես ապրել եմ, ուրախացել եմ, տխրել եմ, ատել եմ, սիրել եմ։

ՓԱՍՆԱՑ ԼԱՒ-- (ՏԱՐՕՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

»»» ...«««

— Լաւ, ի՞նչպէս պիտի ըլլայ ան- տունդ, ո՞վ ու ո՞ր ուղղու- թեամբ պիտի երթայ ան- տուն :

— Մեր մեծ հոգս եւ փնտրտուքս այդ է վերջին, ան- տունդ, որ ես պիտի գտնեմ եւ ան- տուն ու գտնեմ ես ինքս ինձ : Ի՞նչ ընեմ, որ ես ինքս ինձ գտնեմ :

— Լաւ, ինչ ալ որ ըլլայ, ես քեզ կ՚ուղեկցեմ մինչեւ ան- տուն, որ ես ալ գիտնամ ան- տունդ, ուր ես ալ պիտի երթամ, ինչպէս որ ես ալ ան- տուն չունիմ, ուր երթամ :

— Ես, ան- տուն չունիմ, ուր երթամ, ես ալ ան- տուն չունիմ, ուր երթամ, ես ալ ան- տուն չունիմ, ուր երթամ, ես ալ

«Կա՛մ պաշտօնդ կամ կուսակցութիւնը»

Անջատուած ընկերվարականները (Ռընոտէլ եւ ընկ.) առենք մը ի վեր վէճ ունէին իրենց ընկերոջ՝ Պ. Մառքէլի հետ, որ աչխատանքի նախարար է Տումէրկի գահլիճին մէջ: Կուսակցութեան վարչական խորհուրդը օրակարգի վրայ դրած էր այս խնդիրը եւ կը կարծուէր թէ վերջնագիր պիտի տայ Պ. Մառքէլի, կամ կուսակցութենէն հրաժարելու համար: Ժողովէն առաջ, մասնաւոր խորհրդակցութիւններ կատարուած էին, բայց Պ. Մառքէլ առանց ժողովին որոշման սպասելու, հրաժարեցաւ կուսակցութենէն, յայտարարելով թէ չի կրնար լքել իշխանութիւնը, ազգին համար այնքան տագնապալի չրջանի մը մէջ:

Նախկին զօրավարին պատիժը

Շաբաթ օր 18 ամիս բանտարկութեան եւ 200 ֆրանք տուգանքի դատապարտուեցաւ նախկին զօրավար Պատի դը Ֆուքթու, որ իր դիրքէն օգտուելով, փորձած էր պատերազմական նախարարութենէն ապսպրանք առնել անգլիական ընկերութեան մը համար: Նախապէս ալ պատիժ մը կրած էր, մէկ իրրեւ մեղսակից Սթաւիցքիի գայթակղութեանց: Տարիներ առաջ գանուած է Պուլկարիա, իբրեւ անդամ դաշնակիցներու քննիչ յանձնաժողովին, եւ այն առեն ալ մէկ դաշնակիցներու վաճառման գործով:

»»»··«««

ՓՈԻԱՆՔԱՒԻԷ մարմինը կիրակի օր թաղուեցաւ Նիպէկուռի ընտանեկան դամբարանին մէջ, որ երկու հարիւր տարիէ ի վեր իբրեւ գերեզման կը ծառայէ: Շրջականերէն բազմաթիւ գիւղացիներ ներկայ էին թաղման:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

»»»··«««

ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԼՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

կը խօսի բնկեր **ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ**

Գեղարուեստական ձոյլ բաժին՝

Կը մասնակցին ՍԻՓԱՆ երգչախումբը դեկավարութեամբ Պ. ՍԱՒՈ ՅԱԿՈԲԵԱՆի եւ ԵՓՐԱՏ նուագախումբը:

Կ'արտասանէ ՄԿՐՏԻՉ ՇԱՀՈՒՐՕՅԻ, Կ'երգէ Օր. ԳՆԻԱԶԱՆ,

Հայկական եւ եւրոպական պարեր մինչեւ լոյս:

Ճոխ եւ դիւրամատչելի սիւֆէ: Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք:

ԿԱՆԱՆՑ (քաշ - քոշ), ՓՈՒԼ - ՕՎԷՐ
եւ ԻՄԻՐԴԻ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐ,
CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER,
GILETS ET GANTS DE LAINE
Ձեր գնումներուն համար դիմեցէ՛

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis, Paris 2e.
Métro: St. Denis.
Tél. Central: 69-61 եւ Gutemberg 57-57
Միշտ տրամադրելի է ըմեիր մը հերմր՝ անմրցելի գիներով:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN
ՄԻՒԱՑԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագետներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:
Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաքանքի եւ մարշան փոքենի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:
Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:
143, Rue Saint Martin, **PARIS** Tél, Archives 05 93
Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire՝ յարկաբաժինին մէջ)

ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՏԵՐ ԵՂԷՋ
ԾԱԽՈՒ Է ԻՎՐԻՆԵՐՈՒ հրաշալի հոգամասը, լուսաւորեալ ամէն յարմարութիւններով, փարիզի արուարձաններուն մէջ գեղեցիկ վայր մը, առաջնակարգ դիրք. շքեղ ճաշասեղաններ, ԿԱՐ ՏԸ Լ'ԷՄՊԷՆ 15 վայրկեան հեռու, բացօթեայ դիներ, 5 տարի ապառիկ:
Տեսնելու եւ բանակցելու համար, դիմել՝
Mr. LECORNU
7, Rue Paul Lelong. Paris
Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է
ՎԻՐԱՒՈՐԱԾ - ԱՏԱՄՆԱՒՈՐԱԾ
ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ
16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) Մէթրօ՝ ՕՏԷՕՆ կամ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ
Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի մինչեւ կէսօր

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օղին մեծաշնորհը ստացած ըլլալով, հրաւիրակ հանած ենք՝
ԵՐԵՒԱՆ ՃՇՄԱՐՏ ՕՂԻՆ
փնտռեցէ՛ք գայն կարմիր պիտակով: Ընդամէնը մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:
ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**
48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10
կեդրոնատեղի փարիզի ֆիւսիսայինն եւ կեդրոնի շրջաններու
EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis, Tél. Plaine: 09 - 95
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)
ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ. —
M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ԳՈՐԾԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱԻ, ՀԱՇՈՒԵՑԱՐԴԱՐԻ ԵՆԹԱՐԿԱԾ ԵՆՔ ՄԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ ՃՈԽ ՄԹԵՐՔԸ, ԱՄԵՆԱԶԵՂՋՈՒԱԾ ԳԻՆԵՐՈՎ:

ԿԱՆԱՆՑ ԿՕՇԻԿՆԵՐ 25 ՖՐ. ԱՐԱՆՑ ԿՕՇԻԿՆԵՐ 30 ՖՐ.

ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻՒԸ

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ — Գրեց՝ ՐՕԼԸՆՏ ՏԷՆԻԷԼ

— Օր. Հայաթ, ի՞նչպէս վիրաւորուեցաւ ձեր եղբայրը:

Որոշակի չկրցաւ հասկնալ աղջկան դէմքին արտայայտութիւնը,— վա՞ռ էր թէ անգիտութիւն:

— Չեմ գիտեր, պատասխանեց:

— Չէ՞ք գիտեր, իր խօսուածքին մէջ անհատաւորութիւն կար:

— Սթէֆընը նաւ բերուած միջոցին գիտակցութիւնը կորնցուցած էր ... պատեհութիւն չունեցայ զինքը հարցափորձելու:

— Չեմ ուզեր շատ հարցասէր երեւիլ, բայց վերջապէս կրնա՞մ հարցնել թէ ինչու նաւ բերուեցաւ, ես կը կարծեմ որ անիկա պէտք էր անմիջապէս ամենամօտ հիւանդանոց մը փոխադրուէր:

Եթէ խնդիրը ոճիրի մը հետ կապակցութիւն ունէր, հիմակ աղջիկը ինքզինքը պէտք է մատնէր:

— Սըր Ճօն, Սթէֆընը բարեկամի մը կողմէ նաւ բերուեցաւ... մարդ մը որ հազիւ կը ճանչնամ: Մերժեց որ եւ է բացատրութիւն տալ, միայն ըսաւ որ եղբայրս իր դիտակցութիւնը կորնցնելէ առաջ պնդած է որ զինքը անպայման « Կլօրիա » նաւուն մէջ փոխադրեն: Այդ միջոցին այնքան կի յուղուած որ մարդուն չկրցայ որ եւ է բան հարցնել: Երբ վերադարձայ, տեսայ որ այս բարեկամը ցամաք վերադարձած էր: Ահա այն ամէնը զոր գիտեմ, անշուշտ բաւական չէ, բայց կը յուսամ թէ երբ Սթէֆըն խօսելու վիճակի մը հասնի՝ ամէն բան մանրամասնօրէն պիտի բացատրէ:

— Օրիորդ Հայաթ, ձեր եղբայրը 45 միլիմէթրնոց տրճանակի մը գնդակով է վիրաւորուած: Եթէ հրազէնի մասին զգուշաբար չունիք, թոյլ տուէք ձեզ բացատրել որ այդ մեծութիւնով զէնք մը գործածուիր: Ձեր եղբայրը լուրջ փորձանքի մը մատնուած պէտք է ըլլայ, երկկ գիշեր, այսպիսի վէրք մը սառնալուն համար: Կ'ուզէի ձեզի օգնել, եթէ կրնամ, որովհետեւ պէտք է խոստովանիմ թէ հիշդ է ձեր գուշակութիւնը որ ես ձեր վրայ հիացայ անցեալ գիշեր Բիճընթի փողոցին մէջ, մեր առաջին հանդիպումին իսկ: Այո, կ'ուզեմ օգնել ձեզի, բայց տակիկ կրնայ ըլլալ միայն ձեր անվերապահ անկեղծութեամբ:

Վայրկեան մը աղջիկը լուռ մնաց: Ջղազարօրէն ձեռքերուն հետ կը խաղար եւ լեղուն կը խածնէր:

— Սըր Ճօն, ըսաւ ի վերջոյ, կը ցաւիմ ըսելու որ լաւ չեմ հասկնար թէ ինչ ըսել կ'ուզէք անվերապահ անկեղծութիւն բացատրութեամբ:

— Ըսել կ'ուզեմ թէ որ եւ է կասկած եթէ ունիք թէ ինչ փորձանք պատահեցաւ ձեր եղբօր երկկ գիշեր, պէտք է պատմէք ինծի: Թերեւս չէք խորհիր որ այս դէպքը ոստիկանական հետաքննութեան առարկայ կրնայ դառնալ:

Առաջին անգամն ըլլալով աղջիկը չդգզդուեցաւ դոչից:

— Ոչ, ոչ, ոստիկանական հետաքննութեան առարկայ չի կրնար ըլլալ: Սթէֆըն որ եւ է անիրաւ բան չըներ: Երիտասարդ է եւ երբեմն բարկացած բայց երբեք վնասակար բան չըներ:

— Բայց կատակի կամ զուարճութեան համար մարդ չի պարնուիր, Օրիորդ Հայաթ:

— Պատուոյ խօսք, Սըր Ճօն, երկկ գիշերուան Սթէֆընի վիրաւորման պարագաներուն մասին բանչեմ գիտեր. բայց կը փափաքիմ գիտնալ:

— Այդ պարագային կ'ուզէք որ ձեզի օգնեմ:

Սուրճին գաւաթը սեղանին վրայ դնելով Սըր Ճօն աղջկան դէմքին չեզոտկի նայեցաւ. վայրկեան մը իր աչքերը անոր աչքերուն հանդիպեցան, աղջիկը վար ըրաւ, բայց բժիշկը նշմարեց որ անոր շրթունքը կը դողդողային:

— Կարծեմ մեզի համար պէտք եղածը ըրինք արդէն, չեմ ուզեր ձեզի աւելի նեղութիւն պատճառել:

Ձարալիկութեամբ մը աղջիկը փորձած էր ուղղակի պատասխանել խոյս տալ: Բայց ան վճռած էր ստանալ:

— Չէ՞ք ուզեր գիտնալ:

— Ը, ը, այո, անշուշտ կ'ուզեմ:

Լեղուն տակը խարէութիւն չկար եւ առաջին անգամ ըլլալով անոր աչքերուն մէջ երկիւղ տեսաւ: Կը փափաքէր դիտնալ ինք, բայց ոչ բժիշկին օժանդակութիւնը:

— Շատ լաւ այն ատեն, ձեզի եւ կածը պիտի ընեմ ձեզ համար, ըսաւ ապահովիչ ժպիտով մը: Սքօթլէնտ Եարտին մէջ չատ լաւ բարեկամ մը ունիմ, առանց անուն յիշելու տես – նեմ անկէց կրնա՞մ հասկնալ թէ երկկ գիշերուան դէպքի մասին որ եւ է տեղեկութիւն ունի:

Ի մէջ զարմանս բժիշկին՝ աղջիկը ոտքի կելլելով բարկացոտ դոչեց.

— Ոչ, ոչ, ձեզ թոյլ չեմ տար որ Սքօթլէնտ Եարտ երթաք. չեմ ուզեր որ ոստիկանութիւնը քննելու գայ եղբայրս: Ձեզի կ'ըսեմ թէ անիրաւ բան չէ ըրած:

Բարկութիւնը մեղմանալէ անմիջապէս յետոյ՝

– Ներեցէք, խնդրեմ, այդ կերպ խօսելու չէի ձեզի հետ. այս քանի մը ժամերու ջղայնութեան արդիւնքն է: Ձեր գործողութիւն ըրած ատենը այնքան սպասեցի... զուբ բժիշկ մըն է. կը հասկնաք, չէ՞:

Բժիշկին աղջեալ կեցած՝ աղջկան աչքերը արցունքով լեցուեցան եւ յանահատական ախուր նայուածք մը նետեց, որուն ի տես բժիշկին սիրտը կարծես պիտի պայթէր: Կարելի բան չէր որ Աստուած Ջարա Հայաթի նման հրաշալի էակները ստեղծէ անոնց մէջ դնելու համար չար սիրտ մը:

Շատ բնական է թէ իր կարելին պիտի ընէր եղբայրը պաշտպանելու համար: Կրնա՞ր եղբօրը գործած յանցանքին համար անոր քոյրը պատասխանատու համարել:

— Կ'ուզեմ ձեր բարեկամը ըլլալ, կ'ուզեմ ձեզ օգտակար ըլլալ ձեր ուզած ձեւով: Մինչեւ, կատարելապէս հաւատացէք ինծի:

(Շար.)

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆր. կարմիր խաչի երջ. պարտեզին մէջ Թիւնը իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ ընկերին մանուածիւղի անդամ մուհիներէին՝ Այրի տիկին Ն. Հաճեանի մահուան առիթով: Մատթէոսեանի, իր որդւոցեալ ամուսնոյն դառնագին մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Հմայեակ Մատթէոսեանի դառնագին մահուան առթիւ փոխանակ ծաղկեպսակի 70 ֆրանք կը նուիրէ Ֆր. Կ. Խաչի Ազգէնի մասնաճիւղի վարչութիւնը եւ 20 ֆրանք ալ քաղաքական բնաւորիք Ֆր. Կ. Խաչի Ազգէնի մասնաճիւղին:

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) — R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Seh. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ՀԱՍՑԷ՝ Métro : FOLRIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՕԴԱՄՍԵԱՅ
Իրանս եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Լուքսեմպուրգ, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
24
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
24 Octobre
1934

10 ՐԴ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2633

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ ՔԱՆԻ ՄԸ ԲԱՌՈՎ

»»»··«««

Հաճարայինն կարծիքը խորապէս լարուած է, սահմանադրութեան վերաբերեալ ծրագրին առթիւ, որ երէկ պաշտօնապէս ներկայացաւ նախարարական խորհուրդին կողմէ:

Ջեռնարկին լրջութիւնը հաստատելու համար, կը բաւէ կարդալ Պ. Տումէրկի վճռական յայտարարութիւնները:

Ամբողջ ծրագրին մէջ, ամէնէն աւելի յուզում կը պատճառէ երեսփ. ժողովի լուծման իրաւասութիւնը, հանրապետութեան նախագահին կամ վարչապետին կողմէ: Այս առթիւ մասնաւորապէս մտահոգութեան մատնուած է Ծերակոյտը, որուն մէկ ա – նանձնաշնորհն է որ պիտի կրնատուի, եթէ Պ. Տումէրկի ծրագիրը ամբողջութեամբ ընդունուի:

Ծանրակշիռ խնդիր մըն է, նաեւ, պետական պաշտօնեաներու կազմական կանոնագիրը, որով կ'ուզեն ջնջել արհեստակցական միութիւններ կազմելու, ուրիշ խօսքով՝ «պետութեան մէջ պետութիւն» ներկայացնելու իրաւունքը:

Աւելորդ է ըսել թէ ընդդիմադիր պայքարը սաստկապէս կ'արծածեն ծայրագոյն ձախակողմեան հոսանքները, ընկերվարականներն ու համայնավարները: Անոնք միասնաբար երեք խոշոր միջոցներ սարքած են այսօր իսկ, երեք ընդարձակ սրահներու մէջ, ուր պիտի խօսին երկ–երկու հռետորներ, իւրաքանչիւր կուսակցութենէ, ինչպէս եւ արմատականներ:

Պայքարը, անշուշտ, ուղղուած է փաշականութեան դէմ, որով կ'ամբաստանուի օրուան կառավարութիւնը, իր հրամանագիր – օրէնքներով, սահմանադրութեան վերաբերութեամբ եւ ուրիշ ձեռնարկներով:

Պ. Տումէրկի ծրագրին յաջողութեան կամ ձախողման մէջ մեծ դեր կրնայ կատարել արմատական – ընկերվարականներու ընդհ. ժողովը, որ կը բացուի հինգշաբթի օր:

Սահմանադրութեան վերաբերութիւնը

»»»··«««

Պ. ՏՈՒՄԷՐԿ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ ԼՈՒԾԵԼ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ

Ինչպէս գրած էինք, նախարարական խորհուրդը երէկ մանրամասնօրէն քննեց Պ. Տումէրկի ծրագիրը, սահմանադրութեան վերաբերութեան մասին:

Այժմէն իսկ լուրջ ընդդիմութեան կը հանդիպի վարչապետին ծրագիրը: Դժգոհ են ոչ միայն ձախակողմեան հոսանքները, այլեւ ծերակոյտին գլխաւոր խմբակցութիւնները: Առջի օր, այդ ժողովին ձախակողմեան ռամկավարները իրենց բողոքը ներկայացուցին Պ. Տումէրկի, պատուիրակութեան մը միջոցաւ: Տեսակցութենէն յետոյ, վարչապետը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.

— Ես երբեք չեմ ծածկած իմ ընելիքս: Հրապարակաւ յայտնեցի դիտաւորութիւններս եւ նորէն պիտի խօսիմ նոյեմբեր 3ին, երեսփ. ժողովի վերաբացումէն առաջ: Ես միտքս չեմ փոխած եւ չպիտի ընկրկիմ: Ես իմ ծրագիրս պիտի առաջարկեմ եւ պիտի գործադրեմ սահմանադրութեան տուած բոլոր միջոցները, յաջողելու համար: Այդ միջոցներէն մէկն է երեսփ. ժողովին լուծումը: Այդ միջոցն ալ պիտի գործածեմ, եթէ հարկ ըլլայ եւ պիտի քաշուիմ միայն այն ատեն երբ պարտուիմ բոլոր կէտերուն վրայ: Ես չպիտի բռնադատեմ սահմանադրութիւնը, այլ պիտի գործադրեմ զայն: Ես վերջին պաշտպանն եմ սահմանադրութեան:

Ուրեմն, վարչապետը վճռած է ամէն միջոց ի գործ դնել, գլուխ հանելու համար իր պետական վերակազմութեան ծրագիրը, որուն բոլոր մանրամասնութիւնները յայտնի պիտի ըլլան միայն երեսփ. ժողովին վերաբացումէն յետոյ:

ԸՍՄԷԹ ՓԱՇԱ ԿԸ ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԻ

Պոլսէն կը հեռագրեն.— Զիլէի (Սեբաստիա) կայարանին մէջ նախանշաձել յետոյ, վարչապետ Ըմմէթ փաշա եւ ազգ. տնտեսութեան գործավար Ճէլալ պէյ, որոնք ուսումնասիրական պտոյտ մը կը կատարէին, յանկարծ հիւանդացան իրենց 35 հետեւորդնե – րուն հետ: Շնորհիւ անմիջական դարմանիներու, ամէն վտանգ անհետացաւ: Անմիջապէս բնութիւն բացուելու եւ կերակուրները նկուիրի դրկուելուն, տարրալուծուելու համար:

Անգլիոյ եւ Ճափոնի ծովային ուժը

Մանր անհամաձայնութիւններ ծագեցան Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներու պատուիրակներուն միջեւ, նաւային ուժերու համեմատութեան մասին, ի նախատեսութիւն 1935ի խորհրդաժողովին: Ասոր վրայ, Անգլիացիները որոշեցին առանձին բանակցութիւններ կատարել Ճափոնի հետ: Երէկ իսկ սկսան բանակցութիւնները: Ճափոն կ'ուզէ Անգլիոյ եւ Մ. Նահանգներուն հետ հաւասար զօր վրայ դնալու, մեծ մարտանաւերու մասին: Այս բանակցութիւններէն յետոյ, Ճափոնի ներկայացուցիչը պիտի տեսակցի ամերիկեան պատուիրակին հետ: Եթէ գիտնը բաւական հաւանի, անգլիական կառավարութիւնը կրնայ եւ Իտալիան ալ պիտի հրաւիրէ, որպէսզի խորհրդակցին 1935ի ծովային մասին:

Վենիզելոսի անաբեկիչներ քոնուեցան

Կը յիշուի թէ անցեալ տարի մահափորձ մը կատարուեցաւ Վենիզելոսի դէմ, Քիֆիսիա – Աթէնք ճամբուն վրայ, բայց կարելի չեղաւ գտնել հեղինակները:

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ հոկտեմբեր 22ի առտուն նախորդ վարչապետին անձնապահ վինուորներէն եօթը հոգի փաթիսիայի արուարձանին մէջ բռնեցին քաթանանասխոսը, զոր պաշտօնական ոստիկանութիւնը ի զուր կը փնտռէր մէկ տարիէ ի վեր: Ապահովութեան տեսուչը իմանալով այս ձերբակալութիւնը, բանտարկել տուաւ աւազակը եւ դրկեց ամէն հաղորդակցութենէ: Ձերբակալման պարագաները մեծ խլրտում պատճառեցին երկրին մէջ: Թերեւս մը կ'ըսէ թէ Վենիզելոսի թիկնապահները ոչ թէ ձերբակալած են փախստական մը կ'ըսէ թէ Վենիզելոսի թիկնապահները ոչ թէ ձերբակալած են փախստական, այլ պարզապէս ոստիկանութեան յայտնած են անոր թաքստոցը: Այս դէպքին վրայ, գատական նախարարը հրաժարական տուաւ, իսկ ապահովութեան, ոստիկանութեան եւ ոստիկան–պինուորներու վարչութեան տեսուչները պաշտօնէ արձակուեցան:

Վ ԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԽՐԻՒԱԹԱԿԱՆ ԴԱԻԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ԵՐԿՈՒՔՆ ԱԼ ՎՃՌԱՊԷՍ Կ'ՈՒՐԱՆԱՆ

Տոքթ. Փավէլիչ եւ ուսանող Քվաթէրնիճ երկու անգամ հարցաքննուեցան Թորինոյի ոստիկանութեան կողմէ, եւ երկուքն ալ վճռապէս ուրացան որ եւ է մեղսակցութիւն Մարսէյլի դաւադրութեան մէջ: Փավէլիչ առաջին հարցաքննութեան մէջ յայտարարեց թէ ծնած է 1889ին, թէ որ եւ է կապ չունի Մարսէյլի մահափորձին հետ եւ թէ չի գարմանար եղած ամբաստանութեան համար, ծանօթ ըլլալով սերպիական ոստիկանութեան մեթոտներուն: « Ինչ որ ալ ըլլայ, ես որ եւ է պաշտօն տուած չեմ ոեւէ մէկուն եւ եթէ Ֆրանսայի մէջ ձերբակալուած անձերէն մէկը իրապէս ըսած է թէ մասնաւոր պաշտօն մը ստացած է ինձմէ, սուտ խօսած է »:

Երկրորդ հարցաքննութեան ատեն, որ կատարուեցաւ Ֆրանսայի Ապահովութեան Տեսչութեան կողմէ կազմուած հարցարանի մը վրայ, Տոքթ. Փավէլիչ յայտարարեց.

— « *Ձիշդ չէ թէ ես Մարսէյլ գտնուած եմ 1934 սեպտեմբեր 30ին: Կ'ա – ւելցնեմ թէ կեանքիս մէջ երբեք այդ քաղաքը եղած չեմ: Ես Ֆրանսա գտնուած եմ միայն մէկ անգամ, 1927ի յունիսին, այն ալ միայն փարիզ, ուր բնակեցայ 4 — 5 օր, իբրեւ Զաղրէպ քաղաքին պատգամաւորը միջազգային ժողովի մը մէջ: Սեպտ. 30ին ես Թորինօ էի, առտուն պատարագի դացի, իսկ կէսօրէյնի – սոյ պատյտ մը կատարեցի: Սեպտեմբեր 28ի ուրբաթ օրը հեռագրով լուր առի թէ Քարլովի – Վարիի մէջ (Քարլսպատ, Չեխոսլովաքիա) մեռեր է բարե – կամներս մէկը, Սթէֆան Տուիչ: Նոյն օրը ժամը 12ին Միլան դացի, ուրկէ հեռաձայնով խօսեցայ Վիէննա, ճշդիւ տեղեկութիւններ առնելու համար: Թորինօ դարձայ նոյն իրիկունն իսկ: Սեպտեմբեր 29ին Թորինօ մնացի, հոկ – տեմբեր 1ին կնոջս հետ դարերց մը դացի տղաս արձանագրելու համար. մինչեւ հոկտեմբեր 10 Թորինօ մնացի, բացի հոկտեմբեր 5էն երբ Պրէչիա դացի եւ հոկտեմբեր 6էն, երբ Միլան դացի կնոջս հետ, Մուսոլինիի ճառը լսելու հա – մար »:*

Քվաթէրնիճ ալ որ ծնած է 1910ին, Զաղրէպ, արհամարհանքով մերժեց բոլոր մեղադրանքները: «Դեռ անցեալ ապրիլին, ըսաւ, ամբաստանուած էի թէ երկու դժոխային մեքենաներ յանձնած եմ Զաղրէպի մէկ ոստիկանին, թէ երկուքն ալ պայթած են ոստիկանական տեսչութեան մէջ, միայն նիւթական վնասներ պատճառելով: Այդ մեղադրանքը պատրուակ մը դարձաւ ընտանիքս հալածելու: Հայրս ձերբակալուեցաւ եւ աքսորուեցաւ, ես դատի քաշուեցայ Պելկրատի պետական դատարանին առջեւ, բայց ընդհ. դատախազը հարկադրուեցաւ ետ առնել ինձի դէմ հանուած հրամանագիրը »:

Նոր հարցաքննութեան վրայ, Քվաթէրնիճ յայտարարեց.

— « *Ես աքսորական եմ մօտ տասը ամիսէ ի վեր զոր գրեթէ անընդհատ անցուցած եմ Պերլինի մէջ, գերման բարեկամի մը մօտ: Միջանկեալ քանի մը ճամբորդութիւններ կատարած եմ Աւստրիա: Ձիս կ'ամբաստանեն իբրեւ պատուիրակը Փավէլիչի: Այդ ամբաստանութիւնը որ եւ է հիմ չունի եւ պարզապէս Տոքթ. Փավէլիչը վտանգելու կը ձգտի: Ես որ եւ է մէկէն մասնաւոր պաշտօն չեմ ստացած եւ վճռապէս կը յայտարարեմ թէ Ֆրանսա չեմ գտնուած 1930էն ի վեր: Ես չեմ ճանչնար ձերբակալուածներէն ո եւ է մէկը եւ երբեք չեմ գործածած Քրամէր անունը:*

Քվաթէրնիճ երկրորդ հարցաքննութեան մը ենթարկուեցաւ հոկտեմբեր 20ին, Ֆրանսական ոստիկանութեան մէկ հարցարանին վրայ եւ կրկնեց նախորդ յայտարարութիւնները: Երբ հարցուցին թէ ինչպէս անցուց օրերը վերջին չաբաթներու ընթացքին եւ մասնաւորապէս սեպտեմբեր 28էն հոկտեմբեր 10, պատասխանեց թէ փառատա կը գտնուէր, իր ուսանող բարեկամներէն մէկուն տունը, բայց մերժեց յայտնել անունը:

⁂ Փաստաբան Արտուկովիչ, որ ձերբակալուած էր Տիէփի մէջ, փարիզ փոխադրուելով հարցաքննուեցաւ Ապահովութեան Տեսչութեան կողմէ: Յայտարարեց թէ ծնած է 1889ին եւ երբեմն իբրեւ փաստաբան գործած Պելկրատի մէջ: Անդամ է « Ուսթաշի »ներու կազմակերպութեան, բայց որ եւ է մեղսակցութիւն չունի Մարսէյլի մահափորձին մէջ: Անցեալ սեպտեմբերին Ֆրանսայէն անցած է, Անգլիա երթալու համար: Իրաւունք ստացած էր Անգլիա մնալու մինչեւ 1935 մարտ 14, բայց Մարսէյլի մահափորձէն վերջը սահմանէն դուրս հանուեցաւ: Բայց հաստատուած է որ Անգլիա կը գտնուէր մինչեւ հոկտեմբեր 14, հետեւաբար անձամբ մասնակցած չէ Մարսէյլի մահափորձին: Սակայն, Անգլիոյ մէջ կնոջ մը յանձնարարուած է Քվաթէրնիճի կողմէ: Կը ճանչնայ Տոքթ. Փավէլիչը: Պիտի դատուի իբրեւ կեղծ անցագիր գործածող:

Հունգարիոյ մէջ ալ յանցաւոր կը փնտռեն

Փէշթայի եուկոսլաւ դեսպանը ծանուցագիր մը ուղղելով հունգարական կառավարութեան, խնդրեց փնտռել եւ ձերբակալել կասկածելի Քրուաթ մը, որ մեղսակից կը համարուի Մարսէյլի մահափորձին, համաձայն Ֆրանսայի մէջ ձերբակալուած ամբաստանեալներու յայտաբարութեանց:

Այս դիմումին վրայ, հունգարական կառավարութիւնը անմիջապէս քննութեան ձեռնարկեց:

Կ'ենթադրուի թէ փնտուուածը Փէրչէցն է, որու գործունէութեան մասին գաղտնիքներ պատմած էր իր նշանածը, ինչպէս կը յիշեն ընթերցողները:

Կարեւոր կեդրոն մը Պելժիոյ մէջ

Նոր տեղեկութեանց համաձայն, խրուաթ յեղափոխականներու միութեան կարեւոր մէկ կեդրոնը կը գտնուի Պելժիոյ Սէրէն քաղաքին մէջ, ուր չէն գաղութ մը ունին: Միութեան նպատակն է իրենց երկրին անկախութիւնը, նոյն իսկ ահաբեկչական միջոցներով: Իրենց մոլեռանդութեան ապացոյցն է իրենց նշանախօսքը,— «Մենք դիակներ ենք մեր պետերուն ձեռքին մէջ »: Սէրէնի ակումբը կը համարուի «Ուսթաշ»ներու (ըմբոստներ) ընկերակցութեան Աւստրիոյ, Գերմանիոյ եւ Հունգարիոյ մասնաճիւղը: Կ'ըսուի թէ պելժիական կառավարութիւնը որոշած է վտարել քսան « Ուսթաշի »ներ, իբրեւ խոովարար:

ՅԱՆՑԱՒՈՐՆԵՐԸ ՅԱՆՁՆԵԼՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Կարգ մը թերթեր կը կարծեն թէ վերջ ի վերջոյ ձեւ մը պիտի գտնուի, Տոքթ. Փավէլիչն եւ Քվաթէրնիքը Ֆրանսա փոխադրելու համար: Ընկալելով սովորութեան համաձայն, ֆրանսական դեսպանը պէտք է խնդրագիր մը ուղղէ Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան, որ թղթածրարը կը յանձնէ Թորինոյի Վերաքննիչ Ատեանին: Ասոր հարցաքննիչ բաժինն է որ վճիռ կ'արձակէ, դնելով նախ գումարելով: Երբ թղթածրարը հասնի, անմիջապէս տեղեկագրեր մը կը նշանակուի, իսկ անոր տեղեկագիրը յանձնուելէ վերջ, ընդհ. դատախազը գրաւոր պահանջներ կը ներկայացնէ: Օրէնքը 15 օր պայմանաժամ կը նախատեսէ, այս վաւերաթուղթերը ամբաստանեալներուն հաղորդելու համար: Պաշտպան փաստաբանները կրնան նոր պայմանաժամ պահանջել, պատասխանելու համար: Հարցը այն է որ երկու ամբաստանեալները բացարձակապէս կ'ուրանան որ եւ է կապ՝ մահափորձին հետ. յետոյ, ոչնչացուցած են իրենց անցագիրները, որով կարելի չէ ճշդել իրենց ճամբորդութեան վայրերն ու թուականները: Սուտն ու իրաւը երեւան հանել կարելի է միայն դէմ դիմաց հանելով Ֆրանսայի մէջ ձերբակալուած ամբաստանեալներուն հետ: Ուրեմն, վերաքննիչ ատեանը պիտի վճռէ թէ բաւարար փաստեր կա՞ն երկու ամբաստանեալներուն դէմ, յանձնումի մասին խորհելու համար:

Եթէ նոյն իսկ վերաքննիչ ատեանը որոշէ յանձնել, երկու ամբաստանեալները կրնան դիմել վճռարեկ ատեանին, ոչ միայն ըստ ձեւի, այլեւ ըստ էութեան: Ամէն պարագայի մէջ, երկու ամբաստանեալները մանրակրկիտ ուշադրութեամբ կազմած են իրենց պաշտպանութեան ծրագիրը, նոյն իսկ իրաւական տեսակէտով:

Փարիզի թերթերը դիտել կուտան թէ՝ երկու ամբաստանեալները ի՞նչպէս կրնային առանց հմմնական պատճառի ոչնչացնել իրենց անցագիրները, քանի որ անկարելի է առանց թուղթի ապրիլ Իտալիոյ մէջ: Օտարականները խիստ հսկողութեան տակ են հոն, նոյնիսկ անհատական տուներու մէջ եւ անկարելի է պանդոկ մը ընդունիլ առանց անցագրի: Ճաճախ փողոցին մէջ իսկ անձնագիր կը հարցնեն: Ուրեմն, անցագիրներու ոչնչացումը կը համարուի ամենածանր մեղադրանքը երկու Քրուաթներուն դէմ, քանի որ ուզած են ծածկել իրենց վիպաները:

ՄԱԿԵԴՈՆԱՑԻՆԵՐՆ ԱԼ ԿԸ ՀԱԼԱԾՈՒԻՆ

*Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ Մակեդոնական կազմակերպութեան գլխաւոր վարիչներէն եօթը հոգի փախած ըլլալով, օրէնքէ դուրս հռչակուած են: Ուրեմն ո եւ է քաղաքացի կրնայ սպաննել զանոնք: Ասոնց մէջ կը գտնուին Իվան Միխայլով, որ Թուրքիա ապաստանած ըլլալով փոխադրուած է Գասթէմունի, Նասթէվ եւ Տրանկով:

Բասէի օդանաւատուն յանդուգն արշաւը

ԵՐԿՈՒ ՀՈԳԻ ՄԵՌԱՆ ՋԱՐԴ ՈՒ ՓՇՈՒԻ

Լոնտոնէն դէպի Աւստրալիա ճամբայ ելած քսան օդանաւերէն մեծ մասը ձախողեցան, ինչպէս գրած էինք երէկ: Առաջնութիւնը չհեցան երկու անգլիացի օդանաւորդներ, Սքոթ եւ Քէմպել Պլէք, որոնք Աւստրալիա հասան երկու օր, չորս ժամ եւ 34 վայրկեանէն: Ցուսահատական արշաւ մը տեղի ունեցաւ ամերիկացի եւ հոլանտացի օդանաւորդներուն միջեւ, երկրորդ տեղը գրաւելու համար: Մրցորդ օդանաւերէն մէկը, անգլիական, Իտալիոյ մէջ վար իյնալով, ջախջախուեցաւ եւ միւսնոյն ատեն բռնկելով մոխիր դարձաւ երկու օդանաւորդներուն հետ: Երկուքն ալ պինուորականներ էին: Կէս ճամբան մը–նաց նաեւ այն օդանաւը որ արշաւին պիտի հետեւէր տառապումներ կատարելու համար: Օդանաւը ծանրապէս վնասուած է: Իսկ Տէր եւ Տիկին Մոլիսըն, որ–ոնք առաջին անգամ Լոնտոնէն Պաղտատ հասած եւ յետոյ Հնդկաստանի մէջ վար իջնելու հարկադրուած էին, որոշեցին հրաժարիլ մրցումէն: Սակայն եւ այնպէս Աւստրալիա պիտի երթան, եթէ ժամանակին լրանայ օդանաւին նորոգումը:

Մրցանակը չահող Անգլիացիներէն անմիջապէս վերջը Աւստրալիա հասան երկու հոլանտացի օդաչուները, Փոռմանթիկ եւ Մոլ:

Այս յաջողութեամբ, անգլիացի օդանաւորդները չորս օր 13 ժամ եւ 11 վայրկեան կոտրած կ'ըլլան նախորդ մրցանիշը, որ կը պատկանէր Աւստրալիացի օդանաւորդ Ուլմի:

26 ԿԻԼՕ ՀԱՇԻՇ ՊԻՏԻ ԲԵՐԷՒԻՆ ՄԱՐՍԷՑԼ

— o —

Պէյրութի մէջ ձերբակալուեցաւ Մերուժան անուն Հայ մը, երբ կը փորձէր երկու պայուսակներու մէջ ամփոփուած 26 քիլօ հաշիշը փոխադրել նաւ: Մերուժան յայտնած է թէ այդ թմրեցուցիչները իրեն յանձնուած են Պաորիկ անուն Հայու մը կողմէ, որ քարտուղարն է Պ. Պիւբ – նիէի: Պաորիկ 50 ոսկի վարձք տուած էր Մերուժանին կանխիկ, եւ 50 ոսկի ալ պիտի վճարէր վերջը, եթէ յաջողէր անվտանգ նաւ հասցնել այդ թմրեցուցիչները:

20 քիլօ թմրեցուցիչը Մարսիլիոյ մէջ պիտի արժէր մօտ մէկ միլիոն Ֆրանք: Այդ պատճառաւ ալ ծախքեր չէին խնայուած անոր անվտանգ փո – խադրութեան համար:

Պաորիկ ձերբակալուած էր օրին: Խիստ հարցաքննութենէ վերջ խոստովանած է ամէն բան եւ ըսած որ ինք միայն 50 օսմ. ստացած էր գլուխ հանելու համար այդ թմրեցուցիչներու նաւ փոխադրութիւնը: Մերուժան սակայն, վերջին հարցաքննութեան մէջ ինքն յայտնած է որ ինք չէր գիտեր պայուսակներու պարունակութիւնը:

Պաորիկ եւ Մերուժան բանտարկուեցան:

»»»··«««

ՍԻԹՐՕԷՆ հաստատութիւնը երկուշաբթի օր դժուարաբ կրցաւ վճարել բանուորներու 15օրեակը, բայց կը շարունակէ բանիլ: Միւս կողմէ, ամէն օր բանուորներ կ'արձակուին: Կը կարծուի թէ աւելի մեծ թիւով պիտի արձակուին այս չաբթու:

ՌՈՒՄԱՆԻՈՑ արտաքին նախարարը էնկիւրի պիտի երթայ այս չաբթու, մասնակցելու համար պալքանեան խորհուրդին որ պիտի գումարուի հոկտեմբեր 30ին: Ցետոյ Փարիզ պիտի դայ:

Պ. ՈՒԶՈՒՆՈՎԻՉ վերակազմեց Եուկոսլաւիոյ գաւլիճը, պատերազմական նախարարութիւնը յանձնելով Զօր. Ժիվկովիչի, որ տկտատուրա հաստատած էր 1929 — 1932: Այս առթիւ ազատ արձակուեցաւ գերապայծառ Քորոչէց, Սլովէն – Կաթոլիկներու նախկին կուսակցութեան նախագահը, որ արգելափակուած էր Ալեքսանդր Թագաւորին օրով:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՐՄԻՐ ՅԱՋԻ 15րդ համագումարը, որ տեղի կ'ունենայ Թոքիոյի մէջ, որոշեց Ե. Միութիւնն ալ ընդունիլ իբրեւ անդամ կազմակերպութեան:

ՑՑՈՒՔ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

«««••»»»

Ո՛չ մէկ տեսնուած բան։ Կեցո՛ւք, մտածեցէք, ինչպէ՞ս մէկ տարի առաջ, իսկ մանաւանդ երկու տարի առաջ, ամբողջ աշխարհ կը խօսէր միայն Ամերիկայի մասին։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ ոսկեայ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ հարստանալ։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ապրիլ ազատ, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր կարծիքը, ուր ամէն մարդ կրնայ ըսել իր ուզածը։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր տունը, իր ընտանիքը, իր ապրուստը։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած կրօնքը, իր ուզած հաւատքը։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ընկերները, իր ուզած բարեկամները։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած կինը, իր ուզած ամուսինը։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած զբաղումը, իր ուզած արհեստը, իր ուզած գործը։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը։

Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ փող։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ փող։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ փող։

Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ փող։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ փող։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ փող։

Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։

Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։

Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։

Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։

Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։

Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։

Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։

Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։

Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ շատ փող։ Ամերիկան կը նկատուէր իբրեւ երկիր, ուր ամէն մարդ կրնայ ունենալ իր ուզած ամէն բանը, եթէ միայն ան ունենայ շատ

ՏԽՈՒՐ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ ԱԹԷՆՔԻ ԴԱՏԻՆ ԱՌԹԻԻ

— oo —

ՆՈՐԷՆ ՍԵՒ ՓՈՐՁԱՆՔԸ.- ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԱԶԼՈՒՄԵԱՆ

Աթէնքի Նոր Օրէնք կ'արտատպենք ներկայիս տեղեկութիւնները Սար – դիս Գիլբենեանի սպանութեան դատին մասին, որուն առաջին մասը հրատարակած էր երէկ: (Դատավարու – թիւնը տեղի ունեցած է դռնփակ) :—

Այս անգամ դատավարութեան ներկայ եղաւ ամբաստանող կողմի փաս – տաբան Պ. Լատտաս: Դատարանի նո – խագահ Պ. Լեցուած էին բազմաթիւ հանդիսականները լեցուած էին բազմաթիւ հետաքրքիր Հայերով, որոնց մէջ մեծ թիւով համայնավարներ եւ Մաղլըմեանի գործակալներ, որոնք անմիջական յարաբերութեան մէջ էին ամբաստանողներուն հետ:

Ինչպէս գրած էինք երէկուան թիւով, առաւօտեան նախ կանչուեցան պաշտօնական վկաները, ապա Հայ ազգայնականներ, Տիկ. Ռոստոփուլի եւ ուրիշ վկաներ, որոնց միայն մէկը, Տիկ. Հայկանուշը, ըսաւ թէ ինք տեսած է ոճրագործը, որ Նիկոլ Նիկոլեան է: Թարգման ամբաստանողներուն կողմէ վկաներէն տիկ. Ռոստոփուլի Հայկանուշէն կեղծ վկայութիւնը, որուն համաձայն Գրիգորեանը:

Իսկ Արմենակ Գրիգորեանի եւ Անահիտ Գրիգորեանի միակ մահադրութիւնն եղաւ Դաշնակցութիւնը վարչութիւնը սուտ եւ չինծու տեղեկութիւններով, որոնք նկատի չառնուած – յայտնի դրուագներու կողմէ:

Ցերեկ օրին, յաջորդաբար լսուեցան ամբաստանող կողմի միւս վկաները, որոնց վկայութիւնները ոչ մէկ նոր տեղեկութիւն եղածին վրայ: Ամբաստանող կողմի վկաներէն Յովհ. Ճաքիկեան ըսաւ թէ ինք կը ճանչնայ Գասիկեան, որ բսած է թէ ոճրագործը սեւած է:

Պատիկեանի այս «յայտնութիւնը» ամենէն պատրաստուած էր, դատավարութիւնը յետաձգել տալու համար: Պ. Լատտաս պատրուակ բռնելով Պատիկեանի բսածը, պահանջեց որ դատավարութիւնը յետաձգուի, որպէսզի յիշուած վկան ներկայանայ եւ գիրացածը յայտնելու:

Դատարանին նախագահը քիչ մը դանդաղած, դիտել տուաւ ամբաստանեալ կողմի փաստաբանին թէ երբորդ անգամն է որ յետաձգում կ'ուզուի ամբաստանող կողմի վկաներուն բացակայութեան պատճառաւ:

— կարելի չէ ամէն անգամ դադար տաճգել: Եթէ չարունակուի այս – կերպ, դատավարութիւնը չի վերջա – նար:

Նախագահէն յետոյ խօսք առաւ պաշտպան փաստաբան Պ. Տամատկի – եան, որ յայտարարեց հետեւեալը·

— Պ. նախագահ եւ պարոնայք երդեալներ, խղճի եւ արդարութեան մէջ է այս անգամ մարդիկը տակաւին պահել բանտին մէջ, երբ ամբաստանող կողմի վկայութիւններն իսկ անոնց անմեղութիւնը կը հաստատեն: Դուք լսեցիք ութ վկաներ ամբաստանող կողմէն, որոնք յայտնեցին թէ ոճրագործը տեսած չեն: Այս բոլորէն ետ կը տրժարիմ իմ վկաներս ներկայացնել, կը բաւականանամ ամբաստանող կողմի վկայութիւններով կը խնդրեմ որ անմիջապէս վճիռ տրուած վկայութիւնները եթէ ամբաստանողները յանցաւոր ցոյց տուած, դատապարտեցէք, ապա թէ ոչ արդարացուցէք անոնց իրենցմէ խլուած ազատութիւնը: Կը դիմեմ ձեր խղճին, ձեր արդար դատաստանին: Ձեմ ուզեր որ յետաձգում ըլլայ: Ամբաստանող կողմը մանաւանդ կերպով վկաները բերել չի տար, որպէսզի դատը յետաձգուի: Երբորդ անգամն է որ տեղի կ'ունենայ այս խաղը: Պէտք է վերջ տրուի իմ պաշտպանեալնե – րուս անորոշ վիճակին:

Պ. Տամատկինոս խօսեցաւ ուելի քան երեք քառորդ ժամ: Բուռն կերպով յարձակեցաւ ամբաստանող կողմի փաստաբան Պ. Լատտասի վրայ, որ անարդական խօսքեր ըրած էր ամբաստանեալներուն մասին: Այս միջոցին երկու փաստաբանները բուռն վիճաբանութեան բռնուեցան: Շատ ծանր ու վիրաւորական բառեր փոխանակեցին: Նախագահը եւ դատախազը միջամտելով վիճողները հանդարտացուցին:

Պ. Տամատկինոս յետաձգումի հանգամանութիւնը նախատեսելով պահանջից ամբաստանեալներուն երաշխաւորութեամբ ազատ արձակման վճիռ տուին ամբաստանեալներէն հինգին համար: Իսկ Նիկոլ Նիկողոսեան մինչեւ դատաւարութիւնը պիտի մնայ բանտը:

⁂ Այս երկրորդ նիստին մէջ Արմենակ Գրիգորեան (դահին եղբայրը) եւ Անահիտ Գրիգորեան (աղջիկը) դարձեալ խօսեցան Դաշնակցութեան դէմ, սուտն ու իրաւը իրար խառնելով:

Անահիտ Գրիգորեան ներկայացուց Հ. Ց. Դ. կեդր. կոմիտէին կողմէ Սարգիս Գրիգորեանի ուղղուած նամակ մը, որ գրուած է հինգ տարի առաջ, երբ Գրիգորեան տակաւին կուսակցական էր: Այս նամակին պատճէնները միաժամանակ ղրկուած էին բնակեր Թօփճեանի եւ Մ. Բարթիկեանի, որ վտարուած չէր տակաւին:

Այս նամակով կեդր. կոմիտէն կը յայտնէր Գրիգորեանին, Թօփճեանին եւ Բարթիկեանին թէ դատական յանձնախումբի անդամ ընտրուած են, քննելու համար Նիկոլ Նիկողոսեանի վերաբերող հանրային, անհատական կարգ մը ինդիրներ որոնք կը շահագրգռեն կուսակցութիւնը: Այս անմեղ նամակը մէկտեղ հանելով, ամբաստանող կողմը կ'ուզէ ցոյց տալ թէ Նիկողոսեանը վտարելու որոշումը տուած է Սարգիս Գրիգորեանը եւ իր հետեւութիւն, Նիկողոսեան վրէժ լուծելու համար սպանած է Գրիգորեանը: Անահիտ Գրիգորեան կեղծ սեւագրութիւն մըն ալ ներկայացուց դատարանին, իբր թէ հաստատելու համար որ Դաշնակցութիւնը դրամատուններ օգը հանելու, կեղծ դրամներ պատրաստելու եւ ոճիրներ գործելու ծրագիր ունի:

Դատախազը յայտարարեց թէ դատարանը չի կրնար զբաղիլ Դաշնակցութեան գործունէութիւնով:

— Հոս դատ մը կայ: Ոճիր մը գործուած է: Ամբաստանեալներ կան: Մեր պարտականութիւնն է ոճրագործը երեսան հանել եւ ոչ թէ զբաղիլ Դաշնակցութեան անցեալ գործունէութիւնով:

Անահիտ Գրիգորեան՝ Դաշնակցութեան ոճրագործներու կազմակերպութիւնը հաստատելու համար, ցոյց տուաւ նաեւ համայնավարներու կողմէ Ֆրանսայի մէջ հրատարակուած վերատպութիւն — թուղթի մը, Ֆրանսերէն լեզուով գրուած: Դատարանը ասոր ալ կարեւորութիւն չտուաւ եւ համոզուեցաւ որ ընդհակառակն, ամբաստանող կողմը մօտիկ կապեր ունի համայնավարներուն հետ:

Անահիտ Գրիգորեան դարձեալ սերտած էր համայնավարներէն, միայն մոռցած բսել որ ինք ալ մէկ անգամը եղած էր Դաշնակցութեան, որ ոճրագործներու կազմակերպութիւն է, ըստ իրեն:

⁂ Դատավարութեան չհեկեկան կողմն եղաւ Մաղլըմեան եպիսկոպոսի պարագան: Ամբաստանող կողմի վկաները հպարտութեամբ ըսին թէ իրենք կը պատկանին այն խմբակցութիւններուն, որոնց պետն է Մաղլըմեան եպիսկոպոս:

Ասոր վրայ պաշտպան փաստաբան Պ. Տամատկինոս դատարանին ներկայացուց պատճէնը նախարարական այն որոշման, որ մէկ ամիս պայմանաժամ կուտար Մաղլըմեանին, Ցունաստանէն հեռանալու: Պ. Տամատկինոս ներկայացուց նաեւ Ազարէկովի ուսերէն դիրքը, որուն մէջ Մաղլըմեան ցոյց արուած է իբր Զեկայի գործակալ, ծանօթ թիւ 23 անունով:

Արտաքսման հրամանագիրը կարդացին բոլոր երդուեալները եւ տպաւորութիւնը եղաւ մեծ:

Մոսկուայի մէջ

Մոսկուայի թերթերը կը գրեն թէ աւարտած է չինութիւնը տորբերկը – եայ երկաթուղիի (մեքրօ) առաջին գիծին, որ կ'անցնի մայրաքաղաքին կեդրոնական երակներուն տակէն:

Ներկայիս ճարտարապետները զբաղած են վակոններու դետեղումով: Կը կարծուի որ երկաթուղին պիտի բանի այս տարեվերջ:

Երկար տարիներ ի վեր զժուարացած էր հաղորդակցութիւնը Մոսկուայի մէջ, գլխաւոր պողոտաներու խճողման պատճառով: Կարմիր մայրաքաղաքին բնակչութիւնը կ'աճէր տար – ուէ տարի: 1917ին ունէր 1.700.000 բնակիչ: Ներկայիս 3.600.000: Ուրեմն բնակչութիւնը կրկնապատկուած է 16 տարուան ընթացքին: Բանուորներու եւ պաշտօնեաներու այս մրջիւնոցը հանրային հաղորդակցութեան իրեր միջոց ունէր միայն հանրակառքի դիծեր, ինչպէս նաեւ ինքնաշարժ փոխադրակառքեր: Բայց բնակչութեան թիւին անհամապատասխան էին այդ միջոցները, այնպէս որ Մոսկուայի ծաղրանկարիչները յաճախ կը ներկայացնէին ճամբորդներ, որոնք բռունցք բռունցքի կը կռուէին հանրակառքի դուռներուն առջեւ՝ տեղ գրաւելու համար ներսը:

Մոսկուայի մէջ ընդհատակային երկաթուղիի չինութեան առաջին ծրագիրը մշակուած է 1932ին: Ճարտարապետները, որոնց յանձնուած էր այս չինութիւնը, նախապէս խոր քննութեան մը ձեռնարկեցին օտար երկիրներու մէջ, մանաւորապէս փարիզի, Պերլինի, Նիւ Եորքի եւ Լոնտոնի մէջ, ուսումնասիրելու համար ընդհատակային երկաթուղիները:

Նոյն ճարտարապետները այժմ կը պնդեն թէ, օգտուած ըլլալով օտար երկիրներու ընդհատակային երկաթուղիներու չինութեան փորձերէն, Մոսկուայի ընդհատակային երկաթուղին ամէնէն կատարեալն է իր տեսակին մէջ: Ընդհատակային երկաթուղիի առաջին հոսքերը (էջքը) փորուած են 1932ին: Ըստ ծրագրի, դիծը շահագործման պիտի յանձնը – ւէր յառաջիկայ նոյեմբերին, ռուսական յեղափոխութեան 17րդ տարեդարձին: Սակայն քիչ մը պիտի ուշանայ: Սակայն քիչ մը պիտի ուշանայ, որովհետեւ ճարտարապետները հսկայ դժուարութիւններու բախած են հողին երկրաբանական կազմութեան եւ ընդերկրեայ գետակներու դոյութեան պատճառով:

Շինութեանց ընթացքին, քաղաքին բնակչութիւնը եւս մասնակցած է աշխատանքներուն, մանաւանդ երբ Քանովիչ յայտարարեց «Ամբողջ Մոսկուան ընդհատակային երկաթուղիի շինութեան լծուած է»: Եւ չաթթ օրերը, հազարաւոր բանուորներ կամաւոր եւ անվճար իրենց բազուկները կը տրամադրէին շինութիւններուն:

Մոսկուայի ընդհատակային երկաթուղիի ամբողջ ցանցը, երբ աւարտի բոլորովին, պիտի ունենայ 80 քիլօմէթր երկարութիւն: Կայարանները պիտի ունենան 165 մէթր երկարութիւն, որպէսզի կարելի ըլլայ տեղ տալ ութ վակոնի: Ուրեմն երկաթուղիի իւրաքանչիւր գնացք պիտի բաղկանայ 170 հոգի: Առաջին աթթիպիտի բանին 4—6 վակոններ գնացք – ներ, 2—6 վայրկեանի յաջորդակա – նութեամբ: Ցատաջիկային այդ յաջորդականութիւնը պիտի հասցուի մինչեւ մէկուկէս վայրկեան, աւելի արագութիւն տալով գնացքներուն:

Կ'արժէ արձանագրել որ մեքենաները ու վակոնները ռուսական արտադրութիւն են: Շինուած են Միխէյչայի եւ Տինամոյի գործարաններուն մէջ: Մոսկուայի մամուլը մանրամասն լիչատակումով մը կ'արձանագրէ այս պարագան, որ խոչոր է երկրին քաղաքականութեան:

Արդարեւ Մոսկուա կ'ուզէ ազատագրուիլ, ճարտարարուեստական աւարտելով, ճարտարարուեստական աւարտելով պարէղին մէջ, օտար երկիրներէ նեարտելու տարիքէն:

Պէտք է ընդունիլ, որ Մոսկուայի ընդհատակային երկաթուղին վերջին չինութիւնն է որ կատարուած է ռուսական գործերու մէջ, կասկած չկայ թէ լաւագոյնը պիտի ըլլայ եւ ամէնէն արդիականը, լուսաւորութեան, օդափոխութեան, նուազ աղմուկ հանելու տեսակէտով: Կայարանները պիտի ունենան 165 մէթր երկարութիւն, որպէսզի կարելի ըլլայ տեղ տալ ութ վակոնի: Ուրեմն երկաթուղիի իւրաքանչիւր գնացք պիտի բաղկանայ 170 հոգի: Առաջին աթթիպիտի բանին 4—6 վակոններ գնացքներ, 2—6 վայրկեանի յաջորդականութեամբ: Ցատաջիկային այդ յաջորդականութիւնը պիտի հասցուի մինչեւ մէկուկէս վայրկեան, աւելի արագութիւն տալով գնացքներուն:

Կ'արժէ արձանագրել որ մեքենաները ռուսական արտադրութիւն են: Շինուած են Միխէյչայի եւ Դինամոյի գործարաններուն մէջ: Մոսկուայի մամուլը մանրամասն լիչատակումով մը կ'արձանագրէ այս պարագան, որ խոչոր է երկրին քաղաքականութեան:

Արդարեւ Մոսկուա կ'ուզէ ազատագրուիլ, ճարտարարուեստական աւարտելով պարէղին մէջ, օտար երկիրներէ նեարտելու տարիքէն:

Պէտք է ընդունիլ, որ Մոսկուայի ընդհատակային երկաթուղին վերջին չինութիւնն է որ կատարուած է ռուսական գործերու մէջ, կասկած չկայ թէ լաւագոյնը պիտի ըլլայ եւ ամէնէն արդիականը, լուսաւորութեան, օդափոխութեան, նուազ աղմուկ հանելու տեսակէտով: Կայարանները պիտի ունենան 165 մէթր երկարութիւն, որպէսզի կարելի ըլլայ տեղ տալ ութ վակոնի: Ուրեմն երկաթուղիի իւրաքանչիւր գնացք պիտի բաղկանայ 170 հոգի: Առաջին աթթիպիտի բանին 4—6 վակոններ գնացքներ, 2—6 վայրկեանի յաջորդականութեամբ: Ցատաջիկային այդ յաջորդականութիւնը պիտի հասցուի մինչեւ մէկուկէս վայրկեան, աւելի արագութիւն տալով գնացքներուն:

Կ'արժէ արձանագրել որ մեքենաները ռուսական արտադրութիւն են: Շինուած են Միխէյչայի եւ Դինամոյի գործարաններուն մէջ: Մոսկուայի մամուլը մանրամասն լիչատակումով մը կ'արձանագրէ այս պարագան, որ խոչոր է երկրին քաղաքականութեան:

Արդարեւ Մոսկուա կ'ուզէ ազատագրուիլ, ճարտարարուեստական աւարտելով պարէղին մէջ, օտար երկիրներէ նեարտելու տարիքէն:

Պէտք է ընդունիլ, որ Մոսկուայի ընդհատակային երկաթուղին վերջին չինութիւնն է որ կատարուած է ռուսական գործերու մէջ, կասկած չկայ թէ լաւագոյնը պիտի ըլլայ եւ ամէնէն արդիականը, լուսաւորութեան, օդափոխութեան, նուազ աղմուկ հանելու տեսակէտով: Կայարանները պիտի ունենան 165 մէթր երկարութիւն, որպէսզի կարելի ըլլայ տեղ տալ ութ վակոնի: Ուրեմն երկաթուղիի իւրաքանչիւր գնացք պիտի բաղկանայ 170 հոգի: Առաջին աթթիպիտի բանին 4—6 վակոններ գնացքներ, 2—6 վայրկեանի յաջորդականութեամբ: Ցատաջիկային այդ յաջորդականութիւնը պիտի հասցուի մինչեւ մէկուկէս վայրկեան, աւելի արագութիւն տալով գնացքներուն:

Կ'արժէ արձանագրել որ մեքենաները ռուսական արտադրութիւն են: Շինուած են Միխէյչայի եւ Դինամոյի գործարաններուն մէջ: Մոսկուայի մամուլը մանրամասն լիչատակումով մը կ'արձանագրէ այս պարագան, որ խոչոր է երկրին քաղաքականութեան:

Արդարեւ Մոսկուա կ'ուզէ ազատագրուիլ, ճարտարարուեստական աւարտելով պարէղին մէջ, օտար երկիրներէ նեարտելու տարիքէն:

Պէտք է ընդունիլ, որ Մոսկուայի ընդհատակային երկաթուղին վերջին չինութիւնն է որ կատարուած է ռուսական գործերու մէջ, կասկած չկայ թէ լաւագոյնը պիտի ըլլայ եւ ամէնէն արդիականը, լուսաւորութեան, օդափոխութեան, նուազ աղ – մուկ հանելու տեսակէտով: Կայա – րանները եւս կը զեղազարդուին յա – ւագոյն ձեւով, այդ նպատակով Ու – բալէն ապսպրուած են զեղեցիկ մար – մարներ:

ԵԳԻՊՏԱՀԱՑԵՐՈՒ ԿԱՆՈՆԱԴԻՐԸ

Եգիպտական թերթերը կը հաղորդեն թէ կառավարութեան պատրաստած նոր կանոնագիրը կը ճանչնայ նաեւ հայ համայնքին դոյութիւնը եւ կ'ընդունի ազգ· իշխանութեան իրաւասութիւնը՝ ամուսնական եւ այլ ինդիրներու մէջ:

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ յօդուածագիրներէ եւ թղթակիցներէ իրենց գրութիւնները գրել թուղթին մէկ երեսին վրայ եւ մեքենով:

ՆԻՒԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՍԱՍՈՒՆԻ ԴԷՊՔԸ ՁՔՆՈՒԻԱԾ

Մեծ պեծուրիւններ կը ճնշեն

»»»··«««

Անգլիական դեսպան Քըրբի, Սասունի հայկական խնդիրները քննելու դացող յանձնաժողովին համար պատրաստուած հրահանգներու մասին իր պահանջներուն վրայ կը պնդէր: Ապտիւլ Համիտ ի վերջոյ յօժարեցաւ, Քրանս· դեսպան Քանպոնի այն հաստատութեան վրայ թէ օտար միջամտութեան տեղի չպիտի տրուի: Հրահանգին սրբագրութիւնը արտօնեց եւ յանձնաժողովը, հիւպատոսներուն մասնակցութեամբ, Սասուն գնաց:

Պ. Քանպոն տակէ յետոյ չարունակ կը դգուշացնէր Թագաւորը: Անոր հետ տեսակցութիւններ կ'ունենար եւ հայկական խնդրին վիճակը բացատրելով կը հասկցնէր որ եթէ այս գործը անմիջապէս չկարգադրուի, հետեւանքը դէշ պիտի ըլլայ:

Ապտիւլ Համիտ լրջօրէն կը նեղուէր, Անատոլուէն լուր առնելով թէ Թուրքերուն ու Հայերուն յուզումը չէ հանդարտած ու տեղ տեղ ըմբոստութեան նշաններ կ'երեւան: Իր մտահոգութիւնը կ'աւելցնէին նաեւ եւրոպական թերթերը որոնք իրենց հրատարակութիւններով Հայերուն կողմը կը բռնէին եւ մերիները կ'ամբաստանէին:

Կ'ուզէր որ ժամ առաջ հիմնական եւ լայն բարենորոգումի ձեռնարկէ, հայկական խնդիրը եւրոպական հաժամաժողովի յանձնելու տեղի չտալու համար:

Այսպէս է որ նախ իմ միջոցովս Պ. Քանպոնին եւ Նելիտովին հարցուց թէ Ֆրանսա եւ Ռուսիա ի՞նչ տեսակ բարենորոգում մը յարմար կը դտնեն:

Երբ, քանի մը օր վերջ, այս երկու դեսպանները երկրորդ եկան, Ապտիւլ Համիտ երկուքէն ալ բարենորոգումի մասին իրենց տեսակէտը ուզեց:

Քանպոն եւ Նելիտով Սուլթանին յայտնած բուռն փափաքին վրայ, տեսակցեցան անդլ· դեսպանին հետ եւ պատրաստեցին բարենորոգումներու ծրագիր մը, նկատի առնելով Պերլինի համաժողովին ի վեր զանազան դաւիճներու կողմէ Պապը Ալիի տրուած բարենորոգումներու ծրագիրները, Պերլինի դաշնագրին 61րդ յօդուածին համաձայն կատարուելիք բարենորոգումներու մասին Պապը Ալիի կողմէ մեծ պետութենց տրուած յանձնարարութիւնները եւ վերջապէս այն յուշագրերը զոր տուած էր Հայոց Իսմիրլեան պատուիրակը, հայ ազգային պահանջներու մասին: Դեսպանները քանի մը ամիս աշխատելով պատրաստեցին այդ ծրագիրը որ վարչական, դատական եւ տնտեսական անմիջական բարենորոգումներ կը մտանանչէր վեց նահանգներուն համար,— Վան, Պիթլիս, Էրզրում, Սվաղ, Մամուրէթ – իւլ – Ազիզ, Տիարպէքիր(*):

ՍԱԼԻՀ ՄԻՒՆԻՐ

(*) Լսուած էր որ Ռուսիոյ արտաքին նախարար իշխան Լոպանով հե – տեւեալը ըսած էր·— «Պետութիւները այս ծրագրին մէջ ցոյց տրուած բարենորոգումը գործադրելու համար եթէ պնդեն, իրենք գիրենք շատ ծանր պատասխանատուութեան տակ դրած պիտի ըլլան»:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

— o —

Ազգերու Դաշնակցութեան հոգատարութենց յանձնախումբին առջեւ, Ասորիներու մասին արուած զեկուցումներու վիճաբանութենէն վերջ, օրակարգի նիւթ եղած է փոքրամասնութեանց եւ դաղթականներու խնդիրը:

Յանձնախումբի անդամներէն Պ. Վանրէյս յայտարարած է թէ դաղթականները, մանաւանդ հայ դաղթականները, որոնք առաջ թիւ մը կը ներկայացնեն, քաղաքներու եւ դիւղերու մէջ տեղաւորուած են: Այս առթիւ Պ. Վանրէյս, Ֆրանսայի ներկայացուցիչ Պ. Ռոպէր որ Ժէնին ուղղած է հետեւեալ հարցումները·

— Հայերը ո՞ր աղգութեան կը պատկանին եւ ներկայիս ո՞ր պետութեան հպատակութիւնը ընդունած են·

Պ. Ռոպէր որ Ժէ առած է հետեւեալ պատասխանները·

— Հայերուն մեծ մասը սիւրիական եւ Լիբանանեան հպատակութիւնը ընդունած են, մինչեւ անդամ, վերջին ընտրութենց միջոցին անոնց ձայները բաւական աղդեցիկ եղաւ:

— Ի՞նչ ձեւով հպատակութիւն ընդունած են անոնք:

— Սուրիա դտնուող Օսմանցիները, ըստ Լոզանի դաշնագրին, Սուրիացիներ պիտի նկատուին, որով Սուրիա ապրող Հայերը բնական կերպով Սուրիացիներ եղան: Նոր հպատակութեան դիմումները մերժելու կամ ընդունելու իրաւունքը տեղական կառավարութենց կը պատկանի:

Օր· Տանֆիլ, սոյն յանձնախումբի անդամուհին, ուղղած է հետեւեալ հարցումը·

— Հայերու եւ Սուրիացիներու յարաբերութիւնները ի՞նչպէս են:

— Այնքան սերտ եւ սիրով չեն, սակայն խաղաղութեամբ կ'ապրին իրարու հետ:

— Կրնա՞ն ծանր դժուարութիւն – ներ պատահիլ Հայերու եւ Սուրիացիներու մէջ, եթէ հոգատարութիւնը վերցուի:

— Հայերը լուրջ մրցակցութեան մէջ են տեղացի աշխատաւորներու հետ, այդ պատճառաւ չատ սիրուած չեն: Եթէ հոգատարութիւնը վերցուի, այդ մրցակցութիւնը չատ բարդուածութենց պատճառ կը դառնայ: Այսուամենայնիւ պէտք չէ մոռնալ որ նոյն իսկ Եւրոպայի մէջ նման մրցակցութենց պատճառ կը դառնայ: Այսուպատահին: Գործադուլի մը ժամանակ երբ հայ գործաւորները աշխատիլ ուզեն, այդ պարագային աւելի կը բարդանան դժուարութիւնները:

ԿԱՐԴԱՑԻՔ ԵՒ ՏԱՐԱԾԵՑԻՔ «ԾԱՌԱՋ»Ը

ՔԱՆԱՑ ԼԵԱ-- (ՏԱՐՕՆԻ ՇՐՋԱՆ)

(27)

»»»··«««

— Անչուչա մուսուլման պիտի ըլլաս, անանկ չէ:

— Հա, աղա, մուսուլման ալ կ'ըլլամ:

— Այնատեն ընտրէ քեզի համար սիրած անուն մը:

— Կ'ընտրեմ «Մուսա» եւ անունս կը կնքեն Մուսա:

Քեամիլ դառնալով Հասանին ու Մահմէտին (իմ ապագայ աչերը), ըսաւ.— Եթէ նիւթապէս կը նեղուիք զայն պահելու համար, Թող մեզի դայ հոս:

— Չէ աղա Ջան, դու ողջ մնաս, երբ Տրաման կ'ընես զայն ազատելու, մենք զայն կը պահենք ծաղկի նման:

— Լաւ, ըսաւ Քեամիլ, Մահմէ՛տ, չուտով անոր մազերը խուզէ եւ փոխեցէք անոր մազերը, Թող մեր բոլոր ժողովուրդը գիտնայ թէ Հասանէ Ալտի փոլ ապրող Հայը Քեամիլ աղայի հըրամանով է, եւ ոչ ոք անոր իրեւ Հայ քեռու կերպարանք չցուցնէ, Թող ամէն մարդ օգուտի այս կօշկակարէն:

Դառնալով Մահմէտին ու Հասանին ըսաւ.

— Զըլլայ որ չարաչար գործածէք, դուրս մի հանէք, Թող տեղացի Քիւրտերը անոր մասին չիմանան: Ու Զայնօին ըսաւ.— Լաւ խնամք տար, մարդը ինկած է եւ խնամքի պէտք ունի:

Մահմէտ գլուխս խուզեց: Թիթեղ մը, եւ երկու գոյլ Ջուր եւ կաւոր մը օճառ տուաւ ինձի, նոյնպէս չապիկ վարտիք, ու զինուորական վերարկու մը: Ջուր տաքցուցի, սրահին դուռը կղպելով լողանքս առի եւ չորերս վաւելցի, անոնց մէջ պահուած չորս ոսկին առնելէ յետոյ: Անցայ տան կողմը, տաչա մը լեցուն խարկուած միս մը, տաչա մէջ դրուած, արտօնած են ու – մէկմեկ դրուած, Թող մեզի դայ կկլկլով խառն ցորենէ հացը:

ՄԵՐ ՆՈՐ ՏԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ

Իրիկունը տաքուկ Թոնիրի վրայ տեղս պատրաստեցի, առաւ է անկողինը չնորհիւ Հայերու առ ու Թալանին: Փոքս կուչ, ոջլիներէն ազատած, տաք Թոնիրի վրայ, մանաւանդ ազատ հոգեհան խուզարկութենէն, իրիկունը կը ճշդեմ մեր նոր ընտանիքի անդամներու Թիւը,— Հասանը, իր կինը, Բըսըրայէն, Զայնօն, իրենց մայրը, Մահմետ, Հիւսէյին 15 տարեկան, Սայրօն, իրենց քոյրը, իր ամուսինը՝ Սլօն եւ իր երկու պզտիկները, Բատօն եւ իր կինը այս բոլորը մէկ տան մէջ կ'ապրին երեք ընտանիքներ, իսկ մեր բուն ընտանիքի Թիւը հինգ հոգի են: Երեք ընտանիքներ ունին 40 տաւարներ, եզ կով եւ մէկ ձի:

Իմ գործս անասուններու տակը մաքրել է: Անկէ վերջ մեր դրացի Քէօր Օզմի, մօրուսաւոր ծերունի մը, ինձի կրօնական դասեր կուտայ, «Ալլահ էքպէր», Ահմէտ եւ Մուհամմէտ կը սորվեցնէ:

Տան մէջ տիրական դերը ու աւելի կարուկ Մահմէտն է քան Հասանը, Թէ եւ Հասան մեծն է, բայց խօսքը Մահմէտինն է: Հետեւաբար, ես պէտք է որ Մահմէտը սիրաշահիմ, որպէսզի օրական մէկ ոսկիի պահանջէն հը – րաժարին: Ուսաի երկու օր յետոյ, Մահմէտ առանձին առի ու երկու ոսկի ճիտեցի անոր ձեռքը ու ըսի.— Մահմէտ, պէտք է գիտնաս որ այս երկու ոսկին, իմ առաջինն ու վերջինն է, ասկէ դատ 10 փարա չունիմ. Թէեւ խօսք առած եմ ձեզ օրական մէկ ոսկի տալու, այդ միայն իմ արհեստի վերաբերեալ հաշիւ մըն է, ինչպէս որ առաջ ալ քեզի ըսած եմ, կարելի է որ Հասան ինձ նեղանայ եւ դրամ ուզէ, դուն պէտք է որ իմ կողմը բռնես: Արդէն Քեամիլ աղան լուր չունի այդ հաշիւէն եւ իրրեւ կօշկակար պահելու ձգեց ձեր քով: Հետեւաբար այս երկու ոսկին Թող իմ նըւէրս ըլլայ քեզի, Հասանին ալ չեմ ըսեր, դուն ալ մի ըսեր: Դուն ամուրի ես, կարելի է սիրական մըն ալ ունիս, այս դրամով աղուոր Հագուստներ կ'առնես քեզի կամ աղուոր նուէրներ քու սիրականիդ:

Այսչափը միայն բաւական եղաւ որ Մահմէտ փաթթուի վիզս, համբուրէ ճակատս եւ ըսէ.

— Ամէն ինչ եղաւ լմնցաւ քու մասին, երբ ես կամ, Հասանը չի խառնուիր, եւ ոչ ալ քեզմէ դրամ պահանջելու միտք ունինք: Այդ չէ, այլ այն որ մտադ դրիր ճիշդ իմ վէրքիս վրայ, ճիշդ եօթը ամիս է որ անկուր տառապանքի մէջ եմ, կէն մը չատ կը սիրէ դիս, ես ալ դինքը, հարուստի մը կինն է, դրամ կուտայ ինձի, կ'ուզէ իր ամուսինը թունաւորել եւ կարդուիլ հետս, չի կրնար Թոյն դտնել, ինձմէ կ'ուզէ, ես ալ չեմ կրնար Թոյն դտնել: Կը սիրեմ, Մուսա, կը սիրեմ խենդի նման, ուրախ եմ որ դուն ծանօթացար իմ սիրոյն, իմ սիրոս քեզի կը բանամ, դու իմ հոգին ես, Հասանէն աւելի բարձր ու քեզի ցոյց կուտամ, երբ մեր տունը դայ:

×

Մահմէտ իր սիրահարութեան՝ կէս բաժինը վրաս ձգած է: Երբ տուն կը մտնէ, դիս տառձին կ'առնէ ու կը սկսի պատմել օրուան պատահածներ, իր սիրահարութեան մասին:

Օր մը ըսաւ Թէ վաղը մեզի հետ կուգաս, լեռ երթանք Հայեր փնտռելու: «Ե՞ս» ըսի. «Հա, դուն»: — Ա – տոր համա՞ր է որ դիս կը պահես, լաւ է որ Հանես դուրս ու կաւոր կաւոր ընես, քան այդ խօսքը ըսես:

Զգալով իմ ներքին դառնութիւնս, «կատակ կ'ընեմ», ըսաւ: Քեզի բան մը պատմեմ: Հայ աղայ մը որ դրամ տուած է Տահար անունով Քիւրտի մը, մեր էլէն է, Քեամիլի հօրեղբայրը, անունը Ամար դրած են: Անցեալ օր խուզարկութեան համար մեզի հետ լեռ եկաւ: Պուրակի մը մէջ Հայ մը դտանք, առաջին դնդակը ինք արձակեց եւ դլխէն վիրաւորեց մարդը: Վրայ Հասանք, անոր Թեւնոցները առաւ ու իր Թեւերը անցուց: Դրամ չատ ունի, տարճանակ մը, եւ խան – չալ մը դնած է, նոյնպէս աղուոր լաթեր: Իրիկունը կը բերեմ քու քովդ:

— Ձեմ ուզեր, ըսի, անանկ մարդ տեսնել եւ ոչ ալ ծանօթանալ, չբերես չեմ ուզեր:

Հակառակ իմ կամքին, Մահմէտ եւ – րեկոյեան իր հետ առած մեզի եկաւ, Ամար ըսածը ուրիշ ոչ ոք էր, եթէ ոչ Հաճու Եղոն, «ճիճին», Հպարտ ու խրոխտ եկաւ քովս, բարեւից ու բարեւը իրեն մնաց: Մեր խօսակցութիւնը Հայերէն կ'ըլլար:

— Է՛, եղօ, այս ի՞նչ դէնք է, ի՞նչ տարազ է: (Ըսաւ Թէ աղան տուած է): Սուտ է, դու դրամով գնած ես, եւ կը զարմանամ Թէ այդ դրամները ո՞ւրկից ունեցար, դուն լեռ կ'երթաս Հայեր խուզարկելու, անցեալները Հայ մը սպաննած ես եւ անոր Թեւնոցները ահա ձեռքերդ անցուցած ես, դիտեմ, Ցարդցու Աբբօի Թեւնոցներն են:

— Չէ, ես չսպաննեցի, Քիւրտերը սպաննեցին, ես անոր Թեւնոցները առի:

(Շար·) ՄԱՐԳԱՐ ԲԱՐԽԵԱՆ

Հ. Յ. Դ.

ԱՐԱՄ ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին։

ՄԱՐՍԷՅԻ «Քրիստափոր» խումբի ժողովը այսօր Շորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին։

ԼԻՈՆԻ «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 181, Բուր Լափայէթի Զարդարեան Դրադարանը։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊՈՒԱ-ՔՈԼՕՆՊԻ ՄԷՋ

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

կը խօսի բնկեր ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

գեղարուեստական ճոխ բաժին։

Կը մասնակցին ՍԻՓԱՆ երգչախումբը հայկական տարազներ – րով, դեկավարութեամբ Պ. ՍԱՓՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆի եւ ԵՓՐԱՏ նուագախումբը–

Հայկական եւ եւրոպական պարեր մինչեւ լոյս։

Ճոխ եւ ջերմատաքելի սիւֆէ։ *Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք։*

ՎԶՆՈՑ (քաշ - քոլ), ՓՈՒԼ - ՕՎԵՐ
եւ ԲՈՒՐԴԻ ՋԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՋԻՆԵՐ,
*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէ՛

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**

Միշտ տրամադրելի է ընտիր մթերք՝ ամէնէն ցածր գիներով։

FILMS RECOMMANDÉS

ՓԱՓԷ ՆԱԹԱՆԻ ՍԻՆԷՄԱՆԵՐԸ ՇԱԲԱԹ, 19 ՀՈԿՏ.ԷՆ ԱՒ. 25 ՀՈԿՏ.

MARIGNAN.— Le dernier milliardaire, de René Clair avec Max Dearly.

MARIVAUX.— Une femme chipée (Elvire Popesco).

MOULIN ROUGE.— Si j'étais le patron (Fernand Gravey, Max Dearly).

IMPERIAL.— Arlette et ses papas (Max Dearly).

OMNIA CINE INFORMATION.— Actualités mondiales.— Voyage en Autriche

VICTOR HUGO.— Bolero (vers, orig. s.t. f.).— Dollar et Whisky (vers, orig. s.t. f.).

ROYAL.— Les bleus de la marine.— La faune sous marine.

BARBES.— La porteuse de pain.— Escale à Madère.

BELLEVILE.— Le train de 8 h. 47 (Bach, Fernandel).

CAPITOLE.— Sapho.— Sur scène: Lou Parker et Edith Davis dans leur numéro de danses améaricaines.

DEMOURS.— Le scandale.— La Gaicha du Japon.

EXCELSIOR.—Sapho.— Au coeur du pacifique.

FEERIQUE.— Le train de 8h. 47 (Bach, Fernandel).

LECOURBE.— Le train de 8 h. 47 (Bach, Fernandel).

LOUXOR.— Sapho.— Au coeur du pacifique.

LUTETIA.— Arlette et ses papas .— Obsession.

LYON.— Sapho.— Au du pacifique.

MAGIQUE.— Le train de 8 h. 47 (Bach, Fernandel).

MAINE.— Le train de 8 h. 47 (Bach, Fernandel).

METROPOL.—Sapho.— Au du Pacifique.

MONTPARNASSE.— Le train de 8 h. 47 (Bach, Fernandel).

MOZART.—Arlette ses papas.—Obsession.

PALAIS DES GLACES.— Le train de 8 h. 47 (Bach, Fernandel).

PATHE ORLEANS.— Le train de 8 h. 47 (Bach, Fernandel)

RECAMIER.— Le train de 8 h. 47 (Bach, Fernandel).

ROCHECHOUART.— Sapho.— Au coeur du Pacifique.

SAINT CHARLES.— Le train de 8 h. 47 (Bach, Fernandel).

SAINT MARCEL.— Arlette et ses papas. — Sur scène: Ray Ventura et ses boys.

SELECT.— Arlette et ses papas.— Obsession.

BANLIEUE

COLOMBES.— Sapho.— Au coeur du Pacifique.

CASINO DE CLICHY.— Au bout du monde.— Quatre à Troyes.

ALHAMBRA D'ASNIERES.— Ces mes – sieurs de la Sante–Chimo.

KURSAAL AUBERVILLIERS.— Ses mes–sieurs de la Sante –Chimo.

KURSAAL BOULOGNE.— La garnison amoureuse.— Les papas.

OLYMPIA DE CLICHY.— Sapho.— Au coeur du Pacifique.

PATHE CINEMA PALACE (Boulogne).— Sapho.— Au coeur du Pacifique.

,yeeé belnEey ù 6P— rt ré réréե

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱՒՈՒԹԻՒՆ – **ԱՏԱՄՆԱՒՈՒԹԻՒՆ**

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) Մէթրօ՝ ՕԴԷՕՆ կամ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն եւ կէսօր

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌԱՑԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ։

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաժանքի եւ մարշան փոխբէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ։

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20։

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél. Archives 05 93

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire-ի յարկաբաժինին մէջ)

ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ՈՍԿԵՐԻՉ

ՍԱՀԱԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

16, Avenue de la Porte d'Italie. Paris (13e).

Կը ծախենք ամէն տեսակ ժամացոյցներ, ամէն տեսակ ոսկեղէն զարդեր՝ օղ, մատանի, շղթայ, ապարանջան, ասեղ եւլն.։

Կը նորոգենք՝ ամէն տեսակ ժամացոյցներ եւ զարդեղէններ։

Խնամեալ աշխատանք եւ չափաւոր գին։

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Le Gérant: H. STEPHAN

ԳՈՐԾԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱԻ, ՀԱՇՈՒԵՑԱՐԴԱՐԻ ԵՆԹԱՐԿԱԾ ԵՆՔ ՄԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔԸ, ԱՄԵՆԱԶԵՂՉՈՒԱԾ ԳԻՆԵՐՈՎ ։

ԿԱՆԱՆՑ ԿՕՇԻԿՆԵՐ 25 ՖՐ. **ԱՐԱՆՑ ԿՕՇԻԿՆԵՐ 30 ՖՐ.**

ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻԻԾ

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ

Գրեց՝ ՐՕԼԸՆՏ ՏԷՆԻԷԼ

Այս մտածումներով Սըր Ճօն ոտքի ելաւ, ձեռքը երկարեց աղջկան ձեռքին եւ բաւական պարզաւոր սեղմումով մը ըսաւ.

— Կ'ուզեմ ձեր բարեկամն ըլլալ. ձեզի օգտակար ըլլալ։

Հանդարտօրէն թժիշկին աչքերուն մէջ նայեցաւ, այս նայուածքով աղջկան կը փափաքէր որ ան իր ըսածը գործադրէ, բայց հակառակ ատոր բանէ մը կը վախնար։

— Պատուո՞յ խօսք որ կը փափաքիք բարեկամս ըլլալ, հարցուց։

— Պատուոյ խօսք, պատասխանեց։

— Այն ատեն կ'ուզեմ որ ...

Խօսքը կիսատ ձգեց, սարսափահար կերպարանք մը ստացաւ, իր ձեռքը անոր ձեռքէն եա քաշեց եւ քայլ մը եա քաշուեցաւ։

Սըր Ճօն եաեւ դառնալով տեսաւ որ նաւապետ Օրլաֆ Նէլսըն սրահին նրբանցքին մէջ կեցած էր, կատաղի եւ բեւեռթով մը։

— Զարա, ձեզի կը պարտադրեմ որ երթաք հանգստանաք. չատ յոգնած թուիք, դուէեց բարկաճայթ։

Տարօրինակ բան, նաւապետ մը ինչպէ՞ս կրնայ նաեւն տիրոջը հետ այդպէս խօսիլ, մտածեց Սըր Ճօն։

Սըր Ճօն աղջկան դարձաւ, յայտնի էր որ, այս վերջինը, ինքզինքին դալու փորձ մըն կ'ընէր, ակնարկները իրարու հանդիպելով՝ ժպտեցաւ եւ ըսաւ.

— Կարծեմ նաւապետ Նէլսըն իրա – ւունք ունի, Սըր Ճօն։ Ինքզինքս չատ յոգնած կը զգամ, ներեցէք երթամ քիչ մը հանգչիմ։

Եւ առանց պատասխանառու սպա – սելու հեռացաւ, ձգելով երկուքը մի – ասին։ Սըր Ճօն դարձեալ նաւապետին դարձաւ։ Անոր բարկութեան բոլոր նշանները անհետացած էին, ընդհա – կառակն լիարբեան կը խնդար։

— Հրաշալի է, Սըր Ճօն, հրաշալի է։ Հիւանդապահուհին տեսայ որ պատմեց թէ իր բոլոր փորձառու – թեան ընթացքին քնաւ այդքան ճար – տարութեան չէր հանդիպած, ան չէր հաւատար որ պիտի յաջողէիք, այն – քան անկարելի էր, եւ ահաւոր յաջո – ղեցաք։ Սըր Ճօն, որ այդքան սրտա – բաց արտայայտութեան մը բնաւ չէր սպասեր՝ սովորական, հասարակ տե – ղիք պատասխան մը տուաւ։

— Ու հիմակ Սըր Ճօն, կը խորհիմ թէ Լոնտոն վերադառնալ կը փափա – քիք։ Չեզ ցամաք հանելու համար նա – ւակը պատրաստ է, ուր ինքնաշարժը պատրաստ կը սպասէ ձեզ տուն տանե – լու համար։

Սըր Ճօն խոնարհեցաւ, զգաց որ կը ճամբուէր քաղաքավարօրէն, բայց որ եւ է տրամաբանական պատճառ չէր տար իր մեկնումը յետաձգելու հա – մար։ Դէպի սրահին դուռը գացած ա – տեն մի քանը բան մը ինկաւ։

Դաշնակին մօտ գնաց եւ առնելով փոքրիկ արծաթեայ Սպիտակ Արծիւը, զգաուշ կերպով գրպանին մէջ սա – հեցուց։

Երբ նաւուն սանդուղներէն վար կ'իջնէր, իրեն սպասող նաւակին մէջ մտնելու համար, Սըր Ճօն զգաց որ ձեռքին մէջ բան մը սահեցաւ։ Գլուխը դարձուց — նաւաղ մը իր քով կեցած ծովը կը դիտէր։ Նաւապետ Նէլսըն ալ անոր եաեւ։

Ինքնաշարժին մէջ, դէպի Լոնտոն վերադարձի ճամբուն վրայ միայն բացաւ եւ կարդաց երկտողը, քանի մը բառ միայն, ամապարանքով եւ մա – տիտով գրուած, որ սակայն սրտին բարախումբ սաստկացուց։ Երկտողին մէջ գրուած էր.— « Ձիս բոլորովին մի լքէք։ Զ. Հ.»։

— Քեզ լքել, Զարա, բնաւ չպիտի լքեմ քեզ, սիրելիս, մրմնջեց։

ԳԼՈՒԽ Զ.

Կէսօրը անցած էր երբ յոգնած եւ պարտասած Սըր Ճօնը բերող ինքնա – շարժը իր դրան դիմացը կեցաւ։ Հա – վիւ ոտքը մայթին վրայ դրած, ինք – նաշարժը անկիւնէ մը դառնալով անե – բեւութացաւ։ Սըր Ճօն որ ձեռքը դր – պանը տարած էր մեքենավարին նուէր մը տալու համար՝ պարապ ետ քաշեց։ Մինչեւ լոգանք առնելը, հագուստնե – րուն փոխուիլը եւ քիչ մը կազդուր – ուիլը, արդէն ժամը մէկու կէսը եղած էր, եւ ճաշի նստաւ։

Առտուան թերթերուն վրայ ակնարկ մը նետած միջոցին հեռաւեալ խոր – հրդը աչքին զարկաւ։

« ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻԻԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԵԻՍ »

= • =

« Ոսոիկանութիւնը բացարձակօրէն անկարո՞ղ է այն սպանութեանց հետ – քը դտնելու»։

Ընթերցումը չարունակելով խմա – ցաւ որ Հէնրի Մէյսըն անունով անձ մը անդիի աշխարհ փոխադրուած է, թէ անոր կուրծքին վրայ արծաթեայ Սպիտակ Արծիւ մը գնդասեղով գըր – նուած է։ Միայն թերթերուն մէջ գր – ուած չէր որ մարդասպանը ինքն ալ վիրաւորուած էր, այդ կէտը ուրեմն ոսոիկանութիւնը իրեն վերապահած էր։

— Օգնական – ոսոիկանապետ Պ. Տէյվիս կ'ուզէ ձեզ տեսնել, պարոն։

Մատակարար Խոմսըն էր խօսողը, որ դուռին ճիշդ մէջտեղը կեցած էր։

Սըր Ճօն որ Հ. Ա.ի հետ ժամը տասնըմէկուկէսի տուն ունենալիք ժամադրութիւնը մոռցած էր եւ հի – մակ իսկ չէր յիշած՝ աչքերը թերթին վրայէն վերցնելով ըսաւ.

— Պ. Տէյվիսը ներս հրամցուր, Խ – ոմսը։

Բայց օգնական – ոսոիկանապետ Հ. Ա. Տէյվիս ներս հրամցուելու պէտ – չունէր, անիկա մատակարարին քայ – լերուն հետեւելով արդէն դռան – էն ներս կը մտնէր։ Հ. Ա. փափաքած էր լրջօրէն տեսնուիլ իր հետ բարեկամի հետ, զոր անշուշտ չպիտի մեղէր։

— Բարի լոյս, Ճօն։ Խոմսի տեսնել ուզղակի վեր ելայ, խորհելով որ տեսակցութիւն մը չպիտի մեբեմս։

— Իրականութեան մէջ քեզ տեսնե – լուս համար չատ ուրախ եմ, Հ. Ա. նոյնիսկ հիմակ կը խորհէի երթալ քեզ հեռաձայնել։

Հ. Ա. ժպտեցաւ։

— կարծեմ ներողութիւն խնդրելու համար այս առտու ժամը տասնըմէ – կուկէսի ժամադրութեան չգալուդ կուկէսի համար, ըսաւ։

Սըր Ճօն դեռ նոր յիշեց այդ ժամա – դրութիւնը։

— Առտուան վկայ Հ. Ա. այդ ժա – մադրութիւնը բոլորովին մոռցած էի։ Անկեղծօրէն կը ցաւիմ, թէեւ իմ կրնամ մոռցած իսկ չըլլալի չպիտի դալ։

— Ո՞չ։ (Շար՝)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) Tél: R. Seine 276.78

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԿԱԹԱԳԻՐ ՀԱՅԿԱԿ՝ Adresse : YOLSIAC)

ԲՆԱԿԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱԿ	ԹՈՒԱՍՍԵԱԿ
Իրանա ու գաղութներ	140 Ֆրանկ	70 Ֆրանկ	35 Ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 Ֆրանկ	100 Ֆրանկ	—

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ JEUDI 25 Octobre 1934

10 րդ ՏԱՐԻ - 10e Année No 2634

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԴԷՊԻ ԿԱԶՄԱԼՈՒԾՈՒՄ

»»»··«««

Անո՛ւն հանած ենք՝ իբրեւ քարէն հաց հանող: Իսկ աւելի մեծ անուն՝ իբրեւ կազմակերպիչ ու վարիչ հանրային կեանքի:

Ամէնէն թեթեւ Թուրքն ալ չէր ուրանար հայ ժողովուրդին այս երկու առաքինութիւնները:

Ոչ միայն չէր ուրանար, այլ եւ կը ճգնէր հետեւիլ ու օրինակել: Առնուազն իր ցեղակիցներուն բարի նախանձը գրգռել:

Ո՛ւր մնացին այդ առաքինութիւնները, վերջին պանդխտութենէն յետոյ:

Քարէն հաց կը հանենք նորէն: Ոչ մէկ վէճ՝ այդ մասին:

Նոյն իսկ աւելի լաւ քան երէկ, որովհետեւ մեր վառարակը մեզի կը մնայ: Ոչ պաշտօնական կամ «պաշըպօղուք» աւարառուներ ունինք մեր գլխուն վերեւ, ոչ «զապթիէ», ոչ ալ ընդհանուր ջարդ կամ ջարդարար:

Իսկ ո՞ւր մնաց միւս առաքինութիւնը,— կազմակերպիչ ու վարիչ հանրային կեանքի:

Սկսինք Ֆրանսայէն: Կրնա՞ք ցուցնել կազմակերպութեան ձեւ մը որ նմանի երէկուան, մինչեւ իսկ Զմշկածագի կամ Սղերդի թեմական կարգ ու սարքին:

Այո, փոխուած են պայմանները, եւ մենք ինկած ենք բոլորովին խորթ միջավայրի մը մէջ: Ոչ փոքրամասնութեան իրաւունք, ոչ ազգ. ահմանադրութիւն, ոչ ալ անցեալ կամ աւանդութիւն: Պարզապէս տաչէղներ՝ ծովուն վրայ:

Եւ սակայն, այս մէկ անպատեհութիւնը բաւակա՞ն է, որ գաղացնելու համար այն հսկաւոր թմբուքիւնը որ կը սպառնայ փութացնել գաղութներու կազմալուծումը:

Քանի մը օրինակներ, օրուան կեանքէն եւ մեր միջավայրէն:

Ի՞նչ ունինք իրբեւ խորհուրդ, Փարիզի մէջ, ուր առնուազն քան հազարի կը հասնի մեր համրանքը:

1· Կրօնական ընկերակցութիւն մը, որուն արժէքն ու իշխանութիւնը ժամուն բակէն անդին չեն անցնիր, եւ որուն անդամները կը տարուբերին 100–150ի միջեւ:

2· Երկու դրասենեակներ՝ գաղթականներու համար, մեւնոյն սահմանափակ իրաւունքներով, եւ պիտանի՝ միայն առօրեայ գործերու համար:

3· Երկու կ. Ժողեր, որոնք այնքան խորթ են իրարու, որ կարծես տարբեր հասարակութեանց կը պատկանին:

4· Աղքատախնամ մը, որ եթէ չենք սխալիր, ոչ իսկ հարիւր անդամ ունի,— նախապատերազմեան Պոլսոյ յետին թաղի Աղքատախնամէն ալ վար:

5· Բարեգործական մը, որ ընդհանուր Միութեան բարձրանալու չարժուձեւեր կը փորձէ, բայց իրականին մէջ դարձեր է «Փոմբէթխանէ» մը: Ամէն պարագայի մէջ՝ «օլիկարշի» մը:

6· Վերջերս ունեցանք Հայ Տնտեսական Կեդրոն մըն ալ, որ կը յաւակնի ազգային գործ կատարել կամ խօսիլ գաղութին անուանով:

Դիմամաղ չենք հաշուեր քաղաքական կուսակցութիւնները ու միութիւնները, որոնք օժանդակ ուժեր են, բուն հանրային կեանքի կազմակերպութեան տեսակէտով:

Կրնա՞յ ոք առանց վերապահութեան պատասխանել թէ այս բոլորը կը բաւե՞ն, եթէ ոչ գաղութը վարելու, գոնէ անոր ամենօրեայ հոգերը դիմաւորելու համար:

Նկատի առնելով պայմանները, անշուշտ իրաւունք չունինք շատ պահանջկոտ ըլլալու:

Բայց, չէ՞ք ընդունիր թէ՝ կացութիւնը աւելի կազդուրիչ պիտի դառնար, եթէ առ նուազն բարոյական չաղկապ մը, միութեան գիծ մը հաստատուած ըլլար այս բազմազան հասատատութեանց միջեւ: կամ, եթէ Փարիզը ունենար կեդրոնական հանգոյց մը:

Ուրիշ օրինակ մը, երկրորդ եւ նոյնքան բազմահայ կեդրոնէն, Մարսէյլէն:

Այս գաղութը աւելի արթուն գտնուեցաւ, առաջին օրէն իսկ հաստատելով ազգ. կազմակերպութեան կորիզ մը:

Բազմաթիւ ելեւէջներ ունեցաւ այդ կազմակերպութիւնը, մերթ չատ լայն բանալով առագաստները, մերթ գլխիվայր խրե–լով աւազին մէջ. բայց միշտ հետք մը, ակօս մը ձգելով:

Արդ, առանց հաշուելու արուարձանները, Մարսէյլ քաղաքը այսօր ունի կազմակերպութիւն մը, որուն պահպանման եւ գործադրման համար քուէ տուած են միայն 4–500 հոգի:

Այդ կը հետեւի վերջին ընտրութիւններէն:

Անշուշտ ասոր ալ փառք պէտք է տալ, արհամարհելով այն դիմակաւոր թշուառականները, որոնք չարախնդութեան կանչեր կ'արձակեն, առանց իրենց մասը մոխիրը թաթխելու:

Եւ սակայն, կսկծալի չէ՞ պատկերը:

Ի՞նչպէս կը բացատրէք այս ողբերգութիւնը,— միայն 4–500 օրացու մարդ, 12–15,000նոց համրանքի մը մէջ:

Որ եւ է պատրուակ, այս կամ այն հոսանքին հետ ծագած որ եւ է վէճ կրնա՞յ չքմեղացնել մնացեալ մեծամասնութեան անվտանգ դասալքութիւնը:

Ո՞վ կը չահի, եթէ չարժաւիթը կուսակցական քինախնդրութիւնն է:

Ո՞վ պիտի կորանցնէ, վերջ ի վերջոյ, եթէ աւելի երկար տեւէ այս վիճակը:

Եւ ո՞վ իրաւունք ունի խօսք առնելու կամ դրիչ չարժելու, երբ ան մը մարդիկ առպարէզ կ'իյնան, պատասխանատուութիւններ կը տանձնեն, իսկ իրենք միայն «սէյիր» ընելու փոքրոգութեամբ կը փայլին:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐԸ՝ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԻԻՆ

»»»··«««

Նախարարական խորհուրդին առջի օրուան նիստը չափազանց խճողուած ըլլալով, մասնաւոր նիստի մը վերապահուեցաւ սահմանադրութեան վերաբերեալ խնդիրը: Մինչ այս մինչ այլ, խորհրդակցութիւնները կը շարունակուին չորս պատի մէջ, նամբան հարթելու համար: Պ· Տումէրկ առանց պաշտօնապէս ներկայացնելու իր ծրագիրը, տեղեկութիւններ հաղորդեց իր պաշտօնակիցներուն, անոր բովանդակութեան մասին: Միւս կողմէ, մեծ հետաքրքրութեամբ կը սպասուի արմատական–ընկերվարականներու համագումարին, որ կը բացուի այսօր, հինգշաբթի, եւ որուն օրակարգի գլխաւոր խնդիրը պիտի կազմէ սահմանադրութեան վերաբերեալ վերաբերութիւնը: Արմատական – ընկերվարականները համաձայն են կուսակցական զինադուլը շարունակելու, բայց տեսակէտի տարբերութիւններ կան սահմանադրութեան վերաբերութեան մասին: Կը կարծուի թէ Պ· Էռիօ պիտի յաջողի միջին բանաձեւ մը հնարել տալ, որպէսզի Պ· Տումէրկ չհարկադրուի հրաժարիլ: (Կուսակցութիւնը 158 անդամ ունի երեսփ· ժողովին մէջ):

Մամուլը այս վերջին խնդիրն ալ կ'արծարծէ այժմէն.— Ո՞վ պիտի ստանձնէ վարչապետութիւնը, եթէ Պ· Տումէրկ հրաժարի, ներակոյտին եւ ուրիշ տարբերու ընդդիմութեան հետեւանքով: Յայտնի է թէ ներուն վարչապետը շատ կտրուկ պատասխան մը տուաւ Ներակոյտի ձախ ռամկավարական խմբակցութեան, որ 166 անդամ ունի 312ի վրայ: Իր յայտարարութիւնները ազդեցին այդ խմբակցութեան պատուիրակներուն վրայ, եւ սակայն բնդդիմադիր հոսանքը միշտ զօրաւոր է թէ ներակոյտին եւ թէ երեսփոխանական ժողովին մէջ: Այս ընդդիմադիրները ժողովուրդին աչքը բանալու համար դիտել կուտան թէ տնտեսական բարեւորոգումը եւ տուրբերու թեթեւացումը շատ աւելի կարեւոր են քան սահմանադրութեան վերաբերութիւնը, որ երկրորդական հարց է:

Պ. ԼԱՎԱԼ ԿԸ ՑԵՏԱԶԳԷ ԻՐ ԺԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

»»»··«««

Իրագէկ ազբիւրէ կը հաւատացեն թէ Պ· Լավալ յետաձգած է իր ճամբորդութիւնը դէպի Հռոմ, ուր պիտի երթար խորհրդակցելու համար Պ· Մուսոլինիի հետ: Այս ճամբորդութիւնը պիտի կատարուէր նոյեմբերի սկիզբը, բայց հիմա դիտել կուտան թէ հանգամանքները չափազանց անյարմար են: Արտաքին նախարարը այդ եզրակացութեան յանգած է, տեսակցելով Հռոմի փրանսա–կան դեսպանին հետ: Հանգուցեալ Պարթուի ատեն մթնոլորտը շատ նպաստաւոր էր, բայց Մարսէյլի դէպքէն ի վեր «ժամացոյցը ետ գացած է», ինչպէս կ'ըսեն Անգլիացիները: Պ· Լավալ կը զգուշանայ նոր անհամութիւններէ, ճիշդ այն պահուն երբ խրուաք յեղափոխականներէն երկուքը ձերբակալուած են Իտալիոյ մէջ եւ հարցաքննելու– յանձնելու խնդիրներ կան սեղանի վրայ: Միւս կողմէ, Փրանսա չուզեր վշտացնել Փոքր Համաձայնութեան պետութիւնները, որոնք իր դաշնակիցներն են: Ցայտնի է թէ Իտալիա ջերմ բարեկամութիւն կը ցուցնէ Հունգարիոյ, բայց երբ Թրիանոնի դաշնագրին վերաբերութիւնը, որ բոլորովին հակառակ է Փոքր Համաձայնութեան շահերուն: Միւս կողմէ, Փարիզի մէջ կը խոստովանին թէ Փոլ Պոնքուրի օրով սխալ մը գործուեցաւ ուղղակի բանակցելով Իտալիոյ հետ, առանց լուր տալու Լեհաստանի: Այժմ չեն ուզեր նոր սխալ մը գործել, աւելի վշտացնելով Լեհաստանը եւ կորսնցնելով Ռումանիոյ, Եուկոսլավիոյ եւ Չեխոսլավաքիոյ բարեկամութիւնը:

Մէկ խօսքով· Լավալ չուզեր Հռոմ երթալ եւ ձեռնունայն վերադառնալ, կամ նոր թիւրիմացութեանց մատնել իր դաշնակիցները:

ԽՐՈՒԱՔ ԱՅԱԲԵԿԻՉՆԵՐՈՒՆ ԽՆԴԻՐԸ

Նորութիւն մը չկայ այս ճակատին վրայ: Ինչպէս կ'երեւայ, Փրանսա տակաւին պաշտօնական դիմում չէ կատարած, Թորինոյի մէջ ձերբակալուած երկու ամբաստանեալները պահանջելու համար: Միջազգային օրէնքով դիմումը պէտք է կատարուի մինչեւ 60 օր, ուրմէն առնուազն երեք ամիս կը տեւեն գործողութիւնները: Շատ քիչ յոյս կայ որ Իտալացիները զոհացում տան, թէեւ չատ մը երկիրներու մէջ արքայասպանութիւնն ալ քրէական ոճիր կը համարուի: Պ· Զիլմանովիչ, Պելկրատի համալսարանին քրէական իրաւագիտութեան ուսուցչապետը, կը կարծէ թէ Փավելիչ եւ Գվաթերնիք պէտք է յանձնուին միջազգային օրէնքով: Իր յայտարարութեանց համաձայն, երբ քաղաքական յանցանքներու եւ յանցաւորները յանձնելու խնդիր կը ծագի, միջազգային իրաւագիտութիւնը միշտ կը դիմէ պելժիական պայմանագրի մը մէկ հատուածին, որ կը վերաբերի մահափորձերու եւ որ կը տրամադրէ թէ քաղաքական յանցանք չպիտի համարուի օտար պետութեան մը վհատախին կամ անոր ընտանիքի մէկ անդամին դէմ գործուած մահափորձը: Այս տրամադրութիւնը պելժիական օրէնսդրութեան մէջ դրուեցաւ 1855ին, Նափոլէոն Գ·ի դէմ կատարուած մահափորձէն յետոյ, արձանագրուեցաւ նաեւ Փրանսայի եւ Պելժիոյ միջեւ կնքուած պայմանագրութեան մէջ (1856): Ինչ կը վերաբերի արքայասպանները յանձնելու տեսակէտին, Փընեւի իրաւագիտական կառոյը 1892ին հակառակ արտայայտուեցաւ, բացառութիւն համարելով կարգ մը պարագաներ (քաղաքական եւն.): Պելժիական պայմանագրին վերոյիշեալ հատուածը Փրանքֆիւրտարական դաշնագրին մէջ դրուեցաւ 1870ին, Ումպէրթօ Թագաւորին սպանութենէն յետոյ: Ասկէ զատ, իտալական օրէնքը կ'արտօնէ յանձնել յանցաւորը, երբ մասնաւոր պայմանագիր չէ կնքուած ուրիշ չահակից պետութեան մը հետ: Այն տեսէն դատարանը կը դիմէ քրէական օրինագրքի 13րդ յօդուածին ուր նշանակուած են այն պարագաները երբ կարելի չէ յանձնել յանցաւոր մը: Քաղաքական ոճիրները նախատեսուած չեն այս ցանկին մէջ: Ուրեմն, սերտ ուսուցչապետին կարծիքով, երկու խրուաք կալանաւորները պէտք է յանձնուին Փրանսական իշխանութեանց:

Հետապնդումներ կը շարունակուին

Աւելի օր գրոյց կը շրջէր թէ գերման ահաբեկիչ մը ձերբակալուած է ռումանական սահմանին վրայ: Ռումանական կառավարութիւնը անմիջապէս հերքեցաւ հրատարակեց, յայտնելով թէ ակնարկուածմարդը չէ ներկայ մեր է, որ արտաքսուած է Չեխոսլովաքիայէն, Հունգարիայէն եւ Աւստրիայէն, որ եւ է թուղթ եւ ապրուստի միջոց չունենալով, եւ խարդախութեամբ մտած է Ռումանիա, ուրկէ հինգ – վեց թախտաւոչրջիկներու հետ:

Եուկոսլավիոյ դեսպանը երկրորդ անգամ խնդրեց որ Հունգարական կառավարութիւնը հետապնդումներ կատարէ, գտնելու համար խրուաք խուվարար մը: Կը կարծուի թէ խնդիրը կը վերաբերի Իվօ Ֆրանքի, որ խրուաքական անկախ կուսակցութիւնը հիմնեց· (Ֆրանկեան), եւ որ Փէչթա կը բռնակի 12 տարիէ ի վեր:

Անտրէա Արտուկովիչ, այն Խրուաքը որ Անգլիայէն վտարուած եւ Տիէփի մէջ ձերբակալուած էր, փոխադրուեցաւ Սանթէի բանտը: Կը հաստատուի թէ Անգլիա գացած էր «Ուսթաշի»ներու կազմակերպութիւն մը ըստեղծելու համար: Ինչպէս գրած էինք, ամբաստանեալը չի ծածկեր իր ինքնութիւնը կամ իր յարաբերութիւնները միւս կալանաւորներուն հետ, բայց կը մերժէ որ եւ է մեղսակցութիւն Մարսէյլի մահափորձին մէջ:

Գերմանական ոստիկանութիւնն ալ սկսաւ փնտռել հռչակաւոր «չիկհեր կինը», որ կ'ամբաստանուի թէ փոխադրած է ահաբեկիչներուն զէնքերը, անոնց ընկերանալով մինչեւ Մարսէյլ կամ Էքս: Լուր տրուած ըլլալով թէ փախստականը սիրուհին է Գվաթերնիքի, գերմանական ոստիկանութիւնը առջի օր գտաւ երկար տեւնէ ի վեր Պերլին հաստատուած ալեւոր Խրուաք մը: Իր հայրենակիցները կ'ըսեն թէ այս մարդը փնտռուած կնոջ հայրն է: Ծերուկը հարցաքննուելով նախ յայտարարեց թէ աղջիկ չունի, յետոյ խոստովանեցաւ թէ ունի, բայց տարիներէ ի վեր երեսը չէ տեսած եւ չի գիտեր ուր կը գտնուի: Աւելցուց թէ դեղեցիկ էր եւ չատ մը սիրային պատմութիւններ ունեցած ըլլալով, բնականաբար երես դարձուց:

Այս տողիս թերթերը կը գրեն թէ Գվաթերնիքի քոյրը ամուսնացած է հիթլերական բարձրաստիճան պաշտօնատարի մը հետ:

«Մատափկի քան էր այս արշաւը»

Աննկարագրելի ցոյցերով ընդունուեցան անգլիացի օդանաւորդները Աքոթ եւ Գլէք, որոնք Լոնտոնէն Մէլպուրն հասած էին երկու օրէն, 22 ժամէն եւ 59 վայրկեանէն, այսինքն միջին հաշուով ժամական 253 քիլոմէթր (18,000 քիլոմէթր) Աւելի քան 30,000 հոգի խռնուած էին դիմաւորելու համար երկու յաղթականները, որոնց փայլուն յաջողութիւնը անսահման խանդավառութիւն պատճառած է մայր երկրին, Անգլիոյ մէջ: (Այս առթիւ Փարիզի թերթերը դաւ կը յայտնեն որ Փրանսացի օդանաւորդներ չմասնակցեան մրցումին): Երկու յաղթականները չոփատանց յոգնած եւ խլացած էին, երբ ցամաք իջան: Մերթ հազիւ կրցու արտասանել,— «Մատափկի քան էր այս արշաւը»: Աչք չէին խփած չարաթ օրէն ի վեր, եւ պաշտօնական ընդունելութենէն անմիջապէս վերջը գացին քնանալու: «Երբեք չպիտի մոռնանք այս ճամբորդութիւնը, կ'ըսէին երկուքը մէկ: Աւելի քան երեք հազար քիլոմէթր հետեւուրեան վրայ սահպուեցանք ապաւինիլ միայն մէկ չարժանիւթ եւ ամէն վայրկեան կը կարծէինք թէ կէս ճամբան պիտի մնանք: Անկարելի էր աւելի բարձրանալ: Անձրեւը կ'իյնէր հեղեղի պէս եւ մթնոլորտը անթափանցելի էր: Այդ պահուն, փոթորիկին մէջ, յուսահատական էր մեր կացութիւնը»:

Երկու օդանաւորդները երիտասարդ են տակաւին եւ նախապէս ալ փայլուն յաղթանակներ չահած: Իրենց պիտի տրուի սահմանուած մրցանակը, 50,000 տոլար:

Երկրորդ յաղթանակը չահեցան երկու հոլանտացի օդանաւորդները, Փաումանթիւ եւ Մօլ, եօթ ժամ ուշ մնալով: Միւսներն ալ կը չարունակէին արշաւը:

Աներեւոյթ սեղանաւորներու հետագոտուար

Հոկտեմբեր 22ին, Ուաշինկթընի մէջ բացուեցաւ ամերիկեան սեղանատուներու ընկերակցութեան տարեկան համագումարը, մասնակցութեամբ 4000 պատուիրակներու: Ամերիկայի մէջ մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւին այս ժողովին, դրամական եւ սեղանաւորական կացութեան անասուգութեան պատճառով, մանաւանդ որ նախագահ Րուզվելթ հաչտարար տրամադրութիւններ կը ցուցնէ: Կը յիշուի թէ նախագահը իր պաշտօնավարութեան սկիզբէն իսկ խիստ միջոցներ ձեռք առաւ ամերիկեան դրամատուներուն դէմ, եւ յետոյ մեղադրեց թէ չեն աջակցիր իր վերակազմութեան աշխատանքին: Ուրեմն միջին ճամբայ մը գտնուած է այժմ: Առաջին անգամ ըլլալով, համագումարին պատուիրակ ղրկած է նաեւ Մորկըն դրամատունը, որ գլխաւոր ընդդիմադիրներէն մէկն եղած է Րուզվելթի դրամական քաղաքականութեան:

Առաջին ժողովին մէջ, խիստ քննադատութիւններ եղան Րուզվելթի քաղաքականութեան դէմ: Առեւնախօսները պահանջեցին ամրացնել դրամը, արհեստական դանդելով անառեսական կացութեան վերահաստատումով եւ քննադատելով զանձային փոխառութեանց, գործազրկութեան նպաստի, հողագործական մորթեղիներու քաղաքականութիւնը:

Կ'ըսուի թէ նախագահ Րուզվելթ ծրագրած է ի հարկին կեդրոնական դրամատուն մը հաստատել, հետեւաբար Անգլիոյ դրամատան կամ Պանք ոը Փրանսի: Ամերիկեան դրամատուները այս ծրագրին ալ հակառակ են:

Առտախտած օտարականներու խնդիրը

Նախարարական խորհուրդի առջի օրուան նիստին մէջ, դատական նախարարը օրինագիծ մը ներկայացուց, որով աւելի ծանր պատիժներ կը սահմանուին այն օտարականներուն որոնք անսանտած են իրենց դէմ տրուած արտաքսման վճիռներուն:

Գործազրկութեան աճումը կը հետաքրքրէ

Նախարարական խորհուրդի նիստին մէջ, աշխատանքի նախարար Պ· Մառիէ հաստատեց թէ գործազրկութիւնը աւելցած է հոկտեմբերի սկիզբէն իվեր: Ժողովը յանձնարարեց միջոցներ փնտռել ելմտական նախարարին հետ, նոր եկամուտներ ճարելու համար:

Պ· ՊԱՌԹՈՒԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ

Արտաքին նախարարութեան քաղաքական եւ առեւտրական գործերու վարիչը, Պ· Պառժըժօն, շնորհակալութեան նամակ մը ուղղած է Հայ Գաղթականներու Գրասենեակի Վարչական Մարմնուրդի նախագահին, Պ· Ա· Թաշճեանի, որ յանուն հայ գաղթականներու ցաւակցութիւն յայտնած էր Պ· Պառթուի մահուան առթիւ:

(Էջերու շարունակութիւնը կարդալ Գ· Էջ)

ՁՎՎԱՍՊԱՍՓՈՆԳՈ

»»•«««

Թուրքիոյ ներկայ վիճակը ոչ միայն հին թշնամիներ մեր ազգին, այլ նաեւ անոնք որոնք մինչեւ վերջերս մեզի համակրութեամբ կը նայէին, կը դատապարտեն ու կը խարազանեն։ Ամէն կողմէ կը հնչեն ազդարարութիւններ, որոնք կը հաստատեն, թէ Թուրքիան ներկայիս կը գտնուի ամենաանդունդային ճգնաժամի մը մէջ։ Ամէն կողմէ կը հնչեն ազդարարութիւններ, որոնք կը հաստատեն, թէ Թուրքիան ներկայիս կը գտնուի ամենաանդունդային ճգնաժամի մը մէջ։ Ամէն կողմէ կը հնչեն ազդարարութիւններ, որոնք կը հաստատեն, թէ Թուրքիան ներկայիս կը գտնուի ամենաանդունդային ճգնաժամի մը մէջ։

Ֆրանսական մամուլը, որ ամենէն աւելի ծանօթ է Թուրքիոյ ներքին կեանքին, կը հաստատէ

ՖՈՒՏԲՈԼԻՑ -- (ՍՈՒՏՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՐՅԱՆ)

«««

— Չլսա՞ր Ասատուր ու Գրիգորը, թե ինչ էին անում, որ ոչ մի գոլ չխփեցին մեզ վրա... Ամբողջ խաղի ընթացքում նրանք ընդամենը երկու անգամ էին հարձակվում մեր դարպասի վրա, և երկու անգամ էլ գնդակը գոլ էր մտնում: Ես ինքս տեսա, թե ինչպես Գրիգորը գնդակը ձեռքով դուրս հանեց դարպասից, իսկ Ասատուրը, որ կանգնած էր նրա կողքին, ոչ մի շարժում չարեց, որ գնդակը դուրս գցի: Ինչո՞ւ էին նրանք այդպես անում, չգիտեմ: Գուցե ուզում էին, որ մեր հակառակորդները ավելի համարձակվեն, ավելի հաճախ հարձակվեն մեր դարպասի վրա, որպեսզի մենք ավելի շատ գոլեր խփենք նրանց դարպասը: Ես չգիտեմ, թե ինչ էին նրանք մտածում, բայց գիտեմ, որ նրանք ոչ մի լավ բան չէին մտածում, որովհետև մենք պարտվեցինք 3:0 հաշվով:

Ես ուզում էի ինչ-որ բան ասել, բայց Ռուբենը ինձ չթողեց խոսել:

— Ես ուզում եմ ասել, որ Ասատուրն ու Գրիգորը ոչ մի մեղք չունեն, որ մենք պարտվեցինք: Մենք ինքներս մեղավոր ենք մեր պարտության համար: Մենք ինքներս էինք խաղում վատ, ոչ թե նրանք: Մենք ինքներս էինք գոլեր բաց թողնում, ոչ թե նրանք: Ես ինքս, օրինակ, մի քանի անգամ հնարավորություն ունեցա գոլ խփելու, բայց չկարողացա օգտագործել այդ հնարավորությունները: Ես ինքս մեղավոր եմ մեր պարտության համար:

Ռուբենը ինձ նայեց զարմանքով, ասես ուզում էր ասել. «Ինչ-որ բան լավ չի զգում այս տղան»:

— Ես ուզում եմ ասել, որ ես ինքս մեղավոր եմ մեր պարտության համար, որովհետև ես ինքս խաղում էի վատ, ոչ թե Ասատուրն ու Գրիգորը: Ես ինքս գոլեր բաց թողեցի, ոչ թե նրանք: Ես ինքս...

Ես ուզում էի ասել, որ ես ինքս մեղավոր եմ մեր պարտության համար, բայց Ռուբենը ինձ չթողեց խոսել

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ, ԼԵՀԱՍՏԱՆ, ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

»»»··«««

Հունգարիոյ վարչապետը, որ Վարշաւա գացած էր քանի մը օր առաջ, վերադարձաւ Փեշթա։ Կ'լսուի թէ այս կիրակի ալ Վիէննա պիտի երթայ եւ յետոյ Հռոմ, ուր գացած էր արտաքին նախարարը։

Լեհական թերթերը կը գրեն թէ Հունգարիոյ վարչապետին այցելութիւնը օգնեց ամբարտաւնդելու փոխադարձ համակրանքը եւ հաստատելու մշակոյթի համաձայնութիւն մը։ Յօսակցութեանց ընթացքին, Լեհաստանի վարչապետը եւ արտաքին նախարարը չատ վերապահ եղած են, որպէսզի խրախուսած չըլլան դաշնագիրներու վերաքննութեան տենչը, որ չատ զօրաւոր է Հունգարիոյ մէջ եւ որ յաճախ կ'արտայայտուի «կարպաթեան աւազան» բացատրութեամբ (սահմանակից զառնալ Լեհաստանին)։ Վարշաւայի ընդդիմադիր թերթերը կը հարցնեն թէ հիմա ժամանա՞կն էր այս այցելութեան եւ դիտել կուտան թէ մինչ Ֆրանքեւլեհական բարեկամութիւնը կը թուլնայ, Հունգարեւլեհականը կը զօրանայ։

Ամէն պարագայի մէջ, Հունգարացիները չատ գոհ են եւ մամուլը կը չեշտէ վարչապետին այցելութեան քաղաքական կարեւորութիւնը։ Երկու վարչապետներուն խօսակցութիւնը տեւած է երկու ժամ։ Այս այցելութենէն յետոյ, Փեշթայի մէջ աւելի լաւատես են դաշնագիրներու վերաքննութեան մասին, որովհետեւ հաստատուած է որ երկու կառավարութիւններն ալ միեւնոյն տեսակէտները ունին եւրոպական հարցերու մասին։

Գերմանական մամուլը լայնօրէն արձանագրեց այս անցուդարձը, մեծ արձագանգներ սպասելով, բայց յուսախաբ եղաւ։ Կը հաստատուի թէ Լեհաստան չէ ուզած որ եւ է յանձնառութիւն ստանձնել Հունգարիոյ հանդէպ, գոնէ առայժմ։

Խորհրդային մամուլը կարեւորութիւն կ'ընծայէ այս այցելութեան, անոր մէջ տեսնելով փորձ մը՝ ֆաշական խմբակցութիւն մը կազմելու կեդրոն Եւրոպայի մէջ, Գերմանիոյ դրդումով։ Այս առթիւ դիտել կուտայ թէ այդպիսի խմբակցութիւն մը մեծ վտանգ պիտի կազմէ Չեխոսլավաքիոյ համար (ան – նպաստ ոչ հետաքրքրութեան համար)։ Սակայն եւ այնպէս Մոսկուայի մէջ թերահաւատ են այցելութեան արդիւնքի մասին, որովհետեւ Լեհաստանի եւ Հունգարիոյ չահերը աննեղաչնակ են։ Ինչ կը վերաբերի դաշնագիրներու վերաքննութեան, այդպիսի գործողութեան մը անուղղակի պիտի վնասէ նաեւ Լեհաստանի չահերուն։

»»»··«««

ԱԶԳԱՑԻՆ ՊԱԳԵՒԱՅԱՆԻ Գ. չերտին վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի նոյեմբեր 14ին, Թրոքատէրոյի մէջ։

Պ. Գէորգ Յնճալեան, Օր. Ալիս – Պերնուհի Յնճալեան, այրի Տիկին Փրլանճի Արապեան, Պ. Գէորգ Արապեան (Պուէնոս Այրէս), Տէր եւ Տիկին Խ. Ոսկանեան եւ զաւակուհի (Պոլիս) Տէր եւ Տիկին Ակոբեան Հաճեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկին Գ. Գարաեան (Առնուվիլ – լէկոնէս), սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանեն իրենց սիրելի կնոջ, մօր, աղջկան եւ քրոջ՝

ՏԻԿԻՆ ԶԱՐՈՒՀԻ ՅՆՃԱԼԵԱՆԻ

(Ծնեալ Արապեան)

դառնապէտ մահը որ տեղի ունեցաւ հոկտեմբեր 21ին Նէֆէր հիւանդանոցին մէջ (Փարիզ), յետ տաժանակիր հիւանդութեան, 48 տարեկան հասակին մէջ։ Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, հինգշաբթի առաւօտ ժամը 10·30ին Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, 15 ռիւ ժան կուժօն, ուրկէ հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Բլամառի գերեզմանատունը։

Մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբր այդ նկատել։

Բնակարանի հասցէ՝ 55, Rue Chef de Ville, Clamart, Seine.

ԿՕՃՆՈՑ (քաշ - քոշ), ՓՈՒԼ - ՕՎԷՐ
եւ ԲՈՒԻՐԴԷ ՋԵՐՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՀԻՆԵՐ,
*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.
Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ Gutemberg 57-57

Միշտ տրամադրելի է ընտիր մր երմը՝ ամէրցելի գիներով։

ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՏԵՂ

ԾԱԽՈՒ Է ԻՎՐԻՆԵՐՈՒ հրաշալի հողամասը, քնակեցեալ ամէն յարմարութիւններով, փարիզի արուարձաններուն մէջ գեղեցիկ վայր մը, առաջնակարգ դիրք, շքեղ ծառատունկներ, ԿԱՐ ՏՂ ԼԷՕԹԷՆ 15 վայրկեան հեռու, բացառիկ դիներ, 5 տարի ապառիկ։

Տեսնելու եւ բանակցելու համար, դիմել՝

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong Paris

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

Etude de Me **BERNARD WAHL**

(12 année)

Licencié en Droit de la Faculté de Paris

Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales

JURISCONSULTE

Droit Français et International Privé

94, Rue St. Lazare (*Սէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կըստանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆաշտպար դատարաններու առջեւ, կուտայ certificats de coutumeներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները։

Գրասենեակի ժամը 9—10 եւ 17—19։ Նաեւ ժամադրութեամբ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ԱՆԿԷՆԻ ՕԺԱՆԴԱԿ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

Տեղի կ'ունենայ **ՇԱԲԱԹ 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ**

երեկոյեան ժամը 10էն *մինչեւ առաւօտ*

SALLE HOCHEի *շէն սրահներուն մէջ* **9 Avenue Hoche**

Կը մասնակցին արուեստագէտներ

Հեռաձայն անակնկալներ: Գին 15 ֆրանկ:

կարելի է նախօրօք սեղաններ վարձել։ Հեռաձայնել՝ Prov. 95-61 34-6

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Le Gérant: H. STEPHAN

ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻՒԸ

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ — Գրեց՝ ՐՕԼԸՆՏ ՏԷՆԻԷԼ

— Քիչ մը պանիր, խոլմա, մատակարարը Սըր Ճօնին մօտը եկած էր։ Ոչ, Հ. Ա. երկդիշեր չատ կարեւոր դէպքի մը համար կանչուեցայ... եւ մինչեւ կէսօրէ առաջ չկրցայ վերադառնալ։

— Հեռու տե՞ղ գացիր։

Այս հարցումը ուղղուած էր յատնապէս ոչ հետաքրքրութեան համար։ Սըր Ճօն որ խորհեցաւ թէ լաւագոյնը էր չխառնը պատասխան չտալ՝ յանկարծ։

— Ոչ, չատ հեռու չէ, մինչեւ հիւանդանոց... խորհրդակցութիւն մը եւ գործողութիւն։

Այդ միջոցին «քուշ» ձայն մը եղաւ. խոլմա պանիրին պնակը կոտրած էր։ Սըր Ճօն նշմարեց որ իր սպասաւորը տակաւին սենեակին մէջ կը կենար։ Ան չէր գիտեր որ ժամադրութեան չերթալուն համար Հ. Ա. իր տունը հեռաձայնած էր։

— Շատ կը ցաւիմ, պարոն։ Պնակը ձեռքէս սահեցաւ։

Խոլմա ուրիշ պնակով մը ներս եկաւ։

— Բացառիկ երկար գործողութիւն մը ըլլալու է որ ամբողջ դիշերը մնացեր ես, Ճօն, բսաւ Հ. Ա. եւ զարմացաւ թէ ինչո՞ւ կը սակը իր բարեկամը։

Սըր Ճօն պանիրէն առաւ եւ սպասեց մինչեւ որ խոլմա դուրս ելաւ։

— Ինդիրը գործողութեան երկար ըլլալուն վրայ չէր, Հ. Ա. տեսնուած էի երկար ժամանակ հիւանդին մօտ մնալ, որովհետեւ իր կեանքը ծանր վտանգի մէջ էր։

Հ. Ա. դժուարաւ իր ծիծաղը զսպեց։ Ինչո՞ւ համար Ճօն զինքը այդքան անմիտ կը կարծէր։ Փողոցի հասարակ մարդիկը անգամ լաւ գիտեն թէ Հարլի փողոցի մասնագէտները իրենց հիւանդներուն առողջանալուն կամ ոչ չեն սպասեր, այսպիսի մանրամասնութիւնները հիւանդանոցի վիրաբոյժին կը ձգուին։ Խոլմա հեռաձայնով ըսած էր որ իր տէրը տունէն դուրս ելած էր խորհրդաւոր նաւագի մը հետ, եւ երկուքը միասին ինքնաշարժով մը մեկնած էին ժամը մէկուկէսի առեններուն։ Սըր Ճօն ուր երթալնին չէր ըսած։ եւ ծառան տիրոջը չվերադառնալուն համար անհանգիստ էր։ Նաւագը տարօրինակ մարդ մը թուած էր։ Ահա խոլման այդ խօսքերուն վրայ էր որ Հ. Ա. իր բարեկամին այցելութեան էր եկած։

Սըր Ճօն այդ վայրկեանին մէկ վախտք միայն ունէր,— որոշ տեղեկութիւն առանալ նախորդ դիշերուան ոճիրի մասին. այդ տեղեկութիւնները պէտք էր առնել իր բարեկամին մրտքին մէջ առնչ որ եւ է կասկած յարուցանելու։ Ուստի առաւօտեան երերք առաւօտ մը ակնարկով բսաւ։

— Կը տեսնեմ որ Սպիտակ Արծիւի ուրիշ սպանութիւն մըն ալ կատարուեր է։

Ճօն կ'ուզէ զիս խօսեցնել տալ եւ տեղեկութիւն քաղել, կը զարմանամ թէ ինչո՞ւ, մտածեց Հ. Ա.։

— Այո Ճօն, Սպիտակ Արծիւի նոր սպանութիւն մըն ալ ունեցանք։

— Թերթերը աղատա պայքար մըն են բացեր, Հ. Ա.։ Կարծեմ քիչ մանակէն ժողովին մէջ հարցապնդում պիտի ըլլան։

Հ. Ա. գլուխը չարժեց։

— Ոչ, երեսփոխանական ժողովին մէջ հարցապնդում չըլլար։ Այս անգամ մարզապանը իր եաեւը հետք մը ձգած է։

Ուրիշ անվարժ մէկը բան մը չպիտի դիտէր, բայց Հ. Ա.ի աչքերէն չվտահեցան իր բարեկամին աչքերուն հետաքրքրութիւնը։ Ուրեմն Ճօն անձնապէս այս խնդրով կը հետաքրքրուէր, ահա չահեկանը... մտածեց ոստիկանապետը, յետոյ բարձր ձայնով մը։

— Երբ հետք մը կ'ըսեմ, մեծ բան մը չկարծուի։ Հասկցուած է որ ըսպանուած մարդը, Հէնրի Մէյսըն, իրեն պատահելիքին կը սպասէր, որովհետեւ վերջերս սովորութիւն ունէր իր մօտ գէնք պահելու... երկդիշեր այդ գէնքով կրակից... Ապացոյցներ ունինք որ մարզապանը վիրաւորուած է։

Աչխարհի վրայ այլեւս ոչ մէկ զրուխի կրնար գինքը արգիլել հարցում մը ընելէ, նոյն իսկ եթէ իր բոլոր գիտցածը դուրս տար։

— Հէնրի Մէյսընի գործածած ատրճանակին չափը գիտէ՞ք։

16,000 ՄԵԹՐ ԴԻՊԻ ԵՐԿԻՆՔ բարձրանալէ յետոյ — Օհահոյի նահանգին մէջ, Մ. Նահանգներ — անտառի մը մէջ վար իջաւ Տէր եւ Տիկին Ժան Փիքառի օդապարիկը։ Վայրէջքը չատ ուժգին էր եւ օդանաւին պահարանը պատռեցաւ, բայց այր եւ կին և իրենց բոլոր գործիքները անվնաս մնացին։ Օդաչուն եղերբերգն է՝ Հռչակաւոր Փրոֆ. Փիքառի, որ այս չարքին առաջին փորձը կատարէր։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՐԱՑԻԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ պարագ գործողութիւններ։

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բարքաձի եւ մարշալ ֆրանքեցի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ։

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14-20։

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél. Archives 05-93

*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ)

— Այո, 45· բայց ինչո՞ւ կը հետաքրքրուիս։

— Այն բանին համար որ եթէ մարդասպանը այդքան խոշոր չափի հրազէնով մըն է վիրաւորուած, կրնաք իր հետքը չուտ գտնել, որովհետեւ մարդը մսակոյտ մը կ'ըլլայ, մինչդեռ փոքր չափի վէրք մը առնը դիւրաբոյժ կրնայ դարմանուիլ։

— Կը նշանակէ թէ մեր մարդասպանը կամ հիւանդանոց մը գնաց եւ կամ տանը մէջ բժիշկ մը կանչեց։

— Այո։

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒՆԱԿԻ ՀԱՍՑԷ՝ Adresse télégr. : VOLBIAC)

ՈՒՐԲԱԹ 26 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ VENDREDI 26 Octobre 1934

ԲԱԺԱՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ԼԵԶՄԱՄԵԱՆ	ԹՈՒԱՄԵԱՆ
Ֆրանսա եւ գաւառներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուխոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	300 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	300 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

10րդ Տարի - 10e Année N° 2635

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽԱՐԽՈՒԼ Է ԽԱՐԻՍԽԸ

»»»··«««

Աւելի մխիթարական՞ է պատկերը ուրիշ գաղութներու մէջ, բաղդատելով Ֆրանսայի հետ:

Արագ ակնարկ մը՝ երբեւ պատասխան այս հարցումին:

Ամերիկան կը տարուբերի ծանօթ ալեկոծութեան մէջ: Ոչ մէկ հեռանկար՝ վերահաստատելու միասնականութիւնը: Երկու ա – ռաջնորդարան, երկու երեսփ. ժողով, երկու եկեղեցի, երկու հօտ: Պզտոցները եւ միւս ազգ. հաստատութիւնները ալ անոր համեմատ բաժնուած:

Մթնոլորտը այնքան պղտոր է, որ նոյն իսկ էջմիածինը կէս համբան մնաց: Եւ այժմ յորդոր կը կարդայ, կարճ կապելով տասներն ու պատժական տնօրինութիւնները:

Տարբեր բան մը չտպաւեր կաթող. պատուիրակին, եթէ պիտի չարունակէ օրէնքներու կամ կոնդակներու տարին հետեւիլ, փոխանակ տագնապին խորը թափանցելու եւ պատասխանատուութիւնները ճշդելու անկախօրէն, մէկդի դնելով բոլոր կանխակալ կարծիքները:

Պալքանեան գաղութներէն Ռումանիան, որ տարիներով կը պարծենար իր խաղաղութեամբ եւ չինարար աշխատանքով, կարեւոր քաոսի մը վերածուած է մէկ տարիէ ի վեր: Ինչ որ թեմական իշխանութիւն կը կոչուէր, դարձեր է ծաղրանկար մը, խախտելով կրթական ճակատն ալ, ուր լայն ճեղքեր բացաւ Չօկը:

Պուլկարիան, միշտ վիրաւոր եւ խռովեալ, կը քաշքշէ իր ժամկոյն գոյութիւնը: Թեմական իշխանութիւնը չուք մը կամ դիմակ մըն է, եւ իր գոյութիւնը կը զգացնէ կա՛մ կուսակցական պայքարի ատեն, եւ կամ տօնական առիթներով:

Ցունաստան, առաջին օրէն խռովայոյզ, նոր Չղաձգութեան մը մասնուած է, չնորհիւ անոպայ կիսերականի մը եւ «քլիք»ի մը, որոնք իրենց չոգին կը ստանան Չօկչն եւ Բարեգործականէն:

Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ երեւի կացութիւնը պէտք եղածին պէս պղտորած չէ:

Այլապէս, Ամերիկայի ոամկավար պաշտօնաթերթը ինչո՞ւ պիտի դրէր հետեւեալ տողերը, խօսքն ուղղելով «կիլիկիոյ գոյպ Շնորհազարդ կաթողիկոսներուն եւ իրենց ենթարկեալ եկեղեցականութեան եւ յետոյ նաեւ Հ. Բ. Ը. Միութեան»:

— «Անոնք պէտք է վճռապէս ի բաց թողուն համերաշխական ու ձեւապաշտական ներողամիտ եւ թոյլ բաղաբականութիւնն ու դարձուածքները եւ զօրաւոր կամքով ու ձեռքով զպեն ու արմատախիլ ընեն չարիքը»: (Պայքար, 25 սեպտ.):

Բացատրէ՞նք թէ «չարիք»ը Դաշնակցութիւնը եւ անոր հետ կապուած տարրերն են, որոնց հետ համերաշխաբար կը գործեն երկու կաթողիկոսները: Մէ՛ղք որ երկուքն ալ խելք չեն ըներ հետեւելու «սուրբ» Ղեւոնդի օրինակին:

Մտնաւոր տեղեկութիւններ չունինք Եգիպտոսի մասին, իսկ Իրաք նոր պիտի գանէ ինքզինքը, իբրեւ հետեւանք վերջին ընդրուութեանց եւ չարաչուք փիլոնաւորի մը պաշտօնանկութեան:

Չխօսինք հարեւան երկիրներու մէջ հաստատուած համբանքներու մասին,— Անգլիա, Պելժիա, Իտալիա, Զուիցերիա, Ամերիկա եւն.— որոնք ընդհանրապէս Ծնունդին եւ Չատկին կը յիշեն իրենց գոյութիւնը կամ պարտականութիւնները:

×

Ի՞նչ կ'ուզենք հաստատել այս հարեւանցի տեսութեամբ:

Առ այժմ երկու բան.—

1· Մէկ տարիէն միւսը կը չեչտուի կեդրոնախոյս ձգտումը, թուլցնելով կազմական եւ կազմակերպական կապերը՝ իւրաքանչիւր գաղութի մէջ եւ երկիրէ երկիր: Ինչ որ կը նշանակէ տկարացում դիմադրական կորովի եւ ինքնապաշտպանութեան:

2· Մէկ տարիէն միւսը՝ արմատախիլ բազմութիւնները փոխանակ տիրապետ վարելու իրենց ճակատագիրը, զայն կը կապեն աշխարհական կամ կրօնական չուքերու բարեհաճութեան. ուրիշ խօսքով՝ կղերապետութեան:

Միայն այս երկու իրողութիւնները բաւական չե՞ն ապացուցանելու թէ՝ որքան խախուտ է գաղութներու ինքնապաշտպանութեան կազմակերպումը:

Այս «երերեալ – տատանեալ» խարի՞սխն է որ պիտի պաշտպանէ մեզ, այնքան փորձանքներու եւ փորձութեանց դէմ:

Մտնաւանդ որ, երեւանն ալ սառուցեալ գօտի մը կազմեր է հայրենիքին եւ գաղութներուն միջեւ: Ան մեր պահանջներուն վրայ կը նայի ոչ թէ իբրեւ պետութիւն, այլ իբրեւ կոմիտէ մը, եւ համաձայն իր գործակալներուն զեկուցման:

Տասը տարի է որ անդադար կը յիշեցնենք, թէ նոյն իսկ հայրենիքին հիմնական չահերը կը պահանջեն կարելի եղածին չափ ամրացնել գաղութներու ինքնապաշտպանութեան ցանցերը:

Որովհետեւ, ինչպէս որ գաղութները չեն կրնար շինել ու սեպել առանց հայրենիքի, նոյնպէս այս վերջինը չի կրնար ձեռք քաշել հարիւր հազարաւոր տարագիրը զաւակներէ, չի կրնար առանց վտանգի դիտել անոնց կազմալուծումն ու նաւարեկութիւնը:

Եթէ Երեւանի մէջ գժուար կ'ըմբռնեն այս տարբերական ճշմարտութիւնը, բան չտեսնելով լեռնէն կամ Լէնինէն անդին, այդ չի նշանակեր թէ մենք եւս ամէն ինչ պիտի յանձնենք չորս հովերու քմայքին:

Եթէ մեր բոլոր տատապանքները, բազմանքները եւ մարտնչումները ելք մը պիտի ունենան, այդ ելքը կախում ունի մեր ինքնապաշտպանութեան ամրապնդումէն:

Ո՞վ կը խանգարէ մեզ, մեր տունը կարգի դնելու համար: Եւ ինչո՞ւ կը յամառինք յամենալ մաշած ճամբաներու վրայ, երբ ամէնէն անտատան ուժերն իսկ վերանորոգման ճիգեր կը կատարեն:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Երկդ Նանթի մէջ բացուեցաւ արմատական ընկերվարականներու տարեկան համագումարը, մասնակցութեամբ 1800–2000 պատգամաւորներու: Քաղաքական չրջանակներու մէջ անհամբերութեամբ կը սպասեն այս համագումարի որոշումներուն, որովհետեւ անոր տալիք որոշումներէն կախում ունի դահլիճին, ինչպէս մեր շատ մը ձեռնարկները:

Շատ էիչերը կը հաւատային անոր յաջողութեան, նկատի ունենալով տնտեսական չարաւնուն տագնապը, եւ ձեռնարկին էիչ մը ակադեմական հանգամանքը,— «Մշակոյթ եւ պատմութիւն»:

Եւ սակայն, մէկ տարի վերջը, իրաւունչները բոլորովին ուրիշ բան կ'ըսեն:

Տարելիցի առթիւ հրատարակուած տեղեկութիւններէն կ'երեւայ որ՝ «Վէմ»ը ունեցած է 631 բաժանորդ, իսկ հատավաճառ՝ 90 օրինակ: Ուրեմն համագումար սպառում՝ 721, առանց հաշուելու մամուլին եւ աշխատակիցներու ղրկուած օրինակները:

Կը նշանակէ թէ՝ ձեռնարկը իրա – պէս լրացումն է պահանջի մը:

«Ցառաջ»ը անշուշտ իր խօսքը պիտի ըսէ, այս տարելիցին առթիւ:

Ես արձանագրելով Ա. տարուան յաջողութիւնը, կ'ուզէի ուշադրութեան յանձնել պարագայ մը:

Ա. հասարակ՝ անծանօթ եւեմ մեր պատմութեան, հին թէ ժամանակակից: Սիրած եմ տարիներով ճաշակել եւ գոց ընել զարմանազան գիտելիք – ներ, վանականներու կամ վարժա – պետներու բաժին համարելով բուն պատմութիւնը:

Մինչդեռ, մասնաւորապէս երիտասարդութեան համար, անհնար է նամբայ գտնել եւ արդար յաւակնու – թիւններ սնուցանել առանց պատմութեան, ուսումնասիրութեան, պրպտումներու: Մէկ խօսքով՝ առանց գիտութեան:

Այս տեսակէտէն, թանկագին ծա – ռայութիւն կը մատուցանէ «Վէմ»ը, ամփոփուելով որոշ գետնի մը վրայ եւ անսպառ նիւթ հաւաքելով հայկական պատմութեան եւ մշակոյթի մասին:

Արդար վաստակ:

Ուրիշ արդար վաստակ մը՝ «ՀԱՑ ԲՈՑԺ»ը:

Դեռ նորածին, այս ամսագիրն ալ համրել սկսած է իր բաժանորդները:

Վերջին յայտարարութենէն կ'իմանամ թէ՝ բաժանորդներու թիւը հասած է 810ի:

Ուրեմն այս նորածինն ալ «փայլուն ապագայ կը խոստանայ», ինչպէս պիտի ըսէին Պոլսոյ վարժապետները:

Ըէ՞ք ուրախանար տեսնելով երկու անհատական ձեռնարկներու այս յաջողութիւնը:

Պատկերը կրկնապէս կազդուրիչ է, բանի որ երկու հրատարակութիւններն ալ սահմանուած են գիտութիւն սերմանելու:

Վ.Ա.Հէ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՐԴԱՐ ՎԱՍՏԱԿ

ooooo

Սեղանիս վրայ է « Վէմ »ի վերջին թիւը (Զ·), որով կը լրանայ առաջին տարին:

Շնորհաւորեցէ՛ք,— կարդալով եւ տարածելով:

Այս պարբերականն ալ — «Հանդէս Մշակոյթի եւ պատմութեան »— լոյս տեսաւ համեստ պայմաններու մէջ, ինչպէս մեր շատ մը ձեռնարկները:

Շատ էիչերը կը հաւատային անոր յաջողութեան, նկատի ունենալով տնտեսական չարաւնուն տագնապը, եւ ձեռնարկին էիչ մը ակադեմական հանգամանքը,— « Մշակոյթ եւ պատմութիւն »:

Եւ սակայն, մէկ տարի վերջը, իրաւունչները բոլորովին ուրիշ բան կ'ըսեն:

Տարելիցի առթիւ հրատարակուած տեղեկութիւններէն կ'երեւայ որ՝ « Վէմ »ը ունեցած է 631 բաժանորդ, իսկ հատավաճառ՝ 90 օրինակ: Ուրեմն համագումար սպառում՝ 721, առանց հաշուելու մամուլին եւ աշխատակիցներու ղրկուած օրինակները:

Կը նշանակէ թէ՝ ձեռնարկը իրա – պէս լրացումն է պահանջի մը:

« Ցառաջ »ը անշուշտ իր խօսքը պիտի ըսէ, այս տարելիցին առթիւ:

Ես արձանագրելով Ա. տարուան յաջողութիւնը, կ'ուզէի ուշադրութեան յանձնել պարագայ մը:

Ա. հասարակ՝ անծանօթ եւեմ մեր պատմութեան, հին թէ ժամանակակից: Սիրած եմ տարիներով ճաշակել եւ գոց ընել զարմանազան գիտելիք – ներ, վանականներու կամ վարժա – պետներու բաժին համարելով բուն պատմութիւնը:

Մինչդեռ, մասնաւորապէս երիտասարդութեան համար, անհնար է նամբայ գտնել եւ արդար յաւակնու – թիւններ սնուցանել առանց պատմութեան, ուսումնասիրութեան, պրպտումներու: Մէկ խօսքով՝ առանց գիտութեան:

Այս տեսակէտէն, թանկագին ծա – ռայութիւն կը մատուցանէ «Վէմ»ը, ամփոփուելով որոշ գետնի մը վրայ եւ անսպառ նիւթ հաւաքելով հայկական պատմութեան եւ մշակոյթի մասին:

Արդար վաստակ:

Ուրիշ արդար վաստակ մը՝ « ՀԱՑ ԲՈՑԺ »ը:

Դեռ նորածին, այս ամսագիրն ալ համրել սկսած է իր բաժանորդները:

Վերջին յայտարարութենէն կ'իմանամ թէ՝ բաժանորդներու թիւը հասած է 810ի:

Ուրեմն այս նորածինն ալ «փայլուն ապագայ կը խոստանայ», ինչպէս պիտի ըսէին Պոլսոյ վարժապետները:

Ըէ՞ք ուրախանար տեսնելով երկու անհատական ձեռնարկներու այս յաջողութիւնը:

Պատկերը կրկնապէս կազդուրիչ է, բանի որ երկու հրատարակութիւններն ալ սահմանուած են գիտութիւն սերմանելու:

ՎԱՀԷ

Ընկեր Գ. Նժդեհի վարադարձը

Ընկեր Գ. Նժդեհ, որ Մ. Նահանգներ կը գտնուէր մէկուկէս տարիէ ի վեր, հոկտեմբեր 20ին մեկնած է Նիւ Եորքէն եւ Փարիզ կը հասնի այսօր, ուրբաթ:

Ընկերը վաղը շաբաթը, պիտի բանախօսէ Պուա Քոլոնպի մէջ, « Դաշնակցութեան Օր»ուան հանդիսին առթիւ, որուն համար մեծ պատրաստութիւններ տեսնուած են:

Երկու ընկերներ կը խեղդուին Տիգրիսի մէջ

Պաղտատէն կը գրեն « Ցառաջեր»ի (9 հոկտեմբեր) .—

Հոկտեմբեր 7ին ունեցանք դաշտահանդէս մը: Ամէն էան 300 ընկերներ եւ համակիրներ իրենց պարագաներով բաղաքէն շոգեմակոյկներով մէկ ժամ հեռաւորութեամբ Տիգրիսի վրայ գոյացած կղզիներէն մէկը գացեր էինք: Վերադարձին մուրը իջած էր. շոգեմեքենաներէն մէկը կրակ կ'առնէ եւ խուճապին մէջ ոմանք իրենք զիրենք գետը կը ձգեն, անմիջապէս կարելի կ'ըլլայ կրակը մարել. բիչ վերջը կը ստուգուի որ մեր երկու ընկերները չկան. մէկը սպերդցի Տիգրան Զորմիսեան, իսկ միւսը՝ էլզրումցի Յակոբ Իգիթեան: Առաջինը լաւ լուզորդ, կ'ենթադրուի թէ լողալ չգիտցող Յակոբը ազատել փորձելով՝ անոր հետ ջրամոյն եղած է: Դիակները ցարդ չեն գտնուած, հակառակ փնտռտուքներու, որոնք կը շարունակուին:

Օսարականներուն դէմ

Ֆրանսական թերթերը կը չարունակեն իրենց պայքարը օտարականներուն դէմ, այն մեղադրանքով թէ անոնք կուգան իրենց քաղաքական վէճերը մաքրել Ֆրանսական հողի վրայ:

«Փարի – Միտի», չորեքշաբթի օրուան թիւով, կը գրէր թէ օտարականները ամէն դիւրութիւն ունին Ֆրանսա մտնելու, եւ անդամ մը ներս մտնելէ վերջ՝ հանդիստ ապրելու կամ ... մարդ սպաննելու: Դիտել կուտայ որ Ֆրանսայի այս կամ այն սահմանագլուխը կէտեր կան, որ լուրջ հսկողութեան տակ չեն գտնուիր: Օրինակ Զուիցերիոյ կողմը: Օտարականները կրնան հոդ կը մտնէ քալելով, կամ երկաթուղիով, կամ թրանզիթ: Եւ Ֆրանսայի մէջ կը հաստատուի չնորհիւ իր հայրենակիցներու օժանդակութեան կամ Ֆրանսացի քաղաքական մարդոց բարեացակամութեան: Ցետոյ մէութիւնները կը հիմնեն, թերթեր կը հրատարակեն, կը կուռն իրարու դէմ, յաճախ եղերական ձեւով:

Նոյն թերթը այս բոլորին մէջ կը մեղադրէ կառավարութիւնը, որ, օրինակ, վերջերս լայն բացաւ դիմումնական սահմանագլուխը, ազատ անցք տալով Իսրայէլի ժողովուրդին, 30 հազար փախստականներու: Եւ առանց հետազբօսելու թէ թուղթ ունի՞ն, ո՞վ են, ի՞նչ պիտի ընեն այստեղ:

«Փարի – Միտի» դիտել կուտայ թէ օտարականները ուրիչ հնարքի մըն ալ կը դիմեն Ֆրանսա մտնելու համար, «Թրանսիթ» վիզա հանելով: «Օտարականը Ֆրանսա կուգայ կարճ ատենի մը համար, յետոյ կը ջանայ մնայուն բնակութիւն հաստատել: Եւ յաճախ կը յաջողի, եթէ անդամ է մի – ջազգային խմբակցութեան մը ուր կը նայ իբրեւ պաշտօնակից ունենալ Ֆրանսացի պետական մարդիկ: Վերջապէս, ոստիկանութեան ճիւղերը ամէն միջոց ունի՞ն արագօրէն եւ վստահաբար գործելու համար: Ապահովաբար ոչ, համաձայն Ապահովութեան Տեսուչին վերջին տեղեկագրին, որ ակներեւ զարտուղութիւններ կը մատնանչէ: Տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Ապահովութեան Տեսչութիւնը թարգմանութեան բաժին չունի: Երբ օտար լեզուով փաստաթուղթ մը կ'անցնի ձեռքը, կը դիմէ արտաքին նախարարութեան բարեհաճութեան, որով երբեմն չատ երկար ժամանակ կը կորսուի, մինչդեռ կարեւոր է անմիջապէս դիտնալ թուղթին պարունակութիւնը»:

Թուրքերը եւ Քիւրտերը կռուելով կը շարունակեն միշտ իրար ջարդել

Ստոյգ աղբիւրէ հասած լուրերուն համաձայն, վերջին երկու ամիսներու ընթացքին Թուրքերը սկսած են զարձեալ ջարդել եւ տարագրել Քիւրտերը:

Թուրքերը Կոհան չրջանի Քիւրտերուն հրահանգած են պարպել այս չրջանը. Կոհանի բնակչութիւնը այս հրահանգը ընդունելով որպէս մահավճիռ,

(Լուրերու շարունակութիւնը նարդալ Գ. էջ)

«ՊՈՍՏԱՊԱՆԸ ԵՒ ԽՍՐԱՏՈՒՆԸ»

(Խրատ «ՅՈՒՍԱՓԱՅԼ»-ի)

»»»··«««

Ծառը ծաղ է, ինչպէս մեր կեանքը. ան ունի իր արմատները, իր ճիւղերը, իր տերեւները եւ իր պտուղները. ամէն մէկ մասը ունի իր յատուկ գործը, որուն համար ան ստեղծուած է. ոչ մէկ մասը կրնայ ուրիշ մասի մը տեղը բռնել, ոչ ալ ուրիշ մասերուն գործը կատարել. ամէն մէկ մասը պէտք է իր գործը կատարէ, որպէսզի ծառը կարենայ ապրիլ եւ պտուղ տալ:

Ինչպէս ծառը, նոյնպէս ալ մարդկային ընկերութիւնը ունի իր տարբեր դասակարգերը, որոնք իրարու կը կապուին եւ իրարու կ՚օգնեն, ինչպէս ծառի մը տարբեր մասերը: Ամէն մէկ դասակարգ ունի իր յատուկ գործը, որ ուրիշ դասակարգ մը չի կրնար կատարել: Ամէն մէկ դասակարգ պէտք է իր գործը կատարէ, որպէսզի ընկերութիւնը կարենայ ապրիլ եւ յառաջդիմել:

Ինչպէս ծառի մը մէջ, նոյնպէս ալ ընկերութեան մէջ, կան մարդիկ, որոնք կը նմանին ծառի մը արմատներուն: Անոնք ընկերութեան հիմերն են, անոնք կը կրեն ամբողջ շէնքը: Անոնք ընկերութեան ամենէն կարեւոր մասն են, բայց ամենէն քիչ նկատուածները: Անոնք ամենէն աշխատասէր մարդիկն են, բայց ամենէն քիչ վարձատրուածները: Անոնք ամենէն ազնիւ մարդիկն են, բայց ամենէն քիչ յարգուածները: Անոնք ամենէն անհրաժեշտ մարդիկն են, բայց ամենէն քիչ գնահատուածները: Անոնք ամենէն ուժեղ մարդիկն են, բայց ամենէն քիչ վախցուածները: Անոնք ամենէն հարուստ մարդիկն են, բայց ամենէն աղքատները: Անոնք ամենէն ստեղծագործ մարդիկն են, բայց ամենէն քիչ ճանչցուածները: Անոնք ամենէն ազատ մարդիկն են, բայց ամենէն ստրկացուածները: Անոնք ամենէն ուրախ մարդիկն են, բայց ամենէն տխուր մարդիկը: Անոնք ամենէն երջանիկ մարդիկն են, բայց ամենէն դժբախտները: Անոնք ամենէն ապրող մարդիկն են, բայց ամենէն մեռնողները: Անոնք ամենէն մեծ մարդիկն են, բայց ամենէն փոքրերը: Անոնք ամենէն կարեւոր մարդիկն են, բայց ամենէն անտեսուածները: Անոնք ամենէն հզօր մարդիկն են, բայց ամենէն տկարները: Անոնք ամենէն ճշմարիտ մարդիկն են, բայց ամենէն սուտերը: Անոնք ամենէն ազնիւ մարդիկն են, բայց ամենէն ստորները: Անոնք ամենէն արդար մարդիկն են, բայց ամենէն անիրաւուածները: Անոնք ամենէն բարի մարդիկն են, բայց ամենէն չարչարուածները: Անոնք ամենէն սիրող մարդիկն են, բայց ամենէն ատելի մարդիկը: Անոնք ամենէն խաղաղասէր մարդիկն են, բայց ամենէն պատերազմող մարդիկը: Անոնք ամենէն համեստ մարդիկն են, բայց ամենէն ինքնահաւան մարդիկը: Անոնք ամենէն ներող մարդիկն են, բայց ամենէն անողոք մարդիկը: Անոնք ամենէն հեզ մարդիկն են, բայց ամենէն բռնաւոր մարդիկը: Անոնք ամենէն ողորմած մարդիկն են, բայց ամենէն անգութ մարդիկը: Անոնք ամենէն խոնարհ մարդիկն են, բայց ամենէն ամբարտաւան մարդիկը: Անոնք ամենէն համբերող մարդիկն են, բայց ամենէն անհամբեր մարդիկը: Անոնք ամենէն հաւատացող մարդիկն են, բայց ամենէն անհաւատ մարդիկը: Անոնք ամենէն յոյսով լեցուն մարդիկն են, բայց ամենէն յուսահատ մարդիկը: Անոնք ամենէն սիրող մարդիկն են, բայց ամենէն ատելի մարդիկը: Անոնք ամենէն խաղաղասէր մարդիկն են, բայց ամենէն պատերազմող մարդիկը: Անոնք ամենէն համեստ մարդիկն են, բայց ամենէն ինքնահաւան մարդիկը: Անոնք ամենէն ներող մարդիկն են, բայց ամենէն անողոք մարդիկը: Անոնք ամենէն հեզ մարդիկն են, բայց ամենէն բռնաւոր մարդիկը: Անոնք ամենէն ողորմած մարդիկն են, բայց ամենէն անգութ մարդիկը: Անոնք ամենէն խոնարհ մարդիկն են, բայց ամենէն ամբարտաւան մարդիկը: Անոնք ամենէն համբերող մարդիկն են, բայց ամենէն անհամբեր մարդիկը: Անոնք ամենէն հաւատացող մարդիկն են, բայց ամենէն անհաւատ մարդիկը: Անոնք ամենէն յոյսով լեցուն մարդիկն են, բայց ամենէն յուսահատ մարդիկը:

Ինչպէս ծառի մը մէջ, նոյնպէս ալ ընկերութեան մէջ, կան մարդիկ, որոնք կը նմանին ծառի մը պտուղներուն: Անոնք ընկերութեան ամենէն կարեւոր մասն են, բայց ամենէն քիչ նկատուածները: Անոնք ամենէն աշխատասէր մարդիկն են, բայց ամենէն քիչ վարձատրուածները: Անոնք ամենէն ազնիւ մարդիկն են, բայց ամենէն քիչ յարգուածները: Անոնք ամենէն անհրաժեշտ մարդիկն են, բայց ամենէն քիչ գնահատուածները: Անոնք ամենէն ուժեղ մարդիկն են, բայց ամենէն քիչ վախցուածները: Անոնք ամենէն հարուստ մարդիկն են, բայց ամենէն աղքատները: Անոնք ամենէն ստեղծագործ մարդիկն են, բայց ամենէն քիչ ճանչցուածները: Անոնք ամենէն ազատ մարդիկն են, բայց ամենէն ստրկացուածները: Անոնք ամենէն ուրախ մարդիկն են, բայց ամենէն տխուր մարդիկը: Անոնք ամենէն երջանիկ մարդիկն են, բայց ամենէն դժբախտները: Անոնք ամենէն ապրող մարդիկն են, բայց ամենէն մեռնողները: Անոնք ամենէն մեծ մարդիկն են, բայց ամենէն փոքրերը: Անոնք ամենէն կարեւոր մարդիկն են, բայց ամենէն անտեսուածները: Անոնք ամենէն հզօր մարդիկն են, բայց ամենէն տկարները: Անոնք ամենէն ճշմարիտ մարդիկն են, բայց ամենէն սուտերը: Անոնք ամենէն ազնիւ մարդիկն են, բայց ամենէն ստորները: Անոնք ամենէն արդար մարդիկն են, բայց ամենէն անիրաւուածները: Անոնք ամենէն բարի մարդիկն են, բայց ամենէն չարչարուածները

մակուքնէ արեւելահայերէնը զոր – ծած ենք իբրեւ մեր միակ գրական լեզուն. բարբառները կրնան մնալ, բայց գրական լեզուն մէկ պէտք է ըլլայ:

Բանախօսը իբրեւ օրինակ ցոյց տուաւ Գերմանները, անոնք ըսաւ, ըլլան Գերմանիոյ, Զուիցերիոյ, Աւստրիոյ թէ Չեխոսլովաքիոյ մէջ, մէկ պրիսյ գրական լեզու ունին, հակառակ բազմաթիւ բարբառներու: Բանախօսը նշեցաւ յանձնարարելով որ ծը – նողները հայերէն խօսին, «գոնէ ո– րոշ չափով», իրենց զաւակներուն հետ:

Այստեղ պէտք է ըսել որ յարգելի բանախօսին կարծիքը խիստ մըն է որ միայն բոլոր Հայերու մէկ սահմանի մէջ ամփոփուելէն վերջ կրնայ իրագործուիլ դառնալ, երկու գրական լեզուներու զուգահեռ: Ցիշենք նաեւ որ գերման լեզուի պատմութեան ժամանակ — Լութերի Աստուածաշունչի թարգմանութիւն — եւ այնէ չատ երբ բոլոր Գերմանները մէկ կայսեր մօտի տակ կ'ապրէին եւ գերման կայսրութիւնը («սուրբ Հռովմէական կայսրութիւն գերման ազգութեամբ») քաղաքական ամբողջութիւն մը կը ներկայացնէր, հոգ չէ թէ չատախ ներքին տնտեսական պայքարներ տեղի ունենային: Եթէ այսօր փորձենք գործերու մէջ գրական լեզու գործածել արեւելահայերէնը, պիտի նշանակէ՞ «նոր գրաբար» մը պարտադրել պղծական հայութեան: Եւ որովհետեւ ժողովուրդը իր բարբառը չի փոխեր, այս «նոր գրաբար»ն ալ հին գրաբարին ճակատագրին պիտի արժանանայ:

*** Տիկին Երանուհի Բատալ, որ շատով կը մեկնի Պերլինէն դէպի Միլան, Ռումանիա, Եգիպտոս, Սուրիա եւ Պարսկաստան, երեց ընկերակցութեամբ Օր. Դալէմքարեանի, Պարթեւեանի «Օրօր»ը, Սրուանձտեանի «Գարնան հովեր»ը եւ ժողովրդական «Կռունկ»ը, ծափահարուելով ջերմաջէս: Պ. Դ. Դաւիթխանեան արտասանեց երեք կտորներ: Օրիորդ Օ. Նազարեանի եւ Մ. Յարութիւնեանի արեւելեան պարերով եւ Պ. Պ. Ֆէքէ – մանեանի «Հայաստան»ով վերջացաւ հանդէսը ուշ ատեն:

Տ. Ֆ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԲՆԱԽՕՍՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

— o —

Գրած էինք թէ այս աշնան Երեւանի մէջ տեղի պիտի ունենայ բնախօսներու, քիմիագէտներու եւ դեղագործներու համագումարը:

Այս համագումարը բացուեցաւ հոկտեմբեր 11ին Երեւանի Պետական Օպերայի չէնքին մէջ:

Այս առթիւ, համագումարին կազմակերպիչ մարմինը կարեւոր կարգադրութիւն մը ըրած է հոկտեմբեր 12էն 17, ամէն օր Երեւանի զանազան հիմնարկութիւններու մէջ սարքելով հաւաքոյթներ, ուր պիտի խօսին համագումարին նշանաւոր պատգամաւորները: Այսպէս վըրոփ. Շաեր պիտի խօսի քանի մասին, փրոֆ. Զավադովսկի՝ բնատարբերու (hormone) մասին, իսկ վըրոփէսօր Օրբելեան, Կոշտոյեան եւ Զբարսկի պիտի ներկայացնեն բնախօսութեան նորագոյն ուսումնասիրութիւնները:

Անշուշտ այս համագումարը, տեղի ունենալով Երեւանի մէջ, պիտի նը – պաստէ Հայաստանի գիտական մտքի յառաջդիմութեան:

Հայ արհեստը

Արհեստաց կազմակերպութիւնը, որ Հայաստանի մէջ, առաջին հանրապետութեան շրջանին կը կոչուէր սկաուտական միութիւն, երկրորդ հանրապետութեան շրջանին՝ առաջ պատանի կոմունիստներու միութիւն անունը:

Ահա պատանի կոմունիստներու այս միութիւնն է որ հիմա կը կոչուի Հայաստանի պիոներ կազմակերպութիւն:

Այդ կազմակերպութեան ներկայ ղեկավարն է Այվազեան, որուն յաջուածէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Լրացաւ Հայաստանի պիոներական կազմակերպութեան 13րդ տարին: Այդ շրջանին մէջ աճեցաւ ու զարգացաւ Հայաստանի արհեստաւոր բանակը:

13 տարուան մէջ, կոմսոմոլական կազմակերպութեան եւ լենինեան երիտասարդներու միութեան ղեկավարութեան տակ, միջազգայնական ոգիով կրթուեցան ու դաստիարակուեցան հազարաւոր մանուկներ եւ պատանիներ:

1921ին էր, որ հիմնուեցաւ Հայաստանի պատանի կոմունիստներու միութիւնը, որ ղբաւեցաւ կուսակցութեան ղեկավարութեան տակ: Առաջին իսկ օրէն աշխատանք թափուեցաւ պայքարելու համար սկաուտներու դէմ:

1924ին պատանի կոմունիստներու կազմակերպութիւնը կոչուեցաւ Լենինեան պատանի պիոներներու կազմակերպութիւն:

Այս կազմակերպութեան հիմնական աշխատանքներէն մին կը կազմէր դպրոցը: Ներկայիս մասնաւոր ուշադրութեան կ'արժանայ այս մանուկներու եւ պատանիներու գեղարուեստական դաստիարակութիւնը: Միւս կողմէ կազմակերպութիւնը իր ջանքերով գործնական օգնութիւն ցոյց կուտայ երկրին բերքի պաշտպանութեան: Այդ նպատակով, կազմակերպութիւնը ունի 1579 ջոկատներ, 12.373 անդամով: Մրցումի մը ընթացքին, այս ջոկատները հաւաքեցին 4 միլիոն 693 քիլօ հասկ:

Հետեւեալ թիւերը ցոյց կուտան թէ ինչպէս զարգացաւ այս կազմակերպութիւնը.—

1921 յունիսին	18
1921 դեկտեմբերին	620
1928	48.000
1930	51.000

հոգի:

Այս տարի (1934) արձիներու (պիոնէր) թիւն է 79.000, եթէ այս թիւին վրայ աւելցնենք նաեւհոկտեմբերիմնեակու թիւը, 46.319, կազմակերպութիւնը կ'ունենայ 126.249 հոգի:

Արձիներու կազմակերպութեան մէջ մեծ աշխատանք կը թափուի մարմնակրթութեան համար: Այսպէս վալէյպոլի եւ պասքէթպոլի զանազան խմբակներու մէջ արձանագրուած են 6.745 հոգի: Աշխատանք կը թափուի նաեւ «պատրաստ աշխատանքի եւ երկրի պաշտպանութեան», ինչպէս նաեւ պատանի նշանաւորներու մրցմանց համար: 12 տարեկան Վովա Սիրունեան իբրեւ նշանաւորութեան առաջնութեան՝ մրցանակի արժանացաւ:

Կազմակերպութեան զանազան մասնաճիւղերուն մէջ (Երեւան, Լենինական, Ղարաքիլիսա, Վաղարշապատ, Աշտարակ), կը գործեն մասնաւոր խումբեր, որոնք կ'աշխատին մոտէլներ պատրաստել օգնական: Այս տարի, յունիսին հայ փոքրիկ մոտէլիստները Մաղկաձորի մէջ հաւաքում մը ունեցան: Մոսկուայի մրցումներուն մէջ վեց հոգի առաջնութիւն չահեցան:

Ներկայիս Արիմի մէջ տեղի կ'ունենան մոտէլիստներու միջազգային մրցումներ, որոնց կը մասնակցի Մա – րանչեան, 7 տարեկան:

Արտասահմանեան երախաներուն օգնելու համար կազմակերպուած են խմբակներ այս պատանիներուն մէջ, մօտ 30 հազար հոգի: Արտասահմանի մէջ, կապ կը պահուի Ճունաստանի, Ամերիկայի եւ Չինաստանի հետ:

ՍԱՍՈՒՆԻ ԴԷՊՔԸ ՁՔՆՈՒԱԾ ՄԵԾ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՉՆՇԵՆ

Դեսպանները որոշած էին այս ծրագիրը թագաւորին ներկայացնել, իրենց կառավարութեանց կողմէ ընդունուելէն եւ Սասունի քննութիւն – ները աւարտելէն յետոյ: Բայց մինչ այդ, Ապտիւլ Համիտ Քըրքիի հետ տեսակցութեան միջոցին անոր ըսած թէ Պապը Ալին կը պատրաստուի բարեկործութեան յանձնաժողով մը կազմել: Դեսպանները այս խօսքէն վրդովուած, խորհեցան որ թագաւորը իր որոշումը փոխելով, պետութիւններու ուշադրութիւնը հակառակ ծրագիրը մը պիտի պատրաստէ եւ իսկոյն գործադրութեան պիտի դնէ, որպէսզի իրենց տալիք ծրագիրը անպէտ դառնայ:

Ասոր վրայ, դեսպանները առանց Սասունի քննութեանց վախճանին սպասելու, աւստրիական, գերմանական եւ իտալական դեսպաններուն օժանդակութիւնը ապահովելով, ծրագիրն մէկ օրինակը իրենց աւագ թարգմաններուն միջոցաւ նախ Պալատան աւագ քարտուղարութեան տուին՝ թագաւորին ներկայացուելու համար, երկու օր վերջն ալ երկրորդ օրինակ մը ղրկեցին արտաքին նախարարութեան (13 մայիս 1895):

Թարգմանները, ծրագիրը պալատին աւագ քարտուղարութեան ներկայացուցած միջոցին, կարգացին նաեւ յայտարարութիւն մը թէ Անատոլուի կուսակալութիւններուն մէջ Հայերուն պաշտպանութեան եւ ապահովութեան հաստատումին համար անհրաժեշտ միջոցները նուազագոյն չափով նկատի առնուած են ծրագիրին մէջ, եւ թէ այս բարենորոգումը պէտք է անյապաղ գործադրուի:

Ծուչագրին համաձայն բովանդակութիւնը հետեւեալն էր.

1. Վեց կուսակալութիւններէն ո – մանք իրարու միացնել եւ կուսակալութեանց թիւը կրճատել(*):

2. Կուսակալներուն ընտրութեան եւ նշանակումի մասին երաշխաւորութիւն: Կուսակալները անուանելէ առաջ, կէս պաշտօնապէս իմաց տալ դեսպանատուներուն: Այսինքն, արձօնութիւն առնել(!):

3. Պարզ յանցանքները բացառութիւն ըլլալով, քաղաքական յանցանքով դատապարտուած եւ բանտարկուած Հայերուն համար ընդհ. ներում:

4. Վերաղարձը արտօնել եւ ինչքերը

(*) Այս գաղափարը դեսպաններուն իւրացնել տուեր էր Իմմիրլեան պատրիարք: Նպատակն էր այս կերպով համեմատաբար շատ Հայեր գտնուած շրջանակները միացնել եւ այդտեղերը կարեւոր փոքրամասնութիւն մը առաջ բերել:

վերադարձնել արտատահման գտնուած այն գաղթական կամ փախստական Հայերուն որոնք պարզ յանցանք կամ ոճիր գործած չեն:

5. Հայերու հանրային իրաւունքներու վերաբերեալ դատերը չուտով տեսնելու համար, Պոլսէն մասնաւոր յանձնախումբեր ղրկել:

6. Բարենորոգման կատարելապէս գործադրութեան հսկելու համար ընդհ. քննիչ մը նշանակել որ կուսակալներուն վրայ հսկելու եւ անոնց հրամայելու լիազօրութիւն ունենայ: Բարենորոգումի գործադրութեան հսկելու համար, Պապը Ալիի մէջ տեսակ հակակշռող յանձնաժողով մը ընտրել որուն անդամներէն երեքը իսլամ, երեքն ալ քրիստոնեայ պաշտօնեաներէ ընտրուին:

7. Սասունի դէպքերուն մէջ վնասուղներուն հատուցում ընել:

8. Հայերուն նախապէս տրուած առանձնաշնորհումները ամբողջութեամբ գործադրել: Վեց նահանգներէն զատ, բազմաթիւ Հայեր գտնուած միւս նահանգներուն մէջ յատուկ քրիստոնեայ պաշտօնեայ մը կարգել որուն պաշտօնն ըլլայ Հայերու շահերու պահպանումին հսկել:

Բարենորոգումի ծրագրին բովանդակութեան ամփոփումն ալ հետեւեալն էր.

Ա. Կուսակալները ձեռնհաս ու վստահելի անձեր կամ քրիստոնեայ պաշտօնատարներէն ըլլան:

Բ. Քրիստոնեայ կուսակալներուն, միւթէսարըֆներուն եւ գայմագամներուն՝ իսլամ, իսլամ կուսակալներուն, միւթէսարըֆներուն եւ գայմագամներուն ալ քրիստոնեայ իրաւասու օգնականներ կարգել, ուղղակի թագաւորին հրամանագրով:

Գ. Մեծամասնութիւնը քրիստոնեայ եղած գաւառակներուն մէջ քրիստոնեայ «գայմագամ»ներ կարգել: Քրիստոնեայ «միւթէսարըֆ»ներուն եւ «գայմագամ»ներուն թիւը, իւրաքանչիւր կուսակալութեան մէջ, բոլոր միւթէսարըֆ եւ գայմագամներուն թիւին մէկ երրորդէն պակաս չըլլայ:

Դ. Գաւառակներու մէջ ժողովներ ընտրել չորսական քրիստոնեայ ան – դամէ բաղկացած, կուսակալութիւններուն մէջ ալ մէյ մէկ ընդհ. ժողով ընտրել:

Ե. Գիւղախումբերու (նահիյ) մէջ 4–8 անդամներով մէյմէկ ժողով ընտրել ժողովուրդին կողմէ:

Զ. Գիւղախումբերու միւխթէրներն ու անոնց օգնականները ժողովուրդին մեծամասնութեան համաձայն քրիստոնեայ կամ իսլամ ընտրուին:

Է. Գիւղախումբերուն կողմէ ապահովութեան համար ոստիկանական ուժեր կազմուին առանց կրօնքի խտրութեան:

Ը. Իւրաքանչիւր կուսակալութեան մէջ, պատերազմական նախարարութեան կապուած ոստիկան պետութիւններու ջոկատներ կազմել որոնց մէկ երրորդը գիւղախումբերու իսլամ բը – նակչութենէն, մէկ երրորդը քրիստոնեայ բնակչութենէն եւ մնացեալ մէկ երրորդն ալ կանոնաւոր բանակին յիշատակեալ եւ տասնապետներէն ըլլան:

Թ. Վաչկատուն քիւրտ ալիրէթներըը կարգի տակ առնել եւ անոնցմէ աւազակութիւն ընողները ձերբակալել եւ պատժել:

Ժ. Կառավարութիւններուն մէջ աչերկեթի պաշտօնեայ մը կարգել որ իր հրամանին տակ բաւարար պին. ուժ ունենայ:

ԺԱ. Ալիրէթներուն արօտավայրերը եւ ձմեռելու տեղերը որոշ կերպով ճշդել:

ԺԲ. Զէնք կրելու արգելքի օրէնքը ամբողջովին գործադրել Քիւրտերու մասին:

ԺԳ. Ալիրէթները բնակեցնել անոնց հող տալով:

ԺԴ. Քիւրտ Համիտիէ գունդերը մարդանքի ժամանակէն դուրս անջատուելէն որ եւ է տեղ չղրկել, այլ կանոնաւոր զօրքերու հետ խառն ղրկել:

ԺԵ. Կալուածական մուրհակներու սուպուտին եւ սեփականութեան իրաւունքին վերաբերեալ անկանոնութիւնները սրբագրելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովներ կազմել: Տուքերն ու տասանորդը գանձել պիւտճէ – խումբերու ժողովներէն ընտրուած պաշտօնեաներու միջոցով եւ ջնջել իլթիզամի ու անկարեւոր գրութիւնը:

ԺԶ. Իւրաքանչիւր գաւառակի մէջ, կուսակալներուն կողմէ նշանակուած եւ գաւառի նախարարութեան կողմէ վաւերացուած հաշտարար դատարաններ գոյութիւն, անոնց մէկ երրորդը քրիստոնեայ ըլլալու պայմանով:

ԺԷ. Պատժական դատարանները ջնջելով անոնց տեղ չրջուն պատժական դատարաններ կազմել:

ԺԸ. Կուսակալութեանց կեդրոնները մէկ, նախագահի մը եւ պէտք եղածին չափ անդամներէ կազմուած բարձրագոյն ատեան մը գոնուի:

ՍԱԼԻՔ ՄԻՒՆԻՐ

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԵՐՔՈՒՄ

ՏՒՄԻՆ, 23 հոկտ.— Սաորազրեալս կը յայտարարեմ ներկայիս թէ «Յառաջ»ի 26 յունիս եւ 4 յուլիս 1934 համարներուն մէջ լոյս տեսած գրութիւններուս արտայայտութիւնները՝ Տէր Ահարոն քհյ. Կոշկարեանի մասին (Դատեմցի), Թիւրիմացութեան արդիւնք են:

Ես այդ մեր ունեցած վէճը փոխադարձ համաձայնութեամբ փակուած է արդէն: Թ. Հերոյեան

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ՎԷՄ»

«Վէմ»ի Զ. թիւը (1934 Յուլիս – օգոստոս), կուր բովանդակութեամբ: «Վէմ»ի այս համարով կը լրանայ առաջին տարին: Նոր շրջանի համար, խմբագրութիւնը հետեւեալ փոփոխութիւնը կատարած է բաժնեգիրներու մէջ.—

Հիւս. եւ Հար. Ամերիկա, Բրիտանական կայսրութիւն, Եգիպտոս, Պաղեստին եւ Իտալիա՝ տարեկան 70 ֆրանք: Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան, Սուրիա եւ Պարսկաստան՝ 50 ֆրանք, Ֆրանսա եւ ուրիշ երկիրներ՝ 60 ֆրանք:

Հասցէ.— **S. Vratzian, 13, Rue des Platanes, Cité Jardins de Plessis – Robinson, (Seine).**

ԷՔԹԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ՍԱՐՍԱՓՆԵՒԷՆ (29)

ՔԱՆԱՑ ԼԵՌ-- (ՏԱՐՕՆԻ ՇՐՋԱՆ)

»»»··«««

— Մայրիկ, Կոստան որ Աւլոն այնչափ կը սիրէր, ինչո՞ւ ձգեց որ Իւղօն տղան իր հետ տանէր ոստիկանապետի քով:

Մայրս ըսաւ.— Կոստան, Յարէ Ուսքիի զերկն է, անոր հետ ամէն օր դաշտ կ'երթայ ցորեն ու խոտ քաղելու: Ամէն առեն մեր բակի տունէն կ'անցնէին: Ալան է անոր վրայի հարսնեղբայրն ալ, զրեթէ մեզի է ու քոյրերու մէջ վաթթուած:

Ահմէտ աղան ամէն առեն կուգայ, կամ մայրս, կամ Լուսինը կը տանի, բերէ:

Իւղօն տղան կաղ կաղ ըլլալը տեսնելով, օրէ օր կը հալի ու հիւանդ կ'ընկնայ, ոստիկանապետը կը վռնտէ դարձեալ: Իրիկուն մը եկաւ մեր քով: Ահմէտ աղան չէնզունեց ու դուրս վազեց: Իւղօն գնաց ինկաւ մեր թաւալի ախորը: Ամէն առաւօ, երբ կոստան (իր ամուսինը) Յարէ Ուսքիի հետ դաշով կ'անցնէր, ինքը ծունկերու վրայ թաթելով կուգար դրան դէմ, Կոստանի անցնիլը տեսնելով, կը պոռար, կը կանչէր «Կոստա՞ն, Կոստա՞ն, իմ թաթարաց զերկի, նայէ մէկ մը ինծի»: Եւ Կոստան լալոտ աչքերը բռնելով կ'անցնէր:

Օր մը առաւօն դուրս չեկաւ Իւղօն Կոստանը տեսնելու: Մայրս զիս զրկեց, Գնա՛ նայէ ի՞նչ եղաւ Իւղօն: Գացի տեսայ որ առաստաղէն կախուած էր, լեղապատառ մայրիկս լուր տուի: Լուսինի հետ, մայրս ներս գացինք: Տաւարներու կապերէն կապ մը առաստաղին կապած էր, ու օդակը անցուցած էր պարանոցին: Ջուանը կարելու համար գանակ չէկար, մայրս ու Լուսին կախուեցան անոր թեւերէն, քաշեցին մինչեւ որ կապը կտրեցաւ եւ դիակը փռուեցաւ գետին: Շաւոնց մեռած էր: Աչքերն ու լեզուն դուրս ինկած էին: Փրփուր կար անոր բերնին մէջ, ու բոլորտիքը տեսայ որ ակռաները խրած էին լեզուին մէջ: Լացինք ու դուրս եկանք:

— Հիմա, տակաւին մայրդ ու Լուսին ձեր մառա՞նը կը մնան:

— Ոչ: Այս գաղթական Քիւրտերը երբ գիւղ լեցուեցան, անոնց մեծ ագան եկաւ մեր տունը բնակելու: Ահմէտ աղան մայրս ու Լուսինը մառանէն հանեց. Լուսինը վռնտեց, չեմ գիտեր ո՛ւր գնաց, իսկ մայրս տարին Դօլօ Պաչկօ տունը, քիչ մը յետոյ տունին մեզի ու ինք գնաց Մուշ: Լսաւ որ չուտով պիտի գայ եւ մայրս իրրեւ ծառայ Մուշ պիտի տանի, չեմ գիտեր զիս ալ պիտի տանի թէ ոչ: Քանի օրէ ձեւլի է չեկաւ, մենք օրեր – րով անօթի մնացինք: Հոյրս Նախչուան որ ոստիկանապետին քովն էր, գիշերները գաղտնի մեզի մեզի հաց կը հասցնէր մեզի: Հիմա մեզ չարաթ է որ քոյրս ալ չկայ, ոստիկանապետը վեց ոսկիով Քիւրտի մը տուած է, չենք գիտեր ուր տարին, ճարահատ կը մուրամ բան մը մօրս հասցնելու համար»:

Կը համբուրեմ այս պզպզուլի ճակտէն, կը պատուիրեմ ամէն օր գալ եւ իմ ճաշս իրեն կուտամ:

●●●●

ՄԿՐՈՑԻ ՀՈՂՀՈՂՈՒՄԸ

Մօտ մէկ ամիս Մկրօն՝ Յարպի աղայի կողմէն (իր մարապան) եւ Մկրտիչ Պօղոս՝ Ահմէտ աղայի կողմէն (Նոյնպէս) կը պատսպարուին Դօլօ Սրգոյի տունը: Վերջերս երբ Ռուսերու յառաջխաղացումը անկարելի դարձաւ, լքեցին երկուքն ալ: Պօղոս Թուրք Նուրի էֆ-ի քով իրրեւ ծառայ կը մնայ. գործերը դասաւորելէ յետոյ մարդը կ'ելս օր մը Անատոլի տան եւ կը սպաննէ Պօղոսը, Դօլօ Վահանը եւ Գորգօ Յակօն եւ իրրեւ ծառայ քովը կը պահէ Պօղոսի եղբօր տղան Պետրոսը (այժմ ողջ է եւ Հայաստան), իսկ Մկրօն կը պահուի Բրսէ Երանոսի խոպի մէջ եղած ցան աթարներու տակ:

Իրիկուն մը Ահմէտի հետ մեր տունը գացինք, գուցէ վերջին տեսնելս ըլլայ, քարէն ու հողէն զատ ուրիշ բան չկրցայ տեսնել: Ձերգակալի սիւնին վրայ ուր փորագրուած էր իմ անունս եւ ծննդեան թուականը (10 յունիս 1888) կը մնար անաղարտ. կը համբուրեմ սիւնը ու մտովի կը փըսփսամ,— Մնաս բարո՛վ իմ պաշտելի օջախ, թէեւ կը բաժնուիմ քեզմէ, բայց սէրդ ողջ մնամ, յաւիտեան չպիտի մոռնամ քեզ: Քու այս քարուքանդ վիճակը խոր վէրք է բացած սրտիս մէջ, քու թոնիրիդ կողքին Լուսվարդի ու Հերմինէի տեղ, քիւրտ «կաղչ»ներ են նստեր, այս ցաւս երբեք չի բուժուիր: Սրտիս տախտակներուն հետ դերեզմանն պիտի տանիմ:

Մահմէտի հետ դուրս ելանք բակէն: Ուժմէ մը գաղթական Քիւրտեր, որոնց կը հետեւէին Ուսօն ու Յարպին, դերեզմաններուն կողմէն մարդ մը կաչկանդած կը բերէին: Մօտեցանք. ահա Մկրօն էր որ օրեր ու շաբաթներ իր թաքստոցը մնալով, մուխին դուրս եկած էր ուտելիք փնտռելու եւ բռնուած էր Ուսոյի եւ Յարպու կողմէն վարձուած Քիւրտերէն: Կ'աղերսէր, կը պաղատէր խօսքը Ուսոյին ու Յարպին ուղղելով.— Ազատեցէք զիս, մենք տարիներու բարեկամներ ենք, բայց կը մնար անլսելի: Ահա տապալեցին զետին, ու սուր մը օդին մէջ շողաց: Ջոհը զահիճի տապարին տակ վերջին պաղատանք մը եւս ըրաւ,— Ծանուն Մուհամմէտ մարգարէին, եթէ զիս պիտի սպաննէք, տարէք իմ հողի վրայ, անգամ մըն ալ տեսնեմ իմ տունս եւ այնուհետեւ ըրէք ինչ – պէս որ կ'ուզէք:

Դահիճները կը տանին իրենց տաներքը, կը հետեւինք եւ ու Մահմէտ: Մկրօն ծունկի եկաւ ու համբուրեց հողը ու դառնալով Ուսոյին ու Յարպին.

— Իմ այս հողի վրայ թափած արեանս իւրաքանչիւր կաթիլը մէկ մէկ վրիժառու ծիլ պիտի արձակէ ձեզմէ վրէժ պահանջելու:

Առանց երկար ժամանակ տալու որ խօսի, ահա կը չողայ Ալէ Կօրի զաշյնը: Սուր ճիչ մը— եւ կը մնայ անգլուխ դիակ մը եւ Ալէ Կօր կը վարձատրուի 10 ղրշ.ի Յարպիի կողմէն:

18 ՄԱՆՈՒԿՆԵՐ, 6–8 ՏԱՐԵԿԱՆ ԳԱՐԻ ԿՐ ԲՈՆՈՒԻՆ ՋՐՀՈՐԻՆ ՄԷՋ

Մէկ չարաթ է որ ոչ փոքրիկ Ռուբենը մուրալու կուգայ եւ ոչ ալ ուրիշ ո եւ է մանուկ: Ի՞նչ եղան այդ պզտիկները, արդէն մեռնելու զատ պարտուած, ջարդուեցա՞ն: Տնեցիները բոլոր զուրս եկած են, ո՞ն է հրճուելու. Մշոյ արհեստաւոր զատուն կարաւանը կը քշուի Պիթլիս, զէպի կառափնատ: Քիւրտերը փոթձեցին կարաւանը կողոպտել, սակայն ոստիկանները այդ հարուստ աւարը իրենց պահեցին, ինչպէս Քիւրտերը իրենք կը խոստովանէին:

(Շար.) ՄԱՐԳԱՐ ԲԱՐԽԵԱՆ

զինքի դիմած եւ այդ չրջանին մէջ գանուող թուրք զինուորական ուժերուն վրայ յարձակում գործած է, որուն վրայ կառավարութիւնը նոր ուժեր ղրկած է ըմբոստութիւնը դպելու համար:

Հարթոշ եւ Հաքարի ցեղախումբերը, նկատելով որ նոյն ճակատագիրը նաեւ իրենց վերապահուած է, անմիջապէս կը միանան Կոհանցիներուն եւ առաջին կռուի ընթացքին, Թրքական երկու զօրասիւներ կը ջնջուին: Այս կռուի ընթացքին, Հարթոշ ցեղախումբի պետ Ապտ Պէգիր ազան կը սպաննուի:

Այս չարժման հետեւանքով, Տիարպէքիրի եւ Մարաշի կուսակալները, Քարաճա Տաղի մէջ արտակարգ ժողով մը կը գումարեն ըմբոստութիւնը զսպելու համար:

Սպաճիոյ ցեղափոխութեան հետեւանքները

3000 հոգի մեռած են Սպանիոյ մէջ, վերջին գէպքերուն հետեւանքով: Ոըոշուած է իրրեւ հայրենադաւ դասել ցեղափոխութեան վարիչները, որոնց մէջ կը գտնուին Յախկին վարչապետ Ազիանա, ընկերվարական առաջնորդ Քապալլէրօ, Քաթալոնիոյ կարճատեւ Հանրապետութեան նախագահը եւն.: Շատ մը ամբաստանեալներ յաջողած են փախչիլ:

«Իմանիթէ» կը գրէ թէ ըմբոստ չրջանները Ասթուրիաս խորհրդային իչխանութեամբ կը կառավարուէր ամբողջ 15 օր:

Վարչապետը խոստովանելով 3000 քաղաքացիներու կորուստը, յայտնեց թէ ըմբոստները կրակի առած եւ ուժանակով օդը հանած էին Օվիէտոյի վարժարանը, միեւնոյն առեն կործանելով ուրիչ ութ չէնքեր: Քաղաքը պատեւ – բաղմէն աւերուած վայրի մը երեւոյթն ունի, 22,000 զինուորներով:

ՆԱԽԱԳԱՀ ՐՈՒԶՎԷԼԹ ճառ մը խօսելով ազգանուէրներու համագումարին մէջ, հրաւիրեց աջակցիլ իր վերակազմութեան ծրագրին եւ փոխ դրամ տալ: « 1933 մարտին ես հրաւիրեցի ժողովուրդը վերանորոգել իրենց վստահութիւնը դրամատուններու մասին: Այսօր կը հրաւիրեմ ազգանուէրները վերահաստատել իրենց վստահութիւնը ժողովուրդին հանդէպ »:

Հ. Յ. Դ.

Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին 181, Բուր Լաֆայէթի Ջարդարեան Դրադարանը:

ԻՍի-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՅի Ջաւարեան Կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ.—

ՍԼՆ ԹՒԹԻՒՆի «Անտոք» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ կռիւը, կեփին եւ Վարուժան խումբերու ինչպէս նաեւ Ռօշթայէլի եւ Թալօտիէրի բոլոր ընկերները այս Կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին «Բուրեան» Գրադարանին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ ՊՈՒԷՆ ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

ՎԱՂԸ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՏ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

կը խօսին ընկերներ Գ. ՆԺԴԵՀ եւ ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին՝ դեկավարութեամբ ՅԱՔՕ ՅԱԿՈՐԵԱՆի

«ՍԻՓԱՆ» երգչախումբը հայկական տարազով:

Կը մեներգեն՝ Օր. ՀՈՒՓ. ԿՆԵԱԶԵԱՆ, Պ. Գ.Ր. ՄԻՀԹԻՐԵԱՆ

Կ'արտասանեն՝ Օր. Օր. ՄԵԼԻՆԷ ՕՍՄԱՆՃԵԱՆ, ՖԷՐՄԱՆԵԱՆ

ՄԿՐՏԻՉ ԾԱՏՈՒՐՈՎ եւ ՋԱՐԵՀ ՂԱՐԻՊԵԱՆ:

Հայկական սիրուած շուրջպարեր Սիփանի կողմէ: Կովկասեան լեռնական պարերուն կը մասնակցին՝ ԱԼԻՍ ԹԷՄԻՆԵԱՆ, ԱՆԱՀԻՏ, ՄԵԼԻՆԷ, սիրուած փոքրիկ ՌԻՋԻՆԱՆ եւ յայտնի պարող քառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ:

Եւրոպական պարերը ժամնակցութեամբ *ՆՓՐԱՏ* նուագախումբի:

Ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ: *Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք:*

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

ՀԱՅ Գրական Ակումբի ընդհ. անդամական ժողովը այս Կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Café «Mephisto»ի ներքնայարկը, Bld. St. Germain, Metro: Odéon: Օրակարգ.— Վարչութեան զեկուցում: Նոր տուրյ գործունէութիւն: Վարչութեան ընտրութիւն:

Անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ:

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օղիին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵԻԱՆ ԱՆՄԱՀ ՕՂԻՆ

փնտռեցէ՛ք գայն կարմիր պիտակով: Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի ֆիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու

EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis. Tél. Plaine: 09 - 95

ԼԻՈՆի եւ շրջաններուն ներկայացուցիչ

D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ՓՈԽԱԴՐՈՒՄԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԻ – **ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ**

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) Մէջբո՝ ՕԴԷՕՆ կամ ՍԼՆ ՄԻՆԷԼ

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն եւ կէսօր

ԿՈՒԶԷ՞Ք ՁՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՈՒՑԻՔ ՓՏՏՈՒՑԻՔ Եւ ԳՆՆՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԳՈՒՈՐԶ ԱՆԱՐԱՏ ԱՒՈՐԾԱՒԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս կը ճերմկնայ եւ քէֆի կուտայ:

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՓԻԲԻԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70–89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏԼՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart** (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃՂՆԿԼՏՐԵԱՆ եւ ԹԻՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

CABINET de Me V. YARJANIAN

JURISCONSULTE

44, Rue Lafayette – Paris (9e) Métro: Peletier **Tél. Taitbout 53 – 32**

Կը տանձնէ Առեւտրական, Պատժական եւ Քաղաքային ամէն տեսակ գործեր: Իրաւաբանական խորհրդակցութիւններ գաղական եւ վարչական գրքերու համար գրաւոր եւ բերանացի: Նախաքննութեանց եւ բոլոր պաշտօնատուներու մօտ, վարչական եւ իրաւական դիմումներ: Հայ առեւտրականներու եւ անհատներու մանաւանդ դիւրութիւններ պատրաստելով ներկայ տնտեսական տագնապը: Մանաւանդ պատերազմեն ետքի քաղաքային եւ կրօնական ամուսնալուծման գործերու համար, ինչպէս նաեւ վիզայ Ամերիկա մեկնելու համար: Արագութիւն եւ գաղտնապահութիւն: Դիմելէք եւ պիտի տանաք ամէն գոհացում: Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Առաջին խորհրդակցութիւնը ձրի է:

ԳՈՐԾԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱՒ, ՀԱՇՈՒԵՑԱՐԴԱՐԻ ԵՆԹԱՐԿԱԾ ԵՆՔ ՄԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔԸ, ԱՄԵՆԱԶԵՂՉՈՒ ԱԾ ԳԻՆԵՐՈՎ :

ԿԱՆԱՆՑ ԿՕՇԻԿՆԵՐ 25 ՖՐ. ԱՐԱՆՑ ԿՕՇԻԿՆԵՐ 30 ՖՐ.

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ - ԹԷՅԱՍԵՂԱՆ

կազմակերպուած ՖՐ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻՉԻ ՄԱՄՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ 4 Նոյ. Կիրակի, ժամը 3ին ՖԼՕՐԻԱ. ճաշարանին մէջ

Կը նախագահէ՝ ՏԻԿ. ՏԻՐՈՒՀԻ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Կը խօսի՝ ՏԻԿ. ՊԵՐՃՈՒՀԻ ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

Նիւթ՝ «Ի՞նչ գտանք եւ ի՞նչ կորսնցուցինք Ֆրանսայի մէջ»

Դասախօսութենէն վերջ վիճաբանութիւն:

Մուտքը ազատ է, թէյասեղանի ծախսերուն համար կը գանձուի 3 ֆրանք:

Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

Վ.ՉՆՈՑ (ՔԱՉ - ՔՈՂ), ՓՈՒԼ - ՕՎԷՐ եւ ԲՈՒՐԴԻ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՃԻՆԵՐ,

*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէ՛

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**

Միշտ տրամադրելի է ընտիր մթերք՝ անմրցելի գիներով:

ՄԵԾ ՑԵՐՈԿՈՑԹ – ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպած

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

Տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 11ին

ժամը 2էն մինչեւ կէս գիշեր:

ՕԹԷԼ ՔԼԱՐԻՃի շքեղ սրահներուն մէջ

74, Avenue des CHAMPS-ELYSÉES, Paris. (16)

Հովանաւորութեամբ ՏԻԿ. ԼԵՒՈՆ ՊԷՅ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆի

եւ նախագահութեամբ Պ. ՊՕՂՈՍ ԷՄՄԷՐԵԱՆի

Երգ., Նուագախումբ: Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Զանազան անակնկալներ: Ճոխ պիւֆէ:

Մուտք՝ 30 ֆրանք: Ուսանողներու 20 ֆրանք:

Մանրամասնութիւնները ժող օրէն:

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌՑԻԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսայ մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաժանիքի եւ մարշալ փրեֆի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél. Archives 05 – 93

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire)ի յարկաբաժինին մէջ)

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՑԵՐԵԿՈՑԹ

ՆՈՅ. 1 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ (ՄԵՌԵԼՈՑԻ ՕՐ) ԿԷՍ ՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 4ԻՆ

SALLE GAVEAUԻ ՄԷՋ,

Ղեկավարութեամբ ԱՐԱՁ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի

Կը մասնակցի ջութակահարուհի *ԼԻՏԻ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ* եւ 50 հոգինոց ՍԻՆՖՕՆԻԿ նուագախումբ

Բացառաբար ժողովրդական գիներով

Մանրամասնութիւնները՝ ասեղին:

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Բարեւ Հայրենակցական Միութիւնը իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Հայրենակից Ա. ԲՂՂԼԵԱՆԻՆ, իր քրոջ մահուան առթիւ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Տիգրանակերտի եւ շրջանի Հայրենակցական Միութեան վարչութիւնը, ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները, այս Կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3.30ին, 32, Ave. Gobelinsի սրճարանը: Մէթրօ՝ Gobelins:

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅի Բարեւ Հայրենակցական Միութիւնը անդամական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ անդամ եւ ոչ-անդամ հայրենակիցները, այս Կիրակի իրիկուն, ժամը ճիշդ 8ին, «Մարսէյեզ» սրճարանի մասնաւոր սրահին մէջ:

ՍԼՆ ԹՒԹԻՒՆի Ֆ. Կ. Խաչի ընդհ. ընկերական ժողովը այս Կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը ճիշդ 2.30ին, Մասնաւոր սրահին մէջ: Բոլոր ընկերուհիները կը խնդրուի անյապաղ ներկայ գտնուիլ իրենց անդամավարձը տալու համար:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN)

17, Rue Damesme PARIS (13e)

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

HARATCH

(Fondé en 1925) tel. R. C. Seine 276.28

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԻՐՔԻՒՐԻԿ ՀԱՄԱՐ Métro : TOLBIAC)

ԲՒՒԱՆՈՒՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԵՌԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՇԱԲԱԹ
27
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
SAMEDI
27 Octobre
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2636

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱԶՆ ՈՒ ՁԱԽԸ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

»»»··«««

Բախտորոշ օրեր են Ֆրանսայի համար, ներքին քաղաքակա–նութեան տեսակէտով: Այսօր աւելի քան երբեք:

Տարիներու վարչական ու դատական ապականութիւնները եւ կուսակցական պայքարները ճախող, արիւնոտ ելքի մը յանգեցան անցեալ փետրուարին: Այդ օրէն ի վեր, ճշմարիտ երկունք մըն է որ տեղի կ'ունենայ:

Ահա չեչտակի դէմ դիմաց՝ աշխ ու ձախը, տիրապետող դասն ու իրաւազուրկը, որ իր ուժը կ'առնէ բազմութիւններէն:

Կառավարութիւնը վճռած է զօրացնել իր թաթը, պահանջե–լով կարգ մը հիմնական փոփոխութիւններ՝ սահմանադրութեան մէջ: Միւսները, եւ մանաւանդ պատերազմական – համայնա–վար միացեալ ճակատը անդադար կը հնչեցնէն ահազանգը, ընդ–դէմ ֆաշականութեան եւ պատերազմի:

Այս տեսակէտէն բաւական պերճախօս էր չորեքշաբթի օր–ուան իրարանցումը,— մի քանի ամսուան վճռ հրապարակային ժո–ղովներ՝ Փարիզի գլխաւոր սրահներուն մէջ, եւ խումբ – խումբ հեռուներ՝ բոլոր բեմերուն վրայ:

Ի՞նչ վտանգներ կը մատնանշէին եւ ի՞նչ տեսակէտներ կը պարզէին այս ժողովներուն կազմակերպիչները,— ընկերվարա–կան եւ համայնավար կուսակցութեանց վարիչները, ուրիշ խմ–բակցութիւններու հետ.—

1· «Մենք կ'ուզենք ֆրանսացի ժողովուրդը փրկել ֆաշակա–նութեան անիծեալ ժանտախտէն: Ֆաշականութիւնը արդէն կա–րեւոր յառաջդիմութիւն մը ունեցաւ փետր· 6ին: Ու հասաւ առա–ջին նպատակին, պարտադրելով ներկայ կառավարութիւնը: Այդ օրէն ի վեր կը զօրացնէ իր դիրքերը» (Մ· Քաշէն):

2· «Ես համոզուած եմ, խորապէս համոզուած եմ թէ Թուրի անջատումէն ի վեր երկու կուսակցութեանց կազմական միութեան խոչընդոտներուն մեծ մասը կամաց – կամաց հարթուած է եւ մնացեալը հաւանօրէն այլ եւս չպիտի կրնայ դիմանալ լուրջ ճ–նութեան մը ··· Մենք միշտ կուսակից ենք եղած չունեւորներու դիկտատուրային, պատրաստելու համար ընկերվարական պետու–թիւնը: Համայնավարներն ալ, որ այլ եւս չեն կրնար հաւատալ պրոլետարական ընդհանուր յեղափոխութեան մը՝ բոլոր պետու–թեանց մէջ միաժամանակ, հասկցած են ժողովրդապետական ա–զատութեանց պաշտպանութեան անհրաժեշտութիւնը: Մենք վե–րապահելով հանդերձ մեր բովանդակ իրաւունքը՝ ճնշադատելու ե· միութեան գլուխ հանած գործերուն ընկերվարական հանգա–մանքը, վճռած ենք մեր կարելին ի գործ դնել անոր պաշտպանու–թեան համար, միջազգային գետնի վրայ կազմակերպելով խաղա–զութիւնը»: (Լ· Պլում):

Այսպէս նաեւ միւս ճառախօսները:

Մենք երկու գլխաւորներուն մի քանիը խօսացուցինք, հաստա–տելու համար թէ ի՛նչպէս կը դատեն կացութիւնը եւ ո՛ւր կ'ուզեն երթալ:

Ամէն պարագայի մէջ, բացորոշ է որ երկու հոսանքներն ալ ըմբռնելով սպառնացող վտանգը, կ'ուզեն կարճ կապել ներքին վէ–ճերը եւ տրամաբանական վախճանին հասցնել գործակցութիւնը:

— «Մէկ կուսակցութիւն, մէկ արհեստակցական միութիւն, մէկ Աշխատանքի Դաշնակցութիւն, մէկ Միջազգային», կ'աղա–ղակէր Ձիրոմսկի, ընկերվարական:

— «Թող ուրիշ տեղ· 6 մը փորձեն, մէկ ժամէն պակաս մի–ջոցի մը մէջ ֆաշականները պիտի խեղդուին 300,000 բանուորնե–րու հեղեղի մը մէջ»,— կ'աղաղակէր Վայեան – Քութիւրիէ, հա–մայնավար:

Այս ճակատագրական պայքարին մէջ, ընկերվարութեան եր–կու թեւերը իրենց հետ ունին ուրիշ ձախակողմեան տարրեր: Մա–նաւանդ որ, համայնավարներն ալ առ այժմ յարմարած են միջին քաղաքականութեան մը, գոնէ Ֆրանսայի մէջ:

Իսկ ի՞նչ ձգտումներ կը մտնէ ալեկոծմեան ճակատը:

Ամէն բանէ առաջ, պետական – վարչական մեքենան աւելի զօ–րացնելու, իր ափին մէջ աւելի ամուր բռնելու վճռականութիւն:

Ա՛յս է որ կը կոչուի սահմանադրութեան վերաքննութիւն:

Տարակոյս չկայ որ ձախակողմը ամէնէն աւելի դժգոհ է 1875ի սահմանադրութենէն: Եւ սակայն, ամէնէն աւելի կ'աղմկէ Պ· Տումէրկի ծրագրին դէմ, որովհետեւ կը զգայ թէ անոր իրականա–ցումը ո՛ւր պիտի յանգի:

Հասարակ մահկանացուներուն համար ալ դաղանիք չէ թէ ուր կրնայ յանգիլ:

Վարչապետը երկու անգամ գլուխ դլխի խօսեցաւ ժողովուր–դին հետ, յայտնելով իր տեսակէտներն ու առաջադրութիւնները:

Աջը, իր կուսակիցները այլ եւս մանրամասնութեանց չեն սպասեր, ծրագրուած փոփոխութիւնները տարփողելու եւ իրենց զանգուածը ոտքի հանելու համար:

Դուք ամէն օր կը տեսնէք այս արտայայտութիւնները թեր–թերու մէջ թէ պատերու վրայ, սրահներէն մինչեւ փողոցները:

Պայքարին ընթացքը դատելու համար, կը բաւէ ըսել թէ ա–ջակողմեան ճակատին հրամանատարութիւնը կը վարեն նախկին պատերազմիկները, «Հրեղէն Խաչ»երով, Հայրենասէր Երիտա–սարդներու Միութիւններով եւ ուրիշ ազգայնական կազմակեր–պութիւններով:

Այս բոլորին մէջ, առ այժմ արմատական – ընկերվարական–ներն են որ կը պահեն հաւատարակչռութիւնը: Իսկ բուն կացու–թիւնը պիտի պարզուի դէպի Վերջայլ երթեւեկին յետոյ:

Նոյն իսկ վախցողներ կան որ այդ երթեւեկն ալ աւելորդ հա–րուած...

Շ·

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Բուռն ընդդիմութիւն առնատականներու հաւատարմութեան մէջ

ԲԱՆԱԶԵԻԸ ՊԻՏԻ ՔՈՒԷԱՐԿՈՒԻ ԱՁՍՕՐ

Ինչպէս կ'երեւայ, Պ· Տումէրկ մեծ դժուարութեանց պիտի հանդիպի, գլուխ հանելու համար սահմանադրութեան վերաքննութեան ծրագիրը:

Խնդիրը առաջին օրէն իսկ քննութեան դրուեցաւ արմատական – ընկեր–վարականներու համագումարին մէջ, տեղի տալով յուզումնալից վիճաբա–նութեանց: Տեղեկաբերը ընդունելով հանդերձ կարգ մը բարեփոխութեանց անհրաժեշտութիւնը, բոլորովին կը մերժէ երեսփ· ժողովի լուծման առանձ–նաշնորհը առնել Մերակոյտէն եւ յանձնել անհատի մը հայեցողութեան (հան–րապետութեան նախագահ կամ վարչապետ): Ընդդիմադիրները կը գնահատեն Պ· Տումէրկի լրջութիւնն ու խմաստութիւնը, բայց չեն ուզեր դուռ բանալ ա–պագայ վտանգներու առջեւ: Կուսակցութիւնը ջախջախիչ մեծամասնութեամբ համաձայն է չարունակելու դիմադրելի քաղաքականութիւնը, որպէսզի դահ–լիճի տպաւորութիւն մը չձգուի այս փուլուկ չրջանին: Այս մտահոգութեամբ ալ, բաւական լայն իրաւասութիւններ տրուած են արմատական նախարարներուն: Սակայն երեսփ· ժողովի լուծման խնդիրը բոլորովին տարբեր է: Անոր վերա–բերեալ բանաձեւը պիտի քուէարկուի այսօր, Պ· Խոխոյի ճառէն վերջը, որուն կը սպասուի մեծ անհամբերութեամբ:

Ինչպէս ըսինք, մթնոլորտը թանձրացած էր առաջին օրէն իսկ, երբ տեղե–կաբերը կարգաց իր զեկուցումը: «Անհրաժեշտ է, բսաւ տեղեկաբերը, զօրա–ցնել գործադիր իշխանութիւնը, աւելի պարզ ձեւի մը վերածել խորհրդարա–նական աշխատանքը, վերակազմել Տնտեսական Բարձրադոյն Խորհուրդը եւ ապահովել իշխանութեանց կատարեալ անջատումը»: Ինչ կը վերաբերի պե–տական պաշտօնեաներու, տեղեկաբերին կարծիքով պարզ օրէնսդրական յօդ–ուած մը կը բաւէ ճշդելու համար անոնց կազմակերպական իրաւունքները· ու–րիշ խօսքով, անհրաժեշտ չէ սահմանադրական վերաքննութիւն կատարել այս մասին: Ցետոյ, անհրաժեշտ է միանգամ ընդ միշտ ճշդել նախարարներու եւ խորհրդականներու թիւը: Ինչ կը վերաբերի Տումէրկի այն առաջարկին թէ ընթացիկ տարուան եւմսացոյցը չարունակուի երբ նորը չէ քուէարկուած, կը համարուի «վտանգաւոր» եւ կ'առաջարկուի անոր փոխարէն առաջարկել որ կառավարութիւնը պարտաւոր ըլլայ իր նախահաշիւը ներկայացնել ամէն տա–րի նոյեմբեր 15ին: Ի հարկին կարելի է սահմանափակել նաեւ երեսփ· ժողո–վին մէջ խօսուած ճառերու տեւողութիւնը: Տեղեկաբերին բանաձեւը մերժե–լով առաջարկուած վերաքննութեան զանազան գլուխները, եւ մասնաւորապէս երեսփ· ժողովի լուծման իրաւունքի փոխանցումը, ի յառաջագունէ հակառակ չէ ազգ· ժողով գումարելու վերաբերեալ մէջ: «Ո՛ր եւ է դիջում պէտք չէ բնել ծերակոյտին կենսական առանձնաշնորհներու մասին»:

Տնտեսական վերակազմութեան առթիւ, բանաձեւը կ'առաջարկէ չաբա–թական աշխատանքը վերածել 40 ժամուան, որպէսզի կարելի ըլլայ գործ ճա–րել անգործներուն: Իսկ դահլիճներու ձնկման վտանգը նուազեցնելու համար, կ'առաջարկէ օրէնք մը հաստատել որուն տրամադրութեամբ կառավարութիւն մը չի կրնար տապալիլ առանց երկու երրորդի մեծամասնութեան, կամ իր բա–նաձեւը երկրորդ անգամ կարդալու:

ՆՈՐ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԱՀԱՓՈՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ

»»»··«««

Տեղական թերթերը կը գրեն թէ Փէշթայի ոստիկանութիւնը կը չարունա–կէ խուզարկութիւններ կատարել, գտնելու համար խրուանթ ահաբեկիչ Սէբ – վաթին, որ մասնակցած է իբրեւ կազմակերպիչը Մարսէյլի մահափորձին: Մասնաւորապէս կը փնտռուի նաեւ «Գեղանի Սլաւուհին», Մատիա Վլատիչ, որ ընկերացած է ահաբեկիչներուն, փոխադրելով անոնց դէնքերը:

Գրած էինք թէ Պուլկարական ոստիկանութիւնը ձերբակալած է Իվան Միխայլովի երկու գլխաւոր գործակիցները, Տրանկով եւ Նաումէվ: Նոր տեղե–կութեանց համաձայն, երկու ահաբեկիչները խիստ հետապնդման ենթար–կուած ըլլալով, թաքստոց մը ապաստանած էին Թրքական սահմանին վրայ եւ նպաստաւոր առիթի մը կը սպասէին սահմանը անցնելու եւ Իվան Միխայ–լովի միանալու համար, բայց բռնուեցան:

**** Հունգարական մամուլը ուժգնօրէն կը բողոքէ Պելկրատի թերթերուն դէմ, որոնք ծանր վերագրումներ կ'ընեն, Մարսէյլի մահափորձին առթիւ: Դիտել կը տրուի թէ հունգարական ոստիկանութիւնը յաժարակամ կը գործակ–ցի Պելկրատի ոստիկանութեան, առուդելու համար անոր հաղորդած տեղեկու–թիւնները: Հունգարական անթելին ալ բողոքախառն յայտարարութիւններ ը–րաւ եղած մեղադրանքներուն դէմ:*

**** Մարսէյլի մէջ դատական քննութիւնները անելի մտնուած են, քանի որ իսալական ոստիկանութիւնը կը մերժէ յանձնել երկու գլխաւոր ամբաս–տանեալները, Տոքթ· Փավէլիչ եւ Քվաթէրնիք: Հարցաքննիչ դատաւորը հե–ւանգոնոցներն այցելելով, հարցումներ ուղղեց դէպքին առեն վիրաւորուած քաղաքացիներու, որոնց կարդին Զօր· Ժոժի, առուդելու համար՝ մահափոր–ձին բոլոր հանգամանքները:*

Թուրիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը

Թուրքիոյ ազգային ժողովը նատաշրջանի հրաւիրուեցաւ սովորական ժա–մանակէն առաջ, նկատի առնելով քաղաքական կացութեան պահանջները: Ար–տաքին գործոց նախարարը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ այս առթիւ.— «Մենք անդամ մը եւս հաստատեցինք թէ հաւատարիմ կը մնանք մեր յանձնա–ռութեանց»: Գործոց նախարարը յետոյ զոհացուցիչ տեղեկութիւններ հաղորդեց բո–լոր ազգերու գործակցութեան մասին, «որպէսզի այլեւս չկրկնուին նման ա–հաբեկչական ոճիրներ»: (Ակնարկ Մարսէյլի մահափորձին): Եւ ցաւ յայտ–նեց Եուկոսլավիոյ և Ֆրանսայի ժողովուրդներուն իրենց կրած ծանր կորուստին առթիւ: Ժողովը մէկ վայրկեան լռութիւն պահելէ յետոյ, միաձայնու–թեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը որ «իր գոյութիւնը կը յայտնէ գործուած գործերուն համար» ,կրկնելով իր ցաւակցութիւնները Ալեքսանդր Թագա–ւորին եւ Պ· Պարթուի սպանութեան առթիւ:

ՕՐՔ ՕՐԻՆ

ԱՐՇԱՒԻ, ԱՐՇԱՒԻ

●●●●

Մրցումի, մրցանիշի, արշաւի դարն է:

Արշաւ՝ արագութիւն կոտրելու մա–կոյկով, իմիջնաշարժով, հեծելանի – ւով, ձիով կամ աւանակով:

Արշաւ՝ բարձրութեան կամ հեռա – ւորութեան մրցանիշ կոտրելու օդա – նաւով:

Արշաւ՝ գիշեր–ցերեկ պարելու կամ իրար խոշտանգելու՝ կոփամարտով եւ ըմբշամարտով:

Արշաւ՝ կարելի եղածին չափ շատ մարտանաւեր շինելու կամ ամէնէն սարսափելի պայթուցիկները եւ թու–նաւոր կազերը հնարելու:

Պիտի ըսէ,— միայն մենք ենք որ բաժինի չունինք այս արշաւներուն մէջ:

Զարհուր կը սխալիմ:

Եթէ չունինք մակոյկ, օդանաւ կամ հրասայլ, «ոչ սուր, ոչ թուր, ոչ նի–զակ»,— տէր ու տիրոկանը ենք անե–ձեռնմխելի, անսպա՛ռ դրամագլուխի մը,— լեզուագարութիւն:

« Տո՛ւր թէ կուտաս » գրիչով, խօս–քով, դէմքով, ձեռ ու ոտքով, գլխու մագերով կամ բերնի փրփուրով:

Ո՞վ կրնայ մրցիլ մեզի հետ, այս ճակատին վրայ:

Մանաւանդ անգերազանցելի ենք Ս· Դ· Հնչակեաններ, հին թէ նոր, երբ հարցը « Դաշնակ »ներու կամ իրենց գիրկէն փախած «թափթփուք»ներու մասին է:

Փաստերը այնպէս կը տեղան, որ շուարած եմ թէ ո՛ր գլուխէն սկսիմ:

Հոգ չէ, թող անկարգ ըլլայ, բայց պատկերալից:

Ահա ուրեմն յեղափոխակա՞ն թռիչք մը «երիտ· Հայաստան»ի խմբագրա – կան ակսիոնէն, ընդդէմ Հ· Յ· Դաշ–նակցութեան:

Ճաշակ ոչ միայն հոգեկան հարս – տութեան, այլ եւս լեզուի ու շարա–դրութեան: Մէկ խօսքով՝ «ճաշակ ոս–կեղէն դպրութեան »:

— « կիսամայրենիներու ցեղակցու–թեան այս աչիրաթը որպէս ասիական բիրա ուժ կը գործէ յօդուտ Իտաիհա–թին՝ վերապրող Հայութեան թիւը պակսեցնելու գաղթաշխարհին մէջ:

Հայ Իտաիհաթի առթած վչտա – լից մահացումներուն դիմագրաւելու ենք հաւաքական ինքնապաշտպանու – թեամբ, ապահովելու համար մեր կեանքը եւ մեր պատիւը օտար ժողո–վուրդներու առջեւ:

Դա՝ հրամայական պարտականու – թիւն է ամէն Հայու համար, ամէն տեղ ու մէջ »: (25 սեպտ·):

Ճաշակեցէ՛ նաեւ հետեւեալ գոհա–րը զոր պատահաբար կը գտնեմ նոյն թերթէն, «մարքսիստական» ուսում – նասիրութենէ մը (29 սեպտ·):

— « Պարզ խօսած — այդ երանելի խիկարները իրենց երազած էվօլիւցիո–նի – բարելրման յայտնութիւնները չը տեսնելով գիքտատորայի զարգացման պրոցեսին մէջ, էվօլիւցիոն թէ դա–սալիւցիոնասպեքտներուն վրայ, կը կար–ծեն եղեր, որ ուրեմն էվօլիւցիոն պը–րոցես տեղի չունի, եւ առ այդ էլ վճռական կերպով հակացրել չար – քայինները եւ գրանց մէջ զեգերող խլիզ գործիչներին, որ այս ինչ կամ այնինչ դիկտատուրան՝ ոօցիալիստա–կան կամ նացիոնալիստական, բոլշե–վիկեան թէ ֆաշիստական՝ գուրս են էվօլիւցիայի օրէնքի տապէքից, ա – պա եւ տրամաբանօրէն եզրակացրել, որ այդ բէմիներն էլ չէ թէ էվօլիւցիո–նի, այլ լիկվիտացիոնի խնդիրը պիտի որ մեր քննութեան օրակարգը կազմէ:

Մինչ այժմ, երբ իրական, խօսուն փաստերը եկան ամէնէն պնդագլուխ–ներին իսկ համոզելու, որ հասարա – կական ամէն երեւոյթ անպայման կերպով իր զարգացման պրոցեսն ու–նի եւ ուրեմն ենթակայ է կերպարա – նափոխութեան՝ էվօլիւցիայի թէ տեսօլիւցիայի կարգով, յեղափոխա–կան կամ կօնդրյեղափոխական մի – ջոցներով »: (29 սեպտ·):

Ձի՞ բաւեր այս օրուան համար, իբ–րեւ ախորժակաբեր օշարակ:

ՎԱՀԷ

Մարսէյլի նոր առաջնորդը

Մարսէյլի Գաւառ· ժողովը միաձայնութեամբ առաջնորդ ընտրած է Գա–բրիէլին եպիսկ· Խաչատրեանը (եպիսկոպոս Տրապզոնի), որ Քալիֆորնիոյ ա – ռաջնորդութիւնը կը վարէր քանի մը տարիէ ի վեր եւ հրաժարեցաւ վերջերս:

Ռուսական պատակոտումը Գերմանիոյ մէջ

Գրած էինք թէ Գերմանիոյ բողո – քան եկեղեցին անջատուած է պաշ – տօնական եկեղեցիէն, որուն հովուա–պետ նշանակուած էր եպիսկոպոս Միւլլէր: Հովուապետը իր հաւատար–մութեան երդումը պիտի ընէր հոկ – տեմբեր 25ին, Հիթլէրի ներկայու – թեան, որով « Առաջնորդ »ն ալ դիրք բռնած պիտի ըլլար այս վճռական պայքարին մէջ: Վերջին պահուն յե – տաձգուեցաւ արարողութիւնը, Հիթ–լէրի հիւանդացած ըլլալով: Իրապէ–ս ներ կ'ըսեն թէ « Առաջնորդ »ը չու – պեր աւելի սրել պայքարը, քանի որ ըմբռոստները վճռական դիրք բռնած են եւ նոյն իսկ որոշած են չվճարել եկեղեցական տուրքերը, որոնք պե – տութեան միջոցաւ կը գանձուին: Կա–ռավարութեան աղդեցիկ անդամներն ալ թելադրած են առ այժմ դիրք չը – բռնել, որովհետեւ պայքարին սաստ – կացումը կրնայ գրդռել քրիստոնեայ աշխարհի հանրային կարծիքը:

ՀԱՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հայ Տնտեսական Կեդրոնը կը խնդ–րէ մեզմէ հրատարակել հետեւեալ կո–չը.—

Քաղաքական եւ անտեսական այս աննախընթաց տագնապի չրջանին, հայ գաղութը նորանոր դժուարու – թեանց առջեւ կը գտնուի, եւ պար – տաւոր է դիտնալ օրէնքները: Հետե –ւաբար Հայ Տնտեսական Կեդրոնը, ներկայ կոչով, ազդային պարտակա–նութիւն կը համարէ հրաւիրել Փա – րիզի եւ արուարձաններու բոլոր հայ առեւտրականներն ու խանութպաննի–րը անխտիր, որպէսզի այս բանի մը օրուան ընթացքին, բայց որքան կա – րելի է շուտով, ներկայանան Փարիզի առեւտրական դատարանը (Tribunal de Commerce de la Seine, 1, Bld. du Palais Paris), խնդրելու եւ ստանալու համար անպայման, իրենց առեւտուրին վե – րաբերող պաշտօնական թուահամա – րը (régistre de commerce) եթէ անգի – տակցաբար տակաւին չեն ստացած զայն: Այս օրինական պարտաւորու – թիւնը պարտաւորիչ է նաեւ անոնց՝ որ իրենց բնակարաններուն մէջ հա–տատած են առեւտրական եւ տարա – զատրծական աշխատանքը եւ տա – կաւին չեն արձանագրուած Registre de Commerce, անյուշտ անգիտակցաբար:

Անոնք որ զանցառու կը գտնուին, հետապնդումի եւ նոյնիսկ արտաքս – ման վտանգին ենթակայ են:

Այս առթիւ Հայ Տնտեսական Կեդ – րոնը ջերմօրէն կը խնդրէ իր բոլոր առեւտրական հայրենակիցներէն, որ – պէսզի անմիջապէս հաճին արձանա – գրուիլ նաեւ իր կեդրոնատեղին, 39, Bld. Haussmann – Paris. Հայ առեւտրա–կաններու յատուկ տոմարին մէջ: Այս արձանագրութիւնը կը կատարուի ձրիաբար:

— · —

ԵՐԿՈՒ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ ՀԵՂՁԱՄԱՀ եղան էյֆէլի աշտարակին մէջ, երբ ցուրտին չդիմանալով խցիկ մը քաշուած եւ ածուխ վառած էին:

ՆՈՐ ՕԴԱՐՇԱՒ ՄԸ.— Օդանաւային նախարարութիւնը որոշած է միջազ–գային օդաչրջ մը սարքել 1935ին, Փարիզէն Հնդկաչին, հետեւողութեամբ անգլիական մրցումին որ տեղի ունեցաւ Լոնտոնէն Մէլպուրն (Աւստրալիա):

ԱՐՄԱՎԻՐԻ ԲԱՐԵԿԱՄ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՏՆՕՐԵՆԸ

«»»

Այսօրվա եւ ապագայի բարեկամ ընթերցողներ եւ ընթերցողուհիներ — տեխնիկական դիպլոմներ ստանալու համար ես գնում եմ Արմավիրի բարձրագույն գյուղատնտեսական ինստիտուտ — ֆակուլտետ։ Ես ուզում եմ ինձ համար ընտրել մասնագիտություն, որը ինձ հնարավորություն կտա ամենից լավ ծառայելու մեր սիրելի հայրենիքին։ Ես ուզում եմ ինձ համար ընտրել մասնագիտություն, որը ինձ հնարավորություն կտա ամենից լավ ծառայելու մեր սիրելի հայրենիքին։ Ես ուզում եմ ինձ համար ընտրել մասնագիտություն, որը ինձ հնարավորություն կտա ամենից լավ ծառայելու մեր սիրելի հայրենիքին։

ՓՈՂՈՑ ԼԵՌ-- (ՏԱՐՕՐՎԱ ՊԱՏՄՎԱԾՔԻՑ)

Մեր հին ընկերներից մեկը՝ Ավետիս Ղազարյանը, որ ապրում է Ղարաքիլիսայում, ուղարկել է մեզ իր հուշերը։ Նա գրում է, որ ինքն էլ ցանկանում է գրել իր հուշերը, բայց չգիտի, թե ինչպես սկսի։ Մենք խորհուրդ տվեցինք նրան գրել այնպես, ինչպես պատմում է ընկերներին։ Ահա նրա հուշերի առաջին մասը։

— Ես ծնվել եմ 1887 թվականին, Ղարաքիլիսայի մոտ գտնվող Ղարաբուլաղ գյուղում։ Հայրս աղքատ գյուղացի էր։ Ութ տարեկան հասակում ինձ ուղարկեցին դպրոց։ Դպրոցը գտնվում էր գյուղից երեք վերստ հեռու։ Ամեն առավոտ ես գնում էի այնտեղ ոտքով։ Ձմռանը ձյան մեջ, անձրևի տակ, բայց երբեք չէի բաց թողնում դասը։

Ուսուցիչս Գրիգոր էֆենդին էր։ Նա շատ խիստ մարդ էր։ Ով դաս չգիտեր, նրան ծեծում էր։ Ես էլ ծեծ եմ կերել, բայց ոչ շատ։ Ես լավ էի սովորում։ Ինձ համար ամենադժվարը թուրքերենն էր։ Ես չէի ուզում սովորել թուրքերեն, որովհետև գիտեի, որ ես հայ եմ, և ինձ համար ամոթ է թուրքերեն սովորելը։ Բայց ուսուցիչս ստիպում էր։ Ես ատում էի նրան։

Հետո ես գնացի Կարս՝ ռուսական դպրոց։ Այնտեղ ես սովորեցի ռուսերեն, ֆրանսերեն, պատմություն, աշխարհագրություն, երկրաչափություն։ Ես շատ սիրում էի կարդալ։ Կարդում էի Պուշկին, Լերմոնտով, Գոգոլ, Տոլստոյ, Դոստոևսկի, Գորկի, Չեխով։ Ես սիրում էի նաև պատմական գրքեր կարդալ։ Ամենից շատ սիրում էի կարդալ Նապոլեոնի մասին։ Ես ուզում էի զինվորական դառնալ։

Դպրոցում ես ընկերացա մի հայ տղայի հետ, որի անունը Գրիգոր էր։ Նա հետագայում դարձավ հայտնի հեղափոխական։ Նա ինձ հետ կարդում էր Մարքսի, Էնգելսի, Լենինի գրքերը։ Մենք ուզում էինք հեղափոխություն անել։ Մենք կազմակերպություն ստեղծեցինք։ Մեր կազմակերպության անդամները ես և Գրիգորն էինք։ Մենք ուզում էինք ռուսական զորանոցներում հեղափոխական գրքեր տարածել։ Մեր կազմակերպությունը շատ փոքր էր։ Մենք ուզում էինք մեծացնել այն։ Մենք ուզում էինք հեղափոխություն անել։

Մի անգամ մենք հավաքվել էինք մի տեղ։ Ոստիկանները շրջապատեցին մեզ։ Ես կարողացա փախչել, բայց Գրիգորին բռնեցին։ Նրան բանտ նետեցին։ Ես վախեցա։ Ես գնացի Ղարաքիլիսա։ Այնտեղ ես ապրում էի ընկերներիս մոտ։ Ես ուզում էի գնալ Ռուսաստան, բայց չգիտեի, թե ինչպես գնամ։ Ես գնացի Ալեքսանդրապոլ։ Այնտեղ ես հանդիպեցի մի հայ զինվորականի, որը ծանոթ էր Գրիգորի հետ։ Նա ինձ ասաց, որ Գրիգորին աքսորել են Սիբիր։ Ես որոշեցի գնալ Սիբիր՝ Գրիգորին տեսնելու։

Ես գնացի Ռուսաստան։ Ես ապրում էի Սիբիրում, Գրիգորի մոտ։ Ես նրա հետ կարդում էի գրքեր, զրուցում էի։ Ես ուզում էի գնալ Պետերբուրգ, բայց չգիտեի, թե ինչպես գնամ

Հ. Ց. Դ.

ՌՈՍՏՈՄ խումբի ժողովը այս երկուշաբթի երեկոյ ժամը 9ին *Rue du Temple*ի հովորական հաւաքավայրը:

ԻՄի-ԼԷ-ՄՈՒԼԻՆՈՑի ձաւարեան *կոմիտէի* ընկերական ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ակումբին մէջ.—

ՍԼՊ ԹՒԹԻՒՆԻ «Անտոք» ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ կոհշք, կեփին եւ Վարուժան խումբերու ինչպէս նաեւ Ռօշթայէի եւ Թալօտիէրի բոլոր ընկերները վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 3ին «Դուրեան» Գրադարանին մէջ: Կարեւոր օրակարգ:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊԻ ՄԷՋ

ԱՅՍՕՐ ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԼՈՅՍ

ԿԸ ՆԱԽԱԳԱՀԷ ԸՆԿԵՐ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

կը խօսին ընկերներ Գ. ՆԱԴԱՐԵԶ ԵՒ ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին՝ ղեկավարութեամբ ՅԱՔՕ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

«ՍԻՓԱՆ» երգչախումբը հայկական տարազով:

Կը մեներգեն՝ Օր. ՀՌԻՓ. ԿՆԵԱԶԵԱՆ, Պ. ԳՐ. ՄԻՀԹԻՐԵԱՆ
Կ'արտասանեն՝ Օր. Օր. ՄԵԼԻՆԷ ՕՍՄԱՆՃԵԱՆ, ՖԻՐՄԱՆԵԱՆ
ՄԿՐՏԻՉ ԾԱՏՈՒՐՈՎ եւ ԶԱՐԵՀ ՂԱՐԻՊԵԱՆ:

Հայկական սիրուած շուրջպարեր ՍԻՓԱՆի կողմէ: Կովկասեան լեռնական պարերուն կը մասնակցին՝ ԱԼԻՍ ԹԷՄԻՆԵԱՆ, ԱՆԱՀԻՏ, ՄԵԼԻՆԷ, սիրուած փոքրիկ ՌԷԺԻՆԱՆ եւ յայտնի պարող թառիստ ԳԱՐԵԳԻՆ:

Եւրոպական պարեր մասնակցութեամբ *ԵՓՐԱՏ* նուագախումբի:

Ճոխ եւ դիւրամատչելի պիւֆէ: *Մուտք 5 եւ 3 ֆրանք:*

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

ՀԱՅ Գրական Ակումբի ընդհ. անդամական ժողովը վաղը Կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին, Cafe «Mephisto»ի ներքնայարկը, Bld. St. Germain, Metro: Odéon: Օրակարգ.— վարչութեան զեկուցում: Նոր տարւոյ գործունէութիւն, վարչութեան ընտրութիւն:

Անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ:

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Նոյեմբեր 4ին Կիրակի, կազմակերպուած «Համազգայինի Սևրանի մասնաճիւղին կողմէ:

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԻ - **ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ**

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) Մէթրօ՝ ՕՏԷՕՆ կամ ՍԷՆ ՄԻՇԵԼ

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն եւ կէսօր

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌՑԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Դրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաթանքի եւ մարշան փոքրենի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél. Archives 05 – 93

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire յարկաբաժինին մէջ)

ԲՈՒՇԱՏԵՍՏ

ՓԱՐԻԶԻ Տիգրանակերտի եւ չրջանի Հայրենակցական Միութեան վարչութիւնը, ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները, վաղը կիրակի կէսօրէն վերջ, ժամը 3.30ին, 32, Ave. Gobelinsի սրճարանը: Մէթրօ՝ Gobelins:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բալուի Հայրենակցական Միութիւնը անդամական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ անդամ եւ ոչ անդամ հայրենակիցները վաղը կիրակի իրիկուն, ժամը ճիշդ 8ին, «Մահսա» սրճարանի մասնաւոր սրահին մէջ:

ՍԷՆ ԹՒԹԻՒՆԻ Ֆ. Կ. Մաչէ ընդհ. ընկերական ժողովը վաղը կիր., կէս օրէ վերջ ժամը ճիշդ 2.30ին, Մատուռի սրահին մէջ: Բոլոր ընկերուհիները կը խնդրուի անյապաղ ներկայ գտնուիլ իրենց անդամատոմարով՝ սոյն կարեւոր ժողովին:

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԷՐ ԵՂԷՔ

ԾԱԽՈՒ Է ԻՎՐԻՆԵՐՈՒ հրաշալի հողամասը, քնակութեան ամէն յարմարութիւններով, փարիզի արուաճաններուն մէջ գեղեցիկ վայր մը, առաջնական դիրք, շքեղ ծառատուներ, ԿԱՐ ՏԸ Լ'ԷՄՓԷՆ 15 վայրկեան հեռու, բացառիկ գիներ, 5 տարի ապառիկ:

Տեսնելու եւ բանակցելու համար, դիմել՝

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong Paris

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

ՎԶՆՈՑ (քաշ - քոյլ), ՓՈՒԼ - ՕՎԷՐ եւ ԲՈՒՒՐԴԻ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՅԻՆԵՐ,

*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**

Միշտ տրամադրելի է ընտիր մր երմը՝ աժուրցելի գիներով:

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՈՒԷ

ԳՈՐԾ կը փնտռէ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու մասնագէտ խոհարար մը: Դիմել «Ցառաջ»ի վարչութեան:

Le Gérant: H. STEPHAN

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme. PARIS (13e)

ԳՈՐԾԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱԻ, ՀԱՇՈՒԵՑԱՐԴԱՐԻ ԵՆԹԱՐԿԱԾ ԵՆՔ ՄԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔԸ, ԱՄԵՆԱԶԵՂՉՈՒԱԾ ԳԻՆԵՐՈՎ :

ԿԱՆԱՆՑ ԿՕՇԻԿՆԵՐ 25 ՖՐ. ԱՐԱՆՑ ԿՕՇԻԿՆԵՐ 30 ՖՐ.

ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻՒԸ

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ

Գրեց՝ ՐՕԼԸՆՏ ՏԷՆԻԷԼ

— Բոլոր հիւանդանոցներուն ազդարարուած է տեղեկագրել, Լոնտոնի ոստիկանական բոլոր պահականոցները հրահանգ ունին իրենց չրջանի բժիշկներուն յայտնել այս պարագան: Մինչեւ հիմակ դժբախտաբար, այս աշխատանքները որեւէ արդիւնք չտուին:

— Ափսոս:

— Եւ սակայն տակաւին յոյս չեմ կորսնցներ: Բնական է որ մարդասպանին վէրքը այնքան ալ ծանր եղած չըլլայ եւ Լոնտոնէն դուրս փախած ըլլայ... կրնայ դիւղ գացած ըլլալ... կրնայ մինչեւ իսկ ծովափ գացած ըլլալ:

Սըր Ճօն իր ընկերոջ վրայ սուր ակնարկ մը նետեց. իր երեւակայութիւնը կը թէ Աքօթլէնտ եարտի պաշտօնեան իրապէս չէր տուած ծովեզերք բառը: Ապահովաբար երեւակայութիւն էր. Հ. Ա. սեղանին վրայի թերթը կը դիտէր, իր դէմքին արտայայտութիւնը արտակարգ բան մը չունէր:

Գալով օդնական – ոստիկանապետ Հ. Ա. Տէյվիսին, թէեւ կը կասկածէր իր ընկերոջ քիչ առաջ պատմած սուտին վրայ, բայց վայրկեան մը իսկ չտարակուսեցաւ թէ այդ բանը կրնար իրեն պատահած ըլլալ: Եթէ մէկը իրեն ըսէր թէ թերեւս Սըր Ճօն Տէվիսընին ինքը գնաց խնամելու համար այն անձը որ երէկ գիշեր վիրաւորուած էր 45 չափնոց հրազէնով, ինքը այդ մէկը սոսկալի պիտի անուանէր: Ըստ իրեն, Սըր Ճօն Տէվիսընին սքանելուն պատճառը այն էր որ կերպով մը Բիճընթ փողոցի գեղագէմ սիկնոջ հանդիպած եւ գիշերը անոր հետ անցնելու համար գացած է: Իր ընկերոջ բարոյականին մասին բան մը չէր կրնար ընել, սակայն ակումբին մէջ իրենց խօսակցութենէն իմանալով ընթերը կերոջ զգացումները այս տարօրինակ կնոջ հանդէպ, վախցաւ որ բժիշկին համար վտանգաւոր կնճռոտութիւն մը կրնայ ստեղծուիլ եւ որովհետեւ դիտէր որ իրեն պէս մէկու մը համար վարկաբեկումը բացարձակապէս ճակատագրական պիտի ըլլար՝ որոշած էր իր ձեռքին մէջ եղած միջոցները վերջ, արդիւնել իր բարեկամը աղտոտ խնդիրներու մէջ մտնելէ:

Հ. Ա. թերթը ձգելով խօսքը ուղղեց իր բարեկամին.

— Ճօն, ի միջի այլոց մենք դիտմամբ իմբագիրներուն չյայտնեցինք թէ մարդասպանը վիրաւորուած է. մեր փնտռտուքներու տեսակէտէն յարմար չգտանք յայտնել այսքան կարեւոր մանրամասնութիւն մը:

Սըր Ճօն գլխովը հաստատեց նշան մը ըրաւ. իր մտքովը կը խորհէր թէ ինչպէս կրնար քիչ մը աւելի մանրամասնութիւն ձեռք ձգել այս Սպիտակ Արծիւի սպանութեանց մասին, առանց սակայն փոքր կասկած մը արթնցնելու իր դիմացը նստող մտացի մարդուն ուղեղին մէջ: Ան այժմ իր դիտցածը այն էր որ, երեք մարդ սպաննուած են, որոնց իւրաքանչիւրին կուրծքին վրայ փոքրիկ Սպիտակ Արծիւ մը փակցուած էր: Կ'ուզէր դիտնալ թէ ինչո՞ւ այդ մարդիկը սպաննուած են, թէ առանձ իրարու հետ որեւէ կապակցութիւն ունի՞ն եւ վերջապէս ի՞նչ կը նշանակէ այս Սպիտակ Արծիւի ներկայութիւնը: Կը խորհէր որ Հ. Ա. ամէն բանի իրազեկ էր, մանաւանդ որ այս խորհրդաւոր սպանութիւններուն Սքօթլէնտ Եարտի ուշադրութիւնը դրաւած են. բայց թէ յանկարծական կերպով այս հարցումները մէկտեղ դնել անկէց պատասխան ստանալու համար, կրնար ըլլալ որ Հ. Ա. կասկածէր իր հետաքրքրութենէն. հետեւաբար պէտք էր ճարպիկօրէն մօտենալ այս հարցերուն:

— Բիճընթ փողոցի խորհրդաւոր սիկինին մասին բան մը իմացա՞ր:

Սըր Ճօն այնքան թաղուած էր իր խորհուրդներուն մէջ որ Հ. Ա. այս պէս լռութիւնը խզեց, յուսալով այսպէս յանպատրաստից իր բարեկամէն բան մը կորզել:

Եթէ օդնական – ոստիկանապետը փոխանակ «իմացար»ի, «տեսար» բառը գործածած ըլլար, Սըր Ճօն թէ բեւս անվերապահ ըլլար, բայց իր յանցաւոր մտքովը մտածեց թէ արդեօք բա՞ն մը դիտէր գիշերուան այդ ճամբորդութեան մասին:

— Ինչո՞ւ կը կարծես թէ բան մը կրնամ իմացած ըլլալ իր մասին, ըսաւ բարկութեամբ եւ կասկածոտ աչքերով Հ. Ա.ին նայեցաւ:

«Այս առտու չատ ջղայնացած եւ դրգռուած կը թուիս», պիտի ըսէր Հ. Ա. յետոյ բարձրաձայն ըսաւ.

— Ձեմ կարծեր թէ բան մը իմացար, Ճօն, միայն հարցուցի... ճիշդն ըսեմ. փողոցային հետաքրքրութիւն:

Պարզ կ'երեւէր որ Սըր Ճօն այս պատասխանին վրայ սիսփանքի արտայայտութիւն մը ունեցաւ, իբրեւ թիւն մը որ կրկնակի առեղծուածային կը թուէր Հ. Ա.ին: Սըր Ճօն երէկ գիշեր որ եւէ հիւանդանոց չէր այցելած, ան անծանօթ նաւագի մը հետ մեկնած էր, ամբողջ գիշերը տունէն բացակայած էր, եւ իր վերադարձին զօզարկուած սուտ կը խօսի իր ամենալաւագոյն բարեկամներէն մէկին: Ինչո՞ւ. հարցումը անպատասխան կը մնար:

— Այդ կնոջ մասին չխօսինք, Հ. Ա. պիտեմ որ անոր հանդէպ ունեցած ըզգացումներուս համաձայն չես, կը հասկնամ ատիկա: Սըր Ճօն ժպտեցաւ: Փիչ մը աւելի բան պատմէ այս Սպիտակ Արծիւ սպանութիւններուն մասին: Անկեղծօրէն կը հետաքրքրուիմ, Հ. Ա.: Այս Արծիւի դէպքերը ունի, չատ տարօրինակ կը թուին ինծի կը թուի թէ այդ երեք մարդոց սպանութիւնները իրարու կապուած են:

Հ. Ա. այս հարցումին բնաւ չսպասեցաւ, այլ խորհեցաւ որ հետաքրքրութեան արդիւնք է լոկ, ուստի յարեց.—

— Մինչեւ հիմա իմանալ չէրջանք թէ ինչո՞ւ համար Սպիտակ Արծիւ մը կը դրուի մեռած մարդոց կուրծքին վրայ, բայց յոյս ունինք գտնել կապակցութիւն մը այս երեքին միջեւ, որ մեզ պիտի առաջնորդէ պատահարին հետախուզելու համար քու առաջին հարցումիդ: Գաղտնի ոստիկան-գործ նիչ փիրսըն այդ բանով զբաղած է, ան լաւ մարդ մըն է: Մէկ բան որ քիմ եւ թէ փիրսընի ուշադրութիւնը գրաւած է, ան ալ սպանիուածներուն տարիքն է.— անոնք ամէնքն ալ եօթանասունը անցուկ մարդիկ են:

— Եօթանասուն տարեկանէն անկէ՞, դոչեց Սըր Ճօն: Ուրեմն թիքէնն կը հերքուի այն կարծիքը թէ մարդասպանը երիտասարդ մէկն է:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.28

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԱՆ ՀԱՍՑԷ՝ Métro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՕՐԱՄՍԵԱՅ
Ֆրանսա եւ գաղութներ	140 ֆրանկ	70 ֆրանկ	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	200 ֆրանկ	100 ֆրանկ	—

ԿԻՐԱԿԻ
28
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
DIMANCHE
28 Octobre
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année № 2637

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԵՌՈՒ ՊԱՏՃՈՐ ՋՈՒՐԵՐԷՆ

Մարսէյլի դէպքէն ի վեր, տեղական մամուլը անվերջ կ'արծածէ օտարականներու խնդիրը։

Ոչքան կրցած ենք հետեւիլ, բոլորն ալ կը ձգտին հաստատել թէ բաւարար միջոցներ ձեռք առնուած չեն օտարազգիներուն դէմ, եւ նոր խելքեր կը սորվեցնեն կառավարութեան։

Ամէնէն բարեացակամ թերթն ալ մեղք մը կը գտնէ անտեսա – կան կամ քաղաքական տեսակէտով։

Մէկ խօսքով, օտարն է մեղաւոր, եթէ հարիւր հազարաւոր տեղացիներ աշխատանքէ զրկուած են, կամ եթէ ծանր դէպքեր կը պատահին պարբերաբար, այս երկրին մէջ։

Զախակողմեան հոսանքները երբեմն կը տրտնջան այս խոր – կանութեան դէմ։ Սակայն, հանրային կարծիքը աւելի չատ կը հա – կի այն կողմը որ գիտէ վարպետօրէն չահագործել ամբոխային պատգարութիւնները։

Թերթերը չէին բաւեր, քաղաքական կամ արհեստակցական խմբակցութիւններուն մէջ ալ կ'արծարծուի այս հարցը, եւ յա – ճախ թերու ազգայնական թռուցիկները կ'երեւան պատերուն վրայ։

Դեռ անցեալ օր, «Փարի – Միտի» հրատարակեց երկու նե – ղուած գրութիւններ, միշտ միեւնոյն առաջադրութեամբ, — ուշադրութիւն հրաւիրել օտարականներուն վրայ։

Թերթը կ'ողբար թէ Ազահովութեան Տեսչութիւնը հազիւ 75 «քննիչներ» (գաղտնի ոստիկան) ունի 450,000 օտարականներու համար, թէ չունի թարգմանութեանց բաժին եւ մանաւանդ վարկ, թէ սահմանները լաւ պաշտպանուած չեն, թէ օտարականները կրնան կը տեղաւորուին մինչեւ անգամ «Թրանսիթ» անցագրով եւն.։ Ու վերջապէս, կը յիշեցնէր թէ անոնք միութիւններ կը կազմեն, թերթեր կը հրատարակեն։ (Այս առթիւ հրատարակած էր շարք մը գերմաներէն թերթերու ճակատի պատկերը)։

Աւելի լուրջ եւ ազատամիտ համարուած թերթ մը, «Քոթիդիէն», մանաւանդ կը վարկաբեկէր օտարականները, անոնց վերագրելով չատ մը բացասական յատկութիւններ։

Հատուած մը, գաղափար կազմելու համար։

— «Քանի մը տարիէ ի վեր, օգտուելով մեր բոյլ եւ անտար – բեր օրէնսդրութենէն, Ֆրանսա կը թափի մակաբոյծ տարրերու հոսանք մը։ Մեծ թիւով միջնորդական արհեստներ ի գործ կը դնեն Լեհաստանի Հրեաներ, Ռուսեր, Ռումանացիներ, Լըվանթէններ, Հայեր, ինչպէս եւ Յոյներ ու Արաբներ։ Այս մարդոց բո – լորն ալ մեր տնտեսութեան համար անհրաժեշտ չեն։ անոնք բազ – մացնելով արտադրողին եւ սպառողին միջեւ եղած սանդուղները, կը ծառայեն ապրուստի սղութեան»։

Ցօդուածագիրը միեւնոյն առեն կը գանգատէր թէ օտարական – ները երկրէն դուրս կը հանեն դրամը։ Հաշուելով թէ օտարական մը տարին 900 ֆրանք կը ղրկէ իր երկիրը, մօտ երկու միլիոն օտա – րականներ Ֆրանսայէն դուրս հանած կ'ըլլան մէկ – երկու միլիառ ֆրանք։

Եւ տակաւին ուրիշ մեղքեր,— քաղաքական, քրէական, ա – ռողջապահական, ընկերային։ Իսկ եզրակացութիւնը՝ «լուրջ եւ կորովի» միջոցներ ձեռք առնել եւ ելք մը գտնել, յարգելով հան – դերձ հիւրընկալութեան դարաւոր աւանդութիւնները։

Այդ «լուրջ եւ կորովի» միջոցներէն մէկը յայտարարուած է արդէն, ներքին նախարարութեան մէկ զեկոյցով, որ կ'ազդարարէ թէ այլ եւս նկատի չպիտի առնուին օտարականներու արտաքսման վճիռներու մասին եղած արտունջներն ու բողոքները։

Այս առթիւ, զեկոյցը յայտնապէս կը յիշէ երեք տեսակ յան – ցաւորներ,— 1· Անոնք որ քրէական արարքներ գործած են,— 2· Անոնք որ կը խանգարեն Ֆրանսայի քաղաքական կեանքին, — 3· Անոնք որ կը փորձեն Ֆրանսայի մէջ չարունակել իրենց երկրին մէջ կատարուած չարժումները։

Տարակոյս չկայ թէ ուրիշ անօրինութիւններ ալ ծրագրուած կամ թելադրուած են, հետզհետէ պրկելու համար օղակները։

Ինչպէս դիտել տուած ենք ուրիշ առիթով մը, աւելորդ է խուճապի մատնուիլ ամէն անախորժ երեւոյթէ կամ վայրերան պատմութիւններ լինել։

Ինչ անօրինութիւններ ալ սահմանուին, վախնալու պատճառ չունին անոնք որ գիտեն պահել իրենց հաւատարակչռութիւնը եւ հեռու մնալ պղտոր ջուրերէն։

Այս երկրին — ինչպէս ամէն երկրի — կառավարութեան եւ ժողովուրդին ուզածն այն է, որ կարասանին չհաստնութիւնք մեր քո – սոս քուռակներով, երբ ներքին վէճեր, ցոյցեր կամ խռովու – թիւններ կը ծագին։

Երկրորդ, կը սպասեն որ պիրենք չղրաղեցնենք մեր ներքին վէճերով, ընդհարումներով կամ քրէական արարքներով։

Անշուշտ ամէն իրաւունք ունինք օգտուելու երկրին ազատու – թիւններէն, որոնք չեն կրնար սահմանափակուիլ։ Բայց, չմոռ – նանք թէ ունինք նաեւ պարտականութիւններ, ինչպէս եթէ մեր սեփական հայրենիքին մէջն ըլլայինք։

Տակաւին չհասկնանք բուն հարցին, անտեսական — բանուռ – բական տագնապի մասին, որ ամէնէն աւելի կը չահագործուի թշու ազգայնականներու կողմէ։

Շատ բարդ է այս խնդիրը, քանի որ կապ ունի հայի խնդրին հետ։

Այս գետնին վրայ, մեր գլխաւոր հոգը պիտի ըլլայ չընել ո՛ր եւ է բան որ կրնայ դժգոհութիւն պատճառել տեղացի բանուորին։

Որ եւ է չարժումի պարագային, անհրաժեշտ է կենալ դուռ աշխատաւորական գետնի վրայ, առանց գործօն դեր ստանձնելու կամ քաղաքական ռազմավարութեանց խառնուելու։

Մենք յիշեցինք միայն քանի մը տարրական դիտելիքներ։ Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՆՈՐ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՕՏԱՐԱԶԳԻՆԵՐՈՒ

Արտաման վիճուներու պիտի գործադրուին տուանց սղեւազդի

Ներքին նախարարութիւնը հետեւեալ զեկոյցը հրատարա – կեց։—

Ներքին գործերու նախարարութեան կողմէ օտարականներու մասին եղած տնօրինութիւնները յաճախ տեղի կուտան բողոք – րու։ Վերջ տալու համար ատոնց, հարկ է նշդել որ եթէ, հակառակ ներկայ ժամանակի ամէն կարգի դժուարութեանց, Ֆրանսա բան չի լմեր լայն եւ ամբողջական ասպնջականութեան աւանդութիւ – ներէն, կարելի չէ հանդուրժել որ երկրին շահերուն հակառակ ձեւով մը գործածուի այդ հիւրընկալութիւնը։

Անոնք որ ապաստան կը գտնեն մեր հողին վրայ, պէտք է ը – կատի առնեն այն նիգը որ կ'ըլլայ գիրենք ընդունելու համար ինչ – պէս եւ ատով իսկ իրենց վրայ իսկած պարտականութիւնները։

Այդ պարագային, անքոյլատրելի է որ օգտուին Ֆրանսայի մէջ իրենց ներկայութենէն, յանցապարտ արարքներ գործելու կամ մեր ազգային կեանքին խորապէս վնասակար խլրտում մը ստեղ – ծելու համար։

Այս սկզբունքներէն ներշնչուելով, կարելի չէ պահել հիւրընկալութիւնը այն օտարականներուն որոնք յանցաւոր հանդիսա – կալութիւնը այն օտարականներուն որոնք յանցաւոր հանդիսա – ցած են բռէական արարքներով, կամ անհատ եղանակով մը կը խառնուին Ֆրանսայի հաղաքականկեանքին եւ կամ կը փորձեն մեր հողին վրայ շարունակել այն շարժումները որոնց մասնակցած են իրենց երկրին մէջ։

Այս կանոնները նշգրիտ եւ ծանօթ ըլլալով, աւելորդ է ըսել թէ ո՛ր կողմէն ալ գան, որ եւ է գոհացում չպիտի կրնայ տրուիլ այն բողոքներուն որ կ'ըլլան եպերելի գործունէութիւն ցուցնող օտարականներու դէմ վճռուած արտաքսումներու մասին եւ թէ տրուած որոշումները անխախտ պիտի մնան ամէն պարագայի մէջ։

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ ՄԻՋԻՆ ԲԱՆԱՁԵԻ ՄԸ ԳՏԱԻ

»»»··«««

ԷՒԻՕ ՊԻՏԻ ՀՐԱԺԱՐԻՐ, ՀԱՇՏԵՑՈՒՑԻՆ

*Շատ աւելի յուզումնալից եղաւ արմատական – ընկերվարականներու համագումարին երկրորդ նիստը։ Վիճաբանութիւնները այնքան կրքոտ էին որ Պ. Էրիօ չզագրդռուելով, հրաժարեցաւ կուսակցութեան նախագահութենէն, բայց չափաւորները կրցան համոզել եւ միջին ճամբայ մը գտնել։ Իրագէ – ներ դիտել կուտան թէ նախկին վարչապետը իր հրաժարականը ներկայացնե – լով, ուզած է գոնէ 24 ժամ ազատիլ որ եւ է պաշտօնական հանդամանքէ, որ – պէսզի կարենայ ազատօրէն խօսիլ իբրեւ զինուորեալ կուսակցական։ Իսկապէս Պ. Էրիօ բարկութենէն կարմրած էր, երբ կարգ մը երեսփոխաններ եւ ձեր – կուսակիցներ սուր սլաքներ կ'արձակէին իրեն դէմ։ « Հերիք է որքան գոհ դարձայ ճգնիմ եւ փոքրոգի խաղերու, կը մոլուար նոսած տեղէն, վաղը նորէն ես եմ կուսակցութեան նախագահութեան թեկնածուն»։

Անհնարագրելի էր ժողովին վիճակը, երբ Էրիօ պոռթկաց, ներկայացնե – լով իր հրաժարականը։ Հարկ եղաւ յետաձգել նիստը, որպէսզի կիրքերը հան – դարտին։ Վիճաբանութիւններն ու բանակցութիւնները կը չարունակուին նր – քանցքներուն մէջ, միջին ճամբայ մը գտնելու համար։

Գալով բուն օրակարգին, պետական բարեկործման ծրագրին, ո րզլխաւոր պատճառն է այս փոթորիկին, մանաւանդ յանձնախումբը եւ ընդհ· քաղաքա – կանութեան յանձնախումբը հաչտարար բանաձեւ մը քուէարկեցին, իրրեւ հիմ բուն բանաձեւին որ պիտի քուէարկուէր երէկ։ Այս՝ բանաձեւով, կը յայտարար – ուի թէ համագումարը պատրաստ է ընդունելու որ եւ է բարեփոխում, որ կը ձգտի ապահովել դահլիճներու հատատուն վիճակը եւ աւելի լաւ եղանակով մը վարել պետութեան գործերը, բայց, չի կրնար իր հաւանութիւնը տալ այն – պիսի անօրինութեանց որ կրնան տագնապային ասպարէզ բանալ անհատականձեռ – նարկներու, ընդդէմ հանրապետական ազատութեանց։ Համագումարը երկրին փրկութեան համար անհրաժեշտ գտնելով գօրացնել կառավարական հեղինա – կութիւնը, կը յայտարարէ թէ գերագոյն իշխանութիւնը կը պատկանի ժողո – վուրդին, ուրեմն, եթէ երկարատեւ վէճ մը ծագի Երեսփ· ժողովին եւ ձեր – կոյսին միջեւ, կամ խորհրդարանին եւ կառավարութեան միջեւ, ժողովուրդին կ'ինկայ իրաւարարի դեր կատարել։ Այս սկզբունքներուն վրայ, կը յանձ – նարարուի կուսակցութեան գործադիր կոմիտէին եւ երեսփոխաններուն՝ ծրա – գիր մը կազմել անյապաղ, ժողովրդական հանրաքուէի մասին։

Ինչպէս կը տեսնէք, այս միջին բանաձեւն ալ չընդունիր երեսփ· ժողովը լուծելու իրաւունք տալ հանրապետութեան նախագահին, հարց մը որ Պ· Տու – մէրկի ծրագրին գլխաւոր մասը կը կազմէ։

Օդային պատերազմի Սարսափը

— . —

Համագումարին մէջ չատ կարեւոր վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան ար – տաքին քաղաքականութեան եւ զինաթափութեան մասին։ Պ· Բօ, որ նախա – պէս օդանաւային նախարար եղած էր, պատերազմը անհատական դանելով հանդերձ, դիտել տուաւ թէ խենդ մը կրնայ կրակ ձգել։ Ցետոյ պարզեց օդա – նաւային պատերազմի մը վտանգները։—«Ներկայիս օդանաւային տորմիլի մը երկու արշաւները մեծ քաղաքի մը վրայ՝ կրնան 30·000 զոհ պատճառել մէկ գիշերուան մէջ։ Մեր բոլոր գլխաւոր քաղաքները եւ անոնց գանձերը կրնան ոչնչանալ։ Բոլոր փորձերը ցոյց տուին թէ կարելի չէ կեցնել օդային տորմիլ մը»։ Նախկին նախարարը իրրեւ դարման կ'առաջարկէ միջազգային ոստիկա – նութիւն մը հաստատել, ջնջել օդանաւային տորմիլները եւ միջազգային կա – մակերպութեան մը վերածել քաղաքային օդապնացութիւնը։

Վիճաբանութիւններէն յետոյ, բանաձեւ մը ներկայացուեցաւ պինաթափու – թեան մասին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

«ՔԱՆԱՑ ԼԵՌ»

●●●●

Ափսո՛ս ձեզի, եթէ օրը օրին չկար – դացիէ, եւ կամ հարեւանցի կարդա – ցիէ «Քանայ լեռը»։

Հայաջինջ սարսափներու առաջին պատմութիւնը չէ որ կը հրատարակ – ուի ՅԱՌԱՋի մէջ։ Ոչ ալ վերջինը։ եւ ինչ որ հրատարակուեցաւ մինչեւ հի – մա, դեռ մէկ երրորդ մասն է։

Եւ սակայն ···

Անոր զարհուրանքը երկու բառով պատմած չե՞մ ըլլար, եթէ ըսեմ որ ամէն օր խմբագրին ձեռքին տակ է ձեռագիրը, բայց հազիւ կրնայ վրայէ վրայ հինգ վեց էջ կարդալ։ Այնքան որքան պէտք է օրուան բաժինը գրա – շարին յանձնելու համար։

Եւ գրաշարն ալ միջանկեալ կը շա – րէ այդ ձեռագիրը — պահ մը այն, պահ մը ուրիշ նիւթ — հեռացնելու համար մղձաւանջը։

Կը թուի թէ թուղթն անգամ կը դո – ղայ, այս պատմութեան իւրաքանչիւր տողէն ու բառէն։

Արհաւիրք, ըմբոստացում, անզօր կատաղութիւն եւ խո՛ց, խո՛ց բաց տարի վերջն ալ։ Կարծես դեռ երէկ եղաւ այս ամէնը, իիչ անդին, աչքիդ առջեւ։

Իսկ այս բոլորը ի՛նչքան յաջողու – թեամբ գրի առնուած։

Ոչ միայն դէպքերու գարհուրանքն է որ կը համակէ ամբողջ հոգիդ, այլ եւ նկարագրութեան եղանակը,— այնքան անձիգ, անարուեստ, այլ հա – րազատ։ Մէկ բառով՝ հայեցի։

Արդարեւ, բուն երկիրն է որ կը խօսի այս յուշերուն մէջ· հոգով, ջու – րով, գունագեղ արտայայտութիւն – ներով ու բառերով։

Ի՛նչ լեցունկեկ, մսուտ, սարսռուն բառեր ու պատկերներ, վարպետօրէն հիւսուած, առանց գրականութիւն խաղալու։

— «Պօղոս նոսած կանանչ ծխա – խոտ կը ըրդէր»։

— «Մութ էր, երկինք փսխելու չափ ամպոտ»։

— «Անձրեւը կուգար որպէս կուժ կործած»։

— «Գետինը սառեցաւ գամ չերթա – լու պայմանաւ»։

Պատահաբար յիշեցի բանի մը հատ։ կարելի էր ամբողջ ծաղկեփունջ մը կազմել, հրատարակուած մասերէն եւ մնացեալէն։

Խոստովանիմ որ ուշ, շատ ուշ ճանչցանք մեր «գաւառ»ը։ Երբ արթնցանք եւ սկսանք պեղել, հրհրել, սերտել, ամէն ինչ վերջացած էր։

Գոնէ մնացեալը կարենայինք պահել։ Ոչ միայն պատմութիւնը, այլ եւ բառերն ու պատկերները։

Մի՛գէ որ կարելի չէ գրի վերածել այս յուշերը, որոնց շարէն մէկ տարուան ձեռագիր դիզուած է միայն Ցառաջի խմբագրատան մէջ։

Վ.Ա.Հ.

Հ. Ց. Դ. ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ Կ.ԿՈՄԻՏԷԻՆ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

«Հայրենիք»ի վերջին թիւէն (11 հոկտ·) կը տեղեկանանք թէ 9 բանտարկեալ ընկերներու փրկութեան համար բացուած հան – գանակութեան գումարը հասած է 19,530 տոլարի։ Բոլոր շրջանները ալ եռանդով կը մասնակցին հանգանակութեան։ Ֆիլատէլ – փիա, որ նախապէս հանգանակած էր 6500 տոլար, բարձրացու – ցած է 7000ի, Շիքակօ՝ 200, Հուայթհնսվիլ՝ 1350, Ուիճիթըն՝ 1006 եւն·։ Պոսթոնի փոքր գաղութը հանգանակած է 1100 տո – լար։ Երկու չէզոք հայրենակիցներ՝ Նշան Թրփանեան եւ Վար – դան Կարապետեան մասնակցած են 200ական տոլարով։

ԵՒԻԿՈՍԼԱՒԻՈՑ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ

ՊԱՏԺԵԼ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԱՀԱՓՈՐՁԻՆ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐԸ

— . —

Եւկոսլաւիոյ երեսփ· ժողովը հոկտ· 26ին իր առաջին նիստը գումարեց, Ալեքսանդր թագաւորին սպանութենէն ի վեր։ Այս առթիւ երկար ճառ մը խո – սեցաւ Պ· Ուզունովիչ, վարչապետը, անդարմանելի կորուստ մը հռչակելով Ա – լեքսադր թագաւորին մահը։ Վարչապետը չեշտեց թէ « գարշելի ոճիրին կազ – մակերպիչներն ու դրդիչները չպիտի յաջողին հասնիլ իրենց նպատակին,— խախտել Եւկոսլաւիոյ միութիւնը։ Ամբողջ ժողովուրդը իր թագաւորին չուրջը համախմբուած, պիտի պահպանէ եւ ամրապնդէ մարտիրոս արքային գործը։ Ցետոյ չեչտեց·

— « Վստահ՝ Եւկոսլաւ միացեալ ժողովուրդին քաղաքական կարողու – թեան եւ պինուորական ուժին վրայ, Եւկոսլաւիա՝ կոթնելով թանկագին բարեկամութեանց եւ զինակցութեանց կրնայ, նոյն իսկ մինչեւ սրտին խորը խոցուած ըլլալով, պահպանել իր պատարիւնը, բայց այս պատարիւնը եւ վերապահութիւնը չեն կրնար եւ պէտք չէ անգործութիւն եւ անտարբերութիւն նշանակեն։ Ընդհակառակն, կառավարութիւնը իր ամբողջ ուժը ի գործ պիտի դնէ, որպէսզի Մարսէյլի ոճիրը ամբողջովին լուսաբանուի, պատասխանա – տուութիւնները հաստատուին եւ անհրաժեշտ պատիժներ տրուին»։

Այս յայտարարութիւնէն ընդունուեցաւ միաձայն « պոռվօ »ներով։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս գրած էինք, ազգ· պարգեւաթաղի Գ· չերտին վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ նոյ· 14ին։ Ելմտական նախարարութիւնը հաստատելով այս տեղեկութիւնը, կը ծանուցանէ թէ չորրորդ չերտը հրապարակ պիտի հան – ուի հոկտ· 29ին։ Այս անգամ ալ վիճակահանութեան արժէքը պիտի ըլլայ հա – րիւր միլիոն ֆրանք, այսինքն մէկ միլիոն տոմսակ։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՔՈՒԷՏԻ ՖՈՆՍԻԷ

Հոկտ· 15ի վիճակահանութենէն (1886), 597.831 (1903) եւ 45.447 100.000ական Ֆր· չահած են 263.464 (1911) թիւերը։

— . —

ԿՐԸՆՈՊԼԻ Մ.Ջ ձերբակալուեցաւ խաւյացի համայնավար մը, երբ քարո – զութիւն կը կատարէր։

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՏԱԳԱՐՏՈՒԵՑԱՆ 7 ռուս պիւզացիներ, Զէյթապինոքի չրջա – նէն մէջ, մերժած ըլլալով պետութեան յանձնել իրենց արմտիքը։ Մահա – պարտներուն բոլոր գոյքերը գրաւուեցան։ Քանի մը մեղադիրներ ալ 10ական տարի բանտարկութեան դատապարտուեցան։ Իրրեւ թէ ամբաստանեալներուն գլխաւորը, Քուրիցա, ըսեր է.— «Մենք գիշեր ցերեկ կ'աշխատինք, պետու – թիւնը կը գրաւէ մեր արմտիքը»։

16 ՄԱՀԱՎՃԻՒ արձակեց Սպանիոյ պատերազմական գլխաւոր ատ – եանը։ Տակաւին քանի մը հարիւր հոգի պիտի դատուին, վերջին դէպքերուն հետեւանքով։ Խիստ հսկողութիւն կը կատարուի սահմանին վրայ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԼԵՀԱՍՏԱՆ որոշեցին Ա· կարգի դեսպանութեան վերա – ծել Գերլինի եւ Վարչապետի դիւանագիտական ներկայացուցչութիւնը, սկսե – լով նոյեմբեր 1էն։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՑ ԿՐՕՆԱԿԱՆ պայքարը մեղմացած է առ այժմ։ Պաշտօնա – կան հովուապետին, եպիսկոպոս Միւլլէրի օգնականը, Տոքթ· Եակէր, որ մեծ դժգոհութիւն պատճառած էր, հրաժարեցաւ եւ ուրիշ միջոցներ կը խորհուին վէճը հարթելու համար։

Ի՞ՆՉ ՊԱՏՃԱՌ Է ԼԵՒՏՍԱՆՎԱՑ ՅԱՆՑ ԳԱՂՏՆԻՔԻՆ

ՕՐՈՒՆ ՇՈՒՔԱՅՈՒՂ ՀՏՑ

Վերջին տարի ամպրոպ ու փոշեպտոյտ...

»»»··«««

ՄՄՐ.— Այս շաբթում ուսուցչական ժողովրդական կ'պատրաստվի Ըրուսացի Լեւտնանտ Ֆրիտրիխ Լեւտնանտ Ֆրիտրիխ «Ոլոց»էն (Նախորդը, 1934) : Գիտել թե արդեւտաշխատավոր շարժ մը տեղի ունեցած է Ամօր Հայաստանի մէջ, եւ ոչ թէ միայն Ամերիկահայութեան մէջ, ինչպէս կը կարծեն շատեր :

Լեհաստանի մէջ ալ ամէն տարի Ապրիլ 24-ին կը տօնուի Ազգային Գրադարանի հիմնադրութեան տարեդարձը : Այդ առթիւ Վարշավայի մէջ կազմակերպուած հանդէսին ներկայ էին Լեհաստանի Հանրապետութեան նախագահ Մոսցիցքի, վարչապետ Սլավոյ-Սքլատքովսքի, նախարարներ, զինուորական եւ քաղաքացիական իշխանութիւններ, գրողներ, գրադարանի աշխատակիցներ եւ ուսանողներ :

Հանդէսի ընթացքին ելոյթ ունեցաւ նաեւ Լեհաստանի Հանրապետութեան նախագահ Մոսցիցքի, որ ըսաւ հետեւեալը.

«Ես ինքս ալ գրադարանի մեծ սիրահար եմ եղած եւ ամէն ազատ ժամանակս անոր մէջ անցուցած եմ : Ես կը սիրեմ գրադարանի մթնոլորտը, ուր մարդ կրնայ հանգիստ աշխատիլ, ուր կարելի է գտնել ամէն տեսակ գիրքեր, ուր կարելի է ամէն ինչ սորվիլ, ուր կարելի է ամէն ինչ իմանալ :

Ես կը սիրեմ գրադարանի մթնոլորտը, որովհետեւ հոն կարելի է ամէն ինչ իմանալ, ամէն ինչ սորվիլ, ամէն ինչ գտնել, ամէն ինչ ստանալ, ամէն ինչ ունենալ, ամէն ինչ ըլլալ, ամէն ինչ ապրիլ

ՓԱՌՔ ԼԱՒ-- (ՏԱՐՕՐՎԱ ԵՊՊԱՆ)

»»» ·«««

Հեռվից կը տեսնէի ես իմ հայրենի գիւղը, ուր ծնած էի եւ մեծցած, ուր անցուցած էի իմ մանկութեան երջանիկ տարիները, ուր ամէն ինչ ինծի համար սիրելի էր եւ հարազատ։ Ամէն ինչ կը յիշեցնէր ինծի անցեալ կեանքս, ամէն ինչ կը խօսէր ինծի հետ, ամէն ինչ կը հրաւիրէր զիս։

Ես կը տեսնէի մեր հին տունը, որուն մէջ ծնած էի եւ մեծցած, ուր առաջին անգամ բացած էի աչքերս, ուր առաջին անգամ լսած էի մօրս քաղցր ձայնը։ Ես կը տեսնէի մեր հին պարտէզը, ուր խաղցած էի իմ մանկական ընկերներուս հետ։ Ես կը տեսնէի մեր հին եկեղեցին, ուր առաջին անգամ ծունկի եկած էի աղօթելու համար։ Ես կը տեսնէի մեր հին դպրոցը, ուր առաջին անգամ նստած էի աթոռի մը վրայ եւ սկսած էի գրել ու կարդալ սորվիլ։ Ես կը տեսնէի մեր հին գերեզմանատունը, ուր հանգչած էին իմ հարազատները։

Ամէն ինչ կը յիշեցնէր ինծի անցեալ կեանքս, ամէն ինչ կը խօսէր ինծի հետ, ամէն ինչ կը հրաւիրէր զիս։

Ամառուան մէկ տօնական օրը, երբ ամբողջ գիւղը հաւաքուած էր եկեղեցւոյ բակը, ես ալ գացի հոն։ Ամբողջ գիւղը հաւաքուած էր հոն, ամէն կողմէ կը լսուէին ուրախ ձայներ, ամէն կողմ կը տիրէր ուրախութիւն։ Ես ալ ուրախ էի, որովհետեւ կը տեսնէի ամբողջ գիւղը հաւաքուած։

Ես կը նստէի եկեղեցւոյ բակին մէջ եղած քարի մը վրայ, երբ յանկարծ մօտս եկաւ ծեր մը, որ ինծի ծանօթ էր, բայց անունը չէի յիշեր։ Ան ինծի հարցուց.

— Ո՞ւմ որդին ես դուն, որ հոս նստած ես։

Ես պատասխանեցի.

— Ես Ղեւոնդ քահանայի որդին եմ։

Ան ինծի նայեցաւ, ապա ըսաւ.

— Ա՛հ, Ղեւոնդ քահանայի որդին ես դուն։ Ես քեզ կը ճանչնամ։ Դուն ինծի համար օտար մարդ չես։ Ես քեզ ծնած օրդ տեսած եմ։ Ես քեզ մանուկ տղայ ատեն ալ տեսած եմ։ Ես քեզ մեծցած ատեն ալ տեսած եմ։ Ես քեզ ամէն ատեն տեսած եմ։ Ես քեզ կը ճանչնամ։ Դուն ինծի համար օտար մարդ չես։

Ես ալ ըսի.

— Ես ալ ձեզ կը ճանչնամ։ Դուք ալ ինծի համար օտար մարդ չէք։

Ան ըսաւ.

— Ես քեզ ծնած օրդ տեսած եմ։ Ես քեզ մանուկ տղայ ատեն ալ տեսած եմ։ Ես քեզ մեծցած ատեն ալ տեսած եմ։ Ես քեզ ամէն ատեն տեսած եմ։ Ես քեզ կը ճանչնամ։ Դուն ինծի համար օտար մարդ չես։

Ես ալ ըսի.

— Ես ալ ձեզ կը ճանչնամ։ Դուք ալ ինծի համար օտար մարդ չէք։

Ան ինծի նայեցաւ, ապա

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Վարձու են, Rue Dombasle, *Մէթրօ* Conventionէն *երկու վայրկեան հեռու, երկու մեծ սենեակներ, խոհանոց, ջուր, կազ*, W.C. *օթօի համար կառաջ եւ պարտէզ: Վարձք* 2400 *ֆր.: Դիմել* Boghossianի, 49, Rue Dombasle, *Փարիզ* (15):

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՈՒԻ

ԳՈՐԾ կը փնտռէ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու մասնագէտ խոհարար մը: Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան:

Contentieux Général

Վաճառականներ! Եթէ ֆրիձի բերումով դժուարութեան մէջ կը գտնուիք, դիմեցէք մեզի, խորհրդակցութիւնը ձրի է. Ընկերութիւններու կազմութիւն, Լիքիւասիօն, amiable *կամ* judiciaire, *դատական հետապնդում բոլոր դատարաններու առջեւ.*

CABINET CAUMARTIN
58, Rue Caumartin, Paris

FILMS RECOMMANDÉS

ՓԱԹԷ – ՆԱԹԱՆԻ ՍԻՆԷՄԱՆԵՐԸ
ՑԱՑՏԱԳԻՐ 26 ՀՈԿՏ.—1 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

LUTETIA PATHE. L'Or (Brigitte Helm)
DEMOURS PATHE. Arlette et ses papas (Max Dearly)
MOZART PATHE. Le scandale (Gaby Morlay)
SELECT PATHE. Le scandale (Gaby Morlay)
SAINT MARCEL PATHE. Le scandale (Gaby Morlay)
LOUXOR PATHE. Arlette et ses papas (Max Dearly)
LYON PATHE. Arlette et ses papas (attraction)
ROCHECHOUART PATHE. Arlette et ses papas (Max Dearly)
EXCELSIOR PATHE. Arlette et ses papas (Max Dearly)
METROPOLE PATHE.Arlette et ses papas (Max Dearly)
CAPITOLE PATHE. Arlette et ses papas (Ray Ventura)
BARBES PATHE. Princesse Ozarda
FEERIQUE PATHE. Sapho— Au coeur du Pacifique
LECOURBE PATHE. Sapho— Au coeur du Pacifique
MONTPARNASSE PATHE. Sapho — Au coeur du Pacifique
PALAIS DES GLACES PATHE. Sapho — Au coeur du Pacifique
RECAMIER PATHE. Sapho — Au coeur du Pacifique
SAINT CHARLES PATHE. Sapho — Au coeur du Pacifique
PATHE ORLEANS. Sapho — Attraction
BELLEVILLE PATHE. Le masque qui tombe
MAINE PATHE. Sapho — Au coeur du Pacifique
MAGIQUE PAHE. Sapho — Au coeur du Pacifique
MOULIN ROUGE PATHE. Si j'étais le Florelle)

BANLIEUE

COLOMBES PATHE. Arlette et ses papas (Max Dearly)
OLYMPIA DE CLICHY. Arlette et ses papas (Max Dearly)
CASINO DE CLICHY. La garnison amoureuse
KURSAAL BOULOGNE. Le train de 8 h. 47 (Bach)
AUBERVILLIERS KURSAAL. Le train de 8 h. 47 (Bach)
ALHAMBRA D'ASNIERES. Le train de 8 h. 47 (Bach)
PATHE CINEMA PALACE (Boulogne). Arlette et ses papas (Max Dearly)

FILMS RECOMMANDES

MARIGNAN PATHE — NATAN. Caravane (Charles Boyer, Annabella)
MARIVAUX PATHE. Une femme chippée (Elvire Popesco)
MOULIN ROUGE PATHE. Si je'tais le patron (Max Dearly)
EMPIRE PATHE — NATAN. Sidonie panache (Bach, Florelle)
IMPERIAL PATHE. Le dernier milliardaire (Max Dearly)
MAX LINDER PATHE. L'Orage
OMNIA CINE INFOARMATION. Actualités mondiales — Les plantes en voyage
VICTOR HUGO PATHE. Lac aux dames (J. P. Aumont)
ROYAL PATHE. Le dernier milliardaire (Max Dearly)

ԹԻԹՂԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԹԻԹԵՂՆԵՐՈՒ
17, rue Réaumur. Métro Arts & Métiers կամ **République.**
Tél. Arch. 54 - 27

Վճներական հիւանդութիւն. Ֆրանկախատ, ջերմամիզութիւն. արեան, անկարգութեան, կանանց եւ ներքին հիւանդութ. յօդացաւ, սրտի, ստամոքսի եւ Թոքերու հիւ. Ախտաբուժում՝ պատուաստով եւ էլեկտրականութեամբ: Աչեան, մէզի եւ սիրտի քննութիւն: Ամէն օր՝ 9-1 եւ 4-8.30, կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9 12: Ընդ. գործատերներու եւ պաշտօնեաներու: Աւետեան Յովսէփ:

«Սիփան»ի տիպը՝ «Հայկ ու Վարդան» եւ «Ինուս գեղի մէջ» գինը 12 *ֆր.: Կոչվաճառ Պ. Սերոբէ Տիրատուրեանի մօտ Մարսէյլի մէջ*, 28,Rue Thubaneau:

Ֆրանսայի մէջ չատոնց փնտռուած Արեւելքի իսկական օդին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, իրապարակ հանած ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆՄԱՀ ՕԴԻՆ

փնտռեցէ՛ք գայն կարծիր պատակով: Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**
48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի ֆիւսիսայլին եւ կեդրոնի շրջաններու
EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis, Tél. Plaine: 09 - 95,
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՉՈՒ
D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)
ՆԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—
M. M H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ԿԶՆՈՑ (*քաշ - քոյ*)-ՓՈՒԼ - ՕՎԼԵՐ
եւ ԲՈՒԻՐԴԻ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՁԻՆԵՐ,
*CACHE - COLS EN LAINE, PULL - OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի
Ձեր գնումներուն համար դիմեցէ՛ք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.
Métro: St. Denis
Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**
Միշտ տրամադրելի է ընտիր մը երմը՝ ամէրցւի գիներով:

Etude de Me BERNARD WAHL
(12 année)
Licencié en Droit de la Faculté de Paris
Ancien élève de l'École des Hautes Etudes Sociales
JURISCONSULTE
Droit Français et International Privé
94, Rue St. Lazare (*Մէն Լազար կայարանին մօտ*) Tél. Pigalle 67 - 69

Կը տանձնէ ամէն տեսակ դատական խնդիրներ, ինչպէս նաեւ փողոցի արկածներ, անձամբ կը պաշտպանէ առեւտրական եւ ֆիշտարար դատարանները. աւելն, կոտսալ certificats de coutumeներ, կը կատարէ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ բոլոր գործողութիւնները:
Կ'ընդունի ժամը 9—10 *եւ* 17—19: *Նաեւ ժամադրութեամբ*

ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՏԵՐ ԵՂԷՔ

ԾԱԽՈՒ Է ԻՎՐԻՆԵՐՈՒԻ *հրաշալի հոգամասը, ընտանեկան ամէն յարմարութիւններով. Փարիզի արուարձաններուն մէջ գեղեցիկ վայր մը, առաջնակարգ դիրք. շքեղ ծառատանիներ, ԿԱՐ ՏԸ ԼԷՄԹԷՆ* 15 *վայրկեան հեռու, բացառիկ պիներ,* 5 *սարի ապառիկ:*

Տեսնելու եւ բանակցելու համար, դիմել՝

Mr. LECORNU
7, Rue Paul Lelong Paris
Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**
Եւ մեր հայ ներկայացուցիչին **PATRIK**ի
19, Rue Damesme, Paris (13): Մէթրօ՝ Tolbiac
Tél. Gob. 55 - 87 & Gla. 15 - 70

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՈՒՑԻՔ
ՓՏՏՈՒԵՑԻՔ
ԵՒ ԳՆԵՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

ԱՐԲԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶՏՈՒԻԶ
ԱՆԱՐԱՏ
ԱԽՈՐԺԱՔԵՐ

Գոլսոյ օդին է որ ձեր ուզածին պէս կը ձերվինայ եւ քէյֆի կուտայ:

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՔԻՒԻԼԵԱՆ
8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89
Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,
75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart** (Seine)
Լիոնի ներկայացուցիչ ՃՈՆԿՈՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ
211, Rue de Criqui

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌՑԵԼ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Գրասենեակս կը տանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բաբանքի եւ մարշան ֆըքէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14-20:

143, Rue Saint Martin, PARIS **Tél, Archives** 05–93
*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի յարկաբաժինին մէջ*)*

Այս Հինգշաբթի, 1 Նոյ. (Toussaint) կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին
Salle GAVEAUի մէջ, 45, Rue la Bôetie
Métro: MIROMESNIL
Տոյն կ'ունենայ ԱՐԱՑ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի Ղեկավարութեամբ
ՍԷՆՖՕՆԻՔ ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ
ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ
Կը մասնակցի Օր. ԼԻՏԻ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ եւ 50 հոգինոց ՍԻՆՖՕՆԻԿ նուագախումբ

Ցայտագիր.— Ա. մաս՝ Դասական երաժշտութիւն (ՊԱԽ, ՇՈՒՊԼԻՆ եւ ՎԷՊԻՒ)
Բ. մաս՝ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի գործեր:
Իբր առաջին ունկնգրութիւն.— «Գեղջկական շարք» երեք բաժանումներով:
ա) *Արշալոյսէն մինչեւ կէս օր.*— բ) *Հովիւները՝ լերան վրայ.*— գ) *Գեղջկական խրախճանք:*
ԳԻՆԵՐ՝ ԲԱՑԱՌԱԲԱՐ 20, 15, 10, 8, 7 ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ
Հանդէսը կը վերջանայ ժամը 6·30ին: Նուագման պահուն սրահին դռները փակ կը մնան:

ԳՈՐԾԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱԻ, ՀԱՇՈՒԵՑԱՐԴԱՐԻ ԵՆԹԱՐԿԱԾ ԵՆՔ ՄԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔԸ, ԱՄԵՆԱԶԵՂՉՈՒԱԾ ԳԻՆԵՐՈՎ:

ԿԱՆԱՆՑ ԿՕՇԻԿՆԵՐ 25 ՖՐ. **ԱՐԱՆՑ ԿՕՇԻԿՆԵՐ 30 ՖՐ.**

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.286

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
17, Rue Damesme PARIS (13e)
Téléphone : Glacière 15-70

(ԻՐ ԼԻԱԿԱՆ ՀԱՍՑԷՆ Mètro : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ԹՐԱՄՍԵԱՅ
Գրանսա ու գաղութներ	140 Ֆրանք	70 Ֆրանք	35 Ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Ջուգոսլաւիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Ուրիշ երկիրներ	300 Ֆրանք	100 Ֆրանք	—

ՆՐԲՈՇԱԲԹ
30
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MARDI
30 Octobre
1934

10րդ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2638

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱԼՈՐԸ ՄՏԱՀՈԳ, ՄԻԱՅՆ ՄԵՆՔ ԱՆՀՈԳ

Քանի մը ամիս առաջ, Վարշաւայի մէջ ժողով գումարեցին արտաքսմանի լեհական գաղութներու ներկայացուցիչները:

Այս առթիւ, տեղի ունեցան հայբենասիրական ջերմ արտայայտութիւններ, անգամ մը եւս ամրապնդելով հայբենիքի եւ արտաքսմանի կապերը:

Մօտերս, Վիէննայի մէջ պիտի գումարուի արտաքսմանի Աւստրիացիներու համաժողովը, որուն համար աշխատանքներ կը կատարուին տասը տարիէ ի վեր:

Ինչպէս բոլոր ազգերու գաղթականութիւնները, Աւստրիոյ պանդուխտներն ալ տարիներէ ի վեր ունին իրենց առանձին միութիւնները, որոնք ամփոփուած են մէկ անունի տակ,— «Դաշնակցութիւն արտաքսմանի Աւստրիացիներու»:

Կազմակերպութիւնը քաղաքական հանգամանք չունի, բայց իւրաքանչիւրմէն ի վեր յայտնապէս հայբենասիրական գործ կը կատարէ, արծարծելով եւ ամրապնդելով տարագիր բազմութեանց ազգային ոգին: Բոլոր պանդուխտ Աւստրիացիները անոր կը յանձնեն իրենց չահերուն պաշտպանութիւնը, ինչ որ աւելի կ'ամրապնդէ յարաբերութիւնները:

Տեղեկութիւնները լրացնելու եւ բոլոր հարցին անցնելու համար, աւելորդ չէ անդրադառնալ քանի մը թուանշաններ ալ քաղել:

Աւստրիա, ինչպէս մենք եւ ուրիշ ազգեր, պանդուխտ բազմութիւններ ունի աշխարհի հինգ մասերուն մէջ:

Այսպէս, Մ. Նահանգներու Աւստրիացիներուն թիւը կը հաշուի 250,000 – 370,000: Գերմանիոյ մէջ՝ 128,000, որոնց 20,000ը Պերլին հաստատուած:

Արդէն իսկ հազարաւոր պանդուխտներ պատրաստուած են Վիէննա երթալու, համագումարին առթիւ, որուն հետ պիտի բացուի նաեւ «Արտաքսմանի Աւստրիացիներու ծննդեան մը», զարկ տալու համար անհետեւական չարժումին:

×

Ուրեմն, պանդուխտը մէկ է ամէն երկրի եւ ամէն միջավայրի համար: Ան չի կրնար չնչել առանց հայբենիքի, եւ հայբենիքը չի կրնար անտեսել իր «սիրելի զաւակունք»ը:

Արդ, երբ Լեհն ու Աւստրիացին, ունենալով հանգերձ իրենց սեփական հայբենիքը, դեսպան, հիւպատոս, հպատակութիւն, զօր երթեւեկ եւ միւս բոլոր առաւելութիւնները, անհրաժեշտ կը գտնեն միութիւններ կազմել արտաքսմանի մէջ եւ նոյն իսկ պարբերական համագումարներ սարքել, ո՞ւր կը մնանք մենք:

Մենք որ, զրկո՞ւած ենք այդ բոլորէն, եւ կը ներկայացնենք արմատախիլ ժողովուրդի մը վերջին մնացորդը՝ օտար ափերու վրայ:

Անշուշտ մենք մեզ չենք բաղդատեր Լեհաստանի կամ Աւստրիոյ հետ: Ոչ իսկ անոնց կամ ուրիշ երկիրներու գաղթական բազմութեանց հետ:

Բայց, ի՞նչով կը տարբերին մեր հոգերը, այս վերջիններու հոգերէն:

Անոնք ինքնաբերաբար, առաւելապէս անհետեւական պատճառներով հեռացած են իրենց հայբենիքէն: Կրնան վերադառնալ երբ որ ուզեն: Ոչ մէկ զրկանք՝ հաւաքաբար կամ անհատապէս:

Եւ սակայն, կը տեսնէք որ չեն գոհանար «ա՛ոն հայբենիք, վա՛ոն հայբենիք» մրմնջելով կամ «փատիշահըմ չօք եաշա» գոչելով, եւ կը կազմակերպուին, միջոցներ կը խորհին իրենց ինքնապաշտպանութիւնը ապահովելու համար:

Իսկ մենք՝ ո՞ր ամենակարող, անխախտ եւ անխոցելի խարիսխին ենք ապաւինած, երկարաձգելու համար մեր հաւաքական գոյութիւնը՝ այս համայնակուլ հեղեղատին առջեւ ...

Տասը տարուան ընթացքին, զուրկ լսելի՞ք որ խորհրդակցութիւն մը կատարուած ըլլար, լեցնելու համար հայբենիքին եւ զաղթներու միջեւ բացուած անջրպետը:

Տեսա՞ք որ եւ է լուրջ տրամադրութիւն՝ խորհրդակցելու համար գոնէ գաղութներու կազմակերպութեան, այսինքն ինքնապաշտպանութեան մասին:

Եւ կը տեսնէ՞ք որ եւ է հեռանկար, զգաստացման, սթափութիւն որ եւ է նախանշան:

Աչք մը նետելով գաղութներու կացութեան վրայ, չէ՞ք տա – դուր թէ կորնչուցեր ենք իրականութեան գիտակցութիւնը, եւ մարզանքներ կը կատարենք աւազի վրայ:

Մինչդեռ, որ եւ է ժողովուրդ, մեր պայմաններուն մէջ, պիտի սարսափէր ոչ միայն գալիքէն, այլ եւ ներկայէն:

Որ եւ է արտաքին թշնամի, եթէ փորձէր. իսկ, չպիտի կրնար այնքան աւեր եւ ժանդ ցանել մեր հանրային կեանքին մէջ, որքան եղած է ինքնաբերաբար:

Եւ մեր պատմութեան որ եւ է շրջանին մենք չենք արձանագրած այնքան անկերպարան եւ անիշխանական վիճակ, այնքան կիրք եւ առելութիւն, այնքան խուժանային արշաւանք, որքան կը տեսնենք ընդհանուր վերազումէն 15–20 տարի վերջը:

Իսկ երբ յիշեցնենք թէ այս բոլորը տեղի կ'ունենան այնպիսի շրջանի մը մէջ ուր ամբողջ աշխարհը զարհուրելի երկունքի մը բռնուած է, կրնաք լրացնել պատկերը:

Եւ սակայն բոլորս ալ կը հաւատանք, կը հաւատանք թէ այս ժողովուրդը պիտի ապրի:

Ի՞նչպէս: Քանի՞ տարի այսպէս, երբ ոչ թէ գաղութէ գաղութ, այլ եւ Փարիզէն Մարսէյլ անգամ կապ չունինք, կամ եղածն ալ բանկալէն անդին չանցնիր:

Ի՞նչպէս, եւ որքան ատեն, երբ հայբենիքն անգամ աւերակական պայմանագրութեան վերածեր է իր տարբրական պարտականութիւնները:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ ՄԷՋ

Արմատական – ընկերվարականներու համագումարին մէջ, որուն արդիւնքը պիտի կարդաք ստորեւ, խօսքեր դարձան նաեւ օտարականներու մասին, թէ քաղաքական եւ թէ տնտեսական հոգերու առթիւ:

Այսպէս, Պ. Էրիօ խօսելով խռովարար տարրերու (ներքին) գործունէութեան մասին, բացատրեց թէ անհրաժեշտ է խոհեմութեամբ շարժիլ ժողովի եւ մամուլի ազատութեան մասին. բայց եթէ անոնք զինուած են խռովութիւններ յարուցանելու համար, ինք համաձայն է որ միջոցներ ձեռք առնուին: Դեռ 1925էն ինք Պ. Շոթանի հետ ծրագիր մը ներկայացուցած է խռովարարներու զինաթափութեան համար: Ատիկա էրէական խնդիր մըն է եւ ոչ թէ քաղաքական: « Կայ մասնաւորապէս օտար խռովարարներու զինաթափութեան խնդիր մը: Ֆրանսա պէտք է ըլլայ ապաստան մը քաղաքական փախստականներու, բայց ոչ թէ մարզանիի եւ նշանաւորութեան դաշտ մը այդ աճպարականներուն համար որոնք յանախ վտանգաւոր են, ատա՛ղ »:

Վիճաբանութեանց ընթացքին, պատգամաւոր Ռօլան խօսեցաւ ֆրանսացի աշխատաւորներու պաշտպանութեան մասին, յայտարարեց թէ Պ. Մառէի ծրագիրը անբաւական է թէ՛ իր տարողութեամբ եւ թէ վարկերով: Ցետոյ պահանջեց կրճատել աշխատանքի ժամերը, շաբաթական աշխատանքը վերածելով 40 ժամուան եւ աստիճանաբար հեռացնել օտար աշխատաւորութիւնը: Ուրիշ պատգամաւոր մը առաջարկեց դպրոցական շրջանը երկարաձգել մինչեւ 14 տարեկանը, որպէսզի չյանցուղի աշխատանքի հրապարակը:

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆՆԵՐԸ ՈՐՈՇԵՑԻՆ ՅԱՐՄԱՐԻԼ

Էրիօ եւ իր ընկերները պիտի քաւակցին վարչապետ Պ. Տումերկի հետ

Շաբաթ օր վերջացաւ արմատական ընկերվարականներու համագումարը, որ կոչուած է մեծ դեր կատարելու Ֆրանսայի ներքին քաղաքականութեան մէջ: Ինչպէս կը սպասուէր, յաղթանակը տարաւ Պ. Էրիօ ,փայլուն ճառով մը: Ներքին եւ արտաքին քաղաքականութեան վրայ ակնարկ մը նետելէ յետոյ, նախկին վարչապետը բացատրեց թէ կուսակցութիւնը պէտք է նախաձեռնութիւնն ստանձնէ կարեւոր անօրինութեանց : « Ես իմ կամքովս կամ իմ հաճոյքիս համար չէր որ նախարարութեան մէջ մտայ. ընդհակառակն , կուսակցութեան մխաձայն քուէին վրայ էր որ, անցեալ փետրուարին հրաժարեցայ դրելու եւ խօսելու ազատութենէս : Այն ատեն ըսի ձեզի :— Պիտի գայ օր մը երբ ձեր մէկ մասը պիտի լքէ զիս. բայց եւ այնպէս կ'երթամ: Եւ գացի: Այսօր չեմ կրնար լքել իմ պարտականութիւնս: Ահա ատոմը: Կառավարութեան անդամները համերաշխ են, ես կը գտնուիմ այնպիսի կացութեան մը մէջ ուր դուք եղական առաւելութիւններ ունիք իմ վրայ. ես երկու պարտականութիւններ ունիմ եւ պէտք է հաշտեցնեմ զանոնք, նոյնիսկ իմ անձիս դիմով: Լաւ խորհեցէք: Դուք ազատ էք քուէարկելու: Եւ կրնաք բանաձեւ մը քուէարկել կուսակցական զինադուլին դէմ: Այն ատեն կրնամ ազատանալ ձեր եանէն: Քաղաքացիներ, ճարպիկութիւն պիտի ըլլար այդ, բայց ոչ քաջութիւն, ոչ ալ համաձայն՝ հանրապետական գիտակցութեան: Ես չպիտի ընեմ այդ բանը:Ես կ'ուզեմ աւելի հեռուն երթալ, կրցածիս չափ հեռուն, մինչեւ որ հասնիմ պարտականութեանս սահմանագծին»:

Պ. Էրիօ քննելով, սահմանադրութեան վերաքննութեան հարցը, մասնաւորապէս ծանրացաւ երեսի. ժողովի լուծման իրաւունքի մասին: Իր գլխաւոր մտահոգութիւնն այն է որ, եթէ նոյն իսկ պիտի խղճի քաղաքական դիմադուլը, այդ խղճան պատասխանատուութիւնը չդնայ կուսակցութեան վրայ: Արդ, կուսակցութիւնն ալ կ'ուզէ որ երկիրը ունենայ հեղինակաւոր եւ ամուր, տեւական նախարարութիւն մը: Ուրեմն, թոյլ տուէք որ ձեր ներկայացուցիչները գործեն համաձայն իրենց հանրապետական խղճին եւ պատասխանատուութեան : « Նկատի ունեցէք, ընկերներ, որ կացութիւնը նպաստաւոր չէ քաղաքական յուզումներու համար: Ես կ'ըսեմ բոլոր կուսակցութեանց այդմանեղբոյն,— Զգոյշ: Սորհրդարանի լուծման պարագային, սպասման երկար շրջան մը պիտի անցնի, վերանորոգումէն առաջ, եւ մենք վտանգի պիտի ենթարկուինք թէ նեղէն, թէ ղուբէն: Ցիշեցէք միայն մէկ պարագայ,— 1935 յունուար 13ը, Սաբի հանրաքուէն »:

Այս ճառէն վերջը, որ երկար ծափերու արժանացաւ, ժողովը գրեթէ միաձայնութեամբ քուէարկեց նոր բանաձեւ մը: Միայն վեց հոգի դէմ քուէարկեցին: Բանաձեւը ուղեկից մըն է որ կուսակցութեան տեսակէտները յայտնելով անհետեւական վերակազմութեան, խորհրդարանի աշխատանքի մեթոտներու վերաքննութեան, հանրաքուէի եւ դատական անկախութեան մասին, սահմանադրութեան վերաքննութեան ձեւը կը ձգէ իր երեսփոխաններուն, ծերակուտականներուն եւ նախարարներուն հայեցողութեան: Գլխաւոր պայմանը այն է որ դահլիճներու դիրքը ամրապնդելով հանդերձ, ասպարէզ չբացուի անհատական իշխանութիւն :

Փակումէն յետոյ, յայտարարութիւն մը հրատարակուեցաւ, որ կ'ամփոփ համագումարին եղրակացութիւնները:

Թուրքիոյ գիւղատնտեսական զգուշութիւնները

Թուրքիոյ արտաքին նախարարութիւնը հաղորդեց օտար դեսպանութեանց թէ՝ այսուհետեւ արգիլուած է լուսանկարներ կամ ուրուագիծներ առնել բոլոր անոնց որ կ'անցնին գիւղատնտեսական զօտիներէ: Այս արգելքը հաստատուած է մասնաւորապէս Իզմիրի եւ Իզմիտի համար, ուր երթեւեկը ամենախիստ սահմանափակումներու պիտի ենթարկուի: Մանրամասնութիւնները չեն ճշդուած տակաւին:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԴԵՐԸ ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒ ՄԷՋ

Այսօր, երեքշաբթի, կը բացուի պալքանեան արտաքին նախարարներու խորհրդաժողովը՝ Ենկիւրիի մէջ: Յունաստանի, Եուկոսլաւիոյ եւ Թուրքիոյ նախարարները ներկայ պիտի ըլլան այն գօրահանդէսին որ պիտի կատարուի Թրքական Հանրապետութեան 11րդ տարեդարձին առթիւ: Այնքանդը թագաւորին առգին առթիւ, Մ. Քէմալի սեղանէն յետոյ պարահանդէս չպիտի սարքուի, այլ պարզ ընդունելութիւն մը, առանց երաժշտութեան:

Քաղաքական չբջանակներու մէջ ուշադրութեամբ կը հետեւին այս ժողովին: Բոլոր քաղաքական խնդիրները պիտի քննուին եւ միասնաբար միջոցներ պիտի խորհուին, որպէսզի Պալկանեան ուխտին: Այս առթիւ հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ Թեվֆիք Բիւշտի պէյ.

— Պալքանեան ուխտին միացած պետութեանց խորհրդաժողովը որոշուած էր Ազէքանդր թագաւորին մահէն առաջ, իսկ Պելկրատի ժողովը արտակարգ բան մըն էր որ տեղի ունեցաւ պարագաներու բերումով: Ենկիւրիի խորհրդաժողովին առեն խորհրդակցութիւնները պիտի դառնան Պալքանեան երկիրներու համաձայնութեան հետ կապուած խնդիրներու շուրջ: Կրնամ վստահեցնել թէ որ եւ է փոփոխութիւն չէ պատահած այդ երկիրներու քաղաքականութեան մէջ: Կը սպասենք որ Պուկարիան ալ միանայ Պալքանեան դաշինքին: Մենք միշտ այն յոյսն ունինք թէ պալքանեան ազգերը պիտի ապրին բարեկամութեան եւ եղբայրակցութեան մթնոլորտի մը մէջ: Եւ կը սպասենք անհամբեր: Եթէ եռասիրութեամբ մտածենք, Յունաստանի եւ Պուկարիոյ միացումը պալքանեան դաշինքին՝ մեզի համար նպաստաւոր չէ տեսակէտով: Հարկ պիտի ըլլայ զոհողութիւններ ընել ի նպաստ Պուկարիոյ: Բայց այդ պզտիկ զոհողութիւնները արժէք չունին պալքանեան ազգերու մեծ չահերուն առջեւ: Պալքաններու եւ մանաւանդ պալքանեան Պուկարիոյ կացութիւնը բոլորովին փոխուած է սա վերջին ժամանակներս: Ատիկա արդիւնքն է բոլոր երկիրներու մէջ ցոյց տրուած բարեացակամութեան: Յուսհեցնէք թէ ի՞նչ պիտի ըլլար պալքաններու կացութիւնը վերջին դէպքերէն յետոյ, եթէ գանուէինք անցեալի քաղաքական պայմաններուն մէջ: Պալքանեան դաշինքը 15 տարի վերջը պիտի ապրի օգտակար գործունէութեամբ եւ 15 անգամ աւելի գօրաւոր պիտի ըլլայ: Օրինակ աւելք մեր բարեկամութիւնը Ա. Միութեան հետ, բարեկամութիւն մը որ կը տեւէ աւելի քան 15 տարիէ ի վեր եւ որ չատ աւելի գօրաւոր է այսօր: Եւ բոլոր չանքերս պիտի ենթադրեմ որպէսզի Պուկարիան մտնէ պալքանեան ուխտին մէջ: Մնաց որ, դաշինքին նպաստակն է համախմբել պալքանեներու բոլոր ազգերը, առանց խտրութեան:

Մուսոլինի կը պանծացնէ հոգն ու գիւղացին

Կիրակի, 28 Հոկտեմբեր, Ֆաշական Իտալիան մեծ հանդիսաւորութեամբ տօնեց դէպի Հռոմ կատարուած արշաւին տարեդարձը, որով կը լրանայ իր խանութեան 12րդ տարին: Ինչպէս ամէն տարի, այս անգամ ալ տեղի ունեցաւ բացումը չարք մը հանրօգուտ չինութեանց, որ կատարուած են Հռոմի մէջ, Նախընթաց տարուան ընթացքին: Պ. Մուսոլինի հանդիսավայրը գնաց վառուր ձի մը նստած, ուղեկցութեամբ 15,000 մարզիկներու որ եկած էին երկրին բոլոր մասերէն եւ բացումը կատարեց նոր պղտոտայի մը: Բոլոր արարքներէն վերջը բազմութիւնը խռնուեցաւ Վենետիկի պալատին առջեւ, ուր Մուսոլինի անձամբ պիտի բաժնէր «ողի հատատարմութեան» մրցանակները: Եօթանասուն գիւղացիներ, որոնց ընտանիքները միեւնոյն հողին կապուած են առնուազն մէկ դարէ ի վեր եւ կրցած են լաւագոյն ձեւով արժեցնել զայն, ստացան իրենց մրցանակները: Մուսոլինի այս առթիւ ճառ մը խօսեցաւ, չէչտեց թէ գիւղացիները ամէնէն հաւատարիչիս, ամէնէն ամուր, ամէնէն արի քաղաքացիներն են, եւ չնորհաւորեց 70 արժանաւորները, իրրեւ առաջնորդ, իրրեւ Ֆաշական եւ իրրեւ Իտալացի:

Պահպանողներուն մեծ մասը կը պատկանին այնպիսի ընտանիքներու որոնք աւելի քան 300 տարի հատատարմօրէն կապուած են հողին: Ոմանք հինգ, եօթը կամ ութ հարիւր տարիէ ի վեր կապուած են միեւնոյն գաշտին, իսկ երկու ընտանիքներ՝ աւելի քան երկու հազար տարիէ ի վեր: Անոնք որ հինգ հարիւր տարիէ աւելի տոհմական վկայական ունին, Մուսոլինիի կարգադրութեամբ ստացան 5000, 7000, 8000 եւ 10,000 լիրէթի յատկանշական վարձատրութիւն:

Մրցանակաբաշխութենէն յետոյ, « Առաջնորդ »ը գիւղացիներուն խառնուելով, լսեց անոնց բաղձանքները:

⁂ Մէկ օր առաջ, չարաթ, Մուսոլինի Ֆիօրէնցա գնաց, ուր տեղի ունեցաւ Ֆաշականութեան համար մեռած 37 քաղաքացիներու դամբարանին բացումը: Ընդհանուր յուզման մէջ, զագաղները դամբարան փոխադրուեցան մէկ – մէկ: Փակարանելով այս առաջին զոհերը, « Առաջնորդ »ը բացագանչեց.

— « Անոնց վկայութիւնը սրբագան է. անոնց ուսուցումը՝ սիրական: Վա՛յ կասկածոտներուն, յետամնացներուն, մանկամիտներուն եւ մանաւանդ մոռացկոտներուն: Անոնք մեզմէ առաջ անցան, իրրեւ փառաւոր յաւերժական վաչա, երկնաւոր ճակատամարտներուն մէջ, եւ մեզմէ առաջ պիտի անցնին վաղուան ճակատամարտներուն մէջ որ թերեւս աւելի դժուար պիտի ըլլան, բայց միշտ յաղթական: Սեւ չապիկաւորներ համայն Իտալիոյ, որո՞ւնն է դարը:

— Մե՛րը, պատասխանեց ժողովուրդը մէկ բերան:

Կարգ մը թուրքեր թերթեր փակուած

Պոլսէն կը հեռագրեն թէ տասնական օր դադարման դատապարտուելուն կարգ մը թուրքերէն թերթեր, որոնք սխալ տեղեկութիւններ հաղորդած էին Ազգ. ժողովի տասնապրութեանց մասին: Այս թերթերէն երկուքը մասնաւորապէս գրած էին թէ կառավարութիւնը կը պատրաստուի զաղանի դաշնագիրներ կնքել պալքանեան ուխտին յարած պետութեանց հետ:

Պոլսոյ վերջին թղթակիրէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները, որ ապահովաբար կապ ունին այս անօրինութեանց հետ.—

ԱՆԳԱՐԱ, 24 (Ա.).— Կառավարութիւնը երկու կարեւոր օրինագիծ ներկայացուց Սորհրդարանին: Այս օրինագիծները, որոնք պատճառներէն մէկին են խորհրդարանի բացառիկ դումարման, կը վերաբերին Պալքանեան ուխտով նախատեսուած երկու կարեւոր գաշնագրերու վաւերացման:

Այդ գաշնագրերը կնքուած են Թուրքիոյ եւ Եուկօ – Սլաւիոյ, Թուրքիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ: Թէեւ որոշապէս յայտնի չէ անոնց պարունակութիւնը, բայց կը կարծուի թէ անոնք չատ սերտ կապերով իրարու կը միացնեն երկու կողմերը: Երկու գաշնագրերը ստորագրուած էին անցեալ Յունիսին, բայց վաւերացումը յետաձգուած էր: Կը հասկցուի թէ ներկայ արտաքին քաղաքական կացութիւնը անհրաժեշտ դարձուցած է անոնց վաւերացումը:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀՐԱՇ ՄՆԱՑԱԿԱՆ Է ԼԵՒՈՏԱՆԻ ՅԱՂԹԱՀԱՐԸ

«»»··«««

Կիրակի տարի հայարեւ ալ փակուած...

(Ա. էջ վերջին սեան)

Լեւոտանի յիշողութիւնը դեռ չէ մարած Հայաստանի մէջ, երբ ամբողջ աշխարհ կը ցնցուի նոր աղէտի մը լուրով։ Ցնցումը աւելի ուժգին է, որովհետեւ այս անգամ ալ Լեւոտանի նման ամենաանսպասելի տեղէն եկաւ հարուածը։ Ոչ ոք կը սպասէր, որ Իտալիոյ հիւսիսը, Ալպերու ստորոտները, ուր ամէն տարի հազարաւոր զբօսաշրջիկներ կ՚այցելեն, ուր ամէն ձմեռ կը կազմակերպուին միջազգային մրցումներ, ուր ամէն ամառ հանգստանալու կը գան հազարաւոր ընտանիքներ, ուր ամէն տարի կը կատարուին տասնեակ հազարաւոր ինքնաթիռային թռիչ

ՓՈՂՑ ԼԱՒ-- (ՏԱՐՕՐԵԱ ՊԱՏՄՈՒՎԱԾՔ)

»»»·-«««

Մինչ Ալիքսանդր Ֆիլիպոսեան, Ասիոյ փոքր տէրերէն մին, կ՚ուզէր Հելլէնական աշխարհը միացնել Մակեդոնիոյ հետ, Աթէնքի մէջ ամէն կողմէ կը լսուէին ձայներ, որոնք կը պատուիրէին զգուշանալ այդ մարդէն, որ ոչ միայն Յունաստանի ազատութեան թշնամի մըն էր, այլեւ՝ Աստուածներուն։ Ասոնց մէջ ամենէն ազդեցիկը Դեմոսթենէս էր, որ ամէն առիթի տակ կը գոչէր, թէ Ֆիլիպոս Աստուածներուն թշնամին է, որովհետեւ ան կ՚ուզէ ստրկացնել Հելլէնները։

Մինչ Դեմոսթենէս կը գոռար, Ֆիլիպոս կը գործէր։ Ան գիտէր, որ Աստուածները կ՚օգնեն միայն անոնց, որոնք կ՚օգնեն իրենց։ Ան գիտէր, որ Աստուածները կ՚օգնեն միայն անոնց, որոնք կ՚աշխատին եւ կը տառապին։ Ան գիտէր, որ Աստուածները կ՚օգնեն միայն անոնց, որոնք կ՚ապրին իրենց քրտինքով։ Ան գիտէր, որ Աստուածները կ՚օգնեն միայն անոնց, որոնք կ՚ուզեն ազատ ապրիլ։

Ֆիլիպոս գիտէր, որ Աստուածները կ՚օգնեն միայն անոնց, որոնք կ՚ուզեն ազատ ապրիլ։ Ան գիտէր, որ Աստուածները կ՚օգնեն միայն անոնց, որոնք կ՚աշխատին եւ կը տառապին։ Ան գիտէր, որ Աստուածները կ՚օգնեն միայն անոնց, որոնք կ՚ապրին իրենց քրտինքով։ Ան գիտէր, որ Աստուածները կ՚օգնեն միայն անոնց, որոնք կ՚ուզեն ազատ ապրիլ։

Ֆիլիպոս

Հաւանական է որ արտաքին յանձնաժողովը վաղը աւարտէ երկու օրինագիծերուն քննութիւնը եւ ընդհ. ժողովն ալ զանոնք քննէ իր վաղուան (այսօր-ուան) կամ Շաբաթ օրուան նիստին: Հաւանական է նոյնպէս որ Վարչապետը այս առթիւ կարեւոր ճառ մը խօսի:

ԱՆԳԱՐԱ, 24 (Մ.)·— *Ընդհ. ժողովէն յետոյ գումարուեցաւ արտաքին յանձնաժողովը եւ լսեց Թ. Բիւշոխ պէյի յայտարարութիւնները՝ Պալքանեան ուխտի գործադրութեան վերաբերեալ երկու օրինագիծերու մասին: Յանձնաժողովը միաձայնութեամբ հաւանութիւն յայտնեց արուած բացատրութեանց եւ որոշեց ընդհ. ժողովի վաւերացումին ներկայացնել օրինագիծները:*

Ապ. ժողովը, վաղը առաւօտ իր նիստին նկատի պիտի առնէ զանոնք: Մեծապէս հաւանական է որ ժողովը դռնփակ նիստի մը մէջ լսէ կառավարութեան տալիք բացատրութիւնները:

Որոշուած է գաշնագրերուն վաւերացուած բնագրերը փոխանակել այն առեն, երբ Պալքանեան նախարարները Անգարա այցելեն:

Սեւամորթ մը կատ կատ նպատ

5000 ՀՈԳԻՆՈՑ ԽՈՒՃԱՆՈՎ ՄԸ

Ֆլօրիտայի մէջ (Մ. Նահանգները) սպիտակամորթ եւ գունաւոր ամերիկացիները ահռելի տանջանքներով մեռցուցին 23 տարեկան սեւամորթ մը, որ ամբաստանուած էր թէ սպիտակամորթ աղջիկ մը պղծած եւ սպաննած է: Սեւամորթը, ինչ նկատ, ձերբակալուած եւ բանտարկուած էր, սահմանակից նահանգի մը բանտին մէջ, որպէսզի ամբոխին ձեռքը չանցնի: Հոկտ. 26ին երեսուն ինքնաշարժներ հասան բանտին առջեւ, սպառազէն դաւադիր – ներով, որոնք պահակները անկարողութեան դատապարտելէ յետոյ, ներս խուժեցին եւ խցիկէն հանեցին բանտարկեալը: Ձեղքը յատուկ ինքնաշարժի մը մէջ նետուեցաւ եւ քշուեցաւ ուրախութեան ցոյցերով: Որոշուած էր մեռցնել ճիշդ այնտեղ որ զանուած էր աղջկան դիակը: Այս առթիւ կոչեր ալ հրատարակած էին, որպէսզի ժողովուրդը զայ տեսնէ, իբրեւ թէ թատերական ներկայացում մը ըլլար: Արդարեւ, բաժակներ կը պարպուէին, ծօնելու համար յաղթանակը: Մինչ կառավարութեան զօրքը աչալուրջ կը հսկէր սահմանին վրայ, թշուառ սեւամորթը ահռելի չարչարանքներու ենթարկուեցաւ ամբողջ գիշեր մը, դանակներ, հրաշէկ երկաթներ եւ տարօրինակներ գործածելէ ետք, հինդ հազար հանդիսականներու առջեւ ... Մինչեւ Ուաշինկթըն դիմում կատար – ուած էր, օգնութիւն խնդրելով, բայց ընդհ. դատախազը պատասխանած էր թէ բան մը չի կրնար ընել: Ցաջորդ առաւօտ, սեւամորթը ողջ էր տակաւին: Այս անգամ որոշեցին կախել, եւ հանդիսատորապէս դաշտ փոխադրելով, ծառ մը կախեցին ինչ որ մնացած էր մարմնէն: Առնուազն 50 կրակի նշաններ կ'ևրեւային դիակին վրայ ...

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՀԻՆԳ ՕԴԱՆԱՒԵՐ ԴԷՊԻ ԹՈՒՐՔԻԱ

Հինգ պարսկական օդանաւեր Տիարպէքիր հասան հրամանատարութեամբ Ահմէտ Նախիջեւանի, որ վարչէն է զինուորական օդաղնացութեան: Ցետոյ մեկնեցան Էնկիւրի, մասնակցելու համար Թուրքիոյ Հանրապետութեան 11րդ տարեդարձի հանդիսութեանց:

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ԱՆԿԷՆԻ ՕԺԱՆԴԱԿ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

Տեղի կ'ունենայ ՇԱԲԱԹ 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

երեկոյեան ժամը 10 էն *մինչեւ առաւօտ*

SALLE HOCHEի *ծեղ սրահներուն մէջ* **9 Avenue Hoche**

Կը մասնակցին առաջնազգի ծանօթ արուեստագէտներ

Հեռաձրիր ամակնկալներ: Գին 15 ֆրանք:

կարելի է նախօրօք սեղաններ վարձել: Հեռախօսել՝ Prov. 95-61 եւ 34-61

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ՀԱՄԱԶԳԱՑԻՆի ՍԵՎՐԱՆի ՄԱՍՆԱՃԻՒՂի

Այս կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2·30ին

Salle *Marronnière*ի *մէջ 28 Ave. Livry, Սեվրան:*

Կը նախագահէ՝ ՏՕԿԹ. ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

Կը խօսի՝ Պ. Ս. ՏԷՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին՝ մասնակցութեամբ ԿՈՄԻՏԱՍ երգչախումբի, ղեկավարութեամբ Պ. Ն. ՍԵՐԳՈՑԵԱՆի եւ սիրայօժար մասնակցութեամբ Օր. ԱՆԺԷԼի (դաշնակ):

Նախքերու մասնակցութեան *ճաւար 3 ֆրանք*

Հաղորդակ. միջոց.— կար տիւ Նորէն շոգեկառք ժամը 2.35 եւ 2.45: Օթօպիւս՝ մէթրօ ժան ժօռէսի հրապարակէն:

*LOTERIE NATIONALE*ի

ԵՐՐՈՐԴ ՇԵՐՏԻ ՏՈՄՍԱԿՆԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՅ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 14ԻՆ, ԺԱՄԸ 20·30ԻՆ

Salle Trocaderoի *մէջ*

Այս Հինգշաբթի, 1 Նոյ. (Toussaint) կէս օրէ վերջ ժամը 3.30ին

Salle GAVEAUի մէջ, 45, Rue la Bôetie

Métro: MIROMESNIL

Տեղի կ'ունենայ ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի Ղեկավարութեամբ

ՍԷՆՖՕՆԻՔ ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Կր մասնակցի Օր. *ԼԻՏԻ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ* եւ 50 հոգիանոց ՍԻՆՖՕՆԻՔ նուագախումբ

Ցայտագիր.— Ա. մաս՝ Դասական երաժշտութիւն (ՊԱԽ, ՇՈՒՊԼՈ եւ ՎԷՊԼՈ):

Բ. մաս՝ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի գործեր:

Իբր առաջին ունկնդրութիւն.— «Գեղջկական շարք» երեք բաժանումներով:

ա) *Արշալոյսէն մինչեւ կէս օր.*— բ) *Հովիւներ՝ լեռան վրայ.*— գ) Գեղջկական խրախճանք:

ԳԻՆԵՐ՝ ԲԱՑԱՌԱԲԱՐ 20, 15, 10, 8, 7 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

Հանդէսը կը վերջանայ ժամը 6·30ին: Նուագման պահուն սրահին դռները փակ կը մնան:

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ՎԻՐԱԲՈՑԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

ՍԵԴՐԱԿ ՍԱՍՈՒՆԻ

16, Rue de Vaugirard, PARIS (6e) Մէթրօ՝ ՕՏԷՕՆ կամ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

Կ'ընդունի ժամը 9 – 12 եւ 2 – 8, իսկ կիրակի միայն կէսօր

ԵՐԿՈՑԹ _ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ՅՐ. Կ. ԽԱՉԻ ԻՍԻ ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՈՑԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

29 Դեկտեմբեր Շաբաթ երեկոյ

Կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը:

Ֆրանսայի մէջ շատոնց փնտուած Արեւելքի իսկական օդին մենաշնորհը ստացած ըլլալով, հրապարակ կ'նետ ենք՝

ԵՐԵՒԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՕԴԻՆ

փնտուեցէ՛ք զայն կարմիր պիտակով: Անգամ մը ճաշակելէ յետոյ ա՛լ չպիտի հրաժարիք անկէ:

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ **Société "PEUREUX"**

48 Bld. des Vignes, MARSEILLE Téléphone: COLBERT 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի հիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու

EMILE VIAL, 22, Rue Fontaine, St. Denis. Tél. Plaine: 09-95

ԼԻՈՆԻ եւ ՇՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 32 **rue Sévigné. Lyon** Rhône)

ՆԻՄԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. M H Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit. Nice (A. M.)

ԿԱՆԱՑՈՑ (քաշ - քոլ)ՓՈՒԼ - ՕՎԼԻԷ
եւ ԲՈՒԻՐԴԻ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ

ՄԱՐՇԷՁԻՆԵՐ,

*CACHE-COLS EN LAINE, PULL-OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէ՛

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis. Paris 2e.

Métro: St. Denis.

Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**

Միշտ տրամադրելի է ընտիր մթ երմը՝ անմրցելի գիներով:

Հայերու ժամադրավայրը

Ճաշարան ՖԼՕՐԻԱ

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6)

Մէթրօ՝ Օտէօն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն **Danton: 52-73**

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՐԱՑԻԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ գատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ֆրանսա մուտքի եւ բնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացում, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բարձրի եւ մարշան փոխելի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14-20:

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél. Archives 05-93

*Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire*ի *յարկաբաժինին մէջ)*

ՍՊԻՏԱԿ ԱՐԾԻԻԸ

Թարգմ. Ա. ՀԱԲԷԼԵԱՆ

Գրեց՝ ՐՕԼԸՆՏ ՏԷՆԻԷԼ

Հ. Ա. երիտասարդի մը մասին չէր խօսած, այնպէս որ իր բարեկամին չջօղարկուած դրգռութիւնը թէ մարդասպանը չի կրնար երիտասարդ մը եղած ըլլալ՝ ապշեցուց զինքը:

— Բայց ձօն, ես կարծեմ չըսի թէ մարդասպանը երիտասարդ մըն է:

— Ը, ը··· Թերեւս դուն չըսիր: Ես մաքովս այդպէս կը կարծէի: Ձեմ հասկնար թէ ներքին ինչ մտածում ունի մեր բարեկամ ձօնը, բաւ ինքնիրեն Հ. Ա.: Բան մը կայ մաքին մէջ, բայց այդ բանը ինձմէ պահելու համար չափազանց զղջյշ կը վարուի:

— Առաջին սպաննուողը Հրեայ մըն էր· Սթալպէրկ անունով, որ իր գրասենեակին մէջ դաշունահարուած էր: Երկրորդը հանդստեան կոչուած Աւստրալիացի մըն էր, Տէյվիս անունով, ասոր ալ կոկորդը կտրուած էր, Տէվընփորի իր բնակարանին մէջ: Երրորդը՝ երէկ գիշերուան դէպքը, Հէնրի Մէյսըն, արժեթուղթի միջնորդ, սրտէն զարնուած:

Երեք մաքուր գործեր, է՞հ:

— Ես դեղեցիկ եւ մաքուր գործը չեմ գիտեր, առիկա ոստիկանական ըմբռնում է թերեւս, ես պիտի ըսէի երեք հատ վատ եւ վայրագ սպանութիւն:

— Թերեւս իրաւունք ունիս, ձօն, խնդիրը այն է թէ ի՞նչ է պահուած այս ամէնուն տակ· ի՞նչու համար կը սպաննուին այս ծերունիները, հաւանօրէն միեւնոյն անձին կողմէ, եւ ինչո՞ւ անոնց կուրծքերուն վրայ այդ Սպիտակ Արծիւը կը փակցնէ:

— Ես պիտի ըսեմ որ Արծիւը որպէս նշան դրուած է· ըսաւ Սըր ձօն:

— Ի՞նչի նշան:

Սըր ձօն ուսերը թօթուեց:

— Զե՞ս գիտեր: Ես պատճառ մը գտայ, թերեւս իրրեւ նշան թէ անոր եաւէն յաջորդ մը եւս պիտի մեռնի:

— Տէր Աստուած: Ուրեմն Հ. Ա. կը կարծես թէ այս ահռելի սպանութիւնները դեռ պիտի շարունակուի՞ն:

— Չպիտի զարմանամ: Կ'ընդունիմ թէ առաջին երկու դէպքերուն իրարու հետ կապակցութիւն ունենալը չէինք գիտեր, բայց հիմակ գիտենք որ Հէնրի Մէյսըն դինուած կը պարտէր, եւ սրտին մէջ զազրելի վախ մը ունէր թէ մահը որ եւ է անկիւն իրեն կը սպասէր, այս իրաղութիւնն իր սպասաւորէն իմացանք· հետեւաբար դրեթէ վստահաբար կրնանք ըսել որ երբ Սթալպէրկի եւ Տէյվիսի սպանութիւնը իմացաւ, իրեն համար խնդիրը պարզուած եղաւ եւ դուշակեց թէ ըսպասնուելու կարգը իրեն եկած է: Հիմակ ես ինձի հարց կուտամ թէ չորրորդը ո՞վ պիտի ըլլայ արդեօք: Եթէ յաջողիմ ի յայտ բերել թէ սպանուած այս երեք անձերը իրարու հետ ի՞նչ տեսակ յարաբերութիւն ունէին՝ թերեւս կարենամ դտնել չորրորդ անձը եւ փրկել իր կեանքը: Կը յուսամ որ կարդ մը հարցաքննութիւններ ընոնց սկսած եմ, այս իրիկուընէ առաջ իրենց արդիւնքը պիտի տան:

Սըր ձօն հաճոյքով պիտի ուզէր իմանալ թէ այդ մտանուր հարցաքննութիւնները ինչ էին, բայց խորհեցաւ որ հարցնելը խելացութիւն չպիտի ըլլայ:

— Ի միջի այլոց ձօն, —խօսողը դարձեալ Հ. Ա.ն էր,— կ'ուզե՞ս սա թալիսմանը տեսնել··· այսինքն Սպիտակ Արծիւը:

— Ի՞նչ· մօտդ կը գտնուի՞:

Զայնին մէջ նորէն մտահոգութիւն· ի՞նչ կը նշանակէն այս ամէնը:

— Այո, երէկ գիշեր Հէնրի Մէյսընի կուրծքին վրայէն առնուածը քսիս է:

— Կ'ուզեմ տեսնել, Հ. Ա.:

— Ահաւասիկ:

Հ. Ա. զրպանէն դուրս հանեց թղթիկի մը մէջ փաթթուած առարկան եւ սեղանին վրայ, ընկերոջը առջեւ դրաւ:

Սըր ձօն առարկան ձեռքին մէջ բռնած եւ թուղթը բացած միջոցին ձեռքերը սկսան դողդղալ: Մաքովը խորհեցաւ որ այն Արծիւը զոր հիմակ պիտի տեսնէր՝ եթէ միեւնոյն նմանութիւնն ու միեւնոյն ձեւն ունենայ, այն միւսին զոր «Կլօրիա» պրօսանաւէն միասին բերած էր, այն առեն փոքր կասկածով կամ նոյն իսկ անկասկած պիտի ըսէր որ այդ Սթէֆըն Հայաթը կերպով մը այդ երեք մարդոց սպանութեան մասնակից էր:

Ներքնատէն մաղթեց որ երկու Արծիւները այնքան անման ըլլան իրարու, որ սիրտը հանգստանար, եւ առանց Զարա Հայաթի վտանգ մը բերելու վախն ունենալու, իր ընկերոջը վրայ բացարձակ վստահութիւն ունենար:

Դժբախտաբար սակայն Սըր ձօն Տէվիսընի մէջքը չհանդարտեցաւ, հազիւ Արծիւին վրայ նայած՝ տեսաւ որ անիկա իր հետ բերածին չար եւ նմանն էր:

Այլեւս անկասկած էր որ Սթէֆըն Հայաթ, Սպիտակ Արծիւի սպանութեանց մասնակից էր: Սակայն չէր կրնար հասկնալ թէ այսպէս երիտասարդ մը ինչո՞ւ սպաննէ երեք ծեր մարդեր: Հ. Ա. այս երեք սպանութեանց մէջ կապակցութիւն մը կը նշմարէր, մեռնողին եւ մարդասպանին միջեւ, Սթէֆըն Հայաթը ինչպէ՞ս այդ կապը կրնար ըլլալ, քանի տարեկան երիտասարդ մը: Ոչ, կապակցութիւն չի կրնար ըլլալ, եթէ մարդասպանը Սթէֆըն Հայաթն է, ուրեմն տգտն խելագար մըն է, որ դիպուածով այսպիսի ոճիրներ կը գործէ: Եթէ այսպէս է, ուրեմն պէտք է ժամ առաջ չվթայ զարնել եւ արգելափակել: Աստուած իմ· իր յաջորդ զոհը կրնայ նոյնիսկ իր քոյրը ըլլալ: Սը ձօն այս միտքին առջեւ սարսափեցաւ: Իր տեսած միջոցին Սթէֆըն Հայաթի դիտակցութիւնը կորնցուցած էր, որ հասկնար թէ յիմար էր, որ հասկնար թէ ինքը տեսակ ոչ, պէտք էր կրկին զինքը տեսնել եւ կարելի եղածին չափ շուտ: Այսօր իսկ Պրայթըն պէտք է երթայ, «Կլօրիա» պրօսանաւուն մէջ այսքան շուտ վերադարձը պէտք է բացատրէ այն բանով որ իրր թէ անհանգիստ էր եղած երիտասարդին առողջական վիճակով:

Մանրազնին քննութիւն մը եւ քանի մը բան Սթէֆընի հետ, եթէ կարելի խօսիլ, եւ իրողութիւնը պիտի կրնայ հասկնալ: Բայց մինչեւ որ ինքը իրմէ նետուին չիմանայ՝ Սթօքհոլմ ըլլալ իր բարեկամին բան չպիտի ըսէ այդ խնդրի մասին: Մտքին մէջ ծրագիր մը ունէր այլեւս. ինքնին ծրագիր մը ունէր այլեւս. ինքնին ահռելի հաստատ զղաց:

— Կը թուի թէ փոքրիկ Սպիտակ Արծիւս քեզ մագնիսացուց, ձօն:

(Շար.)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE

HARATCH

(Fondé en 1925) R. C. Seine 276.284

Directeur et Propriétaire : Sch. Missakian

Rédaction & Administration
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ եւ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

17, Rue Damesme PARIS (13e)

Téléphone : Glacière 15-70

(ԵՐԹԵՒԵԱՆ ՀԱՄԱՐ՝ Մ. Տ. : TOLBIAC)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.—

	ՏԱՐԵԿԱՆ	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՅՈՒԱՄՍԵԱՅ
Իրանահ եւ գաղութներ	140 ֆրանք	70 ֆրանք	35 ֆր.
Անգլիա, Եգիպտոս, Զուիցերիա, Իտալիա	250 »	130 »	—
Ամերիկա	200 »	100 »	—
Արտի երկիրներ	280 ֆրանք	100 ֆրանք	—

ՉՈՐՆԵՐՇԱԲԹԻ
31
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
MERCREDI
31 Octobre
1934

10ԴՔ ՏԱՐԻ - 10e Année N° 2639

ԽՄԲԱԳԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

ԳԻՆ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ՁՄՐԱՆ ՏԽՈՒՐ ԱՅՆ ԳԻՇԵՐ...,,

— oo —

Դեռ աչուն է, բայց որքա՜ն ախուր, եւ ցուրտ, ցո՛ւրտ:

Մինչ տակաւին է, փարիզի օդը արդէն վե – րարկու մը նետել տուեր է ունեւորին կռնակը: Իսկ չունեւորը կը պարսիյ հագուստի եւ անունդի պահասէն:

Թշուառութեան ո՞ր մէկ տեսարանը կը պակսի, այս վարթամ քաղաքին մէջ, ուր ժողովուրդին կէսը չի դիտեր թէ ինչպէս կ'ապրի միւս կէսը,— կամ ո՛ւր կը պակսի, գիշերը, երբ ուրիշներ գիշերները կը լուսցնեն լուսացնցուղ սրահներու մէջ· գիշերներ գի – նով եւ կինով ...

Դեռ աչուն է, բայց արդէն թշուառութեան ձայները կը լսուին ամէն կողմէ:

Ուրեմն, կացութիւնը չատ աւելի պիտի ծանրանայ ձմեռը, երբ անձրեւն ու ցուրտը վերահաստատուն իրենց չարաչուք տիրա – պետութիւնը:

Պիտի ծանրանայ առաւելապէս անոր համար որ, կը գտնուինք անտեսական տագնապի եւ գործազրկութեան ամէնէն սուր շրջա – նին մէջ:

Անցեալ չաբթու, պաշտօնական տեղեկագիրը կը յայտնէր թէ 6-7000 նպաստաբնակ գործազուրկներ աւելցած են մէկ չաբաթէն միւսը:

Իրագեկներ հաբիւր հազար կը հաշուեն մէկ տարիէն միւսը յառաջ եկած յաւելումը:

Այս տեղեկութիւններէն չատ առաջ, աշխատանքի նախարա – րը ինք ազդարարեց թէ այս ձմեռ աւելի պիտի ծանրանայ գործա – զրկութեան տագնապը:

Եւ աճապարեց գործադրել հանրօգուտ չինութեանց ծրագրին մէկ մասը, որպէսզի գործ ճարուի չատ մը բանուորներու:

Միւս կողմէ, ծրագիրը կազմած է գործազրկութեան նպաստի ազգ. անուն մը հաստատելու, քանի որ պետութիւնը կը դժուա – րանայ կրել ամբողջ բեռը:

Մինչ այս մինչ այն, ամէնէն տհկուն հաստատութիւններն ալ հազարաւոր բանուորներ կ'արձակեն ամիսներէ ի վեր, կամ ժամեր ու գիներ, նոյն իսկ օրեր կը կրճատեն:

Վերջին նորութիւնները կ'իմանանք այսօր իսկ,— բազմաթիւ արձակումներ՝ երկու – երեք խոշոր գործարաններէ:

Աւելորդ է յիշեցնել պատկերին լրացուցիչ մասը — նորանոր խստութիւններ եւ չհամութիւններ՝ օտարականներու հանդէպ, թէ քաղաքական եւ թէ տնտեսական պատճառներով:

Դիտեցիք որ, արմատական – ընկերվարականներու համա – դումարն անգամ ազատ չմնաց օրուան հոսանքէն: Այնտեղ լուրջ թելադրութիւններ եղան աստիճանաբար կրճատելու օտար բան – ուորները, ի պաշտպանութիւն Ֆրանսացի աշխատաւորութեան:

Բոլորս ալ դիտենք որ կառավարութիւնը արդէն սահմանա – փակած է օտարներու համեմատութիւնը, 10 առ հարիւրի օրէն – քով:

Իրականին մէջ, տասնէն ալ պակաս է այդ իրաւունքը: Եւ, եթէ չենք սխալիր, վերջին հանրօգուտ չինութեանց առթիւ, աշ – խատանքի նախարարութիւնը պատուիրած է հարիւրին հինգէն աւելի տեղ չտալ օտարազգիներու:

Վերջերս, ուրիշ անհամութիւններ ալ երեւան եկան, այս օ – րինքին պատրուակով:

Աշխատանքի նախարարութեան քննիչները յանկարծ կոխելով այս կամ այն օտար գործարանը, տուգանքի կը դատապարտեն եւ թէ՛ տնօրէնը, եթէ չէ յարգած 10 առ հարիւրի օրէնքը: Մեւ – սեկանատէրը, եթէ չէ յարգած 10 առ հարիւրի օրէնքը: Մեւ – նոյն ատեն պայման դնելով որ արձակուին օտար բանուորները, այ – լապէս կը կրկնապատկուի տուգանքը (հարիւր ֆրանք՝ իւրաքան – չիւր օտար բանուորի համար):

Այս խստութեան հետեւանքով, Փարիզի մէջ մնասուկան քա – նի մը հայկական հաստատութիւններ (կօշիկ), թէեւ իրականին մէջ յանցանք չունէին, քանի որ ֆրանսացի բանուոր չի ճարուիր կարի եւ ուրիշ մասնագիտութեանց համար:

Ինչպէս ամէն բանի մէջ, պետական պաշտօնեան — քննիչը — օրէնքի տառին կը նայի, մնացեալ բոլոր հոգերը ձգելով քովի···

×

Ի՞նչ կ'ուզենք ըսել, տակէ տակ չարելով այս տխուր իրողու – թիւնները·—

1. Քիչ մը աւելի ուշադրութիւն, օրինական պարտականու – թեանց գործադրութեան համար: Մոռնալ անվարի ձեւերը, ո – րոնք աչքի չէին զարներ առաջ, երբ չէին էր երկիրը եւ բանուկ էին գործերը: Քաղաքական մթնոլորտն ալ պղտոր ըլլալով, չիւղը չու – ռով գերան կը դառնայ այսօր:

2. Աւելի եւ աւելի ամփոփուիլ այն բոլոր հաստատութեանց շուրջը, որ կրնան դեր կատարել, թերութիւններ կամ թշուառու – թիւններ դարմանելու համար:

Առաջին կէսը բացատրութեան չի կարօտիր: Թէ գործատէրը եւ թէ բանուորը եթէ միայն իրենց փորձառութենէն օգտուին, չատ մը անակնկալներ կանխած կ'ըլլան:

Ինչ կը վերաբերի երկրորդ կէսին, կ'արժէ աւելի բաց խօսիլ: Եւ առանձին:

Նախ, ժամանակն է, վերջապէս, որ գլուխ գլխի խորհրդակ – ցութիւն մը կատարեն գաղթականներու գոյք «օֆիս»ները եւ Տն – տեսական կեդրոնը, որոնք հազիւ իրարու բարեւ կուտան, հանդի – սաւոր աւիթներու մէջ:

Երկրորդ, անհրաժեշտ է աւելի ջերմ հետաքրքրութիւն հան – դէպ այն մարմիններուն որ տառնձներ են թշուառներու հոգատա – րութիւնը:

Շ.

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ

ԶՕՐԱՑՆԵԼ ԲԱՆԱԿԸ, ԶԻՆՈՒԻՐՈՎ ԵՒ ՌԱԶՄԱՄԹԵՐՔՈՎ

— · —

Առջի օր, պատերազմական նախարար մարշալ Փէթէն երեսփ· ժողովի երմտական յանձնաժողովին առջեւ բացատրեց թէ անհրաժեշտ է աւելցնել բա – նակին պաշարը եւ ռազմանիւթը, հետեւաբար կառավարութիւնը նոր վարկեր պիտի պահանջէ յարմար առենին եւ իր պատասխանատուութեամբ: Այս պա – հանջը կը զգացուի Գերմանիոյ վերազինման հետեւանքով: Իրագեկները կը հաստատեն թէ նախարարը անհրաժեշտ համարած է նաեւ աւելցնել զինուոր – ներու թիւը: Այդ պարագային նորէն պիտի արծարծուի զինուորութեան շրջ – ջանը երկարաձգելու խնդիրը: Պատերազմէն ի վեր, այդ ծառայութիւնը ա – ստիճանաբար կրճատուելով, երեք տարիէն ի վար 12 ամսուան: Այժմ կը խոր – հուի կամ երկարաձգել շրջանը, եւ կամ ամէն տարուան նորագիրները կանչել ժամանակէն առաջ: Զինուորական շրջանակներու մէջ պղտի է ծառայութեան շրջանը աւելցնելու տրամադրութիւնը:

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԿԸ ԽՐՏԶԻՆ

ՁԱՓՈՆԻ ՆԱԻԱՑԻՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻՆ

— · —

ԼՈՆՏՈՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՆԵԼԻ ՑԱՆԳԱՑ

Ինչպէս յայտնի է, երկու շաբաթէ ի վեր բանակցութիւններ կը կատարուին Անգլիոյ, Ճափոնի եւ Մ· Նահանգներու ներկայա – ցուցիչներուն միջեւ նաւային ուժերու համեմատութեան մասին: Բանակցութիւնները աճելի մը յանգեցան առջի օր, եւ եթէ Ճափոն իր պահանջները չբարեփոխէ, այլեւս յոյս չկայ որ նաւային խոր – հրդաժողով մը գումարուի յառաջիկայ տարի: Ուրիշ խօսքով, զինաշարը պիտի վերսկսի նաեւ ծովու վրայ:

Երկուշաբթի օր, Անգլիոյ եւ Մ· Նահանգներու պատուիրակ – ները գատ – գատ լսեցին Ճափոնի առաջարկները եւ յետոյ իրար գտնելով, անընդունելի համարեցին զանոնք: Թէեւ միացեալ ճա – կատ չէ կազմուած Անգլիոյ եւ Մ· Նահանգներուն միջեւ, բայց եր – կու երկիրներն ալ համաձայն են հիմնական հարցերու մասին:

Ճափոն հաւասարութիւն կը պահանջէ թոն առ թոն, մինչդեռ հին պայմանագրով մը իր սակն է երեք, (Անգլիա եւ Ամերիկա՝ հինգական): Կ'ըսուի թէ Ճափոն յանձն կ'առնէ նոր մարտանաւ չկառուցանել հաւասար ատիճանի մը հասնելու համար, պայ – մանաւ որ տեսականօրէն ընդունուի այդ հաւասարութիւնը: Բայց բանաւոր չի համարուիր այս պայմանը, որովհետեւ եթէ դաշնա – գրին մէջ արձանագրուի, անոր մաս կը կազմէ, այլապէս անար – ժէք է:

Անգլ· թերթերը կ'ըսեն թէ Ճափոնի բանագնացները գիտեն որ անկարելին կը պահանջեն, բայց ստիպուած են տեղի տալ ի – րենց երկրի հանրային կարծիքին եւ զինուորական դասուն ճնշ – ման: Ամէն պարագայի մէջ, առ այժմ խօսակցութիւնները չեն դադրած եւ չպիտի դադրին, մինչեւ որ համաձայնութեան բոլոր յոյսերը սպառին:

⁂ Վարչապետ Պ· Մաճոնըլտ եւ փոխանորդը, Պ· Պոլտուին հացկերոյթի մը մէջ խօսելով, յայտարարեցին թէ Մեծն Բրիտա – նիա իր սպառազինութիւնները կրճատած է վտանգաւոր ըլլալու աստիճան: «Մենք թոյլ տուինք որ մեր պաշտպանողական ուժը իջնէ, որպէսզի կարենանք աչք աչքի նայիլ ժողովուրդներու եւ ազգերու եւ մեծ խայր մը առնել դէպի խաղաղութիւն»:

Ֆրանկո-խորհրդային բարեկամութիւնը

— · —

Երկուշաբթի օր մեծ միթինկ մը գումարուեցաւ Սալ Վակրա – մի մէջ, նախաձեռնութեամբ քաղաքահանջ կիներու Միութեան եւ նախկին ռազմիկներու ընկերակցութեան: Կը նախագահէր Փա – նեւ նախկին ռազմիկներու ընկերակցութեան: Կը նախագահէր Փա – րիզի երեսփոխան Պ· Սքալիթին, իր կողքին ունենալով Լա Ռոչ – ֆուքոլի դքսուհին, որ նախագահն է քաղաքահանջ կիներու Մի – ութեան: Դքսուհին ջերմապէս պաշտպանեց կիներու ընտրական եւ օրէնսդրական իրաւունքները: Ուրիշներ ալ խօսեցան նոյն ի – մաստով եւ յետոյ բանաձեւ մը քաղաքակուեցաւ, որով կը խնդ – րուի վարչապետ Պ· Տումէրկի՝ ճանչնալ կիներու քաղաքական ի – րաւունքները եւ ապահովել անոնց մասնակցութիւնը 1935ի քաղա – քապետական ընտրութեանց մէջ: Նոյնիսկ տասնեակ բանաձեւեր ղրկը – ւած են Մարսէյլէն, Լիոնէն, Պոռտոյէն եւ ուրիշ 40-50 գլխաւոր քաղաքներէ:

Ֆրանկո-խորհրդային բարեկամութիւնը

»»»··«««

Ճիշդ տասը տարի առաջ էր որ Ֆրանսա ճանչցաւ խորհրդային իշխանութիւնը: Այս առթիւ, Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպանը պաշտօնապէս այցելեց Պ· Լիթվինովի, շնորհաւորելու համար տասնամեակը: Երկու դիւանագէտները զոհունակութեամբ հաս – տատեցին թէ ֆրանկո-խորհրդային յարաբերութիւնները մեծապէս բարւոքած են այդ օրէն ի վեր եւ փոխադարձ մաղթանքներ ըրին, ի սէր խաղաղութեան: Խորհրդային մամուլն ալ խմբագրական – ներով պանծացուց երկու երկիրներուն մերձեցումը: «Փրավտա», «Իզվեստիա» եւ ուրիշ թերթեր կը չեշտեն թէ կարելի է աւելի սերտացնել երկու երկիրներուն բարեկամութիւնը, քանի որ եր – կուքն ալ խաղաղութեան պահպանողներ են: Միեւնոյն ատեն յան – կալի կը համարուի Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ, ինչպէս եւ Իտալիոյ եւ Եուկոսլավիոյ մերձեցումը, աւելի ամրապնդելու համար Եւ – րոպայի խաղաղութիւնը:

Այս առթիւ ըսենք թէ՝ խորհրդային մամուլը չերմապէս ցա – կացութիւն յայտնեց Պ· Պարթուի սպանութեան եւ Պ· Փուանքա – ռէի մահուան առթիւ, անհրաժեշտ դանելով նաեւ լուսաբանել Մարսէյլի մահափորձին բոլոր գաղտնիքները:

ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԱՀԱՓՈՐՁԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

ԻՏԱԼԻԱ Ի՞ՆՉ ՊԻՏԻ ԴԱՏԷ·— ԻՎԱՆ ՄԻԽԱՅԼՈՎ ՁԵՐԲԱ – ԿԱԼՈՒԱԾ·— Ո՞Վ Է «ՇԻԿԱՀԵՐ ԳԵՂՈՒՀԻՆ»·

Մարսէյլի մահափորձին շուրջ քննութիւնները կը շարունակուին ամէն ուղղութեամբ, թէեւ բուն գործը անելի մը յանգած է, քանի որ երկու գլխաւոր ամբաստանեալները, Անթէ Փավէլիչ եւ Ջվա – թէրնիք չեն յանձնուած Իտալիոյ կողմէ: Վերջին լուրերու համա – ձայն, իտալական կառավարութիւնը պիտի մերժէ յանձնել երկու կալանաւորները, միջազգային օրէնքներու հիման վրայ: Իբա – զեկներ կը հաստատեն թէ բուն պատճառը այն էր որ Իտալիա կ'ուզէ ինք դատել երկու ամբաստանեալները, եւ հրապարակաւ: Հոմ կ'ուզէ որ երկու խրուտաթ հայրենասէր – դատապիրները իտալական դատարանի առջեւ յայտնեն Ալեքսանդր Թագաւորին եւ Եուկո – սլավիոյ դէմ սարքուած դատապրութեան բուն պատճառները: Այս կերպով կ'ուզեն ամբողջ աշխարհի առջեւ պարզել Եուկոսլավիոյ ներքին կացութեան գաղտնիքները:

⁂ Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ Իվան Միխայլով, Մակեդո – նական կազմակերպութեան հրամանատարը, որ Թուրքիա տպատա – նած բլլալով Գասթէմունի ագարակած էր, ձերբակալուած է Պուլկարիոյ եւ Եուկոսլավիոյ պահանջին վրայ: Առաջինը կը պա – հանջէ իրեն յանձնել փախստականը, ամբաստանելով թէ չարք մը սպանութիւններ կատարած կամ կատարել տուած է, իսկ երկրոր – դը պատ կ'ամբաստանէ իրրեւ կազմակերպիչը Մարսէյլի մահա – փորձին:

⁂ Պելկրատի թերթերը կը գրեն թէ այն չիկահեր գեղուհին որ ընկերացած էր ահաբեկիչներուն մինչեւ Մարսէյլ եւ որ կը փնտա – ուի մինչեւ հիմա, աղջիկն է խրուտաթ յեղափոխական կոմիտէի հիմնադրին, Եոզէֆ Ֆրանքի, եւ քոյրը ահաբեկիչ Իվօ Ֆրանքի: Անունն է Տօրա, 28 – 29 տարեկան: Ամուսնացած է քանի մը ան – գամ եւ ազգականութեան կապեր ունի Քվաթէրնիքի հետ, որ բանտարկուած է Իտալիոյ մէջ: Տօրա Ֆրանք Եուկոսլավիայէն հեռացած է 1919 – 20ին, նախ հաստատուած է Հունգարիա, բայց յաճախ ճամբորդած է Եուկոսլավիա եւ զանազան անցագիրներ կը գործածէ: Ցայսոնիչ չէ թէ ինչ անունով ճամբորդած է վերջերս: Զագրէպի ոստիկանութիւնը կը կարծէ թէ տասը տարիէ ի վեր տեւական կապեր ունի խրուտաթ եւ մակեդոնական կազմակերպու – թեանց հետ եւ յաճախ իրրեւ գաղտնի սուրհանդակ ծառայած է:

Ապահովութեան հրապարակին տագնապը

»»»··«««

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ ԿԸ ՁԱՄԲՈՒԻՆ

« *Փոլիւքս* » կը գրէ թէ Տրյաժ գործարանը հազարի չափ բանուորներ ճամբած է երկուշաբթի օր, անորոշ տեւողութեամբ: Մանէսիուս գործարանն ալ (Լըվալուա) պիտի հանէ 1200 բանուորներ: Տրյաժի վարչութիւնը յանձնարարած է արձակեալնե – րուն՝ իրենց աշխատավարձը գալ ստանալ յառաջիկայ երկուշաբ – թի օր: Կ'ըսուի թէ այս հաստատութիւնը որ եւ է շահ չէ ունեցած ինֆլեաշարժի ցուցահանդէսէն:

Մանէսիուս մէկ շաբաթ պայմանաժամ տուած է 1200 բան – ուորներու որոնք պիտի արձակուին նոյ· 6ին:

Գալով Սիթրոէնի, ընկերվարական օրկանը կ'ըսէ թէ բան – ուորները մէկ շաբաթական պիտի կորսնցնեն: Նոր որոշման մը համաձայն, գործարանը փակ պիտի մնայ երկուշաբթի եւ շաբաթ օրերը: Արդ, այսօր, չորեքշաբթի, պիտի գոցուի, իբրեւ փոխա – րինութիւն շաբաթ օրուան մը երբ բաց մնաց· պիտի փակուի նա – եւ վաղը, հինգշաբթի եւ ուրբաթ (Մեռելոց): Ուրեմն, մէկ շա – բաթ վճարում չպիտի ստանան բանուորները: Մեքենագործ բան – ուորներու միութիւնը միթինկ մը սարքած է այսօր, բողոքելու համար այս կարգադրութեան դէմ:

Սալմսոնի գործարանին գործադուլը կը շարունակուի: 1200 բանուորներ միացած են շարժումին: Հաստատութիւնը ուզած էր փոխել աշխատանքի ժամերը, կէսօրուան դադարն ալ մէկուկէս ժամուան փոխարէն իջեցնելով 45 վայրկեանի, որպէսզի բանի մը հարիւր հազար ֆրանք խնայէ էլեկտրական լոյսէն:

⁂ Աշխատանքի նախարարը, Պ· Ա· Մառէ, առջի օր երեսփ· ժողովի երմտական յանձնաժողովին առջեւ պար – զեց իր ծրագիրը, որուն համաձայն գործազրկութեան ապգ· սն – տուկ մը պիտի հաստատուի: Այս առթիւ, անգամ մը եւս հաստա – տեց թէ գործազուրկներու թիւը կ'աւելնայ 1930էն ի վեր եւ տեղե – կութիւններ հաղորդեց իր ծրագրած միջոցներու մասին: Վիճա – բանութեանց ընթացքին, ընկերվարական երեսփոխան մը դիտել տուաւ·— Այս տարուան ընթացքին գործազուրկներու թիւը աւել – ցած է 100,000, իսկ սահմանուած վարկն է 473 միլիոն ֆրանք: 280 միլիոնի յաւելուածական վարկ մը նախատեսուած է, բացը գո – ցելու համար: 1935ի երմտացոյցին մէջ նոյնիսկ գումար մը նա – խատեսելով, դուբ նկատի չէ առներ իրականութիւնը եւ նոր բաց մը կը պատրաստէ:

Օտարականներու խնդիրը եւ Հայերը

Հայ Տնտեսական Կեդրոնի վարչութիւնը գեկոյցով մը կը յայտնէ թէ՝ Ֆրանսացի բարեկամներ Հայերու հետապնդման կամ արտաքսման վերաբերեալ ոստիկանական գրքածրարներուն մէջ մեծ զարմանքով տեսած են բազմաթիւ մատնութիւններ եւ գրպարտութիւններ: Հաստատած են նաեւ որ յանախ այդ գրպար – տութեանց կցուած են կտրօններ եւ թարգմանութիւններ՝ հակա – ռակորդ հայ թերթերէ: Տնտեսական կեդրոնը միեւնոյն ատեն հա – դորդելով թէ այս օրերս բանի մը հայ ընտանիքներ նոյն իսկ իրենց զաւակներով արտաքսուելու վտանգին ենթարկուած են, գգու – շութեան հրաւէր կ'ուղղէ բոլոր հայրենակիցներուն եւ հայ թեր – թերուն:

ՕՐՀՆՈՒՆ ԸՆԿԱՉԱԿԱՆ ՀՏՑ ՂԱՀԱՎԱՊԵՏ

«ՈՒՆԿԱՉԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄ»

»»»·-«««

Ա·ՔՈՆՅԵԼ ՎԱՀԱԳՆԱԿԱՎ

Մի քանի տարի առաջ մեր մամուլը տեղեկացրեց, որ Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի նախագահ, ակադեմիկոս Վահագն Վահագնի Քոնյելը ուղևորվել է Ամերիկա։ Ինչո՞ւ էր գնացել։ Ի՞նչ գործ ուներ նա այնտեղ։ Ամերիկա գնալուց հետո նա ոչ մի նամակ չուղարկեց։ Ոչ մի լուր չհասավ նրա մասին։ Ամերիկա գնալուց հետո նա ոչ մի անգամ չհանդիպեց իր հայրենակիցներին։ Ամերիկա գնալուց հետո նա ոչ մի անգամ չհանդիպեց իր հայրենակիցներին։ Ամերիկա գնալուց հետո նա ոչ մի անգամ չհանդիպեց իր հայրենակիցներին։

ՓԱՐԱՁ ԼԱՒ-- (ՏԱՐՕՐԵԱ ՀԱՅԿԱԶՆ)

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ՎԻՊԱՍԱՆՔԸ

»»•«««

Ջանք մը ևս, ու ձգտումս պիտի իրագործուի։ Ես պատրաստ էի ամէն զոհողութեան, ամէն տանջանքի, միայն թէ կարենայի հասնիլ իմ նպատակիս։ Ես ուզեցի ամէն ինչ մոռնալ, ամէն ինչ անտեսել, ամէն ինչ ոտնակոխ ընել

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Գէորգ ցնծալեան, Օր. Ալիս-Պերճուհի ցնծալեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր եւ ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին ցիկ. *ՋԱՐՈՒՀԻ ՑՆԾԱԼԵԱՆ*ի դառնադէպ մահուան առթիւ:

ԿՈՒԶԷ՞Ք ԶՈՒՏ ԽԱՂՈՂԷ ԵՒ ԱՆԻՍՕՆԷ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ՕՂԻ ԽՄԵԼ

ՀԱՐՑՈՒՑԻՔ ՓՏՏՈՒՑԻՔ ԵՒ ԳՆԵՑԻՔ

ՐԱՔԻ ՏԻՒԶ

ԱՐՔԱՑԱԿԱՆ ԽՄԻՉՔ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ ԱՆԱՐԱՏ ԱԽՈՐԺԱԲԵՐ

Պոլսոյ օղին է որ ձեր ուզածին պէս [illegible]կը ճերմկնայ եւ քէյֆի կուտայ:

Ֆրանսայի համար արտօնատէր՝ Ց. ՏԱԼԱՓԻԲԻԵԱՆ

8, Rue Suffren, MARSEILLE, Tél. D. 70-89

Փարիզի ներկայացուցիչ Գ. ՃԻՏՃԵԱՆ,

75, Ave. Victor – Hugo, **Clamart** (Seine)

Լիոնի ներկայացուցիչ ՃՈՆԿՈՏՐԵԱՆ եւ ԹԷՐԶԻԵԱՆ

211, Rue de Criqui

ՍԵՓԱԿԱՆԱՑԷՐ ԵՂԷՔ

ՃԱԽՈՒ Է ԻՎՐԻՆԵՐՈՒ *հրաշալի հողամասը, բնակութեան ամէն յարմարութիւններով, փարիզի արուաճաններուն մէջ գեղեցիկ վայր մը, առաջնակարգ դիրք. շքեղ ծառատաներ, ԿԱՐ ՏԸ ԼԷՕՄԷՆ 15 վայրկեան հեռու, բացառիկ գիներ. 5 տարի ապառիկ:*

Տեսնելու եւ բանակցելու համար, դիմել՝

Mr. LECORNU

7, Rue Paul Lelong Paris

Մէթրօ **Bourse** կամ **Sentier.** **Tél. Gut 40 - 37**

Եւ մեր հայ ներկայացուցիչին **PATRIK**ի

19, Rue Damesme, Paris (13): Մէթրօ՝ Tolbiac

Tél. Gob. 55-87 & Gla. 15-70

ՎԱՐՁՈՒԻ ԱՆՆԱԿՆԵՐ

Վարձու են, Rue Dombasle, *մէթրօ* Convention*էն երկու վայրկեան հեռու, երկու մեծ սենեակներ, խոհանոց, ջուր, կազ,* W.C. *օթօի համար կառաժ եւ պարտէզ: Վարձք* 2400 *ֆր.: Դիմել* Boghossian*ի*, 49, Rue Dombasle, *Փարիզ* (15):

ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՐԳԵՒԱԽԱՂ

ԵՐՐՈՐԴ ՇԵՐՏԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՑ

ՆՈՅԵՄԲԵՐ 14ԻՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՐԳԵՒՆԵՐԸ

Թիւ	ֆրանգ	Գումար ֆր.
1	2·500·000	2·500·000
5	1·000·000	5·000·000
5	500·000	2·500·000
100	100·000	10·000·000
100	50·000	5·000·000
200	25·000	5·000·000
1·000	10·000	10·000·000
10·000	1·000	10·000·000
100·000	100	10·000·000

Գումար 111·411 թիւ, որոնք կը շահին 60·000·000 ֆր.

Ծախուած են բոլոր ամբողջ շահող տոմսերը:

Տրամադրելի ունինք սահմանափակ թիւով տոմսերու մասեր՝ 1/2, 1/4, 1/10 *եւ* 1/20*ին*

ՄԱԽՈՒ ԵՆ ՄԻՆՉԵՒ 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԺԱՄԸ 9

Միեւնոյն տունէն չենք կրնար ծախել աւելի քան 2/2 *կամ* 4/4 *կամ* 10/10 *եւ կամ* 20/20 *համեմատութեամբ:*

Ապատրանքներ չենք ընդունիր Contre Remboursement*:*

Հեռագրով ապատրանքներու ժամանակ, նշանակել ճիշդ հասցէ:

Նամակները գրել Ֆրանսերէն կամ ռուսերէն:

A. GODOVANNIKOFF

30, Quai de Passy, Paris (16)

TÉL. JASMIN 01-50 **Métro: Passy**

Հեռագրական հասցէ.— **GODOVANNIKOFF, PARIS**

վաղը Հինգշաբթի, 1 Նոյ. (Toussaint) կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին

Salle GAVEAUի մէջ, 45, Rue la Bôetie

Métro: MIROMESNIL

Տոպի կ'ուզենայ ԱՐԱՅ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի Ղեկավարութեամբ

ՍԷՆՖՕՆԻՔ ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Կը մասնակցի Օր. *ԼԻՏԻ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ* եւ 50 նուագիչոց ՍԷՆՖՕՆԻՔ նուագախումբ

Ցայտագիր.— Ա. մաս՝ Դասական երաժշտութիւն (ՊԱԽ, ՇՈՒՊԷՌ եւ ՎԷՊԻՒՌ)

Բ. մաս՝ ՊԱՐԹԵՒԵԱՆի գործեր:

Իբր առաջին ունկնդրութիւն.— «*Գեղչկական շարք*» երեք բաժանումներով:

ա) *Արշալոյսէն մինչեւ կէս օր.*— բ) *Հովիւներ՝ լերան վրայ.*— գ) *Գեղչկական խրախճանք:*

ԳԻՆԵՐ՝ ԲԱՑԱՌԻԿԱԲԱՐ 20, 15, 10, 8, 7 ԵՒ 5 ՖՐԱՆՔ

Համդէսը կը վերջանայ ժամը 6·30ին: Նուագման պահուն սրահին դռները փակ կը մնան:

ԵՔԷ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱՂՋՈՒՀԵՆԷ ԿԸ ՏԱՌԱՊԻՔ

ԽՄԵՑԷՔ «ԵՐԵՒԱՆ» ԱՆԱՐԱՏ ՕՂԻՆ

ՍՏՈՐԵՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԱԾ ՊԻՏԱԿՈՎ

ՄԵՐԺՈՒՑԻՔ ԿԵՂԾԵՐԸ

Ֆրանսայի համար արտօնատէր **Société PEUREUX**

48, Bld. des VIGNES, MARSEILLE: Tél. Colbert 58-10

կեդրոնատեղի փարիզի ճիւսիսային եւ կեդրոնի շրջաններու Emile Vial, 22, Rue Fontaine, St. Denis. Tél. Plaine: 09-95:

ԼԻՈՆԻ եւ ՇՐՋԱԿԱՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

D.N.BAHADOURIAN 22 rue Sévigné Lyon (Rhône)

ՆԻՍ Ի ԳՈՐԾԱԿԱԼ.—

M. H. Khatchadourian et Danielian 24, rue Assalit, Nice (A. M.)

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

CONTENTIEUX GÉNÉRAL ARMÉNIEN

ՄԻՒՌԱՑԵԼ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Գրասենեակս կը ստանձնէ ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր փորձառու եւ խղճամիտ մասնագէտներու գործակցութեամբ, ինչպէս նաեւ ամուսնութեան եւ ամուսնալուծման վերաբերեալ արագ գործողութիւններ:

Ցրանսա մուտքի եւ քնակութեան իրաւունքներու օրինական միջոցներով ստացումի, ինչպէս նաեւ հպատակութեան, բարձրի եւ մարշան փաքէնի արտօնագրի վերաբերեալ խորհրդակցութիւններ:

Ամէն օր բացի կիրակի եւ տօնական օրերէ ժամը 9 – 12 եւ 14–20:

143, Rue Saint Martin, PARIS Tél. Archives 05-93

Métro: Etienne Marcel (Centre Dentaire) յարկաբաժինին մէջ)

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ԱՆԿԷՆԻ ՕԺԱՆԴԱԿ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐՈՒ ԿՈՂՄԷ

Տեղի կ'ունենայ ՇԱԲԱԹ 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

երեկոյեան ժամը 10*ն մինչեւ առաւօտ*

SALLE HOCHEի ճեղ սրահներուն մէջ **9 Avenue Hoche**

Կը մասնակցին աճկնոպզի ճանաչի արուեստագէտներ

Հեռաբրիր անակնկալներ: Գին 15 ֆրանկ:

կարելի է նախօրօք սեղաններ վարձել: Հեռախօսել՝ Piov. 95-61 եւ 34-61

ՁՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ափոռվիլի Հ. Կ. Խաչի ընդհ. ժողովը այսօր Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 8ին Ակումբին մէջ: Օրակարգ, վերջամսեայ հաշուետուութիւն, ընթացիկ հարցեր:

Ժողովէն յետոյ ընթերցասիրութիւն եւ մաքերի փոխանակութիւն:

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆՑԻՆԵՐՈՒՆ

Նոյեմբեր 20ին պիտի սկսինք ծախել մեր նոր օրացոյցները «*Վասպուրական*» օրացոյցը: կազմուած է ձոխ բովանդակութեամբ (*կենսագրական, աշխարհագրական, եւ ուրիշ բաժիններով*): Ապատրանքի համար դիմել,

*A. Mardirossian*ի, *Poste Restante Colbert, Marseille:*

ՎԱԶՆՈՑ (*քաշ՝ քոյնփոնով - Օվէր եւ ԲՈՒՐԹԻ ՋԵՒՆՈՑՆԵՐ*

ՄԱՐՇԷՀԻՆԵՐ,

*CACHE-COLS EN LAINE, PULL-OVER, GILETS ET GANTS DE LAINE*ի

Ձեր գնումներուն համար դիմեցէք՝

JAPHET Frères

224 & 257 Rue St. Denis, Paris 2e.

Métro: St. Denis,

Tél. Central: 69-61 եւ **Gutemberg 57-57**

Միշտ տրամադրելի է ընտիր մը երմը՝ անմրցելի գիներով:

Imprimerie A. DER (AGOPIAN) 17, Rue Damesme, PARIS (13e)

Le Gérant: H. STEPHAN

ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄԱՐՈՒՏՈՒԹԻՒՆ ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԻՒՆ

ՍԷՓԱԿԱՆ ՖԱՐՈՒՔԷՆԱՑ

ԿՕՇԻԿՆԵՐ

CHAUSSURES

BALTA-ZAR

43, Avenue de la République

Métro : Parmentier

ԳՈՐԾԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱԻ, ՀԱՇՈՒԵՑԱՐԴԱՐԻ ԵՆԹԱՐԿԱՆ ԵՆՔ ՄԵՐ ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ ՃՈԽ ՄԹԵՐՔԸ, ԱՄԵՆԱԶԵՂՉՈՒԱԾ ԳԻՆԵՐՈՎ :

ԿԱՆԱՆՑ ԿՕՇԻԿՆԵՐ 25 ՖՐ. **ԱՐԱՆՑ ԿՕՇԻԿՆԵՐ 30 ՖՐ.**